

РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА
УНИВЕРЗИТЕТ „СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЈ“ ВО СКОПЈЕ

ISSN-1857-9779

БИЛТЕН

НА
УНИВЕРЗИТЕТОТ „СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЈ“ ВО СКОПЈЕ

Број 1349

Скопје, 15 март 2026 година

Издание на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје
Бул. „Гоце Делчев“ бр. 9, 1000 Скопје

ПРВИОТ БРОЈ НА БИЛТЕНОТ Е ОБЈАВЕН ВО МАЈ 1957 ГОДИНА

Уредник на издавачката дејност на УКИМ:
проф. д-р Биљана Ангелова, ректор

Уредник на Билтенот:
Илија Богоевски

Лектор:
Весна Илиевска-Цветановска

Техничко уредување:
Зоран Кордоски

СОДРЖИНА НА БИЛТЕН БРОЈ 1349 ОД 15 МАРТ 2026 ГОДИНА

ГРАДЕЖЕН ФАКУЛТЕТ

1. Преглед на одобрени теми за изработка на магистерски трудови (**Иван Видински, Владимир Стојанов, Ненад Петрески, Мируш Даути, Нита Муслиу, Горјанка Крстевски Несторовска, Тина Петив Мишковска, Елена Захаријева**).....6

ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Реферат за избор на наставник во сите наставно-научни звања во научната област дигитален бизнис (5.02.00.04), по предметот Програмирање на бизнис-апликации, на Економскиот факултет во Скопје (**ас. д-р Мартин Киселички**).....7-25
2. Реферат за избор на наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научната област (дисциплина) меѓународна економија (5.02.00.02), на Економскиот факултет во Скопје (**ас. д-р Јасна Тоновска**).....26-42
3. Реферат за избор на наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научната област (дисциплина) економија по предметот математика за економисти, на Економски факултет во Скопје (**д-р Филип Пеовски**).....43-60
4. Реферат за избор на двајца наставници во сите наставно-научни звања во наставно-научната област економија, по предметите Макроекономија и Економски раст и развој, на Економскиот факултет во Скопје (**ас. д-р Кристијан Кожевски, ас. д-р Гунтер Мерџан**).....61-103
5. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Одржлив развој – со посебен осврт на Република Северна Македонија од м-р Татјана Дранговска**, пријавена на Економскиот факултет во Скопје.....104-114
6. Преглед на одобрени теми за изработка на магистерски трудови (**Рената Димовска, Кристина Наумовска**).....115

МЕДИЦИНСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Реферат за избор на еден наставник во сите наставно-научни звања по предметите од наставно-научната област педијатрија, на Медицинскиот факултет во Скопје (**доц. д-р Валентина Цвејоска Чолаковска**).....116-132
2. Реферат за избор на два наставника во сите наставно-научни звања по предметите од наставно-научната област дерматовенерологија, на Медицинскиот факултет во Скопје (**доц. д-р Силвија Дума, доц. д-р Христина Брешковска**).....133-162
3. Реферат за избор на еден наставник во сите наставно-научни звања по предметите од наставно-научната област неврологија, на Медицинскиот факултет во Скопје (**доц. д-р Габриела Новотни**).....163-198
4. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Влијание на постоперативната радијациона терапија врз функцијата на тироидната жлезда кај пациенти со рак на дојка од д-р Брунилда Хациу**, пријавена на Медицинскиот факултет во Скопје.....199-207
5. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Мозочни удари и нивна манифестација во постковид-период од д-р спец. Моника Петровски**, пријавена на Медицинскиот факултет во Скопје.....208-216
6. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Евалуација на деснокоморната срцева функција кај политрауматизирани пациенти со белодробни контузии, со и без потреба од механичка вентилација од д-р Филип Наумовски**, пријавена на Медицинскиот факултет во Скопје.....217-228

7. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Употреба на СОМ-В модел за проценка на влијанието на здравствената едукација врз процесот на имунизација во подрачјето на Општина Тутин од спец. д-р мед. Митхат Е. Еминовиќ**, пријавена на Медицинскиот факултет во Скопје.....229-239

ПРАВЕН ФАКУЛТЕТ „ЈУСТИНИЈАН ПРВИ“

1. Рецензија на ракописот **Практикум за дигитална форензика** од авторот проф. д-р Драги Рашковски.....240-244
2. Рецензија на ракописот **Право на информатичка технологија** од авторите: проф. д-р Гоце Наумовски и проф. д-р Драги Рашковски.....245-249
3. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Уставите и животната средина – можностите и ограничувањата на еколошкиот конституционализам** од м-р Гоце Коцевски, пријавена на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје.....250-257
4. Преглед на одобрена тема за изработка на докторска дисертација (м-р **Имер Алиу**).....258

ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИ ФАКУЛТЕТ

1. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Туристички и аграрно-географски состојби и потенцијали за развој и промоција на кулинарскиот туризам во Република Северна Македонија** од м-р Велибор Тасевски, пријавена на Природно-математичкиот факултет во Скопје.....259-264

СТОМАТОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

1. Реферат за избор на едно лице во сите наставно-научни звања во наставно-научната област стоматолошка протетика, на **Стоматолошкиот факултет во Скопје (вон. проф. д-р Благоја Даштевски)**.....265-280
2. Рецензија на ракописот **Ethics in dentistry** од авторите: проф. д-р Јулијана Николовска и насл. доц. д-р Влатко Коколански.....281-285
3. Рецензија на ракописот **Oral Hygiene** од авторките: Маја Пандилова и Кристина Митиќ.....286-290
4. Рецензија на ракописот **Clinical practicum in Oral Hygiene** од авторките: Маја Пандилова и Кристина Митиќ.....291-295
5. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Значењето на хематолошките и инфламаторни биомаркери во детерминирање на тежината на одонтогените инфекции** од д-р Нол Хисен Цена, пријавена на Стоматолошкиот факултет во Скопје.....296-304
6. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Кариес ризик-фактори ка деца од урбана и рурална средина** од д-р Христо Петановски, пријавена на Стоматолошкиот факултет во Скопје.....305-308

ФАКУЛТЕТ ЗА ДРАМСКИ УМЕТНОСТИ

1. Реферат за избор на еден наставник во сите наставно-научни звања во научното подрачје хуманистички науки, научно поле: уметности (6.0.4.) научно потполе: драмски актери, област: сценски говор со техника на гласот, на **Факултетот за драмски уметности во Скопје (вонр. проф. д-р Валентина Божиновска)**.....309-319
2. Преглед на одобрена тема за изработка на магистерски труд (**Софија Христовска**).....320

3. Преглед на одобрени теми за изработка на докторски дисертации (м-р Христина Цветановска Становска, м-р Марија Апчевска Петрова).....320

ФАКУЛТЕТ ЗА ЗЕМЈОДЕЛСКИ НАУКИ И ХРАНА

1. Преглед на одобрени теми за изработка на магистерски трудови (Перо Савов, Александар Симоновски, Бони Попова Рамова).....321

ФАКУЛТЕТ ЗА МУЗИЧКА УМЕТНОСТ

1. Преглед на одобрена тема за изработка на магистерски труд (Валмире Мехмети).....322

ФАРМАЦЕВТСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Преглед на одобрени теми за изработка на специјалистички трудови (Сара Петреска, Фроска Ѓонда, Рудина Цена, Веса Ѓини).....323

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Рецензија на ракописот Социјална политика од авторката проф. д-р Маја Геровска Митев.....324-328

ЈНУ ИНСТИТУТ ЗА МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК „КРСТЕ МИСИРКОВ“

1. Преглед на одобрена тема за изработка на магистерски труд (Даница Гавриловска-Атанасовска).....329

ЈНУ ИНСТИТУТ ЗА ФОЛКЛОР „МАРКО ЦЕПЕНКОВ“

1. Реферат за избор во сите научни звања од научната област заштита на градителското наследство (2.01.02.06), за работното место истражувач на народната архитектура, во ЈНУ Институт за фолклор „Марко Цепенков“ во Скопје (д-р Емилија Апостолова Чаловска).....330-342

ПРЕГЛЕД
НА ОДОБРЕНИ МАГИСТЕРСКИ ТЕМИ НА ГРАДЕЖЕН ФАКУЛТЕТ
 Скопје, УКИМ - 564. СЕДНИЦА НА ННС ОД 02.03.2026Г.

Ред. бр.	Име и презиме на кандидатот	Назив на темата		Име и презиме на менторот	Датум и бр. на Одлука на ННС за прифаќање на темата
		на македонски јазик	на англиски јазик		
1	Иван Видински, дипл.град.инж	Употреба на отпадна гума во цементни композити – својства и примена	Use of waste rubber in cement composites – properties and applications	проф. д-р Тодорка Самациска	05.03.2026 02/95-44
2	Владимир Стојанов, дипл.град.инж	Можности за повторна употреба на керамички оптад во композитни матријали	Possibilities for reuse of ceramic waste in composite materials	проф. д-р Тодорка Самациска	05.03.2026 02/95-46
3	Ненад Петрески, дипл. град. инж.	Анализа на влијателни параметри врз абењето на шините	Analysis of influencing parameters on rail wear	проф. д-р Златко Зафировски	05.03.2026 02/95-42
4	Мируш Даути, дипл.геод.инж	Компаративна анализа на современи геодетски технологии за генерирање на дигитален модел на терен	Cmparative analysis of modern geodetic technologies for generating a digital terrain model	доц. д-р Филип Касаповски	05.03.2026 02/95-43
5	Нита Муслиу, дипл.геод.инж	Анализа на земјината покривка врз основа на мултиспектрални сателитски снимки	Analysis of landcover using multispectral satellite images	проф. д-р Лазо Димов	05.03.2026 02/95-40
6	Горјанка Крстевски Несторовска, дипл.град.инж	Методологија за дефинирање на потреба од регулација на река во зона на мостовска конструкција	Methodology for defining the need for river regulation in a zone of bridge construction	проф. д-р Виолета Ѓешовска	05.03.2026 02/95-45
7	Тина Петив Мишковска, дипл.град.инж	Пристап за проектирање на истражни работи кај линиски објекти како услов за минимизирање на геотехнички ризици	Approach for design of investigation works for linear structures as a condition for minimizing geotechnical risks	проф. д-р Милорад Јовановски	05.03.2026 02/95-41
8	Елена Захаријева, дипл.град.инж	Влијание на конструктивниот систем врз сеизмичкото однесување на кула резервоари	<i>Influence of the structural system on the seismic behavior of elevated water tanks</i>	доц. д-Кристина Милкова	05.03.2026 02/95-47

РЕФЕРАТ
ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА ВО
НАУЧНАТА ОБЛАСТ ДИГИТАЛЕН БИЗНИС (5.02.00.04), ПО ПРЕДМЕТОТ
ПРОГРАМИРАЊЕ НА БИЗНИС-АПЛИКАЦИИ, НА ЕКОНОМСКИОТ
ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на конкурсот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Економски факултет – Скопје, објавен во весниците „Слободен печат“ и „Коха“ на 5.2.2026 година, Наставно-научниот совет на Економскиот факултет во Скопје, на седницата одржана на 27.2.2026 година, донесе Одлука бр. 02-401/5 од 2.3.2026 година, со која е формирана Рецензентска комисија во состав: проф. д-р Сашо Јосимовски, редовен професор на Економскиот факултет во Скопје, проф. д-р Калина Тренивска Благоева, редовен професор на Економскиот факултет во Скопје и проф. д-р Лидија Пулевска Ивановска, редовен професор на Економскиот факултет во Скопје, за избор на наставник во сите наставно-научни звања во научната област дигитален бизнис, по предметот Програмирање на бизнис-апликации.

Како членови на Рецензентската комисија, по прегледувањето на доставената документација го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за избор на наставник во сите наставно-научни звања во научната област дигитален бизнис, по предметот Програмирање на бизнис-апликации, во предвидениот рок се пријави ас. д-р Мартин Киселички.

1. Биографски податоци и образование

Кандидатот д-р Мартин Киселички е роден на 14.2.1989 година во Скопје. Во 2011 година дипломирал на Економскиот факултет во Скопје при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ со просек 8,19.

Кандидатот активно се служи со англиски јазик.

Во учебната 2011/2012 година се запишал на втор циклус (магистерски) студии на Економскиот факултет во Скопје. Својата магистерска теза под наслов: ПРИМЕНА НА КОМПЈУТЕРСКИ ОБЛАК ВО МАЛИТЕ ПРЕТПРИЈАТИЈА ПРЕКУ АНАЛИЗА НА СЛУЧАЈОТ „ТРИГЕР КОМПЈУТЕРИ Д.О.О.“ ја одбрал во 2012 година и магистрирал на Економскиот факултет во Скопје при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ со просек 9,83, со што се стекнал со звањето магистер на науки од областа Е-бизнис менаџмент.

Во учебната 2017/2018 година се запишал на трет циклус (докторски) студии на Економскиот факултет во Скопје. Докторската дисертација под наслов: МОДЕЛ ЗА ПРИМЕНА НА ГЕЛМИФИКАЦИЈА ВО ВИСОКООБРАЗОВНИ ИНСТИТУЦИИ ВО РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА ја пријавил во август 2019 година, а ја одбрал на 17.10.2023 година, пред Комисија во состав: проф. д-р Сашо Јосимовски, проф. д-р Калина Тренивска Благоева, проф. д-р Лидија Пулевска Ивановска, проф. д-р Мијалче Санта и проф. д-р Димитар Јовевски. Со тоа се стекнал со научниот степен доктор по организациски науки и управување (менаџмент).

На 31.12.2020 година е избран за асистент докторанд на Економскиот факултет во Скопје, на Катедрата за Е-бизнис во група предмети од областа, а на 1.10.2023 година е реизбран во истото звање.

Рецензентската комисија ги имаше во предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатот од почетокот на кариерата, објавени во Билтен бр. 1287 од 1.7.2023 година, како и вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатот до денот на пријавата, врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот.

2. Научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатот од последниот избор до денот на пријавата

Наставно-образовна дејност

Во рамките на наставно-образовната дејност на УКИМ, Економски факултет – Скопје, кандидатот д-р Мартин Киселички изведува вежби по предметите Основи на е-бизнис, Информациони технологии, Дизајн и развој на веб, ЕРП-системи, Бази на податоци за бизнис и Програмирање на бизнис-апликации. Во изведувањето на вежбите, кандидатот користи соодветни и современи наставно-образовни методи со што успешно ги организира и ги спроведува вежбите.

Покрај подготовката и изведувањето вежби, кандидатот учествува и во изведување на испити, континуирана и конечна проверка на знаењето, консултации со студенти, научноистражувачки проекти, објавување на научни и стручни трудови и други педагошки обврски и работи утврдени со закон, колективен договор или други акти на Универзитетот.

Конкретните активности кои припаѓаат во наставно-образовната дејност, релевантни за изборот, се наведени во табелата во Образец 2 од Правилникот за избор, со решенија, датуми и други релевантни податоци, дадена во прилог на овој извештај.

Научноистражувачка дејност

Д-р Мартин Киселички има објавено вкупно 46 научни трудови, од кои 1 труд во меѓународно научно списание со импакт-фактор, индексирано во Web of Science, 18 труда во меѓународни научни списанија индексирани во EBSCO, 8 труда во научни списанија со меѓународен уредувачки одбор, 14 труда во зборници на рецензирани научни трудови, презентирани на меѓународни научни собири и 5 труда во зборник на трудови на високообразовна институција.

Д-р Мартин Киселички учествува во 6 меѓународни научни проекти и во 1 национален научен проект.

Називите на трудовите, проектите и сл. се наведени во табелата во Образец 2 од Правилникот за избор, со датуми и други релевантни податоци, во прилог на овој извештај.

Стручно-апликативна дејност и дејност од поширок интерес

Д-р Мартин Киселички е активно вклучен во стручно-апликативната работа на Економскиот факултет во Скопје и во други дејности од поширок интерес.

Во анализираниот период, тој бил активно вклучен во промоцијата на Економскиот факултет во Скопје, преку посета на средни училишта, отворени денови и останати промотивни настани. Дополнително, бил член на организациски одбор за активности поврзани со летни школи и меѓународни конференции во рамки на Економскиот факултет во Скопје.

Остварил стручно усовршување во странство со студиски престој во времетраење од 1 месец на Факултетот за менаџмент при Универзитетот во Варшава, Полска, од 8.5. до 6.6.2025.

Особена активност кандидатот покажува во дејностите од поширок интерес. За време на анализираниот период бил активно вклучен во работата на повеќе комисији, одбори и работни групи при Економскиот факултет во Скопје:

- член на Комисија која управува со онлајн алатката која ќе ја користи Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Економски факултет – Скопје, при подготовка на годишниот извештај за работа, како и за потребите на проектите кои ги реализира Факултетот;
- член на Комисија за проценка на вредноста на основни средства кои Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Економски факултет – Скопје, ги стекнал по основ на договор за донации/дар од организацијата Improving Economies for Stronger Communities (IESC);
- член на поткомисија за подготовка и реализација на GAP-анализа, како активност во рамки на процесот за стекнување на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Економски факултет – Скопје, со AACSB-акредитација (Стандард 2: PHYSICAL, VIRTUAL AND FINANCIAL RESOURCES);

- член на работен тим за спроведување на дел од активностите утврдени со Конкурсот за упис на студенти на прв циклус студии во учебните 2021/22, 2022/23, 2023/24, 2024/25 и 2025/26 година;
- член на организационен одбор по повод одбележување на јубилеј 20 години депарتمان Е-бизнис, во рамки на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Економски факултет – Скопје.

Д-р Мартин Киселички е избран како секретар на Катедрата за Е-бизнис на 25.11.2022 година, а е реизбран како секретар на Катедрата на 22.11.2025 година, функција што ја извршува и тековно.

Кандидатот бил член на организациски одбор на 14. и 15. Меѓународна летна школа со наслов „AI in Action: Students & Companies Co-Creating the Future“, во периодот од 2024 до 2025 година.

Д-р Мартин Киселички учествувал во изготвување и пријавување на еден национален и шест меѓународни проекти во изборниот период.

Други активности кои припаѓаат во стручно-апликативната дејност и дејноста од поширок интерес, релевантни за изборот, се наведени во табелата во Образец 2 од Правилникот за избор, со датуми и други релевантни податоци.

Оценка од самоевалуација

Кандидатот д-р Мартин Киселички во континуитет добива позитивна оценка од анонимно спроведените анкети на студентите на Економскиот факултет во Скопје, што покажува дека кандидатот поседува способност за изведување на наставно-образовна дејност на Економскиот факултет во Скопје.

Заклучок и предлог

Врз основа на целокупната доставена документација и личното познавање на кандидатот, Рецензентската комисија позитивно ја вреднува и ја оценува наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност, како и дејноста од поширок интерес на д-р Мартин Киселички.

Врз основа на изнесените податоци за севкупната активност (вкупно пресметани 256,026 поени, од кои во наставно-образовната дејност – 39,826 поени, во научноистражувачката дејност – 197,2 поени и во стручно-апликативната дејност и дејноста на поширок интерес – 19 поени) од почетокот на кариерата до денес, Комисијата заклучи дека д-р Мартин Киселички поседува научни и стручни квалитети и според Законот за високото образование и Правилникот за посебните услови и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и демонстратори на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ги исполнува сите услови да биде избран во звањето **доцент** во научната област дигитален бизнис, по предметот Програмирање на бизнис-апликации.

Според гореизнесеното, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Економскиот факултет во Скопје, д-р Мартин Киселички да биде избран во звањето **доцент** во научната област дигитален бизнис, по предметот Програмирање на бизнис-апликации.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Сашо Јосимовски, с.р.

Проф. д-р Калина Трневска Благоева, с.р.

Проф. д-р Лидија Пулевска Ивановска, с.р.

ОБРАЗЕЦ 1
ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
наставно-стручно и соработничко звање

Кандидат: **Мартин Христо Киселички**

институција: **Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Економски факултет – Скопје**

Научна област: **дигитален бизнис**

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО ЗВАЊЕ – ДОЦЕНТ/ НАУЧНО
ЗВАЊЕ – НАУЧЕН СОРАБОТНИК

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
1	<p>Просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на студиите на прв и втор циклус за секој циклус посебно, односно има остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на интегрираните студии од првиот и вториот циклус *</p> <p>Просечниот успех на прв циклус изнесува: 8,19 (осум запирка деветнаесет).</p> <p>Просечниот успех на втор циклус изнесува: 9,83 (девет запирка осумдесет и три).</p> <p>Просечниот успех изнесува 9,01 (девет запирка нула еден) за интегрираните студии.</p>	Да
2	<p>Научен степен – доктор на науки од научната област за која се избира</p> <p>Назив на научната област: дигитален бизнис (5.02.00.04).</p> <p>Поле: економија и бизнис (5.02).</p> <p>Подрачје: општествени науки (5).</p>	Да
3	<p>Објавени најмалку четири научни труда** во референтна научна публикација согласно со ЗВО во последните пет години пред објавувањето на конкурсот за избор</p>	Да
3.1/1	<p>Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Назив на научното списание: Discover Sustainability 2. Назив на електронската база на списанија: Web of Science 3. Наслов на трудот: The phosphorus negotiation game (P-Game): first evaluation of a serious game to support science- 	

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
	<p>policy decision making played in more than 20 countries worldwide</p> <p>4. Година на објава: 2025</p>	
3.1/2	<p>Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Назив на научното списание: Economics & Culture 2. Назив на електронската база на списанија: EBSCO 3. Наслов на трудот: E-commerce as a Revenue Generator for Small and Medium Companies in Developing Countries 4. Година на објава: 2022 	
3.1/3	<p>Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Назив на научното списание: Journal of Sustainable Development 2. Назив на електронската база на списанија: EBSCO 3. Наслов на трудот: DIGITAL ENTREPRENEURSHIP THROUGH SOCIAL MEDIA FOR START-UP BUSINESSES IN THE REPUBLIC OF NORTH MACEDONIA 4. Година на објава: 2021 	
3.2	<p>Зборник на рецензирани научни трудови, презентирани на меѓународни академски собири каде што членовите на програмскиот или научниот комитет се од најмалку три земји</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Назив на зборникот: Proceedings of the 6th International Conference "Economic and Business Trends Shaping the Future 2025 2. Назив на меѓународниот собир: 6th International Conference "Economic and Business Trends Shaping the Future" 3. Имиња на земјите: Полска, Шведска, Северна Македонија, Словачка, Турција, Црна Гора, САД, Шпанија, Србија, Романија, Босна и Херцеговина, 	

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
	Албанија, Португалија, Канада, Австрија, Јапонија, Ирска, Словенија, Швајцарија, Бугарија, Пакистан, Германија, Хрватска, Велика Британија, Кувајт 4. Наслов на трудот: BEHAVIORAL ARCHETYPES OF GEN Z IN GAMIFIED E-GOVERNMENT APPS 5. Година на објава: 2025	
4	Познавање на најмалку еден странски јазик, определен со општ акт на Универзитетот, односно на самостојната висока стручна школа 1. Странски јазик: англиски јазик 2. Назив на документот: Уверение за познавање на англиски јазик на ниво С2 според Европската јазична рамка на Советот на Европа 3. Издавач на документот: Филолошки факултет „Блаже Конески“, Скопје, УКИМ 4. Датум на издавање на документот: бр. 03-43/2 од 13.1.2026	Да
5	Има способност за изведување на високообразовна дејност	Да

* На лицата кои имаат заснован работен однос на Универзитетот или на некој од универзитетите во Република Македонија во моментот на стапување во сила на Законот за високото образование (Службен весник на Република Македонија бр. 82/2018), нема да се применуваат одредбите од Законот кои се однесуваат на просекот, односно дека лицата треба да имаат остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на студиите на прв и втор циклус за секој циклус посебно, односно имаат остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на интегрираните студии од првиот и вториот циклус. Во овој случај, полето под реден број 1 не се пополнува.

** За кандидатот/ите кој има повеќе од 4 (четири) научни труда во референтна научна публикација, рецензентската комисија научните труда ќе ги наведе, ќе ги оцени и ќе ги вреднува во Образец 2.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Сашо Јосимовски, с.р.
 Проф. д-р Калина Тренивска Благоева, с.р.
 Проф. д-р Лидија Пулевска Ивановска, с.р.

ОБРАЗЕЦ 2
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО И
НАСТАВНО-СТРУЧНО ЗВАЊЕ

Кандидат: Мартин Христо Киселички

Институција: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Економски факултет - Скопје

Научна област: дигитален бизнис

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.	<p>Одржување вежби: [неделен број на часови * број на работни недели во семестар * бодување 0,03]</p> <p>Предмет: Основи на е-бизнис (9)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Академска 2020/2021 година: $(4*15*0,03) = 1,8$ - Академска 2021/2022 година: $(4*15*0,03) = 1,8$ - Академска 2022/2023 година: $(4*15*0,03) = 1,8$ - Академска 2023/2024 година: $(4*15*0,03) = 1,8$ - Академска 2024/2025 година: $(4*15*0,03) = 1,8$ <p>Предмет: Информациски технологии (4,5)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Академска 2020/2021 година: $(2*15*0,03) = 0,9$ - Академска 2021/2022 година: $(2*15*0,03) = 0,9$ - Академска 2022/2023 година: $(2*15*0,03) = 0,9$ - Академска 2023/2024 година: $(2*15*0,03) = 0,9$ - Академска 2024/2025 година: $(2*15*0,03) = 0,9$ <p>Предмет: Дизајн и развој на веб (4,5)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Академска 2020/2021 година: $(2*15*0,03) = 0,9$ - Академска 2021/2022 година: $(2*15*0,03) = 0,9$ - Академска 2022/2023 година: $(2*15*0,03) = 0,9$ - Академска 2023/2024 година: $(2*15*0,03) = 0,9$ - Академска 2024/2025 година: $(2*15*0,03) = 0,9$ <p>Предмет: ЕРП-системи (4,5)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Академска 2021/2022 година: $(2*15*0,03) = 0,9$ - Академска 2022/2023 година: $(2*15*0,03) = 0,9$ - Академска 2023/2024 година: $(2*15*0,03) = 0,9$ - Академска 2024/2025 година: $(2*15*0,03) = 0,9$ - Академска 2025/2026 година: $(2*15*0,03) = 0,9$ <p>Предмет: Базии на податоци за бизнис (4,5)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Академска 2021/2022 година: $(2*15*0,03) = 0,9$ - Академска 2022/2023 година: $(2*15*0,03) = 0,9$ - Академска 2023/2024 година: $(2*15*0,03) = 0,9$ - Академска 2024/2025 година: $(2*15*0,03) = 0,9$ - Академска 2025/2026 година: $(2*15*0,03) = 0,9$ <p>Предмет: Програмирање на бизнис-апликации (0,9)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Академска 2024/2025 година: $(2*15*0,03) = 0,9$ 	27,9
2.	Настава во школи и работилници	2

	<p>Предавач*1</p> <p>1. AI IN ACTION: STUDENTS & COMPANIES CO-CREATING THE FUTURE, 15TH INTERNATIONAL SUMMER SCHOOL AT THE FACULTY OF ECONOMICS-SKOPJE, September 15-19, 2025. (1)</p> <p>2. AI IN ACTION: STUDENTS & COMPANIES CO-CREATING THE FUTURE, 14TH INTERNATIONAL SUMMER SCHOOL AT THE FACULTY OF ECONOMICS-SKOPJE, September 24-27, 2024. (1)</p>	
3.	<p>Подготовка на нов предмет</p> <ul style="list-style-type: none"> - [предавања * 1] - [вежби * 0,5] <p>Програмирање на бизнис-апликации – предавања и вежби (програма на додипломски студии по Е-бизнис од 2022/2023 година) (1+0,5 = 1,5)</p>	1,5
4.	<p>Консултации со студенти [број на студенти * бодување 0,002]</p> <p>Предмет: Основи на е-бизнис (4,624)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Академска 2020/2021 година: (280 * 0,002) = 0,560 - Академска 2021/2022 година: (355 * 0,002) = 0,710 - Академска 2022/2023 година: (499 * 0,002) = 0,998 - Академска 2023/2024 година: (548 * 0,002) = 1,096 - Академска 2024/2025 година: (630 * 0,002) = 1,260 <p>Предмет: Информациски технологии (1,132)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Академска 2020/2021 година: (132 * 0,002) = 0,264 - Академска 2021/2022 година: (99 * 0,002) = 0,198 - Академска 2022/2023 година: (98 * 0,002) = 0,196 - Академска 2023/2024 година: (107 * 0,002) = 0,214 - Академска 2024/2025 година: (130 * 0,002) = 0,260 <p>Предмет: Дизајн и развој на веб (0,880)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Академска 2020/2021 година: (86 * 0,002) = 0,172 - Академска 2021/2022 година: (87 * 0,002) = 0,174 - Академска 2022/2023 година: (70 * 0,002) = 0,140 - Академска 2023/2024 година: (79 * 0,002) = 0,158 - Академска 2024/2025 година: (118 * 0,002) = 0,236 <p>Предмет: ЕРП-системи (0,754)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Академска 2021/2022 година: (91 * 0,002) = 0,182 - Академска 2022/2023 година: (85 * 0,002) = 0,170 - Академска 2023/2024 година: (55 * 0,002) = 0,110 	8,426

	<ul style="list-style-type: none"> - Академска 2024/2025 година: $(76 * 0,002) = 0,152$ - Академска 2025/2026 година: $(70 * 0,002) = 0,140$ <p>Предмет: Бази на податоци за бизнис (0,908)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Академска 2021/2022 година: $(91 * 0,002) = 0,182$ - Академска 2022/2023 година: $(70 * 0,002) = 0,140$ - Академска 2023/2024 година: $(85 * 0,002) = 0,170$ - Академска 2024/2025 година: $(84 * 0,002) = 0,168$ - Академска 2025/2026 година: $(124 * 0,002) = 0,248$ <p>Предмет: Програмирање на бизнис-апликации (0,128)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Академска 2025/2026 година: $(64 * 0,002) = 0,128$ 	
	Вкупно	39,826

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
1.	<p>Учесник во национален научен проект * 3</p> <p>1. Проект: Детерминанти и ефекти на неформалната економија, 2022-2023, финансиран од Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Одлука бр. 02-2330/5 (3)</p>	3
2.	<p>Учесник во меѓународни научни проекти * 5</p> <p>1. Член на работен тим на меѓународен научен проект под наслов: „Structural Capacities for Tackling Wicked Problems - SCORE”, реализиран во рамки на Erasmus+ програмата за повик KA220-HED - Cooperation partnerships in higher education (ноември 2021 – октомври 2024) (5)</p> <p>2. Член на работен тим на меѓународен научен проект под наслов: „Blended Learning and Evaluation Practices for Inclusive Digital Higher Education - BENEFIT”, реализиран во рамки на Erasmus+ програмата за повик KA220-HED - Cooperation partnerships in higher education (ноември 2021 – октомври 2023) (5)</p> <p>3. Член на работен тим на меѓународен научен проект под наслов: „Hidden Champions in Rising Economies”, во организација на IEDC Bled School of Management, Словенија (септември 2022 – во тек) (5)</p> <p>4. Член на работен тим на меѓународен научен проект под наслов: „Global Entrepreneurship Talent Management 4 – GETM4”, програма HORIZON-MSCA-2022-SE-01-01 (ноември 2023 – во тек) (5)</p> <p>5. Член на работен тим на меѓународен научен проект под наслов: „Interactive Narrative Design for Complexity Representations (INDCOR)”, реализиран во рамки на COST програма CA18230 (март 2021 – јуни 2024) (5)</p>	30

	<p>6. Член на работен тим на билатерален научноистражувачки проект помеѓу Република Северна Македонија и Сојузна Република Австрија под наслов: „Why so serious? Introducing and Understanding Wicked Problems in a Serious Game "Joker"” (јануари 2024 – декември 2025) (5)</p>	
	<p>Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно списание кое има импакт-фактор за годината во која е објавен трудот, во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование</p> <p>1. Haneklaus, N., Misihairabgwi, J., Kiselicki M., et al. The phosphorus negotiation game (P-Game): first evaluation of a serious game to support science-policy decision making played in more than 20 countries worldwide. Discover Sustainability, 6, 1 (2025). https://doi.org/10.1007/s43621-024-00693-6 ((8+3)*0,6 = 6,6)</p>	6,6
	<p>Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно списание кое нема импакт-фактор за годината во која е објавен трудот, во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank, MathSciNet (Mathematical Reviews), Zentralblatt fur Mathematik и Реферативный журнал "Математика" или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование *5</p> <p>1. Kiselicki M., Kirovska Z., Josimovski S., Anastasovski M., (2022) E-commerce as a Revenue Generator for Small and Medium Companies in Developing Countries, Economics & Culture, vol. 19, iss. 2, pp. 47-56 (5*0,6 = 3)</p> <p>2. Josimovska T., Josimovska A., Mateska Perovska F., Kiselicki M., (2021), DIGITAL ENTREPRENEURSHIP THROUGH SOCIAL MEDIA FOR START-UP BUSINESSES IN THE REPUBLIC OF NORTH MACEDONIA, Journal of Sustainable Development, vol. 11, Issue 27 (5*0,6 = 3)</p> <p>3. Boceva B., Kiselicki M., (2021), ONLINE BUYING HABITS IN THE REPUBLIC OF NORTH MACEDONIA, Journal of Sustainable Development, vol. 11, Issue 26, ISSN 1857 – 8519 (5*0,9 = 4,5)</p> <p>4. Kiselicki M., Josimovski S., Pulevska Ivanovska L., Santa M., IMPACT OF SOCIAL MEDIA ON SALES FUNNELS IN B2C AND B2B SEGMENTS IN THE</p>	68

	<p>REPUBLIC OF NORTH MACEDONIA, Proceedings of the Faculty of Economics in East Sarajevo, Year 2021, Issue 22, pp. 51-58, 10.7251/ZREFIS2122051K (5*0,6 = 3)</p> <p>5. Kiselicki M., Josimovski S., Pulevska Ivanovska L., Kirovska Z., (2020), DIGITAL TRANSFORMATION OF LEARNING PROCESS DUE TO COVID-19 CRISIS IN THE REPUBLIC OF NORTH MACEDONIA, Journal of Sustainable Development, vol. 10, Issue 25, ISSN 1857 – 8519 (5*0,6 = 3)</p> <p>6. Kirovska Z., Josimovski S., Kiselicki M., (2020), MODERN TRENDS OF RECRUITMENT – INTRODUCING THE CONCEPT OF GAMIFICATION, Journal of Sustainable Development, vol. 10, Issue 24, ISSN 1857 – 8519 (5*0,8 = 4)</p> <p>7. Josimovski S., Jovevski D., Kiselicki M., (2019), INTERNET MARKETING CHANNEL IMPLEMENTATION IN THE TRADE INDUSTRY IN THE REPUBLIC OF NORTH MACEDONIA, Journal of Sustainable Development, vol. 9, Issue 22, ISSN 1857 – 8519 (5*0,8 = 4)</p> <p>8. Josimovski S., Pulevska Ivanovska L., Kiselicki M., (2019), SNWs E-RECRUITMENT IN NORTH MACEDONIA: A CASE STUDY, Journal of Sustainable Development, vol. 9, Issue 22, ISSN 1857 – 8519 (5*0,8 = 4)</p> <p>9. Kiselicki M., Josimovski S., Kiselicka M., Jovevski D., (2018), ANALYSIS OF E-RECRUITMENT METHODS THROUGH SNWS, WITH SPECIAL EMPHASIS ON THE REPUBLIC OF MACEDONIA, Journal of Sustainable Development, vol. 8, Issue 21, ISSN 1857 – 8519 (5*0,6 = 3)</p> <p>10. Kiselicki M., Josimovski S., (2018), Implementation of Gamification in Heis in the Republic of Macedonia, Economic Analysis 51(3-4), pp. 57-66 (5*0,9 = 4,5)</p> <p>11. Kiselicki M., Kirovska Z., Josimovski S., Pulevska Ivanovska L., (2018), Economics and Culture 15(1), pp. 35-46 (5*0,6 = 3)</p> <p>12. Kirovska Z., Kochovska E., Kiselicki M., (2017), FAVOURABLE ORGANIZATIONAL CLIMATE AS A COMPLEX NETWORK OF VALUES AND NORMS FOR SUCCESSFUL EXECUTION OF WORKING DUTIES, Journal of Sustainable Development, vol. 7, Issue 18, ISSN 1857 – 8519 (5*0,8 = 4)</p> <p>13. Petrevski V., Josimovski S., Kiselicki M., (2017), BUSINESS PROCESS IMPROVEMENT OF THE SYSTEM INTEGRATOR COMPANIES THROUGH A CASE STUDY ANALYSIS, Journal of Sustainable Development, vol. 7, Issue 17, ISSN 1857 – 8519 (5*0,8 = 4)</p> <p>14. Stepanoska V., Josimovski S., Kiselicki M., (2016), USAGE OF ENTERPRISE RESOURCE PLANNING SYSTEMS IN SMALL AND MEDIUM</p>	
--	---	--

	<p>ENTERPRISES IN THE REPUBLIC OF MACEDONIA, Journal of Sustainable Development, vol. 6, Issue 16, ISSN 1857 – 8519 (5*0,8 = 4)</p> <p>15. Kirovska Z., Josifovska A., Kiselicki M., (2016), EFFICIENT MANAGEMENT OF SUPPLY CHAIN IN ACHIEVING A SIGNIFICANT COMPETITIVE ADVANTAGE IN THE MARKET, Journal of Sustainable Development, vol. 5, Issue 14, ISSN 1857 – 8519 (5*0,8 = 4)</p> <p>16. Saiti D., Kiselicki M., Josimovski S., (2015), LEVEL OF CUSTOMER SATISFACTION FROM ELECTRONIC BANKING SERVICES IN THE POLOG REGION, Journal of Sustainable Development, vol. 5, Issue 13, ISSN 1857 – 8519 (5*0,8 = 4)</p> <p>17. Kiselicki M., Josimovski S., Joncheski Lj., (2015), IMPLEMENTATION OF INTERNET TECHNOLOGIES IN THE SUPPLY CHAIN OF SMES IN MACEDONIA, Journal of Sustainable Development, vol. 5, Issue 13, ISSN 1857 – 8519 (5*0,8 = 4)</p> <p>18. Kiselicki M., (2014), REDUCING ELECTRONIC AND ENVIRONMENTAL WASTE THROUGH COMMERCIALLY SUSTAINABLE MOBILE DEVICES, Journal of Sustainable Development, vol. 5, Issue 11, ISSN 1857 – 8519 (5)</p>	
	<p>Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови</p> <p>1. Trenevska Blagoeva, K., Kiselicki, M., & Josimovska Nikolov, A. (2025). INTEGRATING LEARNING ANALYTICS FOR PERSONALIZED EDUCATION: A CONCEPTUAL FRAMEWORK. <i>KNOWLEDGE - International Journal</i>, 72(1), 23–28. (5*0,8 = 4)</p> <p>2. Josimovski, S., Pulevska Ivanovska, L., Kiselicki, M., & Bogeva Micovska, M. (2025). MEDIATING EFFECTS IN THE ADOPTION OF GAMIFIED E-GOVERNMENT SERVICES AMONG GENERATION Z. <i>KNOWLEDGE - International Journal</i>, 72(1), 35–40. (5*0,6 = 3)</p> <p>3. Trenevska Blagoeva, K., Josimovski, S., Pulevska Ivanovska, L., Mijoska, M., & Kiselicki, M. (2024). CONSUMER PERCEPTIONS TOWARDS DIGITAL SHADOW ECONOMY – EMPIRICAL EVIDENCE FROM NORTH MACEDONIA. <i>KNOWLEDGE - International Journal</i>, 66(1), 169–174. (5*0,6 = 3)</p> <p>4. Kiselicki, M., Trenevska Blagoeva, K., Mijoska Belshoska, M., & Josimovska, T. (2023). TECHNICAL INFRASTRUCTURE AND TOOLS FOR GAMIFICATION IN EDUCATION. <i>KNOWLEDGE - International Journal</i>, 60(1), 61–68. (5*0,6 = 3)</p>	28

	<ol style="list-style-type: none"> 5. Kiselicki, M., Ristevska Jovanovska, S., Kirovska, Z., Anastasovski, M., & Jovevski, D. (2022). SECURITY ASPECTS OF DIGITAL TRANSACTIONS E-COMMERCE AND MCOMMERCE IMPLEMENTATIONS. KNOWLEDGE - International Journal , 54(1), 105–110 (5*0,6 = 3) 6. Anastasovski M., Kirovska Z., Kiselicki M., (2022), STATE OF E-COMMERCE DURING THE COVID-19 PANDEMIC IN THE REPUBLIC OF NORTH MACEDONIA, Economic Development, Year 25, No. 5/2022, pp.123-139 (5*0,8 = 3) 7. Josimovski S., Kiselicki M., Pulevska Ivanovska L., (2019), SOCIAL MEDIA SCREENING: IMPACT OF GDPR AND MACEDONIAN LEGAL FRAMEWORK, Journal of Contemporary Economic and Business Issues, vol. 6, issue 1, pp. 75-85 UDC: 336.27:303.093.7(497.7)“2004/2017 (5*0,8 = 4) 8. Kiselicki M., (2013), Analyzing the Effectiveness of social media in the promotion of entrepreneurial businesses in the Republic of Macedonia, Journal of Sustainable Development, vol. 4, Issue 7, ISSN 1857 – 8519 (5) 	
	<p>Трудови со оригинални научни/стручни резултати, објавени во зборник на рецензирани научни трудови, презентирани на меѓународни академски собири каде што членовите на програмскиот или научниот комитет се од најмалку три земји</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Trenevskа Blagoeva K., Pulevska Ivanovska I., Josimovski S., Mijoska M., Kiselicki M., (2025), BEHAVIORAL ARCHETYPES OF GEN Z IN GAMIFIED E-GOVERNMENT APPS, Proceedings of the 6th International Conference “Economic and Business Trends Shaping the Future - 2025”, 10.47063/EBTSF.2025.0007, Skopje, North Macedonia (5*0,6 = 3) 2. Kiselicki M., Trenevskа Blagoeva K., Josimovska Nikolov A., THE IMPACT OF GAMIFICATION IN HIGHER EDUCATION: EXAMINING ACADEMIC PERFORMANCE THROUGH PARTIAL AND FULL GAMIFICATION INTERVENTIONS, Proceedings of the International Scientific Jean Monnet Conference – Advancing EU Values through Education and Research, ISSN 978-953-364-243-1, DOI: 10.22598/eusolis/Conf2024, Zagreb, Croatia (5*0,8 = 4) 3. Trenevskа Blagoeva K., Pulevska Ivanovska I., Josimovski S., Mijoska M., Kiselicki M., (2024), GEN Z PERCEPTIONS ON GOVERNMENT GAMIFICATION INITIATIVES TO REDUCE SHADOW ECONOMY IN NORTH MACEDONIA, Proceedings of the 5th International Conference “Economic and Business Trends Shaping the Future - 	53

	<p>2024”, 10.47063/EBTSF.2024.0005, Skopje, North Macedonia (5*0,6 = 3)</p> <p>4. Josimovska T., Kiselicki M., (2024), Determinants Of Innovation Activity in Southeast European Countries, Proceedings of the 16th International Conference on Modern Research in Management, Economics and Accounting, 2024, Helsinki, Finland (5*0,9 = 4,5)</p> <p>5. Kiselicki M., Josimovski S., Pulevska Ivanovska L., (2023), Model for Implementing Gamification in HEIs, Proceedings of the 4th International Conference “Economic and Business Trends Shaping the Future - 2023”, 10.47063/EBTSF.2023.0023, Skopje, North Macedonia (5*0,8 = 4)</p> <p>6. Kiselicki M., Josimovski S., Josimovska T., (2023), WSB Merito University Gdansk Conference "SUSTAINABLE AND SOCIALLY RESPONSIBLE DEVELOPMENT IN THE NETWORK OF SOCIOECONOMIC RELATIONS", Proceedings of the WSB Merito University Gdansk Conference "SUSTAINABLE AND SOCIALLY RESPONSIBLE DEVELOPMENT IN THE NETWORK OF SOCIOECONOMIC RELATIONS - 2023", Gdansk, Poland (5*0,8 = 4)</p> <p>7. Kiselicki M., Josimovski S., Pulevska Ivanovska L., (2022), PROCESS OF E-RECRUITMENT FOR ENTRY LEVEL POSITIONS IN NORTH MACEDONIA, Proceedings of the 3rd International Conference “Economic and Business Trends Shaping the Future - 2022”, 10.47063/EBTSF.2022.0030, Skopje, North Macedonia (5*0,8 = 4)</p> <p>8. Kiselicki M., Josimovski S., (2022), RISKS OF IMPEMETING GAMIFICATION: A LITERATURE REVIEW, Proceedings of the 80th International Scientific Conference on Economics and Social Development and the 10th International OFEL Conference “Diversity, Equity and Inclusion: The Essence of Organizational Well-Being”, Dubrovnik, Croatia (5*0,9 = 4,5)</p> <p>9. Pulevska Ivanovska L., Josimovski S., Kiselicki M., (2021), UTILIZING NARRATIVE DESIGN IN E-COMMERCE CAMPAIGNS, Proceedings of the 75th International Scientific Conference on Economic and Social Development, ISSN 1849-7535, Skopje, North Macedonia (5*0,8 = 4)</p> <p>10. Josimovski S., Pulevska Ivanovska L., Kiselicki M., Boceva B., (2021), CORRELATION OF COVID-19 IN THE ONLINE PURCHASING PROCESS, Proceedings of the 2nd International Conference “Economic and Business Trends Shaping the Future - 2021”, 10.47063/EBTSF.2021.0009, Skopje, North Macedonia (5*0,6 = 3)</p> <p>11. Josimovski S., Pulevska Ivanovska L., Kiselicki M., (2019), Implementing the Freemium business model in the software industry: Key findings and implications, Proceedings of the International Scientific Conference</p>	
--	---	--

	<p>“Contemporary Trends and Multidisciplinary Issues in Social Sciences”, Istanbul, Turkey (5*0,8 = 4)</p> <p>12. Kiselicki M., Josimovski S., Kirovska Z., (2017), IMPLEMENTING SOCIAL MEDIA AS A KEY COMPONENT IN THE RECRUITMENT STRATEGY, Proceedings of the International Conference on Economics and Management EMAN 2017, Ljubljana, Slovenia (5*0,8 = 4)</p> <p>13. Josimovski S., Kiselicki M., Janeva I., (2014), CHARACTERISTICS OF E-BUSINESS MODELS IMPLEMENTED BY SMALL ENTERPRISES IN THE REPUBLIC OF MACEDONIA, Conference Proceedings of the 20th Conference and Exhibition YU INFO 2014, Kopaonik, Serbia, ISBN: 978-86-85525-13-1 (5*0,8 = 4)</p> <p>14. Kiselicki M., Josimovski S., Trenevska Blagoeva K., Pulevska Ivanovska L., (2013), Analyzing the effects of cloud computing implementation in SMEs in the Republic of Macedonia, Proceedings of the 32nd International Conference on Organizational Science Development SMART ORGANIZATION, Portoroz, Slovenia (5*0,6 = 3)</p>	
	<p>Трудови објавени во зборник на трудови на в.о. установа</p> <p>1. Kiselicki M., Josimovska T., (2024), Freemium како модел на приход: Студија на случај, Годишник на Економски факултет – Скопје, том 59 С. 1-264, 2024 (2*0,9 = 1,8)</p> <p>2. Kiselicki M., Josimovska T., (2023), КОРИСНИЧКИ ДИНАМИКИ, МЕХАНИКИ И ТЕХНИКИ ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА УСПЕШНА ГЕЈМИФИКАЦИЈА ВО МАЛИ И СРЕДНИ ПРЕТПРИЈАТИЈА, Годишник на Економски факултет – Скопје, том 58 С. 1-208, 2023 (2*0,9 = 1,8)</p> <p>3. Kiselicki M., Josimovski S., Pulevska Ivanovska L., (2022), BARRIERS AND CHALLENGES IN IMPLEMENTING CLOUD COMPUTING APPLICATIONS DURING COVID-19 PANDEMIC, Годишник на Економски факултет – Скопје, том 57 С. 1-196, 2022 (2*0,8 = 1,6)</p> <p>4. Kiselicki M., Pulevska Ivanovska L., Josimovski S., (2021), THE IMPACT OF WORK FROM HOME MODEL ON EMPLOYEES DURING COVID-19, Годишник на Економски факултет – Скопје, том 56 С. 1-322, 2021 (2*0,8 = 1,6)</p> <p>5. Josimovski S., Kiselicki M., (2019), UTILIZING GAMIFICATION IN A VIRTUAL ENVIRONMENT – CASE STUDY IN THE REPUBLIC OF NORTH MACEDONIA, Годишник на Економски факултет – Скопје, том 54 С., 2020 (2*0,9 = 1,8)</p>	8,6
	Вкупно	197,2

СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.	<p>Учество во промотивни активности на Факултет * 0,5</p> <p>1. Посета и презентации во средните училишта низ РСМ за презентација на студиските програми на прв циклус студии пред идните студенти кои ќе се запишат во:</p> <ul style="list-style-type: none"> - учебна 2024/2025 година (Решение бр. 04-586/1 од 21.3.2024) - учебна 2023/2024 година (Решение бр. 04-554/2 од 15.03.2023 и Решение бр. 04/521/1 од 10.03.2023) - учебна 2022/2023 година (Решение бр. 04-2252/2 од 22.12.2022) <p>(3 * 0,5 = 1,5)</p> <p>2. Учество во промотивни активности на отворен информативен ден за промоција на прв циклус студии за:</p> <ul style="list-style-type: none"> - учебна 2025/2026 година (Отворен ден на 5.12.2024 и 25.4.2025) - учебна 2024/2025 година (Отворен ден на 12.4.2024) - учебна 2023/2024 година (Отворен ден на 2.12.2022) - учебна 2022/2023 година (Отворен ден на 19.8.2022) - учебна 2021/2022 година (отворен ден на 19.3.2021 и 25.3.2021) <p>(5 * 0,5 = 2,5)</p> <p>3. Учество на Саем за образование 2025 – 15 март 2025 година (0,5)</p>	4,5
Дејности од поширок интерес		
1.	<p>Член на организационен или програмски одбор на меѓународен научен/стручен собир *1</p> <p>1. Член на организационен одбор на 15. Меѓународна летна школа со наслов: „AI in Action: Students & Companies Co-Creating the Future“ (Одлука бр. 02-185/37 од 5.2.2025) (1)</p> <p>2. Член на организационен одбор на 14. Меѓународна летна школа со наслов: „AI in Action: Students & Companies Co-Creating the Future“ (Одлука бр. 02-1266/27 од 26.6.2024) (1)</p>	2
2.	<p>Студиски престој во странство до три месеци * 0,5</p> <p>1. Студиски престој на Факултетот за менаџмент при Универзитетот во Варшава, Полска, од 8.5. до 6.6.2025 (0,5)</p>	0,5
3.	<p>Изготвување и пријавување на научен/образовен национален проект – соработник * 0,5</p> <p>1. Проект: Детерминанти и ефекти на неформалната економија, 2022 – 2023, финансиран од Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Одлука бр. 02-2330/5 (0,5)</p>	0,5
4.	<p>Изготвување и пријавување на научен/образовен меѓународен проект – соработник * 1</p>	6

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Проект: Structural Capacities for Tackling Wicked Problems - SCORE, Erasmus+ програма за повик KA220-HED - Cooperation partnerships in higher education (1) 2. Проект: Blended Learning and Evaluation Practices for Inclusive Digital Higher Education - BENEFIT”, Erasmus+ програма за повик KA220-HED - Cooperation partnerships in higher education (1) 3. Проект: Why so serious? Introducing and Understanding Wicked Problems in a Serious Game "Joker, билатерален научно-истражувачки повик помеѓу Република Северна Македонија и Сојузна Република Австрија (1) 4. Проект: Digital Skills for Employable Youth – DIGI YOUTH, Erasmus+ програма за повик KA220-HED - Cooperation partnerships in higher education (1) 5. Проект: BuildEtCloud - Building Competencies for the Digital Economy through Cloud Business Applications, Erasmus+ програма за повик KA220-HED - Cooperation partnerships in higher education (1) 6. Проект: D-STEPS+: Digital Student Entrepreneurship Platform and Research Services, програма Promotion of Research and Development Projects between Germany and the Western Balkans (WEB2025) (1) 	
	<p>Член на факултетска комисија * 0,5</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Секретар на Катедрата за Е-бизнис во период од 25.11.2022 до 24.11.2025 – Решение бр. 04-2040/2 од 22.11.2022 (0,5) 2. Секретар на Катедрата за Е-бизнис во период од 25.11.2025 до 24.11.2028 – Решение бр. 02 – 2279/2 од 27.11.2025 (0,5) 3. Член на Комисија која управува со онлајн алатката која ќе ја користи Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Економски факултет – Скопје, при подготовка на годишниот извештај за работа, како и за потребите на проектите кои ги реализира Факултетот – Решение бр. 02 – 1201/14 од 19.6.2025 (0,5) 4. Член на Комисија за проценка на вредноста на основни средства кои Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Економски факултет – Скопје, ги стекнал по основ на договор за донации/дар од организацијата Improving Economies for Stronger Communities (IESC) (Одлука бр. 02-2084/6 од 30.10.2025) (0,5) 5. Член на поткомисија за подготовка и реализација на GAP-анализа, како активност во рамки на процесот за стекнување на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Економски факултет – Скопје, со AACSB-акредитација (Стандард 2: PHYSICAL, VIRTUAL AND FINANCIAL RESOURCES) - Одлука бр. 02-2282/9 од 26.12.2022. (0,5) 6. Член на работен тим за спроведување на дел од активностите утврдени со Конкурсот за упис на студенти на прв циклус студии во учебната 2025/2026 година – Решение бр. 02 – 1402/1 од 13.8.2025 (0,5) 7. Член на работен тим за спроведување на дел од активностите утврдени со Конкурсот за упис на студенти на прв циклус студии во учебната 2024/2025 година – Решение бр. 02 – 1399/1 од 31.7.2024 (0,5) 	5,5

	<p>8. Член на работен тим за спроведување на дел од активностите утврдени со Конкурсот за упис на студенти на прв циклус студии во учебната 2023/2024 година – Решение бр. 02 – 1561/1 од 24.8.2023 (0,5)</p> <p>9. Член на работен тим за спроведување на дел од активностите утврдени со Конкурсот за упис на студенти на прв циклус студии во учебната 2022/2023 година – Решение бр. 04 – 1206/1 од 30.6.2022 (0,5)</p> <p>10. Член на работен тим за спроведување на дел од активностите утврдени со Конкурсот за упис на студенти на прв циклус студии во учебната 2021/2022 година – Решение бр. 09 – 1358/1 од 8.7.2021 (0,5)</p> <p>11. Член на организационен одбор по повод одбележување на јубилеј 20 години депарتمان Е-бизнис, во рамки на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Економски факултет – Скопје – Одлука бр. 02-574/19 од 4.4.2023 (0,5)</p>	
	Вкупно	19

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	39,826
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	197,2
СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ	19
Вкупно	256,026

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Сашо Јосимовски, с.р.
Проф. д-р Калина Трневска Благоева, с.р.
Проф. д-р Лидија Пулевска Ивановска, с.р.

РЕФЕРАТ
ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА ВО
НАСТАВНО-НАУЧНАТА ОБЛАСТ (ДИСЦИПЛИНА) МЕЃУНАРОДНА
ЕКОНОМИЈА (5.02.00.02)
НА ЕКОНОМСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на конкурсот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Економски факултет – Скопје, објавен во весниците „Слободен печат“ и „Коха“ од 5.2.2026 година, за избор на наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научната област (дисциплина) меѓународна економија (5.02.00.02), по предметот: Транснационалните компании и глобалната економија, и врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет, бр. 02-401/7 од 2.3.2026, донесена на 27.2.2026, формирана е Рецензентска комисија во состав: д-р Ирена Кикеркова, редовен професор на Економскиот факултет во Скопје, д-р Катерина Тошевска-Трпчевска, редовен професор на Економскиот факултет во Скопје и д-р Предраг Трпески, редовен професор на Економскиот факултет во Скопје.

Како членови на Рецензентската комисија, по прегледувањето на доставената документација го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за избор на еден наставник во сите наставно-научни звања во научната област меѓународна економија (5.02.00.02), по предметот: Транснационалните компании и глобалната економија, во предвидениот рок се пријави само 1 (една) кандидатка, ас. д-р Јасна Тоновска, вработена на Економскиот факултет во Скопје од јануари 2021 година.

1. БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Кандидатката д-р Јасна Тоновска е родена на 25.2.1989, во Скопје. Средно образование завршила во СУГС „Јосип Броз-Тито“ во Скопје. Со високо образование се стекнала на Економскиот факултет во Скопје при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, каде што се запишала во 2007 година, а дипломирала во 2011 година на студиската програма Финансиски менаџмент, со просечен успех 9,84 (девет запирка осумдесет и четири). Кандидатката активно се служи со англискиот јазик, а ги владее и германскиот и францускиот јазик.

Во учебната 2011/2012 година се запишала на втор циклус (магистерски) студии на Економскиот факултет во Скопје при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, на студиската програма Монетарна економија, финансии и банкарство. Студиите ги завршила во 2014 година, со просечен успех 10 (десет). На 27.6.2014 година го одбрала магистерскиот труд на тема „Евро - ефекти и предизвици: Случајот на Република Македонија“.

Во учебната 2017/2018 година се запишала на третиот циклус студии при Докторската школа на УКИМ, поле: економски науки, област: меѓународна економија. Докторската дисертација на тема: ВОЛАТИЛНИ МЕЃУНАРОДНИ ТЕКОВИ НА КАПИТАЛ: ДВИГАТЕЛИ, ЕФЕКТИ И ПОЛИТИКИ ја одбрала на 22.4.2025 година, пред Комисија во состав: проф. д-р Ирена Кикеркова, проф. д-р Предраг Трпески, проф. д-р Катерина Тошевска - Трпчевска, проф. д-р Елена Макревска Дисоска и проф. д-р Борче Треновски. Со тоа се стекнала со научниот степен доктор на науки од научната област економски науки.

На 31.12.2020 година е избрана во соработничко звање – асистент во научната област: меѓународна економија, на Економскиот факултет во Скопје (Билтен на УКИМ бр. 1228 од 15.12.2020 година). Во моментот, кандидатката е асистент во научната област: меѓународна економија, на Економскиот факултет во Скопје. Последниот реферат за избор е објавен во Билтен бр. 1288 од 15.7.2023 година.

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од почетокот на кариерата, објавени во Билтен бр. 1228 од 15.12.2020 година и бр. 1288 од 15.7.2023 година, како и вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од последниот избор до денот на пријавата, врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот.

2. НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТКАТА ОД ПОСЛЕДНИОТ ИЗБОР ДО ДЕНОТ НА ПРИЈАВАТА

Наставно-образовна дејност

Во рамките на наставно-образовната дејност на УКИМ, Економски факултет – Скопје, кандидатката д-р Јасна Тоновска изведувала вежби по предметите Меѓународни организации и интеграции, Статистика за бизнис и економија и Основи на сметководство, на прв циклус студии. Во изведувањето на вежби, кандидатката користи соодветни наставно-образовни методи со што успешно ги организира и ги спроведува вежбите. Покрај подготовката и изведувањето вежби, кандидатката учествува во: изведување на испити, континуирана и конечна проверка на знаењето; прием (консултации) на студенти; научно и стручно усовршување; научноистражувачки проекти; објавување на научни и стручни трудови; вршење други педагошки обврски и работи утврдени со закон, колективен договор или други акти на Универзитетот и Факултетот.

Кандидатката д-р Јасна Тоновска учествувала во дизајнирање и подготовка на една нова предметна програма на прв циклус студии (Транснационалните компании и глобалната економија) на студиската програма Меѓународна трговија, на Економскиот факултет во Скопје, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

Конкретните активности кои припаѓаат во наставно-образовната дејност, релевантни за изборот, се наведени во табелата во Образец 2 од Правилникот за избор, со датуми и други релевантни податоци, во прилог на овој извештај.

Научноистражувачка дејност

Кандидатката д-р Јасна Тоновска има објавено вкупно 31 научен труд од областа меѓународна економија, од кои дел од една монографија, два научни труда во научно списание со фактор на влијание, индексирани во Scopus и Ebsco; пет труда во меѓународно научно списание кое нема фактор на влијание, а е индексирани во Scopus или Ebsco; еден труд во меѓународно научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор; девет труда објавени во зборници на трудови од научни собири со меѓународен уредувачки одбор; четири труда објавени во зборници на трудови на в.о. установа и девет апстракти објавени во зборници на трудови од научни собири со меѓународен уредувачки одбор. Учествовала на петнаесет меѓународни научни собири со усна презентација.

Д-р Јасна Тоновска учествувала во два меѓународни научни проекта и во еден национален научен проект.

Кандидатката рецензирала 2 научни труда на меѓународни научни конференции.

Називите на трудовите, проектите и сл. се наведени во табелата во Образец 2 од Правилникот за избор, со датуми и други релевантни податоци, во прилог на овој извештај.

Стручно-апликативна дејност и дејност од поширок интерес

Кандидатката д-р Јасна Тоновска активно е вклучена во стручно-апликативната работа на Економскиот факултет во Скопје и во други дејности од поширок интерес.

Д-р Јасна Тоновска остварила стручно усовршување во странство со 7 студиски престои со траење до 3 месеци во Австрија, Хрватска, Англија, Белгија, Италија и Франција.

Особена активност кандидатката д-р Јасна Тоновска покажува во дејностите од поширок интерес. Активно е вклучена во работата на стручни комисии и работни групи при Економскиот факултет во Скопје:

- Избирачки одбор за спроведување на изборите за претседател и членови на Факултетското студентско собрание на Економскиот факултет во Скопје;
- работен тим за спроведување на дел од активностите утврдени со Конкурсот за упис на студенти на прв циклус студии;
- Комисија за организирање настан – Денови на кариера на Економскиот факултет во Скопје;
- Организациски одбор за организирање на 13. Меѓународна летна школа на Економскиот факултет во Скопје;
- Комисија за спроведување на Анкетата за односот на наставниците и соработниците спрема наставата;

- Одбор за издавачка дејност на Економскиот факултет во Скопје;
- Редакциски одбор за издавање на Годишникот на Економскиот факултет во Скопје;
- Уредувачки одбор за изработка на Водич низ студии за прв и за втор циклус студии и Наставни програми за студентите од прв циклус студии;
- работен тим за подготовка на содржина на англиски јазик за ажурирање на податоците на англиската верзија на веб-страницата на Економскиот факултет во Скопје, кои се однесуваат на студиската програма Меѓународна трговија на прв циклус студии;
- Поткомисија за подготовка и реализација на GAP-анализа, како активност во рамки на процесот за стекнување на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Економски факултет – Скопје, со AACSB-акредитација;
- Комисија за проценка на вредноста на подароците кои Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Економски факултет – Скопје, ги добил по основ на дар во рамки на прославата на јубилејот 75 години, Економски факултет – Скопје;
- Комисија за утврдување листа на нефункционални основни средства на Економскиот факултет во Скопје заради нивно расходување;
- Комисија за проценка на вредноста на движните ствари со кои располага или ќе располага во иднина Економскиот факултет во Скопје, а за кои нема податок за нивната вредност;
- Комисија за попис на основните средства на Економскиот факултет во Скопје.

Во изборниот период, кандидатката д-р Јасна Тоновска активно учествувала во промотивните активности на Факултетот. Кандидатката тековно е секретар на Катедрата за надворешна трговија, почнувајќи од 26.11.2022 година.

Кандидатката била член на Организациониот одбор на Меѓународната интеркатедарска конференција (Jean Monnet Conference), „Challenges of the Western Balkan countries to the Accession on the EU Internal Market”, во 2025 година.

Кандидатката реализирала учество и успешно завршила две обуки во областа на меѓународната економија и економетријата, одржани од УНКТАД и Светска банка.

Кандидатката д-р Јасна Тоновска е добитник на Годишната награда за млади истражувачи за најдобар труд од областа на макроекономијата и банките и банкарските системи (прва награда за 2025 година), доделена од страна на Народната банка на Република Северна Македонија, за нејзиниот труд на тема: **ВОЛАТИЛНОСТА НА МЕЃУНАРОДНИТЕ ФИНАНСИСКИ ТЕКОВИ: ИМПЛИКАЦИИ ЗА МАКЕДОНСКАТА ЕКОНОМИЈА.**

Конкретните активности кои припаѓаат во стручно-апликативната дејност и дејноста од поширок интерес, релевантни за изборот се наведени во табелата во Образец 2 од Правилникот за избор, со датуми и други релевантни податоци, во прилог на овој извештај.

Оценка од самоевалуација

Кандидатката д-р Јасна Тоновска, во периодот од вработувањето на Економскиот факултет во Скопје до денес, континуирано добива позитивна оценка од анонимно спроведената анкета на студентите на Економскиот факултет во Скопје. Ова е уште една потврда за нејзиниот квалитет и професионализам во извршувањето на наставно-образовните активности.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на целокупната доставена документација и личното познавање на кандидатката, Рецензентската комисија позитивно ја вреднува и ја оценува наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност, како и дејноста од поширок интерес на д-р Јасна Тоновска.

Врз основа на изнесените податоци за севкупната активност на кандидатката (вкупно пресметани 175,686 поени, од кои во наставно-образовната дејност – 33,866 поени, во научноистражувачката дејност – 114,32 поени и во стручно-апликативната дејност и дејноста од поширок интерес – 27,5 поени) од почетокот на кариерата до денес, Комисијата заклучи дека д-р Јасна Тоновска поседува научни и стручни квалитети и според Законот за високото образование и Правилникот за посебните услови и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и демонстратори на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ги исполнува сите услови да биде избрана во звањето **доцент** во научната област меѓународна економија, по предметот: Транснационалните компании и глобалната економија.

Според гореизнесеното, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Економскиот факултет во Скопје, д-р Јасна Тоновска да биде избрана во звањето **доцент** во научната област меѓународна економија, по предметот: Транснационалните компании и глобалната економија.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Ирена Кикеркова, с.р.

Проф. д-р Катерина Тошевска-Трпчевска, с.р.

Проф. д-р Предраг Трпески, с.р.

ОБРАЗЕЦ 1
ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: Јасна Зоран Тоновска

Институција: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Економски факултет – Скопје

Научна област: меѓународна економија (5.02.00.02)

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО ЗВАЊЕ – ДОЦЕНТ

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
1	<p>Просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на студиите на прв и втор циклус за секој циклус посебно, односно има остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на интегрираните студии од првиот и вториот циклус *</p> <p>Просечниот успех на прв циклус изнесува: 9,84 (девет записка осумдесет и четири).</p> <p>Просечниот успех на втор циклус изнесува: 10,00 (десет).</p> <p>Просечниот успех изнесува 9,92 (девет записка деведесет и два) за интегрираните студии.</p>	ДА
2	<p>Научен степен – доктор на науки од научната област за која се избира</p> <p>Назив на научната област: меѓународна економија.</p> <p>Поле: економски науки.</p> <p>Подрачје: општествени науки.</p>	ДА
3	<p>Објавени најмалку четири научни труда во референтна научна публикација согласно со ЗВО во последните пет години пред објавувањето на конкурсот за избор</p>	ДА
3.1	<p>Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование</p> <p>5. Назив на научното списание: European Review</p> <p>6. Назив на електронската база на списанија: Web of Science, Scopus</p> <p>7. Наслов на трудот: Empirical Determinants of Innovation in European Countries: Firm-level Analysis Based on CIS 2018</p> <p>8. Година на објава: 2024</p>	ДА
3.2	<p>Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование</p> <p>1. Назив на научното списание: South East European Journal of Economics and Business</p>	ДА

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
	2. Назив на електронската база на списанија: Web of Science, Scopus 3. Наслов на трудот: Evaluating Monetary Policy Effectiveness in North Macedonia: Evidence from a Bayesian FAVAR Framework 4. Година на објава: 2022	
3.3	Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование 1. Назив на научното списание: InterEULawEast - Journal for International and European Law, Economics and Market Integrations 2. Назив на електронската база на списанија: Scopus 3. Наслов на трудот: Regional Trade Agreements: Tool to Promote Climate -Smart and Sustainable Trade 4. Година на објава: 2024	ДА
3.4	Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование 1. Назив на научното списание: Economic Development 2. Назив на електронската база на списанија: Ebsco 3. Наслов на трудот: International Capital Flows Management Measures amid the Changing Global Environment 4. Година на објава: 2022	ДА
4	Познавање на најмалку еден странски јазик, определен со општ акт на Универзитетот, односно на самостојната висока стручна школа 5. Странски јазик: англиски јазик 6. Назив на документот: Уверение за познавање на англиски јазик на ниво Ц2 според Европската јазична рамка на Советот на Европа (CEFR) – Certificate of Proficiency in English 7. Издавач на документот: University of Cambridge, ESOL Examinations 8. Датум на издавање на документот: 6.8.2007 година.	ДА
5	Има способност за изведување на високообразовна дејност	ДА

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Ирена Кикеркова, с.р.
Проф. д-р Катерина Тошевска-Трпчевска, с.р.
Проф. д-р Предраг Трпески, с.р.

ОБРАЗЕЦ 2
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО И
НАСТАВНО-СТРУЧНО ЗВАЊЕ

Кандидат: Јасна Зоран Тоновска

Институција: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Економски факултет – Скопје

Научна област: меѓународна економија (5.02.00.02)

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.	<p>Одржување вежби: [неделен број на часови * број на работни недели во семестар * бодување 0,03]</p> <p>Предмет: Меѓународни организации и интеграции (1,8) – академска 2023/2024 година: $(2*15*0,03) = 0,9$ – академска 2024/2025 година: $(2*15*0,03) = 0,9$</p> <p>Предмет: Статистика за бизнис и економија (7,2) – академска 2020/2021 година: $(4*15*0,03) = 1,8$ – академска 2022/2023 година: $(4*15*0,03) = 1,8$ – академска 2023/2024 година: $(4*15*0,03) = 1,8$ – академска 2024/2025 година: $(4*15*0,03) = 1,8$</p> <p>Предмет: Основи на сметководство (7,2) – академска 2021/2022 година: $(6*15*0,03) = 2,7$ – академска 2022/2023 година: $(6*15*0,03) = 2,7$ – академска 2025/2026 година: $(4*15*0,03) = 1,8$</p>	16,2
2.	<p>Настава во школи и работилници - учесник * 1</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. PhD Workshop on „Choosing and defining a research topic and hypotheses“ on EBTSF-24, 15 November 2024. (1) 2. EIT Western Balkans HEI Capacity Building on Circular Economy program – HEInnovate training, September 22-24, 2021. (1) 	2
3.	<p>Подготовка на нов предмет</p> <ul style="list-style-type: none"> - [предавања * 1] - [вежби * 0,5] <p>Транснационалните компании и глобалната економија – предавања и вежби (програма на додипломски студии по меѓународна трговија од 2022/2023 година) (1+0,5=1,5)</p>	1,5
4.	<p>Консултации со студенти [број на студенти * бодување 0,002]</p> <p>Предмет: Европски економски интеграции (0,346) – академска 2021/2022 година: $(40*0,002) = 0,08$ – академска 2022/2023 година: $(21*0,002) = 0,042$ – академска 2023/2024 година: $(30*0,002) = 0,06$ – академска 2024/2025 година: $(23*0,002) = 0,046$ – академска 2025/2026 година: $(59*0,002) = 0,118$</p>	14,166

<p>Предмет: Внатрешен пазар на ЕУ (0,194)</p> <ul style="list-style-type: none"> – академска 2021/2022 година: $(36 * 0,002) = 0,072$ – академска 2022/2023 година: $(21 * 0,002) = 0,042$ – академска 2023/2024 година: $(15 * 0,002) = 0,03$ – академска 2024/2025 година: $(25 * 0,002) = 0,05$ <p>Предмет: Меѓународна економија (0,466)</p> <ul style="list-style-type: none"> – академска 2021/2022 година: $(78 * 0,002) = 0,156$ – академска 2022/2023 година: $(66 * 0,002) = 0,132$ – академска 2023/2024 година: $(53 * 0,002) = 0,106$ – академска 2024/2025 година: $(36 * 0,002) = 0,072$ <p>Предмет: Меѓународни организации и интеграции (0,314)</p> <ul style="list-style-type: none"> – академска 2020/2021 година: $(11 * 0,002) = 0,022$ – академска 2021/2022 година: $(55 * 0,002) = 0,11$ – академска 2022/2023 година: $(45 * 0,002) = 0,09$ – академска 2023/2024 година: $(19 * 0,002) = 0,038$ – академска 2024/2025 година: $(27 * 0,002) = 0,054$ <p>Предмет: Меѓународни трговски трансакции/Меѓународен транспорт и логистика (0,17)</p> <ul style="list-style-type: none"> – академска 2021/2022 година: $(29 * 0,002) = 0,058$ – академска 2022/2023 година: $(25 * 0,002) = 0,05$ – академска 2023/2024 година: $(17 * 0,002) = 0,034$ – академска 2024/2025 година: $(14 * 0,002) = 0,028$ <p>Предмет: Мултилатерален трговски систем (0,356)</p> <ul style="list-style-type: none"> – академска 2020/2021 година: $(59 * 0,002) = 0,118$ – академска 2021/2022 година: $(46 * 0,002) = 0,092$ – академска 2022/2023 година: $(32 * 0,002) = 0,064$ – академска 2023/2024 година: $(25 * 0,002) = 0,05$ – академска 2024/2025 година: $(16 * 0,002) = 0,032$ <p>Предмет: Надворешна трговија (0,398)</p> <ul style="list-style-type: none"> – академска 2021/2022 година: $(75 * 0,002) = 0,15$ – академска 2022/2023 година: $(56 * 0,002) = 0,112$ – академска 2023/2024 година: $(42 * 0,002) = 0,084$ – академска 2024/2025 година: $(26 * 0,002) = 0,052$ <p>Предмет: Монетарна и фискална политика во ЕУ (1,03)</p> <ul style="list-style-type: none"> – академска 2020/2021 година: $(130 * 0,002) = 0,26$ – академска 2021/2022 година: $(98 * 0,002) = 0,196$ – академска 2022/2023 година: $(97 * 0,002) = 0,194$ – академска 2023/2024 година: $(90 * 0,002) = 0,18$ – академска 2024/2025 година: $(100 * 0,002) = 0,2$ <p>Предмет: Статистика за бизнис и економија (5,534)</p> <ul style="list-style-type: none"> - академска 2020/2021 година: $(671 * 0,002) = 1,342$ - академска 2022/2023 година: $(695 * 0,002) = 1,39$ - академска 2023/2024 година: $(756 * 0,002) = 1,512$ 	
---	--

	- академска 2024/2025 година: $(645 * 0,002) = 1,29$	
	Предмет: Основи на сметководство (5,358)	
	- академска 2021/2022 година: $(858 * 0,002) = 1,716$	
	- академска 2022/2023 година: $(839 * 0,002) = 1,678$	
	- академска 2025/2026 година: $(982 * 0,002) = 1,964$	
	Вкупно	33,866

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.	Учесник во национален научен проект * 3 1. Проект „Влијанието на промените во меѓународната економија врз синџирите на снабдување и конкурентоста на македонските компании“, Економски факултет – Скопје, УКИМ (Одлука бр.02-1141/108 од 23.12.2022год.). (3)	3
2.	Учесник во меѓународен научен проект * 5 1. Проект „Upskilling researchers for sustainable entrepreneurship based on innovation process management - USE IPM“, Horizon WIDERA 2022-TALENT-03 (5) 2. Проект „Jean Monnet Chair: Strengthening The Knowledge Of The EU Internal Market“ (5)	10
3.	Дел од монографија * 4 1. Стојкоски, В., и Тоновска, Ј. (2025), „Дефинирање и мерење на дигиталната трговија“. <i>Зелената агенда на ЕУ и царинската политика на РС Македонија: предизвици и можности</i> . Уредник: проф. д-р Елена Макревска Дисоска. Економски факултет – Скопје, УКИМ. Достапно на: http://hdl.handle.net/20.500.12188/34676 (4*0,9=3,6)	3,6
4.	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно списание кое има импакт-фактор за годината во која е објавен трудот, во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирани во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование (8 + и.ф.) 1. Makrevska Disoska, E., Тоновска J , Toshevska-Trpchevska, K., Tevdovski, D. and Stojkoski, V. (2024), „Empirical Determinants of Innovation in European Countries: Firm-level Analysis Based on CIS 2018“, <i>European Review</i> , Vol. 32 No. 3, pp. 269-290. DOI:10.1017/S106279872400019X ((8+0,6)*0,6=5,16) 2. Petrovska, M., Тоновска, J. , Nikolov, M. and Sulejmani, A. (2022), „Evaluating Monetary Policy Effectiveness in North Macedonia: Evidence from a Bayesian FAVAR Framework“, <i>South East European Journal of Economics and Business</i> , Vol. 17 No. 2, pp. 67-82. DOI:10.2478/jeb-2022-0015. ((8+0,6)*0,6=5,16)	10,32
5.	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно списание кое нема импакт-фактор за годината во која е објавен трудот, во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирани во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на	17,5

	<p>интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank, MathSciNet (Mathematical Reviews), Zentralblatt fur Mathematik и Реферативный журнал "Математика" или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование * 5</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Toshevska–Trpchevska, K., Chi Lei, W., Kocev, Lj. and Tonovska, J. (2024), „Regional Trade Agreements: Tool to Promote Climate -Smart and Sustainable Trade”, <i>InterEULawEast - Journal for International and European Law, Economics and Market Integrations</i>, Vol. 11, No. 2, pp. 217-244. https://doi.org/10.22598/iele.2024.11.2.10 (5*0,6=3) 2. Kocev, Lj., Toshevska–Trpchevska, K. and Tonovska, J. (2024), „Harnessing Regional Trade Agreements as Catalysts for Climate - Smart Trade: The Case of Western Balkans Countries”, <i>International Journal of Economic Practice and Policy</i>, Vol. 21, Issue 1, pp. 51-65. DOI: 10.5937/skolbiz1-52059 (5*0,8=4) 3. Tonovska, J. and Trpeski, P. (2022), „International Capital Flows Management Measures amid the Changing Global Environment”, <i>Economic Development</i>, Vol. 24 No. 2, pp. 122-135. DOI: 10.55302/ED22242122t (5*0,9=4,5) 4. Makrevska Disoska, E., Toshevska, T.K., Kikerkova, I. and Tonovska, J. (2021), „Estimating the Impact of EU Membership on United Kingdom’s Export by Using Gravity Model”, <i>Bulgarian Journal of International Economics and Politics</i>, 2021 (1), pp. 7-16. DOI: 10.37075/BJIEP.2021.1.01 (5*0,6=3) 5. Kikerkova, I., Makrevska Disoska, E., Toshevska-Trpchevska, K. and Tonovska, J. (2021), „Determinants of the Bilateral Trade Flows of North Macedonia-a Gravity Model Approach”, <i>Dubrovnik International Economic Meeting</i>, Vol. 6, No. 1, pp. 98-107. DOI: 10.17818/DIEM/2021/1.10 (5*0,6=3). 	
6.	<p>Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови * 5</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Toshevska, T.K., Kikerkova, I., Makrevska Disoska, E. and Tonovska, J. (2022), „Challenges for Western Balkan Countries Regional Integration: the Case of North Macedonia”, <i>European Scientific Journal</i>, Vol. 18, No.22 (5*0.6=3) 	3
7.	<p>Трудови со оригинални научни/стручни резултати, објавени во зборник на рецензирани научни трудови, презентирани на меѓународни академски собири каде што членовите на програмскиот или научниот комитет се од најмалку три земји * 5</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Shapkova Kocevska, K., Makrevska Disoska E. and Tonovska J. (2024), „Analyzing the Relationship between Trade Openness and Economic Growth in North Macedonia: A SVAR Approach”, 13th International Scientific Conference „Jahorina Business Forum 2024: Circular Economy - The Model of New Business”, 13-15.5.2024, East Sarajevo, Bosnia and Herzegovina. (5*0,8=4) 2. Tonovska J. (2023), „Breaking the Barriers to Services Trade in Central and Eastern Europe”. 7th International Scientific Conference ITEMA Recent Advances in Information Technology, Tourism, Economics, 	33,5

	<p>Management and Agriculture, 26.11.2023, Faculty of Organization and Informatics Varaždin, University of Zagreb, Croatia. (5*1=5)</p> <p>3. Tonovska J. (2023), „Unlocking Synergy: Are CESEE Countries Effectively Integrated into Global Value Chains?” 9th International Scientific-Business Conference LIMEN Leadership, Innovation, Management and Economics: Integrated Politics of Research, 7.12.2023, Graz University of Technology, Graz, Austria. (5*1=5)</p> <p>4. Kikerkova, I., Toshevska-Trpchevska, K., Makrevska Disoska, E., Tonovska, J., (2023), „Exploring the drivers and constraints in intra EU-trade”. 7th International Scientific Conference EMAN, 23.3.2023, Faculty of Public Administration, University of Ljubljana, Slovenia (5*0,6=3)</p> <p>5. Toshevska Trpchevska, K., Makrevska Disoska.E., Kikerkova, I., Tonovska, J., (2023), „Applying trade facilitation measures for increasing regional trade in Southeastern Europe”. 21th International Scientific Conference: Bulgarian Membership in the European Union: Fifteen Years Later, 6-7.10.2023. International Economic Relations and Business Department at the International Economics and Politics Faculty of UNWE, Sofija, Bulgaria (5*0,6=3)</p> <p>6. Makrevska Disoska, E., Kikerkova, I., Toshevska-Trpchevska, K., Tonovska, J. (2022), „The Impact of Trade Facilitation Indicators on Trade Between CEFTA-2006 Countries”. 13th SCF International Conference “Contemporary Economic Policy and European Union Accession Process”, 28.3.2022, organized by Bandirma Onyedi Eylul University, University of Belgrade and ASECU, held at the University in Belgrade, Serbia (5*0,6=3)</p> <p>7. Kikerkova, I., Tonovska, J., Toshevska T.K. Makrevska Disoska E., Tonovska.J. (2022), „Impact of COVID-19 pandemic on Macedonian trade in goods and services.” 11th International Conference Jahorina Business Forum, 24-25.3.2022 (5*0,6= 3)</p> <p>8. Tonovska, J. and Trpeski, P. (2022), „Capital Flows Volatility and the Macroeconomic Performance – Evidence from Emerging and Developing Economies“, 6th International Scientific Conference on Economics and Management EMAN, 24.3.2022, Faculty of Public Administration, University of Ljubljana, Slovenia (5*0,9=4,5)</p> <p>9. Kikerkova, I., Trpeski, P., Kocev, Lj., Tonovska, J. (2024), „Estimating Trade Facilitation in a Regional Integration Initiative: Leveraging the Logistics Performance Index”. 8th International Scientific Conference EMAN 2024, „How to Cope with Disrupted Times”, 21.3.2024, Rome, Italy (5*0,6=3)</p>	
8.	<p>Трудови објавени во зборник на трудови на в.о. установа * 2</p> <p>1. Тоновска, Ј. (2024), „Дигитализација и олеснување на трговијата во Централна и Југоисточна Европа и Балтичките земји”, Годишник на Економскиот факултет – Скопје, Том 59, стр. 231-245. (2)</p> <p>2. Тоновска, Ј. (2023), „Дигитална трговија: Концепти и трендови во Централна и Југоисточна Европа и Балтичките земји”, Годишник на Економскиот факултет – Скопје, Том 58, стр. 195-207. (2)</p> <p>3. Тоновска, Ј. (2022), „Интегрираноста на македонската економија во глобалните синџири на вредност”, Годишник на Економскиот факултет – Скопје, Том 57, стр. 145-157. (2)</p> <p>4. Тоновска, Ј. (2021), „Глобални синџири на вредност: Првични наоди од EORA за земјите од Централна и Југоисточна Европа”,</p>	8

	Годишник на Економскиот факултет – Скопје, Том 56, стр. 251-263. (2)	
9.	<p>Рецензија на научен труд * 0,2</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. International Conference „Economic and Business Trends Shaping the Future“, 13-14.11.2025, Faculty of Economics-Skopje, UKIM (1 труд * 0,2 = 0,2) 2. International Conference „Economic and Business Trends Shaping the Future“, 14-15.11.2024, Faculty of Economics-Skopje, UKIM (1 труд * 0,2 = 0,2) 	0,4
10.	<p>Учество на научен/стручен собир со реферат - усна презентација * 1</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. 6th International Conference „Economic and Business Trends Shaping the Future“, Skopje, 13-14 November 2025. (1) 2. International Interdepartmental Scientific Jean Monnet Conference „Challenges of the Western Balkans countries to the Accession on the EU Internal Market“, 13 November, 2025. (1) 3. 5th International Conference „Economic and Business Trends Shaping the Future“, Skopje, 14-15 November 2024. (1) 4. 8th International Scientific Conference on Economics and Management - EMAN 2024, 21 March, 2024. (1) 5. T.E.S.T. International Final Conference „Adaptive Teaching and Transformative Organizational Learning“, 25.01.2024. (1) 6. 9th International Scientific-Business Conference Leadership, Innovation, Management and Economics: Integrated Politics of Research – LIMEN 2023, 7 December, 2023. (2) 7. 7th International Scientific Conference on IT, Tourism, Economics, Management and Agriculture – ITEMA 2023, 26 October, 2023. (1) 8. 9th International Scientific Conference - ERAZ 2023: Knowledge Based Sustainable Development, 1 June, 2023. (1) 9. 7th International Scientific Conference on Economics and Management - EMAN 2023, 23 March, 2023. (1) 10. 11th Economic and Business Review Conference & SEB LU Doctoral Conference, School of Economics and Business, 2 December, 2022. (1) 11. 14th International Scientific Conference “European Economies After COVID-19: Challenges and Implications for the Macroeconomic Policy”, October 27-28, 2022. (1) 12. International scientific conference „Contemporary Challenges of Economic Growth and Sustainability of Businesses“, 1 June 2022. (1) 13. 11th Scientific Conference With International Participation Jahorina Business Forum 2022 „Economic Lessons Learnt from the 2008 and 2020 Crises: Experiences and Recommendations for Entrepreneurial Nations“, 24-25 March 2022. (1) 14. 6th International Scientific Conference on Economics and Management - EMAN 2022, How to Cope with Disrupted Times, 24 March 2022. (1) 15. 15th Research Workshop in SEE, Bank of Albania, 6-7 December 2021. (1) 	16
11	<p>Апстракти објавени во зборник на конференција – меѓународна * 1</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Shapkova-Kocevska, K., Makrevska-Disoska, E., Тоновска Ј. (2024). „Analyzing The Relationship Between Trade Openness 	9

	<p>And Economic Growth In North Macedonia: An SVAR Methodology”. 13th International Conference Jahorina Business forum, East Sarajevo, Bosnia and Herzegovina (1).</p> <p>2. Makrevska Disoska.E., Tonovska, J., Toshevskа-Trpchevska, K., Tevdovski D., Stojkoski, V. (2023). „Empirical Determinants of innovation in European Countries: Testing the Porter`s Hypotesis”, International Conference on the Economics of the Decoupling (ICED). Faculty of Economics & Business, University of Zagreb and Croatian Academy of Sciences and Arts (1).</p> <p>3. Tonovska, J., Trpeski, P. (2025). „Digital Infrastructures as The New Pipes of Global Capital”. 6th International Conference Economic and Business Trends Shaping the Future”, Proceedings. Faculty of Economics-Skopje, UKIM (1).</p> <p>4. Naumovski, A., Bucevska, V., Tocev, T., Tonovska, J. (2025). „Advancing Sustainability Concepts and Sustainability Reporting in North Macedonia: A Delphi Study on Corporate Practices”. 10th Business & Entrepreneurial Economics 2025 – BEE. Book of abstracts. Student Business Incubator at the University of Zagreb (1).</p> <p>5. Tonovska, J., Makrevska Disoska, E., Toshevskа-Trpchevska, K., Stojkoski, V. (2024). „Trade Intensity in Digitally Delivered Services and Economic Complexity”. 5th International Conference Economic and Business Trends Shaping the Future”, Proceedings. Faculty of Economics-Skopje, UKIM (1).</p> <p>6. Tonovska, J., Trpeski, P. (2024). „How Volatile are the Capital Flows in Central and Eastern Europe?”. 9th International Scientific Conference - ERAZ 2023: Knowledge Based Sustainable Development. Book of abstracts. Association of Economists and Managers of the Balkans – UdEkoM Balkan (1).</p> <p>7. Kocev, Lj., Toshevskа-Trpchevska, K., Tonovska, J. (2023). „Harnessing Regional Trade Agreements as Catalysts for Climate-Smart Trade: The Case of Western Balkans Countries”. 9th International Scientific-Business Conference Leadership, Innovation, Management and Economics: Integrated Politics of Research – LIMEN 2023. Book of abstracts. Association of Economists and Managers of the Balkans – UdEkoM Balkan (1).</p> <p>8. Tonovska, J., Trpeski, P. (2022). „The Volatility of Capital Flows in CESEE Economies”. 14th International Scientific Conference European economies after COVID-19: Challenges and implications for the macroeconomic policy. Book of abstracts. Institute of Economic Sciences, Belgrade (1).</p> <p>9. Tonovska, J., Trpeski, P. (2022). „International Capital Flows Management Measures amid the Changing Global Environment”. International Scientific Conference, Contemporary challenges of economic growth and sustainability of businesses, Book of Abstracts. Institute of Economics – Skopje, UKIM (1).</p>	
	Вкупно	114,32

СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активнoста:	Поени
1.	Учество во промотивни активности на Факултетот * 0,5	5

	<p>1. Посета и презентации во средните училишта низ РСМ за презентација на студиските програми на прв циклус студии (2021, 2022, 2023, 2023, 2024, 2025) (5*0,5=2,5)</p> <p>- Учество во промотивни активности на отворен информативен ден за промоција на прв циклус студии (2021, 2022, 2023, 2023, 2024, 2025) (5*0,5=2,5)</p>	
Дејности од поширок интерес		
1.	<p>Член на организационен или програмски одбор на меѓународен научен/стручен собир * 1</p> <p>1. Член на Организационен одбор на Меѓународна интеркатедарска конференција (Jean Monnet Conference), „Challenges of the Western Balkan countries to the Accession on the EU Internal Market” – Одлука бр. 02-427/7 од 5.3.2025. (1)</p>	1
2.	<p>Награда за научни достигнувања од струкова организација (самостоен) * 3</p> <p>1. Годишна награда за млади истражувачи за најдобар труд од областа на макроекономијата и банките и банкарските системи, за 2025, Народна банка на Република Северна Македонија (3)</p>	3
3.	<p>Студиски престој во странство до три месеци * 0,5</p> <p>1. Научен престој на Универзитетот во Грац, Австрија, од 1 до 30 септември 2022 година – Решение за отсуство од работа бр. 04-1123/2 од 28.6.2022. (0,5)</p> <p>2. Академска посета, од 17 до 31 октомври 2025 во Самобор, Хрватска, во рамките на проектот со наслов: “Up-skilling researchers for sustainable entrepreneurship based on innovation process management - USE IPM” (Унапредување на вештини на истражувачи за одржливо претприемаштво засновано на управување со иновативните процеси), финансиран од програмата Horizon WIDERA 2022-TALENT-03. (0,5)</p> <p>3. Академска посета, од 16 до 30 август 2025 во Самобор, Хрватска, во рамките на проектот со наслов: “Up-skilling researchers for sustainable entrepreneurship based on innovation process management - USE IPM” (Унапредување на вештини на истражувачи за одржливо претприемаштво засновано на управување со иновативните процеси), финансиран од програмата Horizon WIDERA 2022-TALENT-03. (0,5)</p> <p>4. Академска посета, од 31 август до 15 септември 2024 во Манчестер, Англија, во рамките на проектот со наслов: “Up-skilling researchers for sustainable entrepreneurship based on innovation process management - USE IPM” (Унапредување на вештини на истражувачи за одржливо претприемаштво засновано на управување со</p>	3,5

	<p>иновативните процеси), финансиран од програмата Horizon WIDERA 2022-TALENT-03. (0,5)</p> <p>5. Академска посета, од 11 до 26 мај 2024 во Лувен, Белгија, во рамките на проектот со наслов: “Up-skilling researchers for sustainable entrepreneurship based on innovation process management - USE IPM” (Унапредување на вештини на истражувачи за одржливо претприемаштво засновано на управување со иновативните процеси), финансиран од програмата Horizon WIDERA 2022-TALENT03. (0,5)</p> <p>6. Академска посета, од 14 до 29 јануари 2024 во Арецо, Италија, во рамките на проектот со наслов: “Up-skilling researchers for sustainable entrepreneurship based on innovation process management - USE IPM” (Унапредување на вештини на истражувачи за одржливо претприемаштво засновано на управување со иновативните процеси), финансиран од програмата Horizon WIDERA 2022-TALENT03. (0,5)</p> <p>7. Академска посета, од 22 август до 6 септември 2023, во Стразбур, Франција, во рамките на проектот со наслов: “Up-skilling researchers for sustainable entrepreneurship based on innovation process management - USE IPM” (Унапредување на вештини на истражувачи за одржливо претприемаштво засновано на управување со иновативните процеси), финансиран од програмата Horizon WIDERA 2022-TALENT03. (0,5)</p>	
4.	<p>Завршена специјализација во соодветна област * 2</p> <p>1. Training on Basic Econometrics, World Bank 2-6.10.2023 година (2)</p> <p>2. UNCTAD 44th Regional Course on Key Issues on the International Economic Agenda for countries with economies in transition, 18-29.10.2021 (2)</p>	4
5.	<p>Член на факултетска комисија * 0,5</p> <p>1. Секретар на Катедрата за надворешна трговија, во периодот 23.9.2025 – 22.9.2028 – Решение бр. 02-1735/2 од 7.10.2025. (0,5)</p> <p>2. Секретар на Катедрата за надворешна трговија, во периодот 26.11.2022 – 25.11.2025 – Решение бр. 04-1785/2 од 14.11.2022. (0,5)</p> <p>3. Член на Избирачки одбор за спроведување на изборите за претседател и членови на Факултетското студентско собрание на Економскиот факултет во Скопје – Решение бр. 02-2151/1 од 4.11.2025. (0,5)</p> <p>4. Член на работен тим за спроведување на дел од активностите утврдени со Конкурсот за упис на студенти на прв циклус студии во учебната 2025/2026 година – Решение бр. 02-1402/1 од 13.8.2025. (0,5)</p> <p>5. Член на работен тим за спроведување на дел од активностите утврдени со Конкурсот за упис на студенти на прв циклус студии во учебната 2024/2025 година – Решение бр. 02-1399/1 од 31.7.2024. (0,5)</p>	11

	<ol style="list-style-type: none"> 6. Член на работен тим за спроведување на дел од активностите утврдени со Конкурсот за упис на студенти на прв циклус студии во учебната 2023/2024 година – Решение бр. 02-1561/1 од 24.8.2023. (0,5) 7. Член на работен тим за спроведување на дел од активностите утврдени со Конкурсот за упис на студенти на прв циклус во учебната 2022/2023 година – Решение бр. 04-1206/1 од 30.6.2022. (0,5) 8. Член на работен тим за спроведување на дел од активностите утврдени со Конкурсот за упис на студенти на прв циклус студии во учебната 2021/2022 година – Решение бр. 09-1358/1 од 8.7.2021. (0,5) 9. Член на работен тим за подготовка на содржина на англиски јазик за ажурирање на податоците на англиската верзија на веб-страницата на Економскиот факултет во Скопје, кои се однесуваат на студиската програма Меѓународна трговија на прв циклус студии, наставен план 2022/2023 – Решение бр. 04-2135/1 од 8.11.2023. (0,5) 10. Член на Комисија за проценка на вредноста на подароците кои Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Економски факултет – Скопје, ги добил по основ на дар во рамки на прославата на јубилејот 75 години, Економски факултет – Скопје – Одлука бр. 02-2239/4 од 24.11.2025. (0,5) 11. Член на Поткомисија за подготовка и реализација на GAP-анализа, како активност во рамки на процесот за стекнување на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Економски факултет – Скопје, со AACSB-акредитација (0,5) 12. Член на Одбор за издавачка дејност на Економскиот факултет во Скопје – Одлука бр. 02-1947/5 од 30.11.2022. (0,5) 13. Член на Комисија за спроведување на Анкетата за односот на наставниците и соработниците спрема наставата – Одлука бр. 02-1808/6 од 31.10.2022. (0,5) 14. Заменик-член на Редакцискиот одбор за издавање на Годишникот на Економскиот факултет во Скопје – Одлука бр. 02-671/5 од 3.5.2022. (0,5) 15. Член на Организациски одбор за организирање на 13. Меѓународна летна школа на Економскиот факултет во Скопје – Одлука бр. 02-574/8 од 4.4.2023. (0,5) 16. Член на Уредувачки одбор за изработка на Водич низ студии за прв и за втор циклус студии и Наставни програми за студентите од прв циклус студии – Одлука бр. 02-795/13 од 29.4.2025. (0,5) 17. Член на Уредувачки одбор за изработка на Водич низ студии за прв и за втор циклус студии и Наставни програми за студентите од прв циклус студии – Одлука бр. 02-795/9 од 4.5.2023. (0,5) 18. Член на Комисија за утврдување листа на нефункционални основни средства на Економскиот факултет во Скопје 	
--	---	--

	<p>заради нивно расходување – Одлука бр. 02-1489/8 од 5.9.2024. (0,5)</p> <p>19. Член на Комисија за попис на основните средства на Економскиот факултет во Скопје за 2023 година – Одлука бр. 02-1873/13 од 28.10.2023. (0,5)</p> <p>20. Член на Комисија за попис на основните средства на Економскиот факултет во Скопје за 2024 година – Одлука бр. 02-1489/8 од 29.8.2024. (0,5)</p> <p>21. Член на Комисија за организирање настан – Денови на кариера на Економскиот факултет во Скопје – Одлука бр. 02-794/10 од 27.4.2023. (0,5)</p> <p>22. Член на Комисија за проценка на вредноста на движните ствари со кои располага или ќе располага во иднина Економскиот факултет во Скопје, а за кои нема податок за нивната вредност – Одлука бр. 02-113/8 од 27.1.2021. (0,5)</p>	
	Вкупно	27,5

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	33,866
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	114,32
СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ	27,5
Вкупно	175,686

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Ирена Кикеркова, с.р.
Проф. д-р Катерина Тошевска-Трпчевска, с.р.
Проф. д-р Предраг Трпески, с.р.

РЕФЕРАТ
ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА ВО
НАСТАВНО-НАУЧНАТА ОБЛАСТ (ДИСЦИПЛИНА) ЕКОНОМИЈА ПО
ПРЕДМЕТОТ МАТЕМАТИКА ЗА ЕКОНОМИСТИ
НА ЕКОНОМСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на конкурсот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Економски факултет – Скопје, објавен во весниците „Слободен печат“ и „Коха“ од 5.2.2026 година, за избор на наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научната област (дисциплина) економија, и врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет, бр. 02-401/6, донесена на 2.3.2026 година, формирана е Рецензентска комисија во состав: д-р Игор Ивановски, редовен професор, на Економски факултет – Скопје, д-р Драган Тевдовски, редовен професор, Економски факултет – Скопје и д-р Виолета Цветкоска, редовен професор, Економски факултет – Скопје.

Како членови на Рецензентската комисија, по прегледувањето на доставената документација го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за избор на наставник во сите наставно-научни звања во научната област економија, по предметот Математика за економисти, во предвидениот рок се пријави д-р Филип Пеовски.

1 БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Кандидатот д-р Филип Пеовски е роден на 26.12.1996 година, во Скопје. Средно образование завршил во СУГС Гимназија „Јосип Броз-Тито“. Со високо образование се стекнал на Економскиот факултет во Скопје, на студиската програма: Финансиски менаџмент. Дипломирал на 26.6.2019 година, со просечен успех 9,44.

Кандидатот активно се служи со англискиот јазик.

Во учебната 2019/2020 година се запишал на втор циклус (магистерски) студии на Економскиот факултет во Скопје, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, на студиската програма: Монетарна економија, финансии и банкарство. Студиите ги завршил на 2.12.2020 година, со просечен успех 10,00. На 2.12.2020 година го одбрал магистерскиот труд на тема: „Имплементација на неконвенционални монетарни мерки – анализа на активноста на Европската централна банка“.

Докторска дисертација пријавил на 4.5.2023 година на Економскиот факултет во Скопје. Дисертацијата на тема: „Модели на предиктивна аналитика во финансискиот систем и во носењето макроекономски одлуки“ ја одбрал на 12.2.2025 година, пред Комисија во состав: проф. д-р Предраг Трпески, проф. д-р Игор Ивановски, проф. д-р Драган Тевдовски, проф. д-р Виолета Цветкоска и проф. д-р Марија Трпкова-Несторовска. Со тоа се стекнал со научниот степен доктор на науки од научната област економија.

На 31.12.2020 година е избран во звањето асистент на Економскиот факултет во Скопје, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, во областа применета економија, а на 4.9.2023 година е реизбран во истото звање, односно асистент во областа применета економија.

Во моментот е вработен како асистент на Економскиот факултет во Скопје. Последниот реферат за избор е објавен во Билтен бр. 1288 од 15.7.2023 година.

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатот од почетокот на кариерата, објавени во Билтен бр. 1228 од 15.12.2020 година и бр. 1288 од 15.7.2023 година, како и вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатот од последниот избор до денот на пријавата, врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот.

2 НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТОТ ОД ПОСЛЕДНИОТ ИЗБОР ДО ДЕНОТ НА ПРИЈАВАТА

Наставно-образовна дејност

Во рамките на наставно-образовната дејност на УКИМ, Економски факултет – Скопје, кандидатот д-р Филип Пеовски изведува вежби на прв циклус студии на сите студиски програми, по предметите Математика за економисти, Основи на бизнис-аналитика, Статистика за бизнис и

економија, Финансиска економетрија и Менаџмент во осигурување. Во изведувањето на вежбите, кандидатот користи соодветни и современи наставно-образовни методи, со што успешно ги организира и ги спроведува вежбите.

Кандидатот учествува и во изведување на испити, континуирана и конечна проверка на знаењето, научноистражувачки проекти, објавување на научни и стручни трудови и други педагошки обврски и работи утврдени со закон, колективен договор или други акти на Универзитетот. Исто така, активно бил вклучен во консултации со студентите во насока на обезбедување дополнителна поддршка во совладување на наставните содржини.

Кандидатот е коавтор на рецензиран учебник под наслов: *Business Analytics, Second Edition* (ISBN 978-608-4767-57-2, CIP 005.52:[004.85:519.87]), заедно со проф. д-р Виолета Цветкоска како прв автор.

Конкретните активности кои припаѓаат во наставно-образовната дејност, релевантни за изборот, наведени се во табелата во Образец 2 од Правилникот за избор, со датуми и други релевантни податоци, дадена во прилог на овој извештај.

Научноистражувачка дејност

Д-р Филип Пеовски има објавено вкупно 25 научни трудови од областа на економијата, од кои 5 научни труда во научни списанија со фактор на влијание, 7 труда во меѓународни научни списанија, 1 дел од книга рецензирана и објавена во земја членка на Европската Унија и/или ОЕЦД, 9 труда во зборник на рецензирани научни трудови, презентирани на меѓународни академски собири каде што членовите на програмскиот или научниот комитет се од најмалку три земји и 3 труда објавени во зборник на трудови на в.о. установа. Дополнително, има објавено 1 монографија, има одржано 3 секциски предавања на научен/стручен собир со меѓународно учество и има објавено 3 апстракти објавени во зборник на меѓународна конференција.

Д-р Филип Пеовски учествувал како член во 1 национален научен проект и 4 меѓународни научни проекти, а во тековниот период е активен учесник во еден проект од Horizon програмата.

Називите на трудовите и проектите се наведени во табелата во Образец 2 од Правилникот за избор, со датуми и други релевантни податоци, дадена во прилог на овој извештај.

Стручно-апликативна дејност и дејност од поширок интерес

Д-р Филип Пеовски активно е вклучен во стручно-апликативната работа на Економскиот факултет во Скопје, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, и во други дејности од поширок интерес. За анализираниот период, кандидатот бил вклучен во промоција на Економскиот факултет во Скопје преку посети и презентации во средни училишта и останати промотивни настани. Исто така, бил член на организациски одбор на Економски факултет – Скопје за организација на 11. Меѓународна летна школа со наслов: „Make a difference: Learn how to evaluate the economic impact of the COVID-19 pandemic“, на 14. Меѓународна летна школа со наслов: „AI in Action: Students & Companies Co-Creating the Future“, како и на 15. Меѓународна летна школа со наслов: „AI in Action: Students & Companies Co-Creating the Future“. На 1.11.2022, кандидатот е добитник на наградата за најдобар истражувачки труд од областа на управување со ризици и осигурување во Република Северна Македонија од страна на Агенцијата за супервизија на осигурување под наслов: „Forecasting insurance premiums and claims in North Macedonia: An exponential smoothing procedure“.

Стручно усовршување во странство остварил со студиски престој на Факултетот за менаџмент при Универзитетот во Варшава, Полска, од 8.5. до 6.6.2025 година и на Факултетот за организациски науки при Универзитетот во Белград, Србија, од 1 до 7.6.2023 година.

Особена активност кандидатот покажува во дејностите од поширок интерес. Активно е вклучен во работата на стручни комисии и работни групи при Економскиот факултет во Скопје:

- секретар на Катедрата за математика и статистика – два мандата (2022 – во тек);
- секретар на Работна група која за потребите на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Економски факултет – Скопје, подготви анкета до работодавачите и дипломираните студенти како дел од постапката за повторна

акредитација на студиските програми на прв циклус студии за периодот 2027 – 2031 година;

- Комисија за проценка на вредноста на основни средства кои Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Економски факултет – Скопје, ги стекнал по основ на договор за донации/дар од организацијата Improving Economies for Stronger Communities;
- Комисија за спроведување на анкета за односот на наставниците и соработниците спрема наставата (2022 – 2026);
- Комисија за спроведување на постапка за избор на студенти чие родителско право го врши само еден родител кои се стекнуваат со погодноста за плаќање половина од износот на уписнината за прв циклус студии за учебната (2022 – 2026);
- Избирачки одбор за спроведување на изборите за претседател и членови на Факултетското студентско собрание на Економскиот факултет во Скопје (учебни 2023/2024 и 2025/2026 година);
- работен тим за спроведување на дел од активностите утврдени со Конкурсот за упис на студенти на прв циклус студии (учебни 2022/2023, 2023/2024, 2024/2025 и 2025/2026 година);
- Поткомисија за подготовка и реализација на GAP-анализа, како активност во рамки на процесот за стекнување на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Економски факултет – Скопје, со AACSB-акредитација (Стандард 3: FACULTY AND PROFESSIONAL STAFF RESOURCES).

Во изборниот период, д-р Филип Пеовски учествувал во изготвување и пријавување на 3 научно-образовни меѓународни проекти.

Конкретните активности кои припаѓаат во стручно-апликативната дејност и дејностите од поширок интерес, релевантни за изборот, наведени се во табелата во Образец 2 од Правилникот за избор, со датуми и други релевантни податоци, дадена во прилог на овој извештај.

Оценка од самоевалуација

Кандидатот д-р Филип Пеовски, во континуитет, добива позитивна оценка од анонимно спроведените анкети на студентите на Економскиот факултет во Скопје.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на целокупната доставена документација и личното познавање на кандидатот, Рецензентската комисија позитивно ја вреднува и ја оценува наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност, како и дејноста од поширок интерес на д-р Филип Пеовски.

Врз основа на изнесените податоци за севкупната активност на кандидатот од последниот избор до денес, Комисијата заклучи дека д-р Филип Пеовски поседува научни и стручни квалитети и според Законот за високото образование и Правилникот за посебните услови и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и демонстратори на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ги исполнува сите услови да биде избран во звањето доцент во научната област економија, по предметот Математика за економисти.

Според гореизнесеното, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Економскиот факултет во Скопје, д-р Филип Пеовски да биде избран во звањето **доцент** во научната област економија, по предметот Математика за економисти.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Игор Ивановски, с.р.
Проф. д-р Драган Тевдовски, с.р.
Проф. д-р Виолета Цветкоска, с.р.

ОБРАЗЕЦ 1
ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: Филип Ристо Пеовски

Институција: Економски факултет – Скопје, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје

Научна област: економија

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО ЗВАЊЕ – ДОЦЕНТ

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
1	<p>Просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на студиите на прв и втор циклус за секој циклус посебно, односно има остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на интегрираните студии од првиот и вториот циклус *</p> <p>Просечниот успех на прв циклус изнесува: 9,44. Просечниот успех на втор циклус изнесува: 10,00. Просечниот успех изнесува 9,72 за интегрираните студии.</p>	ДА
2	<p>Научен степен – доктор на науки од научната област за која се избира</p> <p>Назив на научната област: економија; поле: економија и бизнис; подрачје: општествени науки.</p>	ДА
3	<p>Објавени најмалку четири научни труда** во референтна научна публикација согласно со ЗВО во последните пет години пред објавувањето на конкурсот за избор</p>	ДА
3.1/1	<p>Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирани во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование</p> <p>9. Назив на научното списание: ВН Ekonomski forum 10. Назив на електронската база на списанија: EBSCO, CEEOL, Road, Base, ProQuest, CiteFactor Indexing, Erihplus, Econbiz. 11. Наслов на трудот: Machine learning for strategic and operational decision-making: A bibliometric perspective 12. Година на објава: 2025</p>	ДА
3.1/2	<p>Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирани во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или</p>	ДА

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
	<p>друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование</p> <p>13. Назив на научното списание: Studia Regionalne i Lokalne</p> <p>14. Назив на електронската база на списанија: SCOPUS, EBSCO, ERIH Plus, DOAJ, CEJSH, CEEOL, BazEkon, Polish National Library, POLONA</p> <p>15. Наслов на трудот: Municipal revenue determinants in the South-Eastern European economy: Evidence from North Macedonia</p> <p>16. Година на објава: 2022</p>	
3.1/3	<p>Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование</p> <p>1. Назив на научното списание: Management Research and Practice</p> <p>2. Назив на електронската база на списанија: Web of Science, EBSCO, ProQuest, Erihplus, CEEOL, RePEc</p> <p>3. Наслов на трудот: Machine learning for strategic and operational decision-making: A bibliometric perspective</p> <p>4. Година на објава: 2021</p>	ДА
3.5	<p>Зборник на рецензирани научни трудови, презентирани на меѓународни академски собири каде што членовите на програмскиот или научниот комитет се од најмалку три земји</p> <p>6. Назив на зборникот: Sustainable Business Management and Digital Transformation: Challenges and Opportunities in the Post-COVID Era, SymOrg 2022. Lecture Notes in Networks and Systems, vol. 562. Springer, Cham.</p> <p>7. Назив на меѓународниот собир: 18th INTERNATIONAL SYMPOSIUM SYMORG 2022</p> <p>8. Имиња на земјите: Србија, Романија, Грција, Словенија, Хрватска, Босна и Херцеговина, Северна Македонија, Франција, Црна Гора, САД, Литванија, Унгарија, Австрија, Исланд, Полска, Португалија, Словачка, Обединети Арапски Емирати.</p> <p>9. Наслов на трудот: Analytical Modelling of Graduated Economists' Employment</p> <p>10. Година на објава: 2023</p>	ДА
4	<p>Познавање на најмалку еден странски јазик, определен со општ акт на Универзитетот, односно на самостојната висока стручна школа</p>	ДА

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
	9. Странски јазик: англиски јазик 10. Назив на документот: Уверение за познавање на англиски јазик на ниво Ц1 според Европската јазична рамка на Советот на Европа (CEFR) 11. Издавач на документот: Филолошки факултет „Блаже Конески“ – Скопје, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје 12. Датум на издавање на документот: 13.1.2026	
5	Има способност за изведување на високообразовна дејност	ДА

* На лицата кои имаат заснован работен однос на Универзитетот или на некој од универзитетите во Република Македонија во моментот на стапување во сила на Законот за високото образование (Службен весник на Република Македонија бр.82/2018), нема да се применуваат одредбите од Законот кои се однесуваат на просекот, односно дека лицата треба да имаат остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на студиите на прв и втор циклус за секој циклус посебно, односно имаат остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на интегрираните студии од првиот и вториот циклус. Во овој случај, полето под реден број 1 не се пополнува.

** За кандидатот/ите кој има повеќе од 4 (четири) научни труда во референтна научна публикација, рецензентската комисија научните труда ќе ги наведе, ќе ги оцени и ќе ги вреднува во Образец 2.

Членови на Комисијата

Проф. д-р Игор Ивановски, претседател, с.р.
Проф. д-р Драган Тевдовски, член, с.р.
Проф. д-р Виолета Цветкоска, член, с.р.

ОБРАЗЕЦ 2
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО И
НАСТАВНО-СТРУЧНО ЗВАЊЕ

Кандидат: Филип Ристо Пеовски

(име, татково име и презиме)

Институција: Економски факултет – Скопје

(назив на факултетот/институтот)

Научна област: економија

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
1.	<p>Одржување вежби (* 0,03 поени) (неделен број на часови * број на работни недели во семестар * бодување (0,03))</p> <p>Прв циклус студии:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Математика за економисти (зимски 2021/2022): (6 * 15 * 0,03 = 2,7) • Математика за економисти (зимски 2022/2023): (10 * 15 * 0,03 = 4,5) • Математика за економисти (зимски 2023/2024): (10 * 15 * 0,03 = 4,5) • Математика за економисти (зимски 2024/2025): (6 * 15 * 0,03 = 2,7) • Математика за економисти (зимски 2025/2026): (8 * 15 * 0,03 = 3,6) • Статистика за бизнис и економија (летен 2020/2021): (4 * 15 * 0,03 = 1,8) • Статистика за бизнис и економија (летен 2021/2022): (4 * 15 * 0,03 = 1,8) • Статистика за бизнис и економија (летен 2022/2023): (2 * 15 * 0,03 = 0,9) • Основи на бизнис-аналитика (летен 2022/2023): (2 * 15 * 0,03 = 0,9) • Основи на бизнис-аналитика (летен 2023/2024): (4 * 15 * 0,03 = 1,8) • Основи на бизнис-аналитика (летен 2024/2025): (2 * 15 * 0,03 = 0,9) • Финансиска економетрија (летен 2021/2022): (2 * 15 * 0,03 = 0,9) • Менаџмент во осигурување (летен 2022/2023): (2 * 15 * 0,03 = 0,9) • Менаџмент во осигурување (летен 2023/2024): (2 * 15 * 0,03 = 0,9) 	28,8
2.	<p>Настава во школи и работилници - учесник (* 1 поен)</p> <p>1. EIT Western Balkans HEI Capacity Building on Circular Economy program – HEInnovate training, September 22-24, 2021. (1)</p>	1

3.	<p>Консултации со студенти (* 0,002 поени): (број на студенти * бодување) Прв циклус студии:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Математика за економисти (зимски 2021/2022): (941*0,002 = 1,882) • Математика за економисти (зимски 2022/2023): (934 * 0,002 = 1,868) • Математика за економисти (зимски 2023/2024): (940*0,002 = 1,88) • Математика за економисти (зимски 2024/2025): (1015*0,002 = 2,03) • Математика за економисти (зимски 2025/2026): (1099*0,002 = 2,198) • Статистика за бизнис и економија (летен 2020/2021): (651*0,002 = 1,302) • Статистика за бизнис и економија (летен 2021/2022): (650 * 0,002 = 1,3) • Статистика за бизнис и економија (летен 2022/2023): (695*0,002 = 1,39) • Основи на бизнис-аналитика (летен 2022/2023): (37 * 0,002 = 0,074) • Основи на бизнис-аналитика (летен 2023/2024): (144 * 0,002 = 0,288) • Основи на бизнис-аналитика (летен 2024/2025): (115 * 0,002 = 0,23) • Финансиска економетрија (летен 2021/2022): (7 * 0,002 = 0,014) • Менаџмент во осигурување (летен 2022/2023): (215 * 0,002 = 0,43) • Менаџмент во осигурување (летен 2023/2024): (182 * 0,002 = 0,364) 	15,25
4.	<p>Позитивно рецензиран универзитетски учебник (коавтор, * 6 поени)</p> <p>1. Svetkoska V. & Peovski, F. (2025) <i>Business Analytics, Second Edition</i>, STOBИ TREJD DOOEL, Скопје. ISBN 978-608-4767-57-2, CIP 005.52:[004.85:519.87] (6)</p>	6
Вкупно		51,05

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.	<p>Учесник во национален научен проект (* 3 поени)</p> <p>1. Национален проект раководен од Катедрата за математика и статистика, „Моделирање на сегментите на пазарот на труд низ перспективите на дипломираните економисти на Економски факултет – Скопје“, финансиран од Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (3)</p>	3

2.	<p>Учесник во меѓународни научни проекти (* 5 поени)</p> <p>1. Член на работен тим на меѓународен научен проект под наслов “Skill partnerships for sustainable and just migration patterns – SKILLS4JUSTICE”, реализиран во рамки на Horizon програмата за повик HORIZON-CL2-2023-TRANSFORMATIONS-01 (ноември 2023 – октомври 2026) (5)</p> <p>2. Член на работен тим на меѓународен научен проект под наслов “Structural Capacities for Tackling Wicked Problems - SCORE”, реализиран во рамки на Erasmus+ програмата за повик KA220-HED - Cooperation partnerships in higher education (ноември 2021 – октомври 2024) (5)</p> <p>3. Член на работен тим на меѓународен научен проект под наслов “Blended Learning and Evaluation Practices for Inclusive Digital Higher Education - BENEFIT”, реализиран во рамки на Erasmus+ програмата за повик KA220-HED - Cooperation partnerships in higher education (ноември 2021 – октомври 2023) (5)</p> <p>4. Член на работен тим на меѓународен научен проект под наслов “Hidden Champions in Rising Economies”, во организација на IEDC Bled School of Management, Словенија (септември 2022 – во тек) (5)</p>	20
3.	<p>Монографија (* 8 поени)</p> <p>1. Трпески, П., Буцевска, В., Виолета, Ц., Ивановски, И., Јанеска-Илиев, А., Пеовски, Ф., и Кожески, К. (2022). „Моделирање на сегментите на пазарот на труд низ перспективите на дипломираните економисти на Економски факултет – Скопје“, Економски факултет – Скопје, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, СРП: 378.4(497.711).096:33-057.875]:331.5(047.31), ISBN 978-608-212-084-3 (8 * 0,6 = 4,8)</p>	4,8
4.	<p>Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно списание кое нема импакт-фактор за годината во која е објавен трудот, во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank, MathSciNet (Mathematical Reviews), Zentralblatt fur Mathematik и Реферативный журнал "Математика" или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование (* 5 поени)</p> <p>1. Serafimovska, I., Kitanovikj, B., Peovski, F., & Cvetkoska, V. (2025). When rationality inspires and fatigue persists: Understanding drivers of online purchase intention. <i>Economy, Business and Development: An International Journal</i>, 6(2), 1–15. https://doi.org/10.47063/ebd.00025 (5 * 0,6 = 3)</p> <p>2. Peovski, F., Cvetkoska, V., & Ivanovski, I. (2023). The cryptocurrency market through the scope of volatility clustering and leverage effects. <i>Acadlore Transactions on Applied</i></p>	16,5

	<p><i>Mathematics and Statistics</i>, 1(3), 130-147. doi.org/10.56578/atams010302 (5 * 0,8 = 4)</p> <p>3. Peovski, F. & Gockov, Gj. (2021). Assessing the European Central Bank’s unconventional monetary measures – a recursive VAR approach, <i>BH Economic Forum</i>, 13(2), 11-27. doi: 10.5937/bhekofo2102011P (5 * 0,9 = 4,5)</p> <p>4. Peovski, F. (2020). Unconventional monetary measures – the case of the Eurozone and the ECB, <i>Economic Development, Journal of the Institute of Economics – Skopje</i>, 22(3), 66-78. (5 * 1 = 5)</p>	
5.	<p>Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно списание кое има импакт-фактор за годината во која е објавен трудот, во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование (8 + и.ф. поени)</p> <p>1. Cvetkoska V., Trpeski P., Ivanovski I., Peovski F., Kozheski K., Merdzan G., Babadoğan M.C., İmrol M.H., Görür D.Z., Ecer H., Melnyk S., Lytvynchuk A., Tereshchenko H., Anisimova O., Hunde A.B., Gameda F.T., Dubi Y.B. & Yacob E.T. (2026) Stakeholder perceptions of migration policies and investment in human capital development: expert interview evidence from policymakers, labor market organizations and social partners in North Macedonia, Türkiye, Ukraine, and Ethiopia. <i>Frontiers in Education</i>, 10:1714973. doi: 10.3389/feduc.2025.1714973 (Q2: JIF 2024: 1,9; CiteScore 2024: 3,7) ((8 + 1,9) * 0,6 = 5,94)</p> <p>2. Cvetkoska, V., Trpeski, P., Ivanovski, I., Peovski, F., İmrol, M. H., Babadoğan, B., Ecer, H., Görür, D. Z., Selvi, U., Hunde, A. B., Gameda, F. T., Dubi, Y. B., Melnyk, S., Lytvynchuk, A., & Tereshchenko, H. (2025). Comparative analysis of skill shortages, skill mismatches, and the threats of migration in labor markets: A sectoral approach in North Macedonia, Türkiye, Ethiopia, and Ukraine. <i>Social Sciences</i>, 14(5), 294. https://doi.org/10.3390/socsci14050294 (Q2; JIF 2024: 1,7; CiteScore 2024: 3,1) ((8 + 1,7) * 0,6 = 5,82)</p> <p>3. Peovski, F., & Ivanovski, I. (2024). Comparative analysis of forecasting models in the nonlife insurance: Insights from the SARIMA and ETS approaches. <i>Risk Management and Insurance Review</i>, 27(4), 507-549. doi.org/10.1111/rmir.12288 (Q2 in Economics, Q3 in Business, Finance; JIF 2024 - 1.4; CiteScore 2024 – 2.5) ((8 + 1,4) * 0,9 = 8,46)</p> <p>4. Sinha, R. P., Cvetkoska V. & Peovski, F. (2022). “Efficiency of Indian General Insurance Companies: A Convex Nonparametric Least Squares Approach”, <i>Croatian</i></p>	32,4

	<p><i>Operational Research Review</i>, 13(2), 187-201. doi: 10.17535/crorr.2022.0014 (Q4; JIF 2022 - 0.7; CiteScore 2022 - 1.5) ((8 + 0,7) * 0,8 = 6,96)</p> <p>5. Peovski, F., Cvetkoska, V., Trpeski, P. & Ivanovski, I. (2022). “Monitoring Stock Market Returns: A Stochastic Approach”, <i>Croatian Operational Research Review</i>, 13(1), 65-76. doi: 10.17535/crorr.2022. (Q4; JIF 2022 - 0.7; CiteScore 2022 - 1.5) ((8 + 0,7) * 0,6 = 5,22)</p>	
6.	<p>Книга или дел од книга рецензирана и објавена во земја членка на Европската Унија и/или ОЕЦД – коавтор (* 6 поени)</p> <p>1. Cvetkoska, V., Kiselicki, M., Peovski, F., Kitanovikj, B. (2026). Hidden Champions of North Macedonia. In: Berberović, D., Purg, D. (eds) <i>Hidden Champions in Rising Economies, Contributions to Management Science</i>, 541-569, Springer, Cham, Switzerland. https://doi.org/10.1007/978-3-032-08263-3_31 (6)</p>	6
7.	<p>Трудови со оригинални научни/стручни резултати, објавени во зборник на рецензирани научни трудови, презентирани на меѓународни академски собири каде што членовите на програмскиот или научниот комитет се од најмалку три земји (* 5 поени)</p> <p>1. Serafimovska, I., Kitanovikj, B., & Peovski, F. (2025). A bibliometric insight to machine learning applications for decision-making. <i>Conference Proceedings of the 6th International Scientific Conference Economic and Business Trends Shaping the Future, November 13-14, 2024–217</i>. https://doi.org/10.47063/EBTSF.2025.0015 (5 * 0,8 = 4)</p> <p>2. Cvetkoska, V., Peovski, F., Gakjev, G., Karamaleska, B., Avramovikj, E., Taneska, L., & Peshova, A. (2025). AI as a new academic ally: The impact of artificial intelligence on students’ learning habits. <i>Conference Proceedings of the 6th International Scientific Conference Economic and Business Trends Shaping the Future, November 13-14, 127–140</i>. https://doi.org/10.47063/EBTSF.2025.0008 (5 * 0,6 = 3)</p> <p>3. Trpeski, P., Cvetkoska, V., Ivanovski, I., Peovski, F., Kitanovikj, B., Gameda, F. T., Yacob, E. T., Hunde, A. B., Melnyk, S., Lytvynchuk, A., Anisimova, O. & Tereshchenko, H. (2025) Brain-Drain and Skill Mismatch: Can Higher and Vocational Education Bridge the Gap? <i>Conference Proceedings Vol. 2 of the 51st EBES Conference</i>, 1186-1206. https://skills4justice.eu/wp-content/uploads/2025/07/Brain-Drain-and-Skill-Mismatch-Can-Higher-and-Vocational-Education-Proceedings-Paper.pdf (5 * 0,6 = 3)</p>	29,5

	<p>4. Cvetkoska, V., Peovski, F., Stojkovski, D., Vlaisavljeviki, M. J., Joanidis, J., Kopcharevska, A., & Marikj, N. (2024). The impact of socioeconomic determinants on infant mortality: An analytical approach. <i>Conference Proceedings of the 5th International Scientific Conference Economic and Business Trends Shaping the Future, November 14-15</i>, 229–243. https://doi.org/10.47063/EBTSF.2024.0024 (5 * 0,6 = 3)</p> <p>5. Peovski, F. & Ivanovski, I. (2023). Is the claims ratio dynamic predictable? A study of the Macedonian non-life insurance sector. <i>Conference Proceedings of the 4th International Scientific Conference Economic and Business Trends Shaping the Future, November 9-10</i>, 104-115. https://doi.org/10.47063/EBTSF.2023.0009 (5 * 0,9 = 4,5)</p> <p>6. Peovski, F., Ivanovski, I., & Ahmedi, S. (2022). Empirical revisiting the Macedonian MTPL insurance case and the underlying factors of influence, <i>Conference Proceedings of the 3rd International Scientific Conference Economic and Business Trends Shaping the Future, November 10-11</i>, Skopje, North Macedonia, 132-144. (5 * 0,8 = 4)</p> <p>7. Peovski, F., Ivanovski, I., & Ahmedi, S. (2021). “Financial sector stocks reaction to COVID-19 events”, <i>Conference Proceedings of the 3rd International Scientific Conference Economic and Business Trends Shaping the Future, November 10-11</i>, Skopje, North Macedonia, 229-239. (5 * 0,8 = 4)</p> <p>8. Trpkova-Nestorovska, M., Trpeski, P., & Peovski, F. (2021). “Events’ study on the impact of the COVID-19 pandemic on the Macedonian stock market”. <i>Conference Proceedings of the X Scientific Conference with International Participation "Jahorina Business Forum"</i>, 111-120. (5 * 0,8 = 4)</p>	
8.	<p>Трудови објавени во зборник на трудови на в.о. установа (* 2 поена)</p> <p>1. Ивановски, И. и Пеовски, Ф. (2024). „Примена на машинското учење во осигурувањето – библиометриска студија“, Годишник на Економскиот факултет – Скопје, 59, стр. 57-76. (2 * 0,9 = 1,8)</p> <p>2. Пеовски, Ф. (2022). „Модели и трендови во банкоосигурувањето“, во: Годишник на Економскиот факултет – Скопје, 57, стр. 129-144. (2)</p> <p>3. Пеовски, Ф. (2021). „Докази за групирања на волатилноста и левериџ ефекти на пазарот на криптовалути“, во: Годишник на Економскиот факултет – Скопје, 56, стр. 223-238. (2)</p>	5,8

9.	<p>Секциски предавања на научен/стручен собир со меѓународно учество (* 2 поена)</p> <p>1. Peovski, F. & Ivanovski, I. (2024) “Applications of machine learning in insurance – A bibliometric study”, EERIA Third Annual Conference, Zagreb, Croatia (2)</p> <p>2. Ivanovski, I. & Peovski, F. (2023) “Predicting non-life insurance segments in the Republic of North Macedonia: A comparative multi-modelling perspective”, EERIA Second Annual Conference, Poznan, Poland (2)</p> <p>3. Ivanovski, I. & Peovski, F. (2022) “Determinants of Motor Third Party Liability insurance in North Macedonia”, EERIA First Annual Conference, Ohrid, North Macedonia (2)</p>	6
10.	<p>Апстракти објавени во зборник на меѓународна конференција (* 1 поен)</p> <p>1. Trpeski, P., Ivanovski, I., Cvetkoska, V., Peovski, F., Kitanovikj, B., Hunde, A. B., Gameda, F.T., Dubi, Y.B., & Yacob, E. T. (2025) Modeling Academic Programs to Address Skills Demand and Supply Gaps in Migrant-Origin Countries: Evidence from Ethiopia and North Macedonia. Book of abstracts of the 52nd EBES Conference, 33-34. (1)</p> <p>2. Santa, M., Tsani, S., Tsioutsios, A., Roubík, H., Kiselichki, M., Peovski, F., & Chernysh, Y. (2023). Wicked Problems’ Definitions and Characteristics: A Scoping Literature Review. Book of Abstracts of the 14th International Odyssey Conference on Economics and Business, 35-36. (1)</p> <p>3. Peovski, F., Trpeski, P., Ivanovski, I. & Cvetkoska, V. (2022). Analytical Modeling of Graduated Economists’ Employment. Book of Abstracts of the XVIII International Symposium SYMORG 2022, Sustainable Business Management and Digital Transformation: Challenges and Opportunities in the Post-COVID Era, June 11-14, 64-66. (1)</p>	3
Вкупно		127

СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.	<p>Учество во промотивни активности на факултетот (* 0,5 поени)</p> <p>1. Посета и презентации во средните училишта низ РСМ за презентација на студиските програми на прв циклус студии пред идните студенти кои ќе се запишат во: - учебната 2024/2025 година (Решение бр. 04-570/1 од 18.3.2024 и Извештај за реализирана промотивна посета бр. 04-570/2 од 4.4.2024); (Решение бр. 04-571/1 од 18.3.2024 и Извештај за реализирана промотивна посета бр. 04-571/2 од 4.4.2024); - учебна 2023/2024 година</p>	4

	<p>(Решение бр. 04-911/1 од 3.5.202); (Решение бр. 04-583/1 од 21.3.2023); (Решение бр. 04-556/1 од 16.3.2023).</p> <p>- учебна 2022/2023 година (Извештај за реализирана промотивна посета бр. 03-2367/1 од 21.12.2022); (Извештај за реализирана промотивна посета бр. 03-800/9 од 16.5.2022); (Извештај за реализирана промотивна посета бр. 03-800/2 од 9.5.2022); (3*0,5=1,5)</p> <p>2. Учество во промотивни активности на отворен информативен ден за промоција на прв циклус студии за: - учебна 2025/2026 година (Отворен ден на 5.12.2024 и 25.4.2025); - учебна 2024/2025 година (Отворен ден на 12.4.2024); - учебна 2023/2024 година (Отворен ден на 2.12.2022); - учебна 2022/2023 година (Отворен ден на 19.8.2022); - учебна 2021/2022 година (Отворен ден на 19.3.2021 и 25.3.2021). (5*0,5=2,5)</p>	
Дејности од поширок интерес		
1.	<p>Член на организационен или програмски одбор на научен/стручен собир (* 0,5 поени)</p> <p>1. Член на организационен одбор на 15. Меѓународна летна школа со наслов: „AI in Action: Students & Companies Co-Creating the Future“ (Одлука бр. 02-185/37 од 5.2.2025) (0,5)</p> <p>2. Член на организационен одбор на 14. Меѓународна летна школа со наслов: „AI in Action: Students & Companies Co-Creating the Future“ (Одлука бр. 02-1266/27 од 26.6.2024) (0,5)</p> <p>3. Член на организационен одбор на 11. Меѓународна летна школа со наслов: „Make a difference: Learn how to evaluate the economic impact of the COVID-19 pandemic“ (Одлука бр. 02-978/10 од 3.6.2021) (0,5) (3 * 0,5 = 1,5)</p>	1,5
2.	<p>Награда за научни постигнувања од струкова организација (* 3 поени)</p> <p>1. Најдобар истражувачки труд од областа на управување со ризици и осигурување во Република Северна Македонија од страна на Агенцијата за супервизија на осигурување (1.11.2022 година) под наслов: „Forecasting insurance premiums and claims in North Macedonia: An exponential smoothing procedure“ од Филип Пеовски („Предвидување на осигурителните премии и штети во Северна Македонија: Постапка на експоненцијално израмнување“). (3)</p>	3

3.	<p>Студиски престој во странство до три месеци (* 0,5 поени)</p> <p>1. Студиски престој на Факултетот за менаџмент при Универзитетот во Варшава, Полска, од 8.5. до 6.6.2025 (Решение за отсуство бр. 04-544/3 од 2.4.2025 и Одлука за одобрување на извештај за реализиран студиски престој бр. 10-544/4 од 26.6.2025) (0,5)</p> <p>2. Студиски престој на Факултетот за организациски науки при Универзитетот во Белград, Србија, од 1 до 7.6.2023 (Решение за отсуство бр. 04-1023/2 од 30.5.2023 и Одлука за одобрување на извештај за реализиран студиски престој бр. 02-1032/5 од 20.6.2023) (0,5)</p> <p>(2 * 0,5 = 1)</p>	1
4.	<p>Изготвување и пријавување на научен/образовен меѓународен проект – соработник (* 1 поен)</p> <p>1. ERASMUS + проект European Citizen through Interactive Digital Narrative - EUiD, повик 2022 година (1)</p> <p>2. ERASMUS + проект Blended Learning and Evaluation Practices for Inclusive Digital Higher Education - BENEFIT, 2022-1-MK01-KA220-HED-000087530, повик 2022 година (1)</p> <p>3. ERASMUS + проект Structural Capacities for Tackling Wicked Problems – SCORE, 2021-1-MK01-KA220-HED-000030188, повик 2021 година (1)</p>	3
4.	<p>Член на факултетска комисија (* 0,5 поени)</p> <p>23. Секретар на Катедрата за математика и статистика во периодот од 26.4.2025 до 25.4.2028 (Решение бр. 02-579/2 од 30.4.2025) (0,5)</p> <p>24. Секретар на Катедрата за математика и статистика во периодот од 26.4.2022 до 25.4.2025 (Решение бр. 04-744/2 од 9.5.2022) (0,5)</p> <p>25. Секретар на Работна група која за потребите на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Економски факултет – Скопје; подготви анкета до работодавачите и дипломираните студенти како дел од постапката за повторна акредитација на студиските програми на прв циклус студии за периодот 2027 – 2031 година (Решение бр. 02-1093/1) (0,5)</p> <p>26. Член на Комисија за проценка на вредноста на основни средства кои Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Економски факултет – Скопје, ги стекнал по основ на договор за донации/дар од организацијата Improving Economies for Stronger Communities (IESC) (Одлука бр. 02-2084/6 од 30.10.2025) (0,5)</p> <p>27. Член на Комисија за спроведување на анкета за односот на наставниците и соработниците спрема наставата (Одлука бр. 02-1808/6 од 31.10.2022) (0,5)</p> <p>- академска 2022/2023 - академска 2023/2024 - академска 2024/2025</p>	8

	<p>- академска 2025/2026</p> <p>28. Член на Комисија за спроведување на постапка за избор на студенти чие родителско право го врши само еден родител, кои се стекнуваат со погодноста за плаќање половина од износот на уписнината за прв циклус студии за учебната 2025/2026 година (Одлука бр. 02-1488/15 од 29.8.2025) (0,5)</p> <p>29. Член на Комисија за спроведување на постапка за избор на студенти чие родителско право го врши само еден родител, кои се стекнуваат со погодноста за плаќање половина од износот на уписнината за прв циклус студии за учебната 2024/2025 година (Одлука бр. 02-1489/9 од 5.9.2024) (0,5)</p> <p>30. Член на Комисија за спроведување на постапка за избор на студенти чие родителско право го врши само еден родител, кои се стекнуваат со погодноста за плаќање половина од износот на уписнината за прв циклус студии за учебната 2023/2024 година (Одлука бр. 02-1559/4 од 6.9.2023) (0,5)</p> <p>31. Член на Комисија за спроведување на постапка за избор на студенти чие родителско право го врши само еден родител, кои се стекнуваат со погодноста за плаќање половина од износот на уписнината за прв циклус студии за учебната 2022/2023 година (Одлука бр. 02-1544/6 од 26.9.2022) (0,5)</p> <p>32. Член на Избирачки одбор за спроведување на изборите за претседател и членови на Факултетското студентско собрание на Економскиот факултет во Скопје – Решение бр. 02-2151/1 од 4.11.2025. (0,5)</p> <p>33. Член на Избирачки одбор за спроведување на изборите за претседател и членови на Факултетското студентско собрание на Економскиот факултет во Скопје – Решение бр. 02-1841/1 од 6.10.2023. (0,5)</p> <p>34. Член на работен тим за спроведување на дел од активностите утврдени со Конкурсот за упис на студенти на прв циклус студии во учебната 2025/2026 година (Решение бр. 02-1402/1 од 13.8.2025). (0,5)</p> <p>35. Член на работен тим за спроведување на дел од активностите утврдени со Конкурсот за упис на студенти на прв циклус студии во учебната 2024/2025 година (Решение бр. 02-1399/1 од 31.7.2024). (0,5)</p> <p>36. Член на работен тим за спроведување на дел од активностите утврдени со Конкурсот за упис на студенти на прв циклус студии во учебната 2023/2024 година (Решение бр. 02-1561/1 од 24.08.2023). (0,5)</p> <p>37. Член на работен тим за спроведување на дел од активностите утврдени со Конкурсот за упис на студенти на прв циклус студии во учебната 2022/2023 година (Решение бр. 04-1206/1 од 30.6.2022). (0,5)</p>	
--	--	--

	38. Член на Поткомисија за подготовка и реализација на GAP-анализа, како активност во рамки на процесот за стекнување на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Економски факултет – Скопје, со AACSB-акредитација (Стандард 3: FACULTY AND PROFESSIONAL STAFF RESOURCES) - Одлука бр. 02-2282/9 од 26.12.2022. (0,5)	
	Вкупно	20,5

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	51,05
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	127
СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ	20,5
Вкупно	198,55

Членови на Комисијата

Проф. д-р Игор Ивановски, претседател, с.р.
Проф. д-р Драган Тевдовски, член, с.р.
Проф. д-р Виолета Цветкоска, член, с.р.

РЕФЕРАТ
ЗА ИЗБОР НА ДВАЈЦА НАСТАВНИЦИ ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ
ЗВАЊА ВО НАСТАВНО-НАУЧНАТА ОБЛАСТ ЕКОНОМИЈА, ПО
ПРЕДМЕТИТЕ МАКРОЕКОНОМИЈА И ЕКОНОМСКИ РАСТ И РАЗВОЈ,
НА ЕКОНОМСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на конкурсот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, објавен во весниците *Слободен печат* и *Коха* од 28.2.2026 година, за избор на двајца наставници во сите наставно-научни звања во наставно-научната област економија, по предметите Макроекономија и Економски раст и развој, и врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет, бр. 02-458/3, донесена на 11.3.2026, формирана е Рецензентска комисија во состав: д-р Владимир Филиповски, редовен професор на Економскиот факултет во Скопје, д-р Предраг Трпески, редовен професор на Економскиот факултет во Скопје и д-р Пеце Недановски, редовен професор на Економскиот факултет во Скопје.

Како членови на Рецензентската комисија, по прегледувањето на доставената документација го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за избор на наставник во сите наставно-научни звања во научната област економија, во предвидениот рок се пријавија ас. д-р Кристијан Кожески и ас. д-р Гунтер Мерџан.

1 БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Кандидатот ас. д-р Кристијан Кожески е роден на 22.6.1994 година, во Охрид. Со високо образование се стекнал на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Економски факултет – Скопје, студиска програма: Економија. Дипломирал на 12.9.2017 година, со просечен успех 9,59.

Кандидатот активно се служи со англиски јазик.

Во учебната 2017/2018 се запишал на втор циклус (магистерски) студии на Економскиот факултет во Скопје, на студиската програма Економски развој и меѓународни финансии. Кандидатот на 9.10.2020 го одбрал магистерскиот труд на тема: *Анализа на пазарот на труд со посебен осврт на продуктивноста и компензацијата на трудот*, со што студиите ги завршил со просечен успех 9,86.

Докторска дисертација пријавил на 20.1.2023 година на Економскиот факултет во Скопје. Дисертацијата на тема: *Детерминанти на пазарите на труд во земјите во развој – посебен осврт на македонските пазар на труд* ја одбрал на 16.6.2025 година, пред Комисија во состав: проф. д-р Предраг Трпески, проф. д-р Трајко Славески, проф. д-р Таки Фити, проф. д-р Пеце Недановски и проф. д-р Борче Треновски. Со тоа се стекнал со научниот степен доктор на науки од научната област економија.

На 31.12.2020 година е избран во звањето асистент во научната област: применета економија, а на 29.9.2023 е реизбран во истото звање, односно асистент во научната област: применета економија.

Во моментот е вработен како асистент на Економскиот факултет во Скопје. Последниот реферат за избор е објавен во Билтен бр. 1290 од 1.9.2023 година.

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатот од почетокот на кариерата, објавени во Билтен бр. 1228 од 15.12.2020 година и бр. 1290 од 1.9.2023 година, како и вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатот од последниот избор до денот на пријавата, врз основа на целокупната поднесена документација која е од важност за изборот.

2 НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТОТ
ОД ПОСЛЕДНИОТ ИЗБОР ДО ДЕНОТ НА ПРИЈАВАТА

Наставно-образовна дејност

Во рамките на наставно-образовната дејност на УКИМ, Економски факултет – Скопје, кандидатот д-р Кристијан Кожески изведува вежби на прв циклус студии на студиската програма Економија по предметите: Математика за економисти и Статистика за бизнис и економија.

Во функција на наставно-образовната дејност, кандидатот одржувал консултации со студенти од прв циклус студии во рамките на предметите во чиј работен состав е член. Кандидатот, исто така, учествува во изготвувањето на испитни прашања, дежурства, спроведување на испити и колоквиуми на Економскиот факултет во Скопје.

Научноистражувачка дејност

Д-р Кристијан Кожески има објавено вкупно 27 научни трудови, од кои 5 научни труда во научни списанија со импакт-фактор индексирани во базата Web of Science, 2 научни труда индексирани во базата Web of Science во списанија без импакт-фактор, 1 научен труд индексирани во базата на SCOPUS, 6 научни труда индексирани во EBSCO, 1 труд во научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и имаат меѓународен уредувачки одбор, 9 научни труда објавени во зборник на рецензирани научни трудови, презентирани на меѓународни академски собири каде што членовите на програмскиот или научниот комитет се од најмалку три земји, како и 3 труда објавени во зборник на трудови на високообразовна институција. Кандидатот учествувал на 19 меѓународни научни собири со усна презентација.

Д-р Кристијан Кожески се јавува како ко(автор) на 3 монографии и 1 дел од монографија. Дополнително, д-р Кристијан Кожески бил член на 7 национални, односно 4 меѓународни научни проекти.

Други активности кои припаѓаат во научноистражувачката дејност, релевантни за изборот (називите на трудовите, проектите, учеството на собирите и сл.), наведени се во табелата во Образец 2, дадена во прилог на овој извештај.

Стручно-апликативна дејност и дејност од поширок интерес

Д-р Кристијан Кожески активно е вклучен во стручно-апликативната работа, односно има придонес на повеќе полиња од поширок академски и општествен интерес. Д-р Кристијан Кожески се јавува како ко(автор) на 6 стручни монографии, како и дел од тим и индивидуален експерт за спроведување на експертски активности (извештаи, анализи, работни документи, работилници, фокус-групи, како и изработка на методолошки документи).

За анализираниот период, кандидатот активно бил вклучен во промоција на Економскиот факултет во Скопје преку посети и презентации во средни училишта и останати промотивни активности. Исто така, д-р Кристијан Кожески се јавува како член на организациски одбор на 3 меѓународни, научни собири во организација на Економски факултет – Скопје.

Стручно усовршување во странство остварил со студиски престој во Белград, на Економскиот факултет при Универзитетот во Белград.

Особена активност кандидатот покажува во дејностите од поширок интерес. Активно е вклучен во работата на стручни комисии и работни групи при Економскиот факултет во Скопје:

- секретар на Катедрата за Економија (27.11.2022 – 26.11.2026);
- спроведување на дел од активностите утврдени со Конкурсот за упис на студенти на прв циклус студии;
- член на Избирачки одбор за спроведување на изборите за претседател и членови на Факултетското студентско собрание на Економскиот факултет во Скопје;
- член на организациски одбор за организација и реализација на активностите и настаните поврзани со одбележување на јубилејот 75 години од основањето на Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Економски факултет – Скопје;
- член на Поткомисија за подготовка и реализација на GAP-анализа, како активност во рамки на процесот за стекнување на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Економски факултет – Скопје, со AACSB-акредитација.

Други активности кои припаѓаат во стручно-апликативната дејност и дејноста од поширок интерес, релевантни за изборот, наведени се во табелата од Образец 2 од Правилникот.

Оценка од самоевалуација

Кандидатот д-р Кристијан Кожески, во континуитет, добива позитивна оценка од анонимно спроведените анкети на студентите на Економскиот факултет во Скопје.

3 БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Кандидатот ас. д-р Ѓунтер Мерџан е роден на 17.7.1994 година, во Битола. Со високо образование се стекнал на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Економски факултет – Скопје, студиска програма Економија. Дипломирал на 21.9.2017 година, со просечен успех 9,94.

Кандидатот активно се служи со англиски јазик.

Во учебната 2017/2018 година се запишал на втор циклус (магистерски) студии на Економскиот факултет во Скопје, на студиската програма Економски развој и меѓународни финансии. Кандидатот на 9.10.2020 го одбрал магистерскиот труд на тема: *Влијанието на четвртата индустриска револуција врз продуктивноста на шрудот*, со што студиите ги завршил со просечен успех 10,00.

Докторска дисертација пријавил на 18.1.2023 година на Економскиот факултет во Скопје. Дисертацијата на тема: *Улогата на индустријата во процесот на економскиот расит во постиндустријскиот земји од Евроа, со посебен освит на Република Северна Македонија* ја одбрал на 20.5.2025 година, пред Комисија во состав: проф. д-р Трајко Славески, проф. д-р Предраг Трпески, проф. д-р Владимир Филиповски, проф. д-р Борче Треновски и проф. д-р Даниела Бојациева. Со тоа се стекнал со научниот степен доктор на науки од научната област економија.

На 31.12.2020 година е избран во звањето асистент во научната област економска теорија, а на 29.9.2023 е реизбран во истото звање, односно асистент во научната област економска теорија.

Во моментот е вработен како асистент на Економскиот факултет во Скопје. Последниот реферат за избор е објавен во Билтен бр. 1290 од 1.9.2023 година.

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатот од почетокот на кариерата, објавени во Билтен бр. 1228 од 15.12.2020 година и бр. 1290 од 1.9.2023 година, како и вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатот од последниот избор до денот на пријавата, врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот.

4 НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТОТ ОД ПОСЛЕДНИОТ ИЗБОР ДО ДЕНОТ НА ПРИЈАВАТА

Наставно-образовна дејност

Во рамките на наставно-образовната дејност на УКИМ, Економски факултет – Скопје, кандидатот д-р Ѓунтер Мерџан изведува вежби на прв циклус студии на студиската програма Економија, по предметите Национални сметки, Математика за економисти и Статистика за бизнис и економија.

Во рамките на наставно-образовната дејност, кандидатот има реализирано едно предавање на странски универзитет, предавање на настан организиран по повод на Нобеловата награда за економија за 2024 година и презентации на различни школи.

Во функција на наставно-образовната дејност, кандидатот одржувал консултации со студенти од прв циклус студии во рамките на предметите во чиј работен состав е член. Кандидатот, исто така, учествува во изготвувањето на испитни прашања, дежурства, спроведување на испити и колоквиуми на Економскиот факултет во Скопје.

Научноистражувачка дејност

Д-р Ѓунтер Мерџан има објавено вкупно 35 научни трудови, од кои 6 научни труда во научни списанија со импакт-фактор (Impact Factor) индексирани во базата на Web of Science, 5 научни труда во научни списанија со фактор на влијание (CiteScore) индексирани во базата на Scopus, 5 научни труда во научни списанија индексирани во базата на Ebsco, 3 труда во научни списанија во кои трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и имаат меѓународен уредувачки одбор, 13 научни труда објавени во зборник на рецензирани научни трудови, презентирани на меѓународни академски собири каде што членовите на програмскиот или научниот комитет се од најмалку три земји, како и 3 труда објавени во зборник на трудови на

високообразовна институција. Кандидатот учествувал на 14 меѓународни научни собири со усна презентација.

Д-р Ѓунтер Мерџан се јавува како коавтор на 1 монографија и 1 дел од монографија. Дополнително, д-р Ѓунтер Мерџан бил член на 2 национални и 3 меѓународни научни проекти.

Други активности кои припаѓаат во научноистражувачката дејност, релевантни за изборот (називите на трудовите, проектите, учеството на собирите и сл.), наведени се во табелата во Образец 2, дадена во прилог на овој извештај.

Стручно-апликативна дејност и дејност од поширок интерес

Д-р Ѓунтер Мерџан активно е вклучен во стручно-апликативната работа, односно има придонес на повеќе полиња од поширок академски и општествен интерес. Д-р Ѓунтер Мерџан остварил експертски активности од типот на професионални обуки, семинари и работилници, стратески документи и извештаи.

За анализираниот период, кандидатот активно бил вклучен во промоција на Економскиот факултет во Скопје преку посети и презентации во средни училишта и останати промотивни активности. Исто така, д-р Ѓунтер Мерџан се јавува како член на организациски одбор на 2 меѓународни научни собири во организација на Економскиот факултет – Скопје.

Стручно усовршување во странство остварил со студиски престој во Талин, Естонија на Факултетот за владеење, право и општество при Универзитетот во Талин, Естонија и во Белград, Србија на Економскиот факултет при Универзитетот во Белград, Србија.

Особена активност кандидатот покажува во дејностите од поширок интерес. Активно е вклучен во работата на стручни комисији и работни групи при Економскиот факултет во Скопје:

- секретар на Катедрата за економија (од 26.11.2025);
- член на Одборот за издавачка дејност на Економски факултет – Скопје (1.12.2025 – 30.11.2028);
- член на Уредувачки одбор за изработка на Водич низ студии за прв и за втор циклус студии и Наставни програми за студентите од прв циклус студии наменети за потребите на студентите за учебните 2021/2022, 2022/2023, 2023/2024, 2024/2025 и 2025/2026 година;
- член на Комисија за промоција која извршува промоција на Економскиот факултет – Скопје, преку користење социјални медиуми за 2025 година;
- член на Избирачки одбор за спроведување на изборите за претседател и членови на Факултетското студентско собрание на Економскиот факултет во Скопје за 2022, 2024 и 2025 година;
- член на работен тим за спроведување на дел од активностите утврдени со Конкурсот за упис на студенти на прв циклус студии во учебните 2021/2022, 2022/2023, 2023/2024 и 2024/2025 година;
- член на Поткомисија за подготовка и реализација на GAP-анализа, како активност во рамки на процесот за стекнување на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Економски факултет – Скопје, со AACSB-акредитација (стандард 5: ASSURANCE OF LEARNING);
- член на Библиотечниот одбор на Економскиот факултет – Скопје (29.11.2022 – 28.11.2025);
- член на Комисија која за потребите на УКИМ, Економски факултет – Скопје, ја спроведува Анкетата за односот на наставниците и соработниците спрема наставата, со мандат од 4 години, започнувајќи од зимскиот семестар во учебната 2022/2023 година.

Други активности кои припаѓаат во стручно-апликативната дејност и дејноста од поширок интерес, релевантни за изборот, наведени се во табелата од Образец 2 од Правилникот.

Оценка од самоевалуација

Кандидатот д-р Ѓунтер Мерџан, во континуитет, добива позитивна оценка од анонимно спроведените анкети на студентите на Економскиот факултет во Скопје.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на целокупната доставена документација и личното познавање на кандидатите, Рецензентската комисија позитивно ја вреднува и ја оценува наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност, како и дејноста од поширок интерес на д-р Кристијан Кожески и д-р Ѓунтер Мерџан

Врз основа на изнесените податоци за севкупната активност на кандидатот од последниот избор до денес, Комисијата заклучи дека д-р Кристијан Кожески поседува научни и стручни квалитети и според Законот за високото образование и Правилникот за посебните услови и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и демонстратори на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ги исполнува сите услови да биде избран во звањето **доцент** во научната област економија, по предметот Макроекономија.

Врз основа на изнесените податоци за севкупната активност на кандидатот од последниот избор до денес, Комисијата заклучи дека д-р Ѓунтер Мерџан поседува научни и стручни квалитети и според Законот за високото образование и Правилникот за посебните услови и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и демонстратори на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ги исполнува сите услови да биде избран во звањето **доцент** во научната област економија, по предметот Економски раст и развој.

Според гореизнесеното, Комисијата има чест и задоволство да му го предложи на Наставно-научниот совет на Економскиот факултет во Скопје следното:

- д-р Кристијан Кожески да биде избран во звањето **доцент**, во научната област економија, по предметот Макроекономија, и
- д-р Ѓунтер Мерџан да биде избран во звањето **доцент**, во научната област економија, по предметот Економски раст и развој.
-

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Владимир Филиповски, с.р.

Проф. д-р Предраг Трпески, с.р.

Проф. д-р Пеце Недановски, с.р.

ОБРАЗЕЦ 1
ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: Кристијан Марјанчо Кожески

Институција: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Економски факултет – Скопје

Научна област: економија

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО ЗВАЊЕ – ДОЦЕНТ

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
1	<p>Просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на студиите на прв и втор циклус за секој циклус посебно, односно има остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на интегрираните студии од првиот и вториот циклус *</p> <p>Просечниот успех на прв циклус изнесува: 9,59 (девет запирка педесет и девет).</p> <p>Просечниот успех на втор циклус изнесува: 9,86 (девет запирка осумдесет и шест).</p> <p>Просечниот успех изнесува 9,72 (девет запирка седумдесет и два) за интегрираните студии.</p>	ДА
2	<p>Научен степен – доктор на науки од научната област за која се избира</p> <p>Назив на научната област: економија (5.02.00.01); поле: економија и бизнис (5.02); подрачје: општествени науки (5).</p>	ДА
3	<p>Објавени најмалку четири научни труда во референтна научна публикација согласно со ЗВО во последните пет години пред објавувањето на конкурсот за избор</p>	ДА (за повеќе од 4 научни труда – види образец 2)
3.1	<p>Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование</p> <p>17. Назив на научното списание: Youth & Society</p> <p>18. Назив на електронската база на списанија: Web of Science</p> <p>19. Наслов на трудот: The impact of education on youth employability: the case of selected Southeastern European Countries</p> <p>20. Година на објава: 2022</p>	ДА
3.2	<p>Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование</p>	ДА

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Назив на научното списание: Journal of Balkan and Near Eastern Studies 2. Назив на електронската база на списанија: Web of Science 3. Наслов на трудот: Do Wages Reflect Growth Productivity– Comparing the European East and West? 4. Година на објава: 2023 	
3.3	<p>Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование</p> <ol style="list-style-type: none"> 5. Назив на научното списание: Management Research & Practice 6. Назив на електронската база на списанија: Web of Science 7. Наслов на трудот: Determinants of youth unemployment in SEE countries 8. Година на објава: 2022 	ДА
3.4	<p>Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование</p> <ol style="list-style-type: none"> 5. Назив на научното списание: Revija za socijalnu politiku Назив на електронската база на списанија: Web of Science, Scopus 6. Наслов на трудот: Is there a link between income inequality and economic growth in the Balkans? Testing the Kuznets hypothesis. 7. Година на објава: 2021 	ДА
3.5	<p>Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Назив на научното списание: Zbornik radova Ekonomskog fakulteta u Rijeci: časopis za ekonomsku teoriju I praksu Назив на електронската база на списанија: Web of Science, Scopus 2. Наслов на трудот: Institutions and economic growth in European post-transition economies 3. Година на објава: 2024 	ДА
4	<p>Познавање на најмалку еден странски јазик, определен со општ акт на Универзитетот, односно на самостојната висока стручна школа</p>	ДА

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
	13. Странски јазик: англиски јазик 14. Назив на документот: Уверение за познавање на англиски јазик на ниво Ц2 според Европската јазична рамка на Советот на Европа (CEFR) 15. Издавач на документот: Филолошки факултет „Блаже Конески“ – Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје 16. Датум на издавање на документот: бр. 03-1755/2 од 16.9.2025 година.	
5	Има способност за изведување на високообразовна дејност	ДА

ОБРАЗЕЦ 2
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО И
НАСТАВНО-СТРУЧНО ЗВАЊЕ

Кандидат: Кристијан Марјанчо Кожески

Институција: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Економски факултет – Скопје

Научна област: економија

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.	<p>Одржување вежби: [неделен број на часови * број на работни недели во семестар * бодување 0,03]</p> <p>Предмет: Математика за економисти (12.6) – академска 2021/2022 година: $(4*15*0,03) = 1,8$ – академска 2022/2023 година: $(6*15*0,03) = 2,7$ – академска 2023/2024 година: $(4*15*0,03) = 1,8$ – академска 2024/2025 година: $(8*15*0,03) = 3,6$ – академска 2025/2026 година: $(6*15*0,03) = 2,7$</p> <p>Предмет: Статистика за бизнис и економија (3,15) – академска 2020/2021 година: $(3*15*0,03) = 1,35$ – академска 2021/2022 година: $(2*15*0,03) = 0,9$ – академска 2023/2024 година: $(2*15*0,03) = 0,9$</p>	15,75
2.	<p>Консултации со студенти [број на студенти * бодување 0,002]</p> <p>Предмет: Математика за економисти (9,872) – академска 2021/2022 година: $(941*0,002) = 1,882$ – академска 2022/2023 година: $(934*0,002) = 1,868$ – академска 2023/2024 година: $(947*0,002) = 1,894$ – академска 2024/2025 година: $(1015*0,002) = 2,03$ – академска 2025/2026 година: $(1099*0,002) = 2,198$</p> <p>Предмет: Статистика за бизнис и економија (4,118) – академска 2020/2021 година: $(653*0,002) = 1,306$ – академска 2021/2022 година: $(650*0,002) = 1,3$ – академска 2023/2024 година: $(756*0,002) = 1,512$</p> <p>Предмет: Макроекономија (1.514) – академска 2021/2022 година: $(141*0,002) = 0.282$ – академска 2022/2023 година $(136*0,002) = 0.272$ – академска 2023/2024 година $(123*0,002) = 0.246$ – академска 2024/2025 година $(163*0,002) = 0.326$ – академска 2025/2026 година $(194*0,002) = 0.388$</p>	15,504
	Вкупно	31,254

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. Број	Назив на активност:	Поени
1.	Учесник во национален научен проект * 3	21

	<ol style="list-style-type: none"> 1. „Анализа на детерминантите и ефектите од неформалната економија во Западен Балкан – посебен фокус на Северна Македонија“. Научен проект на Економски факултет – Скопје, поддржан од Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, 2022/2023. (3) 2. Provision of assistance to selected 16 local self-government units for municipal budget planning. Проектот е поддржан од USAID’s Strengthening Resource Mobilization Activity (SRMA) преку Strategic Development Consulting (SDC). Септември – декември 2021. (3) 3. Владеење на правото во функција на економскиот раст и развој. Под реализација на Центарот за стратемски истражувања „Ксенте Богоев“ при Македонската академија на науките и уметностите, кој се спроведува со поддршка на Министерството за образование и наука. 2025 – во тек. (3) 4. Assessment of the Efficiency of Public Consumption in the Republic of North Macedonia (with a Special Focus on the Effects of Capital Expenditures and Agricultural Subsidies) – Center for Strategic Research “Ksente Bogoev,” Macedonian Academy of Sciences and Arts (MANU). (3) 5. Национален проект: „Моделирање на сегментите на пазарот на труд низ перспективите на дипломираните економисти на Економски факултет – Скопје“, поддржан и финансиран од страна на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (2021 – 2022). (3) 6. “Analysis of the costs and benefits from the organization of practical training of students from secondary vocational education in the Republic of North Macedonia”, Подготовка на анализа базирана на ново дизајнирана методологија, спроведување на прашалник со повеќе од 100 компании спроведување на структурирани интервјуа. Поддржано од HELVETAS Swiss Inter-cooperation. Март 2020 – септември 2020. (3) 7. Developing the Financing Formula for Secondary Education in North Macedonia, with a Focus on Vocational Education and Training (VET). Education for Employment in North Macedonia, HELVETAS, March – July 2025. (3) 	
2.	<p>Учесник во меѓународни научни проекти * 5</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Erasmus+ Project – Co-creation through experiments for inclusive economy (COEXE – 2023-1-MK01-KA220-HED-000154438), European Union funded project, September 2023 – September 2026 – Одлука бр. 02-691/24 од 29.03.2024. (5) 4. Skill Partnerships for Sustainable and Just Migration Patterns, Faculty of Economics, Ss. Cyril and Methodius University in Skopje. (5) 5. International Scientific Project “Accelerating Progress on Effective Tobacco Tax Policies in Low- and Middle-Income Countries“, funded by the University of Illinois at Chicago. UIC is a core partner of the Bloomberg Initiative To Reduce Tobacco. 2020 – ongoing. (5) 6. Regional project for the countries of the Western Balkans. “Response to the socio-economic effects of COVID-19 by supporting vulnerable groups of low-paid workers, workers who are part of the informal economy and temporary workers”, Supported by Foundation Open society. June 2020 – June 2021. (5) 	20
3.	<p>Монографија * 8</p>	14.4

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Трпески, П., Буцевска, В., Виолета, Ц., Ивановски, И., Јанеска-Илиев, А., Пеовски, Ф., и Кожески, К. (2022). „Моделирање на сегментите на пазарот на труд низ перспективите на дипломираните економисти на Економски факултет – Скопје“, Економски факултет – Скопје, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, СРП: 378.4(497.711).096:33-057.875]:331.5(047.31), ISBN 978-608-212-084-3. Линк: https://www.researchgate.net/publication/376489717_Modeliranje_na_segmentite_na_pazarot_na_trud_niz_perspektivite_na_diplomirane_ekonomisti_na_Ekonomski_fakultet-Skopje (8*0,6) = 4,8 2. Треновски, Б., Спасова М. Тамара, Христовска М., Бојана, Ташевска, Б., Кожески, К. (2021). „Анализа на ефектот од КОВИД-19 врз работниците кои се дел од неформалната економија и привремено вработените работници, преку предлог мерки за нивна поддршка, Аналитика тинк-тенк. Поддржано и финансирано од Фондацијата отворено општество -Македонија. Линк: https://www.analyticamk.org/images/2021/studija-analiza-na-efektot-od-kovid-19.pdf (8*0,6) = 4,8 3. Цветкоска, В., Трпески, П., Ивановски, И., Пеовски, Ф., Цветаноска, М., Мерџан, Ѓ., Кожески, К., Китановиќ, Б. И Серафимовска, И. (2026), „Динамика на иџродоваиџа миџрациџа и инџеиџрациџа на рабоиџнаиџа сила во Северна Македониџа: веиџиџини, усоиџласување и иџравичносиџ“, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Економски факултет – Скопје. Достапно на: http://hdl.handle.net/20.500.12188/34877 (8*0,6) = 4,8 	
	<p>Дел од монографиџа *4</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Leaving No One Behind: Labour Market Inclusion and Solidarity for People with Disabilities in North Macedonia, in :Solidarity: from overcoming crisis to sustainable development, in N. Markovikj, I. Damjanovski and Institute for Democracy “Societas Civilis” - Skopje (editors), United Nations Development Programme North Macedonia (UNDP North Macedonia), 2023, https://www.undp.org/north-macedonia/publications/solidarity-overcoming-crisis-sustainable-development (Authors: Borce Trenovski, Kristijan Kozheski, Gunter Merdzan) (4*0.8=3.2) 	3.2
4.	<p>Трудови со оригинални научни резултати, обџавени во научно списание кое има импакт-фактор за годината во коџа е обџавен трудот, во кое трудовите што се обџавуваат подлежат на рецензиџа и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списаниџа со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списаниџа коџа ке џа утврди Националниот совет за високо образование (8 + и.ф.)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Bojadjieva, Daniela Mamucevska, Marijana Cvetanoska, Kristijan Kozheski, Alen Mujčinović, and Slaven Gašparović. “The impact of education on youth employability: the case of selected Southeastern European Countries.” <i>Youth & Society</i> 54, no. 2_suppl (2022): 29S-51S. Link: 	31.37

	<p>https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/0044118X211069403 ((8+2.927)*0.6=6.56)</p> <p>2. Velkovska, I., Trenovski, B., & Kozheski, K. (2021). Is there a link between income inequality and economic growth in the Balkans? Testing the Kuznets hypothesis. <i>Revija za socijalnu politiku</i>, 28(2), 227-238. Link: https://hrcak.srce.hr/file/380273 ((8+0.457)*0.8=6.77).</p> <p>3. Trenovski, B., Gligorić, D., Kozheski, K., & Merdzan, G. (2023). Do Wages Reflect Growth Productivity—Comparing the European East and West?. <i>Journal of Balkan and Near Eastern Studies</i>, 25(4), 683-699. https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/19448953.2023.2167167?journalCode=cjsb20 ((8+1,1)*0,6)=5,46)</p> <p>4. Cvetkoska, V., Trpeski, P., Ivanovski, I., Peovski, F., Kozheski, K., Merdzan, G., ... & Yacob, E. T. (2025). Stakeholder perceptions of migration policies and investment in human capital development: expert interview evidence from policymakers, labor market organizations and social partners in North Macedonia, Türkiye, Ukraine, and Ethiopia. In <i>Frontiers in Education</i> (Vol. 10, p. 1714973). Frontiers Media SA. https://www.frontiersin.org/journals/education/articles/10.3389/feduc.2025.1714973/full ((8+1.9)*0.6=5.94)</p> <p>5. Trpeski, Predrag, Gunter Merdzan, and Kristijan Kozeski. "Institutions and economic growth in European post-transition economies." <i>Zbornik radova Ekonomskog fakulteta u Rijeci: časopis za ekonomsku teoriju I praksu</i> 42, no. 2 (2024): 447-478. https://hrcak.srce.hr/325020 ((8+0.3)*0.8=6.64)</p>	
5.	<p>Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно списание кое нема импакт-фактор за годината во која е објавен трудот, во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank, MathSciNet (Mathematical Reviews), Zentralblatt fur Mathematik и Реферативный журнал “Математика” или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование * 5</p> <p>1. Trpeski, P., Kozheski, K., & Merdzan, G. (2024). Labor productivity in the selected see countries: trends and determinants. <i>Economic Horizons/Ekonomski Horizonti</i>, 26(1). (SCOPUS INDEXED) https://scindeks-clanci.ceon.rs/data/pdf/1450-863X/2024/1450-863X2401079T.pdf ((5*0.8)=4)</p> <p>2. Trpeski, P., Cvetanoska, M., & Kozheski, K. (2021). The impact of foreign direct investments on economic growth and trade: a panel approach of selected western balkan countries. <i>Management Research & Practice</i>, 13(3). (Web of Science Indexed) https://mrp.ase.ro/no133/f2.pdf ((5*0.8)=4)</p>	34

	<ol style="list-style-type: none"> 3. Bucevska, V., & Kozheski, K. (2022). Determinants of youth unemployment in see countries. <i>Management Research & Practice</i>, 14(4). (Web of Science Indexed) https://mrp.ase.ro/noi144/f5.pdf ((5*0.9)=4.5) 4. External Adjustment and Flexibility of the Exchange Rate Regime: The Case Of Transition Countries”, <i>Scientific Journal Acta Economica</i>, volume 34/2021, (Dragan Gligoric, Borce Trenovski and Kristijan Kozeski). Available at: http://ae.ef.unibl.org/index.php/AE ((5*0.8)=4) 5. Trenovski, B., Trpkova-Nestorovska, M., Merdzan, G., & Kozheski, K. (2020). Labour productivity in terms of the fourth industrial revolution. <i>Southeast European Review of Business and Economics</i>, 1(2), 38-51. https://www.researchgate.net/publication/345500861_Labour_Productivity_in_Terms_of_the_Fourth_Industrial_Revolution#fullTextFileContent (5*0,6=3) 6. Trpeski, P., Kozheski, K., Merdzan, G., & Mitev, M. C. (2023). TESTING KALDOR’S FACT: EMPIRICAL EVIDENCE FROM EUROPEAN COUNTRIES. Zbornik Radova Ekonomskog Fakulteta u Istočnom Sarajevu, (27), 37-55, –Journal of Economics and Business. https://www.zrefis.ekofis.ues.rs.ba/index.php/archive/37-zrefis-year-2023-issue-27 ((5*0.6)=3) 7. Kozheski, K., Trpeski, P., Cvetanoska, M., & Merdzan, G. (2021). Public Debt and Economic Growth–The Case of the Republic of North Macedonia. Proceedings of the Faculty of Economics in East Sarajevo –Journal of Economics and Business, No. 21. https://zrefis.ekofis.ues.rs.ba/images/zrefis2020-21/11-20_Trpeski_Kozheski_Cvetanoska_Merdzan.pdf ((5*0.6)=3) 8. Kozeski, K., Bucevska, V., Iliev, A.J. (2023). Analysis of the Determinants of Graduates Employability. In: Mihić, M., Jednak, S., Savić, G. (eds) Sustainable Business Management and Digital Transformation: Challenges and Opportunities in the Post-COVID Era. SymOrg 2022. Lecture Notes in Networks and Systems, vol 562. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-031-18645-5_7 ((5*0.8)=4) 9. Trenovski, B., & Kozeski, K. (2020). “Theoretical Foundation of The Great Decoupling Between Productivity and Labor Compensation” <i>Knowledge International Journal</i>, 43(1), 67 – 73. https://ojs.ikm.mk/index.php/kij/article/view/354/353 ((5*0.9)=4.5) 	
<p>6.</p>	<p>Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови * 5</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Slaveski, T., & Kozheski, K. (2024). Labour Productivity, Wages, and Inflation: Evidence from Selected Central and South-East European Countries. <i>Journal of Euroasian Economies</i>. 	<p>4.5</p>

	https://journal.avekon.org/?p=/Journal/PaperPage&paper=130 (5*0.9) = 4.5)	
7.	<p>Трудови со оригинални научни/стручни резултати, објавени во зборник на рецензирани научни трудови, презентирани на меѓународни академски собири каде што членовите на програмскиот или научниот комитет се од најмалку три земји * 5</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. “Labor Productivity And Labor Compensation In North Macedonia: Sectorial Approach”, Proceedings from ECONOMIC AND BUSINESS TRENDS SHAPING THE FUTURE , 3rd International Scientific Conference, (Authors – Predrag Trpeski, Borce Trenovski, Kristijan Kozeski and Gunter Merdzan). Details: https://ebtsf.eccf.ukim.edu.mk/. (5*0,6=3) 2. Trpeski, P., Trenovski, B., Kozheski, K., & Cvetanoska, M. (2023). What determines informal economy and informal employment – the case of north macedonia, Shaping Post-Covid World – Challenges for Economic Theory and Policy, MIKET-22, Faculty of Economics and Business, University of Belgrade. https://repository.ukim.mk/bitstream/20.500.12188/25876/1/10.pdf (5*0,6=3) 3. “The Impact of ICT on Labour Productivity – Europe vs. U.S.”, SHS Web of Conferences 129, 08021 (2021) Globalization and its Socio-Economic Consequences 2021, Web of Science indexed (Predrag Trpeski, Borce Trenovski Gunter Merdzan and Kristijan Kozeski. Available at: https://www.shs-conferences.org/articles/shsconf/pdf/2021/40/shsconf_glob2021_08021.pdf (5*0,6=3) 4. “The Impact Of Remittances On Economic Growth In Western Balkans – A Panel Approach” Faculty of Economics-Skopje, Ss. Cyril and Methodius University in Skopje, 2nd international conference Economic and Business Trends Shaping the Future, November 2021 (co-authors Predrag Trpeski, Borce Trenovski, Gunter Merdzan and Kristijan Kozeski). https://repository.ukim.mk/handle/20.500.12188/15917 (5*0,6=3) 5. “Trenovski, Borce, Kristijan Kozeski, and Gunter Merdzan. “The Link between Productivity and Labour Share–The Case of North Macedonia and Slovenia.” <i>ECONOMIC AND BUSINESS TRENDS SHAPING THE FUTURE</i> (2020): 224. https://repository.ukim.mk/bitstream/20.500.12188/9718/1/EBTS_F-20_paper_62.pdf (5*0,8=4) 6. “The Link Between Productivity and Labor Compensation in Selected Central and South-East European Countries”, Proceedings of 7th REDETE Conference Researching Economic Development And Entrepreneurship In Transition Economies, Faculty of Economics, University of Banka Luka. ISBN 978-99938-46-87-1 Banja Luka, Oktobar 24-26, 2019. Borce Trenovski, Biljana Tashevska, Kristijan Kozeski, Gunter Mergan) https://repository.ukim.mk/bitstream/20.500.12188/25761/1/Trenovski_Tashevska_Kozeski_Merdzan%20-%20Zbornik%20radova%202019%20-%20I%20Konacno%20%282%29.pdf (5*0,6=3) 7. Trenovski, Borche, Marija Trpkova-Nestorovska, Gunter Merdzan, and Kristijan Kozheski. “Labour Market In Terms Of The Fourth 	30

	<p>Industrial Revolution” Digital transformation of the economy and society : shaping the future : proceedings / 11th International conference, 19-20 October, 2019 Prilep. – Prilep : Faculty of economy, 2019. Pp. 117-128. https://repository.ukim.mk/bitstream/20.500.12188/9439/1/SERBE_No_2.pdf (5*0,6=3)</p> <p>8. Trpeski, P., Cvetanoska, M., & Kozheski, K. (2019). Physical capital investments and labour productivity across countries–panel approach. <i>Economic and Social Development: Book of Proceedings</i>, 404-411. https://www.proquest.com/openview/15b7900b85afbfc55d6d7065fca031de/1?pq-origsite=gscholar&cbl=2033472 (5*0,8=4)</p> <p>9. Trenovski, B., Merdzan, G., & Kozeski, K. (2019). Islamic Finance Tools as an Alternative to Prevent Future Global Crises. In S. Erdoğan, D.Ç. Yıldırım & A. Gedikli (Eds.), <i>International Congress of Management, Economy and Policy (ICOMEP'19 Spring)</i> (pp. 581-590), Istanbul, Turkey. https://www.researchgate.net/publication/335619543_Islamic_Finance_Tools_as_an_Alternative_to_Prevent_Future_Global_Crises#fullTextFileContent (5*0,8=4)</p>	
8.	<p>Трудови објавени во зборник на трудови на в.о. установа * 2</p> <p>5. Trenovski Borce, Kozeski Kristijan “The Concept of Minimum Wage – The Case of the Republic Of Macedonia” Annual of the Faculty of Economics – Skopje, University Ss. Cyril and Methodius, Skopje, Vol.53 C.1-654 Skopje 2018, pp. 515-529. https://repository.ukim.mk/handle/20.500.12188/4753 (2*0.9=1.8) (2*0,9=1,8)</p> <p>6. Трпески, П., Мерџан, Г., & Кожески, К. (2022). Технологиите на четвртата индустриска револуција и пазарот на трудот – Општ преглед. <i>Годишник на Економски факултет – Скопје</i>, 57, 159-180. https://eccf.ukim.edu.mk/wp-content/uploads/2023/03/Godisnik-2022.pdf (2*0,8=1,6)</p> <p>7. Кожески, К., Косев, С., (2019). Компаративна анализа помеѓу законската минимална плата и продуктивноста на трудот во избрани земји – панел анализа. <i>Годишник на Економски факултет – Скопје</i>, 54, 97-126. https://eccf.ukim.edu.mk/wp-content/uploads/2023/03/Godisnik-2022.pdf (2*0,9)=1,8</p>	5,2
9.	<p>Рецензија на научен труд * 0,2</p> <p>3. REDETE – Researching Economic Development and Entrepreneurship in Transition Economies</p> <p>4. Acta Economica</p> <p>5. Economic and Business Trends Shaping the Future – International Scientific Conference, 2024</p> <p>6. International Journal of the Analytic Hierarchy Process, 2024</p>	0.8
10.	<p>Секциски предавања на научен/стручен собир * 1</p> <p>1. Предавање на IX охридска школа на природно право на тема: „Зајакнување на националната отпорност кон корупцијата: транспарентност, отчетност и одговорност“, Научен и уметнички центар „Уранија“ МАНУ, 1 – 6 јули 2024 година. (1)</p> <p>2. Panellist at the Annual Conference of the Balkan Applied Economists, “Applied Economic Research: A Path to Optimal National Strategies and Policies in Turbulent Times”, on Panel 4, „Градење на отпорни</p>	2

	општества – Економија на здравството и социјалната политика“, 3 October 2025. (1)	
11.	<p>Учество на научен/стручен собир со реферат - усна презентација * 1</p> <p>16. 6th International Interdepartmental Scientific Conference of the Department of General Economic Theory (MIKET 2025), October, 2025, Nis, Republic of Serbia. (1)</p> <p>17. 12th REDETE – Researching Economic Development and Entrepreneurship, Economic Integration and Sustainable Development in Western Balkans, September, 2025, Banja Luka, Bosnia & Herzegovina. (1)</p> <p>18. 8th International Conference REDETE 2021, Geopolitics and the Political Economy of Conflict in the Balkans and the Eastern Mediterranean: Refugees, Energy Sector and Prospects for the Future, University of Nis, September 2021. (1)</p> <p>19. 6th International Conference „Economic and Business Trends Shaping the Future“, Skopje, November 2025. (1)</p> <p>20. 5th International Conference „Economic and Business Trends Shaping the Future“, Skopje, 14-15 November 2024. (1)</p> <p>21. 4th International Conference „Economic and Business Trends Shaping the Future“, Skopje, 9-10 November 2023. (1)</p> <p>22. 3rd International Conference „Economic and Business Trends Shaping the Future“, Skopje, November 2022. (1)</p> <p>23. 1st International Conference „Economic and Business Trends Shaping the Future“, Skopje, November 2020. (1)</p> <p>24. X scientific conference with international participation Jahorina business forum 2021 south-east europe in the vortex of the 2020 crisis, disruptive innovations, policies and measures for sustainable economic growth, march 2021 (1)</p> <p>25. MIKET 2023 Conference : Economic in times of Crisis – Theoretical Considerations, Empirical Research, and Policy Proposals. (1)</p> <p>26. Global Meeting for Research on Tobacco Taxation, Tobacconomics at the Bloomberg School of Public Health, Johns Hopkins University (JHU) and the Vienna Institute for International Economic Studies (WIIW), October 2024, Istanbul,Türkiye. (1)</p> <p>27. Tobacco Taxation in Eastern Europe, Group Workshop, The Vienna Institute for International Economic Studies, Vienna Austria, October, 2025. (1)</p> <p>28. UIC Asia and Europe – Regional Think Tank Partners Meeting: Research Challenges and Problem Solving, Tobacconomics – Economics Research Informing Tobacco Control Policy, October 2023, Istanbul,Türkiye. (1)</p> <p>29. Regional Meeting of Tobacco and International Conference “Why Recucing smoking is crucial for a healthy and wealthy society and how that can be achieved”, November, 2022 Tirana Albania, organized by Development Solutions Associates and Tobacconomics. (1)</p> <p>30. Regional Media Study Tour and Workshop, Improving collaboration between journalists and applied researchers in Western Balkans with focus on fiscal and health policies in conjunction to tobacco control in the context of EU integration, October 2024,Tirana Albania, organized by Development Solutions Associates and Tobacconomics. (1)</p>	19

	<p>31. International interdepartmental scientific conference: “Shaping Post-COVID World – Challenges for Economic Theory and Policy”, MIKET 2022, September, 2022, Belgrade, Republic of Serbia (1)</p> <p>32. 7th ENSP conference: European Conference on Tobacco Control, pre-Conference workshops and Conference, March 25-29, 2019, Bucharest Romania (1)</p> <p>33. 5th International Interdepartmental Scientific Conference of the Departments of Economic Theory and of General Economics “Lessons from Contemporary Economic Crises for Economic Theory and Policy”, November 2024, Department of Economics at the Faculty of Economics – Skopje, Ss. Cyril and Methodius University in Skopje, Skopje Republic of Macedonia (1)</p> <p>34. XVIII International Symposium SYMORG 2022, Sustainable Business Management and Digital Transformation, University of Belgrade, Faculty of Organizational Sciences, Republic of Serbia (1)</p>	
<p>12.</p>	<p>Апстракти објавени во зборник на конференција – меѓународна * 1</p> <p>10. Tashevska, B., Hristovska, B. M., Spasova, T. M., Trpkova, M., Trenovski, B. & Kozheski, K. (2022). Tobacco farming and the effects of tobacco subsidies in North Macedonia. Tobacco Prevention & Cessation, 8(Supplement), A13. https://doi.org/10.18332/tpc/150996 (1)</p> <p>11. Tamara Mijovic Spasova, Bojana Mijovic Hristovska, Marija Trpkova-Nestorovska, Biljana Tashevska, Kristijan Kozeski, Borce Trenovski (2025). Tobacco farming and the effect of tobacco subsidies in North Macedonia. Tobacco Induced Diseases, vol. 23 (1). The International Society for the Prevention of Tobacco Induced Diseases https://www.tobaccoinduceddiseases.org/Tobacco-farming-and-the-effect-of-tobacco-subsidies-in-North-Macedonia,206878,0,2.html (1)</p> <p>12. Bojana Mijovic Hristovska, Tamara Mijovic Spasova, Tijana Angielkovska, Kristijan Kozeski, Borce Trenovski, Biljana Tashevska, Marija Trpkova-Nestorovska (2025). Crowding-out effect of tobacco consumption in North Macedonia. Tobacco Induced Diseases, The International Society for the Prevention of Tobacco Induced Diseases https://www.tobaccoinduceddiseases.org/Crowding-out-effect-of-tobacco-consumption-in-North-Macedonia,206282,0,2.html (1)</p> <p>13. Kozheski, K., Slaveski, T., Trpeski, P., Kozheski, K., Trenovski, B., & Merdzan, G. (2025, December). Effects Of Labor Market Measures And Policies On Improving Labor Market Performance In Central And South Eastern European (Csee) Countries. In <i>Proceedings of the 5th International Conference “Economic and Business Trends Shaping the Future” 2024</i> (No. 024, pp. 273-278). Faculty of Economics-Skopje, Ss Cyril and Methodius University in Skopje. https://repository.ukim.mk/bitstream/20.500.12188/34502/1/0024%20EFFECTS%20OF%20LABOR%20MARKET%20MEASURES%20AND%20POLICIES%20ON%20IMPROVING%20LABOR.pdf (1)</p> <p>14. Kristijan Kozheski, Pece Nedanovski, Trajko Slaveski & Borce Trenovski – Returns to education and human capital in central and southeastern european countries, Book of Abstracts, MIKET 2025, Economic Theory Facing New Challenges: Between Sustainability, Digitalization and Social Justice, 16-17 October 2025, Nis, Republic</p>	<p>7</p>

	<p>of Serbia. http://www.eknfak.ni.ac.rs/dl/2025/1106-Zbornik%20apstrakata%20MIKET%202025.pdf (1)</p> <p>15. Kristijan Kozheski, Vesna Bucevska, Aleksandra Janeska-Iliev (2022) Analysis of the Determinants of Graduate Employability, Book of Abstracts in XVIII International Symposium – Sustainable Business Management and Digital Transformation: Challenges and Opportunities in the post-Covid Era (pp. 67-69) https://symorg.fon.bg.ac.rs/documents/archive/Book-of-Abstracts-Symorg2022.pdf (1)</p> <p>16. “Islamic Finance Tools As An Alternative To Prevent Future Global Crises”, International Congress of Management Economy and Policy 2019 Spring, April 20-21, 2019 Istanbul / TURKIYE. Available at: https://www.icomep.com/pdf/ICOMEp'19SpringAbstractBook.pdf (1)</p>	
	Вкупно	192,47

СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
	<p>Стручна монографија</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Мијовиќ Спасова, Т., Мијовиќ Христовска, Б., Ташевска, Б., Трпкова-Несторовска, М., Треновски, Б. И Кожески, К. (2023). Анализа на даночни модели за тутун: студија на случај РС Македонија. https://analyticamk.org/images/2023/12/Analiza_na_danocni_modeli_za_tutunski_proizvodi_-_studija_na_slucaj_za_RS_Makedonija.pdf (8*0.6 = 4.8) 2. Мијовиќ Христовска, Б., Мијовиќ Спасова, Т., Треновски, Б., Ташевска, Б. И Кожески, К. (2021) Анализа на ефектот од Ковид-19 врз работниците кои се дел од неформалната економија и привремено вработените работници, преку предлог мерки за нивна поддршка, Здружение за истражување на политики Аналитика Скопје. https://www.analyticamk.org/images/2021/studija-analiza-na-efektot-od-kovid-19.pdf (8*0.6 = 4.8) 3. Jovanovic, B., Spasova Mijovic, T., Hristovska Mijovic, B., & Kozeski, K. (2023). Impact of Cigarette Prices and Tobacco Control Policies on Smoking Initiation among Adolescents: Evidence from North Macedonia [Tobacconomics Working Paper Series]. Analytica. https://www.economicsforhealth.org/files/research/880/analytica-youth-smoking-wp-draft-for-final-review-uic-27.09-md.pdf (8*0.6 = 4.8) 4. Spasova Mijovic, T., Hristovska Mijovic, B., Trpkova-Nestorovska, M., Tashevska, B., Trenovski, B., & Kozeski, K. (2023). The Economics of Tobacco Farming in North Macedonia. Analytica. https://www.tobacconomics.org/research/the-economics-of-tobacco-farming-in-north-macedonia-report/ (8*0.6 = 4.8) 5. Mijovic Hristovska, B., Mijovic Spasova, T., Trpkova-Nestorovska, M., Tashevska, B., Trenovski, B., & Kozeski, K. (2021). Tobacco Farming and the Effects of Tobacco Subsidies in North Macedonia. Analytica. https://www.economicsforhealth.org/files/research/765/tobacco-farming-and-tobacco-subsidies-n.macedonia-final-layout.pdf (8*0.6 = 4.8) 	28,8

	<p>6. Hristovska, B. M., Spasova, T.M., Trenovski, B., Kozheski, K., Trpkova-Nestorovska, M., & Najdovska, N.T. (2020). Tobacco Consumption in North Macedonia. Analytica. https://www.economicsforhealth.org/files/research/644/236-mkd-report.pdf (8*0.6 = 4.8)</p>	
<p>1.</p>	<p>Експертски активности: евалуација, стручна ревизија, супервизија, технички извештаи, вешт наод и мислење, стручно мислење, проценка на капитал, систематизација, методологија *1</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Извештај од преглед на стратешки и програмски документи релевантни за неформалната економија и мапирање на мерките и политиките, 2025, Министерство за финансии, УНДП. (1) 2. Концептуална рамка на индикатори за следење на неформалната економија и ефектите врз фискалниот капацитет на централниот буџет, 2025, Министерство за финансии, УНДП. (1) 3. Методолошка рамка и конкретни чекори за примена на индиректни методи за проценка на неформалната економија и креирање на симулациски сценарија, 2025, Министерство за финансии, УНДП. (1) 4. Калкулатор за проценка на степенот на неформалната економија во Северна Македонија и фискалните импликации по одделни видови на приходи, 2025, Министерство за финансии, УНДП. (1) 5. Извештај за зајакнување на капацитетите за мобилизирање/прибирање на сопствените приходи на ЕЛС, 2025, Министерство за финансии, УНДП. (1) 6. Предлог-систем на индикатори за следење на мобилизацијата на локалните приходи и административните капацитети на општините, 2025, Министерство за финансии, УНДП. (1) 7. Практичен прирачник за примена на индиректни методи за мерење на неформалната економија и симулација на фискалните ефекти, 2025, Министерство за финансии, УНДП. (1) 8. Практичен прирачник за унапредување на мобилизацијата на сопствените приходи и зајакнување на фискалната одржливост на единиците на локалната самоуправа, 2025, Министерство за финансии, УНДП. (1) 9. Краток документ за насоки, политики и патоказ за зајакнување на процесот на прибирање и мониторинг на локалните приходи – Зајакнување на фискалната децентрализација преку подобро прибирање и мониторинг на локални даноци и такси во ЕЛС, 2026, Министерство за финансии, УНДП. (1) 10. Mijovic Spasova, T., Mijovic Hristovska, B., Tashevska, B., Trpkova Nestorovska, M. & Kristijan Kozeski (2023). Tobacco Tax Modeling: Evidence from North Macedonia [Policy Brief]. Analytica. https://www.economicsforhealth.org/files/research/879/analytica-tax-modeling-pb-draft-za-final-review-uic-27.09-for-dissemination-md.pdf (1) 11. Mijovic Hristovska, B., Mijovic Spasova, T., Trpkova-Nestorovska, M., Tashevska, B., Trenovski, B., and Kozeski, K. 2021. <i>The Economics of Tobacco Subsidies in North Macedonia</i>. Policy Brief. Skopje: Analytica. Available at: https://www.economicsforhealth.org/files/research/749/tobacco-version-en-web.pdf (1) 12. Spasova Mijovic, Tamara, Bojana Hristovska Mijovic, Marija Trpkova-Nestorovska, Biljana Tashevska, Borche Trenovski, and 	<p>42</p>

	<p>Kristijan Kozheski. 2023. <i>The Economics of Tobacco Farming in North Macedonia</i>. Policy Brief. Skopje: Analytica. https://www.economicsforhealth.org/files/research/840/the-economics-of-tobacco-farming-in-n.macedonia-policy-brief.pdf (1)</p> <p>13. Spasova Mijovic, T., Hristovska Mijovic, B., Trpkova-Nestorovska, M., Tashevska, B., Trenovski, B., & Kozeski, K. (2023). <i>The Economics of Tobacco Farming in North Macedonia</i> [Policy Note]. Analytica. https://www.tobacconomics.org/research/the-economics-of-tobacco-farming-in-north-macedonia-policy-note/ (1)</p> <p>14. Spasova Mijovic, T., Hristovska Mijovic, B., Trpkova-Nestorovska, M., Tashevska, B., Trenovski, B., & Kozeski, K. (2023). <i>The Economics of Tobacco Farming in North Macedonia</i> [Policy Brief]. Analytica. https://www.tobacconomics.org/research/the-economics-of-tobacco-farming-in-north-macedonia-policy-brief/ (1)</p> <p>15. Процена на потребите на единиците на локалната самоуправа во Република Северна Македонија (2025) – Аналитички извештај, во рамки на проектот „Одржлив и инклузивен рамномерен регионален развој – фаза 2“, имплементиран од Владата на Швајцарската Конфедерација, претставувана од Федералниот депарتمان за надворешни работи, постапувајќи преку Амбасадата на Швајцарија во Република Северна Македонија / Швајцарска агенција за развој и соработка и Владата на Република Северна Македонија, претставувана од Министерството за локална самоуправа. (1)</p> <p>16. Анализа на финансирањето на средното образование – посебен фокус на средното стручни образование и воведување дел поврзан со финансирање базирано на перформанси (2025), подготвено за интерна употреба на Министерство за образование и наука (МОН), поддржано од страна на Helvetas North Macedonia и УНИЦЕФ. (1)</p> <p>17. Поддршка за собирање податоци, теренско истражување и креирање на индивидуални технички извештаи во рамки на проектот „Одржлив и инклузивен рамномерен регионален развој – Фаза II“. Нарачател: Швајцарска амбасада / SDC и Влада на Република Северна Македонија (Министерство за локална самоуправа). Ангажманот опфати спроведување 15 структурирани интервјуа со претставници на 15 општини, односно реализација на теренски посети во сите осум плански региони. (15*1=15)</p> <p>18. Реализација на 4 фокус-групи во рамките на проектот „Одржлив и инклузивен рамномерен регионален развој – Фаза II“, поддржан од Швајцарската амбасада / SDC и Владата на Република Северна Македонија (Министерство за локална самоуправа), со општините во рамките на одделните плански региони во Република Северна Македонија. (4*1=4)</p> <p>19. Фокус-група со претставници на средните училишта во Град Скопје, во рамки на проектот „Developing the Financing Formula for Secondary Education in North Macedonia, with a Focus on Vocational Education and Training (VET)“, имплементиран во програмата <i>Education for Employment in North Macedonia</i> од HELVETAS (март – јули 2025). (1)</p> <p>20. Работилница за зајакнување на капацитетите за мобилизација на сопствените приходи во рамки на ангажманот „Support to Public Finance Management Reform in the Republic of North Macedonia“. Работилницата беше наменета за претставници од</p>	
--	--	--

	<p>Министерството за финансии, Државниот завод за ревизија и други релевантни институции на централно ниво, како и за единици на локалната самоуправа (финансиски и даночни одделенија), со фокус на унапредување на управувањето со јавните финансии и подобрување на локалната приходна основа. (1)</p> <p>21. Работилница за креирање на оптимален сет на индикатори за следење на капацитетите за прибирање на сопствените приходи на единиците на локалната самоуправа (ЕЛС), во рамки на ангажманот „Support to Public Finance Management Reform in the Republic of North Macedonia“. Работилницата беше насочена кон развој и валидација на индикаторска рамка за мерење на фискалниот капацитет, ефикасноста во наплатата и одржливоста на локалните приходи, како поддршка на реформите во управувањето со јавните финансии. (1)</p> <p>22. Работилница за мерење на неформалната економија, процена на фискални загуби и примена на симулациски алатки“, која се реализира во рамките на програмата „Поддршка на реформата на управувањето со јавните финансии во Република Северна Македонија“. (1)</p> <p>23. Monitoring Local Tax Collection. Supported by UNDP – Public Finance for Development (PFD) pro-gramme by the Ministry of Finance of the Slovak Republic and UNDP. (1)</p> <p>24. Informal Economy Measurement and Monitoring. Supported by UNDP – Public Finance for Development (PFD) programme by the Ministry of Finance of the Slovak Republic and UNDP. (1)</p> <p>25. Support for Data Collection and Field Research. Supported by: “Swiss Embassy/SDC”) and the Government of the Republic of North Macedonia, represented by the Ministry of Local Self-Government concerning the cooperation in the project “Sustainable and Inclusive Balanced Regional Development” – Phase II of the Project. (1)</p>	
<p>2.</p>	<p>Учество во промотивни активности на факултетот * 0,5</p> <p>5 Посета и презентации во средните училишта низ РСМ за презентација на студиските програми на прв циклус студии пред идните студенти кои ќе се запишат во:</p> <ul style="list-style-type: none"> - учебна 2024/2025 година; - учебна 2023/2024 година; - учебна 2022/2023 година. <p>(3*0,5=1,5)</p> <p>6 Учество во промотивни активности на отворен информативен ден за промоција на прв циклус студии за:</p> <ul style="list-style-type: none"> - учебна 2025/2026 година - учебна 2024/2025 година - учебна 2023/2024 година - учебна 2022/2023 година - учебна 2021/2022 година <p>(5*0,5=2,5)</p> <p>7 Учество на Саем за образование 2025 – 15 март 2025 година (0,5)</p> <p>8 Учество на Сам за образование 2026 – 27 февруари 2026 година (0,5)</p>	<p>5</p>
Дејности од поширок интерес		
<p>1.</p>	<p>Член на организационен или програмски одбор на меѓународен научен/стручен собир * 1</p>	<p>3</p>

	<p>2. Член на организационен одбор на 5. Меѓународна интеркатедарска научна конференција на катедрите за економска теорија (5th International Interdepartmental Scientific Conference of the Departments of Economic Theory – MIKET), „Lessons from Contemporary Economic Crises for Economic Theory and Policy“, во организација на Катедрата за економија при Економски факултет – Скопје, УКИМ. (1)</p> <p>3. Член на организационен одбор на Летна школа 2022 на тема: „Make a difference by Getting Insight Into Finance in Modern Dynamic Environment“, организирана од страна на Економски факултет – Скопје, јули 2022, Скопје, Македонија. (1)</p> <p>4. Член на организационен одбор на 11. Меѓународна летна школа во учебната 2020/2021 година, под наслов: „Направи разлика: Научи како да го процениш економското влијание од COVID-19 пандемија“ (Make a Difference: Learn How to Evaluate the Economic Impact of the COVID-19 Pandemic), во организација на Катедрата за математика и статистика, Економски факултет – Скопје, УКИМ. (1)</p>	
2.	<p>Награда за научни постигнувања од струкова организација (самостоен 3, учесник во тим 1)</p> <p>1. Кристијан Кожески, млад истражувач – најдобар труд од областа на управување со ризици и осигурување во Република Северна Македонија за 2024 година, доделена од страна на Агенција за супервизија на осигурување, Скопје, 2024 година. (3)</p>	3
3.	<p>Студиски престој во странство до три месеци * 0,5</p> <p>8. Студиски престој – меѓународна мобилност на Економскиот факултет при Универзитетот во Белград (Faculty of Economics and Business, University of Belgrade), Србија, во рамки на третиот циклус студии, во периодот од 5 до 9.2.2024 година. (0,5)</p>	0,5
4.	<p>Изготвување и пријавување научен/образовен национален проект – соработник * 0,5</p> <p>1. Проект: „Владеење на правото во функција на економскиот раст и развој“, на Македонската академија на науките и уметностите (МАНУ), 2025, финансиран од Министерството за образование и наука на Република Северна Македонија. (0,5).</p> <p>2. Проект: „Детерминанти и ефекти на неформалната економија“ 2021 – 2022, финансиран од Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје. (0,5)</p>	1
5.	<p>Изготвување и пријавување на научен/образовен меѓународен проект – соработник * 1</p> <p>3. Erasmus+ Project – Co-creation through experiments for inclusive economy (COEXE – 2023-1-MK01-KA220-HED-000154438), European Union funded project, September 2023 – September 2026 (1)</p>	1
6.	<p>Член на факултетска комисија * 0,5</p> <p>39. Секретар на Катедрата за економија во период 27.11.2022 – 26.11.2025. (0,5)</p> <p>40. Член на Избирачки одбор за спроведување на изборите за претседател и членови на Факултетското студентско собрание на Економскиот факултет во Скопје за 2025 година. (0,5)</p> <p>41. Член на Избирачки одбор за спроведување на изборите за претседател и членови на Факултетското студентско собрание на Економскиот факултет во Скопје за 2023 година. (0,5)</p>	5-5

42. Член на Избирачки одбор за спроведување на изборите за претседател и членови на Факултетското студентско собрание на Економскиот факултет во Скопје за 2022 година (0,5)	
43. Член на работен тим за спроведување на дел од активностите утврдени со Конкурсот за упис на студенти на прв циклус студии во учебната 2024/2025 година. (0,5)	
44. Член на работен тим за спроведување на дел од активностите утврдени со Конкурсот за упис на студенти на прв циклус студии во учебната 2023/2024 година. (0,5)	
45. Член на работен тим за спроведување на дел од активностите утврдени со Конкурсот за упис на студенти на прв циклус во учебната 2022/2023 година. (0,5)	
46. Член на работен тим за спроведување на дел од активностите утврдени со Конкурсот за упис на студенти на прв циклус студии во учебната 2021/2022 година. (0,5)	
47. Член на организациски одбор за организација и реализација на активностите и настаните поврзани со одбележување на јубилејот 75 години од основањето на Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Економски факултет – Скопје (0,5) .	
48. Член на работен тим за подготовка на содржина на англиски јазик за ажурирање на податоците на англиската верзија на веб страната на Економски факултет – Скопје, кои се однесуваат на студиската програма по Економија на прв циклус студии, наставен план 2022/2023. (0,5)	
49. Член на Поткомисија за подготовка и реализација на GAP-анализа, како активност во рамки на процесот за стекнување на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Економски факултет – Скопје, со AACSB-акредитација (Standard 8: Impact of Scholarship). (0,5)	
Вкупно	89,8

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	31,254
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	192,5
СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ	89,8
Вкупно	313,554

Членови на Комисијата

Проф. д-р Владимир Филиповски, претседател, с.р.
Проф. д-р Предраг Трпески, член, с.р.
Проф. д-р Пеце Недановски, член, с.р.

ОБРАЗЕЦ 1
ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: Ѓунтер Ниѓаји Мерџан

Институција: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Економски факултет – Скопје

Научна област: економија

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО ЗВАЊЕ – ДОЦЕНТ

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
1	<p>Просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на студиите на прв и втор циклус за секој циклус посебно, односно има остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на интегрираните студии од првиот и вториот циклус *</p> <p>Просечниот успех на прв циклус изнесува: 9,94 (девет запирка деведесет и четири).</p> <p>Просечниот успех на втор циклус изнесува: 10,00 (десет).</p> <p>Просечниот успех изнесува 9,97 (девет запирка деведесет и седум) за интегрираните студии.</p>	ДА
2	<p>Научен степен – доктор на науки од научната област за која се избира</p> <p>Назив на научната област: економија (5.02.00.01); поле: економија и бизнис (5.02); подрачје: општествени науки (5).</p>	ДА
3	<p>Објавени најмалку четири научни труда во референтна научна публикација согласно со ЗВО во последните пет години пред објавувањето на конкурсот за избор</p>	ДА (за повеќе од 4 научни труда – види образец 2)
3.1	<p>Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование</p> <p>21. Назив на научното списание: Prague Economic Papers</p> <p>22. Назив на електронската база на списанија: Web of Science, Scopus</p> <p>23. Наслов на трудот: Unemployment and Remittances Nexus in Central, Eastern and Southeastern Europe</p> <p>24. Година на објава: 2025</p>	ДА
3.2	<p>Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една</p>	ДА

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
	<p>електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование</p> <p>5. Назив на научното списание: Zbornik radova Ekonomskog fakulteta u Rijeci: casopis za ekonomsku teoriju i praksu/Proceedings of Rijeka Faculty of Economics: Journal of Economics and Business</p> <p>6. Назив на електронската база на списанија: Web of Science, Scopus</p> <p>7. Наслов на трудот: Institutions and Economic Growth in European Post-Transition Economies</p> <p>8. Година на објава: 2024</p>	
3.3	<p>Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование</p> <p>9. Назив на научното списание: Facta Universitatis, Series: Electronics and Energetics</p> <p>10. Назив на електронската база на списанија: Web of Science, Scopus</p> <p>11. Наслов на трудот: Revolutionising the Document Workflow using Blockchain in Banking Sector</p> <p>12. Година на објава: 2024</p>	ДА
3.4	<p>Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование</p> <p>8. Назив на научното списание: Journal of Balkan and Near Eastern Studies</p> <p>9. Назив на електронската база на списанија: Web of Science, Scopus</p> <p>10. Наслов на трудот: Do Wages Reflect Growth Productivity – Comparing the European East and West?</p> <p>11. Година на објава: 2023</p>	ДА

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
3-5	<p>Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Назив на научното списание: Studia Regionalne i Lokalne 2. Назив на електронската база на списанија: Scopus 3. Наслов на трудот: Municipal Revenue Determinants in the South-Eastern European Economy: Evidence from North Macedonia 4. Година на објава: 2022 	ДА
4	<p>Познавање на најмалку еден странски јазик, определен со општ акт на Универзитетот, односно на самостојната висока стручна школа</p> <ol style="list-style-type: none"> 17. Странски јазик: англиски јазик 18. Назив на документот: Уверение за познавање на англиски јазик на ниво Ц2 според Европската јазична рамка на Советот на Европа (CEFR) 19. Издавач на документот: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Филолошки факултет „Блаже Конески“ 20. Датум на издавање на документот: бр. 03-2231/2 од 28.10.2025 година. 	ДА
5	Има способност за изведување на високообразовна дејност	ДА

ОБРАЗЕЦ 2
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО И
НАСТАВНО-СТРУЧНО ЗВАЊЕ

Кандидат: Ѓунтер Ниѓаји Мерџан

Институција: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Економски факултет – Скопје

Научна област: економија

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.	<p>Одржување вежби: [неделен број на часови * број на работни недели во семестар * бодување 0,03]</p> <p>Предмет: Математика за економисти (11,7) – академска 2021/2022 година: $(4*15*0,03) = 1,8$ – академска 2022/2023 година: $(6*15*0,03) = 2,7$ – академска 2023/2024 година: $(4*15*0,03) = 1,8$ – академска 2024/2025 година: $(6*15*0,03) = 2,7$ – академска 2025/2026 година: $(6*15*0,03) = 2,7$</p> <p>Предмет: Статистика за бизнис и економија (4,95) – академска 2020/2021 година: $(3*15*0,03) = 1,35$ – академска 2021/2022 година: $(2*15*0,03) = 0,9$ – академска 2022/2023 година: $(4*15*0,03) = 1,8$ – академска 2023/2024 година: $(2*15*0,03) = 0,9$</p> <p>Предмет: Национални сметки (1,8) – академска 2024/2025 година: $(2*15*0,03) = 0,9$ – академска 2025/2026 година: $(2*15*0,03) = 0,9$</p>	18,45
2.	<p>Настава во школи и работилници - учесник * 1</p> <p>3. Holding a session to the Social Entrepreneurship MA students, School of Governance, Law and Society, Tallinn University, Estonia, 8 September 2025. (1)</p> <p>4. Предавање на настан организиран по повод одбележување на доделувањето на Нобеловата награда за економија за 2024 година, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Економски факултет – Скопје, 4 декември 2024. (1)</p> <p>5. Презентација на финален проект на Меѓународната летна школа по економетрија во Охрид, Северна Македонија, во организација на Економски институт при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, во периодот 6 – 14 август 2024 година. (1)</p> <p>6. Предавање на IX охридска школа на природно право на тема: „Зајакнување на националната отпорност кон корупцијата: транспарентност, отчетност и одговорност“, Научен и уметнички центар „Уранија“ МАНУ, 1 – 6 јули 2024 година. (1)</p>	4
3.	<p>Консултации со студенти [број на студенти * бодување 0,002]</p>	19,236

	<p>Предмет: Математика за економисти (9,872)</p> <ul style="list-style-type: none"> – академска 2021/2022 година: $(941 * 0,002) = 1,882$ – академска 2022/2023 година: $(934 * 0,002) = 1,868$ – академска 2023/2024 година: $(947 * 0,002) = 1,894$ – академска 2024/2025 година: $(1015 * 0,002) = 2,03$ – академска 2025/2026 година: $(1099 * 0,002) = 2,198$ <p>Предмет: Статистика за бизнис и економија (5,508)</p> <ul style="list-style-type: none"> – академска 2020/2021 година: $(653 * 0,002) = 1,306$ – академска 2021/2022 година: $(650 * 0,002) = 1,3$ – академска 2022/2023 година: $(695 * 0,002) = 1,39$ – академска 2023/2024 година: $(756 * 0,002) = 1,512$ <p>Предмет: Национални сметки (0,586)</p> <ul style="list-style-type: none"> – академска 2024/2025 година: $(165 * 0,002) = 0,33$ – академска 2025/2026 година: $(128 * 0,002) = 0,256$ <p>Предмет: Основи на економијата (3,27)</p> <ul style="list-style-type: none"> – академска 2024/2025 година: $(791 * 0,002) = 1,582$ – академска 2025/2026 година: $(844 * 0,002) = 1,688$ 	
	Вкупно	41,686

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.	<p>Учесник во национален научен проект * 3</p> <p>2. Проект: <i>Владеење на правото во функција на економскиот раст и развој</i>, на Македонската академија на науките и уметностите (МАНУ), 2025, финансиран од Министерството за образование и наука на Република Северна Македонија. (3)</p> <p>3. Проект: <i>Детерминанти и ефекти на неформалната економија</i>, 2021 – 2022, финансиран од Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје. (3)</p>	6
2.	<p>Учесник во меѓународни научни проекти * 5</p> <p>7. COST Action: CA24170 – Building Resilient Rural Communities through Synergy of Traditional Knowledge and Technological Innovation (SMART-RURAL), European Union funded project, October 2025 – October 2029. (5)</p> <p>8. Erasmus+ Project – Co-creation through experiments for inclusive economy (COEXE – 2023-1-MK01-KA220-HED-000154438), European Union funded project, September 2023 – September 2026. (5)</p> <p>9. COST Action: CA18213 – Rural NEET Youth Network: Modeling the Risks Underlying Rural NEETs social exclusion (RNYN), Working Group 4: Rural NEETs and Sustainability, European Union funded project, September 2019 – September 2023. (5)</p>	15
3.	Монографија * 8	4,8

	<p>Цветкоска, В., Трпески, П., Ивановски, И., Пеовски, Ф., Цветаноска, М., Мерџан, Ѓ., Кожески, К., Китановиќ, Б. и Серафимовска, И. (2026), <i>Динамика на трудовата миграција и интеграција на работната сила во Северна Македонија: вештини, усогласување и правичност</i>, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Економски факултет – Скопје. http://hdl.handle.net/20.500.12188/34877 (8*0,6) = 4,8</p>	
4.	<p>Дел од монографија * 4 Trenovski, B., Kozeski, K., & Merdzan, G. (2023). Solidarity: From Overcoming Crisis to Sustainable Development. In N. Markovikj, I. Damjanovski, & Institute for Democracy “Societas Civilis”-Skopje (Eds.), United Development Programme North Macedonia (UNDP North Macedonia), 49-58. https://www.undp.org/north-macedonia/publications/solidarity-overcoming-crisis-sustainable-development (4*0,8) = 3,2</p>	3,2
5.	<p>Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно списание кое има импакт-фактор за годината во која е објавен трудот, во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование (8 + и.ф.)</p> <p>3. Cvetkoska, V., Trpeski, P., Ivanovski, I., Peovski, F., Kozheski, K., Merdzan, G., Babadoğan, M.C., İmrol, M.H., Görür, D.Z., Ecer, H., Melnyk, S., Lytvynchuk, A., Tereshchenko, H., Anisimova, O., Hunde, A.B., Gameda, F.T., Dubi, Y.B., & Yacob, E.T. (2026). Stakeholder perceptions of migration policies and investment in human capital development: expert interview evidence from policymakers, labor market organizations and social partners in North Macedonia, Türkiye, Ukraine, and Ethiopia. <i>Front. Educ.</i> 10:1714973. http://doi.org/10.3389/feduc.2025.1714973 ((8+1,9)*0,6=5,94)</p> <p>4. Bojadjieva, D., Tashevska, B., & Merdzan, G. (2025). Unemployment and Remittances Nexus in Central, Eastern and Southeastern Europe. <i>Prague Economic Papers</i>, 34(4), 559-591. https://doi.org/10.18267/j.pep.900 ((8+1,038)*0,8=7,2304)</p> <p>5. Trpeski, P., Tashevska, B., & Merdzan, G. (2024). The Role of Institutions in Economic Growth: A Systematic Literature Review. <i>Ekonomski Vjesnik Econviews - Review of Contemporary Business, Entrepreneurship and Economic Issues</i>, 37(2), 421-437. https://doi.org/10.51680/ev.37.2.14 ((8+0,3)*0,8=6,64)</p> <p>6. Trpeski, P., Merdzan, G., & Kozeski, K. (2024). Institutions and economic growth in European post-transition economies. <i>Zbornik radova Ekonomskog fakulteta u Rijeci</i>, 42 (2), 447-478. https://doi.org/10.18045/zbefri.2024.2.3 ((8+0,7)*0,8=6,96)</p> <p>7. Domazet, E., Merdzan, G., Cvetkoska, V., Mechkaroska, D., Serdaroglu, S., & Sucubasi, B. (2024). Revolutionising the document workflow using blockchain in banking sector. <i>Facta</i></p>	37,4504

	<p><i>universitatis-series: Electronics and Energetics</i>, 37(1), 107-123. https://doi.org/10.2298/FUEE2401107D ((8+0,7)*0,6=5,22)</p> <p>8. Trenovski, B., Gligorić, D., Kozheski, K., & Merdzan, G. (2023). Do Wages Reflect Growth Productivity—Comparing the European East and West?. <i>Journal of Balkan and Near Eastern Studies</i>, 25(4), 683-699. https://doi.org/10.1080/19448953.2023.2167167 ((8+1,1)*0,6)=5,46)</p>	
<p>6.</p>	<p>Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно списание кое нема импакт-фактор за годината во која е објавен трудот, во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank, MathSciNet (Mathematical Reviews), Zentralblatt fur Mathematik и Реферативный журнал "Математика" или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование * 5</p> <p>6. Hristovski, G., Gockov, G., & Merdzan, G. (2025). Bibliometric analysis of portfolio diversification focusing on alternative investments. <i>Economic Annals</i>, 70(245), 171-202. https://doi.org/10.2298/EKA2545171H (5*0,8=4)</p> <p>7. Bucevska, V., & Merdzan, G. (2024). Foreign direct investment, domestic investment, and the role of institutions in Central, Eastern, and South-Eastern Europe. <i>Economic Annals</i>, 69(242), 27-68. https://doi.org/10.2298/EKA2442027B (5*0,9=4,5)</p> <p>8. Trpeski, P., & Merdzan, G. (2024). The Effects of Remittances on Economic Growth Through Institutional Quality in the European Union Member States. In: Bilgin, M.H., Danis, H., Demir, E., Aykac Alp, E., Çankaya, S. (eds) Eurasian Business and Economics Perspectives. EBES 2022. Eurasian Studies in Business and Economics, vol 27. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-031-51212-4_26 (5*0,9=4,5)</p> <p>9. Trpeski, P., Kozheski, K., & Merdzan, G. (2024). Labor Productivity in the Selected SEE Countries: Trends and Determinants. <i>Economic Horizons/Ekonomski Horizonti</i>, 26(1). https://doi.org/10.5937/ekonhor2401079T (5*0,8=4)</p> <p>10. Trpeski, P., Kozheski, K., Merdzan, G., & Mitev, M. C. (2023). Testing Kaldor's Fact: Empirical Evidence from European Countries. <i>Proceedings of the Faculty of Economics in East Sarajevo/Zbornik Radova Ekonomskog Fakulteta u Istočnom Sarajevu</i>, (27), 37-55. https://doi.org/10.7251/ZREFIS2327037T (5*0,6=3)</p> <p>11. Bojadjieva, D., Trpeski, P., & Merdzan, G. (2022). The economic costs of youth unemployment in North Macedonia. <i>KNOWLEDGE-International Journal</i>, 55(6), 1049-1055. https://ojs.ikm.mk/index.php/kij/article/view/5765 (5*0,8=4)</p> <p>12. Trenovski, B., Merdzan, G., & Peovski, F. (2022). Municipal revenue determinants in the south-eastern European economy: evidence from North Macedonia. <i>Studia Regionalne i Lokalne</i>,</p>	<p>38,5</p>

	<p>(1 (87)), 22-36. https://doi.org/10.7366/1509499518702 (5*0,8=4)</p> <p>13. Trpeski, P., Kozheski, K., Cvetanoska, M., & Merdžan, G. (2020). Public Debt and Economic Growth–The Case of the Republic of North Macedonia. <i>Proceedings of the Faculty of Economics in East Sarajevo/Zbornik Radova Ekonomskog Fakulteta u Istočnom Sarajevu</i>, (21). https://doi.org/10.7251/ZREFIS2021011T (5*0,6=3)</p> <p>14. Trenovski, B., & Merdžan, G. (2020). Lessons Learned from the Fourth Industrial Revolution for the Global Economy. <i>Knowledge: International Journal</i>, 43(1). https://ojs.ikm.mk/index.php/kij/article/view/358/357 (5*0,9=4,5)</p> <p>15. Trenovski, B., Trpkova-Nestorovska, M., Merdžan, G., & Kozheski, K. (2020). Labour productivity in terms of the fourth industrial revolution. <i>Southeast European Review of Business and Economics</i>, 1(2), 38-51. https://eccfp.uklo.edu.mk/wp-content/uploads/sites/8/2022/04/SERBE_No_2.pdf (5*0,6=3)</p>	
7.	<p>Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови * 5</p> <p>2. Merdžan, G., Trpeski, P., Bojadjieva, D., & Tashevska, B. (2025). The Role of Institutions in the Economic Growth of OECD Countries. <i>Economy, Business and Development: An International Journal</i>, 6(1), 37-53. https://doi.org/10.47063/ebd.00023 (5*0,6=3)</p> <p>3. Merdžan, G., & Domazet, E. (2024). The Contribution of Total Factor Productivity on Economic Growth in Selected Southeastern European Countries. <i>Journal of Balkan Economies and Management</i>, 1(1), 7-26. https://doi.org/10.51331/bemA01 (5*0,9=4,5)</p> <p>4. Merdžan, G., & Slaveski, T. (2024). A Comparative Study of Institutional Quality and Economic Performance of Selected Post-Transition Countries from Central and Eastern Europe. <i>Journal of Eurasian Economies</i>, 3(1), 17-31. https://doi.org/10.36880/J03.1.0129 (5*0,9=4,5)</p>	12
8.	<p>Трудови со оригинални научни/стручни резултати, објавени во зборник на рецензирани научни трудови, презентирани на меѓународни академски собири каде што членовите на програмскиот или научниот комитет се од најмалку три земји * 5</p> <p>10. Trpeski, P., Merdžan, G., Kozeski, K., & Cvetanoska, M. (2023). Corruption, Government Spending and Economic Growth: The Case of Central and Eastern Europe. In M. Trpeska (Ed.), <i>4th International Scientific Conference “Economic and Business Trends Shaping the Future”</i> (pp.319-333). Ss. Cyril and Methodius University in Skopje, Faculty of Economics – Skopje. http://doi.org/10.47063/EBTSF.2023.0028 (5*0,6=3)</p>	44,5

11. Tashevska, B., Bojadjieva, D., & **Merdzan, G. (2023)**. The Effects of Remittances on Poverty and Inequality Alleviation in Selected Central and South-East European Countries. In A. Prašević, M. Jakšić, M. Arandarenko, & D. Trifunović (Eds.), *Shaping Post-COVID World* (pp. 183–207). University of Belgrade, Faculty of Economics and Business. <https://www.ekof.bg.ac.rs/wp-content/uploads/2023/01/09.pdf> (5*0,8=4)
12. Trpeski, P., & **Merdzan, G. (2022)**. Remittances, Institutions, and Economic Growth: The Case of the European Union. In *Proceedings of the 40th Eurasia Business and Economics Society (EBES) Conference* (Vol. II, pp. 1103-1114), Istanbul, Turkey. <https://www.dropbox.com/scl/fo/1rv39kmw44o4c3vnurxe/AN-u0avxmx2LDFE9gDOI8c?dl=0&e=1&preview=40th+EBES+Conference+Proceedings+-+Vol+II.pdf&rlkey=w2swf30bna89gxkxf4n3nfb6p> (5*0,9=4,5)
13. Trpeski, P., Trenovski, B., Kozheski, K., & **Merdzan, G. (2022)**. Labor Productivity and Labor Compensation in North Macedonia: Sectorial Approach. In M. Trpeska (Ed.), *3rd International Scientific Conference “Economic and Business Trends Shaping the Future”* (pp. 303-315), Ss. Cyril and Methodius University in Skopje, Faculty of Economics – Skopje. <http://doi.org/10.47063/EBTSF.2022.0021> (5*0,6=3)
14. Trpeski, P., Trenovski, B., **Merdzan, G.**, & Kozeski, K. (2021). The Impact of Remittances on Economic Growth in Western Balkans – A Panel Approach. In M. Santa (Ed.), *2nd International Scientific Conference “Economic and Business Trends Shaping the Future”*, Ss. Cyril and Methodius University in Skopje, Faculty of Economics – Skopje. <https://doi.org/10.47063/EBTSF.2021.0004> (5*0,6=3)
15. Trpeski, P., Trenovski, B., **Merdzan, G.**, & Kozeski, K. (2021). The impact of ICT on labour productivity–Europe vs. US. In *SHS Web of Conferences* (Vol. 129, p. 08021). EDP Sciences. <https://doi.org/10.1051/shsconf/202112908021> (5*0,6=3)
16. Sucubasi, B., Trenovski, B., Imeri, B., & **Merdzan, G. (2021)**. The effects of FDI on domestic investments in Western Balkans. In *Shs web of conferences* (Vol. 92, p. 07059). EDP Sciences. <https://doi.org/10.1051/shsconf/20219207059> (5*0,6=3)
17. Imeri, B., Sucubasi, B., & **Merdzan, G. (2020)**. The Impact of Macroeconomic Factors over the Performance of the Banking Sector in Republic of North Macedonia. In H. Karadal, M.N. Efe, M. Abubakar & K. Karadal (Eds.), *1st International Congress on Social Sciences “Communication, Economics & Organization”*, (pp. 703-711), Gorajde, Bosnia and Herzegovina. <https://www.ceocongress.org/files/E-Book/2020%20CEO%20Proceedings%20Book.pdf? t=1611094219> (5*0,8=4)
18. Trenovski, B., Kozeski K., & **Merdzan, G. (2020)**. The Link between Productivity and Labour Share – The Case of North Macedonia and Slovenia. In M. Santa (Ed.), *1st International Scientific Conference “Economic and Business Trends Shaping*

	<p><i>the Future</i>” (pp. 224-233), Ss. Cyril and Methodius University in Skopje, Faculty of Economics – Skopje. https://doi.org/10.47063/EBTSF.2020.0020 (5*0,8=4)</p> <p>19. Merdzan, G., Domazet, E., Sucubasi, B., & Imeri, B. (2020). Effects of Automation on Labour Markets in the Emerging Countries. In A. Stefanov (Ed.), <i>International Conference of Applied Sciences, Engineering and Mathematics</i>” (pp. 37-50), International Balkan University, Skopje, North Macedonia. https://ibupress.com/Uploads/Press/Books/Demos/49/ICASE M 2020 Proceedings.pdf (5*0,6=3)</p> <p>20. Trenovski, B., Tashevska, B., Kozeski, K., & Merdzan, G. (2019). The Link between Productivity and Labour Compensation in Selected Central and Southeast European Countries. In J. Ateljevič & D. Milovanović (Eds.), <i>7th Researching Economic Development and Entrepreneurship in Transition Economies (REDETE) Conference on the Topic „New Challenges Facing Transition and Emerging Economies“</i> (pp. 125-138), University of Banja Luka, Faculty of Economics, Banja Luka, Bosnia and Herzegovina. https://www.redete.org/assets/content/conf-prog/conf-proceedings-2019.pdf (5*0,6=3)</p> <p>21. Trenovski, B., Trpkova-Nestorovska, M., Merdzan, G., & Kozheski, K. (2019). Labour Market in Terms of the Fourth Industrial Revolution. <i>Proceedings of 11th International Conference „Digital Transformation of the Economy and Society: Shaping the Future“</i> (pp. 117-127), University “St. Kliment Ohridski” – Bitola, Faculty of Economics – Prilep. https://www.researchgate.net/publication/337719303_Labour_Market_in_Terms_of_the_Fourth_Industrial_Revolution (5*0,6=3)</p> <p>22. Trenovski, B., Merdzan, G., & Kozeski, K. (2019). Islamic Finance Tools as an Alternative to Prevent Future Global Crises. In S. Erdoğan, D.Ç. Yıldırım & A. Gedikli (Eds.), <i>International Congress of Management, Economy and Policy (ICOME P'19 Spring)</i> (pp. 581-590), Istanbul, Turkey https://www.researchgate.net/publication/335619543_Islamic_Finance_Tools_as_an_Alternative_to_Prevent_Future_Global_Crises (5*0,8=4)</p>	
9.	<p>Трудови објавени во зборник на трудови на в.о. установа * 2</p> <p>8. Трпески, П., Мерџан, Ѓ., & Кожески, К. (2022). Технологиите на четвртата индустриска револуција и пазарот на трудот – Општ преглед. <i>Годишник на Економски факултет – Скопје</i>, 57, 159-180. 2022 Godisnik (2*0,8=1,6)</p> <p>9. Мерџан, Ѓ. (2020). Влијанието на дигитализацијата на европската економија и општество. <i>Годишник на Економски факултет – Скопје</i>, 55, 139-153. 2020 Godisnik (2)</p> <p>10. Треновски, Б., & Мерџан, Ѓ. (2019). Исламската економија како алтернативен пристап во справување со финансиските кризи во иднина. <i>Годишник на Економски факултет – Скопје</i>, 54, 291-313. https://www.researchgate.net/publication/337744399_Islami</p>	5,4

	c Economics as an Alternative Approach to Preventing Future Financial Crises (2*0,9=1,8)	
10.	<p>Рецензија на научен труд * 0,2</p> <p>7. International Journal of the Analytic Hierarchy Process, 2025. https://www.ijahp.org/index.php/IJAHp (1 труд * 0,2 = 0,2)</p> <p>8. 6th International Scientific Conference “Economic and Business Trends Shaping the Future”, Ss. Cyril and Methodius University in Skopje, Faculty of Economics – Skopje, Skopje, North Macedonia, 2025. https://ebtsf.eccf.ukim.edu.mk/ (1 труд * 0,2 = 0,2)</p> <p>9. Economy, Business and Development: An International Journal, 2024. https://journals.ukim.mk/index.php/ebd/en/index (1 труд * 0,2 = 0,2)</p>	0,6
11.	<p>Секциски предавања на научен/стручен собир * 1</p> <p>3. Panellist at the Annual Conference of the Balkan Applied Economists, “Applied Economic Research: A Path to Optimal National Strategies and Policies in Turbulent Times”, on Panel 4, “Quality of Life and Good Governance: Perspectives for Modern Societies”, 3 October 2025. (1)</p> <p>4. Panellist at the Conference for Balkan Economies: North Macedonia after 1991, Balkan Studies Foundation, 12 April 2025. https://balkanfoundation.com/wp-content/uploads/2025/04/Conference-for-Balkan-Economies.pdf (1)</p>	2
12.	<p>Учество на научен/стручен собир со реферат - усна презентација * 1</p> <p>35. 6th International Scientific Conference „Economics and Business Trends Shaping the Future“, Ss. Cyril and Methodius University in Skopje, Faculty of Economics - Skopje, Skopje, North Macedonia, 13-14 November 2025. https://ebtsf.eccf.ukim.edu.mk/wp-content/uploads/2019/05/EBTSF25-AGENDA-F_4.pdf (1)</p> <p>36. 6th International Interdepartmental Scientific Conference of the Departments of Economic Theory and of General Economics “Economic Theory Facing New Challenges: Between Sustainability, Digitalization and Social Justice”, Niš, Serbia, 16-17 October 2025. AGENDA2-novo (1).docx (1)</p> <p>37. The 2nd Montenegrin International Conference on Economics & Business “Shaping Sustainable Economies: The Road to EU Membership”, Budva, Montenegro, 29-31 May 2025. https://www.miceb.me/call-for-papers/MICEB%202025%20-%20CONFERENCE%20AGENDA%20+%20Academic%20Sessions%20&%20Workshops%20519.pdf (1)</p> <p>38. 5th International Scientific Conference „Economics and Business Trends Shaping the Future“, Ss. Cyril and Methodius University in Skopje, Faculty of Economics - Skopje, Skopje, North Macedonia, 14-15 November 2024. https://ebtsf.eccf.ukim.edu.mk/ebtsf-2024/ (1)</p> <p>39. 5th International Interdepartmental Scientific Conference of the Departments of Economic Theory and of General Economics “Lessons from Contemporary Economic Crises for Economic</p>	14

	<p>Theory and Policy”, Skopje, North Macedonia, 13-14 November 2024. https://miket2024.eccf.ukim.edu.mk/conference-fee/ (1)</p> <p>40. 4th International Scientific Conference „Economics and Business Trends Shaping the Future“, Ss. Cyril and Methodius University in Skopje, Faculty of Economics - Skopje, Skopje, North Macedonia, 9-10 November 2023. https://ebtsf.eccf.ukim.edu.mk/ebtsf-2023/ (1)</p> <p>41. “Activating NEET’s: Challenges and solutions across Europe”, Università degli Studi di Napoli Parthenope, Dipartimento di Studi Aziendali e Quantitativi, Napoli, Italy, 7-8 June 2023. Merdzan certificate of attendance conference Naples (1)</p> <p>42. 14th International Scientific Cooperation for Future (SCF) Conference „Economic, Social and Environmental Sustainability“, Bandirma Onyedi Eylul University, Antalya, Turkey, 13-16 October 2022. https://www.scfconferences.com/wp-content/uploads/2023/01/14TH-SCF-INTERNATIONAL-CONFERENCE-PROCEEDINGS-BOOK.pdf (1)</p> <p>43. 3rd International Interdepartmental Conference „Shaping Post-COVID World – Challenges for Economic Theory and Policy“, University of Belgrade, Faculty of Economics and Business, Belgrade, Serbia, 14-15 September 2022. https://www.ekof.bg.ac.rs/wp-content/uploads/2022/02/Final-Agenda2.pdf (1)</p> <p>44. 40th Eurasia Business and Economics Society (EBES) Conference, Ticaret University, Istanbul, Turkey, 6-8 July 2022. https://ebesweb.org/wp-content/uploads/2022/07/40th-EBES-Conference-Program.pdf (1)</p> <p>45. 2nd International Scientific Conference „Economics and Business Trends Shaping the Future“, Ss. Cyril and Methodius University in Skopje, Faculty of Economics - Skopje, Skopje, North Macedonia, 11-12th November 2021. https://ebtsf.eccf.ukim.edu.mk/ebtsf-2021/ (1)</p> <p>46. International Scientific Conference Globalization and its Socio-Economic Consequences 2021, University of Zilina, The Faculty of Operation and Economics of Transport and Communications, Department of Economics, Rajecke Teplice, Slovak Republic, 13-14 October 2021. https://globalizacia.com/event/globalizacia-2021/ (1)</p> <p>47. 4th Annual International Conference on Social Sciences „Identity, Economics, and Politics“, Yildiz Teknik University, Istanbul, Turkey, 10-11 September 2020. aicssProgram (1).docx (1)</p> <p>48. International Congress on Management, Economy and Policies, Istanbul, Turkey, 20-21 April 2019. ICOMEF'19-SpringTR (1)</p>	
13.	<p>Апстракти објавени во зборник на конференција – меѓународна * 1</p> <p>17. Merdzan, G., Trpeski, P. & Bojadjieva, D. (2025). The Impact of Political Institutions on Economic Growth in Post-Transition Europe. In N. Palamidovska-Sterjadovska (Ed.), <i>6th International</i></p>	8

	<p><i>Scientific Conference “Economic and Business Trends Shaping the Future”</i> (pp. 299-304). Ss. Cyril and Methodius University in Skopje, Faculty of Economics – Skopje, Skopje, North Macedonia. http://hdl.handle.net/20.500.12188/34522 (1)</p> <p>18. Kozeski, K., Slaveski, T., Trpeski, P., Trenovski, B., & Merdzan, G. (2025). Effects of Labour Market Measures and Policies on Improving Labour Market Performance in Central and South Eastern European (CSEE) Countries. In N. Palamidovska-Sterjadovska (Ed.), <i>6th International Scientific Conference “Economic and Business Trends Shaping the Future”</i> (pp. 273-278). Ss. Cyril and Methodius University in Skopje, Faculty of Economics – Skopje, Skopje, North Macedonia. http://hdl.handle.net/20.500.12188/34522 (1)</p> <p>19. Trpeski, P., Bojadjieva, D. & Merdzan, G. (2025). Political Institutions and Economic Growth in European Post-Transition Countries. In <i>Book of Abstracts of the 6th International Interdepartmental Scientific Conference of the Departments of Economic Theory and of General Economics “Economic Theory Facing New Challenges: Between Sustainability, Digitalization and Social Justice”</i> (p. 17), Niš, Serbia. Zbornik apstrakata MIKET 2025 (1)</p> <p>20. Hadzi-Velkova, B., Milosheska Gavrovska, M, Bojadjieva, D., Merdzan, G., & Zavojeska, S. (2025). Impact of Economic Policy Uncertainty on Selected Macroeconomic Variables in the Republic of North Macedonia. In E. Djambaska, A. Zafirova, & T. Josimovska (Eds.), <i>International Scientific Conference “Sustainable Development for Sustainable Future”</i> (pp. 9-10), Ss. Cyril and Methodius University in Skopje, Institute of Economics – Skopje, Skopje, North Macedonia. https://www.ek-inst.ukim.edu.mk/wp-content/uploads/2025/10/Book-of-Abstracts-International-scientific-conference-Sustainable-Development-for-sustainable-future.pdf (1)</p> <p>21. Merdzan, G., Trpeski, P. & Santa, M. (2025). The Impact of Patents and ICT Patents on Economic Growth in OECD Countries. In <i>Book of Abstracts of the 2nd Montenegrin International Conference on Economics & Business “Shaping Sustainable Economies: The Road to EU Membership”</i> (p. 43), Budva, Montenegro. https://www.miceb.me/call-for-papers/Book%20of%20Abstracts_MICEB%202025%20(online).pdf (1)</p> <p>22. Trenovski, B., Tomikj, Ana, & Merdzan, G. (2022). What Drives the Digital Transformation in the Western Balkan Banking Sector? – The Case of North Macedonia, in B. Deliperev, B. Idrizi, & O. Chukaliev (Eds.), <i>Enlargement and Integration Workshop “Digital Transformation, Data and AI in the Western Balkans”</i> (pp. 67-68), European Commission, Joint Research Centre. https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/d65da0de-f1d9-11ec-a534-01aa75ed71a1/language-en (1)</p>	
--	--	--

	<p>23. Bucevska, V. & Merdzan, G. (2022). Foreign Direct Investment and Domestic Investment in Central, Eastern and South-Eastern Europe: A Multivariate Time Series Analysis. In Y. Bayar (Ed.), <i>14th International Scientific Cooperation for Future (SCF) Conference „Economic, Social and Environmental Sustainability“</i> (p. 8), Bandirma Onyedi Eylul University, Antalya, Turkey. https://www.scfconferences.com/wp-content/uploads/2023/01/14TH-SCF-INTERNATIONAL-CONFERENCE-PROCEEDINGS-BOOK.pdf (1)</p> <p>24. Merdzan, G., Aliyi, E. & Kovachevska, S. (2020). The Effects on Twin Deficits on Economic Growth: The Case of the Republic of North Macedonia. In <i>Abstract Booklet of the 4th Annual International Conference on Social Sciences „Identity, Economics, and Politics“</i>, Yildiz Teknik University, Istanbul, Turkey. https://efskopje-my.sharepoint.com/my?id=%2Fpersonal%2Fgjunter%5Fmerdzan%5Feccf%5Fukim%5Fedu%5Fmk%2FDocuments%2FAttachments%2Fabsract%5Fbooklet%2Epdf&parent=%2Fpersonal%2Fgjunter%5Fmerdzan%5Feccf%5Fukim%5Fedu%5Fmk%2FDocuments%2FAttachments (1)</p>	
	Вкупно	191,4504

СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
1.	<p>Учество во промотивни активности на Факултетот * 0,5</p> <p>9 Посета и презентации во средните училишта низ РСМ за презентација на студиските програми на прв циклус студии пред идните студенти кои ќе се запишат во:</p> <ul style="list-style-type: none"> - учебна 2024/2025 година - учебна 2023/2024 година - учебна 2022/2023 година <p>(3*0,5=1,5)</p> <p>10 Учество во промотивни активности на отворен информативен ден за промоција на прв циклус студии за:</p> <ul style="list-style-type: none"> - учебна 2025/2026 година - учебна 2024/2025 година - учебна 2023/2024 година - учебна 2022/2023 година - учебна 2021/2022 година <p>(5*0,5=2,5)</p> <p>11 Учество на Саем за образование 2026 – 28 Февруари 2026 година (0,5)</p>	4,5
2.	<p>Експертски активности * 1</p> <p>1. Еднодневен семинар за дисеминација на резултати од работниот пакет 4 на 26.2.2026 година, обработка на податоци за истражувачки цели за работен пакет 4 (февруари и март 2026 година), подготовка на монографија и собирање и обработка на податоци за работен пакет 5 (март – јуни 2026 година) во рамки на проектот</p>	17

	<p>SKILLS4JUSTICE, HORIZON-CL2-2023-TRANSFORMATIONS-01-03 No. 101132435. (1)</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Технички и аналитички придонес во процесот на тековна (периодична) евалуација 2021 – 2025 и ажурирање на стратешките цели, приоритети и мерки на Стратегијата за регионален развој 2021 – 2031 во согласност со Пописот 2021 година и други релевантни податоци, од аспект на економскиот развој и институционалната рамка, Министерство за локална самоуправа – Проект одржлив и инклузивен рамномерен регионален развој II фаза на спроведување. (1) 3. Придонес во пресметката на фискалните мултипликатори како показател за ефикасноста на јавната потрошувачка во рамките на проектот <i>Проценка на ефикасноста на јавната потрошувачка на Република Северна Македонија: Посебен осврт врз ефектите на капиталните расходи и ефектите од субвенциите во земјоделството</i>, за потребите на Фискалниот совет на Република Северна Македонија, врз основа на меморандумите за соработка помеѓу Фискалниот совет и Центарот за стратешки истражувања „Ксенте Богоев“ на Македонската академија за науките и уметностите (МАНУ), Економски факултет – Скопје при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје и Факултетот за економија и бизнис при Универзитетот на Југоисточна Европа. (1) 4. Професионални обуки за вработените во УНИ Банка АД Скопје по Вовед во статистичка анализа (30.4.2025 и 5.5.2025 – 6 часа), ЕКОНС ДООЕЛ – Скопје, Друштво за економско-деловен консалтинг, истражување и едукација. (1) 5. Професионални обуки за вработените во УНИ Банка АД Скопје по Графичко прикажување на податоци (12.5.2025 и 14.5.2025 – 6 часа), ЕКОНС ДООЕЛ – Скопје, Друштво за економско-деловен консалтинг, истражување и едукација. (1) 6. Професионални обуки за вработените во УНИ Банка АД Скопје по Дескриптивни мерки (21.5.2025 и 23.5.2025 – 6 часа), ЕКОНС ДООЕЛ – Скопје, Друштво за економско-деловен консалтинг, истражување и едукација. (1) 7. Професионални обуки за вработените во УНИ Банка АД Скопје по Статистичко заклучување (26.5.2025 и 28.5.2025 – 6 часа), ЕКОНС ДООЕЛ – Скопје, Друштво за економско-деловен консалтинг, истражување и едукација. (1) 8. Професионални обуки за вработените во УНИ Банка АД Скопје по Биваријантна анализа на податоци (од 4.6.2025 до 13.6.2025 – 12 часа), ЕКОНС ДООЕЛ – Скопје, Друштво за економско-деловен консалтинг, истражување и едукација. (2*1=2) 9. Професионални обуки за вработените во УНИ Банка АД Скопје по Моделирање и предвидување со примена на регресиона анализа (18.6.2025 и 20.6.2025 – 6 часа), ЕКОНС 	
--	---	--

	<p>ДООЕЛ – Скопје, Друштво за економско-деловен консалтинг, истражување и едукација. (1)</p> <p>10. Професионални обуки за вработените во УНИ Банка АД Скопје по Логистички регресионен модел за кредитно скорирање (23.6.2025 и 25.6.2025 – 6 часа), ЕКОНС ДООЕЛ – Скопје, Друштво за економско-деловен консалтинг, истражување и едукација. (1)</p> <p>11. Изработка на материјал (код) во статистичкиот софтвер Стата (Stata) за практична примена на кредитен скоринг модел (credit risk scorecard) базиран на Weight of Evidence (WoE) и Information Value (IV) методологија, наменети за професионалните обуки на вработените во УНИ Банка АД Скопје за анализа и управување со кредитен ризик, ЕКОНС ДООЕЛ – Скопје, Друштво за економско-деловен консалтинг, истражување и едукација. (1)</p> <p>12. Научноистражувачки активности, односно подготовка на промотивни материјали, материјали за презентација, превод на извештаи, спроведување научно истражување, семинар за дисеминација на резултати, превод на прашалници и квалитативни и квантитативни интервјуа поврзани со работните пакети 3, 4 и 7 (јануари – јуни 2025), во рамки на проектот SKILLS4JUSTICE, HORIZON-CL2-2023-TRANSFORMATIONS-01-03 No. 101132435. (1)</p> <p>13. The Future Youth Information for Rural Areas (FYI-R) workshop in North Macedonia, co-organised with the National Federation of Farmers (NFF), under a COST Innovators Grant (IG18213) – Future Youth Information for Rural Areas (FYI-R), Ss. Cyril and Methodius University in Skopje, Faculty of Economics – Skopje, 16 May 2025. https://euryo.org/fyir/deliverables/national-workshops/north-macedonia-entrepreneurship/ (1)</p> <p>14. Active participation in the preparation of the Country Screening Report for North Macedonia, within the COST Innovators Grant (IG18213) – Future Youth Information for Rural Areas (FYI-R), including data collection, policy analysis and stakeholder consultation on rural youth conditions and development challenges. (1)</p> <p>15. Учество на завршна конференција со наслов „Rural Young People: Alternative Futures for More Hopeful Rural Societies“, Европски комитет на регионите (European Committee of the Regions), 12 Март 2024, Брисел, Белгија, како член на Европската рурална младинска опсерваторија (European Rural Youth Observatory – EURYO) и претставник од Република Северна Македонија, со цел подготовка за претстојните национални активности поврзани со проектот COST Innovators Grant (IG18213) – Future Youth Information for Rural Areas (FYI-R). (1)</p> <p>16. Поддршка во спроведување обука на тема „Планирање на општински буџет“ и менторирање во спроведување на процесот на планирање на буџетот во 16 општини, за потребите на „Проектот на УСАИД за градење на</p>	
--	---	--

	капацитетите за искористување на ресурсите“, поддржан од УСАИД/КАРДНО. (1)	
Дејности од поширок интерес		
3.	<p>Член на организационен или програмски одбор на меѓународен научен/стручен собир * 1</p> <p>5. Член на организационен одбор на 5. Меѓународна интеркатедарска научна конференција на катедрите за економска теорија – МИКЕТ (5th International Interdepartmental Scientific Conference of the Departments of Economic Theory – MIKET), „Lessons from Contemporary Economic Crises for Economic Theory and Policy“, во организација на Катедрата за економија, Економски факултет – Скопје, УКИМ. (1)</p> <p>6. Член на организационен одбор на 11. Меѓународна летна школа во учебната 2020/2021 година, под наслов: „Направи разлика: Научи како да го процениш економското влијание од COVID-19 пандемија“ (Make a Difference: Learn How to Evaluate the Economic Impact of the COVID-19 Pandemic), во организација на Катедрата за математика и статистика, Економски факултет – Скопје, УКИМ. (1)</p>	2
4.	<p>Студиски престој во странство до три месеци * 0,5</p> <p>9. Студиски престој – академска мобилност на Факултетот за владеење, право и општество при Универзитетот во Талин, Естонија, во рамките на проектот: “Global Entrepreneurial Talent Management 4 – GETM4” (на македонски јазик: „Глобален претприемачки талент менаџмент 4“, финансиран од програмата HORIZON Marie Skłodowska-Curie Actions (MSCA) - HORIZON-TMA-MSCA-SE-01, во периодот од 23.8.2025 до 21.9.2025 година. (0,5)</p> <p>10. Студиски престој – меѓународна мобилност на Економскиот факултет при Универзитетот во Белград (Faculty of Economics and Business, University of Belgrade), Србија, во рамки на третиот циклус студии, во периодот од 5.2.2024 до 9.2.2024 година. (0,5)</p>	1
5.	<p>Изготвување и пријавување научен/образовен национален проект – соработник * 0,5</p> <p>1. Проект: <i>Владеење на правото во функција на економскиот раст и развој</i>, на Македонската академија на науките и уметностите (МАНУ), 2025, финансиран од Министерството за образование и наука на Република Северна Македонија. (0,5)</p> <p>2. Проект: <i>Детерминанти и ефекти на неформалната економија</i>, 2021 – 2022, финансиран од Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје. (0,5)</p>	1
6.	<p>Изготвување и пријавување на научен/образовен меѓународен проект – соработник * 1</p> <p>4. Erasmus+ Project – Co-creation through experiments for inclusive economy (COEXE – 2023-1-MK01-KA220-HED-000154438), European Union funded project, September 2023 – September 2026 (1)</p>	1

7.	<p>Член на факултетска комисија * 0,5</p> <p>50. Секретар на Катедрата за економија во период 26.11.2025 – 25.11.2028. (0,5)</p> <p>51. Одбор за издавачка дејност на Економскиот факултет во Скопје, во периодот од 1.12.2025 до 30.11.2028 година. (0,5)</p> <p>52. Член на Уредувачки одбор за изработка на Водич низ студии за прв и за втор циклус студии и Наставни програми за студентите од прв циклус студии наменети за потребите на студентите од прв и втор циклус студии кои ќе се запишат на Економскиот факултет – Скопје во учебната 2025/2026 година. (0,5)</p> <p>53. Член на Уредувачки одбор за изработка на Водич низ студии за прв и за втор циклус студии и Наставни програми за студентите од прв циклус студии наменети за потребите на студентите од прв и втор циклус студии кои ќе се запишат на Економскиот факултет во Скопје во учебната 2024/2025 година. (0,5)</p> <p>54. Член на Уредувачки одбор за изработка на Водич низ студии за прв и за втор циклус студии и Наставни програми за студентите од прв циклус студии наменети за потребите на студентите од прв и втор циклус студии кои ќе се запишат на Економскиот факултет во Скопје во учебната 2023/2024 година. (0,5)</p> <p>55. Член на Уредувачки одбор за изработка на Водич низ студии за прв и за втор циклус студии и Наставни програми за студентите од прв циклус студии наменети за потребите на студентите од прв и втор циклус студии кои ќе се запишат на Економскиот факултет во Скопје во учебната 2022/2023 година. (0,5)</p> <p>56. Член на Уредувачки одбор за изработка на Водич низ студии за прв и за втор циклус студии и Наставни програми за студентите од прв циклус студии наменети за потребите на студентите од прв и втор циклус студии кои ќе се запишат на Економскиот факултет во Скопје во учебната 2021/2022 година. (0,5)</p> <p>57. Член на Комисија за промоција која ќе изврши промоција на Економскиот факултет во Скопје преку користење социјални медиуми, а заради информирање и запознавање на идните студенти со студиските програми, 2025 година. (0,5)</p> <p>58. Член на Избирачки одбор за спроведување на изборите за претседател и членови на Факултетското студентско собрание на Економскиот факултет во Скопје за 2025 година. (0,5)</p> <p>59. Член на Избирачки одбор за спроведување на изборите за претседател и членови на Факултетското студентско собрание на Економскиот факултет во Скопје за 2024 година. (0,5)</p> <p>60. Член на Избирачки одбор за спроведување на изборите за претседател и членови на Факултетското студентско</p>	9,5
----	---	-----

	<p>собрание на Економскиот факултет во Скопје за 2022 година. (0,5)</p> <p>61. Член на работен тим за спроведување на дел од активностите утврдени со Конкурсот за упис на студенти на прв циклус студии во учебната 2024/2025 година. (0,5)</p> <p>62. Член на работен тим за спроведување на дел од активностите утврдени со Конкурсот за упис на студенти на прв циклус студии во учебната 2023/2024 година. (0,5)</p> <p>63. Член на работен тим за спроведување на дел од активностите утврдени со Конкурсот за упис на студенти на прв циклус во учебната 2022/2023 година. (0,5)</p> <p>64. Член на работен тим за спроведување на дел од активностите утврдени со Конкурсот за упис на студенти на прв циклус студии во учебната 2021/2022 година. (0,5)</p> <p>65. Член на Комисија за изрекување на дисциплински мерки, за направени дисциплински повреди од страна на студентите на Економскиот факултет во Скопје, во периодот од 29.3.2024 до 29.3.2026 година. (0,5)</p> <p>66. Член на Поткомисија за подготовка и реализација на GAP-анализа, како активност во рамки на процесот за стекнување на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Економски факултет – Скопје, со AACSB-акредитација (стандард 5: ASSURANCE OF LEARNING). (0,5)</p> <p>67. Член на Библиотечниот одбор на Економскиот факултет во Скопје за период од 3 години, односно во периодот од 29.11.2022 до 28.11.2025 година. (0,5)</p> <p>68. Член на Комисија која за потребите на УКИМ, Економски факултет – Скопје, ќе ја спроведе Анкетата за односот на наставниците и соработниците спрема наставата, со мандат од 4 години, започнувајќи од зимскиот семестар во учебната 2022/2023 година. (0,5)</p>	
8.	<p>Учество во комисији и тела на државни и други органи * 1</p> <p>1. Член на Европската рурална младинска опсерваторија (European Rural Youth Observatory – EURYO), која е истражувачко ориентирана асоцијација, предводена од истражувачи и составена од научници, претставници од невладини организации, даватели на јавни улсуги, младински работници и рурални млади луѓе посветени на унапредување на европската рурална младина. https://www.euryo.org/web/euryo-members/ (1)</p>	1
	Вкупно	37

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	41,686
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	191,4504
СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ	37
Вкупно	270,1364

Членови на Комисијата

Проф. д-р Владимир Филиповски, претседател, с.р.

Проф. д-р Предраг Трпески, член, с.р.

Проф. д-р Пеце Недановски, член, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА
ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „ОДРЖЛИВ РАЗВОЈ – СО ПОСЕБЕН ОСВРТ НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА“ ОД М-Р ТАТЈАНА ДРАНГОВСКА, ПРИЈАВЕНА НА ЕКОНОМСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Економскиот факултет во Скопје, на седницата одржана на 30.1.2026 година, донесе Одлука бр. 02-175/37 со која формираше Комисија за оцена на докторската дисертација на кандидатката м-р Татјана Дранговска со наслов: **Одржлив развој – со посебен осврт на Република Северна Македонија**, во состав: проф. д-р Владимир Филиповски (претседател), проф. д-р Таки Фити (ментор), проф. д-р Трајко Славески (член), проф. д-р Предраг Трепески (член) и проф. д-р Билјана Ташевска (член).

Комисијата, по опстојното прегледување на трудот, на Наставно-научниот совет на Економскиот факултет во Скопје, во рамките на УКИМ, му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

АНАЛИЗА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на кандидатката м-р Татјана Дранговска, со наслов: **Одржлив развој – со посебен осврт на Република Северна Македонија**, содржи 271 страница компјутерски обработен текст во фонт Times New Roman со проред 1,0, големина на букви 11, со 64 фусноти и 336 библиографски единици, меѓу нив научни трудови, статии, книги, национални прописи, меѓународни акти и интернет-ресурси.

Трудот е структуриран во 8 глави и заклучни согледувања. Деловите се систематизирани во точки и потточки со наслови и поднаслови, со што се обезбедува добра прегледност и соодветно следење на материјата обработена во докторската дисертација. Дисертацијата е структурирана во логична и конзистентна целина која овозможува систематски развој на темата – од теоретски основи кон емпириска проверка на поставените хипотези. Секоја глава има јасна функција во рамките на целокупната истражувачка поставеност и придонесува за целосно разбирање на предметот на истражување.

Во **воведот** на трудот, кој е нотиран како **прва глава**, се изложени содржината, актуелноста на проблематиката, предметот и целите на истражувањето, хипотезата, истражувачките прашања и методите на истражувањето. Кандидатката дава јасна структурирана и аргументирана рамка за истражувањето на проблематиката на економскиот раст и одржливиот развој. Притоа, нагласува дека традиционалното поимање на економскиот раст, засновано исклучиво врз динамиката на бруто домашниот производ, не обезбедува доволна основа за долгорочна благосостојба и развој. Во воведниот дел соодветно е истакната потребата од интегриран пристап кој ги вклучува економската, социјалната, еколошката и институционалната компонента на развојот. Во оваа глава се констатира дека современите глобални економски и општествени случувања, вклучувајќи ги економските, финансиските, здравствените и енергетските кризи, дополнително ја продлабочуваат свеста за ранливоста на постојните развојни модели и ја наметнуваат потребата од нивно суштинско преиспитување. Кандидатката аргументирано укажува на значењето на технолошкиот прогрес, човечкиот капитал, распределбата на доходот и квалитетот на институциите како клучни детерминанти на одржливиот развој. Посебно внимание во воведот е посветено на РС Македонија, при што се нагласува дека земјата се соочува со ниски и нестабилни стапки на економски раст, структурни слабости, социјални нееднаквости, еколошки предизвици и институционални ограничувања. Ваквата состојба ја оправдува потребата од сеопфатна и научно заснова

анализа на факторите кои ја ограничуваат развојната динамика. Со воведната глава се воспоставува јасна логична и аналитичка основа за понатамошна разработка на проблематиката и се оправдува научната и практичната релевантност на докторската дисертација.

Во **втората глава** на докторската дисертација, насловена **Преглед на литературата – теоретска рамка на истражувањето**, е поставена јасна и концепциски кохерентна теоретска рамка на истражувањето, преку систематизиран преглед на релевантната литература од областа на економскиот раст, економскиот развој и неговата одржливост. Кандидатката аргументирано ја образложува потребата од проширување на традиционалниот пристап кон економскиот раст и укажува на неговите ограничувања кога се анализира изолирано од социјалните, еколошките и институционалните аспекти. Во рамките на оваа глава е извршено јасно разграничување меѓу поимите економски раст и економски развој, при што се истакнува дека развојот претставува поширок и покомплексен процес кој ја надминува квантитативната димензија на растот. Ова разграничување претставува важна теоретска основа за понатамошната анализа на концептот на одржлив развој. Посебно внимание е посветено на целите и индикаторите за мерење на растот и развојот, при што се нагласуваат ограничувањата на бруто домашниот производ како доминантен показател и се оправдува потребата од користење на дополнителни индикатори поврзани со благосостојбата, нееднаквоста, човечкиот капитал и институционалниот квалитет. Во продолжение е даден преглед на клучните теории на економскиот раст – од класичните и неокласичните, до современите ендогени модели – при што критички се истакнува растечкото значење на технолошкиот прогрес, знаењето и иновациите како двигатели на долгорочниот раст. Со оваа глава се обезбедува цврста теоретска подлога за емпириските анализи во трудот и се воспоставува логична поврзаност меѓу теоријата и предметот на истражување.

Во **третата глава**, насловена **Одржлив развој**, кандидатката разработува концепциски јасна и систематизирана обработка на одржливиот развој како современ развоен концепт. Кандидатката, најнапред ги дефинира основните поими развој и одржливост, при што аргументирано истакнува дека одржливиот развој претставува мултидимензионален процес насочен кон остварување на одржливи стапки на раст и подобрување на квалитетот на живот. Понатаму, во главата се прикажани еволуцијата и меѓународната афирмација на концептот на одржлив развој, преку преглед на клучните глобални иницијативи и документи – од Конференцијата во Стокхолм, преку Браунтландскиот извештај и Агенда 21, до Агендата 2030 и целите на одржливиот развој. Овој преглед овозможува јасно согледување на постепеното институционализирање на одржливиот развој на глобално ниво. Посебно внимание е посветено на компонентите на одржливиот развој – економската, социјалната и еколошката компонента, при што, во овој контекст, кандидатката ја додава и ја идентификува институционалната компонента како четврта обединувачка компонента на одржливиот развој. Во продолжение се разработуваат целите и индикаторите на одржливиот развој. Со оваа глава се обезбедува цврста концептуална основа за понатамошната емпириска анализа, со акцент на оценување на развојните предизвици во РС Македонија.

Кандидатката во рамките на **четвртата глава** на трудот, насловена како **Технолошки прогрес и економија базирана на знаење**, ја анализира улогата на технолошкиот прогрес како клучен двигател на долгорочните и одржливи стапки на економски раст. Притоа, технолошкиот прогрес е теоретски позициониран преку еволуцијата на економската мисла – од неговото егзогено третирање во неокласичните модели, до неговата централна улога во современите ендогени теории на растот. Овде, посебно се нагласува значењето на знаењето, човечкиот капитал и иновациите во процесот на зголемување на продуктивноста и конкурентноста на економиите. Во

продолжение е разработен концептот на економијата на знаење, при што се идентификуваат нејзините основни компоненти: образованието, истражувањето и развојот, иновациониот систем, институционалната рамка и информатичко-комуникациската инфраструктура. Кандидатката истакнува дека во услови на глобализација и дигитална трансформација, токму овие фактори го преземаат приматот во одржливиот раст, наспроти традиционалните фактори - акумулацијата физички капитал и работната сила. Во овој дел на трудот, посебно внимание е посветено на анализата на продуктивноста и нејзините детерминанти при што се истакнуваат глобалните трендови на забавување на растот на продуктивноста и нивната поврзаност со недоволните инвестиции во нови технологии и знаење. Во рамките на оваа глава е извршена компаративна анализа на состојбите во РС Македонија во однос на земјите од ЕУ и регионот, која укажува на значително заостанување во поглед на вложувањата во истражување и развој, иновации и човечки капитал. Со оваа глава се обезбедува релевантна теоретска и емпириска подлога за третирање на технолошкиот прогрес како неопходен предуслов за придвижување на националните економии кон остварување на одржлив развој.

Во **петтата глава, Социјален развој и еднакви можности**, е разработена социјалната компонента на одржливиот развој, со фокус на монетарната нееднаквост, сиромаштијата, човечкиот капитал и еднаквите можности за сите. Изработената анализа во рамки на главата се темели на релевантни теоретски и емпириски сознанија, при што посебно се истакнува дека растечките нееднаквости претставуваат еден од клучните ограничувачки фактори за остварување инклузивен и одржлив раст. Во рамките на оваа глава се идентификуваат главните извори и движечки сили на нееднаквоста во современите економии, вклучувајќи ги технолошките промени, глобализацијата, финансиската либерализација, состојбите на пазарот на труд и редистрибутивните политики и се идентификуваат нивните негативни импликации врз економската стабилност, социјалната кохезија и развојната динамика. Посебно внимание е посветено на анализата на сиромаштијата, при што се анализира монетарната и мултидимензионалната сиромаштија. Преку примена на меѓународно споредливи индикатори е направен преглед на глобалните трендови и состојбите во РС Македонија и регионот, при што се констатира дека и покрај одреден напредок, сиромаштијата и социјалната исклученост и понатаму претставуваат сериозен развоен предизвик. Во продолжение се нагласува значењето на човечкиот капитал како суштинска детерминанта на одржливиот развој, преку анализа на состојбата во образованието, здравствената и социјалната заштита. Ограничениот пристап до образование и квалитетот на образовниот систем се идентификуваат како фактори кои ја намалуваат продуктивноста и економскиот и општествениот развој. Со оваа глава се обезбедува јасна аналитичка основа за согледување и разработување на социјалните аспекти на одржливиот развој и нивната улога во развојниот процес.

Третата компонента на одржливиот развој – еколошката компонента, е разработена во рамки на **шестата глава** на трудот, **Загадување и деструкција на животната средина**. Анализата јасно покажува дека отсуството на ефикасна заштита на животната средина има сериозни долгорочни економски и општествени последици. Во рамките на главата се идентификуваат главните извори и форми на загадување и нивното влијание врз екосистемите, благосостојбата на населението и развојната динамика. Посебен акцент е ставен на климатските промени како еден од најзначајните предизвици за одржливиот развој, при што се нагласува нивната поврзаност со економската активност и негативните ефекти врз земјите и социјалните групи. Понатаму, се анализираат инструментите и формите на еколошка регулација и се прави јасна дистинкција помеѓу командно-контролните мерки и пазарно ориентираните механизми на регулација. Притоа, посебно се истакнува улогата на еколошките и јаглеродните

даноци како ефикасни алатки за интернализација на екстерналиите и поттикнување на технолошките иновации. Компаративниот пристап овозможува согледување на состојбите во ЕУ, во регионот и во Северна Македонија. Овде, кандидатката м-р Татјана Дранговска посебно укажува на ограничената примена на пазарните инструменти, пред се на даноците, во РС Македонија. Развојот на циркуларната економија е идентификуван како значаен сегмент за намалување на притисокот врз природните ресурси и заштитата на животната средина. Анализата во овој дел на трудот дава солидна основа за подобрување и имплементација на јавни политики насочени кон одржлива заштита на животната средина.

Квалитетот на институциите е анализиран како четврта обединувачка компонента на одржливиот развој во **седмата глава** на докторската дисертација, насловена како **Квалитетот на институциите и економскиот раст и развој**. Во оваа глава, кандидатката ги користи сознанијата на Новата институционална економија, со што се обезбедува кохерентна рамка за откривање на трансмисионите механизми преку кои добрите и ефикасни институции ги испорачуваат ефектите врз економскиот раст и развој. Во овој контекст, кандидатката укажува и солидно аргументира дека институциите имаат влијание врз економските перформанси преку заштитата на сопственичките права, намалувањето на трансакциските трошоци и обезбедувањето стабилна и предвидлива деловна средина. Во рамките на главата е извршено разграничување помеѓу формалните и неформалните институции, како и нивната улога во развојниот процес. Посебно се нагласува значењето на инклузивните институции како предуслов за инвестиции, иновации и раст на продуктивноста, наспроти екстрактивните институции кои го ограничуваат развојниот потенцијал и ја продлабочуваат економската и социјалната нееднаквост. Посебно внимание кандидатката посветува на квалитетот на владеењето, анализиран преку композитните индикатори за негово согледување, т.е. преку аналитичкиот инструментариум на Светската банка. Компаративната анализа на земјите од Југоисточна Европа покажува јасна поврзаност помеѓу институционалниот квалитет и економскиот развој, при што се констатира дека РС Македонија заостанува во повеќе клучни димензии, особено од аспект на владеење на правото и контрола на корупцијата. Во рамките на оваа глава е ставен фокус на анализа на корупцијата како сериозно ограничување за развојот на националните економии. Преку теоретската и емпириската анализа се потврдува негативното влијание на корупцијата врз инвестициите, ефикасноста на јавниот сектор и распределбата на доходот.

Осмата глава, Состојби и предизвици на Република Северна Македонија во остварувањето одржлив развој, истражувачки е најобемната глава, во основа апликативна, на случајот на РС Македонија. Во оваа глава е извршена сеопфатна и синтетичка анализа на состојбите и клучните предизвици со кои се соочува РС Македонија во процесот на остварување одржлив развој. Кандидатката во анализата ги интегрира резултатите од претходните поглавја и ги поврзува економската, социјалната, еколошката и институционалната димензија на развојот, при што јасно укажува дека постојниот модел на економски раст се карактеризира со сериозни структурни ограничувања и неодржливост на долг рок. Кандидатката дава солидна и добро аргументирана оценка на развојниот процес на РС Македонија од осамостојувањето до денес, при што јасно се констатира дека развојната динамика е нестабилна и проследена со сериозни структурни слабости и проблеми. Анализата покажува дека земјата во континуитет остварува ниски и стагнантни стапки на економски раст, кои значително заостануваат зад потенцијалните стапки на раст на земјата. Дополнително, македонската економија е ранлива на надворешни шокови, што се потврдува и преку негативните стапки на раст за време на глобалните економски и здравствени кризи. Кандидатката соодветно укажува дека порастот на животниот стандард не е реален одраз на фактичката состојба, туку во значителна мера произлегува од процесот на

депопулација, а не од порастот на продуктивноста. Особена аналитичка вредност на оваа глава претставува примената на три комплементарни научни пристапи за идентификување на изворите на растот: методот на агрегатната побарувачка, методот на производство (секторскиот метод) и методот сметководство на растот. Со декомпозиција на растот преку агрегатната побарувачка, кандидатката доаѓа до заклучок дека растот во Северна Македонија во најголема мера се темели на финалната потрошувачка на домаќинствата, што претставува показател за ниската конкурентност, нискиот степен на интеграција во глобалната економија и нискиот степен на инвестиции. Декомпозицијата преку производниот метод (секторскиот метод) упатува на присутен тренд на деиндустријализација и пораст на учеството на услужните сектори, особено трговијата која е ниско продуктивен сектор. Резултатите од методот сметководство на растот покажуваат дека економскиот раст во најголема мера е детерминиран од акумулацијата на физички капитал и вложениот труд, додека придонесот на вкупната факторска продуктивност е низок. Резултатите од оваа декомпозиција укажуваат на неповолна структура на инвестициите и недоволни вложувања во истражување и развој, што сериозно го ограничува потенцицијалот на македонската економија за генерирање на одржливи стапки на раст. Во оваа глава, кандидатката дава јасна дијагноза за развојниот модел на РС Македонија и потврдува дека досегашниот развоен модел не дава задоволителни резултати, од што и произлегува потребата од суштинска трансформација на македонската економија во насока на јакнење на продуктивноста, конкурентноста и одржливоста на економијата. Социјалната димензија на развојот е разгледна преку анализа на стапките на сиромаштија, монетарните нееднакости и човечкиот капитал. Преку направената анализа, кандидатката доаѓа до заклучок дека доходовната нееднаквост, детектираните слабости во образовниот и здравствениот систем и понатаму претставуваат сериозен ограничувачки фактор за јакнење на инклузивната компонентата на растот и зголемување на продуктивноста на трудот. Кандидатката ги идентификува еколошките предизвици како еден од најкритичните аспекти на развојниот процес во Северна Македонија, при што посебен акцент става на загадувањето на основните медиуми на животната средина и на климатските промени. Во анализата, кандидатката укажува дека без забрзана енергетска транзиција, поинтензивни инвестиции во зелени технологии, постојаниот модел на раст ќе продолжи да создава високи еколошки и здравствени трошоци. Кандидатката заклучува дека структурните слабости на правниот и институционалниот систем, изразени преку нарушено владеење на правото и висока корупција, претставуваат клучен ограничувачки фактор за остварување одржлив развој во РС Македонија. Во таа насока, кандидатката аргументира дека без суштинско зајакнување на независноста на судството, јакнење на регулаторните институции и воспоставување на системска и ефективна борба против корупцијата, не може да се зголеми продуктивноста, да се спречи одливот на човечкиот капитал и да се постигне структурна трансформација на македонската економија и општество. Изработените макроекономски проекции претставуваат еден од носечките аналитички сегменти на оваа глава и овозможуваат систематско мапирање на идните развојни патеки на РС Македонија на среден и долг рок. Преку изработка на сценарио-анализи, кандидатката го мери ефектите од продолжување на тековните развојни трендови, наспроти ефектите од спроведување на суштински реформи во економската сфера, социјалната сфера, во заштитата на животната средина и институционалната сфера. Изработените проекции имаат аналитичка и практична вредност при креирањето на јавни политики. Резултатите од основното (референтно) сценарио, кое претпоставува отсуство на позначајни реформи, укажува дека тековниот развоен модел не овозможува суштинска конвергенција кон европските економии. И покрај номиналното подобрување на развојните индикатори, перзистираат структурни слабости поврзани со ниската продуктивност, ограничениот квалитет на човечкиот капитал, бавната зелена транзиција и слабата институционална

ефикасност, што резултира во бавно јакнење на животниот стандард и ја ограничува одржливоста на растот. Наспроти тоа, алтернативните проекции засновани на подобрување на институционалниот квалитет, зголемени инвестиции во човечки капитал, истражување и развој, и зелена транзиција укажуваат на забрзување и јакнење на развојната динамика на земјата. Резултатите од проекциите покажуваат дека реализацијата на овие сценарија ќе резултира во забрзување на економскиот раст, намалување на сиромаштијата и нееднаквоста, забрзување на зелената транзиција и намалување на еколошкиот отпечаток, што јасно ја потврдува клучната улога на политиките во насока на транзиција на македонската економија кон одржлив развој. Кандидатката посебно внимание при изработката на сценаријата посветува на институционалните предуслови и реформи за реализација на проектираните развојни сценарија. Проекциите покажуваат дека без суштинско зајакнување на владеењето на правото, ефективна борба против корупцијата и подобрување на ефикасноста на јавната администрација, ефектите од економските, социјалните и еколошките политики ќе останат ограничени и недоволни за остварување одржлив развој. Резултатите од проекциите потврдуваат дека континуираното и доследно спроведување на реформи и политики во сите економски и општествени сегменти ќе овозможи придвижување на земјата кон патеката на одржлив развој.

Во **заклучните согледувања**, кандидатката м-р Татјана Дранговска успешно ги синтетизира резултатите од истражувањето на сите глави на трудот, при што посебно укажува дека: дека досегашниот модел на економски раст во РС Македонија не обезбедува одржливи стапки на раст и развој; дека структурните слабости, ниската продуктивност, недоволните инвестиции во човечки капитал и технолошки прогрес, како и институционалните слабости, се главни причини за бавната развојна динамика на земјата; дека суштинските реформи насочени кон јакнење на човечкиот капитал, технолошки прогрес, подобрување на институционалниот квалитет се клучни предуслови за транзиција кон одржлив развој на македонската економија. Интегралниот текст на докторската дисертација и одлично сумираните заклучни согледувања потврдуваат дека избраниот теоретско-методолошки и апликативен пристап во истражувањето и, посебно, интегрираниот третман на феноменологијата на развојниот процес, обезбедиле потврда на истражувачките хипотези и висок квалитет на докторската дисертација.

Предмет на истражување

Предмет на истражување на докторската дисертација е одржливиот развој како мултидимензионален процес, со акцент на економската (технолошката), социјалната, еколошката и институционалната компонента. Истражувањето е насочено кон анализа на развојната динамика на РС Македонија и идентификување на клучните структурни ограничувања, врз основа на кои се формулираат препораки за премин кон поодржлив развоен модел.

Податоци за состојбата на подрачјето во кое е работена дисертацијата

Подрачје на истражување е одржливиот развој, со посебен осврт на развојните состојби и структурните карактеристики на Република Северна Македонија. Станува збор за актуелна и комплексна област, со висока релевантност за нашата земја, имајќи предвид дека македонската економија подолг временски период се соочува со ниска развојна динамика, ограничен технолошки напредок, социјални нееднакости, еколошки притисоци и институционални слабости. Развојната проблематика во Северна Македонија е широко обработувана тема кај нас, но, главно, со парцијална анализа на клучните сегменти на одржливиот развој (економскиот раст, социјалната и еколошката компонента на развојот). Оваа дисертација е еден од ретките трудови кај нас кој интегрално ги елаборира споменатите сегменти на економскиот развој, дополнително

додавајќи ја тука и институционалната компонента на развојот, како обединувачка, но и сама по себе, како вонредно значајна за динамиката, квалитетот и одржливоста на растот и развојот. Ваквата состојба ја зголемува потребата од научно засновани анализи и системски интегриран пристап во идентификувањето на клучните детеминанти кои ја ограничуваат развојната динамика и во идентификацијата на мерки и препораки до креаторите на политиките за подобрување на состојбите во оваа витална сфера на живеење во Северна Македонија. Ова, до толку повеќе што анализата на состојбите во ова подрачје укажува дека постојниот модел на економски раст не овозможува одржлива конвергенција кон земјите членки на Европската унија, а последователните здравствени, енергетски и ценовни кризи дополнително ги продлабочија економските и социјалните предизвици. Иако статистичката основа за следење на одржливиот развој во РС Македонија е релативно задоволителна, неопходно е нејзино понатамошно унапредување особено преку развој на нови меѓународно методолошки усогласени индикатори особено во сферата на животната средина и зелената транзиција.

Краток опис на применетите методи

Во докторската дисертација е применет сеопфатен и методолошки конзистентен истражувачки пристап, кој комбинира квантитативни и квалитативни научни методи, со цел објективно согледување на факторите кои ја детерминираат одржливоста на економскиот раст и развој. Значајно место во истражувањето има примената на квантитативните методи, кои овозможуваат идентификување на изворите и ограничувањата на економскиот раст. Во таа насока се користат класичните макроекономски техники: методот на агрегатна побарувачка, производниот (секторски) метод и методот сметководство на растот, преку кои се анализира придонесот на компонентите на БДП, економските сектори и производните фактори во креирањето на економскиот раст. Овие методи овозможуваат јасна и емпириски заснована дијагноза на постојниот развоен модел. Посебна научна вредност има примената на *Mogelou* на меѓународни илустрации – *International Futures (IFs)*, развиен на Универзитетот во Денвер, како современа квантитативна алатка за макроекономски проекции и сценарио-анализи. Преку користење на меѓународно споредливи податоци и динамички поврзани подмоделни, IFs овозможува анализа на историските трендови, тековната развојна патека и алтернативните проекции за идниот развој на Северна Македонија. На тој начин се обезбедуваат проекции и анализа на можните развојни патишта и ефектите од спроведување на клучни структурни реформи. Квантитативната анализа е дополнета со квалитативна анализа, чија цел е интерпретација и критичка оценка на добиените емпириски резултати, како и согледување на институционалните, социјалните и еколошките аспекти на развојот кои не можат целосно да се квантифицираат. Дополнително се применуваат статистички, компаративен и историски метод, со што се обезбедува широка аналитичка основа и споредливост на резултатите во регионален и европски контекст. Примената на наведените методи овозможува систематско тестирање на поставените хипотези и обезбедува високо ниво на научна валидност и релевантност на резултатите од истражувањето.

Краток опис на резултатите од истражувањето

Резултатите од спроведеното истражување укажуваат дека поставената општа хипотеза е потврдена, односно дека економскиот раст, доколку се темели исклучиво на квантитативно зголемување на економската активност, не е доволен за генерирање одржлив развој во Република Северна Македонија. Емпириските анализи покажуваат дека постојниот модел на раст се карактеризира со ниска продуктивност, ограничен технолошки напредок и недоволна инклузивност, што го ограничува неговиот долгорочен развоен потенцијал. Во рамките на истражувањето е потврдена и првата

поединечна хипотеза, при што резултатите укажуваат дека технолошкиот прогрес, иновациите и економијата базирана на знаење претставуваат клучни двигатели на продуктивноста и неопходна претпоставка за придвижување кон одржлив развој. Анализата покажува дека нискиот придонес на технолошкиот напредок во економскиот раст претставува едно од главните структурни ограничувања на македонската економија. Дополнително, резултатите ја потврдуваат и втората поединечна хипотеза, според која интегрирањето на социјалната, еколошката и институционалната компонента во моделот на економски раст создава услови за остварување на долгорочен и одржлив развој. Емпириските наоди и макроекономските проекции укажуваат дека ваквиот интегриран пристап овозможува поголема развојна динамика, подобрување на животниот стандард и зголемена отпорност на економијата на надворешни шокови. Со овие резултати, истражувањето обезбедува научна потврда на мултидимензионалниот карактер на одржливиот развој и ја нагласува потребата од сеопфатен и координиран пристап во креирањето на развојните политики.

ОЦЕНА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на кандидатката м-р Татјана Дранговска, со наслов: **Одржлив развој – со посебен осврт на Република Северна Македонија**, претставува истражување во научната област: 5.02.00.01 – економија. Докторската дисертација претставува обемно, систематско и научно засновано истражување на проблематиката на одржливиот развој, со посебен осврт на состојбите и развојните предизвици на РС Македонија.

Комисијата сака посебно да истакне неколку квалитативни карактеристики на докторската дисертација на м-р Татјана Дранговска кои, сами по себе, говорат и за научниот придонес на кандидатката во елаборацијата на оваа проблематика. *Прво*, во докторскиот труд комплексно, опстојно и продлабочено се испитува одржливиот развој во случајот на РС Македонија, преку истовремена анализа на економската, социјалната, еколошката и институционалната компонента. *Второ*, докторскиот труд има јасно идентификуван научен проблем, дефинирани предмет и цели на истражување, логична структура и методолошка конзистентност, при што кандидатката успешно ги поврзува теоретските согледувања со емпириската анализа и со резултатите и изведените заклучоци. *Трето*, кандидатката покажува високо ниво на упатеност во современата економска литература и успешно ги систематизира најрелевантните теоретски постулати и концепти, кои понатаму успешно ги применува во анализата на конкретниот идентификуван научен проблем и предмет на истражување. *Четврто*, емпирискиот дел од докторскиот труд е изработен врз основа на релевантни и меѓународно споредливи податоци и со соодветен избор и примена на квантитативни методи. Особено значаен придонес има примената на современи алатки за макроекономски проекции и изработка на сценарио-анализи. Преку нивна стручна и аналитички доследна примена кандидатката изработува повеќе развојни сценарија и ги моделира потенцијалните развојни патеки на РС Македонија на среден и долг рок. *Петто*, добиените резултати се јасно интерпретирани и логично поврзани со поставените хипотези и цели. *Шесто*, заклучоците се аргументирани, конзистентни и произлегуваат директно од спроведената анализа, а докторскиот труд има значаен практичен придонес. *Седмо*, трудот има висока научна и практична релевантност, бидејќи покрај теоретскиот придонес, кандидатката нуди и конкретни научно засновани препораки за креирање политики и стратегии насочени кон премин на одржлив модел на економски и општествен развој на Северна Македонија. Сите овие карактеристики на докторската дисертација го потврдуваат високиот квалитет на истражувањата на кандидатката м-р Татјана Дранговска.

Врз основа на наведеното, докторската дисертација на кандидатката м-р Татјана Дранговска, со наслов „Одржлив развој – со посебен осврт на Република Северна

Македонија“, според мислењето на Комисијата за оцена, ги исполнува сите услови и критериуми за подготовка на докторски труд.

ИСПОЛНЕТОСТ НА ЗАКОНСКИТЕ УСЛОВИ ЗА ОДБРАНА НА ТРУДОТ

Кандидатката, пред одбраната на докторскиот труд, ги објавила (како прв автор, во меѓународни научни списанија) следниве рецензирани истражувачки трудови:

- [1]. **Drangovska, T.** and Antovska-Mitev, M. (2022) "Institutions and economic growth: Comparative analysis – North Macedonia and selected countries from the region". Southeast European Review of Business and Economics - SERBE, Vol. 2 (2), Faculty of Economics – Prilep
- [2]. **Drangovska, T.** and Antovska-Mitev, M. (2021) "The role of technological progress in sustainable economic growth – the case of Republic of North Macedonia", Economic Development, Journal of The Institute of Economics – Skopje, year 23, No.2-3/2021

Покрај споменатите два труда објавени во меѓународни списанија, во кои кандидатката м-р Татјана Дранговска се јавува како прв автор, таа како коавтор објавила трудови и во други меѓународни списанија, вклучувајќи и списанија со фактор на влијание, од кои овде ќе ги нотираме следниве:

- [1]. Dejan Dimitriev, Emilja Mihajloska, Aleksandar Dedinec, Aleksandra Dedinec, Verica Taseska – Gjorgjievska, Slave Nakev, Marica Antovska, **Tatjana Drangovska**, Darko Janevski, Gligor Kanevce, Taki Fiti, “Brownfields to renewables: A MCDA based methodological framework for site evaluation”, Environmental Engineering and Management Journal (accepted paper in 2025).
- [2]. Antovska-Mitev, Marica; **Drangovska, Tatjana**; Mujoska Trpevska, Elena (2025) “The Future of Work: AI-Driven Job Creation and Entrepreneurial Opportunities”, Springer Proceedings in Business and Economics, pp.263 – 275.
- [3]. Antovska-Mitev, M. and **Drangovska, T.** (2023) “Awareness on Concept of Circular Economy in North Macedonia on the Example of First Cycle University Students”. Economic Studies, 33(8), pp. 161-180.
- [4]. Antovska-Mitev, M. and **Drangovska, T.** (2022) “Development of the Macedonian business sector and its innovation activities from the early transition years until today (1991-2021)”, Economic Studies, 31 (6), pp.80-97.
- [5]. Antovska-Mitev, M. and **Drangovska, T.** (2021) “Assessment of the covid-19 pandemic impact on people’s lives in north Macedonia, Economic Studies, 30 (8), pp.199-211.
- [6]. **Drangovska, T.** and Antovska-Mitev, M. (2020). “Challenges of the national innovation system for the application of open innovation practices in the Republic of North Macedonia”, (39)2, pp.92-107.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Опсежната и методолошки конзистентна анализа на кандидатката м-р Татјана Дранговска резултираше со потврдување на општата хипотеза дека економскиот раст, сам по себе, не е доволен за генерирање одржлив развој, понатаму со потврдување на поединечните хипотези дека технолошкиот прогрес е клучна претпоставка за остварување одржлив развој, како и дека интегрирањето на социјалната, еколошката и институционалната компонента во моделот на раст овозможува остварување одржлив развој. Интегрирањето на клучните компоненти на одржливиот развој (економскиот раст базиран врз нови технологии и иновации, социјалната компонентна на растот, еколошката компонента на растот), како и дополнителното вклучување во анализата на институционалната компонента на развојот, му даваат посебен квалитет на овој труд и го вбројуваат во редот на ретките трудови во земјата во кои одржливиот развој се елаборира како органска и кохерентно поврзана целина на сите четири споменати компоненти. Ова дотолку повеќе што поновите научни продори на новата институционална економија, особено преку придонесите на нејзините основоположници (Норт, Коуз, Вилјамсон) и на добитниците на Нобеловата награда за економија за 2024 година (Ачемоглу, Робинсон и Џонсон), недвосмислено потврдуваат дека економскиот просперитет на земјите во голема мера е детерминиран од квалитетот, кредибилитетот и ефикасноста на економските и политичките институции. Со истражувањето е направена продлабочена емпириска декомпозиција на изворите на економскиот раст, идентификување на структурните ограничувања на македонската економија и е направена оценка на одржливоста на развојната динамика преку интегриран аналитички пристап. Дополнително, преку примена на современи макроекономски модели и сценарио-анализи, кандидатката изработи макроекономски проекции за можните развојни патеки на земјата и формулира научно засновани препораки за премин кон нов поодржлив модел на економски и општествен развој на РС Македонија.

Докторската дисертација е методолошки засновано и содржински релевантно истражување кое обработува актуелна и сложена проблематика. Кандидатката покажува способност за самостојно научно истражување, критичко размислување и користење на релевантната литература, како и примена на современи теоретски и емпириски модели, при што резултатите се јасно интерпретирани и логично поврзани со поставените цели и хипотези. Докторскиот труд има значаен научен и практичен придонес, особено во контекст на анализата на развојните состојби и предизвици на РС Македонија и формулирањето на научно засновани препораки за премин кон одржлив развој. Преку идентификување на клучните структурни ограничувања и изработка на макроекономски проекции, докторскиот труд обезбедува применлива аналитичка основа за стратешко планирање и спроведување на развојни реформи.

Проблематиката на одржливиот развој отвора можност за понатамошни научни истражувања, особено во насока на продлабочена анализа на детерминантите на вкупната факторска продуктивност, улогата на технолошкиот прогрес и иновациите, како и влијанието на институционалниот квалитет врз долгорочната динамика на економскиот раст. Дополнителен простор за истражување постои за анализа на ефектите од зелената транзиција, демографските трендови и одливот на човечки капитал врз одржливоста на развојниот модел. Понатамошни итердисциплинарни истражувања би можеле да придонесат кон посуштинско разбирање на механизмите кои овозможуваат одржлив развој на РС Македонија.

Со оглед на наведеното, Комисијата, со задоволство, му предлага на Наставно-научниот совет на Економскиот факултет во Скопје, во рамките на УКИМ, да ја прифати позитивната оценка и да закаже одбрана на докторската дисертација на кандидатката **м-р Татјана Дранговска**, со наслов: **Одржлив развој – со посебен осврт на Република Северна Македонија**.

Скопје, 25.2.2026 г.

КОМИСИЈА

Проф. д-р Владимир Филиповски, претседател, с.р.

Проф. д-р Таки Фити, ментор, с.р.

Проф. д-р Трајко Славески, член, с.р.

Проф. д-р Предраг Трпески, член, с.р.

Проф. д-р Билјана Ташевска, член, с.р.

ПРЕГЛЕД НА ПРИФАТЕНИ ТЕМИ ЗА МАГИСТЕРСКИ ТРУД НА ЕКОНОМСКИОТ
ФАКУЛТЕТ – СКОПЈЕ

Ред. Бр.	Име и презиме на кандидатот	Назив на темата		Име и презиме на менторот	Датум и бр. На одлука на ННС/НС за прифаќање на темата
		на македонски јазик	на англиски јазик		
1.	Рената Димовска	„Анализа на кредитниот ризик и управување со побарувањата во нефинансиски компании и нивното влијание врз профитабилноста“	“Credit risk analysis and receivables management in non – financial companies and their impact on profitability“	проф. д-р Александар Наумски	2.3.2026 година Бр.02-401/22
2.	Кристина Наумовска	„Процес на буџетирање и анализа на влијанието на буџетските отстапувања врз профитабилноста и трошочната ефикасност на деловните компании“	„Budgeting process and analysis of the impact of budget variances on profitability and cost efficiency of business companies“	проф. д-р Александар Наумски	2.3.2026 година Бр.02-401/23

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА ЕДЕН НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА ПО ПРЕДМЕТИТЕ ОД НАСТАВНО-НАУЧНАТА ОБЛАСТ ПЕДИЈАТРИЈА НА МЕДИЦИНСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на конкурсот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Медицински факултет – Скопје, објавен во весниците „Нова Македонија“ и „Коха“ од 1.12.2025 година, за избор на еден наставник во сите наставно-научни звања по предметите од наставно-научната област педијатрија, и врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет, бр. 02-7650/12, донесена на 25.12.2025 година, формирана е Рецензентска комисија во состав: д-р Светлана Кочева, редовен професор на Медицинскиот факултет во Скопје, д-р Аспазија Софијанова, редовен професор на Медицинскиот факултет во Скопје, д-р Соња Бојациева, редовен професор на Медицинскиот факултет во Скопје, д-р Татјана Јаковска, редовен професор на Медицинскиот факултет во Скопје и д-р Илија Кировски, вонреден професор на Медицинскиот факултет во Скопје.

Како членови на Рецензентската комисија, по прегледувањето на доставената документација го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за избор на еден наставник во сите наставно-научни звања по предметите од наставно-научната област педијатрија, во предвидениот рок се пријави доц. д-р Валентина Цвејоска Чолаковска.

Доц. д-р Валентина Цвејоска Чолаковска

1. БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Кандидатката н. сор. д-р Валентина Цвејоска Чолаковска е родена 1971 година, во Прилеп. Основно и средно образование завршила во Скопје со одличен успех. На Медицинскиот факултет, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, се запишала во учебната 1989/1990 година, а дипломирала во април 1995 година со средна оценка 9,44. Од 1996 до 2006 година била вработена во Институтот за белодробни заболувања кај децата во Скопје. Специјализацијата на Медицинскиот факултет, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, по предметот Педијатрија ја завршила во 2003 година. На Универзитетската клиника за детски болести се вработила како специјалист педијатар на Одделот за пулмологија и алергологија во 2006 година, каде што работи и сега. Супспецијализација по предметот Детска пулмологија завршила во 2021 година.

Втор циклус (магистерски студии) на Медицинскиот факултет, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, завршила во 2014 година, со просечен успех 9,87. На 8.7.2014 година го одбрала магистерскиот труд под наслов: *Квалитетитои на живоитои на децата со астма*, под менторство на проф. д-р Емилија Влашки, со што се стекнала со академскиот назив магистер на медицински науки.

Докторски студии пријавила во академската 2016/2017 година на Медицинскиот факултет во Скопје. Дисертацијата на тема: *Астма и дебелина во децата во возрастта* ја одбрала на 18.3.2020 година пред Комисија во состав: проф. д-р Мирјана Кочова, проф. д-р Емилија Влашки, проф. д-р Јордан Минов, проф. д-р Весна Велиќ Стефановска и проф. д-р Александар Петличковски, со што се стекнала со научниот степен доктор на медицински науки – клиничка медицина од областа на педијатријата.

За помлад асистент по предметот Педијатрија е избрана во 2008 година, а за асистент во 2011 година, на која позиција е реизбрана во 2016 година.

Во 2021 година е избрана за научен соработник по предметот Педијатрија на Медицинскиот факултет во Скопје (реферат за избор, Билтен бр. 1238 од 15.5.2021 година).

Во 2023 година е избрана за доцент на Медицинскиот факултет, на Катедрата за педијатрија, по предметот Педијатрија (реферат за избор, Билтен бр. 1286 од 15.6.2023 година).

Кандидатката активно се служи со англискиот јазик на ниво Б2 според Европската јазична рамка на Советот на Европа (CEFR).

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од почетокот на кариерата, објавени во Билтен бр. 939 од 1.4.2008, бр. 1003 од 1.3.2011, бр. 1009 од 30.4.2015, бр. 1109 од 15.10.2015, бр. 1125 од 15.6.2016, бр. 1140 од 15.2.2017, бр. 1227 од 1.12.2020, бр. 1238 од 15.5.2021 и бр. 1286 од 15.6.2023 година, како и вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од последниот избор до денот на пријавата, врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот.

2. НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТКАТА **Наставно-образовна дејност**

Во рамките на наставно-образовната дејност на УКИМ, Медицински факултет – Скопје, доц. д-р Валентина Цвејоска Чолаковска веќе 18 години изведува практична настава и практични испити на прв циклус студии на студиската програма Педијатрија за студенти по општа медицина и стоматологија, теоретска настава на втор циклус студии – специјализација по предметот Педијатрија, теоретска и практична едукација на специјализанти и кандидати за доедукација по семејна медицина, физикална и рехабилитациона медицина и детска и адолесцентна психијатрија на Медицинскиот факултет во Скопје.

Кандидатката била едукатор на повеќе од 100 специјализанти по предметот Болничка или вонболничка педијатрија, физикална и рехабилитациона медицина и детска и адолесцентна психијатрија и 13 кандидати за доедукација по семејна медицина. Во рамки на континуирана медицинска едукација, држела предавања на состаноци на Македонското педијатриско здружение, Македонското респираторно здружение и Македонското здружение за алергологија и клиничка имунологија на општи лекари, специјалисти педијатри и специјалисти по семејна медицина. Со свои предавања учествувала на повеќе стручни меѓународни конференции и состаноци.

Научноистражувачка дејност

Доц. д-р Валентина Цвејоска Чолаковска, како автор или коавтор, има објавено вкупно 72 стручно-научни труда презентирани на конгреси во земјата или надвор од неа. Од вкупниот број на трудови, 12 се отпечатени во македонски и меѓународни научни списанија. Автор е на 30 стручно-научни трудови. Од вкупниот број на трудови, 9 се целосно отпечатени. Од вкупниот број на трудови, 38 се презентирани на конгреси надвор од земјата и печатени во зборник на апстракти, зборник на трудови или во меѓународни научни списанија. Таа била поканет предавач на повеќе национални симпозиуми и конгреси со меѓународно учество.

Доц. д-р Валентина Цвејоска Чолаковска, како соработник истражувач, во овој изборен период учествувала во 2 национални научноистражувачки проекта. Во 2024 година е назначена за главен истражувач од Република Северна Македонија во меѓународниот твининг-проект за цистична фиброза, меѓу Одделот за цистична фиброза при Универзитетската клиника за детски болести и Центарот за цистична фиброза од Универзитетската клиника „Шарите“, Берлин, Германија.

Таа е член, покрај на здруженија во земјата, и на Европската академија за алергологија и клиничка имунологија од 1999 година, Европското респираторно здружение од 2001 година и на Европското здружение за цистична фиброза.

Стручно-апликативна дејност и дејност од поширок интерес

Доц. д-р Валентина Цвејоска Чолаковска активно е вклучена во стручно-апликативната работа на Универзитетска клиника за детски болести во Скопје од 2006 година, додека од 1996 до 2006 година работела на Институтот за белодробни заболувања кај децата во Скопје. Врши стручна дејност во амбулантски и хоспитални услови во областа на педијатриска пулмологија и алергологија. Во 2018 година, промовирана е во звањето примариус.

Од 2022 година е назначена за в.д. раководител на Одделот за пулмологија и алергологија при Универзитетската клиника за детски болести. Од 2023 година е назначена за раководител на Одделот за пулмологија и алергологија при Универзитетската клиника за детски болести и вршител на должност на Одделот за цистична фиброза.

Во 2024 година, доц. д-р Валентина Цвејоска Чолаковска е назначена за директор на Универзитетската клиника за детски болести. Функцијата ја извршува 7 месеци.

Стручно усовршување во странство од областа на педијатриската алергологија остварила со студиски престој во тек на 3 месеци во 2013 година во Детската болница „Vambino Gesu“ во Рим, Ватикан, Италија, под менторство на проф. д-р Алесандро Фиоки. По враќањето од студискиот престој, ја вовела методата специфична имунотерапија (СИТ) во детска возраст, за прв пат во РС Македонија. Во 2018 год., посетувала тренинг за работа со апаратот Niox Vero, по што ја вовела методата за одредување на азот моноксид (FeNo) во издишан воздух, за прв пат на Универзитетската клиника за детски болести.

Во март 2024 година, престојувала на Универзитетската болница во Грац, Medical University of Graz, во рамки на Observership program in pediatric pulmonology, под менторство на проф. д-р Ернст Ебер.

Во мај 2025 година се стекнала со сертификат за ултразвук на бели дробови, плевра и дијафрагма, по што ја воведува методата на Универзитетската клиника за детски болести.

Учествувала на повеќе школи, организирани во земјава и во странство, меѓу кои на Работилница за трансплантација на солидни органи/ткива и коскена срцевина во РС Македонија: достигнувања и идни перспективи, 2021, Скопје, Алерголошка школа за нутритивна алергија, во организација на Европската академија за алергија и астма (EAACI Allergy School on food allergy diagnosis, treatment and prevention во 2023 година Таормина, Италија, Академија за педијатриска торакална радиодијагностика (Academy of paediatric chest imaging), 2024, Ротердам, Холандија, Обука за превенција и контрола на инфекции, Project HOPE, 2023, Скопје.

Особена активност кандидатката покажува во дејностите од поширок интерес. Активно била или е вклучена во работата на стручни комисии и работни групи при Министерството за здравство и ФЗО на РСМ, Институтот за јавно здравје, Универзитетската клиника за детски болести во Скопје и Лекарската комора на РСМ.

- Второстепена лекарска комисија за лекување во странство, назначена од Фондот за здравствено осигурување на РС Македонија, член од јуни 2019 година и јуни 2021 година
- Првостепена лекарска комисија за лекување во странство, назначена од Фондот за здравствено осигурување на РС Македонија – заменик-член од 2023 година
- Сентинел систем за следење на сериозни акутни респираторни инфекции (САРИ), под супервизија на Институтот за јавно здравје и Министерството за здравство на РС Македонија, од 2018 година
- Комисија за следење и унапредување на здравствената заштита (Комисија за квалитет) при Универзитетската клиника за детски болести
- Стручен конзилиум за пациенти со ЦФ на РС Македонија, назначена од Министерството за здравство, во 2024 и од 2025 година
- Комисија за полагање на стручен испит на здравствени работници со високо образование, 2015 – 2026
- Работна група за изработка на Педијатриски мастер план на Република Северна Македонија за периодот 2022 – 2030 година, назначена од Министерството за здравство на РС Македонија
- Раководител на Одделот за пулмологија и алергологија при Универзитетската клиника за детски болести, од 2022 година.

Доц. д-р Валентина Цвејоска Чолаковска ги остварила наведените активности и ги поднесува за рецензија, наведени во Образецот кон овој извештај.

ОБРАЗЕЦ 1
ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: Валентина Алекса Цвејоска Чолаковска

(име, татково име и презиме)

Институција: Медицински факултет

(назив на факултетот/институтот)

Научна област: ПЕДИЈАТРИЈА

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО ЗВАЊЕ – ВОНРЕДЕН
ПРОФЕСОР/НАУЧНО ЗВАЊЕ – ВИШ НАУЧЕН СОРАБОТНИК

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
1	<p>Просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на студиите на прв и втор циклус за секој циклус посебно, односно има остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на интегрираните студии од првиот и вториот циклус *</p> <p>Просечниот успех на прв циклус изнесува: <u>9,44</u>. Просечниот успех на втор циклус изнесува: <u>9,87</u>. Просечниот успех изнесува (<u>магистер</u>) за интегрираните студии.</p>	Да
2	<p>Научен степен – доктор на науки од научната област за која се избира</p> <p>Назив на научната област: медицина; поле: клиничка медицина; подрачје: педијатрија.</p>	Да
3	<p>Објавени најмалку пет рецензирани научни труда во референтна научна публикација согласно со ЗВО во последните пет години пред објавувањето на конкурсот за избор</p>	Да
3.1	<p>Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование</p> <p>1. Назив на научното списание: Contributions. Sec of Med Sci. MASA 2. Назив на електронската база на списанија: PubMed 3. Наслов на трудот: Leptin, obesity parameters, and atopy among children with asthma 4. Година на објава: 2021</p>	Да
3.2	<p>Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од најмалку три земји,</p>	Да

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
	<p>при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Назив на научното списание: Academic Medical Journal 2. Меѓународен уредувачки одбор (вкупен број членови, број и припадност по земји): 25 членови од 11 земји 3. Наслов на трудот: Prenatal and postnatal risk factors in overweight children with asthma 4. Година на објава: 2025 	
3.2	<p>Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Назив на научното списание: Academic Medical Journal 2. Меѓународен уредувачки одбор (вкупен број членови, број и припадност по земји): 25 членови од 11 земји 3. Наслов на трудот: Metabolic syndrome in children with asthma. 4. Година на објава: 2022 	Да
3.2	<p>Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Назив на научното списание: Academic Medical Journal 2. Меѓународен уредувачки одбор (вкупен број членови, број и припадност по земји): 25 членови од 11 земји 3. Наслов на трудот: Socioeconomic environmental determinants in overweight children with asthma. 4. Година на објава: 2025 	Да
3.2	<p>Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Назив на научното списание: Academic Medical Journal 2. Меѓународен уредувачки одбор (вкупен број членови, број и припадност по земји): 25 членови од 11 земји 3. Наслов на трудот: Meconium ileus as initial presentation of cystic fibrosis: A retrospective case series from Macedonian Pediatric Cystic fibrosis Center 4. Година на објава: 2025 	Да
3.5	<p>Зборник на рецензирани научни трудови, презентирани на меѓународни академски собири каде што членовите на програмскиот или научниот комитет се од најмалку три земји</p>	Да

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
	1. Назив на зборникот: European Respiratory Journal 2. Назив на меѓународен собир: ERS Congress 3. Име на земјата: Милано, Италија 4. Наслов на трудот: Asthma and atopy in overweight children 5. Година на објава: 2023	
	1. Назив на зборникот: Abstarct book 2. Назив на меѓународниот собир: ECFS Congress 3. Име на земјата: Амстердам, Холандија 4. Наслов на трудот: Newborn screening for cystic fibrosis in North Macedonia 5. Година на објава: 2025	
3-5	6. Назив на зборникот: Abstract book 7. Назив на меѓународен собир: ECFS Congress 8. Име на земјата: Гласгов, Обединетото кралство 9. Наслов на трудот: The effectivnes of modulatory therapy with elexacaftor/tezacaftor/ivacaftor on pulmonary therapy in cystic fibrosis patients with advance lung disease 10. Година на објава: 2024	Да
4	Претходен избор во наставно-научно звање – доцент, датум и број на Билтен: Реферат за избор, Билтен бр. 1286 од 15.6.2023 година	Да
5	Има способност за изведување на високообразовна дејност	Да

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Светлана Кочева, с.р.
Проф. д-р Аспазија Софијанова, с.р.
Проф. д-р Соња Бојациева, с.р.
Проф. д-р Татјана Јаковска, с.р.
Проф. д-р Илија Кировски, с.р.

ОБРАЗЕЦ 2
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО И
НАСТАВНО-СТРУЧНО ЗВАЊЕ

Кандидат: Валентина Алекса Цвејоска Чолаковска
(име, татково име и презиме)

Институција: Медицински факултет
(назив на факултетот/институтот)

Научна област: Педијатрија

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.	Одржување на настава од трет циклус студии	
1.1.	Семинар: Мултидисциплинарна дијагностика во педијатрија за специјализанти по педијатрија, 2023 1 предавање x 0,05	0,05
1.2.	Семинар: Пулмологија за специјализанти по педијатрија, летен семестар 2024 3 предавања x 0,05	3 x 0,05
		0,2
2.	Одржување вежби од прв циклус на студии	
2.1.	За студенти на медицина – Педијатрија 2023, летен семестар, 45 часа x 0,03 2023, зимски семестар, 45 часа x 0,03 2024, летен семестар, 90 часа x 0,03 2024, зимски семестар, 90 часа x 0,03 2025, летен семестар, 90 часа x 0,03 2025, зимски семестар, 90 часа x 0,03	1,35 1,35 2,7 2,7 2,7 2,7
		12,15
2.2	За студенти на медицина – Клиничко испитување 2023, летен семестар, 16 часа x 0,03 2023, зимски семестар, 18 часа x 0,03 2024, летен семестар, 16 часа x 0,03 2024, зимски семестар, 16 часа x 0,03 2025, летен семестар, 16 часа x 0,03 2025, зимски семестар, 16 часа x 0,03	0,48 0,54 0,48 0,48 0,48 0,48
		2,94
2.3	За студенти на медицина – Ургентна медицина 2023, зимски семестар, 4 часа x 0,03 2024, зимски семестар, 8 часа x 0,03 2025, зимски семестар, 4 часа x 0,03	0,12 0,24 0,12
		0,48
2.4	За студенти на стоматологија – Педијатрија 2023, зимски семестар, 18 часа x 0,03 2024, зимски семестар, 18 часа x 0,03 2025, зимски семестар, 18 часа x 0,03	0,54 0,54 0,54
		1,62
2.5	За студенти на медицина менторска настава - Клиничка пракса по педијатрија 2023, летен семестар, 240 часа x 0,06 2023, зимски семестар, 120 часа x 0,06 2024, летен семестар, 120 часа x 0,06	14,4 7,2 7,2

	2024, зимски семестар, 120 часа x 0,06 2025, летен семестар, 360 часа x 0,06 2025, зимски семестар, 120 часа x 0,06	7,2 21,6 7,2
		64,8
2.6	За студенти на медицина – педијатрија семинар 2023, летен семестар, 2 часа x 0,03 2023, зимски семестар, 1 час x 0,03 2024, летен семестар, 3 часа x 0,03 2024, зимски семестар, 1 час x 0,03 2025, летен семестар, 3 часа x 0,03 2025, зимски семестар, 1 час x 0,03	0,06 0,03 0,09 0,03 0,09 0,03
		0,33
2.7	За студенти медицина – Педијатрија предавања 2024, летен семестар, 1 час x 0,04 2024, зимски семестар, 4 часа x 0,04 2025, летен семестар, 1 час x 0,04 2025, зимски семестар, 4 часа x 0,04	0,04 0,16 0,04 0,16
		0,4
2.8	За студенти на ТСС/лаборанти – Лабораториска дијагностика во педијатрија - предавања 2023, зимски семестар, 1 час x 0,04 2024, зимски семестар, 2 часа x 0,04 2025, зимски семестар, 2 часа x 0,04	0,04 0,08 0,08
		0,2
2.9	За студенти на ТСС/акушерки Педијатрија и неонатологија – предавања 2023, зимски семестар, 1 час x 0,04 2024, зимски семестар, 4 часа x 0,04 2025, зимски семестар, 4 часа x 0,04	0,04 0,16 0,16
		0,36
2.10	За студенти на ТСС/логопеди Педијатрија – предавања 2024, летен семестар, 3 часа x 0,04 2025, летен семестар, 5 часа x 0,04	0,12 0,2
		0,32
2.11	За студенти на ТСС/физиотерапевсти Педијатрија – предавања 2024, летен семестар, 4 часа x 0,04 2025, летен семестар, 3 часа x 0,04	0,16 0,12
		0,28
2.12	За студенти на ТСС/сестри – Педијатрија – предавања 2024, летен семестар, 2 часа x 0,04 2024, зимски семестар, 1 час x 0,04 2025, летен семестар, 2 часа x 0,04 2025, зимски семестар, 1 час x 0,04	0,08 0,04 0,08 0,04
		0,24
2.13	За студенти на ТСС/рендген тех. Ургентна медицина – предавања 2024, зимски семестар, 2 часа x 0,04 2025, зимски семестар, 2 часа x 0,04	0,08 0,08
		0,16
2.14	Консултации со студенти 0,002 поени 2023 – 2025, 20 студенти x 2 семестри x 3 години x 0,002	0,24

2.15	Ментор на дипломска работа 0,2 поени 3 x 0,2	0,6
2.16	За студенти ИНТ Сестринска интензивна нега во ургентно интензивно лекување во педијатрија – предавања 2025, летен семестар, 2 часа x 0,04	0,08
	За студенти ИНТ Сестринска интензивна нега во ургентно интензивно лекување во педијатрија 2025, летен семестар, 4 часа x 0,04	0,16
		0,24
		85,36
3.	Менор на специјалистичка работа 1 поен	
3.1	Специјализација по педијатрија 7 x 1	7
4.	Едукатор на здравствена едукација 0,08	
4.1.	Специјализација по педијатрија – турнус пулмологија	
	<ul style="list-style-type: none"> Специјализанти едукатор – 3 месеци 10 x 12 недели x 7 часа x 0,08 	67,2
	<ul style="list-style-type: none"> Специјализанти едукатор – 2 месеца 15 x 8 недели x 7 часа x 0,08 	67,2
	<ul style="list-style-type: none"> Специјализанти едукатор – 1 месец 26 x 4 недели x 7 часа x 0,08 	58,24
		192,64
4.2.	Специјализанти по семејна медицина	
	<ul style="list-style-type: none"> 3 специјализанти – доедукација, 3 недели 3 x 7 часа x 3 недели x 0,08 	5,04
4.3	Член на комисија за оцена на изработка на докторски труд 0,7 поени 1 x 0,7	0,7
4.4	Член на комисија за одбрана на дипломска работа 0,1 поен 8 x 0,1	0,8
4.7	Член на комисија за одбрана на специјалистичка работа 0,2 поени 15 x 0,2	3,0
4.8	Ментор на специјализанти по педијатрија на здравствена едукација 6 специјализанти 2 семестри x 15 недели x 4 часа x 0,08	67,2
		269,38
5.	Учесник во школи и работилници 1 поен	
5.1	Lung function masterclass, 2023, Skopje	1
5.2	Работилница за трансплантација на солодни органи/ткива и коскена срцевина во РС Македонија: достигнувања и идни перспективи, 2021, Скопје.	1
5.3	The changing landscape of pediatric nutrition, Netsle nutrition institute workshop, 2023, Riyadi	1
5.4	EAACI Allergy School on food allergy diagnosis, treatment and prevention 2023, Taormina, Italy	1
5.5	ERS Paediatric Asthma Course, 2023, Vienna, Austria	1
5.6	Workshop for clinical governance for AMS success organized by WHO, 2024, Skopje	1

5.7	Academy of paediatric chest imaging, 2024, Rotterdam, Netherlands	1
5.8	Прва Менторска Академија Медицински факултет, 2022. Скопје	1
5.9	Обука за превенција и контрола на инфекции, Project NOPE, 2023, Скопје	1
		9
		371,94

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.	Учесник во национален научен проект – финансирани од Медицински факултет, УКИМ, Скопје – 3 поени	
1.1.	„Инциденца и етиологија на анемии кај хоспитализирани деца на возраст до пет години на ЈЗУ Универзитетска клиника за детски болести со фокус на дефицит на Витамин Б12“, 2022 – 2025 година, Универзитетска клиника за детски болести, Медицински факултет, Скопје.	3
1.2.	„Ауксолошка и нутритивна проценка на деца со хронични состојби“, 2022 – 2025 година, Универзитетска клиника за детски болести, Медицински факултет, Скопје.	3
1.3.	„Асоцијација на експираторен индекс на варијабилност со ризик од појава на астма, визинг и тежина на акутна бронхоопструктивна атака кај деца од предучилишна возраст“, 2022 – 2025, Институт за белодробни заболувања, Козле.	3
		9
2.	Учесник во меѓународен научен проект – 5 поени	
2.1.	Главен истражувач во твининг-проект – Twinning Expansion Project, под покровителство на ECFS, од Центарот за цистична фиброза при Универзитетската клиника за детски болести во Скопје, со Центарот за цистична фиброза од Универзитетската клиника „Шарите“, Берлин, Германија, 2024-	5
		5
3	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно списание кое нема импакт-фактор за годината во која е објавен трудот, во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернат, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rang или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование – 5 бодови	
3.1	Svejoska Cholakovska V., Vlashki E, Kochova M, Velikj Stefanovska V, Petlichkovski A. Leptin, obesity parameters, and atopy among children with asthma. Pril (Makedon Akad Nauk Umet Odd Med Nauki) 2021;42(2):79-88.	3
		3

4	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од најмалку 3 земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови – 5 бодови	
4.1	Cvejoska Cholakovska V. , Vlashki E, Velikj Stefanovska V, Acevska Jovanovska A, Jordanova O, Kochova M. Metabolic syndrome in children with asthma. Acad Med J 2022;2(2):67-77.	3
4.2	Cvejoska Cholakovska V. , Vlashki E, Acevska Jovanovska A, Velikj Stefanovska V. Prenatal and postnatal risk factors in overweight children with asthma. Acad Med J 2025;5(1):36-44.	3
4.3	Cvejoska Cholakovska V. , Vlashki E, Acevska Jovanovska A, Velikj Stefanovska V. Socioeconomic environmental determinants in overweight children with asthma. Acad Med J 2025;5(1):36-44.	3
4.4	Krsteska E, Spirevska L, Andreevska Stepanovska A, Anastasovska V, Jordanova O, Cvejoska Cholakovska V. , Fushtikj Naceva S. Meconium ileus as initial presentation of cystic fibrosis: A retrospective case series from Macedonian Pediatric Cystic fibrosis center. Acad Med J 2025;5(1):36-44.	3
		12
5	Пленарни предавања на научен/стручен собир со меѓународно учество – 3 поени	
5.1	Cvejoska-Cholakovska V. Interstitial lung disease in children. VI Congress of the Macedonian Respiratory Society and V Congress of the Association of Pneumophthisiologist of the Republic of Macedonia, 2025. Skopje, Macedonia.	3
5.2	Cvejoska-Cholakovska V. Metabolic dysfunction in childhood asthma. V Congress of Macedonian Society of Allergy and Clinical Immunology, 2022. Struga, Macedonia.	3
5.3	Cvejoska-Cholakovska V. Subdiagnosis i overdiagnosis of childhood asthma. VI Congress of Macedonian Society of Allergy and Clinical Immunology, 2024. Skopje, Macedonia.	3
5.4	Cvejoska Cholakovska V. Challenges in the diagnosis and treatment of cystic fibrosis. Symposium on rare diseases and primary immunodeficiency, 2025. Prishtina, R Kosovo.	3
5.5	Cvejoska Cholakovska V. Burden of care. Adriatic CF Masterclass. New face of cystic fibrosis, 2025. Zagreb, Croatia.	3
5.6	Cvejoska Cholakovska V. Clinical care and its delivery. CF EXCEED Medison Education Meeting, 2024. Bucharest, Romania	3
5.7	Cvejoska Cholakovska V. Global perspective : The State of CF Care in Macedonia. South Eastern European CF Conference 2025	3
		21
6	Секциско предавање на научен стручен собир со меѓународно учество – 2 поена	
6.1	Cvejoska Cholakovska V. Clinical presentation of cystic fibrosis in newborns and infants. Simpozium “Aktuelnosti vo neonatologija” vo organizacija na Zdruzenieto na neonatoloji vo Makedonija, 2024. Skopje, Macedonia.	2

		2
7	Секциски предавања на научен стручен собир – 1 поен	
7.1	Валентина Цвејоска Чолаковска. Решение за најчестите гастроинтестинални тегоби кај доенчиња и новитети во млечните формули. Стручен состанок за Здружение на педијатри, 2022 година, Скопје.	1
7.2	Валентина Цвејоска Чолаковска. Дијагностички и тераписки можности кај деца со астма. Шести симпозиум „Новини во алергологијата и клиничката имунологија 2023“ и Прв симпозиум „Новини во пулмологијата 2023“.	1
7.3	Валентина Цвејоска Чолаковска. Алергиски заболувања во детска возраст. Мултидисциплинарен пристап во лекување на алергиските заболувања во организација на Македонското здружение за мед. на труд, 2025. Скопје, Р Македонија.	1
7.4	Цвејоска Чолаковска В. Асоцираност на неспецифичните инфламаторни маркери со астма и дебелина во детската возраст. Петти симпозиум „Новини во алергологијата и клиничката имунологија 2021“. Книга на апстракти, Скопје, Северна Македонија, 2021.	1
7.5	Цвејоска Чолаковска В. Современ пристап при третман на алергиски ринитис. Стручен состанок на Здружение лекари по општа медицина – семејни лекари на Р Македонија, 2021 година, Скопје.	1
7.6	Цвејоска Чолаковска В. Симпозиум „Бенефит од вакцинација со 15-валентна конјугирана пневмококна вакцина“, во организација на Здружението на неонатолози на Македонија, 2025. Скопје, Р Македонија.	1
		6
8	Учество на научно-стручен собир со реферат - усна презентација – 1 бод	
9.1	Cvejoska-Cholakovska V. Twinning project. Skopje, North Macedonia and Berlin, Germany, март, 2024	1
		1
10	Апстракти објавени во зборник на меѓународна конференција – 1 поен	
10.1	Cvejoska-Cholakovska V. Vlaski E, Velik Stefanovska V. Asthma and atopy in overweight children. European Respiratory Society, 2023. Milan, Italy.	1
10.2	Cvejoska Cholakovska V. , Vlashki E, Velikj Stefanovska V. Physical activity in overweight children with asthma. EAACI Hybrid Congress 2024.Valencia, Spain.	1
10.3	Cvejoska Cholakovska V. , Vlashki E, Velikj Stefanovska V. Tumor necrosis factor-alpha in allergic inflammation in overweight children with asthma. Paediatric asthma, ERS course, 2023. Vienna, Austria	1
10.4	Cvejoska Cholakovska V. , Vlashki E, Velikj Stefanovska V. The role of IL-6 in overweight children with asthma. European Academy of Paediatric Societies, 2022. Barcelona, Spain.	1
10.5	Cvejoska Cholakovska V. , Krsteska E, Andreevska Stepanovska A, Spirevska L, Stepanovski A, Fustikj S. The effectiveness of triple modulator therapy with	1

	elexacaftor/tezacaftor/ivacaftor on pulmonary function in cystic fibrosis patients with advanced lung disease. European Cystic Fibrosis Conference, 2024, Glasgow, United Kingdom	
10.6	Spirevska L, Andreevska Stepanovska A, Krsteska E, Cvejoska Cholakovska V. , Stepanovski A, Fustikj S. Effect of triple modulator therapy with elexacaftor/tezacaftor/ivacaftor on nutritional status in a series of cystic fibrosis patients. European Cystic Fibrosis Conference, 2024, Glasgow, United Kingdom	1
10.7	Krsteska E, Andreevska Stepanovska A, Cvejoska Cholakovska V. , Spirevska L, Stepanovski A, B. Koloski, Fustikj S. Impact of elexacaftor/tezacaftor/ivacaftor on sweat test values in cystic fibrosis patients in North Macedonia. European Cystic Fibrosis Conference, 2024, Glasgow, United Kingdom	1
10.8	Andreevska Stepanovska A, Krsteska E, Cvejoska Cholakovska V. , Spirevska L, Stepanovski A, Fustikj S. Impact of elexacaftor/tezacaftor/ivacaftor modulating therapy on multiple aspects of quality of life in cystic fibrosis patients: a case series. European Cystic Fibrosis Conference, 2024, Glasgow, United Kingdom	1
10.9	Andreevska Stepanovska A, Krsteska E, Cvejoska Cholakovska V. , Spirevska L, Stepanovski A, Fustikj S. Declining trend in chronic Staphylococcus aureus and pseudomonas aeruginosa infections in CF patients: A 4-year retrospective analysis. European Respiratory Society Congress, 2024. Vienna, Austria.	1
10.10	Krsteska E, Andreevska Stepanovska A, Cvejoska Cholakovska V. , Spirevska L, Stepanovski A, B. Koloski, Fustikj S. Prompt effect of ELX/TEZ/IVA on the lung function in patients with cystic fibrosis in North Macedonia. European Respiratory Society Congress, 2024. Vienna, Austria.	1
10.11	Krsteska E, Andreevska Stepanovska A, Cvejoska Cholakovska V. , Spirevska L, Anastasovska V, Pesevska M, Fustikj S. Newborn screening for cystic fibrosis in North Macedonia. European Cystic Fibrosis Conference, 2025. Milan, Italy	1
10.12	Spirevska L, Krsteska E, Andreevska Stepanovska A, Cvejoska Cholakovska V. , Anastasovska V, Pesevska M, Fustikj S The impact of neonatal screening on nutritional status in cystic fibrosis patients in North Macedonia. European Cystic Fibrosis Conference, 2025. Milan, Italy	1
10.13	Andreevska Stepanovska A, Krsteska E, Cvejoska Cholakovska V. , Spirevska L, Stepanovski A, Fustikj. Can sweat chloride levels serve as a biomarker for clinical response to elexacaftor/tezacaftor/ivacaftor in cystic fibrosis patients. European Cystic Fibrosis Conference, 2025. Milan, Italy	1
10.14	Cvejoska Cholakovska V. Insulin resistance in children with asthma. Pediatric Allergy and Asthma Meeting Digital Congress 2021.	1
10.15	Krsteska E, Andreevska Stepanovska A, Cvejoska Cholakovska V. , B. Koloski, Fustikj S. Lung function improvement with triple modulator therap in patients with cystic fibrosis in North Macedonia: A one-year experiance. European Respiratory Society Congress, 2025. Amsterdam, Netherlands.	1

10.16	Andreevska Stepanovska A, Krsteska E, Cvejoska Cholakovska V. , Spirevska L, Stepanovski A, Kotevska V, Fustikj S. Impact of modulator therapy on microbiological trends over 9 months in North Macedonia. European Respiratory Society Congress, 2025. Amsterdam, Netherlands.	1
10.17	Jovanovska A, Cvejoska Cholakovska V. , Krstevska Bozinovikj E, Petrusevska G, Dimovski A, Kocheva S. Polycythemia vera in a 13-year-old girl: A rare pediatric case. 11 th Congress of the European Academy of Paediatric Societies, 2025. Lisbon, Portugal.	1
10.18	Jovanovska A, Cvejoska Cholakovska V. , Kocheva S. Congenital hemolytic anemia in pediatric patient: A case of hereditary spherocytosis. 11 th Congress of the European Academy of Paediatric Societies, 2025. Lisbon, Portugal.	1
10.19	Jovanovska A, Cvejoska Cholakovska V. , Kocheva S. Severe pancytopenia due to megaloblastic anemia in 14-year-old male with spastic cerebral palsy. 11 th Congress of the European Academy of Paediatric Societies, 2025. Lisbon, Portugal.	1
10.20	Jovanovska A, Teov B, Cvejoska Cholakovska V. , Kocheva S, Damevska K. Epstein-Barr virus -associated cryoglobulinemic vasculitis. EAPS 2024. Vienna and Online.	1
		20
11	Апстракти објавени во зборник на национална конференција – 0,5 поени	
11.1	Jovanovska A, Cvejoska Cholakovska V. , Aleksovski Z, Mishoska M. Lung abscess as a complication of pneumonia in 18-month-old child. International Case Report Congress 2024. Struga, Macedonia.	0,5
11.2	Balevska A, Bojadzieva S, Kostovski A, Cvejoska Cholakovska V. , Stojanoska I. Wilson’s Disease: Case report of a 11-year-old child with rare mutation in ATP7B gene. International Case Report Congress 2024. Struga, Macedonia.	0,5
11.3	Krsteska E, Mitreska E, Andreevska Stepanovska A, Spirevska L, Cvejoska Cholakovska V. , Fustikj S. Neonatal cholestasis as the presenting feature in cystic fibrosis. International Case Report Congress 2024. Struga, Macedonia.	0,5
		1,5
	ВКУПНО	80,5

СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.	Експертски активности: евалуација, стручна ревизија, супервизија, технички извештаи, вешт наод, стручно мислење, систематизација, методологија – 1	
1.1.	Комисија за следење и унапредување на здравствената заштита (Комисија за квалитет)	1
1.2	Стручен конзилиум за пациенти со цистична фиброза на Универзитетската клиника за детски болести	1

1.3	Работна група за изработка на Педијатриски мастер план на Република Северна Македонија за периодот 2022 – 2030 година, назначена од Министерството за здравство на РС Македонија	1
1.4	Второстепена лекарска комисија за лекување во странство, назначена од Фондот за здравствено осигурување на РС Македонија – заменик-член од 2021 година	1
1.5	Првостепена лекарска комисија за лекување во странство, назначена од Фондот за здравствено осигурување на РС Македонија – член од 2023	1
1.6	Утврдување на дисциплинска одговорност на здравствените работници и соработници поради сторен дисциплински престап	1
		6
2	Воведување на нова акредитирана лабораториска/клиничка метода од областа на медицинските науки	
2.1.	Ултрасонографија на бели дробови, дијафрагма и плевра – за прв пат во институцијата – 1 поен	1
3	Стручна активност од областа на јавното здравство и соодветната област – 1 поен	
3.1.	Член на испитна комисија за полагање на стручен испит - 1 поен 4 x 1	4
3.2	Комисија за полагање на стручен испит на здравствените работници со завршено средно, више и високо стручно образование во Јавна здравствена установа Универзитетска клиника за детски болести, Скопје – 1 поен	1
3.3	Комисија за селекција на кандидати за унапредување на Универзитетската клиника за детски болести	1
3.4	Конкурсна комисија за избор на директор на Универзитетската клиника за детски болести	1
3.4	Листа на посредници на Универзитетската клиника за детски болести	1
	ВКУПНО	16

ДЕЈНОСТИ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС

1	Награда за научни постигнувања од струкова организација – 3 поени	
1.1.	Благодарница од Здружението за токсикологија на Македонија и Токсиколошкиот информативен центар на Универзитетска клиника за токсикологија, 2023 година	3
1.2	Благодарница за особен придонес и ангажираност при справување со пандемијата предизвикана од коронавирусот COVID-19, од Лекарската комора на РС Македонија, 2021 година	3
1.4	Благодарница за активно учество и исполнување на целите и задачите на МЛД, 2024 година	3
		9
2	Студиски престој во странство до 3 месеци – 0,5 поени	
2.1.	Medical University of Graz, Observership program in pediatric pulmonology, март 2024	0,5

3.	Учество во комисии и тела на државни и други органи – 1 поен	
3.1.	Стручен конзилиум за пациенти со ЦФ на РС Македонија, назначена од Министерството за здравство – 2023, 2025 година	2
3.2.	Акредитиран испитувач во комисиите за стручен испит на докторите на медицина во Лекарската комора на Република Северна Македонија, од 2017 до 2025 година	8
		10
4	Раководител на внатрешна организациона единица - 3 поени	
4.1.	Раководител на Оддел за пулмологија и алергологија, од 2022 година	3
4.2	Медицински директор на Универзитетската клиника за детски болести	6
		9
	Вкупно	28,5

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	371,94
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	80,5
СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ	16
ДЕЈНОСТ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС	28,5
Вкупно	496,94

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Светлана Кочева, с.р.
 Проф. д-р Аспазија Софијанова, с.р.
 Проф. д-р Соња Бојациева, с.р.
 Проф. д-р Татјана Јаковска, с.р.
 Проф. д-р Илија Кировски, с.р.

Заклучок и предлог

Врз основа на целокупната доставена документација и личното познавање на кандидатката, Рецензентската комисија позитивно ја вреднува и ја оценува наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-применувачката дејност, како и дејноста од поширок интерес на доц. д-р Валентина Цвејоска Чолаковска.

Врз основа на изнесените податоци за севкупната активност на кандидатката, од последниот избор до денес, Комисијата заклучи дека доц. д-р Валентина Цвејоска Чолаковска поседува научни и стручни квалитети и според Законот за високото образование и Правилникот за посебните услови и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и демонстратори на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ги исполнува сите услови да биде избрана во звањето **вонреден професор** по предметите од наставно-научната област педијатрија.

Според гореизнесеното, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје, доц. д-р Валентина Цвејоска Чолаковска да биде избрана во звањето **вонреден професор** по предметите од наставно-научната област педијатрија.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Светлана Кочева, с.р.
Проф. д-р Аспазија Софијанова, с.р.
Проф. д-р Соња Бојациева, с.р.
Проф. д-р Татјана Јаковска, с.р.
Проф. д-р Илија Кировски, с.р.

РЕФЕРАТ
ЗА ИЗБОР НА ДВА НАСТАВНИКА ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА
ПО ПРЕДМЕТИТЕ ОД НАСТАВНО-НАУЧНАТА ОБЛАСТ
ДЕРМАТОВЕНЕРОЛОГИЈА НА МЕДИЦИНСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на конкурсот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Медицински факултет – Скопје, објавен во дневните весници „Нова Македонија“ и „Коха“ од 1.12.2025, за избор на два наставника во сите наставно-научни звања по предметите од наставно-научната област дерматовенерологија, и врз основа на Одлуката на XXVII редовна седница на Наставно-научниот совет, бр. 02-7650/9, донесена на 25.12.2025 година, формирана е Рецензентска комисија во состав: д-р Сузана Николовска, редовен професор на Медицинскиот факултет во Скопје, д-р Александар Анчевски, редовен професор во пензија на Медицинскиот факултет во Скопје, д-р Андреј Петров, редовен професор на Медицинскиот факултет во Штип, д-р Гоце Спасовски, редовен професор на Медицинскиот факултет во Скопје и д-р Катарина Ставиќ, редовен професор на Медицинскиот факултет во Скопје.

Како членови на Рецензентската комисија, по прегледувањето на доставената документација го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за избор на два наставника во сите наставно-научни звања по предметите од наставно-научната област дерматовенерологија, во предвидениот рок се пријавија доц. д-р Силвија Дума и доц. д-р Христина Брешковска.

1. ДОЦ. Д-Р СИЛВИЈА ДУМА

БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Кандидатката доц. д-р Силвија Дума е родена на 14.8.1974, во Скопје. Средно образование завршила во Скопје, во Средното медицинско училиште во 1993. Со високо образование се стекнала на Медицинскиот факултет во Скопје. Дипломирала во 2000 година, со просечен успех 8,50. На Универзитетската клиника за дерматовенерологија е вработена во 2001 година. Во 2008 година ја завршила специјализацијата по дерматологија и се стекнала со звањето специјалист по дерматологија.

Активно е вклучена во наставната дејност на Клиниката за дерматологија. Во 2006 година е избрана во звањето помлад асистент, а во 2010 година за асистент во областа дерматологија. Во моментот е асистент, а последниот реферат за избор е објавен во Билтен бр. 1215/20 од 15.5.2020 година. Кандидатката активно се служи со англискиот јазик и поседува уверение за познавање на англиски јазик (CEFR) B2, издадено на 5.2.2021 на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје.

Во учебната 2013/2014 година се запишала на трет циклус (докторски) студии на Медицинскиот факултет во Скопје. Студиите ги завршила во 2020 година, со просечен успех 10,00. На 7.10.2020 година го одбрала докторскиот труд на тема: **Корелација помеѓу дермоскопските типови на аквирани невуси и анатомската регија, возраст и фототип на кожата**, пред Комисија во состав: проф. д-р Сузана Николовска, проф. д-р Ѓорѓе Џокиќ, проф. д-р Смиља Туџарова-Ѓоргова, проф. д-р Александар Анчевски и проф. д-р Жељко Миљушкович. Со тоа се стекнала со научниот степен доктор на науки од научната област дерматовенерологија.

Во моментот е доцент на Медицинскиот факултет во Скопје, по предметот Дерматовенерологија.

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од почетокот на кариерата, објавени во Билтен бр. 1215/20, бр. 1220/20 и бр.1239/21 како и вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од

последниот избор до денот на пријавата, врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот.

Наставно-образовна дејност

Во рамките на наставно-образовната дејност на УКИМ, Медицински факултет, кандидатката д-р Силвија Дума изведува наставно-образовна дејност (клинички вежби и предавања) на прв циклус студии на студиската програма Општа медицина, по предметите Дерматологија и Клиничко испитување, за студенти по медицина, студенти по стоматологија, медицински сестри, акушерки и физиотерапевти по предметот Дерматовенерологија.

Кандидатката е ментор на специјализанти по дерматовенерологија и едукатор на специјализанти по дерматовенерологија на други нехируршки и хируршки гранки при спроведување на турнусите според Правилникот за специјализации и супспецијализации на Медицинскиот факултет. Исто така, активно е вклучена во организирање на студентски работилници и како ментор на студенти во спремање на стручни трудови за конгреси во земјата и во странство.

Била член на комисија на 6 специјалистички испити и комисија за одбрана на дипломска работа. Кандидатката била предавач и раководител на работилници во многу образовни институции.

Коавтор е во учебник на Медицинскиот факултет, Катедра за интерна медицина.

Научноистражувачка дејност

Д-р Силвија Дума има објавено вкупно 40 научни трудови од областа дерматологија, од кои 5 научни труда во научни списанија со фактор на влијание, 19 труда во меѓународни научни списанија и повеќе трудови во зборници од научни собири.

Д-р Силвија Дума учествувала како член во 1 меѓународен научен проект, раководител на 1 национален проект и учесник во 2 национални проекта. Кандидатката активно учествувала на повеќе научни национални и меѓународни собири. Исто така, активно учествувала и со пленарни предавања на национални и меѓународни конгреси, како и на многу секциски состаноци организирани од повеќе стручни здруженија.

Стручно-применувачка дејност и дејност од поширок интерес

Д-р Силвија Дума активно е вклучена во стручно-апликативната работа на ЈЗУ Универзитетска клиника за дерматологија. Врши стручна специјалистичка дејност и едукација на специјализанти по дерматологија.

Стручно усовршување во странство остварила со студиски престој во Регио Емилија – Италија, на Клиниката „Санта Марија – Нуова“ од областа на дермоскопијата кај проф. д-р Џузепе Аргенциано.

Кандидатката е активен член на неколку меѓународни и национални здруженија од областа на дерматологијата и дерматоонкологијата.

Кандидатката е член во неколку комисији на Медицинскиот факултет.

Особена активност кандидатката покажува во дејностите од поширок интерес. Активно е вклучена во работата на стручни комисији и работни групи, и тоа како: член на Комисија за клинички студии во Малмед и претседател на Комисија за интрахоспитални инфекции на Клиниката за дерматологија.

Кандидатката одржала повеќе предавања од стручната област во институции од поширок интерес и јавни медиуми.

ОБРАЗЕЦ 1
ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: Силвија Добри Дума
(име, татково име и презиме)

Институција: Медицински факултет – Скопје
(назив на факултетот/институтот)

Научна област: ДЕРМАТОВЕНЕРОЛОГИЈА

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО ЗВАЊЕ – ВОНРЕДЕН ПРОФЕСОР

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнето ст на општите услови да/не
1	Просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на студиите на прв и втор циклус за секој циклус посебно, односно има остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на интегрираните студии од првиот и вториот циклус * Просечниот успех на прв циклус изнесува: 8,5.	ДА
2	Научен степен – доктор на науки од научната област за која се избира Назив на научната област: медицина; поле: клиничка медицина; подрачје: дерматологија.	ДА
3	Објавени најмалку пет рецензирани научни труда во референтна научна публикација согласно со ЗВО во последните пет години пред објавувањето на конкурсот за избор	ДА
3.1	Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование 1.Назив на научното списание: Acta Dermatovenerologica Alpina, Pannonica et Adriatica 2. Назив на електронската база на списанија: Web of Science 3. Наслов на трудот: Succesful treatment of recalcitrant plantar warts with pulsed dye laser 4. Година на објава: 2025	ДА
3.2	Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови 3.2.1 1. Назив на научното списание: South East European Journal of Immunology 2.Меѓународен уредувачки одбор (вкупен број членови, број и припадност по земји): ВКУПНО 16, РС Македонија (3) Србија(3),	ДА

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнето ст на општите услови да/не
	<p>Унгарија(2), Романија(2), Бугарија(2) Франција(1), Турција (1), Албанија(1), Ирак(1)</p> <p>3. Наслов на трудот: Toxic Epidermal Necrolysis :Case report and Review</p> <p>4. Година на објава: 2024, https://doi.org/10.3889/seejim.2024.6075</p> <p>3.2.2</p> <p>1. Назив на научното списание: South East European Journal of Immunology</p> <p>2. Меѓународен уредувачки одбор (вкупен број членови, број и припадност по земји): ВКУПНО 16, РС Македонија (3) Србија(3), Унгарија(2), Романија(2), Бугарија(2) Франција(1), Турција (1), Албанија(1), Ирак(1)</p> <p>3. Наслов на трудот: Drug Rush with Eosinophilia and Systemic Symptoms Syndrome: Case Report and Literature Review</p> <p>4. Година на објава: 2024 https://doi.org/10.3889/seejim.2024.6060</p> <p>3.2.3</p> <p>1. Назив на научното списание : Academic Medical Journal</p> <p>2. Меѓународен уредувачки одбор -вкупно 31, Р. С. Македонија (11), Србија(5), Словенија(3), Австрија(3), Германија(2), Турција(1), УСА(1), Грција(1), Обединето Кралство(1), Норвешка(1), Хрватска(1), Италија(1)</p> <p>3. Наслов на трудот :Adult onset atopic dermatitis: clinical case analysis with diagnostic and therapeutic insight</p> <p>4. Година на објава: 2025</p> <p>3.2.4</p> <p>1. Назив на научното списание : Academic Medical Journal</p> <p>2. Меѓународен уредувачки одбор -вкупно 31, Р. С. Македонија (11), Србија(5), Словенија(3), Австрија(3), Германија(2), Турција(1), УСА(1), Грција(1), Обединето Кралство(1), Норвешка(1), Хрватска(1), Италија(1)</p> <p>3. Наслов на трудот : Chronic inflammation in dialysis patients and its correlation with dermatological manifestation:a multicenter study from Skopje</p> <p>4. Година на објава: 2025</p>	
3.4	<p>Книга или дел од книга рецензирана и објавена во земја членка на Европската Унија и/или ОЕЦД</p> <p>1. Наслов на книгата:European Handbook of Dermatological Treatments (Dermoscopic of pigmented skin lesions)4th edition</p> <p>2. Назив на членката на ЕУ/ОЕЦД-Германија</p>	ДА

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнето на општите услови да/не
	3. Издавач, година и место на издавање/објавување: Springer Verlag Berlin Heidelberg 2023	
3.5	Зборник на рецензирани научни трудови, презентирани на меѓународни академски собири каде што членовите на програмскиот или научниот комитет се од најмалку три земји 1. Назив на зборникот: EADV Abstract book 2. Назив на меѓународниот собир: EADV symposium -ST.Julian-Malta 3. Имиња на земјите: Германија, Шпанија, Италија 4. Наслов на трудот: Atypical Spitz nevus in childhood 5. Година на објава: 2024	ДА
4	Претходен избор во наставно-научно звање – доцент, датум и број на Билтен: бр. 1239, 1.6.2021	ДА
5	Има способност за изведување на високообразовна дејност	ДА

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Сузана Николовска, с.р.
 Проф. д-р Александар Анчевски, с.р.
 Проф. д-р Андреј Петров, с.р.
 Проф. д-р Гоце Спасовски, с.р.
 Проф. д-р Катарина Ставриќ, с.р.

ОБРАЗЕЦ 2
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО И
НАСТАВНО-СТРУЧНО ЗВАЊЕ

Кандидат: Силвија Добри Дума

Институција: Медицински факултет – Скопје

Научна област: ДЕРМАТОВЕНЕРОЛОГИЈА

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.	Одржана настава во учебните 2021/2022 – 2024/2025 Прв циклус на студии.Теоретска настава по предметот дерматовенерологија за студенти на Медицинскиот и Стоматолошкиот факултет и стручните студии (медицински сестри/техничари и физиотерапевти: вкупно 76 часа (76*0.04)	3,04
2.	Настава во школи и работилници 2.1. Дермоскопска дијагноза на кожни тумори– раководител Работилница за ЗСМ, мај 2024 2.2. Меланом на кожа раководител 45. Интернационален медицински конгрес 2.3. Дермоскопија како есенцијална алатка во дијагноза на пигментни кожни тумори Раководител Одржана работилница за EMSA 2021 3*1,5	4,5
3.	Практична настава за студенти на Медицинскиот и Стоматолошкиот факултет: 332 часа (332*0,03)	9,96
4.	Консултации со студенти 1000 студенти за 5 семестри, (1000*0.002)	2
5.	Ментор на 7 специјализанти по дерматовене- рологија, 2020/21-2024/25 Број на часови неделно (4)*број на работни недели во семестар (15)*, Број на семестри (56)*0.08 (4*15*56*0.08)	268
6.	Едукатор 6.1 27 специјализанти по дерматовенерологија, вкупно 52 месеци - 208 недели (7*часа неделно*208недели*0.08) 6.2 55 специјализанти од други гранки стаж по дерматовенерологија;вкупно 44 месеци = 176 недели (7 часа неделно*176 недели*0,08)	215,06
7.	Член за оцена на докторски труд 1*0.7	0,7
8.	Член на комисија за оцена или одбрана на специјалистичка работа	1,2

	6*0.2	
9.	Член на комисија за одбрана на дипломска работа 2*0.1	0,2
	Вкупно	504,66

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.	Раководител на национален проект	
1.1	Евалуација на третманот со 5 % топичен Имкивимод кај актинични кератози со и без детектирано присуство на ХПВ во лезијата“, проект на УКИМ, 2023	6
2.	Учесник во национален научен проект	
2.1	Пилотирање на Нацрт-национална методологија за проценка на попреченост, Министерство за здравство	3
3.	Труд со оригинални научни резултати објавен во научно списание кое има импакт-фактор за годината во која е објавен трудот, во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование	
3.1	Vukovska R.,Peshikj N.,Duma S.,Breshkovska H.,Dohcheva Karajovanov I.,Nikolovska S.,Arsovska Mircevska E. Successful treatment of recalcitrant plantar warts with pulsed dye laser. Acta Dermatovenerologica Alpina, Pannonica et Adriatica 2025;34:27-29 Doi:10.15570/actaapa.2025.8 (8*0,6+0,6)	5,4
4.	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови	
4.1	Duma S., Petkova A., Duma H., Breshkovska H., Vukovska R., Dohceva-Karajovanov I., Mircevska Arsovska E., Nikolovska S. Differences in the Effects of Secukinumab on Psoriasis: A Case Series. South East European Journal of Immunology 2025,Vol.8 DOI https://doi.org/10.3889/seejim.2025.6146 (5*0.6)	3
4.2	Duma S., Vukovska R., Breshkovska H., Dohceva-Karajovanov I., Mircevska-Arsovska E., Nikolovska S., Mitrova Telenta J. Reccurent erythema fixum bullosum with acral involvement:a case report and literature review. Mac.Med.Preview,2025; 79(1) (5*0.6)	3
4.3	Breshkovska H., Duma S., Nikolovska S., Dohceva-Karajovanov I., Mircevska Arsovska E., Vukovska R., Najdova A., Peneva M., Nacevska Gjorgjeska A., Trajkova V., Teovska Mitrevska N.	3

	Effects of hyperbaric oxygen therapy on diabetic foot ulcer:Clinical and inflammatory parameters-a case report. Mac.Med.Preview,2025; 79(1) (5*0.6)	
4.4	Breshkovska H., Duma S., Nikolovska S., Dohceva-Karajovanov I., Mircevska Arsovska E., Vukovska R.,Najdova A., Peneva M., Nacevska Gjorgjeska A., Trajkova V., Teovska Mitrevska N. Evaluation of the Effectiveness of Hyperbaric Oxygen Therapy in the Healing of Chronic Wounds:Assessment Through Wound Surface Area and the Pro-inflammatory Cytokine IL-6. South East European Journal of Immunology 2025,Vol.8 DOI https://doi.org/10.3889/seejim.2025.6147 (5*0.6)	3
4.5	Dohceva Karajovanov I., Peshikj N., Cifrevska Matevska V., Duma S., Breshkovska H., Mirceska Arsovska E., Vukovska R., Nikolovska S. Adult-onset atopic dermatitis:Clinical case analysis with diagnostic and therapeutic insights. Acad Med J 2025;5(Suppl 1):S139-S145 (5*0.6)	3
4.6	Dohceva Karajovanov I., Nikolovska S., Damevska K., Velikj Stefanovska, V., Dohchev S., Duma S., BreshkovskaH., Mircheska Arsovska E., Dohchev K., Spasovski G., Grivcheva Panovska V. Chronic inflammation in dialysis patients and its correlation with dermatological manifestations:A multicenter study from Skopje. Acad Med J 2025;5(Suppl 1):S103-S118. (5*0.6)	3
4.7	Duma S., Nikolovska S., Duma H., Breshkovska H., Dohceva-Karajovanov I., Dimova M., Boshoska Trpeska A. Drug Rash with Eosinophilia and Systemic Symptoms Syndrome:Case Report and Literature Review. South East European Journal of Immunology 2024 Jan 23:7(1):7-12 https://doi.org/10.3889/seejim.2024.6060 (5*0.6)	3
4.8	Breshkovska H., Duma S., Nikolovska S., Dohceva-Karajovanov I., Telenta Mitrova J., Duma H., Peneva M., Gjorgjeska A., Trajkova V. Toxic Epidermal Necrolysis:Case Report and Review. South East European Journal of Immunology.2024 Mar 12;7:56-60. https://doi.org/10.3889/seejim.2024.6075 (5*0.6)	3
4.9	Mitrova Telenta J., Labacevska Gjatovska L., Kostovski M., Dimova M., Dohceva-Karajovanov I., Nikolovska S., Duma S.,Breshkovska H., Panovski N.Biofilm in chronic diabetic foot ulcer- Case report. JMS 2023;Vol 6(3):246-250 https://doi.org/10.55302/JMS2363246mt (5*0.6)	3
4.10	Vukovska R., Duma S., Temelkova P., Dohcheva Karajovanov I., BreshkovskaH. Hydroxyurea-induced centrofacial hyperpigmentation and nail malanonychia in a 69-year-old male: Case report. Mac.Med.Preview,2023;78(1):54-56 (5*0.6)	3
4.11	Vukovska R.,Duma S,Pljakoska V.,Dimitrov G.,Docheva Karajovanov I.,Arsovska Mircevska E.	3

	Epidermodysplasia verruciformis associated with low-risk hpv-case report JMS 2023:6(1):17-23(5*0.6)	
5.	Книга или дел од книга рецензирана и објавена во земја членка на Европската Унија и/или ОЕЦД	
5.1	-Duma S., Dermoscopy of Pigmented Skin Lesions; A.D.Katsambas etal(eds),European Handbook of Dermatological Treatents DOI 10.1007/978-3-662-45139-7_116 Springer-Verlag Berlin Heidelberg-2023 Second edition -коавтор	6
6.	Рецензија на научен /стручен труд	
6.1	Рецензирани се 5 научни/стручни труда(5*0.2)	1
7.	Секциско предавање на научен/стручен собир	
7.1	Сензитивна и нетолерантна кожа како предизвик, Здружение на дерматолози на Македонија, Скопје, 26.4.2023	1
7.2	Новини и терапија кај атописки дерматит и розацеа Здружение на дерматолози на Македонија, Скопје 11.3.2024	1
7.3	Улогата на семејниот лекар во дијагнозата и третманот на болести од областа на кардиологија, ендокринологија, дерматологија (Локална и системска терапија на акне), Велес, 2025	1
7.4	Локална терапија во дерматологија Здружение на дерматолози на Македонија, Скопје, 14.12.2023	1
8.	Пленарно предавање на научен /стручен собир со меѓународно учество	
8.1	Dermatoscopy in modern medical diagnosis XXI Congress of the Doctors of the Republic of North Macedonia 11-14.09.2025	3
8.2	Epidermal carcinomas and premalignant lesions associated with HPV - New therapeutic options and research perspectives Symposium HPV Infections and associated disease,Struga 2022	3
8.3	Correlation Between dermoscopy subtypes of acquired nevi and anatomical region,age and skin phototype VII Congress of Dermatovenerologist of Macedonia with international participation Oktomvri 2022 -Ohrid	3
8.4	Inflamoskopija-dermoskopija na inflamatorni lezii 1 st Scientific Conference of the University clinic of Dermatology -Skopje - 2025	3
8.5	Vanishing melanoma VI Congress of Dermatovenerologist of Montenegro Petrovac , May 2025	3
8.6	Epidermal carcinomas and premalignant lesions associated with HPV -New therapeutic options and research perspectives V Congress of Dermatovenerologist of Montenegro Ulcinj, June 2023	3

9.	Секциски предавања на научен/стручен собир со меѓународно учество	
9.1	Duma S., Nikolovska S., Breshkovska H., Dohcheva Karajovanov I., Dimova M., Vukovska R., Duma H., Trpeska Boshoska A. DRESS Sy report and literature review. 3rd International case report congress,Skopje,2025	2
9.2	Breshkovska H. Nikolovska S., Duma S., Dohcheva Karajovanov I., Najdova A., Mirceska Arsovska E., Doneva K.,T rajkova V.Palmoplantar Eczema-Clinical and aetiological subtypes. Sixth congress of the Macedonian Society of Allergy and Clinical Immunology, Skopje, 2024	2
9.3	Брешковска Х, Николовска С., Дума С., Дохчева Карајованов И., Трајкова В., Ѓорѓеска А., Пенева М. Стивенс-Џонсон Синдром и токсична епидермална некролиза – животозагрозувачки мукокутани медикаментозни реакции. Шести симпозиум „Новини во алергологијата и клиничката имунологија 2023“&Прв симпозиум „Новини во пулмологијата 2023“, Струга, 2023	2
9.4	Nikolovska S., Breshkovska H., Duma S., Dohcheva Karajovanov I., Dimova M., Mitrova Telenta J.Diagnostic Challenges of the “Blue skin”-Ochronosis. 23rd Belgrade Dermatology Days,2023	2
9.5	Karajovanov Dohcheva I., Breshkovska H., Duma S.,Nikolovska S., Dohchev S. From benign lesions to invasive carcinomas,and those in between-venereal warts or not? 5th Congress of Dermatovenerologists of Montenegro, Ulcinj, 2023	2
9.6	Dohcheva Karajovanov I., Duma S., Breshkovska H., Mitrova Telenta J., Dimova M., Nikolovska S. Adult-onset atopic dermatitis:Under reported or under-diagnosed? Sixth congress of the Macedonian Society of Allergy and Clinical Immunology, Skopje, 2024	2
9.7	Duma S., Breshkovska H., Nikolovska S., Dohcheva Karajovanov I., Vukovska R., Najdova A. Корелација помеѓу аквирираните невусните поттипови и фототипот на кожата и вкупниот број на невуси и пролонгираната сончева експозиција. 1st Scientific Conference of the University Clinic of Dermatology in Skopje with international participation. Skopje, 2025	2
9.8	Dohcheva Karajovanov I.,Peshikj N.,Cifrevska Matevska V.,Duma S.,Breshkovska H.,Mirceska Arsovska E.,Vukovska R.,Nikolovska S. Adult-onset atopic dermatitis:Clinical case analysis with diagnostic and therapeutic insights. 1st Scientific Conference of the University Clinic of Dermatology in Skopje with international participation. Skopje, 2025	2
9.9	Vukovska R., Peshikj N., Duma S., Breshkovska H., Dohcheva Karajovanov I., Nikolovska S., Mircevska Arsovska E. Efficacy of pulse dye laser(PDL) in the treatment of recalcitrant plantar HPV warts.	2

	3rd International case report congress, Skopje, 2025	
9.10	Nikolovska S., Simeonovski V., Arsovska E., Duma S., Breshkovska H., Dohcheva Karajovanov I. "Monkey Pox" Facts for dermatovenerologists. XXI Congress of the Doctors of the Republic of N. Macedonia, Skopje, 2025	2
9.11	Дохчева Карајованов И., Брешковска Х., Дума С., Николовска С. Атописки марш: Кожа-Црева-Бели дробови; Кој почна? Шести симпозиум „Новини во алергологијата и клиничката имунологија 2023“ & Прв симпозиум „Новини во пулмологијата 2023“, Струга, 2023	2
9.12	Дума С., Николовска С., Дума Х., Брешковска Х. ДРЕСС синдром, клинички и терапевтски аспекти. Шести симпозиум „Новини во алергологијата и клиничката имунологија 2023“ & Прв симпозиум „Новини во пулмологијата 2023“, Струга, 2023	2
9.13	Дума С., Брешковска Х., Николовска С. Корелација помеѓу дермоскопските поттипови на аквирани невуси и анатомската регија, возраст и фототипот на кожата. VII конгрес на дерматовенеролозите на Македонија со меѓународно учество, Охрид, 2022	2
9.14	Duma S., Nikolovska S., Breshkovska H., Dohcheva I., HPV associated skin carcinomas and precancerosis. Symposium "HPV infection and associated diseases", Struga, 2022	2
9.15	Vukovska R., Duma S., Pljakoska V., Epidermodysplasia verruciformis with low risk HPV-case report Symposium "HPV infection and associated diseases", Struga, 2022	2
9.16	Брешковска Х., Николовска С., Дума С., Ѓорѓиевска А., Пенева М., Трајкова В., Шешова И. Третман на хронични рани и ефектот на адјувантната хипербарна оксигенотерапија. VII конгрес на дерматовенеролозите на Македонија со меѓународно учество, Охрид, 2022	2
9.17	Nikolovska S., Duma S., Dohcheva Karajovanov I., Mircheska Arsovska E., Dimova M. Some rare skin malignancies VII congress of Dermatologist of Macedonia, 2022, Ohrid	2
9.18	Брешковска Х., Арсовска Мирчевска Е., Карајованов Дохчева И., Вуковска Р., Дума С., Николовска С., Пенева М., Трајкова В., Митревска Теовска Н. Инфламацијата во процесот на заздравување на рани – преглед на молекуларни и клеточни механизми, Прва конференција на Клиниката за дерматологија, Скопје, 2025	2
10.	Апстрактите објавени во зборник од конференција	
10.1	Duma S., Breshkovska H., Nikolovska S., Mitrova Telenta J., Trajkova V., Duma H. Atypical Spitz nevus in childhood-case report. Abstract book, Abstract N°: 1893, EADV Symposium, St. Julian's, Malta, 2024	1
10.2	Vukovska R., Duma S., Dohcheva Karajovanov I., Breshkovska H., Nikolovska S., Mircheska Arsovska E.	1

	Reccurent erythema fixum bullosum with acral involvement: a case report. Abstract book, N°:5202, 34th EADV Congress, Paris, 2025	
10.3	Breshkovska H., Duma S., Dohcheva Karajovanov I., Nikolovska S., Mircheska Arsovska E., Vukovska R., Gjorgjeska A.,Trajkova V.,Teovska Mitrevska N.,Peneva M.Treatment of chronic wounds and the effect of the adjuvant hyperbaric oxygen therapy. Abstract book, Abstract N°:2362, EADV Symposium, Prague, 2025	1
10.4	Nikolovska S., Dimova M., Dohcheva Karajovanov I., Breshkovska H.,Duma S., Najdova A. Leukocytoclastic vasculitis affecting the gallbladder and skin as a paraneoplastic syndrome in pancreatic carcinoma. Abstract book, AbstractN°:1848, EADV Symposium, St.Julian’s, Malta, 2024	1
10.5	Breshkovska H., Nikolovska S., Duma S., Trajkova V., Gjorgjeska A., Peneva M. Treatment of venous ulcer and the effect of adjuvant hyperbaric oxygen therapy. Abstract book Abstract N°:1669,EADV Symposium, Seville, 2023	1
10.6	Breshkovska H., Nikolovska S., Duma S., Dohcheva Karajovanov I.,Trajkova V., Gjorgjeska A., Peneva M. Adjuvant hyperbaric oxygen therapy in treatment of chronic wonds and chronic inflammation. Abstract book,Abstract N°:5897,EADV Congress, Berlin 2023	1
10.7	Nikolovska S.,Breshkovska H.,Dohcheva Karajovanov I.,Duma S.,Dimova M.,Mitrova Telenta J. Blue rubber bleb nevus syndrome misdiagnosed as hemorrhoids-case report. Abstract book,Abstract N°:1609, EADV Symposium, Seville, 2023	1
10.8	Nikolovska S., Dimova M., Dohcheva Karajovanov I., Telenta Mitrova J., Duma S.,Breshkovska H. Post COVID-19 livedoid vasculopathy-raport of three cases. Abstract book,Abstract N°:6040,EADV Congress,Berlin 2023	1
10.9	Vukovska R., Duma S., Dohcheva Karajovanov I, Mirceska Arsovska E., Simeonovski V, Doneva K. Phlegmon-a dermatological or surgical problem, 32nd EADV Congress, 11-14 October 2023,Berlin, Germany	1
10.10	Rushiti Mehmeti Kujtime, Pollozhani N,. Duma S., Jakovljevic N., Zhaku S., Lichen planus/Lupus erythematosus overlap syndrome-case report VII congress of Dermatologist of Macedonia,2022 Ohrid	1
	Вкупно	122,4

СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.	Книга од стручна област - коавтор	
1.1	Интерна медицина, инфектологија и дерматовенерологија за тригодишни стручни студии	7
2.	Експертски активности: евалуација, стручна ревизија, супервизија, технички извештаи, вешт наод и мислење, стручно мислење, проценка на капитал, систематизација, методологија	
2.1	Комисија за клинички студии, Малмед Со решение бр. 03-771/1 Од 25.1.2021 година беше член на Комисијата за клинички студии до 9.1.2025	1
3.	Предавање на институции од јавен интерес, културно-информативни центри	
3.1	- едукативно предавање: „Вовед во сексуалното и репродуктивното здравје“ за ученици од 8. и 9. одделение во ОУ „Коле Неделковски“ – Скопје, 20.12.2024 - кампања ЕУРОМЕЛАНОМА за превенција и рано откривање на меланом (2022 – 2025) - предавач на панел-дискусија, Фемина, од едукативен карактер на широка популација, на тема: „Во чекор со времето про ејџинг“, Скопје, 2022 - предавач на панел-дискусија, Фемина, од едукативен карактер на широка популација, на тема: „Нега на акнеична кожа“ – Скопје, 2021 (7*0,5)	3,5
4	Клиничка или научно-апликативна студија во областа на медицинските науки и здравството	
4.1	Пилотирање на Нацрт-национална методологија за проценка на попреченост, Министерство за здравство	1
5.	Завршена специјализација во областа на медицинските науки и здравството	
5.1	Специјализација – дерматовенерологија	2
6.	Клиничка практика во соодветната област (дијагностички и тераписки процедури) -првпат во институцијата воведена процедура	
6.1	Candela CO ₂ RE Laser – за третман на различни дерматолошки состојби: акни, лузни, брчки, фотостарење и хипертрофични лузни, 2021 година Vbeam Perfecta® Pulsed-dye Laser – за третман на васкуларни и пигментни лезии, 2021 година (2*1)	2
Вкупно		16,5

ДЕЈНОСТИ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1	Член на Факултетска комисија	

1.1	- член на Наставно-научен совет на Медицински факултет – Скопје, 7.7.2025 - -член на Наставен одбор на Медицински факултет – Скопје, 18.12.2023-2*0,5	1
2.	Член на организационен или програмски одбор намеѓународен научен/стручен собир	
2.1	Конгрес на дерматовенерозози со интернационално учество, Охрид, 2022	1
3.	Раководител на внатрешна организациска единица	
3.1	Раководител на Оддел за дневна болница	3
4.	Член на комисија за избор во звање	
4.1	Член во 3 рецензентски комисии за избор на асистенти (3*0,2)	0,6
4.2	Член во 1 рецензентска комисија за избор на научен соработник (1*0,2)	0,2
5	Учество во комисии и тела на државни и други органи	
5.1	- член на Управен одбор на Клиника за дерматологија, од 25.10.2023 - Комисија за биолошка терапија, ЈЗУ УК за дерматологија, 2023 – 2024 - Комисија за селекција на кандидати за специјализации, ЈЗУ Универзитетска клиника за дерматологија, 2022 (3*1)	3
	Вкупно	8,8

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	504,66
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	122,4
СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ	16,5
ДЕЈНОСТИ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС	8,8
Вкупно	652,36

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Сузана Николовска, с.р.
 Проф. д-р Александар Анчевски, с.р.
 Проф. д-р Андреј Петров, с.р.
 Проф. д-р Гоце Спасовски, с.р.
 Проф. д-р Катарина Ставриќ, с.р.

2. ДОЦ. Д-Р ХРИСТИНА БРЕШКОВСКА

БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Кандидатката д-р Христина Брешковска е родена на 16.2.1979, во Скопје. Средно образование завршила во Скопје со одличен успех. Со високо образование се стекнала на Медицинскиот факултет во Скопје при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје. Дипломирала во 2004 година, со просечен успех 9.

На Универзитетската клиника за пластична и реконструктивна хирургија во Скопје, кандидатката се вработила во јануари 2011 год.

На Универзитетската клиника за дерматологија во Скопје, кандидатката се вработила во август 2022 год.

Специјалистичкиот испит по дерматовенерологија го положила на 23.3.2010 год., со што се стекнала со звањето специјалист по дерматовенерологија.

Во 2013 год. се запишала на трет циклус (докторски) студии по клиничка медицина на Медицинскиот факултет во Скопје. Студиите ги завршила во 2020 година, со просечен успех 9,43. На 14.10.2020 год., при Медицинскиот факултет во Скопје, ја одбрала својата докторска дисертација со наслов: „Евалуација на ефикасноста на хипербарната оксигенотерапија врз заздравувањето на хроничните рани и врз хроничната инфламација“, пред Комисија во состав: проф. д-р Сузана Николовска, проф. д-р Катерина Дамевска, проф. д-р Ѓорѓе Џокиќ, проф. д-р Љубица Павлова и проф. д-р Лидија Тодоровска (ментор). Со тоа се стекнала со научниот степен доктор на медицински науки – клиничка медицина од областа дерматовенерологија.

Кандидатката активно се служи со англискиот јазик.

Во август 2015 година, д-р Христина Брешковска е избрана за асистент докторанд по предметот Дерматовенерологија при Катедрата за дерматовенерологија на Медицинскиот факултет, а во 2020 година е избрана за асистент по предметот Дерматовенерологија. Во 2021 година е избрана за доцент по предметот Дерматовенерологија.

Во моментот е доцент на Медицинскиот факултет, по предметот Дерматовенерологија.

Последниот реферат за избор е објавен во Билтенот на УКИМ бр. 1239 од 1.6.2021 година.

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од почетокот на кариерата, објавени во Билтенот бр. 1105/15, бр. 1215/20, бр. 1220/20 и бр. 1239/21, како и вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од последниот избор до денот на пријавата, врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот.

Наставно-образовна дејност

Во рамките на наставно-образовната дејност на Медицинскиот факултет, кандидатката д-р Христина Брешковска, доцент, изведува наставно-образовна дејност (клинички вежби и предавања) на I циклус студии за студентите по општа медицина и студентите по стоматологија, медицински сестри, акушерки и физиотерапевти – предмет: Дерматовенерологија.

Кандидатката е ментор на специјализанти по дерматовенерологија и едукатор на специјализанти по дерматовенерологија и други нехируршки и хируршки гранки при спроведување на турнусите според Правилникот за специјализации и супспецијализации на Медицинскиот факултет.

Била член на комисија на 6 специјалистички испити и комисији за одбрана на дипломска работа.

Кандидатката бил предавач и инструктор на работилници во многу образовни установи.

Коавтор е во учебник на Медицински факултет, Катедра за интерна медицина.

Научноистражувачка дејност

Д-р Христина Брешковска има објавено вкупно 20 научни трудови од областа на дерматовенерологијата, во меѓународни научни списанија и списанија со фактор на влијание.

Д-р Христина Брешковска била соработник во еден национален научен проект поддржан од Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

Д-р Христина Брешковска била член на рецензентски комисији за научни/стручни трудови во меѓународни списанија.

Д-р Христина Брешковска зела учество на повеќе научни конгреси со многу објавени апстракти кои ги има презентирани на домашни и меѓународни конгреси.

Свои секциски и пленарни предавања одржала на научни/стручни собири во земјата и во странство.

Стручно-применувачка дејност и дејност од поширок интерес

Д-р Христина Брешковска активно е вклучена во стручно-применувачката работа како специјалист по дерматовенерологија. Врши стручна дејност во полето на алергологијата и флебологијата.

Кандидатката е коавтор на книга од стручна област.

Кандидатката е активно вклучена во предавања од јавен интерес, како и во внатрешната организација на Клиниката за пластична и реконструктивна хирургија.

Член е на работни групи и групи за стручна ревизија при Министерството за здравство на РС Македонија и ЈЗУ Универзитетска клиника за дерматологија – Скопје.

Кандидатката била член на комисији на Медицинскиот факултет во Скопје и член на комисији за избор во звање.

Кандидатката вовела нови клинички методи во областа на медицинските науки и здравството.

ОБРАЗЕЦ 1
ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: Христина Никола Брешковска

(име, татково име и презиме)

Институција: Медицински факултет – Скопје

(назив на факултетот/институтот)

Научна област: ДЕРМАТОВЕНЕРОЛОГИЈА

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО ЗВАЊЕ – ВОНРЕДЕН ПРОФЕСОР

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнето ст на општите услови да/не
1	Просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на студиите на прв и втор циклус за секој циклус посебно, односно има остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на интегрираните студии од првиот и вториот циклус * Просечниот успех на прв циклус изнесува: 9,0	ДА
2	Научен степен доктор на науки од научната област за која се избира Назив на научната област: медицина; поле: клиничка медицина; подрачје: дерматологија.	ДА
3	Објавени најмалку пет рецензирани научни труда во референтна научна публикација согласно со ЗВО во последните пет години пред објавувањето на конкурсот за избор	ДА
3.1	Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование 1.Назив на научното списание: Acta Dermatovenerologica Alpina, Pannonica et Adriatica 2. Назив на електронската база на списанија: Web of Science 3. Наслов на трудот: Succesful treatment of recalcitrant plantar warts with pulsed dye laser 4. Година на објава: 2025	ДА
3.2	Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови 3.2.1 1.Назив на научното списание: Exploration of Asthma & Allergy 2.Меѓународен уредувачки одбор (вкупен број членови, број и припадност по земји): 35-Италија (11), Кина (3), Јапонија(2), Португалија(2), Турција(2), Швајцарија(1), Тајланд(1), Грција(1), Либан(1), Австрија(1), Бразил(1), Словенија(1), Романија(1),	ДА

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнето ст на општите услови да/не
	<p>Германија(1), Ј.Кореа (1), Шпанија (1), Франција (1), Индија (1) ,УСА (1), Англија (1)</p> <p>3. Наслов на трудот: Clinical and autoimmune characteristics associated with angioedema in patients with chronic spontaneous urticaria</p> <p>4. Година на објава: 2025</p> <p>3.2.2</p> <p>1. Назив на научното списание: South East European Journal of Immunology</p> <p>2. Меѓународен уредувачки одбор (вкупен број членови, број и припадност по земји): ВКУПНО 16, РС Македонија (3) Србија (3), Унгарија (2), Романија (2), Бугарија (2) Франција (1), Турција (1), Албанија(1), Ирак(1)</p> <p>3. Наслов на трудот: Toxic Epidermal Necrolysis :Case report and Review</p> <p>4. Година на објава: 2024, https://doi.org/10.3889/seejim.2024.6075</p> <p>3.2.3</p> <p>1. Назив на научното списание: South East European Journal of Immunology</p> <p>2. Меѓународен уредувачки одбор (вкупен број членови, број и припадност по земји): ВКУПНО 16, РС Македонија (3), Србија(3), Унгарија(2), Романија(2), Бугарија(2) Франција (1), Турција (1), Албанија (1), Ирак(1)</p> <p>3. Наслов на трудот: Drug Rush with Eosinophilia and Systemic Symptoms Syndrome: Case Report and Literature Review</p> <p>4. Година на објава: 2024 https://doi.org/10.3889/seejim.2024.6060</p> <p>3.2.4</p> <p>1. Назив на научното списание : Academic Medical Journal</p> <p>2. Меѓународен уредувачки одбор -вкупно 31, Р. С. Македонија (11), Србија(5), Словенија(3), Австрија(3), Германија(2), Турција(1), УСА(1), Грција(1), Обединето Кралство(1), Норвешка(1), Хрватска(1), Италија(1)</p> <p>3. Наслов на трудот: Epicutaneous Patch test results in children with atopic dermatitis</p> <p>4. Година на објава:2025</p>	
3.5	<p>Зборник на рецензирани научни трудови, презентирани на меѓународни академски собири каде што членовите на програмскиот или научниот комитет се од најмалку три земји</p> <p>1. Назив на зборникот: EADV Abstract book</p> <p>2. Назив на меѓународниот собир: EADV Symposium, Seville, Spain</p> <p>3. Имиња на земјите: Шпанија, Германија, Италија</p>	ДА

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнето на општите услови да/не
	4. Наслов на трудот: Treatment of venous ulcer and the effect of adjuvant hyperbaric oxygen therapy 5. Година на објава: 2023	
4	Претходен избор во наставно-научно звање – доцент, датум и број на Билтен: бр. 1239, 1.6.2021	ДА
5	Има способност за изведување на високообразовна дејност	ДА

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Сузана Николовска, с.р.
 Проф. д-р Александар Анчевски, с.р.
 Проф. д-р Андреј Петров, с.р.
 Проф. д-р Гоце Спасовски, с.р.
 Проф. д-р Катарина Ставриќ, с.р.

ОБРАЗЕЦ 2
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО И
НАСТАВНО-СТРУЧНО ЗВАЊЕ

Кандидат: Христина Никола Брешковска
Институција: Медицински факултет – Скопје
Научна област: ДЕРМАТОВЕНЕРОЛОГИЈА

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

	Назив на активноста:	Поени
1	Одржана настава во учебните години 2021/22-2024/25	
1.1	Прв циклус студии Теоретска настава по предметот дерматовенерологија за студенти на Медицинскиот и Стоматолошкиот факултет и стручните студии (медицински сестри/техничари и физиотерапевти): вкупно 89 часа. (89*0.04)	3,56
2	Настава во школи и работилници -раководител	1,5
3	Одржување на вежби (лабораториски, клинички, аудиториски или изработка на семинарски труд): вкупно 332 часа (332*0.03)	9,96
4	Консултации со студенти – 1000 студенти за 5 семестри, (1000*0.002)	2
5	Ментор на 9 специјализанти по дерматологија, 2020/2021 – 2024/2025: Број на часови неделно (4) *број на работни недели во семестар (15) * број на семестри (72)*0.08 (4*15*72*0,08)	345,6
6	Едукатор на 24 специјализанти по дерматовенерологија, вкупно 42,5 месеци=170 недели (7 часа неделно*170 недели*0.08)	95,2
7	Едукатор на 57 специјализанти од други гранки за специјалистички стаж по дерматовенерологија: вкупно 45 месеци=180 недели (7 часа неделно*180*0.08)	100,8
8	Член на комисија за оцена на докторски труд(1*0,7)	0,7
9	Член на комисија за оцена или одбрана на специјалистичка работа(6*0,2)	1,2
10	Член на комисија за одбрана на дипломска работа(2*0,1)	0,2
	Вкупно	560.72

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.	Учесник во национален научен проект	
1.1	„Евалуација на третманот со 5 % топичен Имквивимод кај актинични кератози со и без детектирано присуство на ХПВ во лезијата“, проект на УКИМ, 2023.	3
2.	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно списание кое има импакт-фактор за годината во која е објавен трудот, во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование	
2.1.	Vukovska R.,Peshikj N.,Duma S., Breshkovska H. ,Dohcheva Karajovanov I.,Nikolovska S.,Arsovska Mircevska E.Successful treatment of recalcitrant plantar warts with pulsed dye laser.Acta Dermatovenerologica Alpina,Pannonica et Adriatica 2025;34:27-29 Doi:10.15570/actaapa.2025.8 (8*0,6+0,6)	5,4
3.	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови	
3.1.	Breshkovska H. ,Duma S., Nikolovska S., Dohceva-Karajovanov I., Mircevska Arsovska E., Vukovska R., Najdova A., Peneva M.,Nacevska Gjorgjeska A.,Trajkova V.,Teovska Mitrevska N. Effects of hyperbaric oxygen therapy on diabetic foot ulcer:Clinical and inflammatory parameters-a case report.Mac.Med.Preview,2025; 79(1) (5*0.6)	3
3.2.	Breshkovska H. ,Duma S.,Nikolovska S., Dohceva-Karajovanov I., Mircevska Arsovska E., Vukovska R.,Najdova A., Peneva M.,Nacevska Gjorgjeska A.,Trajkova V.,Teovska Mitrevska N.Evaluation of the Effectiveness of Hyperbaric Oxygen Therapy in the Healing of Chronic Wounds:Assessment Through Wound Surface Area and the Pro-inflammatory Cytokine IL-6. South East European Journal of Immunology 2025,Vol.8 DOI https://doi.org/10.3889/seejim.2025.6147 (5*0.6)	3
3.3.	Peneva M., Gjorgjeska A., Zhogovska E., Ivanova M., Aleksovski D.,Baneva E., Breshkovska H. A challenging “silent depth” clinical scenario in North Macedonia: Unmasking a rare case of amelanotic melanoma with trapezius muscle invasion and metastatic disease. Sanamed 2025;Vol.20 No.2 http://doi.org/10.5937/sanamed0-59888 (5*0.6)	3
3.4	Breshkovska H. , Duma S., Nikolovska S., Dohceva-Karajovanov I., Telenta Mitrova J., Duma H., Peneva M.,Gjorgjeska A.,	

	Trajkova V. Toxic Epidermal Necrolysis:Case Report and Review. South East European Journal of Immunology.2024 Mar 12;7:56-60. https://doi.org/10.3889/seejim.2024.6075 (5*0.6)	3
3.5	Duma S., Petkova A., Duma H., Breshkovska H. ,Vukovska R., Dohceva-Karajovanov I., Mircevska-Arsovska E., Nikolovska S. Differences in the Effects of Secukinumab on Psoriasis: A Case Series. South East European Journal of Immunology 2025,Vol.8 DOI https://doi.org/10.3889/seejim.2025.6146 (5*0.6)	3
3.6	Duma S., Vukovska R., Breshkovska H. , Dohceva-Karajovanov I., Mircevska-Arsovska E., Nikolovska S., Mitrova Telenta J.Reccurent erythema fixum bullosum with acral involvement:a case report and literature review. Mac.Med.Preview,2025; 79(1) (5*0.6)	3
3.7	Najdova A., Breshkovska H. ,Stavrik K.,Damevska K.Epicutaneous patch test results in children with atopic dermatitis.Acad Med J 2025;5(Suppl 1):S119-S126 (5*0.6)	3
3.8	Dohceva Karajovanov I.,Peshikj N.,Cifrevska Matevska V.,Duma S., Breshkovska H. ,Mirceska Arsovska E.,Vukovska R.,Nikolovska S.Adult-onset atopic dermatitis:Clinical case analysis with diagnostic and therapeutic insights.Acad Med J 2025;5(Suppl 1):S139-S145 (5*0.6)	3
3.9	Dohceva Karajovanov I.,Nikolovska S.,Damevska K.,Velikj Stefanovska V.,Dohchev S.,Duma S., Breshkovska H. ,Mircheska Arsovska E.,Dohchev K.,Spasovski G.,Grivcheva Panovska V.Chronic inflammation in dialysis patients and its correlation with dermatological manifestations:A multicenter study from Skopje.Acad Med J 2025;5(Suppl 1):S103-S118. (5*0.6)	3
3.10	Duma S.,Nikolovska S.,Duma H., Breshkovska H. , Dohceva-Karajovanov I.,Dimova M.,Boshoska Trpeska A.Drug Rash with Eosinophilia and Systemic Symptoms Syndrome:Case Report and Literature Review.South East European Journal of Immunology 2024 Jan 23;7(1):7-12 https://doi.org/10.3889/seejim.2024.6060 (5*0.6)	3
3.11	Mirceska Arsovska E., Breshkovska H. , Dohceva-Karajovanov I.,Dimova M.,Simeonovski V.,Vukovska R.,Jovic A.Bullous pemphigoid in North Macedonia: Analysis of epidemiological characteristics and comorbidities. Mac.Med.Preview 2024;78(2):70-76 (5*0.6)	3
3.12	Mitrova Telenta J., Labacevska Gjatovska L., Kostovski M.,Dimova M., Dohceva-Karajovanov I., Nikolovska S., Duma S., Breshkovska H. , Panovski N. Biofilm in chronic diabetic foot ulcer- Case report.JMS 2023;Vol 6(3):246-250 https://doi.org/10.55302/JMS2363246mt (5*0.6)	3
3.13	Vukovska R., Duma S., Temelkova P., Dohcheva Karajovanov I., Breshkovska H. Hydroxyurea-induced centrofacial hyperpigmentation and nail malanonychia in a 69-year-old male: Case report. Mac.Med.Preview, 2023;78(1):54-56 (5*0.6)	3

3.14	Gjorgjeska A., Hamzai E., Dzokic Dj., Jovanoski T., Breshkovska H. Reconstruction technique after mid-facial skin cancer excision. Medicus 2022;Vol.27(2) (5*0.6)	3
3.15	Gjorgjeska A.,Dzokic Dj., Jovanoski T., Peneva M., Breshkovska H. Хируршки третман на Digitus quintus varus bilateralis. Medicus 2022;Vol.27(1) (5*0.6)	3
3.16	Etemi J., Breshkovska H. ,Andreevska V.Хипербарната оксигено терапија во третманот на дијабетични рани:Приказ на случај.Medicus 2022;Vol.27(2) (5*0.8)	4
3.17	Peneva M.,Zhogovska E.,Noveski L.,Dzonov B.,Trenchev V., Breshkovska H. ,Daskalov D.,Gjorgjevska T. Multiple primary melanomas: A case report. Mac.Med.Preview,2022;76(2):89-94 (5*0.6)	3
3.18	Trajkova V.,Velichkova N., Breshkovska H. ASST and autoimmunity in patients with chronic spontaneous urticaria.Medicus 2022;Vol.27(1) (5*0.8)	4
4.	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е објавено во земја членка на Европската Унија и/или ОЕЦД	
4.1	Trajkova V.,Teovska Mitrevska N.,Kocaturk E.,Fomina D., Breshkovska H. ,Buklioska Ilievska D.,Dimitrovska I., Dimitrovska Ristovska A., Tusheva I., Peshova S., Stojkov Trpcheva K. Clinical and autoimmune characteristics associated with angioedema in patients with chronic spontaneous urticaria.Explor Asthma Allergy.2025;3:1009101 https://doi.org/10.37349/ea.2025.1009101 (5*0.6)	3
5.	Труд со оригинални научни резултати, објавен во стручно/научно популарно списание	
5.1	Breshkovska H. ,Mitrevska Teovska N.,Trajkova V. Lekarski vesnik, Informativno – edukativno glasilo na Makedonskoto lekarsko drushtvo. 2024;Septemvri (2*0.8)	1.6
6.	Рецензија на научен/стручен труд	
6.1	Рецензирани се 5 научни/стручни труда(5*0.2)	1
7.	Секциско предавање на научен/стручен собир	
7.1	Брешковска Х. Како да се оптимизира патот на пациентот со уртикарија: Пристапи и стратегии. Здружение на дерматовенеролози на Македонија, 2025	1
7.2	Брешковска Х. Новини и терапија кај атописки дерматит и розацеа. Здружение на дерматовенеролози на Македонија, 2024	1
7.3	Брешковска Х. Што е заедничко во мултидисциплинарниот третман на хроничната венска болест? Венски улкуси – циркулаторна и инфламаторна бура под кожата. Здружение на дерматовенеролози на Македонија, Здружение на трансфузиолози на Македонија, 2025	1
7.4	Брешковска Х. Венски улкуси – предизвик во лекувањето, Симпозиум за лекари, VII конгрес на дерматовенеролозите на Македонија со меѓународно учество, Охрид, 2022	1
7.5	Брешковска Х. Улогата на семејниот лекар во дијагнозата и третманот на болести од областа на кардиологија,	

	ендокринологија и дерматологија (Избор на топикален и системски антимикотик во третманот на габични инфекции), Велес, 2025	1
8.	Пленарно предавање на научен/стручен собир со меѓународно учество	
8.1	Breshkovska H. Инфламацијата во процесот на заздравување на рани – преглед на молекуларни и клеточни механизми. 1st Scientific Conference of the University Clinic of Dermatology in Skopje with international participation. Skopje, 2025	3
8.2	Breshkovska H. Hand eczema-Clinical and aetiological subtypes. XXI Congress of the Doctors of the Republic of N. Macedonia, Skopje, 2025	3
8.3	Брешковска Х. Третман на Хронични рани и ефектот на адјувантната хипербарна оксигено терапија. VII конгрес на дерматовенеролозите на Македонија со меѓународно учество, Охрид, 2022	3
9	Секциски предавања на научен/стручен собир со меѓународно учество	
9.1	Breshkovska H. Nikolovska S., Duma S., Dohcheva Karajovanov I., Najdova A., Mirceska Arsovska E., Doneva K., Trajkova V. Palmoplantar Eczema-Clinical and aetiological subtypes. Sixth congress of the Macedonian Society of Allergy and Clinical Immunology, Skopje, 2024	2
9.2	Брешковска Х, Николовска С., Дума С., Дохчева Карајованов И., Трајкова В., Ѓорѓеска А., Пенева М. Стивенс-Џонсон синдром и токсична епидермална некролиза – животозагрозувачки мукокутани медикаментозни реакции. Шести симпозиум „Новини во алергологијата и клиничката имунологија 2023“&Прв симпозиум „Новини во пулмологијата 2023“, Струга, 2023	2
9.3	Trajkova V., Teovska Mitrevska N., Breshkovska H. Angioedema in Patients with Chronic Spontaneous Urticaria. GAF(Global Angioedema Forum), Copenhagen, 2024	2
9.4	Nikolovska S., Breshkovska H. , Duma S., Dohcheva Karajovanov I., Dimova M., Mitrova Telenta J. Diagnostic Challenges of the “Blue skin”-Ochronosis. 23rd Belgrade Dermatology Days, 2023	2
9.5	Karajovanov Dohcheva I., Breshkovska H. , Duma S., Nikolovska S., Dohchev S. From benign lesions to invasive carcinomas, and those in between-venera lwarts or not? 5th Congress of Dermatovenerologists of Montenegro, Ulcinj, 2023	2
9.6	Dohcheva Karajovanov I., Duma S., Breshkovska H. , Mitrova Telenta J., Dimova M., Nikolovska S. Adult-onset atopic dermatitis: Under reported or under-diagnosed? Sixth congress of the Macedonian Society of Allergy and Clinical Immunology, Skopje, 2024	2

9.7	Duma S., Breshkovska H. , Nikolovska S., Dohcheva Karajovanov I., Vukovska R., Najdova A. Корелација помеѓу аквирираните невусните подтипови и фототипот на кожата и вкупниот број на невуси и пролонгираната сончева експозиција. 1st Scientific Conference of the University Clinic of Dermatology in Skopje with international participation. Skopje, 2025	2
9.8	Dohcheva Karajovanov I., Peshikj N., Cifrevska Matevska V., Duma S., Breshkovska H. , Mirceska Arsovska E., Vukovska R., Nikolovska S. Adult-onset atopic dermatitis: Clinical case analysis with diagnostic and therapeutic insights. 1st Scientific Conference of the University Clinic of Dermatology in Skopje with international participation. Skopje, 2025	2
9.9	Vukovska R., Peshikj N., Duma S., Breshkovska H. , Dohcheva Karajovanov I., Nikolovska S., Mircevska Arsovska E. Efficacy of pulse dye laser (PDL) in the treatment of recalcitrant plantar HPV warts. 3rd International case report congress, Skopje, 2025	2
9.10	Duma S., Nikolovska S., Breshkovska H. , Dohcheva Karajovanov I., Dimova M., Vukovska R., Duma H., Trpeska Boshoska A DRESS Sy report and literature review 3rd International case report congress, Skopje, 2025	2
9.11	Nikolovska S., Simeonovski V., Arsovska E., Duma S., Breshkovska H. , Dohcheva Karajovanov I. "Monkey Pox" Facts for dermatovenerologists. XXI Congress of the Doctors of the Republic of N.Macedonia, Skopje, 2025	2
9.12	Дохчева Карајованов И., Брешковска Х. , Дума С., Николовска С. Атописки марш:Кожа-Црева-Бели дробови; Кој почна? Шести Симпозиум "Новини во Алергологијата и Клиничката имунологија 2023" &Прв Симпозиум "Новини во Пулмологијата 2023",Струга,2023	2
9.13	Трајкова В., Брешковска Х. ,Буклиоска Илиевска Д. Улогата на автореактивноста кај хроничната спонтана уртикарија. Шести симпозиум „Новини во алергологијата и клиничката имунологија 2023“ & Прв симпозиум „Новини во Пулмологијата 2023“,Струга,2023	2
9.14	Дума С., Николовска С., Дума Х., Брешковска Х. ДРЕСС Синдром-Клинички и терапевтски аспекти. Шести симпозиум „Новини во алергологијата и клиничката имунологија 2023“ & Прв симпозиум „Новини во пулмологијата 2023“, Струга, 2023	2
9.15	Дума С., Брешковска Х. ,Николовска С. Корелација помеѓу дермоскопските поттипови на аквирирани невуси и анатомската регија, возраст и фототипот на кожата. VII конгрес на дерматовенеролозите на Македонија со меѓународно учество, Охрид, 2022	2

9.16	Ѓорѓеска А., Хамзаи Е., Џокиќ Ѓ., Брешковска Х. Техника за реконструкција на кожен дефект по отстранување на кожен карцином, локализиран на лицето. VII конгрес на дерматовенеролозите на Македонија со меѓународно учество, Охрид, 2022	2
9.17	Петровска Шешова И., Брешковска Х. , Ѓирова М. Ефикасност и безбедност на фокусиран ултразвук со висок интензитет за подмалдување на лицето и вратот – серија случаи. VII конгрес на дерматовенеролозите на Македонија со меѓународно учество, Охрид, 2022	2
9.18	Пенева М., Жоговска Е., Џонов Б., Новески Л., Брешковска Х. , Азманова Младеновска С., Србов Б., Јовановска К., Ѓорѓеска Т. Пластична хирургија при третман на кожен карцином во пределот на лицето. VII конгрес на дерматовенеролозите на Македонија со меѓународно учество, Охрид, 2022	2
9.19	Duma S., Nikolovska S., Breshkovska H. , Dohceva I, HPV associated skin carcinomas and precancerosis. Symposium “HPV infection and associated diseases”, Struga,2022	2
9.20	Peneva M., Gjorgjeska A., Peev I., Breshkovska H. , Shojlev I., Gjorgjeska T., Berisha D., Aleksovski D. Versality of local skin flaps in facial reconstruction after excision of malignances. 7th International Congress of Medical Sciences, Tirana, 2024	2
9.21	Breshkovska H. Chronic Inflammation in Diabetic Wounds: The role of Inflammatory Markers. MAPRAS Autumn Meeting,2025	2
10.	Апстракти објавени во зборник на конференција	
10.1	Vukovska R., Duma S., Dohcheva Karajovanov I., Breshkovska H. , Nikolovska S., Mircheska Arsovska E. Reccurent erythema fixum bullosum with acral involvement: a case report. Abstract book, N°:5202, 34th EADV Congress, Paris, 2025	1
10.2	Breshkovska H. , Duma S., Dohcheva Karajovanov I., Nikolovska S., Mircheska Arsovska E., Vukovska R., Gjorgjeska A., Trajkova V., Teovska Mitrevska N., Peneva M. Treatment of chronic wounds and the effect of the adjuvant hyperbaric oxygen therapy. Abstract book, Abstract N°:2362, EADV Symposium, Prague,2025	1
10.3	Trajkova V.,T eovska Mitrevska N., Breshkovska H. , Dimitrovska I. Total Immunoglobuline E levels in patients with Chronic Spontaneous Urticaria. Abstract boob,Abstract N°:2954,EADV Congress, Amsterdam, 2024	1
10.4	Duma S., Breshkovska H. , Nikolovska S., Mitrova Telenta J., Trajkova V., Duma H. Atypical Spitz nevus in childhood-case report. Abstract book, Abstract N°:1893, EADV Symposium,St.Julian’s, Malta,2024	1
10.5	Nikolovska S., Dimova M., Dohcheva Karajovanov I., Breshkovska H. , Duma S., Najdova A. Leukocytoclastic vasculitis affecting the gallbladder and skin as a paraneoplastic	1

	syndrome in pancreatic carcinoma. Abstract book, Abstract N°:1848, EADV Symposium, St.Julian’s, Malta, 2024	
10.6	Breshkovska H. , Nikolovska S., Duma S., Trajkova V., Gjorgjeska A., Peneva M. Treatment of venous ulcer and the effect of adjuvant hyperbaric oxygen therapy. Abstract book Abstract N°:1669, EADV Symposium, Seville, 2023	1
10.7	Simonov Doneva K., Breshkovska H. , Sotirovski T., Nikolovska S. Case report: A patient with severe skin reaction discontinued Erlotinib therapy :Emphasizing the viewpoint of prophylactic management Abstract book, Abstract N°:866, EADV Symposium, Seville, 2023	1
10.8	Breshkovska H. , Nikolovska S., Duma S., Dohcheva Karajovanov I., Trajkova V., Gjorgjeska A., Peneva M. Adjuvant hyperbaric oxygen therapy in treatment of chronic wounds and chronic inflammation. Abstract book, Abstract N°:5897, EADV Congress, Berlin 2023	1
10.9	Nikolovska S., Breshkovska H. , Dohcheva Karajovanov I., Duma S., Dimova M., Mitrova Telenta J. Blue rubber bleb nevus syndrome misdiagnosed as hemorrhoids-case report. Abstract book, Abstract N°:1609, EADV Symposium, Seville, 2023	1
10.10	Nikolovska S., Dimova M., Dohcheva Karajovanov I., Telenta Mitrova J., Duma S., Breshkovska H. Post COVID-19 livedoid vasculopathy-report of three cases. Abstract book, Abstract N°:6040, EADV Congress, Berlin 2023	1
10.11	Trajkova V., Breshkovska H. , Velickova N. Presence of autoimmunity in patients with Chronic Spontaneous Urticaria. Abstract book, Abstract N°:1543, EADV Symposium, Seville, 2023	1
10.12	Trajkova V., Teovska Mitrevska N., Breshkovska H. , Buklioska Ilievska D. Clinical and biological markers associated with autoimmunity in patients with chronic spontaneous urticaria. Abstract book, P.119, 7th GA ² LEN GLOBAL URTICARIA FORUM, Berlin, 2024	1
10.13	Ѓорѓеска А., Хамзаи Е., Етеми Ј., Миовска Е., Пенева М., Брешковска Х. Прв случај на ХБОТ за Кесонска болест (Morbus Capsicus) во Македонија-Приказ на случај. Шести симпозиум „Новини во алергологијата и клиничката имунологија 2023“ & Прв симпозиум „Новини во пулмологијата 2023“, Струга, 2023	1
	Вкупно	139

СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.	Книга од стручна област - коавтор	
1.1	Decision Making in Skin Allergies. Kiran Godse, Anant Patil. Jaypee Brothers Medical Publisher 2025 www.jaypeebrothers.com	7

1.2	Интерна медицина, инфектологија и дерматовенерологија за тригодишни стручни студии	7
2.	Експертски активности: евалуација, стручна ревизија, супервизија, технички извештаи, вешт наод и мислење, стручно мислење, проценка на капитал, систематизација, методологија	
2.1	-Работна група за ревизија и изработка на процедури „Специфични клинички услуги“ при ЈЗУ Универзитетска клиника за дерматологија – Скопје - Работна група за развој на болнички стандардни оперативни процедури за унапредување на безбедност и квалитет на здравствени услуги (Министерство за здравство на РС Македонија, решение бр. 17-5014/2) -комисија за евалуација на мед.апарати и лекови во постапките за јавни набавки, ЈЗУ Универзитетска клиника за дерматологија, 2023 (3*1)	3
4	Предавање на институции од јавен интерес, културно-информативни центри	
4.1	-едукативно предавање: „Вовед во сексуалното и репродуктивното здравје“ за ученици од 8. и 9. одделение во ОУ „Коле Неделковски“ – Скопје, 20.12.2024 - едукативно предавање од областа на здравствената заштита во ЈП Комунална хигиена – Скопје, февруари 2022 -Ден на уртикарија, стручен, едукативен состанок за подигање на свеста за уртикарија и подобрување на квалитет на живот на пациентите Деканат на Медицински факултет (Ga²len мрежа) -Скопје, 2.10.2024 -Кампања ЕУРОМЕЛАНОМА за превенција и рано откривање на меланом (2022 – 2025) -предавач на панел-дискусија, Фемина, од едукативен карактер на широка популација, на тема: „Хронична венска болест – рано препознавање и третман“ – Скопје, 2024 -предавач на панел-дискусија, Фемина, од едукативен карактер на широка популација, на тема: „Проширени вени, дали се работи за медицински или естетски проблем?“ – Скопје, 2025 (9*0.5)	4.5
5.	Завршена специјализација во областа на медицинските науки и здравството	
5.1	- специјализација по дерматовенерологија	2
6.	Клиничка практика во соодветната област (дијагностички и тераписки процедури) -првпат во институцијата воведена процедура	
6.1	Candela CO ₂ RE Laser – за третман на различни дерматолошки состојби: акни, лузни, брчки, фотостарење и хипертрофични лузни, 2022 година Vbeam Perfecta® Pulsed-dye Laser – за третман на васкуларни и пигментни лезии, 2022 година (2*1)	2

	Вкупно:	25.5
--	----------------	-------------

ДЕЈНОСТИ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС

1	Член на факултетска комисија	
1.1	- член на Наставно-научен совет на Медицински факултет – Скопје, 3.7.2023 – 7.7.2025 - член на Наставно-научен совет на Медицински факултет – Скопје, 7.7.2025 - -член на Наставен одбор на Медицински факултет – Скопје, 18.12.2023 - (3*0.5)	1,5
2	Член на комисија за избор во звање	
	-член во 3 рецензентски комисиии за избор на асистенти (3*0,2)	0,6
3	Учество во комисиии и тела на државни и други органи	
3.1	- Комисија за етички прашања, ЈЗУ Универзитетска клиника за дерматологија – Скопје, од 2023 год. - Комисија за биолошка терапија, ЈЗУ Универзитетска клиника за дерматологија, 2023 – 2024 - Комисија за селекција на кандидати за специјализации, ЈЗУ Универзитетска клиника за дерматологија, 2022 (3*1)	3
	Вкупно:	5.1

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	560,72
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	139
СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ	25,5
ДЕЈНОСТИ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС	5,1
Вкупно	730,32

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Сузана Николовска, с.р.
 Проф. д-р Александар Анчевски, с.р.
 Проф. д-р Андреј Петров, с.р.
 Проф. д-р Гоце Спасовски, с.р.
 Проф. д-р Катарина Ставриќ, с.р.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на целокупната доставена документација и личното познавање на кандидатките, Рецензентската комисија позитивно ја вреднува и ја оценува наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-применувачката дејност, како и дејноста од поширок интерес на ас. д-р Силвија Дума и ас. д-р Христина Брешковска.

Врз основа на изнесените податоци за севкупната активност на кандидатките од последниот избор до денес, Комисијата заклучи дека доц. д-р Силвија Дума и доц. д-р Христина Брешковска поседуваат научни и стручни квалитети и според Законот за високото образование и Правилникот за посебните услови и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и демонстратори на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ги исполнуваат сите услови да бидат избрани во звањето **вонреден професор** по предметите од наставно-научната област дерматовенерологија.

Според гореизнесеното, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје, доц. д-р Силвија Дума и доц. д-р Христина Брешковска да бидат избрани во звањето **вонреден професор** по предметите од наставно-научната област дерматовенерологија.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Сузана Николовска, с.р.
Проф. д-р Александар Анчевски, с.р.
Проф. д-р Андреј Петров, с.р.
Проф. д-р Гоце Спасовски, с.р.
Проф. д-р Катарина Ставриќ, с.р.

РЕФЕРАТ
ЗА ИЗБОР НА ЕДЕН НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА
ПО ПРЕДМЕТИТЕ ОД НАСТАВНО-НАУЧНАТА ОБЛАСТ НЕВРОЛОГИЈА НА
МЕДИЦИНСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на конкурсот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Медицински факултет – Скопје, објавен во дневните весници „Нова Македонија“ и „Коха“ од 1.12.2025 година, за избор на еден наставник во сите наставно-научни звања по предметите од наставно-научната област неврологија, и врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет, бр. 02-7650/7, донесена на XXVII седница на Наставно-научниот совет одржана на 25.12.2025 година, формирана е Рецензентска комисија во состав: д-р Анита Арсовска, редовен професор на Медицинскиот факултет во Скопје, д-р Игор Петров, редовен професор на Медицинскиот факултет во Скопје, д-р Емилија Цветковска, редовен професор на Медицинскиот факултет во Скопје, д-р Драгана Петровска Цветковска, редовен професор на Медицинскиот факултет во Скопје и д-р Иван Барбов, вонреден професор на Медицинскиот факултет во Скопје.

Како членови на Рецензентската комисија, по прегледувањето на доставената документација го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за избор на еден наставник во сите наставно-научни звања по предметите од наставно-научната област неврологија, во предвидениот рок се пријави доц. д-р Габриела Новотни

ДОЦ. Д-Р ГАБРИЕЛА НОВОТНИ

1 БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Кандидатката д-р Габриела Новотни е родена на 24.7.1981 г. во Скопје. Средното образование го завршила во СУГС „Раде Јовчевски-Корчагин“ во 2000 г. во Скопје, со одличен успех. Со високо образование се стекнала на Медицинскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје. Во текот на студиите остварила три едукативни едномесечни престои во Полска, во Allgemeines Krankenhaus – Виена и во болницата Charité (Шаритè) во Берлин. Дипомирала на 7.5.2007 година со просек 10,00, заради што е наградена со Признание од Македонското лекарско друштво за најдобар дипломиран студент во 2007 г. на Медицинскиот факултет и Признание за најдобар студент по медицина во последната декада доделена од ректорот на Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје. Во 2008 година ја започнала специјализацијата по неврологија, која ја завршила во 2013 г. кога се здобила со звањето специјалист невролог. Својот интерес за невродегенеративните заболувања, со особен акцент на деменциите и болестите на движење, ги проширува со повеќе едукативни престои во странство. Во декември 2015 година, остварила едномесечен едукативен престој во Универзитетската клиника за неврологија и психијатрија во Нирнберг, Германија, каде што ги проширила знаењата за рана дијагноза и невропсихолошка евалуација на деменции, како и дијагноза и третман на дистонии. Во ноември следната 2016 година, остварила едномесечен едукативен престој во Центарот за деменции во Белград, Србија, под водство на проф. д-р Елка Стефанова.

Докторската дисертација на тема: *Идентификација и евалуација на ризик и прedikторни фактори за Алцхајмерова болест* ја одбранила на 14.5.2019 г. пред Комисија во состав: проф.д-р Наталија Долненец Банева, претседател, проф. д-р Алексеј Дума, ментор, проф. д-р Даница Лабудовиќ, проф. д-р Гордана Китева Тренчевска и проф. д-р Елизабета Мукаетова Ладинска. Со тоа се стекнала со научниот степен доктор на науки од научната област неврологија. Во јуни 2021 г. е избрана во звањето доцент (Билтен на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје бр. 1239, од 1.6.2021).

2 НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТКАТА ОД ПОСЛЕДНИОТ ИЗБОР ДО ДЕНОТ НА ПРИЈАВАТА

Наставно-образовна дејност

Кандидатката д-р Габриела Новотни е член на Катедрата за неврологија од 2010 г. кога е избрана за помлад асистент по предметот Неврологија.

Со запишување на третиот циклус – докторски студии во 2011 г. ги исполнува критериумите и во ноември 2015 г. (Билтен на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје бр. 1110, од 2.11.2015 г.) е избрана за асистент докторанд, а во 2020 г. е реизбрана во звањето асистент (Билтен на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје бр. 1209, од 15.2.2020) Во јуни 2021 г. е избрана во звањето доцент (Билтен на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје бр. 1239, од 1.6.2021).

Од изборот во 2010 г., активно е вклучена во практичната настава на студентите по општа медицина и стоматологија по предметот Неврологија, практичната настава по предметот Клиничка невропсихологија за логопеди, а подоцна по изборот во звањето доцент од 2021 г., и во теоретската настава за прв циклус студии по предметите **Неврологија** за студентите по Општа медицина – УКИМ, Медицински факултет, **Физиотерапија во неврологија** на тригодишни студии за физиотерапевти – УКИМ, Медицински факултет, **Неврологија со неврофизиологија** на тригодишни студии за физиотерапевти – УКИМ Медицински факултет, **Неврологија со неврофизиологија** на четиригодишни студии за дипломирани логопеди – УКИМ, Медицински факултет, **Клиничка невропсихологија** на четиригодишни академски студии за логопеди – УКИМ Медицински факултет и **Здравствена нега кај пациенти со невролошки заболувања** на тригодишни студии за дипломирани медицински сестри/техничари – УКИМ, Медицински факултет.

Доц. д-р Габриела Новотни е едукатор на специјализанти по неврологија, како и по други специјалности, според Правилникот за специјализации и супспецијализации на Медицинскиот факултет, и активно учествува во изведувањето настава за специјализанти по Клиничка неврологија.

Кандидатката има активно учество во едукативни работилници и школи за матични лекари, специјалисти и студенти, а учествува и во континуираната медицинска едукација при ЈЗУ Универзитетска клиника за неврологија – Скопје.

Научноистражувачка дејност

Д-р Габриела Новотни е автор и коавтор на повеќе стручни и научни трудови, објавени во домашни и во странски списанија со меѓународен уредувачки одбор и импакт-фактор. Има активно учество како предавач на бројни национални и интернационални конгреси и симпозиуми во земјата и во

странство, како и на научни/стручни состаноци, работилници на македонските стручни здруженија на лекарите специјалисти од областа на неврологијата и од други области. Автор е на поглавје од книга и учебник и рецензент на научни/стручни трудови од областа на неврологијата за домашни и меѓународни списанија.

Во изборниот период, д-р Габриела Новотни учествувала во изготвување, пријавување и како истражувач во научни и стручно-апликативни проекти: проект на МОН, 2025 г., „Неинвазивен биомаркер за невродегенеративни болести базиран на мозочна ефективна поврзаност“ (MON 15-6171/24MKD); проект на МОН, 2025 г., Национален геномски пристап за ретки болести: од истражување до дијагноза и превенција; интернационален проект/студија – NOMAD (North Macedonia Interprofessional Dementia Care); интернационален проект: Interreg ElderCare-Equal access to health care for the elderly population in the cross-border area: facing the challenge of dementia. Подистражувач е во две клинички студии (CSP-1400 и ENSURE P3-IMU-838RMS-01).

Била член на рецензентска комисија за избор на асистент, како и член во четири комисии за специјалистички испит и една за дипломска работа.

Стручно-применувачка дејност и дејност од поширок интерес

Д-р Габриела Новотни активно е вклучена во стручно-апликативната работа на Универзитетската клиника за неврологија во Скопје, каде што е вработена од 2009 г. и во текот на изминатите 17 години го гради својот стручен и научен развој. Од 2013 година, во тек на следните 10 години работи на Одделот за невроимунологија. По повеќе едукации и интерес за развој во областа на невродегенеративните болести, во 2016 г. ја отвора амбулантата за деменции на Клиниката за неврологија со цел спроведување на современ дијагностички протокол, алатки и методи за дијагноза на деменции. Од 2017 г., остварува успешна соработка со Институтот за нуклеарна медицина и методата SPECT е воведена во дијагностичкиот протокол кај дел од пациентите со деменција, а од 2024 г., во соработка со Универзитетскиот институт за позитронско-емисиона томографија, дијагностичкиот протокол за деменции се збогатува со FDG-PET скен. Согледувајќи ја потребата за нефармаколошки третман за лица со неврокогнитивни растројства, за прв пат на Клиниката за неврологија иницира воведување на метода за когнитивна стимулација/рехабилитација со Neofest Cognition.

Од 2023 година е раководител на новоформираното одделение на Клиниката за неврологија, Одделение за когнитивна неврологија и невродегенеративни болести. Активно учествува во работата на Одделот за неврофизиологија, на Одделот за електромиографска анализа и во специјализираната амбуланта за дистонии.

Согледувајќи ги потребите за доедукација и развој во полето на болестите на движење, а како раководител на Одделението, иницира и остварува двегодишна едукативна соработка (2025 – 2027 г.) со Центарот за болести на движење при Универзитетската клиника за неврологија во Љубљана, Словенија, под водство на проф. д-р Звездан Пиртошек, преку *Center to Center Movement Disorder Training program*, поддржана од *International Parkinson and Movement Disorder Society*.

Во март 2018 година го основала Институтот за Алцхајмерова болест и невронаука, здружение на граѓани, преку кое организира едукативни средби и настани, печатење на едукативни материјали за подигнување на јавната свест за

постоењето, препознавањето и справувањето со Алцхајмеровата деменција, како и активности за социјална реинтеграција и инклузија на лицата со Алцхајмерова деменција. Дел е од стручниот тим на серијата едукативни состаноци Dementia masterclass за интерпрофесионално поврзување и соработка при справување со деменции и нивни организатор во Скопје, во октомври 2018 г. и 2019 г. Учесник е во организациониот и научниот одбор на 1. и 2. Тематска конференција за деменција и невродегенерација одржани во Охрид, Македонија, во 2019 и 2023 г. Во јуни 2023 г., во соработка со Здружението на патолози на Македонија, Институтот за патологија при Медицинскиот факултет во Скопје и **International Society of Neuropathology (ISN) and the International Brain Research Organization (IBRO)**, организира работилница и курс по невропатологија и невронаука (Teaching Workshop of the ISN and a course in Neuropathology and Neuroscience Skopje, N Macedonia, 5-6 June 2023), а дел е и од организациониот одбор и на Симпозиумот за здраво стареење (октомври 2022, Скопје) и на 8. Конгрес на Македонското невролошко здружение (октомври 2025, Охрид).

Избрана е за член на повеќе комисији и тела, и тоа: во рамките на Клиниката за неврологија, член е во Комисија за квалитет, како и член на Работната група за акредитација.

Член е на Одборот за меѓународна соработка при Медицинскиот факултет во Скопје.

Член е на: Здружението на невролози на Македонија, Македонското лекарско друштво, Лекарската комора на Македонија, MDS (Movement Disorders Society), Европската академија за неврологија (EAN), WFN (World Federation of Neurology) и амбасадор на IAPRD (International Association of Parkinsonism and Related Disorders).

ОБРАЗЕЦ 1
ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: ГАБРИЕЛА ТРАЈЧЕ НОВОТНИ
Институција: УКИМ, Медицински факултет – Скопје
Научна област: НЕВРОЛОГИЈА

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО ЗВАЊЕ – ВОНРЕДЕН
ПРОФЕСОР

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
1	<p>Просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на студиите на прв и втор циклус за секој циклус посебно, односно има остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на интегрираните студии од првиот и вториот циклус *</p> <p>Просечниот успех на прв циклус изнесува: 10,00.</p>	ДА
2	<p>Научен степен – доктор на науки од научната област за која се избира</p> <p>Назив на научната област: неврологија; поле: клиничка медицина; подрачје: медицина.</p>	ДА
3	<p>Објавени најмалку пет рецензирани научни труда во референтна научна публикација согласно со ЗВО во последните пет години пред објавувањето на конкурсот за избор</p>	ДА
3.1	<p>Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование</p> <p>1. Назив на научното списание: Frontiers in Psychiatry</p> <p>2. Назив на електронската база на списанија: Scopus, Web of Science, SCImago</p> <p>3. Наслов на трудот: On dementia, duties, and daughters. An ethical analysis of healthcare professionals being confronted with conflicts regarding filial duties in informal dementia care Volume 15 -2024. doi.org/10.3389/fpsyt.2024.1421582</p> <p>4. Година на објава: 2024</p>	ДА

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
	<p>1. Назив на научното списание: Alzheimer's & Dementia</p> <p>2. Назив на електронската база на списанија: Scopus, Web of Science, SCImago</p> <p>3. Наслов на трудот: The 2022 symposium on dementia and brain aging in low- and middle-income countries: Highlights on research, diagnosis, care, and impact. Alzheimer's Dement. 2024; 20: 4290–4314. https://doi.org/10.1002/alz.13836</p> <p>4. Година на објава: 2024</p> <p>1. Назив на научното списание: Neurology Genetics</p> <p>2. Назив на електронската база на списанија: Scopus, Web of Science, SCImago</p> <p>3. Наслов на трудот: Global Presence and Penetrance of CSF1R-Related Disorder. Neurol Genet. 2024 Sep 13;10(5):e200187. doi: 10.1212/NXG.000000000200187. PMID: 39280886; PMCID: PMC11398975.</p> <p>4. Година на објава: 2024</p> <p>1. Назив на научното списание: MDPI Biomedicines</p> <p>2. Назив на електронската база на списанија: Scopus, Web of Science, SCImago</p> <p>3. Наслов на трудот: Overlapping Neuroimmune Mechanisms and Therapeutic Targets in Neurodegenerative Disorders. Biomedicines. 2023; 11(10):2793. https://doi.org/10.3390/biomedicines11102793</p> <p>4. Година на објава 2023</p> <p>1. Назив на научното списание: SAGE Journal of public health research</p> <p>2. Назив на електронската база на списанија: Scopus, Web of Science, SCImago</p> <p>3. Наслов на трудот: Bridging gaps in dementia care across southeastern Europe: Regional challenges, cross-border innovation, and implementation barriers. Journal of public health research, 14(3), 22799036251361380. https://doi.org/10.1177/22799036251361380</p> <p>4. Година на објава: 2025</p> <p>1. Назив на научното списание: Alzheimer's & Dementia</p>	

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
	<p>2. Назив на електронската база на списанија: Scopus, Web of Science, SCImago</p> <p>3. Наслов на трудот: The Nairobi Declaration—Reducing the burden of dementia in low- and middle-income countries (LMICs): Declaration of the 2022 Symposium on Dementia and Brain Aging in LMICs. <i>Alzheimer's Dement.</i>, 19: 1105-1108. https://doi.org/10.1002/alz.13025</p> <p>4. Година на објава: 2023</p> <p>1. Назив на научното списание: Catheterization and Cardiovascular Interventions</p> <p>2. Назив на електронската база на списанија: Scopus, Web of Science, SCImago</p> <p>3. Наслов на трудот: Radial and ulnar approach for carotid artery stenting with Roadsaver™ double layer micromesh stent: early and long-term follow-up. <i>Catheter Cardiovasc Interv.</i> 2023; 101: 154-163. doi:10.1002/ccd.30514</p> <p>4. Година на објава: 2023</p> <p>1. Назив на научното списание: PsyCh Journal</p> <p>2. Назив на електронската база на списанија: Scopus, Web of Science, SCImago</p> <p>3. Наслов на трудот: Psychopathology in psychotic disorders: Congruency between self-reported and observer-rated measures highest for affective symptoms and lowest for negative symptoms. <i>PsyCh Journal</i>, 11(3), 376–382. https://doi.org/10.1002/pchj.526</p> <p>4. Година на објава: 2022</p> <p>1. Назив на научното списание: Psychiatria Danubina</p> <p>2. Назив на електронската база на списанија: Scopus, SCImago</p> <p>3. Наслов на трудот: Psychometric Characteristics of the Macedonian Version of Clinical Assessment Interview for Negative Symptoms (CAINS). <i>Psychiatr Danub.</i> 2021 Fall;33(3):347-353. doi: 10.24869/psyd.2021.347. PMID: 34795177.</p> <p>4. Година на објава: 2021</p>	
3.2	<p>Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови</p>	ДА

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
	<p>1.Назив на научното списание: Medical Journal – MEDICUS</p> <p>2.Меѓународен уредувачки одбор: вкупен број членови 17 (САД, Израел, Турција, Косово, Германија, Албанија, Црна Гора, Бугарија), Македонија 6 члена.</p> <p>3. Наслов на трудот: Невролошки манифестации на Вилсонова болест, Патофизиолошки механизми и третман. Medicus 2022, Vol27(3): 347-353.</p> <p>4. Година на објава: 2022</p>	
3.3	<p>Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е објавено во земја членка на Европската Унија и/или ОЕЦД</p> <p>1.Назив на научното списание: Frontiers in Dementia Volume 3</p> <p>2.Назив на членката на ЕУ/ОЕЦД Switzerland</p> <p>3. Наслов на трудот: "North Macedonia interprofessional dementia care (NOMAD) – personalized care plans for people with dementia and caregiver psychoeducation delivered at home by interprofessional teams."</p> <p>4. Година на објава: 2024</p>	ДА
3.4	<p>Книга или дел од книга рецензирана и објавена во земја членка на Европската Унија и/или ОЕЦД</p> <p>1. Наслов на книгата: Клиничка невропсихологија</p> <p>2. Назив на членката на ЕУ/ОЕЦД Р С Македонија</p> <p>3. Издавач, година и место на издавање/објавување: УКИМ – Медицински факултет – Скопје, 2022 г.</p> <p>Наслов на книгата: Учебник „Психијатрија“</p> <p>2. Назив на членката на ЕУ/ОЕЦД Р С Македонија</p> <p>3. Издавач, година и место на издавање/објавување: УКИМ – Медицински факултет – Скопје ISBN 978-6085028-20-7</p>	ДА
3.5	<p>Зборник на рецензирани научни трудови, презентирани на меѓународни академски собири каде што членовите на програмскиот или научниот комитет се од најмалку три земји</p> <p>1.Назив на зборникот: MIND & BRAIN ISSN 2469-5748 www.pula-cong.com/abstract-book-2025</p>	ДА

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
	<p>2.Назив на меѓународниот собир: 64 th INTERNATIONAL NEUROPSYCHIATRIC CONGRESS Pula - Croatia MAY 29th – JUNE 1 st, 2025 3.Имиња на земјите: Хрватска, Германија, Австрија, Србија 4. Наслов на трудот: Decoding Neurodegenerative Diseases- From A Clinician's Perspective To Precision Medicine 5. Година на објава: 2025</p> <p>1.Назив на зборникот: UNIQUE PSYCHIATRY & NEUROLOGY CONGRESS. ISSN 2469-5748 www.pula-cong.com/abstract-book-2024</p> <p>2.Назив на меѓународниот собир: MIND &BRAIN 63rd INTERNATIONAL NEUROPSYCHIATRIC CONGRESS Pula - Croatia MAY 30th – JUNE 2nd, 2024 3.Имиња на земјите: Хрватска, Германија, Австрија, Србија 4. Наслов на трудот: Dementia Prevention And The Memory Clinic Of The Future 5. Година на објава: 2024</p> <p>1.Назив на зборникот: MIND & BRAIN ISSN 2469-5748 www.pula-cong.com/abstract-book-2022 2.Назив на меѓународниот собир: 61 st INTERNATIONAL NEUROPSYCHIATRIC CONGRESS Virtual MAY 26 th – 29th, 2022. 3.Имиња на земјите: Хрватска, Германија, Австрија, Србија 4. Наслов на трудот: The Complex Interplay Of Covid-19 And Alzheimer's Disease-A Glimpse To The Future 5. Година на објава: 2022</p> <p>1.Назив на зборникот: MIND & BRAIN ISSN 2469-5748 www.pula-cong.com/abstract-book-2023 2.Назив на меѓународниот собир: 62nd INTERNATIONAL NEUROPSYCHIATRIC CONGRESS Pula - Croatia MAY 18th – 21st, 2023. 3.Имиња на земјите: Хрватска, Германија, Австрија, Србија 4. Наслов на трудот: Inflammageing And The Brain 5. Година на објава:2023</p> <p>1.Назив на зборникот: MIND & BRAIN ISSN 2469-5748 www.pula-cong.com/abstract-book-2021 2.Назив на меѓународниот собир: 60th INTERNATIONAL NEUROPSYCHIATRIC CONGRESS Virtual MAY 27th – 30th, 2021.</p>	

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
	<p>3.Имиња на земјите: Хрватска, Германија, Австрија, Србија 4. Наслов на трудот: Alzheimer’s Disease- The Story Beyond Amyloid 5. Година на објава: 2021</p> <p>Назив на зборникот: Parkinsonism & Related Disorders 2.Назив на меѓународниот собир: World Congress on Parkinson’s Disease and Related Disorders Prague 2022, 01-04 Мај 3.Имиња на земјите: САД (24), Италија (6), Германија (4), Канада (3), Велика Британија (3), вкупно 72 од 28 земји. 4. Наслов на трудот: Early onset dementia with parkinsonism in a patient with pathogenic mutations in CSF1R and ABCD1 gene, Parkinsonism & Related Disorders, Volume 113, Supplement, 2023, doi.org/10.1016/j.parkreldis.2023.105589. 5. Година на објава: 2023</p> <p>Назив на зборникот: Parkinsonism & Related Disorders 2.Назив на меѓународниот собир: World Congress on Parkinson’s Disease and Related Disorders New York 7-10 May 2025 3.Имиња на земјите: САД, Италија, Германија, Канада, Велика Британија 4. Наслов на трудот: (In)Visible Zebras In Plain Sight June 2025 Parkinsonism & Related Disorders 135:107864DOI: 10.1016/j.parkreldis.2025.107864 5. Година на објава: 2025</p> <p>Назив на зборникот: Parkinsonism & Related Disorders 2.Назив на меѓународниот собир: World Congress on Parkinson’s Disease and Related Disorders New York 7-10 May 2025 3.Имиња на земјите: САД, Италија, Германија, Канада, Велика Британија 4. Наслов на трудот: What is in a name and what is in the brain? -clinicians’ dilemmas in the biomarker era May 2025Parkinsonism & Related Disorders 134:107687 DOI: 10.1016/j.parkreldis.2025.107687 5. Година на објава: 2025</p> <p>1.Назив на зборникот: Alzheimer's & Dementia 20</p>	

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
	<p>2.Назив на меѓународниот собир: Dialogues on Neurodegenerative Disorders Conference-Neurocare 6-7 June 2024, Ljubjana Slovenia</p> <p>3.Имиња на земјите: USA, Canada, UK, Italy, France, Germany, Netherlands</p> <p>4. Наслов на трудот: North Macedonia interprofessional dementia care (NOMAD) – personalized care plans for people with dementia and caregiver psychoeducation delivered at home by interprofessional teams</p> <p>5. Година на објава:2025</p> <p>1.Назив на зборникот: (CoDIT)</p> <p>2.Назив на меѓународниот собир: 10th International Conference on Control, Decision and Information Technologies (CoDIT)</p> <p>3.Имиња на земјите: France, UK, Greece, Spain, USA</p> <p>4. Наслов на трудот: "Analysis of Clinical, Genetic, and Demographic Data for Prediction of Alzheimer's Disease with Machine Learning," 2024 10th International Conference on Control, Decision and Information Technologies (CoDIT), Vallette, Malta, 2024, pp. 569-574, doi: 10.1109/CoDIT62066.2024.10708434.</p> <p>5. Година на објава: 2024</p> <p>1. Назив на зборникот: Parkinsonism & Related Disorders</p> <p>2.Назив на меѓународниот собир: World Congress on Parkinson's Disease and Related Disorders Lisbon, Portugal 19-22.05.2024</p> <p>3.Имиња на земјите: САД, Италија, Германија, Канада, Велика Британија</p> <p>4. Наслов на трудот: GNB1 mutation - A (not so) rare cause for early onset dystonia May 2024 Parkinsonism & Related Disorders 122:106612 DOI: 10.1016/j.parkreldis.2024.106612</p> <p>5. Година на објава: 2024</p> <p>1. Назив на зборникот: Parkinsonism & Related Disorders</p> <p>2.Назив на меѓународниот собир: World Congress on Parkinson's Disease and Related Disorders Lisbon, Portugal 19-22.05.2024</p> <p>3.Имиња на земјите: САД, Италија, Германија, Канада, Велика Британија</p>	

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
	<p>4. Наслов на трудот: Cerebellar symptomatology following Covid-19 vaccination reveals breast cancer May 2024 Parkinsonism & Related Disorders 122:106748 DOI: 10.1016/j.parkreldis.2024.106748 5. Година на објава: 2024</p> <p>1. Назив на зборникот: Parkinsonism & Related Disorders 2. Назив на меѓународниот собир: World Congress on Parkinson's Disease and Related Disorders Lisbon, Portugal 19-22.05.2024 3. Имиња на земјите: САД, Италија, Германија, Канада, Велика Британија 4. Наслов на трудот: Lithium toxicity presented as parkinsonism and ataxia May 2024 Parkinsonism & Related Disorders 122:106863 DOI: 10.1016/j.parkreldis.2024.106863 5. Година на објава: 2024</p> <p>1. Назив на зборникот: Parkinsonism & Related Disorders 2. Назив на меѓународниот собир: World Congress on Parkinson's Disease and Related Disorders Lisbon, Portugal 19-22.05.2024 3. Имиња на земјите: САД, Италија, Германија, Канада, Велика Британија 4. Наслов на трудот: Frontotemporal dementia associated with SQSTM1 gene mutation and lower amyloid beta 1-42 May 2024 Parkinsonism & Related Disorders 122:106774 DOI: 10.1016/j.parkreldis.2024.106774 5. Година на објава: 2024</p> <p>1. Назив на зборникот: Parkinsonism & Related Disorders 2. Назив на меѓународниот собир: World Congress on Parkinson's Disease and Related Disorders Lisbon, Portugal 19-22.05.2024 3. Имиња на земјите: САД, Италија, Германија, Канада, Велика Британија 4. Наслов на трудот: Unraveling the Diagnostic Enigma: Stiff Person Syndrome or axial dystonia? May 2024 Parkinsonism & Related Disorders 122:106932 DOI: 10.1016/j.parkreldis.2024.106932 5. Година на објава: 2024</p>	

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
	<p>1. Назив на зборникот: 2nd Alpe Adria Update on Movement Disorders 2025 2. Назив на меѓународниот собир: 2nd Alpe Adria Update on Movement Disorders 27-29.11.2025, Ljubjana, Slovenia 3. Имиња на земјите: Slovenia, Italy, Austria 4. Наслов на трудот: Non-Motor Symptoms in Parkinson's Disease(s)-All the light we cannot see 5. Година на објава: 2025</p> <p>1. Назив на зборникот: Neurologia Croatica 2. Назив на меѓународниот собир: CROCAD-22-Croatian Congress on Alzheimer's Disease, 5-8 October 2022, Brac, Croatia 3. Имиња на земјите: Croatia, Netherlands, Sweeden, Bosnia and Hercegovina 4. Наслов на трудот: Renaming and reframing dementias to cognitive proteinopathies in the era of biomarkers 5. Година на објава: 2022</p>	
4	<p>Претходен избор во наставно-научно звање – доцент, датум и број на Билтен: Билтен на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр. 1239, од 1.6.2021</p>	ДА
5	<p>Има способност за изведување на високообразовна дејност</p>	ДА

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Анита Арсовска, с.р.
Проф. д-р Игор Петров, с.р.
Проф. д-р Емилија Цветковска, с.р.
Проф. д-р Драгана Петровска Цветковска, с.р.
Проф. д-р Иван Барбов, с.р.

ОБРАЗЕЦ 2
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО И
НАСТАВНО-СТРУЧНО ЗВАЊЕ

Кандидат: Габриела Трајче Новотни

Институција: Медицински факултет, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје

Научна област: НЕВРОЛОГИЈА

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1	Одржување на настава од прв циклус студии:	
1.1	Општа медицина – неврологија 10 часа (2021/2022, 2022/2023, 2023/2024, 2024/2025, 2025/2026 по 2 часа) (10 x 0,04)	0.4
1.2	Логопеди – редовни и вонредни Неврологија со неврофизиологија 10 часа (10x0.04=0.4) Клиничка невропсихологија 10 часа (10 x 0,04=0.4)	0.8 (2x0.4)
1.3	Физотерапевти – редовни Неврологија со неврофизиологија 15 часа (15 x 0.04=0.6) Физиотерапија во неврологија 10 часа (10 x 0,04=0.4)	1
1.4	Виши медицински сестри – редовни Здравствена нега во неврологија 7.5 часа (7.5 x 0,04=0,3)	0.3
2.	Ментор и едукатор на здравствена едукација	
2.1	Ментор на специјализанти по Неврологија Кандидат 1: 4 часа неделно x15 недели (семестар)x 0,08 1 семестар 4x15 x0.08= 4.8 Кандидат 2: 4 часа неделно x15 недели (семестар)x 0,08 7 семестри 7x4x15x0.08= 33.6	38.4
2.2	А) Едукатор на лекари на специјализација по неврологија: Според: 7 (часа) x бр. недели x 0,08 8 лекари на специјализација по неврологија на турнус во траење од 3 месеци (12 недели) 8 x7x12x0.08= 53.76 3 лекари на специјализација по неврологија на турнус во траење 2 месеца (8 недели) 3x7x8x0.08= 13.44 2 лекари на специјализација по неврологија на турнус во траење од 1 месец (4 недели) 2x7x4x0.08= 4.48	118.68

	<p>Б) Едукатор на лекари на специјализација од други области Според: 7 (часа) x бр. недели x 0,08 10 лекари на специјализација од други области на надворешен турнус во траење од 15 дена (2 недели) $10 \times 7 \times 2 \times 0.08 = 11.2$ 2 лекари на специјализација од други области на надворешен турнус во траење од 1 месец (4 недели) $2 \times 7 \times 4 \times 0.08 = 4.48$</p> <p>3 лекари на специјализација од други области на надворешен турнус во траење од 2 месеца (8 недели) $3 \times 7 \times 8 \times 0.08 = 13.4$</p> <p>2 лекари на специјализација од други области на надворешен турнус во траење од 4 месеци (2+2 месеци=16 недели) $2 \times 7 \times 16 \times 0.08 = 17.92$</p>	
3.	Настава во школи и работилници	
3.1	Teaching Workshop of the ISN and a course in Neuropathology and Neuroscience Skopje, N. Macedonia, 5-6 June 2023	1.5
3.2	Работилница: Dementia labyrinths , Интернационален студентски конгрес на Медицинскиот факултет во Скопје кој е во организација на Факултетското студентско собрание на Медицинскиот факултет во Скопје, од 16 до 18 октомври 2025 г., Скопје	1.5
3.3	International Summer School “The Story of the Brain” -University of Ljubljana, faculty of Medicine 2-5.09.2024	1
3.4	Expert Ultrasound and anatomy workshop -Neck-Universidad de Valencia, Valencia-Spain 14-15.02.2025	1
3.5	World Psychiatric Association Regional Congress Kyiv, Ukraine 7-9.07.2021 Pre-congress course- Old age (Geriatric) psychiatry-Dementia-up-close and personal	1.5
3.6	EAN Regional Teaching Course 1-3.12.2023, Skopje Noth Macedonia A brief history of dementia	1
4.	Член на комисија за оцена или одбрана на специјалистички испит од област неврологија 4 x 0,2=0.8	0.8
5.	Член на комисија за оцена или одбрана на дипломска работа 1x0,1	0.1
6.	Позитивно рецензиран универзитетски учебник	

6.1	Клиничка невропсихологија за логопеди – група автори. Издавач: Медицински факултет, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“; Скопје, 2022, коавтор	6
6.2	Психијатрија -група автори. Издавач:, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Медицински факултет – Скопје, 2025 ISBN 978-608-5028-20-7 коавтор	6
	Вкупно	179.98

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.	Учесник во национален научен проект 3x3=9	
1.1	Невролошки манифестации на COVID-19 и пост COVID-19-опсервациона, лонгитудинална ретроспективно-проспективна студија за евалуација на исходот. Медицински факултет, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, 2022-2025 1x3	3
1.2	Проект на Министерство за образование и наука (МОН), 2025 г. „Неинвазивен биомаркер за невродегенеративни болести базиран на мозочна ефективна поврзаност“ (MON 15-6171/24MKD) 1x3	3
1.3	Проект на Министерство за образование и наука (МОН), 2025 г. Национален геномски пристап за ретки болести: од истражување до дијагноза и превенција 1x3	3
2.	Учесник во меѓународни научни проекти 4x5=20	
2.1	NOMAD (North Macedonia Interprofessional Dementia Care).2021-2024Ethical Committee of the Medical Faculty at the University Ss Cyril and Methodius in Skopje, North Macedonia (Ref Number:03-1260/5) 1x5	5
2.2	Interreg EU 2025-2027 ElderCare -Equal access to health care for the elderly population in the cross-border area: facing the challenge of dementia 1x5	5
2.3	Интернационална клиничка студија во соработка со Универзитетска клиника за кардиологија No.CSP-1400 Мај 2021- подистражувач 1x5	5
2.4	Интернационална клиничка студија ENSURE 1 P3-IMU-838RMS-01 Study to Evaluate the Efficacy, Safety, and Tolerability of IMU-838 versus placebo in adults with Relapsing Multiple Sclerosis март 2023-март 2025 подистражувач 1x5	5
3.	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно списание кое нема импакт-фактор за годината во која е објавен трудот, во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на	

	<p>списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank, MathSciNet (Mathematical Reviews), Zentralblatt fur Mathematik и Реферативный журнал "Математика" или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование⁹</p> <p>60% од 5 =3</p>	
3.1	<p>Novotni G., Taneska M, Novotni A, Fischer J, Iloski S, Ivanovska A, Dimitrova V, Novotni L, Milutinović M, Joksimoski B, Chorbev I, Hasani S, Dogan V, Grimmer T, Kurz A. North Macedonia interprofessional dementia care (NOMAD) - personalized care plans for people with dementia and caregiver psychoeducation delivered at home by interprofessional teams. Front Dement. 2024 Apr 10;3:1391471. doi: 10.3389/frdem.2024.1391471. PMID: 39081604; PMCID: PMC11285573.</p>	3
4.	<p>Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно списание кое има импакт-фактор за годината во која е објавен трудот, во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование⁹</p> <p>60% од 8= 4,8 +иф.</p>	
4.1	<p>Dogan V, Taneska M, Novotni G., Iloski S, Novotni A, Dimitrova V, Milutinović M, Novotni L, Weber A, Joksimoski B, Chorbev I, Hasani S, Ivanovska A, Grimmer T, Fischer J. On dementia, duties, and daughters. An ethical analysis of healthcare professionals being confronted with conflicts regarding filial duties in informal dementia care. Front Psychiatry. 2024 Oct 1;15:1421582. doi: 10.3389/fpsy.2024.1421582. PMID: 39415892; PMCID: PMC11480755. IF 3.2</p>	4.8+3.2= 8
4.2	<p>Kalaria R, Maestre G, Mahinrad S, Acosta DM, Akinyemi RO, Alladi S, Allegri RF, Arshad F, Babalola DO, Baiyewu O, Bak TH, Bellaj T, Brodie-Mends DK, Carrillo MC, Celestin KK, Damasceno A, de Silva RK, de Silva R, Djibuti M, Dreyer AJ, Ellajosyula R, Farombi TH, Friedland RP, Garza N, Gbessemehlan A, Georgiou EE, Govia I, Grinberg LT, Guerchet M, Gugssa SA, Gumikiriza-Onoria JL, Hogervorst E, Hornberger M, Ibanez A, Ihara M, Issac TG, Jönsson L, Karanja WM, Lee JH, Leroi I, Livingston G, Manes FF, Mbakile-Mahlanza L, Miller BL, Musyimi CW, Mutiso VN,</p>	4.8+11.1= 15.9

	Nakasujja N, Ndetei DM, Nightingale S, Novotni G. , Nyamayaro P, Nyame S, Ogeng'o JA, Ogunniyi A, de Oliveira MO, Okubadejo NU, Orrell M, Paddick SM, Pericak-Vance MA, Pirtosek Z, Potocnik FCV, Raman R, Rizig M, Rosselli M, Salokhiddinov M, Satizabal CL, Sepulveda-Falla D, Seshadri S, Sexton CE, Skoog I, George-Hyslop PHS, Suemoto CK, Thapa P, Udeh-Momoh CT, Valcour V, Vance JM, Varghese M, Vera JH, Walker RW, Zetterberg H, Zewde YZ, Ismail O. The 2022 symposium on dementia and brain aging in low- and middle-income countries: Highlights on research, diagnosis, care, and impact. <i>Alzheimers Dement.</i> 2024 Jun;20(6):4290-4314. doi: 10.1002/alz.13836. Epub 2024 May 2. PMID: 38696263; PMCID: PMC11180946. IF 11.1	
4.3	Dulski J, Baker M, Banks SA, Bayat M, Bruffaerts R, Ortiz Cruz G, Disserol CC, Fisher KS, Jose JN, Kalman B, Kantarci OH, Maltsev D, Middleton C, Novotni G. , Plaseska-Karanfilska D, Raskin S, Souza J, Teive HA, Wszolek ZK. Global Presence and Penetrance of <i>CSF1R</i> -Related Disorder. <i>Neurol Genet.</i> 2024 Sep 13;10(5):e200187.doi:10.1212/NXG.0000000000200187. PMID: 39280886; PMCID: PMC11398975. IF 4.3	4.8+4.3= 9.1
4.4	De Marchi, F.; Munitic, I.; Vidatic, L.; Papić, E.; Rački, V.; Nimac, J.; Jurak, I.; Novotni, G. ; Rogelj, B.; Vuletic, V.; et al. Overlapping Neuroimmune Mechanisms and Therapeutic Targets in Neurodegenerative Disorders. <i>Biomedicines</i> 2023, 11, 2793. https://doi.org/10.3390/biomedicines11102793 IF 3.9	4.8+3.9= 8.7
4.5	Kurz, C., Alimehmeti, I., Boban, M., Kostic, S., Sinanovic, O., Kučuk, O., Mehrabian, S., Traykov, L., Mimica, N., Novotni, G. , Pfaeffel, L., Dogan, V., Diehl-Schmid, J., Alexopoulos, P., Grünhaus, C., Pirtošek, Z., & Kurz, A. (2025). Bridging gaps in dementia care across southeastern Europe: Regional challenges, cross-border innovation, and implementation barriers. <i>Journal of public health research</i> , 14(3),22799036251361380. https://doi.org/10.1177/22799036251361380 IF 1.8	4.8+1.8= 6.6
4.6	Maestre, G., Carrillo, M., Kalaria, R., Acosta, D., Adams, L., Adoukonou, T., Akinwande, K., Akinyemi, J., Akinyemi, R., Akpa, O., Alladi, S., Allegri, R., Arizaga, R., Arshad, F., Arulogun, O., Babalola, D., Baiyewu, O., Bak, T., Bellaj, T., Boshe, J., Brayne, C., Brodie-Mends, D., Brown, R., Cahn, J., Cyrille, N., Damasceno, A., de Silva, R., de Silva, R., Djibuti, M., Dreyer, A.J., Ellajosyula, R., Farombi, T., Fongang, B., Forner, S., Friedland, R., Garza, N., Gbessemehlan, A., Georgiou, E.Z., Gouider, R., Govia, I., Grinberg, L., Guerchet, M., Gugssa, S., Gumikiriza-Onoria, J.L., Gustafson, D., Hogervorst, E., Hornberger, M., Ibanez, A., Ihara, M., Ismail, O., Issac,	4.8+11.1= 15.9

	T., Jönsson, L., Kaputu, C., Karanja, W., Karungi, J., Tshala-Katumbay, D., Kunkle, B., Lee, J.H., Leroi, I., Lewis, R., Livingston, G., Lopera, F., Lwere, K., Manes, F., Mbakile-Mahlanza, L., Mena, P., Miller, B., Millogo, A., Mohamed, A., Musyimi, C., Mutiso, V., Nakasujja, N., Ndetei, D., Nightingale, S., Njamnshi, A.K., Novotni, G. , Nyamayaro, P., Nyame, S., Ogeng'o, J., Ogunniyi, A., Okada De Oliveira, M., Okubadejo, N., Orrell, M., Orunmuyi, A., Owolabi, M., Paddick, S., A Pericak-Vance, M., Pirtosek, Z., Potocnik, F., Preston, B., Raman, R., Ranchod, K., Rizig, M., Rosselli, M., Deepa, R., Roy, U., Salokhiddinov, M., Sano, M., Sarfo, F., Satizabal, C.L., Sepulveda-Falla, D., Seshadri, S., Sexton, C., Skoog, I., St George-Hyslop, P., Suemoto, C., Tanner, J., Thapa, P., Toure, K., Ucheagwu, V., Udeh-Momoh, C., Valcour, V., Vance, J., Varghese, M., Vera, J., Walker, R., Weidner, W., Sebastian, W., Whitehead Gay, P., Zetterberg, H., Zewde, Y. and The African Dementia Consortium (2023), The Nairobi Declaration—Reducing the burden of dementia in low- and middle-income countries (LMICs): Declaration of the 2022 Symposium on Dementia and Brain Aging in LMICs. <i>Alzheimer's Dement.</i> , 19: 1105-1108. https://doi.org/10.1002/alz.13025 IF 11.1	
4.7	Petkoska D, Zafirovska B, Vasilev I, Novotni G. , Bertrand OF, Kedev S. Radial and ulnar approach for carotid artery stenting with Roadsaver™ double layer micromesh stent: early and long-term follow-up. <i>Catheter Cardiovasc Interv.</i> 2023; 101: 154-163. doi:10.1002/ccd.30514 IF 1.9	4.8+1.9=6.7
4.8	Stoilkovska, B. B., Bajraktarov, S., Novotni, L., Simoska, S. M., Milutinovic, M., Velichkovska, E. M., Novotni, G. , & Jovanovic, N. (2022). Psychopathology in psychotic disorders: Congruency between self-reported and observer-rated measures highest for affective symptoms and lowest for negative symptoms. <i>PsyCh Journal</i> , 11(3), 376–382. https://doi.org/10.1002/pchj.526 IF 1.3	4.8+1.3=6.1
4.9	Blaževska Stoilkovska B, Bajraktarov S, Markovska Simoska S, Milutinović M, Novotni L, Arsova S, Novotni G. , Čalovska Samardziska V, Delova S, Novotni A, Jovanović N. Psychometric Characteristics of the Macedonian Version of Clinical Assessment Interview for Negative Symptoms (CAINS). <i>Psychiatr Danub.</i> 2021 Fall;33(3):347-353. doi: 10.24869/psyd.2021.347. PMID: 34795177. IF 2.696	4.8+2.696=7.496
5.	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од	

	<p>најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови⁹ 60% од 5=3</p> <p>Калцев Г, <u>Тановска Н.</u>, Новотни Г., Барбов И. Невролошки манифестации на Вилсонова болест, Патофизиолошки механизми и третман. <i>Medicus</i> 2022, Vol27(3): 347-353.</p>	3
6.	<p>Труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во зборник на рецензирани научни трудови, презентирани на меѓународни академски собири каде што членовите на програмскиот или научниот комитет се од најмалку три земји⁹ 5</p>	
6.1	<p>Analysis of Clinical, Genetic, and Demographic Data for Prediction of Alzheimer’s Disease with Machine Learning A.Petreska, S.Nikolovski, G.Novotni, Blagoj Ristevski International Conference on Control, Decision and Information Technologies CoDIT 2024,Valleta, Malta/ July01-04.2024 https://doi.org/10.1109/CoDIT62066.2024.10708434 60% од 5=3</p>	3
7.	<p>Пленарни предавања на научен/стручен собир со меѓународно учество 3 бода 15x3=45</p>	
7.1	<p>Novotni G. Deciphering neurodegenerative diseases- from a clinician’s perspective to future implications 6 th Symposium on Cortical Diseases, Serbia 23-25 May 2025</p>	3
7.2	<p>G. Novotni. Non-Motor Symptoms in Parkinsons’s Disease(s)-All the light we cannot see 2nd Alpe Adria Update on Movement Disorders 27-29.11.2025, Ljubjana, Slovenia</p>	3
7.3	<p>G. Novotni, A.Novotni Renaming and reframing dementias to cognitive proteinopathies in the era of biomarkers. <i>Neurologia Croatica</i> CROCAD-22-Croatian Congress on Alzheimer’s Disease, 5-8 October, 2022 Brac, Croatia</p>	3
7.4	<p>G. Novotni. Deciphering neurodegenerative diseases- from a clinician’s perspective to precision medicine. 2nd Thematic Conference on Dementia and neurodegeneration, 7th Macedonian Psychiatric Congress, 26-29.Oct.2023</p>	3
7.5	<p>G. Novotni. Inflammageing and the Brain- Мултидисциплинарен симпозиум за обезност со меѓународно учество, 28 – 29.3.2025, Скопје</p>	3

7.6	G. Novotni. What is in a name and What is in the Brain-clinician’s dilemmas in the biomarker era. 8th Congress of the Macedonian Neurological Society- From theory to therapy 9-12.10.2025, Охрид	3
7.7	G.Novotni. Ageing and Dementia in LMIC-Europe. Brain Ageing and Dementia in LMICs 2022.6- 9.12.2022.Nairobi.Kenya.Africa	3
7.8	G.Novotni Decoding Dementia: Collaborative Care Strategies.CNS TevAcademy 27-29.09.2024 Brdo Kranj,Slovenia	3
7.9	G.Novotni. Does COVID-19 increase the risk for neurodegeneration? The 17 th World Congress on Controversies in Neurology, March 23-25.2023, Dubrovnik, Croatia	3
7.10	G.Novotni. Deciphering neurodegenerative diseases- from a clinician’s perspective to future implications.7 th Rijeka Forum on Neurodegenerative Diseases, Mechanistic therapies-hype or hope?, 18-20.09.2023, Rijeka Croatia.	3
7.11	G.Novotni. Alzheimer’s disease and resilient brains.5 th Rijeka Forum on Neurodegenerative Diseases,8- 9.11.2021	3
7.12	G.Novotni. What is in a name and what is in the brain-a few short dementia stories on genotype/phenotype correlation and protein aggregation. 8thRijeka Forum on Neurodegenerative Diseases. The regulation of gene expression in neurological disease and neuroimmunology. 16-17.09.2024	3
7.13	G. Novotni. How old is your brain? -on brain? -ageing and dementia prevention through the exposome lens. 9th Rijeka Forum on Neurodegenerative Diseases.15- 16.09.2025 Rijeka, Croatia.	3
7.14	G. Novotni. Amyloid cascade and amyloid” confluence” hypothesis-reexploring Alzheimer’s disease(s) treatment and prevention landscape. 6 th Rijeka Forum on Neurodegenerative Diseases. Neurodegeneration updates and the 30 years of Amyloid cascade Hypothesis. 26-28.09.22. Rijeka, Croatia.	3
7.15	G.Novotni. Why should we talk about dementia care more than ever- the NOMAD Story. Croatian Congress on Alzheimer’s Disease CROCAD-24, October 9-12.2024, Vodice, Croatia	3
8.	Пленарни предавања на научен/стручен собир 2 бода 2x2=4	
8.1	Novotni G., Tanovska N., Aleksovski V, Angelova A, Hasani S, Novotni A. Healthy brain ageing and dementia prevention. Симпозиум <i>Здраво стареење: Египсво на телесној и менталној здравје</i> , окт. 2022, Скопје	2

8.2	Новотни Г. , Тановска Н., Хасани Ш, Каранфиловиќ К, Пендароска М, Јачева И, Ангелова А, Алексовски В, Новотни А. Алцхајмерова болест – ризик-фактори, резилентност и превенција на деменција. Трет симпозиум на Македонското невролошко здружение „Новини во неврологијата 2023“, Струга, јуни 2023	2
9.	Секциски предавања на научен/стручен собир со меѓународно учество 2 бода 2x2=4	
9.1	Krka Symposium-Treatment od cognitive decline- Зошто е потребно да зборуваме за деменција ? 8th Congress of the Macedonian Neurological Society- From theory to therapy 9-12.10.2025, Охрид	2
9.2	Izazovi I sanse u ranoj dijagnostici Alchajmerove bolesti-sadasnjost I buducnost, Belgrade 18.11-19,11.2022 Roche G. Novotni – Alchajmerova bolest: faktori rizika Panel diskusija-Uloga lekara opste prakse u putu pacijenata sa Alchajmerovom bolescu	2
10.	Секциски предавања на научен/стручен собир 1 бод 3x1=3	
10.1	Г. Новотни. Алцхајмерова болест, резултати од студијата COSMOS. „Поврзување повторно со животот на пациентите со ментални нарушувања“. Македонска психијатриска асоцијација, Македонско невролошко здружение во соработка со Крка Фарма Скопје. 26.9.2024.	1
10.2	Од пандемија до синдемија – Како да ја спречиме лавината? 31.5.2022, панел-дискусија, Lek Sandoz	1
10.3	Г. Новотни. Живот со мигрена – пред и по Vydura. „Гепанти – нова терапевтска можност за брзо и едноставно решение за мигрена“, 13.6.2024, Скопје, Здружение на невролози на Македонија во соработка со Carso Pharm.	1
11.	Одржано предавање по покана на референтен странски универзитет 2x3 Предавање на покана на Медицински факултет, Универзитет во Љубљана, Словенија (2 – 5.9.2024) 1. A brief history of dementia 2. What are these bugs, cats and children doing in my room-the story of Dementia with Lewy bodies	6
12.	Учество на научен/стручен собир со реферат усна презентација 1 бод 12x1=12 • Gabriela Novotni , Shpresa Hasani, Aleksandra Angelova, Nikolina Tanovska, Antoni Novotni: The	

<p>Complex Interplay Of Covid-19 And Alzheimer's Disease- A Glimpse To The Future. Neurodegenerative Diseases And Alzheimer's Disease Symposium Mind & Brain 61st International Neuropsychiatric Congress Virtual MAY 26th – 29th, 2022</p> <ul style="list-style-type: none"> • Новотни Г., Тановска Н., Алексовска К, Ангелова А, Стојковска Ф, Бабуновска М, Барбов И, Новотни А. Невролошки импликации на COVID-19. Петти симпозиум „Новини во алергологијата и клиничката имунологија 2021”, Скопје, 2021 • Gabriela Novotni, Dijana Plaseska Karanfilaska, Antoni Novotni: Decoding Neurodegenerative Diseases- From A Clinician's Perspective To Precision Medicine MIND & BRAIN 64 Th INTERNATIONAL NEUROPSYCHIATRIC CONGRESS Pula - Croatia MAY 29th – JUNE 1 St, 2025 • Gabriela Novotni. Dementia Prevention And The Memory Clinic Of The Future. Unique Psychiatry & Neurology Congress. Issn 2469-5748 Www.Pula-Cong.Com Mind&Brain 63rd International Neuropsychiatric Congress Pula, Croatia May 30th – June 2nd, 2024 • Gabriela Novotni, Antoni Novotni. INFLAMMAGEING AND THE BRAIN MIND & BRAIN 62nd INTERNATIONAL NEUROPSYCHIATRIC CONGRESS Pula - Croatia MAY 18th – 21st, 2023. • Gabriela Novotni, Antoni Novotni. ALZHEIMER'S DISEASE- THE STORY BEYOND AMYLOID MIND & BRAIN 60th INTERNATIONAL NEUROPSYCHIATRIC CONGRESS Virtual MAY 27th – 30th, 2021. • Gabriela Novotni, Marija Taneska, Antoni Novotni, Julia Fischer et al. North Macedonia interprofessional dementia care (NOMAD) – personalized care plans for people with dementia and caregiver psychoeducation delivered at home by interprofessional teams 	<p>12+1.5=13.5</p>
--	---------------------------

<p>Dialogues on Neurodegenerative Disorders Conference-Neurocare 6-7 June 2024, Ljubjana</p> <ul style="list-style-type: none"> • Новотни Г., Тановска Н., Алексовска К, Ангелова А, Стојковска Ф, Хасани Ш, Новотни А. Деменција и COVID-19-танго за двајца. Symposium “Novelties in neurology, COVID and post-covid pandemic period, consequences and assessment of neurological implications” Nov 2021, on line • Г.Новотни. Мозочно здравје и превенција на деменција. 9. Дијабетолошки денови во Македонија со меѓународно учество, 1 – 2.11.2024, Скопје • Novotni G., Tanovska N., Aleksovski A, Angelova A, Hasani Sh, Novotni A. Alzheimer’s Disease-treatment challenges and perspectives. Симпозиум <i>Здраво стареење: Единство на телесното и менталното здравје</i>, окт. 2022, Скопје • G. Novotni. Are gene therapies targeting APOE e4 promising future treatments in dementia? The 17th World Congress on Controversies in Neurology, March 23-25.2023, Dubrovnik, Croatia • G. Novotni. Dementia challenges in the Balkans: similarities and differences -Brain Ageing and Dementia in LMICs virtual 9-10.12.2021 (panel) <p>постер 0,5 3x0,5=1.5</p> <ul style="list-style-type: none"> • Novotni G., Tanovska N., BarbovI, Stojkovska F, Aleksovski V, Karanfilovik K, Pendaroska M, Angelova A, Hasani Sh, Aleksovска K, Stoilkovski D, Jovkovска Gerasovска A, Plasheska-Karanfilska D, Novotni A. Early onset dementia with parkinsonism in a patient with pathogenic mutations in CSF1R and ABCD1 gene-when rarity comes to reality. World Congress on Parkinson’s Disease and Related Disorders. Prague, May 2022 • Angelova A, Gashpar G, Hristovска G, Novotni G., Tanovска N. PERIPHERAL NERVE INVOLVMENT ASSOCIATED WITH HIV INFECTION. Symposium "News in neurology, a review of the pandemic and what directions further" 06-08.05.2022, Struga 	
---	--

	<p>• Gabriela Novotni Dijana Plaseska Karanfilaska, T. Makazlieva, Antoni Novotni What is in a name and what is in the brain? -clinicians' dilemmas in the biomarker era</p> <p>World Congress on Parkinson's Disease and Related Disorders New York 7-10 May 2025</p>	
13.	<p>Апстракт објавен во зборник на конференција¹⁰ меѓународна 1 32 x 1=32</p>	
13.1	<p>Gabriela Novotni, Dijana Plaseska Karanfilaska, Antoni Novotni: Decoding Neurodegenerative Diseases-From A Clinician's Perspective To Precision Medicine MIND & BRAIN ISSN 2469-5748 Www.Pula-Cong.Com/Abstract-Book-2025</p> <p>64 Th INTERNATIONAL NEUROPSYCHIATRIC CONGRESS Pula - Croatia MAY 29th – JUNE 1 St, 2025</p>	1
13.2	<p>Novotni G. Deciphering neurodegenerative diseases- from a clinician's perspective to future implications 6 th Symposium on Cortical Diseases, Serbia May 2025, book of abstracts :37</p>	1
13.3	<p>Gabriela Novotni. Dementia Prevention And The Memory Clinic Of The Future Unique Psychiatry & Neurology Congress. Issn 2469-5748 Www.Pula-Cong.Com/Abstract-Book-2024 Mind&Brain 63rd International Neuropsychiatric Congress Pula, Croatia May 30th – June 2nd, 2024</p>	1
13.4	<p>Gabriela Novotni, Shpresa Hasani, Aleksandra Angelova, Nikolina Tanovska, Antoni Novotni: The Complex Interplay Of Covid-19 And Alzheimer's Disease-A Glimpse To The Future 61 St International Neuropsychiatric Congress Virtual May 26 Th – 29th, 2022. Mind & Brain Issn 2469-5748 Www.Pula-Cong.Com/Abstract-Book-2022</p>	1
13.5	<p>Gabriela Novotni, Antoni Novotni. INFLAMMAGEING AND THE BRAIN MIND & BRAIN ISSN 2469-5748 www.pula-cong.com/abstract-book-2023 62nd INTERNATIONAL NEUROPSYCHIATRIC CONGRESS Pula - Croatia MAY 18th – 21st, 2023.</p>	1
13.6	<p>Gabriela Novotni, Antoni Novotni. ALZHEIMER'S DISEASE- THE STORY BEYOND AMYLOID MIND & BRAIN ISSN 2469-5748 www.pula-cong.com/abstract-book-2021 60th INTERNATIONAL NEUROPSYCHIATRIC CONGRESS Virtual MAY 27th – 30th, 2021.</p>	1

13.7	<p>G. Novotni, N. Tanovska, I. Barbov, F. Stojkovska, V. Aleksovski, K. Karanfilovik, M. Pendaroska, D. Stoilkovski, A. Jovkovska Gerasovska, A. Angelova, K. Aleksovska, S. Hasani, D. Plasheska Karanfilska, A. Novotni, Early onset dementia with parkinsonism in a patient with pathogenic mutations in CSF1R and ABCD1 gene, Parkinsonism & Related Disorders, Volume 113, Supplement, 2023, doi.org/10.1016/j.parkreldis.2023.105589. Parkinsonism & Related Disorders World Congress on Parkinson’s Disease and Related Disorders Prague 2022, 01-04 May</p>	1
13.8	<p>F. Trpcheski Aleksandra Angelova Gabriela Novotni (IN)VISIBLE ZEBRAS IN PLAIN SIGHT June 2025 Parkinsonism & Related Disorders 135:107864 DOI: 10.1016/j.parkreldis.2025.107864 Parkinsonism & Related Disorders World Congress on Parkinson’s Disease and Related Disorders New York 7-10 May 2025</p>	1
13.9	<p>Gabriela Novotni Dijana Plaseska Karanfilska T. Makazlieva, Antoni Novotni What is in a name and what is in the brain? -clinicians’ dilemmas in the biomarker era May 2025 Parkinsonism & Related Disorders 134:107687 DOI: 10.1016/j.parkreldis.2025.107687 Parkinsonism & Related Disorders World Congress on Parkinson’s Disease and Related Disorders New York 7-10 May 2025</p>	1
13.10	<p>Gabriela Novotni, Marija Taneska , Antoni Novotni, Julia Fischer et al. North Macedonia interprofessional dementia care (NOMAD) – personalized care plans for people with dementia and caregiver psychoeducation delivered at home by interprofessional teams Dialogues on Neurodegenerative Disorders Conference-Neurocare 6-7 June 2024, Ljubljana Alzheimer's & Dementia 20</p>	1
13.11	<p>Gabriela Novotni, Aleksandra Angelova I. Jaceva, Antoni Novotni GNB1 mutation - A (not so) rare cause for early onset dystonia May 2024 Parkinsonism & Related Disorders 122:106612 DOI: 10.1016/j.parkreldis.2024.106612 Parkinsonism & Related Disorders World Congress on Parkinson’s Disease and Related Disorders Lisbon, Portugal 19-22.05.2024</p>	1
13.12	<p>F. Trpcheski Aleksandra Angelova G. Hristovska, Gabriela Novotni Cerebellar symptomatology following Covid-19 vaccination reveals breast cancer</p>	1

	<p>May 2024 Parkinsonism & Related Disorders 122:106748 DOI: 10.1016/j.parkreldis.2024.106748 Parkinsonism & Related Disorders World Congress on Parkinson's Disease and Related Disorders Lisbon, Portugal 19-22.05.2024</p>	
13.13	<p>Aleksandra Angelova Gabriela Novotni F. Trpcheski I. Jacheva Lithium toxicity presented as parkinsonism and ataxia May 2024 Parkinsonism & Related Disorders 122:106863 DOI: 10.1016/j.parkreldis.2024.106863 Parkinsonism & Related Disorders World Congress on Parkinson's Disease and Related Disorders Lisbon, Portugal 19-22.05.2024</p>	1
13.14	<p>Aleksandra Angelova Gabriela Novotni Dijana Plaseska, Dijana Plaseska Karanfilaska, V. Nikoloska Frontotemporal dementia associated with SQSTM1 gene mutation and lower amyloid beta 1-42 May 2024 Parkinsonism & Related Disorders 122:106774 DOI: 10.1016/j.parkreldis.2024.106774 Parkinsonism & Related Disorders World Congress on Parkinson's Disease and Related Disorders Lisbon, Portugal 19-22.05.2024</p>	1
13.15	<p>I. Jacheva, S Hasani, Aleksandra Angelova, G. Novotni, Dijana Plaseska Karanfilaska Unraveling the Diagnostic Enigma: Stiff Person Syndrome or axial dystonia? May 2024 Parkinsonism & Related Disorders 122:106932 DOI: 10.1016/j.parkreldis.2024.106932 Parkinsonism & Related Disorders World Congress on Parkinson's Disease and Related Disorders Lisbon, Portugal 19-22.05.2024</p>	1
13.16	<p>Aleksandra Angelova, Gabriela Novotni, F. Stojkovska Clinical presentation and diagnosis of a rare brain disease – progressive supranuclear palsy August 2023 Parkinsonism & Related Disorders 113 DOI: 10.1016/j.parkreldis.2023.105699 Parkinsonism & Related Disorders World Congress on Parkinson's Disease and Related Disorders 1-4.05.2022, Prague</p>	1
13.17	<p>G. Novotni. Non Motor Symptoms in Parkinson's Disease(s)-All the light we cannot see 2nd Alpe Adria Update on Movement Disorders 2025 2nd Alpe Adria Update on Movement Disorders 27- 29.11.2025, Ljubjana, Slovenia</p>	1
13.18	<p>G. Novotni, A. Novotni Renaming and reframing dementias to cognitive proteinopathies in the era of biomarkers. Neurologia Croatica Vol.71, Suppl.3/22.</p>	1

	CROCAD-22-Croatian Congress on Alzheimer's Disease, 5-8 October, 2022 Brac, Croatia	
13.19	G.Novotni. Inflammageing and the Brain-Мултидисциплинарен симпозиум за обезност со меѓународно учество 28-29.03.2025, Скопје	1
13.20	G.Novotni. What is in a name and What is in the Brain-clinician's dilemmas in the biomarker era. 8th Congress of the Macedonian Neurological Society-From theory to therapy 9-12.10.2025, Охрид	1
13.21	Arsovska A. Cvetkovska E. Kuzmanovski I. Novotni G. Petrov I. Tanovska N. Trenchevska-Kiteva G. Brain Health Protection from Dysability Prevention in Neurological Diseases. 8th Congress of the Macedonian Neurological Society-From theory to therapy 9-12.10.2025, Охрид	1
13.22	Г.НОВОТНИ. Мозочно здравје и превенција на деменција. 9 Дијабетолошки денови во Македонија со меѓународно учество, 1-2.11.2024, Скопје	1
13.23	G.Novotni. Ageing and Dementia in LMIC-Europe. Brain Ageing and Dementia in LMICs 2022.6-9.12.2022.Nairobi.Kenya	1
13.24	Chabukovska E. Todevska S. Pashanko O. Petrushevska M. Novotni G. Novotni A. Sukloska V. Case report: Diagnostic challenges in early onset Alzheimer's disease. EPA 2023 31 st European Congress of Psychiatry, 25-28.03.2023 Paris, France	1
13.25	Dulski J., Banks SA. Bayat M. Bruffaerts R. Cruz Ortiz G. Disserol Diniz CC, Jainy NJ. Kantarci OH. Novotni G. Maltsev D. Souza J. Wszolek Z.K. Global presence of CSF1R-related disorders: A case series from North and South America, Asia and Europe. Parkinsonism and related disorders 122 (2024)106647	1
13.26	G.Novotni. Deciphering neurodegenerative diseases-from a clinician's perspective to future implications.7 th Rijeka Forum on Neurodegenerative Diseases, Mechanistic therapies-hype or hope?, 18-20.09.2023, Rijeka Croatia	1
13.27	G.Novotni. Alzheimer's disease and resilient brains.5th Rijeka Forum on Neurodegenerative Diseases,8-9.11.2021	1
13.28	G.Novotni. What is in a name and what is in the brain-a few short dementia stories on genotype/phenotype correlation and protein aggregation. 8 th Rijeka Forum on Neurodegenerative Diseases. The regulation of gene expression in neurological disease and neuroimmunology. 16-17.09.2024 Rijeka, Croatia.	1
13.29	G. Novotni. Legaz A. Stojanova E. Stojanovski F. Aliji V.Ivanovska A.Novotni A. How old is your brain? -on brain? -ageing and dementia prevention through the	1

	exposome lens. 9 th Rijeka Forum on Neurodegenerative Diseases.15-16.09.2025 Rijeka, Croatia.	
13.30	G. Novotni. A.Novotni. Amyloid cascade and amyloid” confluence” hypothesis-reexploring Alzheimer’s disease(s) treatment and prevention landscape. 6 th Rijeka Forum on Neurodegenerative Diseases. Neurodegeneration updates and the 30 years of Amyloid cascade Hypothesis. 26-28.09.22. Rijeka, Croatia.	1
13.31	G.Novotni. Taneska M, Novotni A, Fisher J, Ivanovska A., Dimitrova V.Novotni Lj. Milutinovic M, Chorbev I., Hasani S. Dogan V. Grimmer T. Kurz A. Why should we talk about dementia care more than ever- the NOMAD Story. Croatian Congress on Alzheimer’s Disease Neurologia Croatica Supp.2, 2024,32 ISSN1331-5196 CROCAD-24, October 9-12.2024, Vodice, Croatia	1
13.32	Leroi I. Alexopoulos.Boban M. Georgiu E. Grigorova P. Sevinc E. Novotni G. Ohrid Declaration: Mapping Brain Health in Southeastern Europe using WHO Determinants. Croatian Congress on Alzheimer’s Disease CROCAD-24, October 9-12.2024, Vodice, Croatia Neurologia Croatica Supp.2, 2024,47 ISSN1331-5196	1
14.	Апстракти објавени во зборник на конференција¹⁰ национална 0.5 бх0.5=3	
14.1	Новотни Г., Тановска Н., Алексовска К, Ангелова А, Стојковска Ф, Хасани Ш, Новотни А. Деменција и COVID-19-танго за двајца. Symposium “Novelties in neurology, COVID and post-covid pandemic period, consequences and assessment of neurological implications” Nov 2021, on line, Abstract book 26	0.5
14.2	Новотни Г., Тановска Н., Алексовска К, Ангелова А, Стојковска Ф, Бабуновска М, Барбов И, Новотни А. Невролошки импликации на COVID-19. Петти симпозиум „Новини во алергологијата и клиничката имунологија 2021“, Скопје, 2021, Книга на апстракти: 25	0.5
14.3	Novotni G., Tanovska N., Aleksovski V, Angelova A, Hasani S, Novotni A. Healthy brain ageing and dementia prevention. Симпозиум Здраво стареење:„Единство на телесното и менталното здравје“ Окт 2022, Книга на апстракти, стр. 1	0.5
14.4	Novotni G., Tanovska N., Aleksovski A, Angelova A, Hasani Sh, Novotni A. Alzheimer’s Disease-treatment challenges and perspectives. Симпозиум <i>Здраво стареење: Единство на телесното и менталното здравје</i> , окт. 2022, Книга на апстракти, стр. 22	0.5
14.5	Новотни Г, Тановска Н., Хасани Ш, Каранфиловиќ К, Пендароска М, Јачева И, Ангелова А, Алексовски	0.5

	В, Новотни А. Алцхајмерова болест – ризик-фактори, резилентност и превенција на деменција. Трет симпозиум на Македонското невролошко здружение „Новини во неврологијата 2023“ , Струга, јуни 2023, Книга на апстракти, стр. 6.	
14.6	Тановска Н. Новотни Г. Мијастенија гравис-современ терапевски пристап. Трет симпозиум на Македонското невролошко здружение „Новини во неврологијата 2023“, Струга, јуни 2023, Книга на апстракти, стр. 28	0.5
15.	Рецензија на научен/стручен труд 1x0.2 International Journal of Geriatric Psychiatry 2023	0.2
	ВКУПНО	233.196

СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.	<p>Книга од стручна област</p> <p>Коавтор – 7 бода</p> <p>Насоки за превенција, препознавање и за лекување на недостигот од витамин Д меѓу возрасната популација во Р.С. Македонија Скопје</p> <p>Автори: Дерибан, Ѓорѓи; Тошеска-Трајковска, Катерина ; Костовска, Ирена; Топузовска, Соња; Гривчева-Старделова, Калина ; Генадиева-Димитрова, Магдалена ; Гривчева-Пановска, Весна; Миленковиќ, Татјана; Јовановска-Мишевска, Саша; Битоска, Искра; Петровска-Цветковска, Драгана; Цибрев, Драган; Новотни, Антони; Митова, Васка; Новотни, Габриела; Васовиќ, Сања; Николовска-Котевска, Мимоза; Крстиќ-Дамјановска, Љубинка; Димитриевска, Деска; Минов, Јордан; Здравеска, Марија</p> <p>Македонско здружение за ентерална и парентерална исхрана - МСПЕН, 2024 104 стр. ISBN: 978-608-245-962-2 COBISS-ID: 63227909</p>	7
2.	<p>Експертски активности: евалуација, стручна ревизија, супервизија, технички извештаи, вешт наод и мислење, стручно мислење, проценка на капитал, систематизација, методологија ¹¹</p> <p>2x1=2</p> <ul style="list-style-type: none"> • Експертски состанок и мислење на тема „Нови терапевтски можности во третман на мигрена“, 27.3.2024, Скопје „Нови трендови во третман на мигренозна болка“ 	2

	<ul style="list-style-type: none"> • Евалуација при избор на проектни решенија во рамки на научноистражувачкиот проект на тема: Обезност, во организација на Центарот за кариера при УКИМ, октомври 2022 	
3.	<p>Клиничка практика во соодветната област (дијагностички и тераписки процедури)</p> <p>Првпат во институцијата воведна процедура – метода за когнитивна стимулација/рехабилитација со Neofect Cognition.</p>	1
4.	<p>Завршена специјализација во областа на медицинските науки и здравството</p> <ul style="list-style-type: none"> • специјализација по неврологија 	2
5.	<p>Учество во промотивни активности на Факултетот</p> <p>2x0,5</p> <p>Ден за кариерен развој, 7.6.2022, во организација на Центарот за кариера при УКИМ</p> <p>Отворен ден на УКИМ – Медицински факултет, 27.4.2023</p>	1
6.	<p>Предавање на институции од јавен интерес, културно-информативни центри</p> <p>Тркалезна маса на тема: „Да помагаме и почитуваме, а не да отфрламе“, по повод Меѓународниот ден на толеранција, 14.11.2023, Кинотека на Македонија, со осврт на: Деменција</p> <p>Inner Wheel Club Skopje Europea</p>	1
7.	<p>Клиничка или научно-апликативна студија во областа на медицинските науки и здравството</p> <p>2x1</p> <p>Учесник(collaborator)</p> <p>Jolly, S. S., d'Entremont, M. A., Pitt, B., Lee, S. F., Mian, R., Tyrwhitt, J., Kedev, S., Montalescot, G., Cornel, J. H., Stanković, G., Moreno, R., Storey, R. F., Henry, T. D., Mehta, S. R., Bossard, M., Kala, P., Bhindi, R., Zafirovska, B., Devereaux, P. J., Eikelboom, J., ... CLEAR Investigators (2025).</p> <p>Routine Spironolactone in Acute Myocardial Infarction. <i>The New England journal of medicine</i>, 392(7), 643–652.</p> <p>https://doi.org/10.1056/NEJMoa2405923</p> <p>Collaborators</p> <ul style="list-style-type: none"> • S Jolly, J Cairns, J H Cornel, P J Devereaux, J Eikelboom, R Storey, S Yusuf, D Allocco, K Baine, S Bangdiwala, O Bertrand, R Bhindi, M Bossard, W Cantor, S Chandran, T Henry, P Kala, S Kedev, S Lavi, J Layland, S Mehta, G Montalescot, R Moreno, M Natarajan, S Panchoy, B Pitt, Z Ruzsa, J 	2

[D Schwalm](#), [B Shah](#), [T Sheth](#), [S K Sharma](#), [G Stankovic](#), [L Thabane](#), [W Tarhuni](#), [S Verma](#), [R Welsh](#), [A Alhazzani](#), [I Bojovski](#), [F Botto](#), [L Catanese](#), [G Cioffi](#), [D Conen](#), [D Cvetkovska](#), [M-A D'Entremont](#), [G Dutra](#), [H Elsayed](#), [P Hajek](#), [J Healey](#), [G Helft](#), [A Hillani](#), [J Kappelle](#), [A Katsanos](#), [M Keltai](#), [S Laudari](#), [A Mackey](#), [H Mann](#), [A Mosterd](#), [G Novotini](#), [D Petkoska](#), [N K Sherpa](#), [S Szatmari](#), [D Topic](#), [N Vega Servin](#), [I Westendorp](#), [P Widimsky](#), [J Tyrwhitt](#), [C Agrippa](#), [H Ashton](#), [S Batey](#), [J Betz](#), [S Brett](#), [A Bustamam](#), [C Choppick](#), [K Commanda](#), [L Floyd](#), [L Heenan](#), [L Irwin](#), [C Lapensee](#), [S F Lee](#), [J Liu](#), [S MacRae](#), [A Malvaso](#), [M McClelland](#), [C McLean-Price](#), [B Meeks](#), [R Mian](#), [M Molec](#), [T Newman](#), [L O'Donnell](#), [P Rao-Melacini](#), [Y Reznick-DeMarco](#), [E Skuriat](#), [P Szymkow](#), [C Tang](#), [D Wijesena](#), [H Wilton](#), [C Zapallow](#), [K Asrress](#), [H Kachwalla](#), [W Wilson](#), [J Abunassar](#), [S Amlani](#), [A Bagherli](#), [I Billingsley](#), [J Charania](#), [A Cheema](#), [A Y Chong](#), [A Czarnecki](#), [P Dehghani](#), [V Dzavik](#), [J Graham](#), [A Hameed](#), [M B Iqbal](#), [D Joyal](#), [S Kassam](#), [M Nguyen](#), [A Pourdjabbar](#), [J Shavadia](#), [O Hlinomaz](#), [A Schee](#), [P Tousek](#), [K Eltamawey](#), [S Hussein](#), [A Rashwan](#), [O Saleh](#), [M Seleem](#), [F Beygui](#), [G Cayla](#), [J Silvain](#), [B Berta](#), [T Szuk](#), [V Asani](#), [J Kostov](#), [B Zafirovska](#), [C M Adhikari](#), [R M Gajurel](#), [S R Regmi](#), [J H Cornel](#), [I Aksoy](#), [B Groenemeijer](#), [J Jasper Focks](#), [M Kortz](#), [S Koudstaal](#), [G Linssen](#), [P Nierop](#), [R Oemrawsingh](#), [T Oosterhof](#), [R Pisters](#), [J Plomp](#), [D Schellings](#), [E van Beek](#), [A Van der Spank](#), [J Van De Swaluw](#), [J Van Hal](#), [M van Hessen](#), [J Vriend](#), [R Wal](#), [A Davidovic](#), [D Sagic](#), [I Srdanovic](#), [X Armario](#), [J M Garcia Ruiz](#), [J Gomez-Hospital](#), [A Iniguez Romo](#), [E Molina Navarro](#), [V Peral Disdier](#), [N Ribas Barquet](#), [O Rodríguez Leor](#), [M Sabate](#), [F Mach](#), [A Ali](#), [D Austin](#), [M de Belder](#), [D Hildick-Smith](#), [K Hogrefe](#), [N Kukreja](#), [M Lynch](#), [C Maart](#), [P O'Kane](#), [R Oliver](#), [R Rampat](#), [S Sharma](#), [J Spratt](#), [A Uddin](#), [T Wells](#), [S Abbas](#), [J D Abbott](#), [F Aguirre](#), [M Bieniarz](#), [M Farbaniec](#), [M Levy](#), [A Murthy](#), [S Shreenivas](#), [A Shroff](#), [S Singh](#), [T Smith](#), [R Waksman](#), [D Bhatt](#), [S Rao](#), [P G Steg](#), [G Wells](#), [D G Wyse](#)

Jolly, S. S., d'Entremont, M. A., Lee, S. F., Mian, R., Tyrwhitt, J., Kedev, S., Montalescot, G., Cornel, J. H., Stanković, G., Moreno, R., Storey, R. F., Henry, T. D., Mehta, S. R., Bossard, M., Kala, P., Layland, J., Zafirovska, B., Devereaux, P. J., Eikelboom, J., Cairns, J. A., ... CLEAR Investigators (2025). Colchicine in Acute Myocardial Infarction. *The New England journal of*

	<p><i>medicine</i>, 392(7),633–642. https://doi.org/10.1056/NEJMoa2405922</p> <p>Collaborators</p> <ul style="list-style-type: none"> • CLEAR Investigators: S Jolly, J Cairns, J H Cornel, P J Devereaux, J Eikelboom, R Storey, S Yusuf, D Allocco, K Bainey, S Bangdiwala, O Bertrand, R Bhindi, M Bossard, W Cantor, S Chandran, T Henry, P Kala, S Kedev, S Lavi, J Layland, S Mehta, G Montalescot, R Moreno, M Natarajan, S Panchoy, B Pitt, Z Ruzsa, J D Schwalm, B Shah, T Sheth, S K Sharma, G Stankovic, L Thabane, W Tarhuni, S Verma, R Welsh, A Alhazzani, I Bojovski, F Botto, L Catanese, G Cioffi, D Conen, D Cvetkovska, M-A D'Entremont, G Dutra, H Elsayed, P Hajek, J Healey, G Helft, A Hillani, J Kappelle, A Katsanos, M Keltai, S Laudari, A Mackey, H Mann, A Mosterd, G Novotini, D Petkoska, N K Sherpa, S Szatmari, D Topic, N Vega Servin, I Westendorp, P Widimsky, J Tyrwhitt, C Agrippa, H Ashton, S Batey, J Betz, S Brett, A Bustamam, C Choppick, K Commanda, L Floyd, L Heenan, L Irwin, C Lapensee, S F Lee, J Liu, S MacRae, A Malvaso, M McClelland, C McLean-Price, B Meeks, R Mian, M Molec, T Newman, L O'Donnell, P Rao-Melacini, Y Reznick-DeMarco, E Skuriat, P Szymkow, C Tang, D Wijesena, H Wilton, C Zapallow, K Asrress, H Kachwalla, W Wilson, S Jolly, J Abunassar, S Amlani, A Bagherli, I Billingsley, J Charania, A Cheema, A Y Chong, A Czarnecki, P Dehghani, V Dzavik, J Graham, A Hameed, M B Iqbal, D Joyal, S Kassam, M Nguyen, A Pourdjabbar, J Shavadia, O Hlinomaz, A Schee, P Tousek, K Eltamawey, S Hussein, A Rashwan, O Saleh, M Seleem, F Beygui, G Cayla, J Silvain, B Berta, T Szuk, V Asani, J Kostov, B Zafirovska, S K Sharma, C M Adhikari, R M Gajurel, S R Regmi, J H Cornel, I Aksoy, B Groenemeijer, J Jasper Focks, M Kortz, S Koudstaal, G Linssen, P Nierop, R Oemrawsingh, T Oosterhof, R Pisters, J Plomp, D Schellings, E van Beek, A Van der Spank, J Van De Swaluw, J Van Hal, M van Hessen, J Vriend, R Wal, A Davidovic, D Sagic, I Srdanovic, X Armario, J M Garcia Ruiz, J Gomez-Hospital, A Iniguez Romo, E Molina Navarro, V Peral Disdier, N Ribas Barquet, O Rodríguez Leor, M Sabate, F Mach, A Ali, D Austin, M de Belder, D Hildick-Smith, K Hogrefe, N Kukreja, M Lynch, C Maart, P O'Kane, R Oliver, R Rampat, S Sharma, J Spratt, A Uddin, T Wells, S Abbas, J D Abbott, F Aguirre, M Bieniarz, M Farbaniec, M Levy, A Murthy, S Shreenivas, A Shroff, S Singh, T Smith, R Waksman, D Bhatt, S Rao, P G Steg, G Wells, D G Wyse 	
	Вкупно	16
Дејности од поширок интерес		

1.	<p>Член на организационен или програмски одбор на меѓународен научен/ стручен собир 1 6x1=6</p> <ul style="list-style-type: none"> • II Тематска конференција за деменција и невродегенерација Охрид, Македонија 2023г. • International Society of Neuropathology (ISN) and the International Brain Research Organization (IBRO)- Teaching Workshop of the ISN and a course in Neuropathology and Neuroscience Скопје, N Macedonia, 5-6 June 2023 • 8th Congress of the Macedonian Neurological Society-From theory to therapy 9-12.10.2025, Охрид • 6 Simpozijum o kortikalnim bolestima Epilepsija-Demencije-23-25.05.2025 • Croatian Congress on Alzheimer’s Disease CROCAD-22. Oct.5-8. Supetar, Brac, Croatia • Croatian Congress on Alzheimer’s Disease CROCAD-24, October 9-12.2024, Vodice, Croatia 	6
2.	<p>Член на организационен или програмски одбор на научен/ стручен собир 0.5 3x0.5=1.5</p> <ul style="list-style-type: none"> • Симпозиум <i>Здраво стареење: Единство на телесното и менталното здравје</i>, 14 – 15.10.2022, Скопје • “Novelties in neurology, COVID and post-covid pandemic period, consequences and assessment of neurological implications” Nov 2021, on line • Novelties in the treatment and care of neurological patients-Third symposium of Macedonian Neurological Society “News in Neurology 2023” 8-11.06.2023, Struga N.Macedonia 	1.5
3.	<p>Изготвување и пријавување на научен/образовен национален проект соработник 0,5x2=1</p> <ul style="list-style-type: none"> • Проект на Министерството за образование и наука (МОН), 2025 г. „Неинвазивен биомаркер за невродегенеративни болести базиран на мозочна ефективна поврзаност“ (MON 15-6171/24MKD) • Невролошки манифестации на ковид-19 и пост-ковид-19, Медицински факултет, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, 2022 – 2025 	1
4.	<p>Изготвување и пријавување на научен/образовен меѓународен проект Носител 1x2=2</p> <p>двегодишна едукативна соработка (2025 – 2027) со Центарот за болести на движење при Универзитетската клиника за неврологија во Љубљана, Словенија, преку <i>Center to Center Movement Disorder</i></p>	2

	<i>Training program, организирана од International Parkinson and Movement Disorder Society.</i>	
5.	Награда за научни постигнувања од струкова организација Благодарница од Македонското лекарско друштво, 7.4.2025	3
6.	Член на комисија за избор во звање Комисија за избор на асистент 1x0.2	0.2
7.	Учество во комисии и тела на државни и други органи 2x1 Член на Комисија за квалитет при Клиниката за неврологија Член на Работна група за акредитација	2
8.	Член на факултетска комисија 1x0.5 Одбор за меѓународна соработка при Медицински факултет – Скопје	0.5
9.	Член на управен одбор на здружение поврзано со структурата 0.3 Член на управен одбор на Македонското здружение на невролози, од 2024 г.	0.3
10.	Раководител на внатрешна организациона единица Раководител на Одделение за когнитивна неврологија и невродегенеративни болести при Универзитетската клиника за неврологија (2023 -)	3
11.	Претседател на здружение поврзано со структурата Основач и претседател на здружение на граѓани – Институт за Алхајмерова болест и невронаука – Скопје.	2
	Вкупно	21.5

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	179,98
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	233,196
СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ	16
Дејности од поширок интерес	21,5
Вкупно	450,676

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Анита Арсовска, с.р.
 Проф. д-р Игор Петров, с.р.
 Проф. д-р Емилија Цветковска, с.р.
 Проф. д-р Драгана Петровска Цветковска, с.р.
 Проф. д-р Иван Барбов, с.р.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на целокупната доставена документација и личното познавање на кандидатката, Рецензентската комисија позитивно ја вреднува и ја оценува наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-применувачката дејност, како и дејноста од поширок интерес на доц. д-р Габриела Новотни.

Врз основа на изнесените податоци за севкупната активност на кандидатката од последниот избор до денес, Комисијата заклучи дека доц. д-р Габриела Новотни поседува научни и стручни квалитети и според Законот за високото образование и Правилникот за посебните услови и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и демонстратори на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ги исполнува сите услови да биде избрана во звањето **вонреден професор** по предметите од наставно-научната област **неврологија**.

Според гореизнесеното, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје, доц. д-р Габриела Новотни да биде избрана во звањето **вонреден професор** по предметите од наставно-научната област **неврологија**.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Анита Арсовска, с.р.

Проф. д-р Игор Петров, с.р.

Проф. д-р Емилија Цветковска, с.р.

Проф. д-р Драгана Петровска Цветковска, с.р.

Проф. д-р Иван Барбов, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА
ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „ВЛИЈАНИЕ НА
ПОСТОПЕРАТИВНАТА РАДИЈАЦИОНА ТЕРАПИЈА ВРЗ ФУНКЦИЈАТА НА
ТИРОИДНАТА ЖЛЕЗДА КАЈ ПАЦИЕНТИ СО РАК НА ДОЈКА“ ОД Д-Р
БРУНИЛДА ХАЦИУ, ПРИЈАВЕНА НА МЕДИЦИНСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО
СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје, на XXVIII седница одржана на 12.2.2026 год., формираше Комисија за оцена на докторскиот труд со наслов: **Влијание на постоперативната радијациона терапија врз функцијата на тироидната жлезда кај пациенти со рак на дојка** од кандидатката **д-р Брунилда Хаџиу**, во состав:

- проф. д-р Снежана Смичкоска (претседател),
- проф. д-р Горан Кондов (ментор),
- проф. д-р Виолета Кисаровска (член),
- проф. д-р Игор Стојковски (член), и
- проф. д-р Сениша Стојаноски (член).

Комисијата, во наведениот состав, со внимание го прегледа и го оцени докторскиот труд и на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Анализа на трудот

Докторскиот труд на кандидатката **д-р Брунилда Хаџиу**, со наслов: **Влијание на постоперативната радијациона терапија врз функцијата на тироидната жлезда кај пациенти со рак на дојка**, содржи 110 страници компјутерски обработен текст во фонт Times New Roman, со 1,5 проред и големина на букви 12, со 19 табели, 40 слики и 138 библиографски референци, меѓу нив научни трудови, статии, книги, национални прописи, меѓународни акти, монографии и интернет-ресурси. Користената литература е од понов датум, актуелна и релевантна за темата на докторскиот труд.

Трудот ги содржи сите неопходни структурни елементи на докторски труд: апстракт на македонски и англиски јазик, вовед, мотив, цели, материјал и методи, резултати, статистичка анализа, дискусија, заклучок и литература. Деловите се систематизирани во наслови и поднаслови, точки и потдочки со што се обезбедува соодветно следење на материјата која е обработена во истражувањето.

Во **апстрактот** на трудот, изложени се теоретската рамка, предметот, целите, применетите методи и добиените резултати од истражувањето.

Воведниот дел е правилно структуриран и започнува со актуелните сознанија за проблемот на карциномот на дојката и последиците од адјувантната терапија. Кандидатката потенцира дека карциномот на дојка е еден од најчестите видови на карцином и е водечка причина за смрт поврзана со карцином кај жените во светот. Глобалното влијание на карцином на дојка е големо и расте. Во 2020 година се регистрирани 2,3 милиони нови случаи на карцином на дојка, а забележани се и половина милион смртни случаи во светот поради карцином на дојка. Се укажува дека и покрај сите нови сфаќања, напори и менаџмент во последните децении за карциномот на дојка, тој сè уште останува главен проблем на јавното здравство во светот, со многу предизвици во заедницата на здравствените работници.

Понатаму, кандидатката ја дава поделбата на карциномот на дојката во четири главни поттипови, имено: луминален-А и луминален-Б карцином на дојка, базален карцином и ХЕР-2 карцином на дојка (хуман епидермален фактор на раст, рецептор 2). Подгрупите се разликуваат по присуство на естроген (ER) и прогестеронски рецептори (PR), присуство на ХЕР2 рецептори на туморот и пролиферативната активност на туморот. Базалниот канцер на дојка често се приближува кон тројниот негативен поттип на канцер на дојка. Добро е опишано дека поттиповите на молекуларниот канцер на дојка се поврзани со значителни разлики во прогнозата.

Кандидатката ги наведува и ги опишува тераписките можности – како оперативни техники, така и адјувантни протоколи, потенцирајќи ја улогата на адјувантната терапија со зрачење во намалувањето на локалните рецидиви. Укажува дека во текот на изминатите 30 години, преживувањето од карцином на дојка е значително подобро поради раното откривање и подобрените адјувантни терапии. Терапијата со зрачење, како една од клучните локални адјувантни терапии, и покрај придобивките, има свои несакани ефекти. Абнормалностите на тироидната жлезда предизвикани од радиотерапија остануваат потценети и недоволно пријавени. Овие секвенци може да вклучуваат примарен или централен хипотироизам, тироидитис, бенигни аденоми, мултинодуларна гушавост и карцином на тироидната жлезда предизвикан од зрачење. Новите техники на радиотерапија, како што се: стереотактичка радиохирургија, тродимензионално конформално зрачење, радиотерапија со модулиран интензитет и протонска терапија, овозможуваат, генерално, подобра дистрибуција на дозата со помала доза до нецелните органи.

Во вториот дел од воведот, кандидатката фокусирано се задржува на преглед на достигнувањата од литературата во научноистражувачкото поле тесно поврзано со предметот на истражувањето, укажувајќи на тироидната жлезда како важен дел од ендокриниот систем која лачи тироиден хормон (ТН), кој игра витална улога во растот, развојот и метаболизмот на клетките и ткивата. Бидејќи хипофизните хормони ги таргетираат ткивата на дојката и тироидната жлезда, може да има корелација помеѓу канцерот на дојка и нарушувањата на тироидната жлезда. Поврзаноста помеѓу канцер на дојка и функцијата на тироидната жлезда се дискутира од различни гледишта уште од пред еден век. Имено, Битсон во 1896 година забележал потреба од лекување на тироидната жлезда кај напреднат канцер на дојка. Многу студии покажуваат дека болестите на тироидната жлезда се чести кај жени со канцер на дојка.

Хипотироизмот е добро позната последица на радиотерапијата со надворешно зрачење на вратот, што опфаќа дел или цела тироидна жлезда и има значително влијание врз влошувањето на квалитетот на животот. Хипотироизмот индуциран од зрачење е чест доцен ефект по дефинитивната радиотерапија во пределот на вратот. Инциденцата на хипотироизам предизвикан од зрачење значително варира, но нивото на толеранција на тироидната жлезда е слабо дефинирано.

Во следната глава, кандидатката го изнесува **мотивот** за реализација на истражувањето во докторскиот труд. Мотивот во оваа перспективна кохортна студија е обид да се процени одговорот на тироидната жлезда на зрачење, со проценка на функцијата на тироидната жлезда кај пациентките со канцер на дојка пред зрачењето и во редовни интервали потоа, сè до две години по зрачењето.

Кандидатката јасно и концизно ги дефинира **целите** на научноистражувачката работа во докторскиот труд, кои се јасни, дефинирани, и тоа како примарна цел и секундарни цели.

Примарната цел е да се процени функцијата на тироидната жлезда кај пациентки со карцином на дојка изложени на надворешно терапевтско зрачење во супраклавикуларниот јазол (SCV). Зрачењето се препорачува кај повеќето пациентки со карцином на дојка кои имаат детектирано променети лимфни јазли испод и над клучната коска, како дел од адјувантната радиотерапија (RT) со зрачење на сидот на градниот кош или на дојката и надклучната јама. Фокусот ќе биде ставен на можни прогресивни промени и каква било поврзаност помеѓу инциденцата на примарен хипотироизам, времето потребно за да напредне во хипотироизам и факторите како што се хемотерапијата, хормонската терапија и имунотерапијата.

Секундарните цели се:

1. да се анализира инциденцата на примарен и супклинички хипотироидизам во однос на дозата на радиотерапијата и волуменот на тироидната жлезда кои добиваат 20 Gy, 30 Gy и 50 Gy (V20, V30, V50), како што е утврдено со дозиметриска евалуација;
2. да се утврди врската помеѓу хипотироидизмот и други терапевтски фактори, како што се: хемотерапија, хормонска терапија и имунотерапија;

3. да се процени хипотироидизмот кај молекуларни поттипови на рак на дојка (на пр., луминал А, луминал Б, HER2-позитивен и трипл-негативен поттипови);
4. да се испита влијанието на различни агли на SCV-поле (0 степени, 10 степени и 15 степени) врз распределбата на дозата на тироидната жлезда и последователната функција на тироидната жлезда;
5. да се процени временската прогресија на тироидната дисфункција во период на следење од 24 месеци по радиотерапијата.

Даден е детален опис на **материјалот и методите** кои се користени во истражувањето. Опишан е дизајнот на студијата. Прецизирани се местото и времето на изведување на студијата, како и која е испитуваната популација. Се работи за проспективна кохортна студија спроведена во терцијарен онколошки центар, вклучувајќи 100 жени пациентки со инвазивен рак на дојка во стадиум I–III. Пациентите биле следени 24 месеци по радиотерапијата.

Учесниците биле поделени во две групи:

- само зрачење на гради/граден сид (контролна група);
- група за зрачење на сидот на градите/граден сид и плус супраклавикуларна радијациска група.

Применувани биле строги критериуми за вклучување и исклучување. Пациенти со претходно постојна тироидна болест или претходна терапија со хормони за замена на тироидната жлезда биле исклучени.

Комисијата ја смета методолошката рамка за соодветна, научно оправдана и добро изведена.

Главна предност на дисертацијата е интеграцијата на сеопфатна дозиметриска анализа. Тироидната жлезда е таргетирана како орган во ризик (OAR) кај пациенти кои примаат супраклавикуларна ирадијација. Параметрите на доза – волумен, вклучувајќи ја просечната доза на тироидната жлезда и вредностите на V20, V30 и V50, се систематски оценети. Дополнително, студијата ги процени аглите на супраклавикуларни полиња (0°, 10°, 15°) и нивното влијание врз изложеноста на тироидната жлезда.

Комисијата ја смета оваа транслациона интеграција на радијациската физика и ендокринологијата за особено вредна, бидејќи обезбедува клинички применливи сознанија за планирање на радиотерапија.

Функцијата на тироидната жлезда била оценета преку сериски мерења на тироид-стимулирачки хормон (TSH), слободен тироксин (fT4) и слободен тријодотиронин (fT3). Мерењата се добиени на почетно ниво (пред радиотерапијата) и на 6, 12 и 24 месеци по завршувањето на третманот. Ова структурирано биохемиско следење е дизајнирано да ги фати и раните и одложените промени во функцијата на тироидната жлезда, препознавајќи дека ендокрините ефекти предизвикани од радијација можат постепено да се развиваат со текот на времето.

Посебно внимание било посветено на основната проценка, бидејќи тироидниот статус пред третманот претставува критична референтна точка за промени по зрачењето. Со исклучување на пациенти со позната тироидна болест, патологија на нодуларната тироидна жлезда или претходна терапија за замена на тироидни хормони, студијата ги минимизираше конфузните влијанија и ја зајакна причинско-последичната интерференција помеѓу изложеноста на радиотерапија и последователната дисфункција на тироидната жлезда.

Лонгитудиналната природа на биохемиското следење овозможило разликување помеѓу привремени хормонални флукуации и упорна тироидна дисфункција. Супклиничкиот хипотироидизам бил дефиниран според меѓународно прифатени биохемиски критериуми, додека отворениот хипотироидизам беше идентификуван преку комбинирани биохемиски абнормалности и клиничка индикација за третман. Овој двоен пристап ја одразува реалната клиничка одлука и ја зголемува транслационата релевантност на наодите.

Вклучувањето на мерења на fT3 и fT4, покрај TSH, овозможило понијансирана интерпретација на физиологијата на тироидната жлезда и избегна потпирање на еден

биомаркер. Оваа сеопфатна ендокрина проценка ја зајакнува внатрешната валидност на студијата и поддржува робусна интерпретација на забележаните трендови.

Резултатите од студијата покажуваат дека 35 % од пациентите развиле хипотироидизам по 6 месеци по радиотерапијата, со мало намалување на 27 % по 12 месеци. Оваа временска стабилизација сугерира дека иако значителен дел од пациентите имаат акутна повреда на тироидната жлезда, дел од нив може да доживее делумно закрепнување со текот на времето, потенцијално поради решавање на воспаление и компромитирање на микроваскуларизацијата на жлездата.

Податоците открија статистички значајно зголемување на нивото на TSH во групата за супраклавикуларна радиотерапија (SC-RT) во споредба со контролната група. По 12 месеци, просечното ниво на TSH беше 3.96 ± 2.2 μ IU/ml во SC-RT групата, наспроти 2.77 ± 0.9 μ IU/ml во контролите ($p = 0.024$). Истовремено, нивото на fT3 беше значително пониско во групата SC-RT на 6 и 12 месеци. Овие наоди укажуваат на јасен биохемиски образец во согласност со дисфункција на тироидната жлезда предизвикана од радијација.

Дозиметриската анализа потврди јасна врска доза – волумен. Повисоките вредности на V20 и V30 беа значајно поврзани со зголемени нивоа на TSH, што ја нагласува важноста на изложеноста на тироидната доза во развојот на дисфункција. Во однос на геометријата на снопот, иако статистичка значајност не беше постигната меѓу аглите на поле од 0°, 10° и 15° ($p > 0.05$), описната анализа покажа дека предниот агол од 0° е поврзан со најголем процент на биохемиски абнормалности. Ова сугерира потенцијално геометриско влијание врз распределбата на дозата на тироидната жлезда.

Важен аспект на студијата беше евалуацијата на оштетувањата на тироидната жлезда кај молекуларни поттипови на рак на дојка. Не беше забележана статистички значајна поврзаност помеѓу молекуларниот поттип (луминал А, луминал Б, HER2-позитивен, тројнонегативен) и развојот на хипотироидизам ($p = 0.233$ на 6 месеци). Овие наоди ја поддржуваат интерпретацијата дека хипотироидизмот предизвикан од радијација претставува несакан ефект на зрачење, главно определен од распределбата на дозата и анатомските фактори, наместо од биологијата на туморот.

Резултатите од студијата покажуваат јасна и клинички значајна врска помеѓу постоперативната супраклавикуларна радиотерапија и развојот на тироидна дисфункција кај пациенти со рак на дојка. Пациентите кои примаат супраклавикуларна ирадијација покажаа значително повисоки нивоа на TSH во споредба со оние кои беа третирани само на сидот на градниот кош, односно дојката. Оваа поврзаност се задржа низ повеќе временски точки на следење, зајакнувајќи ја јачината и репродукцибилноста на наодите.

Инциденцата на новодијагностициран хипотироидизам, вклучувајќи и супклинички и клинички манифестни форми, беше значително повисока во групата со супраклавикуларна радиотерапија. Поголемиот дел од случаите беа идентификувани во првите 12 месеци по третманот, иако дополнителни случаи продолжија да се појавуваат и по 24 месеци. Оваа временска распределба сугерира дека дисфункцијата на тироидната жлезда предизвикана од радијација треба да се смета за ефект од рана до средна фаза, а не како долгорочна компликација.

Од клиничка гледна точка, доминацијата на супклиничкиот хипотироидизам е особено важна. Во отсуство на рутинско биохемиско следење, таквите случаи може да останат неоткриени, и покрај потенцијалните импликации врз квалитетот на животот, метаболичката регулација и кардиоваскуларниот ризик. Овие наоди ја нагласуваат потребата од структурирани стратегии за надзор, наместо да се потпираат исклучиво на евалуација базирана на симптоми.

Конзистентноста на резултатите преку повторени мерења дополнително ја поддржува биолошката веројатност за оштетување на тироидната жлезда предизвикана од радијација и е во согласност со воспоставените патофизиолошки механизми, вклучувајќи оштетување на фоликуларните клетки, васкуларна компрометација и прогресивни фиброзни промени во тироидното ткиво.

Наодите потврдуваат дека параметрите на дозата на зрачење, наместо биологијата на туморот или системската терапија, претставуваат главните детерминанти на дисфункцијата на тироидната жлезда.

Комисијата ги смета резултатите за клинички значајни и поддржани со соодветна статистичка анализа.

Статистичката обработка на податоците добиени во тек на истражувањето, односно статистичката анализа на податоците е направена во статистичкиот софтвер SPSS и R статистички софтвер. Статистичката анализа се состои од описна статистика за демографски и клинички карактеристики; корелациска анализа помеѓу параметрите за доза – волумен на тироидната жлезда и маркери за дисфункција на тироидната жлезда; анализа на Каплан-Мајер за проценка на времето до хипотироидизам; мултиваријантна регресија за идентификување на ризик-факторите за хипотироидизам.

Во **дискусијата** се дискутира за добиените резултати од истражувањето. Дискусијата опфаќа опсежна и критичка споредба на добиените резултати и сознанија со тие од досега објавените слични студии во достапната библиографија, како и толкувања на можните причини за сличностите и разликите во резултатите. Наодите се совпаѓаат со претходно објавени меѓународни студии кои го идентификуваат супраклавикуларното зрачење како главен детерминант на хипотироидизам предизвикан од радијација.

Перспективниот дизајн и интеграција на деталната дозиметрија обезбедуваат дополнителна научна вредност надвор од многу постојни ретроспективни студии.

Од докторскиот труд произлегле повеќе **заклучоци**, меѓу кои:

Оваа студија дава убедливи докази дека дисфункцијата на тироидната жлезда е честа рана токсичност по радиотерапијата со рак на дојка, особено во средини каде што супраклавикуларната радијација е вообичаена. Набљудуваната инциденца ја истакнува клиничката важност на проактивното следење и ја нагласува потребата од систематски промени во практиките за планирање на радиотерапија.

Недостатокот на поврзаност помеѓу молекуларниот поттип и RIN потврдува дека оштетувањето на тироидната жлезда е резултат на изложеност на радијација, а не од биологија на туморот, додека описните разлики меѓу аглите на SCV-поле ја нагласуваат потенцијалната техничка оптимизација дури и во рамките на конвенционалните 3D-CRT. Иако отсуството на DVH-податоци ги ограничува дефинитивните заклучоци за доза – одговор, долгорочните биохемиски шеми и блиската усогласеност со меѓународните докази силно ја поддржуваат валидноста на наодите.

Во поширокиот научен контекст, оваа студија го унапредува регионалното знаење, придонесува во глобалната литература за ендокрина токсичност и претставува критична основа за развој на национални насоки. Како што преживувањето од рак на дојка продолжува да се подобрува, превенцијата, раното откривање и управувањето со дисфункцијата на тироидната жлезда поврзана со третманот мора да се препознаат како составни компоненти на висококвалитетната онколошка грижа.

Претставените податоци истакнуваат загрижувачки тренд на зголемен хипотироидизам кај пациентките со рак на дојка кои се подложуваат на радиотерапија, особено оние кои примаат SCV-зрачење. Наодите од студијата укажуваат дека значителен дел од пациентите може да имаат трајна тироидна дисфункција, што бара внимателно следење и управување. Со оглед на импликациите врз квалитетот на животот и општото здравје на пациентот, клучно е да се развијат протоколи кои вклучуваат редовни проценки на функцијата на тироидната жлезда и соодветни интервенции за погодените лица. Идните истражувања треба да се фокусираат на воспоставување упатства за ограничувања на дозата на тироидната жлезда за време на радиотерапија и истражување дополнителни заштитни мерки за намалување на ризикот од хипотироидизам кај пациентки со рак на дојка.

Оваа проспективна кохортна студија, која ги испитуваше развојот и детерминантите на хипотироидизам предизвикан од радијација (RIN) по регионална јазална ирирација (RNI) за рак на дојка, потврди дека дисфункцијата на тироидната

жлезда е распространета рана токсичност кај оваа популација на пациенти. Главните наоди се сумирани на следниов начин:

- Инциденца и временски образец: Хипотироидизмот беше утврден како значајна компликација, јавувајќи се кај 35 % од пациентите по шест месеци и 27 % по дванаесет месеци по радиотерапијата. Иако намалувањето на инциденцата помеѓу двете временски точки не беше статистички значајно, оваа временска траекторија, карактеризирана со врв на инциденца по шест месеци, проследена со стабилизација, е во согласност со механистички теории кои опишуваат рано оштетување на фоликуларниот епител и микроваскуларна повреда проследена со делумно компензациско закрепнување.
- Биохемиско потврдување: Забележаната дисфункција беше, главно, супклиничка. Тироидно-стимулирачкиот хормон (TSH), најчувствителниот маркер, покажа значително зголемување во групата за супраклавикуларна радиотерапија (SC-RT) на 12 месеци (просек), во споредба со контролите. Понатаму, нивото на слободен тријодотиронин (fT3) беше значително пониско во групата SC-RT, во споредба со контролите на шест месеци и дванаесет месеци.
- Неасоцијација со молекуларен поттип: Студијата дефинитивно заклучи дека молекуларниот поттип на рак на дојка (Luminal A/B, HER2-позитивен, трипленегативен) статистички не влијае на ризикот од RIN (на 6 месеци; на 12 месеци). Ова го зајакнува консензусот дека токсичноста на тироидната жлезда се одредува од локалната доза на зрачење и геометрија на полето, наместо од внатрешната биологија на туморот.
- Влијание на радијациската геометрија: Иако статистичката значајност не беше постигната меѓу трите тестирани супраклавикуларни (SCV) агли на поле (0,15,30), описните трендови сугерираат клинички релевантен геометриски ефект. Пациентите третирани со (најпредната) ориентација на полето покажаа најголем процент на абнормален TSH и ниски вредности на fT3. Ова набљудување се совпаѓа со дозиметриските принципи кои сугерираат дека оптимизацијата на ангулацијата на снопот (–) може да ја намали дозата на тироидната жлезда.
- Контекстуален ризик: Високата инциденца на RIN делумно се објаснува со карактеристиките на кохортата на пациентите, бидејќи 68 % од пациентите биле дијагностицирани во напредни стадиуми (IIВ–IIIС), што бара регионална јазлова ирадијација која неизбежно ја зголемува изложеноста на тироидната жлезда.

Предмет на истражување

Предмет на истражување е влијанието на постоперативната надворешна радиотерапија врз функцијата на тироидната жлезда кај пациенти со рак на дојка, преку проценка на инциденцата на хипотироидизам, неговата поврзаност со дозиметриските параметри и идентификација на ризик-фактори кои придонесуваат за развој на тироидна дисфункција.

Податоци за состојбата на подрачјето во кое е работен докторскиот труд

Ракот на дојката претставува најчестиот малигном кај женската популација и неговото лекување подразбира мултимодален пристап кој често вклучува постоперативна радиотерапија. Иако радиотерапијата значително го намалува ризикот од локорегионален рецидив и го подобрува вкупното преживување, ненамерното изложување на тироидната жлезда на јонизирачко зрачење може да доведе до радијациски индуциран хипотироидизам. Оваа компликација сè уште не е доволно препознаена и често останува недијагностицирана во клиничката практика.

Краток опис на применетите методи

Спроведена е ретроспективно-проспективна студија кај пациентки третирани со адјувантна радиотерапија поради рак на дојка. Податоците ги опфатија: клинички карактеристики, молекуларни поттипови, вид на хирургија, примена системска терапија, дозиметриски параметри за тироидната жлезда и биохемиски показатели

(TSH, fT4). Пациентките биле следени најмалку 12 – 36 месеци по третманот. Анализата вклучувала споредба помеѓу групи (на пр., пациенти со/без супраклавикуларно вклучување), корелација меѓу дозата на зрачење и посттерапевтските хормонални промени, како и мултиваријантно моделирање за предикција на хипотироидизам.

Краток опис на резултатите од истражувањето

Пациентите кои примале супраклавикуларно зрачење покажале значително поголема инциденца на супклинички и очигледен хипотироидизам во споредба со контролната група. Зголемувањето на TSH и намалувањето на fT4 силно корелирале со зголемување на дозата на тироидната жлезда, особено со средната доза и V30. Повисоките супраклавикуларни агли на полето биле поврзани со зголемена изложеност на тироидната жлезда. Ниту хемотерапијата, ниту хормонската терапија не покажале независна поврзаност со RIN, додека молекуларниот поттип не покажал значајно влијание. Повеќето случаи на RIN се развиле во рок од 12 до 24 месеци по третманот.

Студијата покажала статистички значајно зголемување на нивото на TSH и намалување на fT4 кај пациентките третирани со радиотерапија која го опфаќа супраклавикуларниот регион. Инциденцата на супклинички хипотироидизам беше повисока во фокус-групата во споредба со контролата. Високите вредности на средната доза на тироидната жлезда (Dmean) и обемот изложени на ≥ 20 Gy беа идентификувани како независни ризик-фактори. Дополнително, молекуларните поттипови и видот на системската терапија не покажаа значајно влијание врз развојот на хипотироидизам.

Оцена на трудот

Комисијата оценува дека докторскиот труд со наслов: **Влијание на постоперативната радијациона терапија врз функцијата на тироидната жлезда кај пациенти со рак на дојка** од кандидатката д-р **Брунилда Хаџиу**, произлегува од самостојна научна работа.

Во докторскиот труд е обработена една исклучително значајна и актуелна тема од областа на онкологијата, прва од ваков вид во Косово. Изработката на овој докторски труд има за цел да го испита влијанието на постоперативната радиотерапија врз функцијата на тироидната жлезда кај пациентки со рак на дојка преку проценка на инциденцата на хипотироидизам, неговата поврзаност со дозиметриските параметри и идентификација на ризик-фактори кои придонесуваат за развој на тироидна дисфункција и ја дефинира основната придобивка од овој докторски труд, а тоа е воведување на рутински скрининг на тироидните хормони, поставување на внимателни дозиметриски ограничувања и индивидуализирање на плановите за третман што може да ја намали појавата на оваа компликација.

Докторскиот труд ги содржи сите елементи на научен труд со јасно дефинирани цели во согласност со мотивот на истражувањето, кои се во целост реализирани, прецизно се изложени материјалот и методите, и детално се прикажани статистички обработените резултати. Дискусијата и заклучоците се објективни и даваат прецизни одговори на поставените цели. Сумирајќи ги концизно резултатите од ова истражување и заклучоците кои произлегуваат од нив, кандидатката дава значаен придонес во унапредување и оптимизирање на третманот на една особено специфична популација со малигном на дојка. Наодите и препораките од овој докторски труд се очекува да имаат имплементација во секојдневната клиничка пракса.

Докторскиот труд е изработен во согласност со стандардите на научноистражувачката работа. Комисијата смета дека докторскиот труд ќе даде особен клинички и научен придонес во областа на онкологијата.

Докторскиот труд со наслов: **Влијание на постоперативната радијациона терапија врз функцијата на тироидната жлезда кај пациенти со рак на дојка** од кандидатката д-р **Брунилда Хаџиу**, според мислењето на Комисијата за оцена, ги исполнува основните услови и стандарди за подготовка на докторски труд.

Исполнетост на законските услови за одбрана на трудот

Кандидатката, пред одбраната на докторскиот труд, ги објавила следниве рецензирани научноистражувачки трудови:

1. Haxhiu Profka Brunilda., Kondov Goran., Selimi Fesal., Kurtishi Ilir., Berberi Doriana., Gjonbalaj Naser., Kondov Borislav. Acad Med J 2025;5(1):45-52February 28, 2025
2. Brunilda Profka Haxhiu., Goran Kondov., Luljeta Abdullahu., Fisnik Kurshumliu., Borislav Kondov., JMS2025; Vol8(1):63-71

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Д-р **Брунилда Хаџиу**, со спроведувањето на ова истражување и со своето искуство во научноистражувачката работа, како и со објавените научни трудови, ќе даде голем научен придонес во научноистражувачката работа. Преку понатамошен научен, стручен и академски ангажман на кандидатката, добиените резултати и стекнатите знаења од овој докторски труд можат да бидат пренесени на колегите кои се заинтересирани за проблематиката која ја обработува овој докторски труд.

Резултатите од овој докторски труд ќе имаат соодветна примена во секојдневната клиничка пракса, преку унапредување и оптимизирање на третманот на една особено специфична популација со малигном на дојка. Добиените резултати од истражувањето кое кандидатката го спроведе на Клиниката за онкологија, Универзитетски клинички центар на Косово, Република Косово, ги оправдува претпоставените цели и ја потврдуваат потребата од спроведување на понатамошни истражувања во оваа област, потребни за детерминирање на традиционалните и новите стратегии за третман на пациентите со карцином на дојка. Врз основа на анализата, Рецензентската комисија оценува дека докторскиот труд од кандидатката д-р **Брунилда Хаџиу**, **Влијание на постоперативната радијациона терапија врз функцијата на тироидната жлезда кај пациенти со рак на дојка**, ги исполнува бараните критериуми и претставува придонес во научноистражувачката и клиничко-медицинската дејност во Косово. Трудот ги содржи сите елементи со јасно дефинирани цели, материјал и методи, детално прикажани и статистички обработени резултати, дискусија и заклучоци кои даваат прецизни одговори на поставените цели.

Со оглед на наведеното, Комисијата му предлага на Наставно-научниот совет на Медицинскиот совет да ја прифати позитивната оценка и да закаже одбрана на докторскиот труд **Влијание на постоперативната радијациона терапија врз функцијата на тироидната жлезда кај пациенти со рак на дојка**, од кандидатката **Брунилда Хаџиу**, и му предлага на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје да ја усвои рецензијата и да ѝ овозможи на кандидатката јавна одбрана на докторскиот труд.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Снежана Смичкоска (претседател), с.р.

Проф. д-р Горан Кондов (ментор), с.р.

Проф. д-р Виолета Кисаровска (член), с.р.

Проф. д-р Игор Стојковски (член), с.р.

Проф. д-р Синиша Стојаноски (член), с.р.

РЕЦЕНЗИЈА
ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „МОЗОЧНИ УДАРИ И
НИВНА МАНИФЕСТАЦИЈА ВО ПОСТКОВИД-ПЕРИОД“, ОД МОНИКА
ПЕТРОВСКИ, ПРИЈАВЕНА НА МЕДИЦИНСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје, на XXVIII редовна седница одржана на 12.2.2026 година, формираше Комисија за оцена на докторската дисертација со наслов:

Мозочни удари и нивна манифестација во постковид-период од кандидатката д-р спец. Моника Петровски, во состав: проф. д-р Анита Арсовска (претседател), проф. д-р Ники Матвеева (ментор), проф. д-р Емилија Цветковска (член), проф. д-р Гордана Китева Тренчевска (член) и проф. д-р Розалинда Исјановска (член).

Комисијата, во наведениот состав, со внимание го прегледа и го оцени докторскиот труд и на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

АНАЛИЗА НА ТРУДОТ

Докторскиот труд на кандидатката д-р спец. Моника Петровски, со наслов: „Мозочни удари и нивна манифестација во постковид-период“, содржи 172 страници компјутерски обработен текст и е поделена на следниве поглавја: вовед, мотив, цели на истражувањето, материјали и методи, резултати, дискусија, заклучоци и преглед на користена литература.

Деловите се систематизирани во точки и потточки со наслови и поднаслови, со што се обезбедува соодветно следење на материјата која е обработена во истражувањето. Во трудот се наоѓаат вкупно: 39 табели и 44 графикони. Докторската дисертација содржи кратка содржина на македонски и англиски јазик.

Во **воведот** на трудот, изложени се предметот и целите на истражувањето, теоретската рамка и методите на истражувањето.

Кандидатката го обработува мозочниот удар како ентитет со сите свои особености, почнувајќи од патофизиолошките механизми, негова класификација и клиничките карактеристики. Посебно внимание е посветено на TOAST-класификацијата, патофизиолошките механизми, клиничката манифестација и епидемиологијата на мозочните удари. Даден е осврт на ризик-факторите за мозочен удар, кои детално се опишани во соодветните поделби. Во корелација со зафатениот крвен сад, дефинирани се нивните клинички манифестации.

Направен е и осврт на лабораториските иследувања на церебралните заболувања, анализирајќи ги поединечно општите и специфичните испитувања. Посебно внимание е посветено на вирусот COVID-19 и неговото влијание врз мозочните инсулти, како и патофизиолошките механизми, невролошките манифестации и инциденцата на мозочните удари поврзани со COVID 19. Инфекцијата со SARS-CoV-2 е значајно поврзана со појава на невролошки компликации, особено мозочен удар, при што пациентите со COVID-19 имаат повисок ризик од тромбоза и исхемичен мозочен удар во споредба со други сезонски вирусни инфекции, а инциденцата на цереброваскуларни болести се движи од 1 до 6 %. Патофизиолошката поврзаност е мултифакторна и вклучува хиперкоагулабилна состојба поради системска инфламација и „цитокинска бура“, венска стаза кај имобилизирани пациенти, хипервискозност на крвта, постинфективни автоимунни реакции, директно вирусно оштетување на ендотелот преку ACE-2 рецепторите и нарушување на крвно-мозочната бариера, што може да резултира со интрацеребрална хеморагија, хеморагична трансформација и PRES синдром, при што постарите лица се особено ранливи. Иако COVID-19 примарно го афектира

респираторниот систем, кај тешките форми се манифестира како мултисистемска инфламаторна болест со чести невролошки манифестации како главоболка, аносмија, енцефалитис и цереброваскуларни настани. Кога мозочниот удар се јавува кај пациенти со COVID-19, тој често има тешка клиничка презентација и висок морталитет; најчесто станува збор за исхемични удари (околу 87,5 %), од кои најголем дел се оклузии на големи крвни садови, но се регистрирани и венски тромбози, интрапаренхимални и субарахноидални крварења, при што дел од засегнатите пациенти се помлади од 50 години, без класични ризик-фактори и со потешка клиничка слика, а чест поттип е криптогениот мозочен удар поврзан со хиперкоагулабилност.

Мотивот за истражувањето е јасно наведен. Мозочниот удар претставува значаен јавноздравствен и социјален проблем, чија релевантност дополнително се нагласи по пандемијата со COVID-19 и потенцијалното влијание на SARS-CoV-2 врз неговата инциденца, клиничка презентација и исход. Ова истражување има за цел да ги утврди преваленцата и карактеристиките на мозочниот удар во постковид-периодот во Охридскиот Регион, со посебен осврт на поврзаноста со претходна COVID-19 инфекција. Преку анализа на пациенти со првпат дијагностициран мозочен удар, со или без позитивна COVID-19 анамнеза во последните шест месеци, трудот има за цел да обезбеди релевантни податоци за унапредување на превенцијата, раната детекција, терапевтските протоколи и организацијата на здравствениот систем кај оваа ранлива популација.

Опис на целите на докторската студија

Наведени се целите на докторскиот труд: главната цел на истражувањето е сеопфатна анализа на ризик-факторите, претходните заболувања, коморбидитетите, почетните симптоми, клиничката презентација, типот на мозочниот удар и степенот на невролошки дефицит кај пациенти првпат хоспитализирани со дијагноза мозочен удар во Општата болница во Охрид. Дополнително, трудот ја испитува поврзаноста на овие параметри со краткорочните болнички исходи, со посебен осврт на влијанието на претходна или актуелна COVID-19 инфекција во период од шест месеци пред хоспитализацијата.

Од главната цел произлегуваат специфични задачи насочени кон идентификација и споредбена анализа на најчестите ризик-фактори, почетни симптоми, минати заболувања и актуелни коморбидитети кај пациенти со мозочен удар, во зависност од нивниот COVID-19 статус во период од шест месеци пред хоспитализацијата. Дополнително, истражувањето ја проценува клиничката презентација, степенот на невролошки дефицит, лабораториските параметри и најчестиот тип на мозочен удар утврден со КТ-дијагностика, со цел да се испита нивната меѓусебна поврзаност и влијание врз краткорочните болнички исходи кај оваа популација пациенти.

Краток опис на применетите методи

Истражувањето е дизајнирано како проспективна кохортна студија спроведена во текот на 2023 година во ЈЗУ Општа болница – Охрид, во која се вклучени пациенти со првпат дијагностициран мозочен удар. Испитаниците се распределени во четири групи: Група 1: Пациенти со првпат поставена дијагноза мозочен удар, со негативна анамнеза за COVID-19 инфекција при прием и во претходните шест месеци. Група 2: Пациенти со првпат поставена дијагноза мозочен удар, со позитивна анамнеза за COVID-19 инфекција при прием, но негативна анамнеза за инфекција во претходните шест месеци.

Група 3: Пациенти со првпат поставена дијагноза мозочен удар, со негативна анамнеза за COVID-19 инфекција при прием, но позитивна анамнеза во претходните шест месеци.

Група 4: Пациенти со првпат поставена дијагноза мозочен удар, со позитивна анамнеза за COVID-19 инфекција и при прием и во претходните шест месеци.

Пациентите се споредуваат според должината на болничкиот третман (класифицирана во две категории: 1 – 7 дена, повеќе од 7 дена) и краткорочниот исход, проценет со модифицираната Rankin-ова скала, како валидиран инструмент за евалуација на степенот на инвалидитет и функционалната независност по мозочен удар (оздравен, без симптоми; нема значителна попреченост; и покрај симптомите, ги извршува сите вообичаени активности; лесна попреченост; не може да ги извршува сите претходни активности, но е самостоен во личната грижа; умерена попреченост; потребна е помош за дел од активностите, но пациентот може да оди без помош; тешка попреченост; не може да оди без помош и не може самостојно да се грижи за основните телесни потреби; починат.)

Студиската популација опфаќа 142 пациенти првпат хоспитализирани со дијагноза на мозочен удар, класифицирана според ICD-10 (I68, I63.3, I69, I61 и G45.9), кои ги исполнуваат дијагностичките критериуми согласно со препораките на Советот за мозочни удари при Американската асоцијација за мозочен удар. Истражувањето е спроведено во Невропсихијатриското одделение при ЈЗУ Општа болница – Охрид, во периодот од јануари до декември 2023 година.

Пред вклучување во студијата, од сите свесни и комуникативни пациенти е побарана писмена информирана согласност по детално објаснување на целта и обемот на истражувањето, додека кај пациенти со нарушена свест, согласноста е одложена до воспоставување соодветно ниво на разбирање; оние со перзистентно нарушена свест не се вклучени во анализата. Истражувањето е спроведено согласно со етичките стандарди и со одобрение од надлежните институционални тела, вклучително и Етичката комисија при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“, со што се обезбедува почитување на принципите на автономија и правичност.

Од истражувањето се исклучени пациенти кои одбиваат учество или имаат перзистентно нарушена свест, пациенти со претходен или повторен мозочен удар, мозочен удар настанат за време на тековна хоспитализација, одложено јавување по појава на симптомите, случаи без потврдена цереброваскуларна етиологија, како и пациенти кај кои не е можно прибирање на валидни анамнестички податоци.

Истражувањето е спроведено во постковид-периодот, во текот на 2023 година, по завршувањето на последниот бран на COVID-19 во Република Северна Македонија, регистриран според податоците на Светска здравствена организација. Студијата е реализирана на Одделот за невропсихијатрија при ЈЗУ Општа болница – Охрид, во услови на нормализирани организациски и кадровски капацитети по претходната реорганизација на здравствениот систем за време на пандемијата.

Истражувачката средина располага со целосно воспоставена инфраструктура за дијагностика и третман на акутен мозочен удар, вклучувајќи 24-часовна КТ-достапност, стандартизирани протоколи за итен третман, мултидисциплинарен тим, невросонолошка и кардиолошка дијагностика, комплетни лабораториски анализи и континуиран мониторинг на виталните параметри, што обезбедува методолошка валидност и клиничка релевантност на добиените резултати.

Истражувањето користи структурирана методологија со анкетен прашалник за собирање демографски и анамнестички податоци од пациенти кои ги исполнуваат

критериумите за учество и дале писмена согласност. Прашалникот е дводелен: првиот дел опфаќа општи и социодемографски информации, здравствени состојби, животни навики и претходна SARS-CoV-2 инфекција, додека вториот дел се однесува на почетни симптоми, фармаколошка анамнеза и минати заболувања, со можност за пополнување преку придружник на пациентот за поточна анамнеза.

Дијагностичкиот процес е систематски структуриран, вклучувајќи анамнеза, комплетен невролошки преглед, процена на невролошки дефицит преку NIH Stroke Scale (NIHSS), лабораториски испитувања и невровизуализација (КТ и/или МР). КТ се користи за брза диференцијација на исхемичен од хеморагичен мозочен удар, селекција на кандидати за тромболиза и исклучување на други етиологии, додека МР овозможува детекција на рани исхемични промени, проценка на пенумбрата и идентификација на супклинички инфаркти.

Мозочниот удар се класифицира според типот (акутен исхемичен, акутен хеморагичен, интрацеребрална или субарахноидална хеморагија) и, во случај на исхемичен удар, според TOAST-критериумите (атеросклероза на големи крвни садови, болест на мали крвни садови, кардиоемболски, друга одредена или неодредена етиологија). Транзиторните исхемични атаки (ТИА) се евалуираат слично како акутен исхемичен мозочен удар, со хоспитализација индиректирана кај пациенти со високи ризици, прогресивен невролошки дефицит или чести епизоди.

Овој систематски пристап обезбедува точна дијагноза, безбедно идентификување на терапевтски опции и навремена интервенција, вклучувајќи тромболитичка и други реперфузиски терапии.

Статистичката обработка на податоците е извршена со користење на софтверските пакети STATISTICA 7.1 и SPSS 17.0, примарно со примена на дескриптивни, аналитички и инференцијални методи. Атрибутивни (категорички) серии: Обработката вклучува пресметка на фреквенции, пропорции и коефициенти, со тестирање на статистичката значајност на разликите помеѓу групите користејќи соодветни тестови за разлики. Нумерички (континуирани) серии: Се користат мерки на централна тенденција (просек, медијана, IQR) и варијабилност (стандардна девијација). Анализа на варијанса (ANOVA) е применета за споредба на три или повеќе групи, а Tukey HSD тест е користен како пост-хок анализа за идентификација на специфични парови на групи со значајни разлики. Student's t-тест е применет за споредба на две групи. За нумерички податоци кои следат нормална дистрибуција, се користат параметарски тестови. Корелативна и асоцијативна анализа: Асоцијативни односи меѓу категорички варијабли се испитувани со Pearson Chi-square тест, а ризикот е оценет преку Odds Ratio (OR). Тестирање на нормалноста: Shapiro–Wilk тест е применет за утврдување на распределбата на нумеричките варијабли и одредување дали податоците се параметарски или непараметарски. Ниво на статистичка значајност: $p < 0.05$, со пресметка на 95 % интервали на доверба (95% CI). Презентација на резултатите: Резултатите се прикажани табеларно и графички за прегледност и лесна споредливост.

Краток опис на резултатите од истражувањето

Студијата опфаќа 142 пациенти со прв пат настанат мозочен удар (МУ), хоспитализирани во ЈЗУ Општа болница – Охрид, во периодот јануари – декември 2023 година. Пациентите се поделени во 4 групи:

- КГ – без COVID-19 (78; 54,9%)
- Група I – COVID-19 позитивни при прием (17; 12,0%)
- Група II – COVID-19 негативни при прием, позитивни претходни 6 месеци (33; 23,2%)

- Група III – COVID-19 позитивни при прием и претходни 6 месеци (14; 9,8%)

Група II (23,2 %) е значително повисока од I и III ($p=0,01$). Вкупно 64 пациенти (45,1 %) имаат позитивна анамнеза за COVID-19.

Демографски и социодемографски карактеристики:

- Пол: Доминира машкиот пол во сите групи; COVID-19 позитивни: 68,7% мажи. Машкиот пол го зголемува ризикот за МУ кај COVID-19 пациенти $\approx 2 \times$ ($OR=2,09$; $p=0,035$).
- Возраст: Над 60 години е доминантна во сите групи; COVID-19 позитивни: 85,9%. Возраст >60 го зголемува ризикот за МУ $\approx 2,4 \times$ ($OR=2,40$; $p=0,042$).
- Место на живеење, брачен статус, образование и професија: Без сигнификантна поврзаност со COVID-19 ($p>0,05$).
- Животни навики:
 - Пушење: значајно поврзано со COVID-19 ($OR \approx 2,4$; $p=0,032$).
 - Алкохол и физичка активност: без значајни разлики ($p>0,05$).
- БМИ: Повисок процент на обесност во COVID-19 групите, без статистичка поврзаност со инфекцијата ($p=0,1474$).

Коморбидитети и фамилијарна анамнеза:

- Најчеста коморбидитет: хипертензија – сигнификантно поврзана со COVID-19 ($OR \approx 2,6$; $p=0,039$).
- Други: срцеви заболувања, дијабетес, хиперлипидемија, БПХ – без значајни разлики.
- Фамилијарна анамнеза: Позитивна фамилијарна анамнеза го зголемува ризикот за МУ кај COVID-19 позитивни $\approx 2 \times$ ($OR=2,06$; $p=0,0345$).

Почетни симптоми и терапија

- Најчести симптоми: слабост/парализа (72 – 86 %), тешкотии во говор (29 – 53 %), губиток на свест (повеќе кај II и III група).
- Хронична терапија: антихипертензивна доминира во КГ, II, III; антиагрегациона во I група. Антилипемична и антидијабетична терапија присутни особено кај COVID-19 групите.

Тежина на мозочен удар

- NIHSS: Тежок и многу тежок МУ доминира кај COVID-19 позитивни ($OR \approx 2,7$; $p=0,014$).
- Тип на МУ: Ишемичен МУ најчест во сите групи, без значајна поврзаност со COVID-19 ($p=0,793$).
- Локализација: Лев паритален, десен темпорален, окципитални региони и церебелум; без специфичен COVID-19 „патерн“.

Должина на хоспитализација и исход (mRS)

- COVID-19 позитивни: поголем дел престој >7 дена ($OR \approx 2,08$; $p=0,033$).
- Излезен исход (mRS): COVID-19 значајно ја зголемува смртноста $\approx 2,65 \times$ ($p=0,009$).

Биохемиски параметри

COVID-19 позитивни пациенти покажуваат поголема честота на хипергликемија, лимфопенија, леукоцитоза, покачен CRP и D-димери ($p<0,01$). Холестерол, LDL, уреа, креатинин, Fe – без значајни разлики.

Од резултатите се доаѓа до заклучок дека COVID-19 инфекцијата кај пациенти со мозочен удар е поврзана со поголем ризик за тежок мозочен удар, подолг болнички престој (>7 дена), поголема смртност (mRS), повисоки инфламаторни и протромботски маркери (CRP, D-димери, леукоцити, лимфоцити, гликемија, Se). Машки пол, возраст

>60 години, пушење, хипертензија и позитивна фамилијарна анамнеза го зголемуваат ризикот за мозочен удар кај COVID-19 позитивни пациенти. COVID-19 не влијае на типот (исхемичен/хеморагичен) или локализацијата на мозочниот удар, ниту на останатите лабораториски параметри како холестерол, LDL, уреа, креатинин и Fe.

Споредбена анализа на докторскиот труд со резултатите од литературата

Резултатите од ова истражување јасно покажуваат дека COVID-19 има значајна, независна и мултифакторска улога во ризикот, тежината и исходот на мозочниот удар. Во оваа кохорта, 45,1 % од пациентите со мозочен удар имале позитивен COVID-19 статус при прием и/или во претходните шест месеци, што е значително повисоко од очекуваната базична популациска стапка на инфекција за истиот период. Ова укажува дека ефектите од SARS-CoV-2 можат да траат подолго од акутната фаза, создавајќи пост-COVID или long-COVID цереброваскуларен фенотип, што се потврдува и во студиите на Nannoni и соработници (2022), Katsanos et al. (2023) и Xiong et al. (2021).

COVID-19 ја засилува класичната ранливост на лицата над 60 години, при што ризикот за мозочен удар е дури 2,4 пати поголем кај постари пациенти со COVID-19 во споредба со помладите. Мажите, кои доминирале во COVID-позитивните групи, покажале потежок клинички тек и повисок морталитет, што е во согласност со Peckham et al. (2020), Jin et al. (2020) и Haitao et al. (2020), кои укажувале на поизразен имуновоспалителен и коагулопатиен одговор кај машкиот пол.

Интегрирањето на класичните ризик-фактори со COVID-19 дополнително ја потенцира комплексноста на механизмите. Хипертензијата, како најзначаен ризик-фактор за мозочен удар, во присуство на COVID-19 дополнително ја нарушувала цереброваскуларната хемодинамика, што се совпаѓа со наодите на Lackland (2013). Пушењето ја зголемува веројатноста за COVID-поврзан удар речиси двојно, а позитивната фамилијарна анамнеза дополнително ја зголемува ранливоста. Интересно, оваа студија покажува дека дијабетесот, дислипидемијата и ВМI не се значајно поврзани со COVID-19 статусот, што укажува дека вирусот може да индуцира мозочен удар дури и кај пациенти без класични метаболни predisпозиции.

Најсилниот ефект на COVID-19 се гледа врз тежината на ударот, измерена преку NIHSS, при што веројатноста за тежок мозочен удар е повеќе од два и пол пати поголема, што се објаснува со системска хиперкоагулабилност, цитокинска бура, оштетување на ендотелот, нарушена микроциркулација и хипоксија. Овој наод е во согласност со Merkler et al. (2020), Dogra et al. (2020) и Marcus et al. (2021), кои опишуваат дека COVID-19 создава услови за потежок невролошки исход.

Лабораториските параметри ја потврдуваат улогата на воспаление и тромботски ризик. CRP, леукоцитите и SE се значително повисоки кај COVID-позитивните пациенти, додека D-димерите, како најсилен биомаркер за тромбоза, се поврзани со тежината на МУ, должината на хоспитализацијата и морталитетот. Ова се совпаѓа со студиите на Xiong et al. (2021), Nannoni et al. (2022) и АНА/ASA Stroke Council Update (Qureshi et al., 2020). Лимфопенијата се јавува особено често кај пациентите со двојна COVID-изложеност и е индикатор за тежок COVID и послаб функционален исход.

Во студијата, исхемичниот мозочен удар доминира кај сите групи – и кај пациенти со COVID-19 и кај оние без инфекција ($\approx 75 - 88\%$). Иако процентот на исхемични удари е нешто повисок кај COVID-позитивните пациенти, не се утврди статистички значајна поврзаност помеѓу типот на мозочниот удар (исхемичен vs. хеморагичен) и COVID-19 ($p=0.79$). Ова укажува дека COVID-19 не го менува основниот тип на мозочниот удар, туку се вклопува во веќе познатиот епидемиолошки модел (80 – 90 % исхемични, 10 – 15 % хеморагични). Меѓународните студии потврдуваат дека и кај

COVID-19 асоцираните удари доминира исхемичниот тип, додека инциденцата на хеморагични удари не е зголемена.

Во однос на анатомската локализација, и кај COVID и кај не-COVID пациентите најчесто се зафатени кортикалните региони во територијата на средната мозочна артерија (МСА) – париетален, темпорален и фронтален лобус – како и окципиталниот лобус и церебелумот.

Кај акутна COVID-19 инфекција почесто се регистрираат кортикални инфаркти (особено фронтални и окципитални), што се поврзува со хиперкоагулабилност и тромбоза на големи садови. Кај пост-COVID групата, почести се перивентрикуларни и лакунарни инфаркти, што укажува на микроваскуларно оштетување. Комбинираната група (акутна + претходна инфекција) покажува најширока територијална зафатеност, што се објаснува со перзистентно воспаление и ендотелна дисфункција.

Збирно, COVID-19 не создава нов анатомски модел на мозочен удар, но го потенцира тромбоемболискиот механизам, со почеста појава на кортикални, мултифокални и понекогаш задноциркулациски инфаркти. Овие наоди се усогласени со големите меѓународни регистри и мета-анализи.

Анализата на функционалниот исход според модифицираната Rankin-ова скала покажува дека COVID-19 инфекцијата е значајно поврзана со полош исход и повисока смртност кај пациентите со мозочен удар. Во контролната група (без COVID-19) најчести се лесна до умерена попреченост, со очекувана смртност од околу 15 – 20 %. Кај пациентите со акутна COVID-19 (група I) доминира тешка попреченост и повисока смртност. Во пост-COVID групата (група II) се регистрира уште повисока смртност (33,3 %) и значајна застапеност на тешка инвалидност, што укажува на продолжено негативно влијание на инфекцијата. Најлош исход има група III (акутна + претходна инфекција), со екстремно висока смртност од 71,4 %, што ја прави најтешка подгрупа во студијата.

Комбинираната анализа покажува дека COVID-19 е силен независен предиктор за смртен исход и тешка инвалидност, при што ја зголемува веројатноста за смрт 2,65 пати (OR=2.65; 95% CI: 1.26–5.57). Резултатите се во согласност со меѓународни студии кои потврдуваат дека COVID-поврзаните мозочни удари се асоцирани со повисок NIHSS, поголема смртност и полош функционален исход.

Анализата покажува дека пациентите со мозочен удар и COVID-19 имаат значително подолг болнички престој во споредба со пациентите без инфекција. Додека во контролната група престојот е речиси рамномерно распределен (53,8 %, 1 – 7 дена, 46,2 % >7 дена), кај COVID-позитивните пациенти доминира хоспитализација подолга од 7 дена: 70,6 % кај акутна инфекција, 57,6 % кај неодамнешна инфекција и 71,4 % кај комбинирана акутна + пост-COVID состојба.

Статистичката анализа потврдува значајна разлика ($\chi^2=4.54$; $p=0.033$), при што COVID-19 ја зголемува веројатноста за престој подолг од 7 дена двојно (OR=2.08; 95% CI: 1.06–4.09).

Продолжениот престој се објаснува со потежок невролошки дефицит, воспалителни и респираторни компликации, кардиолошки нарушувања, пост-COVID слабост и потреба од изолација и дополнителен мониторинг. Резултатите се во согласност со повеќе меѓународни студии кои покажуваат дека COVID-19 е независен предиктор за подолга хоспитализација кај пациенти со мозочен удар.

Морталитетот е највисок кај пациентите со активна и неодамнешна COVID-инфекција – 71,4 %, а вирусот ја зголемува веројатноста за смртен исход 2,65 пати. Овие резултати се компатибилни со студиите на Marcus et al. (2021), Fridman et al. (2020), Reddy et al. (2022). Овие наоди ја потенцираат потребата за агресивна терапија, рана антикоагулантна интервенција и внимателно следење кај високоризичните пациенти.

Оваа докторска дисертација претставува сеопфатна анализа на пациентите со првпат настанат мозочен удар во пост-COVID периодот, со споредба помеѓу пациенти со и без SARS-CoV-2 инфекција. Резултатите јасно покажуваат дека COVID-19, без разлика дали е активна или мината, значајно влијае врз појавата, клиничката слика, тежината и исходот на мозочниот удар.

COVID-19 ја менува профилната структура на пациентите, при што возраста, полот и хипертензијата се важни модификатори на ризик. Пушењето, фамилијарната анамнеза и дебелината дополнително го засилуваат ризикот кога се комбинираат со инфекцијата. Кај COVID-позитивните пациенти се регистрира потежок клинички тек, повисок NIHSS, поизразени радиолошки промени, подолга хоспитализација, полош функционален исход и повисока смртност.

Лабораториските параметри (хипергликемија, лимфопенија, леукоцитоза, покачен CRP, седиментација и D-dimers) ја потврдуваат изразената воспалителна и хиперкоагулабилна состојба, особено кај пациенти со активна инфекција.

Заклучно, COVID-19 претставува независен и силен фактор на ризик за појава, тежина и морталитет кај мозочниот удар, со долготрајни васкуларни и инфламаторни последици. Истражувањето ја нагласува потребата од рана детекција, поинтензивен мониторинг и мултидисциплинарен пристап, со цел подобрување на превенцијата и третманот кај оваа популација пациенти.

Иако студијата има ограничувања – едноцентрална е, со релативно мал примерок за групата со двојна COVID-изложеност, без долгорочен исход по 90 дена и без анализа на различни соеви на SARS-CoV-2 или терапевтски протоколи – резултатите претставуваат значаен придонес во разбирањето на постковид-цереброваскуларната патологија, обезбедувајќи практични насоки за клиничка грижа и интервенција кај високоризични пациенти.

ОЦЕНА НА ТРУДОТ

Докторскиот труд со наслов: „Застапеност на мозочните инсулти и нивна манифестација во постковид-период“ од кандидатката д-р Моника Петровски, претставува истражување во областа на неврологијата.

Трудот е изработен по сите принципи на едно научно истражување. Целите се прецизно дефинирани, научниот пристап е оригинален и внимателно избран, а методологијата е современа. Резултатите се прегледни и систематично прикажани и дискутирани, а од нив се изведени соодветни заклучоци.

Докторскиот труд со наслов: „Застапеност на мозочните инсулти и нивна манифестација во постковид-период“ од кандидатката д-р Моника Петровски, според мислењето на Комисијата за оценка, ги исполнува основните услови и стандарди за подготовка на докторски труд.

ИСПОЛНЕТОСТ НА ЗАКОНСКИТЕ УСЛОВИ ЗА ОДБРАНА НА ТРУДОТ

Кандидатката, пред одбраната на докторскиот труд, ги објавила (како прв автор, во меѓународни научни списанија или еден труд во списание со импакт-фактор) следниве рецензирани истражувачки трудови:

- Monika P., Matveeva N., Miloshevski .P, RISK FACTORS IN HOSPITALIZED PATIENTS WITH STROKE POSITIVE ON SARS-COV-2-INFECTION, JMS 2023;Vol6 (2):189-197.
- Monika P., Matveeva N. NEUROLOGICAL PROFILE IN PATIENTS WITH STROKE: POSITIVE AND NEGATIVE FOR SARS-COV-2 INFECTION - A RETROSPECTIVE OBSERVATIONAL STUDY, JMS 2025; Vol 8(2):18-29.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Изработката на темата на овој докторски труд претставува оригинален научен придонес и, воедно, ова е прва студија која на наша популација ги испитувала ефектите на COVID-19 врз мозочните инсулти. Оваа докторска дисертација претставува сеопфатна, аналитичка и мултидимензионална обработка на карактеристиките на пациентите со првпат настанат мозочен удар во постковид-периодот, со фокус на споредбата помеѓу пациентите со и без анамнеза за SARS-CoV-2 инфекција при прием и/или во претходните шест месеци. Анализата на демографските, клиничките, радиолошките, лабораториските и исходните параметри недвосмислено покажа дека COVID-19, без разлика дали е активен или минат, значајно ги менува ризикот, текот и прогнозата на мозочниот удар. Со оваа студија се добиени информации кои ќе помогнат во клиничката работа и отвора простор за понатамошни истражувања, подобри клинички протоколи и поефикасни стратегии за превенција и третман.

Со оглед на наведеното, Комисијата му предлага на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет да ја прифати позитивната оценка и да закаже одбрана на докторската дисертација со наслов: „Застапеност на мозочните инсулти и нивна манифестација во постковид-период“ од кандидатката д-р Моника Петровски.

КОМИСИЈА

Проф. д-р Анита Арсовска, претседател, с.р.

Проф. д-р Ники Матвеева, ментор, с.р.

Проф. д-р Емилија Цветковска, член, с.р.

Проф. д-р Гордана Китева Тренчевска, член, с.р.

Проф. д-р Розалинда Исјановска, член, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА
ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „ЕВАЛУАЦИЈА НА
ДЕСНОКОМОРНАТА СРЦЕВА ФУНКЦИЈА КАЈ ПОЛИТРАУМАТИЗИРАНИ
ПАЦИЕНТИ СО БЕЛОДРОБНИ КОНТУЗИИ, СО И БЕЗ ПОТРЕБА ОД
МЕХАНИЧКА ВЕНТИЛАЦИЈА“ ОД Д-Р ФИЛИП НАУМОВСКИ,
ПРИЈАВЕНА НА МЕДИЦИНСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје, на својата XXVIII редовна седница одржана на 12.2.2026 година, а по предлог на Советот на студиската програма на трет циклус студии – докторски студии по медицина, врз основа на член 73 од Статутот на Медицинскиот факултет во Скопје, во состав на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (Универзитетски гласник бр. 458/2019 и бр. 458/2021 – анекс), член 275 од Статутот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (бр. 425 од 28.6.2019) и член 63 од Правилникот за условите, критериумите и правилата за запишување и студирање на трет циклус академски студии – докторски студии на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (Универзитетски гласник бр. 530/2020), формираше Комисија за одбрана на докторскиот труд на кандидатот д-р Филип Наумовски, со наслов: „Евалуација на деснокоморната срцева функција кај политрауматизирани пациенти со белодробни контузии, со и без потреба од механичка вентилација“, во состав: проф. д-р Андријан карталов (претседател), проф. д-р Мирјана Шошолчева (ментор), проф. д-р Билјана Кузмановска (член), проф. д-р Атанас Сивевски (член) и проф. д-р Ристо Чоланчески (член).

Комисијата во наведениот состав, со внимание ја прегледа и го оцени докторскиот труд и на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

АНАЛИЗА НА ТРУДОТ

Докторскиот труд на кандидатот д-р Филип Наумовски, со наслов: „Евалуација на деснокоморната срцева функција кај политрауматизирани пациенти со белодробни контузии, со и без потреба од механичка вентилација“, содржи 186 страници компјутерски обработен текст во фонт Times New Roman, со 1,0 проред и големина на букви 12 и со 239 библиографски единици, меѓу нив научни трудови, статии, книги, национални прописи, меѓународни акти и интернет-ресурси.

Трудот е структуриран во 11 глави, и тоа: вовед, истражувачка хипотеза, мотив, цели на студијата, материјал и методи на истражувањето, статистичка обработка на резултатите, резултати, дискусија, ограничувања и предности, заклучни согледувања и клинички импликации. Трудот завршува со користена литература која е од понов датум, актуелна и релевантна за темата на докторскиот труд. Текстот е збогатен со 70 табели, 48 графикони и 4 слики. На почетокот е приложена листа на кратенки и апстракт на македонски и англиски јазик.

Деловите се систематизирани во точки и потточки со наслови и поднаслови, со што се обезбедува соодветно следење на материјата која е обработена во истражувањето.

Првата глава од докторскиот труд претставува **Вовед**, кој е правилно структуриран и започнува со епидемиологија и морталитет на траумата која е трета водечка причина за смрт во светот со висока стапка на морталитет. Посебно внимание е посветено на патофизиолошките механизми кои настануваат по тапата торакална траума, при што јасно се разграничуваат примарната механичка повреда и секундарната, имунолошки посредувана белодробна повреда. Докторандот детално се осврнува на системскиот инфламаторен одговор и улогата на проинфламаторните медијатори во прогресијата на оштетувањето на белодробниот паренхим. Јасно се потенцира поврзаноста помеѓу белодробната контузија и развојот на акутна белодробна повреда и акутниот респираторен дистрес синдром, со што се поставува клиничката тежина на проблемот во соодветен контекст. Од особено значење е делот во кој докторандот ги разработува базичните патофизиолошки механизми на белодробната повреда и еволутивниот развој на белодробните контузии, со детално познавање на нејзините молекуларни и клеточни механизми. Сеопфатно е разработено и влијанието на хипоксичната пулмонална вазоконстрикција и механичката вентилација врз хемодинамиката на малата циркулација, при што дополнително

прецизно се објаснува интеракцијата помеѓу белодробната повреда, порастот на пулмоналниот васкуларен отпор и зголеменото постоптоварување на десната комора. Со тоа логично се воведува концептот на деснокоморна дисфункција како важна компликација кај овие пациенти.

Во делот за дефиниција на деснокоморната дисфункција и нејзино значење во секојдневната клиничка пракса кај критично болни пациенти, детално е обработено влијанието на механичката вентилација и патофизиолошките механизми при акутна белодробна повреда во развојот на деснокоморна дисфункција. Особено значење се посветува на потребата од навремено дијагностицирање според препораките на Европското и Американското здружение на кардиолози, при што се препорачува ехокардиографската проценка на деснокоморната функција преку мерење и следење на барем два маркера за десно коморна систолна функција и тоа: анализа на фракционата промена на површината на десната комора (RV FAC) и анализа на трансануларната систоличка екскурзија (TAPSE) заедно со маркерот за десно коморна дилатација претставен како десно коморен/левокоморен (ДК/ЛК) сооднос. Притоа, вредностите за RV FAC < 35%, за TAPSE < 17 mm и за ДК/ЛК соодносот поголеми од 1 се сметаат за патолошки.

Во сегментот за оправданоста на употребата на ултразвукот во дијагнозата и следењето на еволуцијата на белодробните контузии, докторандот аналитички ги објаснува предностите на ултрасонографијата во однос на рендгенграфијата со повисока дијагностичка точност, сензитивност и специфичност. Дополнително се објаснети предностите на ултрасонографијата како супериорна безбедна и повторлива bedside-метода која овозможува динамично следење на белодробните контузии. Посебна вредност на текстот претставува анализата на корелацијата помеѓу ултрасонографијата и копутеризираната томографија, со што се потврдува валидноста на ултрасонографијата на белите дробови (LUS) како дијагностичка и семиквантитативна алатка. Докторандот аргументирано го нагласува значењето на LUS скорирањето како метод за проценка на екстензивноста на контузионите промени, но и како потенцијален прогностички индикатор кај пациентите со акутна белодробна повреда. Дополнително, оправданоста за изборот за ултрасонографијата докторандот ја поткрепува со повикување на современите препораки од релевантни европски здруженија, а со тоа дава дополнителна научна тежина на предложената методологија.

Во последниот дел од воведот, докторандот ја елаборира оправданоста на ехокардиографијата во евалуација на деснокоморната дисфункција кај критично болните пациенти со белодробна повреда и значењето на нејзината комбинација со ултразвучниот преглед на белодробниот паренхим. Тој аргументирано ја образложува оправданоста на употребата на ехокардиографијата како клучна bedside метода за проценка на деснокоморната функција кај критично болни пациенти со белодробна повреда. Со повикување на релевантни меѓународни препораки, јасно се нагласува дека евалуацијата на десната комора е неопходен дел од современиот хемодинамски мониторинг. Докторандот систематски ги презентира најзначајните ехокардиографски параметри за проценка на деснокоморното попуштање, при што ги потенцира препораките на Европското и Американското здружение на кардиолози за мерење на барем еден од параметрите за следење на радијалната систолна функција и најмалку еден параметар за следење на лонгитудиналната систолна функција на десната комора во евалуацијата на деснокоморната функција.

Особено внимание се посветува на концептот на комбиниран ултразвучен пристап на срце и бели дробови, преку кој се овозможува интегрирана проценка на интеракцијата срце – бел дроб во услови на акутна белодробна повреда и механичка вентилација. Докторандот јасно ја потенцира поврзаноста помеѓу белодробната деаерација, зголемениот пулмонален васкуларен отпор и порастот на деснокоморното постоптоварување, што претставува патофизиолошка основа за развој на акутно десносрцево страдание. Дополнително, се нагласува значењето на раната и повторлива ехокардиографска проценка, особено во првите денови од механичката вентилација, кога ризикот за деснокоморна дисфункција е најизразен.

Со потврда од релевантни студии, докторандот убедливо ја оправдува вклученоста на ехокардиографијата во методологијата на докторската теза како неопходна алатка за прецизна хемодинамска проценка и навремено терапевтско насочување кај пациенти кои немаат знаци за десносрцево страдание и се хемодинамски стабилни, но и кај хемодинамски нестабилни пациенти кои може, но и не мора да имаат ехокардиографски знаци за десно рцево страдание.

Втората глава ја содржи **истражувачката хипотеза**, во која се наведува дека употребата на механичката вентилација кај политрауматизирани пациенти со белодробни контузии е асоцирана со развој на деснокоморна дисфункција.

Третата глава го анализира **мотивот** за изработка на докторскиот труд, каде што кандидатот образложува дека досегашните истражувања потврдуваат за јасна врска помеѓу акутната белодробна повреда, односно и развојот на деснокоморната дисфункција, но евалуацијата на деснокоморната функција е испитувана кај хетерогена група на пациенти со акутна белодробна повреда со различна етиологија без притоа тапата торакална траума и контузионата повреда на белите дробови да биде разгледана како посебен ентитет. Тргувајќи од фактот дека политрауматизираниите пациенти со белодробни контузии и тапа торакална траума како модел на акутна белодробна повреда се со висок морталитет, се наложува неопходноста за евалуација на деснокоморната функција кај овие пациенти.

Фактот дека белодробната повреда и хипоксемијата водат до пулмонална хипоксична вазоконстрикција, која заедно со употребата на механичката вентилација со позитивен притисок може да има делетериозни ефекти врз деснокоморниот миокард, високата преваленца на деснокоморна дисфункција кај критично болните пациенти воопшто, како и репортираната висока стапка на смртност поврзана со деснокоморна дисфункција, претставува мотив за докажување на хипотезата на овој докторски труд. Имено, ова истражување ќе биде прво од ваков карактер каде што ќе се врши евалуација на деснокоморната функција кај хомогена група на пациенти кај кои моделот на белодробната повреда е од трауматски карактер и кај кои деснокоморната функција досега не е иследувана. Навремената детекција на деснокоморната дисфункција би можела да помогне во рано преземање на терапевтски мерки и стратегии во спречување на нејзината транзиција во деснокоморна слабост, а со тоа и како и намалување на стапката на смртност во единиците за интензивна нега. Дополнителен мотив на оваа теза е и воспоставување на протокол за рано препознавање на деснокоморна дисфункција кај критично болните пациенти со можност за преземање на терапевтски стратегии во насока на оптимизација на пациентот. Утврдувањето на постоење на асоцираност помеѓу јавувањето на десно коморната дисфункција кај политрауматизирани пациенти со белодробни контузии и потребата од механичка вентилација би можело да влијае врз терапевтскиот пристап и текот на лекувањето поради навремено дијагностицирање и третирање на десно срцевото страдање со примена на протективни режими на вентилација од страна на интензивистот.

Во **четвртата глава** се дефинирани **целите на истражувањето**. Примарна цел на овој докторски труд е да се утврди дали постои поврзаност помеѓу потребата од механичката вентилација и развојот на десно коморна дисфункција кај политрауматизирани пациенти со белодробни контузии. Следат дополнителните цели: да се утврди вкупната преваленција на деснокоморната дисфункција кај политрауматизирани пациенти со белодробни контузии, како и преваленцијата на истата кај пациентите кои ќе бидат третирани со механичка вентилација наспроти оние кои ќе бидат третирани без механичка вентилација, да се утврди влијанието на иницијалната тежина на белодробната повреда врз развојот на деснокоморната дисфункција кај пациентите третирани со и без механичка вентилација, да се евалуира еволутивниот развој на белодробните контузии во функција на време кај пациенти третирани со и без механичка вентилација, да се евалуира влијанието на еволутивниот развој на белодробните контузии врз појавата на деснокоморната дисфункција, да се утврди влијанието на механичката вентилација врз пулмоналната хемодинамика, да се утврди временската рамка на миокардна вулнерабилност кога ризикот за развој на деснокоморната дисфункција е најголем во обете испитувани групи, да се евалуира гасната размена кај политрауматизирани пациенти со белодробни контузии третирани со и без механичка вентилација, да се утврди дали постои корелација помеѓу параметрите од ацидо-базниот статус и ехокардиографски мерените вредности за пулмоналните притисоци, да се утврди дали потребата од механичка вентилација е асоцирана со употреба на вазопресори и инотропи кај политрауматизираниите пациенти со белодробни контузии, да се утврди дали постои асоцијација на појавата на деснокоморната дисфункција со потребата од примена на вазопресори и инотропи, да се утврди влијанието на 24-часовниот биланс на течности врз појавата на деснокоморната дисфункција, да се утврди морталитетот во обете испитувани

групи и да се евалуира неговата асоцијација со потребата од механичка вентилација, да се анализира морталитетот кај пациентите кои ќе развијат наспроти оние кои нема да развијат деснокоморната дисфункција и да се анализираат параметрите од механичката вентилација кај пациентите кои ќе развијат деснокоморната дисфункција наспроти оние кои нема да ја развијат и со тоа да се открие постоење на евентуална поврзаност помеѓу некои од анализираниите параметри на механичката вентилација со развојот на деснокоморната дисфункција. Конечни цели се да се одредат должината на болничкиот престој, должината на престој во оддел за интензивна нега кај обете испитувани групи, да се утврди бројот на денови минати без потреба од механичка вентилација во групата на пациенти третирани со механичка вентилација кои ќе развијат деснокоморната дисфункција, наспроти оние кои нема да ја развијат, со мултиваријантна логистичка регресиона анализа да се утврдат параметрите кои претставуваат независни предиктори за развој на деснокоморната дисфункција и да се утврди корисноста на комбинираниот ултразвучен преглед на бели дробови и срце покрај креветот на пациентот и истиот да се имплементира во секојдневната пракса на интензивистот.

Во **петтата глава** се презентирани **материјалот и методите** кои се примениле во истражувањето. Истражувањето е спроведено на УК за ТОАРИЛУЦ во ОЕ Клиника за анестезија, реанимација и интензивно лекување во проспективна, кохортна и обсервацииска студија во која се вклучени 80 пациенти со белодробни контузии за кои е обезбедена потпишана информирана согласност и кои ги исполнуваат инклузионите критериуми. Студијата е одобрена од Етичкиот комитет на Медицинскиот факултет во Скопје и Етичката комисија при Катедрата за анестезиологија, реанимација и интензивно лекување при УКИМ. Сите пациенти се прегледани во четири унифицирани временски точки и тоа првиот преглед е обавен 24 часа по приемот на пациентот (T1), вториот преглед на 4-тиот ден од хоспитализацијата (T2), третиот преглед на 7-миот ден од хоспитализацијата (T3), а четвртиот преглед на 14-тиот ден од приемот на пациентот (T4). Следени се времињата на болнички престој, престојот во Единицата за интензивно лекување (ЕИЛ), а за цело време на хоспитализацијата и една година по исписот на пациентот следен е морталитетот.

Кај сите пациенти се направени ултрасонографски преглед на белите дробови, ехокардиографија, стандардни лабораториски анализи, ацидобазен статус, а се нотирани и виталните параметри и параметрите од механичката вентилација.

Пациентите се поделени во две групи и тоа: група на пациенти кои се третирани со механичка вентилација (МВ) и група на пациенти кои се третирани без механичка вентилација (Нон-МВ). Поставувањето на пациентите на механичка вентилација е извршено според општо прифатените критериуми за интубација и механичка вентилација при што истражувачот не учествувал во поставувањето на индикацијата за отпочнување на механичка вентилација ниту пак учествувал во ординирањето на параметрите на механичката вентилација.

Ултрасонографскиот преглед е реализиран според BLUE Protocol-от, додека белодробната повреда е стратифицирана според Lung Ultrasound Severity Score-от (LUSS). Кај пациентите се евалуирани обете белодробни крила, топографски поделени на 12 сегменти, при што се разликувани нормални од патолошки наоди. За нормален наод е земена појавата на А-линии и плеврално лизгање, додека сите останати се сметале за патолошки наоди. Се детектирала појавата на консолидација на белодробниот паренхим и таа се следела.

Ултразвучниот наод на белодробниот паренхим е интерпретиран и класифициран на следниов начин: постоењето на А-линии што упатува на нормално аерирано белодробие е бодувано со 0 поени, постоењето на 3-5 Б-линии (кои се јавуваат како артефакт) се бодувани со 1 поен, а мултипли Б-линии или нивно конfluирање е бодувано со 2 поена, и конечно, постоењето на јасно ограничени белодробни консолидации е бодувано со 3 поени. Минималниот број за вкупниот LUS Score изнесува 0 поени и означува комплетно очувана белодробна аерација и структура додека максималниот број на поени за LUS Score може да изнесува 36 поени што упатува на сериозна белодробна повреда и засегање на паренхимот кое води до негова комплетна деаерација. Според максимално измерениот LUS белодробната повреда се стратифицирала како лесна (LUS 1-5), умерена (LUS >5-15) и тешка (LUS >15-36). Белодробниот паренхим е евалуиран со ултразвучен апарат Canon Xario100G ултрасонограф.

Ехокардиографскиот преглед е прецизно опишан, при што кај сите пациенти е спроведен сериски ехокардиографски преглед со фокус на десносрцевата морфологија и функција во четирите временски точки: по првите 24 часа од приемот (T₁), на 4-тиот (T₂), 7-миот (T₃) и 14-тиот ден (T₄). Користени се стандардни ехокардиографски прозорци (апикален четирикоморен, парастернална долга и кратка оска и субкостален пристап). Евалуацијата е спроведена согласно со актуелните меѓународни препораки и консензусни водичи за проценка на срцевите кавитети и деснокоморната функција. За да се исклучи претходно левокоморно страдање, пред вклучување во студијата е пресметана левокоморната фракциона промена на површина (LV FAC), при што пациентите со вредности < 35% се исклучени. Понатамошната анализа е насочена кон детална морфолошка и функционална проценка на десната комора, вклучувајќи мерење на нејзините димензии, дебелина на слободниот ѕид, како и деснокоморно истечен тракт (RVOT). Радијалната систолна функција е проценета преку фракционата промена на површината на десната комора (RV FA), а лонгитудиналната преку TAPSE, додека RV/LV соодносот е користен како дополнителен индикатор за дилатација и дисфункција.

Дополнително, евалуирани се присуството и степенот на трикуспидната и пулмоналната регургитација, а пресметани се и систоличниот пулмонален артериски притисок (sPAP), дијастолниот притисок во пулмоналната циркулација (dPAP) и средниот пулмонален артериски притисок (mPAP). Анализирани се и дијастолната функција како и ткивниот доплер (резултатот е евидентиран како E/A и E/E' сооднос), со индиректна проценка на притисоците во преткоморите.

Покрај ултрасонографските параметри, во студијата се следени и клучни клинички исходи, вклучувајќи морталитет, должина на болничко лекување (LOS), должина на престој во единица за интензивна нега (ICU LOS) и број на денови без механичка вентилација. Кај сите пациенти континуирано се евидентирани основните витални параметри – артериски притисок, среден артериски притисок (MAP), срцева фреквенција и кислородна сатурација (SpO₂), како и централниот венски притисок, директно или индиректно преку проценка на вена кава инфериор.

Во претходно дефинираните временски точки пресметувани се APACHE II и SOFA скорот, како и PaO₂/FiO₂ соодносот како показател за тежината на респираторната инсуфициенција. Земени се стандардни лабораториските анализи, додека нивото на тропонин I/T е одредуван еднакратно во првите 24 часа со цел исклучување или потврдување на кардијална контузија. При секоја евалуација е анализиран и ацидобазниот статус.

Кај пациентите на механичка вентилација се бележени сите релевантни респираторни параметри, вклучувајќи PEEP, tidal volume, Ppeak, Pplat, FiO₂, динамичка комплијанса и отпор во дишните патишта. Дополнително се пресметани driving pressure (ΔP) и статичката комплијанса (Cstat), со цел интегрирана проценка на респираторната механика и нејзината поврзаност со деснокоморната функција.

Во **шестата глава**, докторандот ги прикажува **статистичките методи** применети во истражувањето. Статистичката анализа на податоците е направена во статистичкиот програм IBM SPSS Statistics 20.0 (IBM, Somers, NY). За обработка на податоците се користени стандардни дескриптивни и аналитички методи, а добиените резултати се претставени табеларно и графички. Статистичката сигнификантност е дефинирана на ниво на $p < 0.05$, $p < 0.01$ и $p < 0.001$.

Во **седмата глава** се прикажани резултатите од истражувањето, при што заради систематичност и јасност, резултатите се организирани во тематски потпоглавја кои ја следат логиката на поставените цели: дескриптивна анализа на кохортата, влијанието на механичката вентилација врз деснокоморната функција, улогата на тежината на белодробната повреда, анализата на респираторната механика и пулмоналната циркулација, како и асоцијацијата со клиничките исходи. Во дескриптивна статистичка обработка на испитаната кохорта е прикажано дека од иницијално скринирани 97 пациенти, 16 биле исклучени согласно со ексклузионите критериуми, а во финалната анализа биле вклучени 81 пациент. Машкиот пол бил доминантен (80,2 %), а просечната возраст изнесувала 41,7 години (18 – 77 години). Механичка вентилација била применета кај 37 пациенти (45,6 %), додека 44 пациенти биле третирани без механичка вентилација. Не е утврдена статистички сигнификантна разлика во возраста ($p=0,38$) ниту во половата дистрибуција ($p=0,86$) помеѓу групите, што укажува на нивна базична компарабилност. Во делот на влијанието на механичката вентилација врз деснокоморната функција, прикажано е

дека деснокоморна дисфункција (ДКД) е детектирана кај 49,4 % од вкупната кохорта. Кај пациентите изложени на механичка вентилација ДКД е регистрирана значајно почесто (70,3%) во споредба со пациентите без механичка вентилација (31,8 %) (RR 2,21; $p=0,001$). Радијалната систолна функција (RV FAC) била засегната двапати почесто од лонгитудиналната (TAPSE), со статистички висока сигнификантност ($p<0,001$). Кај пациентите на механичка вентилација бил утврден зголемен ризик и за радијална (RR 2,11; $p=0,002$) и за лонгитудинална дисфункција (RR 5,95; $p=0,00016$). Временската динамика покажува дека најголем број случаи на ДКД се регистрираа на 4-тиот ден по приемот, особено кај пациентите изложени на механичка вентилација. RV FAC не покажала разлика во првите 4 дена, но на 7-миот и 14-тиот ден вредностите биле сигнификантно пониски кај пациентите на механичка вентилација ($p=0,0005$ и $p=0,004$). Сличен тренд бил утврден и за RV/LV соодносот, кој станал сигнификантно повисок кај вентилираните пациенти на 7-миот и 14-тиот ден. TAPSE бил сигнификантно понизок кај пациентите на механичка вентилација уште во првите 24 часа ($p=0,001$), а разликата се одржувала и на 4-тиот и 7-миот ден. Во однос на параметрите на механичката вентилација е најдено дека пациентите со деснокоморна дисфункција биле вентилирани со сигнификантно повисоки P_{reak} и P_{plat} во сите временски точки ($p<0,05$). Логистичката регресија го идентификувала P_{reak} како независен предиктор за деснокоморна дисфункција на 14-тиот ден (OR 1,33; $p=0,039$), додека P_{plat} не бил независен предиктор. Повисоки дишни волумени биле силно асоцирани со развој на деснокоморна дисфункција. Во мултиваријантен модел, волуменот останал како независен предиктор (OR 4,36; $p=0,017$), што укажува на четирикратно зголемен ризик при повисока волумска експозиција. PEEP и driving pressure (ΔP) биле повисоки кај пациентите со деснокоморна дисфункција, но не се идентификувани како независни предиктори. Повисоки вредности на FiO₂ се независен предиктор за деснокоморна дисфункција од 4-тиот ден натаму, при што секое зголемување од 1% ја зголемува веројатноста за деснокоморна дисфункција за 3–6%, особено при продолжена експозиција.

Во делот каде што се резултатите од влијанието на тежината на белодробната повреда врз деснокоморната функција е покажано дека иницијалниот LUSS не се разликува помеѓу групите 24 часа по приемот ($p=0,23$), што укажува дека почетната тежина на белодробната повреда не била различна. Сепак, на 7-миот и 14-тиот ден LUSS се презентира како сигнификантно повисок кај пациентите изложени на механичка вентилација ($p=0,0056$ и $p=0,00001$), што укажува на различна еволуција на белодробната повреда. Кај пациентите со деснокоморна дисфункција, LUSS е сигнификантно повисок во сите подоцнежни временски точки ($p<0,05$), што укажува дека прогресијата на белодробната повреда е асоцирана со развој на деснокоморна дисфункција. Корелационата анализа покажува дека иницијалниот LUSS не корелира со пулмоналните притисоци, но на 7-миот и 14-тиот ден е утврдена умерена до силна позитивна корелација помеѓу LUSS и sPAP, dPAP и mPAP ($\rho=0,34–0,62$; $p<0,01$), што упатува на поврзаност помеѓу еволуцијата на белодробната повреда и развојот на пулмонална хипертензија.

Следат резултатите од анализата на деснокоморната геометрија и пулмоналната хемодинамика при што анализата на деснокоморната геометрија покажува дека пациентите третирани со механичка вентилација имаат статистички сигнификантно повисоки вредности за базалниот и средниот дијаметар на десната комора, дијаметарот на деснокоморниот истечен тракт, како и дијаметрите на десната преткомора и дебелината на слободниот сид на десната комора, особено на 7-миот и 14-тиот ден од лекувањето ($p < 0,05$). Лонгитудиналниот дијаметар на десната комора не покажал сигнификантна разлика помеѓу групите во ниту една временска точка. Кај пациентите кои развиле деснокоморна дисфункција се измерени повисоки вредности за повеќето геометриски параметри, при што базалниот и средниот дијаметар на десната комора, како и дебелината на слободниот сид, покажале статистички значајно зголемување во текот на следењето. Овие наоди укажуваат на прогресивна ремоделација и волуменско/притисочно преоптоварување на десната комора кај пациентите со деснокоморна дисфункција. Од друга страна, пак, пациентите изложени на механичка вентилација имаа сигнификантно поголеми вредности на максималниот и минималниот дијаметар на долната шуплива вена, особено на 7-миот и 14-тиот ден ($p < 0,001$), што дополнително говори за покачен деснокоморен притисок и нарушена венска дренажа. Сличен тренд бил регистриран и кај пациентите со деснокоморна дисфункција, при што минималниот дијаметар на долната шуплива вена се покажал како поосетлив показател. Дијаметарот на пулмоналната артерија бил статистички сигнификантно

поголем кај пациентите на механичка вентилација и кај пациентите со деснокоморна дисфункција во повеќе временски точки, што укажува на поврзаност помеѓу механичката вентилација, покачениот пулмонален васкуларен отпор и развојот на деснокоморна дисфункција.

Анализата на пулмоналната циркулација покажала дека систолниот, дијастолниот и средниот пулмонален артериски притисок (sPAP, dPAP, mPAP) биле значајно повисоки кај пациентите третирани со механичка вентилација, особено на 4-тиот, 7-миот и 14-тиот ден ($p < 0.01$). Највисоки вредности биле регистрирани на 7-миот ден. Пулмонална артериска хипертензија била значајно почеста кај пациентите на механичка вентилација (62,1 % наспроти 27,2 %; $p = 0.0015$), со пик инциденца на 7-миот ден. Кај пациентите со деснокоморна дисфункција биле измерени статистички сигнификантно повисоки вредности за sPAP, dPAP и mPAP во повеќе временски точки, додека пулмоналниот капиларен wedge притисок (PCWP) покажал ограничена статистичка значајност. Ова укажува дека развојот на деснокоморна дисфункција е доминантно поврзан со пулмонално васкуларно, а не со левосречно преоптоварување. Следат резултатите од анализата на гасната размена, при што е најдено дека пациентите на механичка вентилација имаа пониски вредности на pH во раните фази, а прогресивната ацидоза од 4-тиот ден па натаму се покажала како силен независен предиктор за развој на деснокоморна дисфункција. Зголемувањето на PaCO₂ било независен и прогресивно засилувачки ризик-фактор за деснокоморна дисфункција од 4-тиот ден натаму, со значајно зголемување на odds ratio-то во текот на следењето. Конечно, PaO₂ не бил конзистентен предиктор, иако на 7-миот ден повисоките вредности биле асоцирани со намален ризик за деснокоморна дисфункција. И покрај тоа што лактатите биле повисоки кај пациентите на механичка вентилација, тие не се покажале како независен предиктор за деснокоморна дисфункција.

Со анализа на системската хемодинамика, потврдено е дека пациентите третирани со механичка вентилација имале статистички значајно повисоки вредности за централниот венски притисок (CVP) од 4-тиот ден по приемот, со прогресивно изразена разлика на 7-миот и 14-тиот ден ($p < 0.00001$). Највисоки вредности за CVP биле регистрирани на 4-тиот и 7-миот ден кај пациентите на механичка вентилација, што укажува на зголемено деснокоморно притисочно оптоварување. Иако CVP не покажал конзистентна корелација со RV FAC, на 14-тиот ден кај пациентите на механичка вентилација е утврдена умерена позитивна корелација со RV/LV соодносот ($\rho = 0.56$; $p = 0.005$), како и умерена негативна корелација со TAPSE на 7-миот и 14-тиот ден ($\rho \approx -0.45$; $p < 0.05$). Овие наоди укажуваат дека покачениот CVP е поврзан со структурна дилатација и намалена лонгитудинална контрактилност на десната комора. Средниот артериски притисок (MAP) бил сигнификантно понизок 24 часа по приемот кај пациентите на механичка вентилација ($p < 0.001$), но во понатамошните временски точки не се утврдени разлики ниту корелација со маркерите за деснокоморна дисфункција. Во однос на вазоактивна поддршка, потребата од вазопресорна и/или инотропна поддршка била екстремно сигнификантно поврзана со употребата на механичка вентилација (70,2 % vs 4,5 %; $p < 0.00001$). Иако вазоактивно-инотропниот скор (VIS) е најдено дека е повисок кај пациентите на механичка вентилација, разликата не достигнала статистичка значајност. Кај пациентите со деснокоморна дисфункција е регистрирана повисока фреквенција на употреба на вазоактивни лекови (45 % vs 24,3 %), со гранична статистичка значајност ($p = 0.051$; OR 1.84), што укажува на тенденција кон поголема хемодинамска нестабилност кај оваа група. 24-часовниот позитивен воден биланс бил екстремно сигнификантно повисок во сите временски точки кај пациентите на механичка вентилација ($p < 0.0001$), но не се покажал како независен предиктор за развој на деснокоморна дисфункција ($p > 0.05$), што сугерира дека акумулацијата на течности е повеќе рефлексивна на тежината на клиничката состојба отколку директен механизам за деснокоморната дисфункција. Анализата на деснокоморна дијастолна функција покажува дека дијастолна деснокоморна дисфункција била детектирана кај 49,3% од вкупната кохорта, без значајна разлика помеѓу пациентите со и без механичка вентилација ($p = 0.57$). Пациентите на механичка вентилација имале повисоки вредности за E/A соодносот, со статистичка значајност на 7-миот ден ($p < 0.001$), како и повисоки вредности за времето на децелерација (DT) во повеќе временски точки. Овие наоди укажуваат на присуство на релаксациско нарушување и изменета деснокоморна дијастолна динамика кај пациентите изложени на МВ.

Следат резултатите од истражувањето на морталитетот и асоцијацијата со деснокоморната дисфункција. Вкупната стапка на морталитет изнесувала 29,6 %, со екстремно

сигнификантно повисока смртност кај пациентите на механичка вентилација (59,5 % vs 4,5 %; $p < 0.00001$). Kaplan–Meier-анализата покажала драматично намалена веројатност за преживување кај пациентите на механичка вентилација, со најголем ризик во првите 2 – 4 недели, а разликата останала значајна до 1 година. Развојот на деснокоморна дисфункција е најдено дека е силно асоциран со смртен исход (45% vs 16,4%; OR 4.77; $p = 0.003$), при што ризикот бил најизразен во првите 28 дена. Kaplan–Meier анализата потврдила значително пониска стапка на преживување кај пациентите со деснокоморна дисфункција во сите временски точки.

Конечно, во однос на тежината на болеста, најдено е дека APACHE II и SOFA-скорот биле екстремно сигнификантно повисоки кај пациентите на механичка вентилација и кај пациентите кои развиле деснокоморна дисфункција ($p < 0.00001$). Динамичката анализа покажала дека APACHE II станува независен предиктор за деснокоморна дисфункција од 4-тиот ден (OR 1.10 → 1.23), додека SOFA-скорот покажал уште посилен предиктивна моќ (OR 1.17 → 1.55), особено на 7-миот и 14-тиот ден. Овие наоди укажуваат дека прогресивната мултиорганска дисфункција има централна улога во патогенезата на деснокоморна дисфункција. Пациентите со деснокоморна дисфункција имале сигнификантно подолг престој во ICU ($p = 0.014$), но не и значајно подолг вкупен болнички престој.

Во **осмата глава**, во обемната **дискусија** која ги опфаќа сите сегменти од истражувањето, докторандот ги коментира резултатите од сопственото истражување кои се концизно и јасно објаснети. Добиените резултати истовремено ги споредува со веќе објавени резултати во литературата од таа област.

Во оваа проспективна студија биле вклучени 81 политрауматизиран пациент со белодробни контузии, при што деснокоморна дисфункција била детектирана кај 49,4 % од испитаниците. Оваа преваленца е повисока од просечните вредности пријавени во мета-анализите за АРДС, сепса и КОВИД-19, но останува во широкиот опсег опишан во литературата. Можно објаснување за тоа е примената на мултипараметарски пристап (TAPSE, RV FAC и RV/LV), како и проспективниот дизајн со четири униформирани временски точки на евалуација, што овозможило детекција на динамични промени во деснокоморната функција. Механичката вентилација била силно асоцирана со развој на деснокоморна дисфункција, при што 70 % од вентилираните пациенти развиле дисфункција, наспроти 31 % од оние без механичка вентилација. Ризикот за деснокоморна дисфункција бил двојно повисок кај пациентите изложени на механичка вентилација, со доминантно нарушување на радијалната систолна функција. Времетраењето на вентилацијата, како и повисоките вредности на Ppeak, Pplat, ΔP , дишен волумен, PEEP и FiO₂, се идентификувале како значајни фактори поврзани со појавата и прогресијата на деснокоморната дисфункција, дури и во рамки на протективни режими на вентилација. Иницијалната тежина на белодробната повреда не покажала значајна корелација со појавата на деснокоморна дисфункција, но еволутивниот тек и компликациите на контузиите, особено кај вентилираните пациенти, биле поврзани со повисоки пулмонални притисоци и поголем ризик за дисфункција. Дополнително, кај пациентите на механичка вентилација биле детектирани зголемени радијални димензии и задебелување на слободниот ѕид на десната комора, што укажува на притисочно оптоварување и адаптивно ремоделирање. Овие наоди потврдуваат дека интеракцијата помеѓу белодробната повреда и механичката вентилација претставува клучен механизам во патогенезата на деснокоморната дисфункција кај политрауматизираните пациенти.

Во **деветтата глава** се претставени ограничувањата и предностите на студијата, при што како фактори за ограничување се малиот број на испитаници и отсуството на мултицентричност на студијата. Но сепак, се напоменува дека и покрај малиот број на пациенти вклучени во студијата, статистичката анализа на податоците не донела до бројни заклучоци базирани на висока до екстремно висока статистичка сигнификантност. Дополнително, најголем број од студиите кои ја обработуваат дисфункција како проблематика имаат сличен, а многу често и помал број на пациенти, па оттука дека бројот на пациенти вклучени во студијата претставува лимитација, треба да биде разгледано со резерва. Отсуството на мултицентричност при изведување на студијата навистина може да претставува лимитација бидејќи на тој начин за ист временски период веројатно би биле вклучени и анализирани поголем број на пациенти со

можноста за добивање на резултати со поголема релевантност и статистичка значајност. Најверојатно, најважното ограничување во оваа студија е отсуството на анализиата на деснокоморното напрегање (RV strain) преку примена на speckle-tracking ехокардиографијата кој се смета за најточен маркер за анализа на деснокоморната систолна функција. Имено, вредностите за RV FWLS (RV Free Wall longitudinal Strain) се супериорни во споредба со TAPSE и RV FAC кога станува збор за проценка на систолната функција на десната комора и ја откриваат деснокоморната дисфункција уште во нејзината субклиничка форма кога вредностите за TAPSE и RV FAC се нормални. Отсуството на соодветна опрема, софтвер и едукација за евалуација на овој параметар се главните причини поради кои тој не е употребен во студијата, а евалуацијата на деснокоморната функција се базира на мерење на традиционални параметри пропишани од страна на професионалните здруженија.

Како предност на ова истражување може да се смета дизајнот на студијата и студискиот протокол каде што репетитивното иследување на деснокоморната функција, досега неприменето кај пациенти со трауматска повреда на белите дробови, создава можност за евалуација на деснокоморната во континуитет. Следењето на деснокоморната функција динамички, прецизно и унифицирано за секој пациент во точно пропишано време отвора можност за објективизација на резултатите и следење на еволуцијата на белодробната болест во функција на време, а со тоа и доаѓање до нови и значајни сознанија за патогенезата на белодробните контузии и деснокоморна дисфункција што можеби во иднина ќе го сменат клиничкиот пристап и ќе овозможат подобар исход. Неинванзивната евалуација на притисоците во пулмоналната циркулација треба да се смета за сериозна предност на оваа студија бидејќи инванзивниот мониторинг не само што не е секогаш достапен и рутински применлив кај критично болните пациенти, туку е препознаен од страна на бројни автори како ризик за развој на сериозни компликации.

Во десеттата глава, докторандот ги претставува **заклучните согледувања** кои се коректно формулирани и ги потврдуваат појдовните цели на истражувањето. Врз основа на добиените резултати од ова истражување се заклучува дека деснокоморната дисфункција се јавува кај 49,4 % од политрауматизираните пациенти со белодробни контузии и дека појавата на ДКД е асоцирана со потребата од механичка вентилација. Се потврдува дека кај 70 % од пациентите третирани со механичка вентилација и кај 3 % од пациентите третирани без механичка вентилација е детектирана деснокоморната дисфункција. Кај политрауматизираните пациенти со белодробни контузии со деснокоморната дисфункција преодоминантно е нарушена радијалната систолна функција, додека лонгитудиналната систолна функција е генерално презервирана. Потврдено е дека деснокоморната систолна функција е најчесто засегната на седмиот ден кај пациентите третирани со механичка вентилација, односно на четвртиот ден по приемот кај пациентите третирани без механичка вентилација. Се заклучува дека пациентите изложени на механичка вентилација имаат двојно поголем ризик за развој на деснокоморната дисфункција во споредба со пациентите третирани без механичка вентилација, а исто толку е поголем ризикот за развој на радијална систолна дисфункција споредбено со лонгитудинална систолна дисфункција, како и дека дишниот волумен, Рреак-от и инспираторната концентрација на O₂ на која се изложени пациентите кои се третирани со механичка вентилација се идентификувани како ризик фактори за развој на деснокоморната дисфункција. Следат заклучоци дека иницијалната белодробна повреда не се разликува значајно помеѓу обете групи и не е асоцирана со развојот на деснокоморна дисфункција, дека примената на механичката вентилација го менува еволутивниот развој на белодробните контузии како и нивната резолуција, како и тоа дека белодробните контузии кај пациентите третирани без механичка вентилација заздравуваат помеѓу 4-тиот и 7-миот ден, а пациентите изложени на механичка вентилација заздравуваат за најмалку 14 дена. Дополнително, се заклучува дека еволутивниот развој на белодробните контузии, независно од потребата на МВ, корелира со развојот на деснокоморната дисфункција, а неинванзивно мерените притисоци во пулмоналната циркулација корелираат со еволутивниот развој на белодробната повреда. Дополнително, се заклучува дека примената на механичка вентилација е асоцирана со ремоделирање на десната комора кое ехокардиографски ќе стане детектабилно по 4 дена од отпочнување на механичката вентилација со тенденција на прогресија во зависност од времетраењето на механичката вентилација. Кај пациентите изложени на механичка вентилација и кај пациентите со детектирана деснокоморна дисфункција се измерени зголемени вредности за

базалниот и средниот дијаметар на десната комора, зголемени дијаметри на десната преткомора, долната шуплива вена, пулмоналната артерија и поголеми вредности за дебелината на слободниот сид на десната комора. Кај пациентите, пак, кои се изложени на механичка вентилација и кај оние со деснокоморна дисфункција се измерени повисоки вредности за притисоците во белодробната циркулација и ова корелира со развојната динамика на белодробната повреда. Следат заклучоци дека кај пациентите третирани со механичка вентилација се најдени пониски вредности за рН, РаО₂ и РаО₂/FiO₂ односно повисоки вредности за РаСО₂ и лактатот споредено со пациентите третирани без МВ, а, пак, ацидозата, понискиот РаО₂ и РаО₂/FiO₂, како и повисоките вредности за РаСО₂ се идентификувани како независни предиктори за развој на деснокоморната дисфункција. Понатаму се заклучува дека повисок централен венски притисок, понизок среден артериски притисок и повисок позитивен биланс на течности, како и поголема потреба од инотропи и вазопресори е најдена кај пациентите третирани со механичка вентилација, дека дијастолната дисфункција на десната комора не е асоцирана со механичка вентилација, дека смртноста на политрауматизираните пациенти со белодробни контузии е силно асоцирана со механичка вентилација и деснокоморна дисфункција, како и тоа дека повисоките вредности за APACHE II и SOFA-скорот се асоцирани со примената на механичка вентилација, појавата на деснокоморна дисфункција, но и со зголемен морталитет. Конечно, се заклучува дека пациентите изложени на механичка вентилација имале подолг болнички престој и престој во ЕИЛ, споредбено со пациентите третирани без механичка вентилација, како и тоа дека деснокоморната дисфункција е асоцирана со подолг болнички престој и престој во ЕИЛ, но и со подолга потреба од механичка вентилација.

Единаесеттата глава ги содржи клиничките импликации кои укажуваат на тоа дека деснокоморната функција треба да се иследува рутински во клиничката пракса кај сите политрауматизирани пациенти со белодробни контузии. Студискиот протокол за секојдневна, редовна евалуација на деснокоморната функција и откривање на нејзината дисфункција пред да помине во коморна слабост, може да доведе до значајни промени во терапевтскиот пристап кај овие пациенти, а со тоа и да ја намали преваленцата на деснокоморната дисфункција, како и смртноста во единиците за интензивна нега.

На крајот, докторскиот труд ја содржи приложената литература, која е обемна, прегледна и коректно цитирана по прифатените стандарди.

ОЦЕНА НА ТРУДОТ

Докторскиот труд на кандидатот д-р Филип Наумовски, со наслов: „Евалуација на деснокоморната срцева функција кај политрауматизирани пациенти со белодробни контузии, со и без потреба од механичка вентилација“, претставува оригинално и систематски спроведено научно истражување од областа на анестезиологијата и интензивното лекување.

Темата е високо актуелна и клинички релевантна, со оглед на високата застапеност на политраумата и белодробните контузии, како и значајното влијание на деснокоморната дисфункција врз исходот кај критично болните пациенти. Резултатите од истражувањето придонесуваат кон продлабочување на сознанијата за патофизиолошката поврзаност помеѓу белодробната повреда, механичката вентилација и развојот на деснокоморна дисфункција.

Од научното истражување произлегуваат јасни препораки за рутинска примена на ултрасонографија и стандардиран ехокардиографски протокол кај политрауматизирани пациенти со белодробни контузии, со цел рана детекција на деснокоморна дисфункција и оптимизација на хемодинамскиот и респираторниот менаџмент. Овие наоди претставуваат реална основа за подобрување на клиничките протоколи и за унапредување на исходот од лекувањето во единиците за интензивна нега. Докторскиот труд отвора можности за понатамошни клинички и мултицентрични истражувања, како и за интеграција на ехокардиографските параметри во алгоритмите за процена на ризик кај критично болните пациенти.

Докторскиот труд на кандидатот д-р Филип Наумовски, со наслов: „Евалуација на деснокоморната срцева функција кај политрауматизирани пациенти со белодробни контузии, со и без потреба од механичка вентилација“, според мислењето на Комисијата за оценка, ги исполнува основните услови и стандарди за подготовка на докторски труд.

ИСПОЛНЕТОСТ НА ЗАКОНСКИТЕ УСЛОВИ ЗА ОДБРАНА НА ТРУДОТ

Кандидатот, пред одбраната на докторскиот труд, ги објавил (како прв автор, во меѓународни научни списанија или еден труд во списание со импакт-фактор) следниве рецензирани истражувачки трудови:

- [7]. Filip Naumovski , “RIGHT VENTRICULAR PERFORMANCE IN MECHANICALLY VENTILATED POLYTRAUMATIZED PATIENTS BASED ON ASSESSMENT OF TRICUSPID ANNULAR PLANE SYSTOLIC EXCURSION AND RIGHT VENTRICULAR FRACTIONAL AREA CHANGE објавен: MJA Vol. 9 No 1, March 2025
- [8]. Filip Naumovski: „ ECHOCARDIOGRAPHIC ESTIMATION OF PULMONARY CAPILLARY WEDGE PRESSURE LEVELS IN MECHANICALLY VENTILATED VERSUS SPONTANEOUSLY BREATHING PATIENTS WITH PULMONARY CONTUSIONS “, објавен: MJA Vol.9 No.2, May 2025.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Главни научни придонеси на кандидатот се: систематска евалуација на деснокоморната функција кај политрауматизирани пациенти со белодробни контузии преку стандардиран ехокардиографски протокол; потврдување на поврзаноста помеѓу механичката вентилација и развојот на деснокоморна дисфункција; идентификација на деснокоморната дисфункција како значаен прогностички фактор за понеповолен клинички исход; афирмирање на раната bedside ехокардиографија како клучна алатка во хемодинамската проценка и стратификацијата на ризик.

Подрачје на примена и ограничувања. Резултатите имаат директна применливост во единиците за интензивно лекување, со можност за подобрување на раната дијагностика, индивидуализација на терапијата и оптимизација на механичката вентилација. Ограничувања претставуваат едноцентарскиот дизајн и големината на примерокот.

Можни понатамошни истражувања. Потребни се мултицентрични студии со поголем број испитаници, како и развој на интегрирани прогностички модели кои ќе ги комбинираат ехокардиографските, клиничките и лабораториските параметри со цел унапредување на исходот кај оваа популација пациенти.

Со оглед на наведеното, Комисијата му предлага на Наставно-научниот на Медицинскиот факултет да ја прифати позитивната оценка и да закаже одбрана на докторскиот труд на кандидатот **д-р Филип Наумовски** со наслов: „Евалуација на деснокоморната срцева функција кај политрауматизирани пациенти со белодробни контузии, со и без потреба од механичка вентилација“.

КОМИСИЈА

Проф. д-р Андријан Карталов, претседател, с.р.

Проф. д-р Мирјана Шошолчева, с.р.

Проф. д-р Билјана Кузмановска, член, с.р.

Проф. д-р Атанас Сивевски, член, с.р.

Проф. д-р Ристо Чоланчевски, член, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА
ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „УПОТРЕБА НА СОМ-В
МОДЕЛ ЗА ПРОЦЕНКА НА ВЛИЈАНИЕТО НА ЗДРАВСТВЕНАТА
ЕДУКАЦИЈА ВРЗ ПРОЦЕСОТ НА ИМУНИЗАЦИЈА ВО ПОДРАЧЈЕТО НА
ОПШТИНА ТУТИН“ ОД СПЕЦ. Д-Р МЕД. МИТХАТ Е. ЕМИНОВИЌ,
ПРИЈАВЕНА НА МЕДИЦИНСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, на својата редовна седница одржана на 12.2.2026 година, формираше Комисија за оцена на докторската дисертација на кандидатот спец. д-р мед. Митхат Е. Еминовиќ со наслов: „Употреба на СОМ-В модел за проценка на влијанието на здравствената едукација врз процесот на имунизација во подрачјето на Општина Тутин“, во состав: проф. д-р Весна Велиќ Стефановска (претседател), проф. д-р Елена Ќосевска (ментор), проф. д-р Моме Спасовски (член), проф. д-р Билјана Зафирова (член) и проф. д-р Ирена Кондова Топузовска (член). Комисијата, во наведениот состав, ја разгледа докторската дисертација и на Наставно-научниот совет му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

АНАЛИЗА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на спец. д-р мед. Митхат Е. Еминовиќ претставува оригинален и самостоен научен труд од областа на јавното здравство, фокусиран на анализа на детерминантите на имунизационото однесување преку примена на современ теоретски модел за промена на однесувањето – СОМ-В (Capability, Opportunity, Motivation → Behaviour), односно анализа на капацитетите, можностите и мотивацијата кои водат кон промена на однесувањето.

Трудот е напишан на 126 страници компјутерски обработен стручен текст, структуриран во 13 поглавја: вовед, преглед на литературата, предмет на истражувањето, мотив, цели, хипотези, материјали и методи, резултати, дискусија, препораки, заклучоци, литература и прилози. Содржи јасно дефинирана структура, соодветна научна аргументација, табеларни и графички прикази и обемна литература релевантна за темата, со вкупно 129 правилно цитирани референци.

Апстрактот е изработен на македонски и англиски јазик и ги содржи сите неопходни елементи: вовед, цел, материјали и методи, резултати и заклучок.

Во **воведот**, кандидатот јасно ја поставува проблематиката на детската имунизација како сложен процес на донесување одлуки, кој е посредуван од повеќеслојни бариери во однесувањето и се разликува според видот на вакцината и карактеристиките на популацијата. Притоа се нагласува дека за да се развијат решенија кои реално ќе го зголемат прифаќањето на вакцините, интервенциите мора да бидат приспособени кон специфичните бариери во целната заедница и систематски да се мапираат факторите што го условуваат однесувањето.

Во продолжение, во рамки на поднасловот **Болести кои можат да се спречат со вакцини**, даден е обемен и стручно аргументиран преглед на клучни вакцино-превентабилни заболувања, со акцент на нивната епидемиолошка важност, можните компликации и значењето на вакциналната заштита. Со ваквиот пристап се зацврстува јавноздравствениот контекст на трудот и се поткрепува тезата дека имунизацијата претставува една од најефикасните мерки за превенција на морбидитет и морталитет во популацијата.

Во поднасловот **Имунизација**, кој е поделен на 2 целини: **Ризици од пад на опфатот со вакцинација и ММР-вакцина и аутизам: научни докази**, кандидатот го обработува феноменот на намалување на вакциналниот опфат и последиците во вид на повторна појава на епидемии, како и улогата на дезинформациите и недовербата во поткопувањето на имунизационите програми. На овој начин, воведот не останува само на дескриптивно ниво, туку ја нагласува потребата од **интервенции засновани на докази** и од систематско разбирање на причините за вакцинална колебливост.

Посебна вредност на воведниот дел е што се дава детална карактеризација на **локалниот контекст на Општина Тутин**, вклучувајќи ги географските и демографските специфики, како и развојот и актуелната организација на **здравствениот и образовниот сектор**. Описот на расфрланите населби, сезонската ограничена пристапност и организациските капацитети на здравствените и училишните служби создава јасна основа за разбирање на логистичките и социјалните бариери што можат да влијаат врз навременоста и опфатот на имунизацијата, како и за идентификација на канали преку кои може да се спроведат интервенции во заедницата.

Конечно, во воведот се поставува **теориската рамка СОМ-В** и нејзината поврзаност со **Behaviour Change Wheel (BCW)** како современ и применлив модел за анализа и планирање интервенции насочени кон промена на однесување. Кандидатот аргументира дека СОМ-В овозможува систематско разграничување на домените **Капацитет, Можности и Мотивација**, што е особено релевантно за рурални/планински средини како Тутин, каде што одлуката за вакцинација е условена и од знаење и ставови, но и од пристапност, организација на услугите и социјални норми. Во таа насока, воведниот дел логично води кон формулирање на **целите, истражувачките прашања и хипотезите**, со јасна ориентација кон СОМ-В-информирани, изводливи и мерливи интервенции за подобрување на прифатливоста и навременоста на редовната имунизација во Општина Тутин.

Во второто поглавје, **Преглед на литературата**, кандидатот дава систематски и релевантен приказ на современите научни сознанија поврзани со глобалните трендови во имунизацијата, улогата на здравствената едукација и бихевиоралните модели за анализа на однесувањето.

Во делот за глобалните трендови се истакнува дека имунизацијата претставува една од најефикасните јавноздравствени интервенции, но дека во последната декада се забележува стагнација или пад на опфатот, предизвикан од недоверба, дезинформации, ограничен пристап до услуги и намалена перцепција за ризик. Притоа, се повикува на стратешките документи на СЗО, особено Immunization Agenda 2030, со што се обезбедува јасна меѓународна рамка на истражувањето.

Посебно значаен е делот посветен на СОМ-В моделот, кој е претставен како научно заснована рамка за систематско идентификување на бариерите и олеснувачите на вакцинацијата и нивно поврзување со конкретни интервенции преку Behaviour Change Wheel. На тој начин, литературата не е само дескриптивна, туку директно функционална во однос на истражувачката цел.

Во поглавјата за вакциналната колебљивост и социјалните фактори се нагласува мултифакторската природа на недовербата во вакцините и значењето на емпатичната и транспарентна комуникација. Дополнително, преку примери од европски земји и национални извештаи од Србија, се потврдува потребата од локално приспособени едукативни интервенции, особено во заедници со варијабилан опфат со имунизација.

Во целина, прегледот на литературата обезбедува солидна теоретска и емпириска основа за истражувањето и логично го оправдува изборот на СОМ-В рамката како методолошка алатка за анализа и интервенција во Општина Тутин.

Во третото поглавје, **Предмет на истражувањето**, кандидатот го разработува предметот на истражувањето преку концептот на здравствена едукација како клучна алатка за постигнување бихевиорални промени. Здравственото воспитание се прикажува како динамична и интердисциплинарна област која еволуирала од информативен и пропаганден пристап кон современ модел на промоција на здравјето, интегрирајќи медицински, општествени и бихевиорални науки.

Авторот систематски ги прикажува развојните фази на здравственото воспитание, нагласувајќи го преминот од едноставно пренесување информации кон процес на активно учење и јакнење на индивидуалната и колективната одговорност за здравјето. Посебно се истакнуваат когнитивните, афективните, бихевиоралните и социјалните цели, со што се создава јасна теоретска основа за поврзување на здравствената едукација со домените на СОМ-В моделот.

Дополнително, кандидатот ги анализира индивидуалните, групните и масовните методи на здравствено воспитание, нагласувајќи дека изборот на метод зависи од контекстот и целната група. Особено се потенцира ефективноста на групната работа во процесот на промена на ставови и однесување, што има директна применливост во училишната и заедничката средина во Општина Тутин.

Со ова поглавје се поставува цврста теоретска основа за здравствената едукација како структурирана, научно заснована интервенција, која во рамките на СОМ-В моделот може да придонесе кон подобрување на прифатливоста и навременоста на редовната имунизација.

Во четвртото поглавје, **Мотив за изработка на студијата**, кандидатот јасно и аргументирано го образложува мотивот за изработка на студијата, потпирајќи се на официјални податоци од Институтот за јавно здравје на Србија, кои укажуваат дека во 2022 година опфатот со задолжителни вакцини е под препорачаните 95 % во речиси сите окрузи.

Авторот дава преглед на законската рамка и календарот на имунизација во Република Србија, при што ги наведува задолжителните вакцини и актуелните проценти на покриеност. Особено загрижувачки се податоците за ММП-вакцинацијата (81,3 %) и ревакцинацијата, како и за пневмококната вакцина, каде што целната покриеност е постигната во мал број области.

Дополнително, кандидатот ги анализира факторите кои придонесуваат кон ваквата состојба: последиците од COVID-19 пандемијата, влијанието на антивакционалните движења и постоењето на нормативен судир меѓу Законот за правата на пациентите и Законот за заштита на населението од заразни болести.

Посебно значајна е локалната анализа, каде што се истакнува дека состојбата во Рашкиот округ, а особено во Општина Тутин, е уште понеповолна, со исклучително ниска покриеност кај одредени ревакцинации (на пример, 28,7 % за DTaP-IPV-Hib во Тутин). Овие податоци укажуваат на сериозен ризик за нарушување на колективниот имунитет и појава на спорадични или епидемски форми на вакцино-превентабилни болести.

Врз основа на изнесените факти, кандидатот логично заклучува дека постои потреба од итна, систематска и научно заснована интервенција насочена кон зголемување на опфатот со вакцинација. Како главен мотив на истражувањето се наведува придонес кон подобрување на вакциналната покриеност преку мапирање на структурните и атитудните бариери во рамките на СОМ-В домените, што претставува јасна поврзаност меѓу емпириските податоци и избраната теоретска рамка.

Во петтото поглавје, кандидатот јасно ги дефинира **општата и специфичните цели** на истражувањето, во согласност со теоретската рамка и практичната насоченост на студијата.

Општата цел е насочена кон проценка на влијанието на здравствената едукација врз процесот на имунизација во училиштата во Општина Тутин, со примена на СОМ-В моделот како аналитичка рамка за факторите што го обликуваат однесувањето поврзано со вакцинацијата.

Специфичните цели опфаќаат квантифицирање на ефектот од едукативната интервенција врз опфатот и навременоста на имунизацијата, изработка на применлив модел на здравствено-воспитна работа и идентификација на клучните бариери и олеснувачи кај родители, наставници и здравствени работници според домените на СОМ-В.

Поставените цели се јасни, методолошки усогласени и обезбедуваат солидна основа за реализација и практична примена на резултатите од истражувањето.

Во шестото поглавје, кандидатот јасно ја формулира **главната хипотеза**, според која континуирана и СОМ-В-информирана здравствено-воспитна работа во училиштата ќе доведе до подобрување на опфатот и навременоста на редовната имунизација во Општина Тутин.

Посебните хипотези се логично поврзани со трите домени на СОМ-В моделот. Се претпоставува дека пониската здравствена писменост (Капацитет), ограничената

физичка пристапност (Можности) и пониската доверба и негативните ставови (Мотивација) се поврзани со одложување или одбивање на вакцинацијата. Дополнително, се поставува хипотеза дека примената на СОМ-В-информиран едукативен модел ќе резултира со мерливо подобрување на знаењата, ставовите и практиките кај наставниците и родителите.

Хипотезите се јасно операционализирани, теоретски засновани и усогласени со поставените цели на истражувањето.

Материјали и методи – истражувањето е дизајнирано како ретроспективно-проспективна, комбинирана (mixed-methods) студија базирана на СОМ-В моделот, со цел проценка на влијанието на здравствената едукација врз имунизацијата во Општина Тутин. Дизајнот опфаќа три комплементарни компоненти: ретроспективна анализа на опфатот со вакцинација, квантитативна пред-и-по евалуација кај ученици по едукативна интервенција и квалитативна анализа преку фокус-групи со родители, здравствени и просветни работници.

Квантитативниот дел е реализиран со САР-прашалник и статистичка обработка (SPSS), додека квалитативните податоци се анализирани со тематска анализа (Braun & Clarke) и софтвер NVivo, со стратификација според домените на СОМ-В (Капацитет, Можности, Мотивација). Интеграцијата на податоците е извршена преку triangulation пристап, што ја засилува валидноста на резултатите.

Истражувањето е спроведено во согласност со етичките стандарди (Декларација од Хелсинки, GDPR), со информирана согласност и заштита на малолетните учесници. И покрај ограничувањата поврзани со примерокот и локалниот контекст, методолошкиот пристап е конзистентен, аналитички прецизен и со висока интерпретативна вредност.

Резултатите се презентирани конзистентно со СОМ-В рамката и се базираат на интеграција на ретроспективни, квантитативни и квалитативни извори (triangulation), што овозможува холистичко толкување на факторите кои го обликуваат однесувањето поврзано со имунизацијата во Општина Тутин.

Ретроспективната анализа (2019 – 2022) јасно покажува изразени регионални нееднаквости и критично низок опфат во Тутин, особено кај ревакцинацијата DTaP-IPV-Hib (28,7 % во 2022), како и недоволна покриеност со MMR, HepB и PCV во споредба со националните вредности и препорачаните WHO-прагови. Ова упатува на зголемен ризик за појава на вакцино-превентабилни епидемии и ја оправдува потребата од таргетиран локални интервенции.

За потребите на квантитативното проспективно истражување, користен е анкетен прашалник со 11 прашања од затворен тип, кој го пополниле 52 ученици на возраст од 14 и 15 години. Прашањата ги опфатиле темите за значењето на вакцинацијата, механизмите на нејзиното дејствување, критериумите за одложување, несаканите ефекти и колективниот имунитет.

Анкетата се спровела двапати – пред и по едукативната интервенција, за да се утврди ефектот на образовната активност врз нивото на знаење. Едукативната интервенција траела еден месец, со часови од 45 минути, еднаш неделно, и вклучувала:

- усни предавања со PowerPoint презентации,
- интерактивни дискусии,
- активности на дигиталната платформа Immune Patrol,
- анализа на митови и факти за вакцините,
- студии на случаи со примери на успешни имунизациони програми.

Квантитативното истражување демонстрира статистички значајно подобрување на знаењето по едукативната интервенција, со пораст на вкупниот скор од 56,7 на 85,3 % ($p < 0,001$) и висок ефект (Cohen's $d = 1,42$).

Најизразено подобрување е забележано кај концептите со најниско почетно знаење (колективен имунитет, критериуми за одложување, несакани реакции), што ја потврдува ефикасноста на интерактивниот пристап и дигиталната алатка Immune Patrol во доменот „Капацитет“.

За спроведување на квалитативното истражување биле формирани четири фокус-групи со вкупно 32 учесници:

- две групи со просветни работници (по 8 учесници од две основни училишта),
- една група со здравствени работници (7 учесници – лекари и медицински сестри),
- една група со родители (9 учесници – родители на деца под 7 години кои не биле целосно вакцинирани).

Секоја група одржала по две сесии во траење од 60 до 90 минути, во периодот 1 април – 30 мај 2024 година. Дискусиите се воделе во живо, според модериран водич, и биле аудиоснимени и транскрибирани.

Теми на дискусија

- Родители: доверба во здравствениот систем, извори на информации, причини за избегнување вакцинација, можности за подобра комуникација со здравствени работници.
- Здравствени работници: организациски и комуникациски бариери, предлози за подобрување на опфатот, улога на образованието и медиумите.
- Просветни работници: улогата на училиштето во промоцијата на имунизацијата, познавањето на учениците, потребата од воведување на предметот Здравствено образование.

Квалитативните наоди од фокус-групите ја дополнуваат сликата: кај родителите доминира ограничена здравствена писменост и изложеност на неформални извори; во доменот „Можности“ се истакнуваат логистички и организациски бариери (пристап, транспорт, теренски тимови, координација), додека доменот „Мотивација“ е силно зависен од довербата и квалитетот на комуникацијата со здравствените работници. Сите групи ја препознаваат школската средина како клучна за одржливи едукативни активности и градење доверба.

Сумирано, синтезата според СОМ-В покажува дека интервенцијата најдиректно го засилува доменот „Капацитет“, додека одржливото подобрување на опфатот ќе зависи од паралелни мерки за унапредување на „Можности“ (организација и пристап) и „Мотивација“ (доверба, транспарентна и емпатична комуникација).

Во поглавјето **Дискусија**, авторот зрело и аргументирано ги толкува добиените резултати низ логиката на СОМ-В моделот, при што јасно покажува дека капацитетот, можностите и мотивацијата функционираат како меѓусебно зависни детерминанти на однесувањето поврзано со имунизацијата. Посебно е истакнато дека доменот „Капацитет“ е најдиректно изменлив преку едукативни интервенции, што се потврдува со значајниот пораст на знаењето кај учениците, како и со подобрување на разбирањето на клучни концепти (колективен имунитет, однос ризик–бенефит). Воедно, дискусијата е добро поткрепена со споредба со меѓународни искуства и стратегиски документи, особено во насока на улогата на здравствената писменост и школските програми.

Во доменот „Можности“, авторот јасно ги идентификува структурните и логистичките бариери типични за рурални средини: пристапност, организација на услуги, недостиг на теренски тимови и институционална координација. Важно е што дискусијата аргументира дека и при постоење позитивни ставови, однесувањето може да остане непроменето доколку не се подобрат реалните услови за вакцинација. Дополнително, школото е препознаено како „олеснувачки контекст“ и клучен посредник меѓу здравствениот систем и заедницата, што претставува практично важен заклучок за планирање интервенции.

Мотивацијата е обработена како централна оска на одлучувањето, при што довербата во здравствените работници и квалитетот на комуникацијата се нагласени како критични фактори. Авторот соодветно ја разликува рефлексивната и автоматската мотивација и убедливо покажува дека емпатичната, трпелива и транспарентна комуникација има суштинско влијание врз конечната одлука кај родителите. Интегративниот осврт логички ја заокружува синергијата на трите компоненти,

потврдувајќи ја применливоста на SOM-B/BCW за дизајн на мултикомпонентни интервенции во заедници со низок опфат.

Во продолжение, авторот ја разгледува улогата на здравствената едукација како практичен механизам за промена на однесувањето и ја нагласува вредноста на интерактивните и дигиталните алатки (како Immune Patrol) во зголемување на ангажманот, критичкото мислење и отпорноста на дезинформации. Посебно корисен е делот за интерсекторска соработка, каде што се потенцира дека партнерството здравство – образование е клучно за градење доверба, во согласност со IA2030.

Дискусијата соодветно ги обработува социјалните детерминанти и културниот контекст, нагласувајќи дека во традиционални и колективистички средини одлуките за вакцинација често се „колективни“, со силно влијание на семејството и локалните авторитети. Ова води кон логичен заклучок дека интервенциите мора да бидат културно чувствителни, локално приспособени и партнерски ориентирани, со вклучување на локални актери како медијатори на довербата.

Методолошките ограничувања се наведени коректно и реалистично (локален контекст, самопријавување, релативно мал примерок, недостиг на долгорочен follow-up), при што авторот дава балансирана процена дека ограничувањата ја намалуваат генерализабилноста, но не ја нарушуваат аналитичката вредност на наодите. Во делот за научен и практичен придонес, убедливо се истакнува оригиналноста на примената на SOM-B во Тутин и корисноста на triangulation пристапот, а практичните импликации се формулирани јасно: институционално јакнење на комуникациските компетенции на здравствени работници, систематизирање на здравственото образование во училиштата и развој на теренски/мобилни модели за рурални средини. Препораките за идни истражувања се логични, применливи и добро насочени кон проширување на примерокот, воведување контролни групи и долгорочно следење, како и кон подетално испитување на улогата на социјалните медиуми и неформалните лидери.

Севкупно, дискусијата е концептуално јасна, методолошки усогласена со поставената рамка и практично релевантна за јавното здравје, со добра поврзаност меѓу резултатите, литературата и препораките за политика и пракса.

Препораки. Врз основа на резултатите и SOM-B рамката, се предлага пакет мерки насочени кон подобрување на **пристапноста (Opportunity)**, **здравствената писменост (Capability)** и **довербата/мотивацијата (Motivation)**, со интерсекторска и одржлива примена.

Локално ниво – Општина Тутин

- Подобрување на логистиката за вакцинација во рурални средини (транспорт, термини, пунктови).
- Финансиска/организациска поддршка за превентивни програми во училишта и здравствени установи.
- Формирање и поддршка на мобилни тимови за тешко достапни населени места.
- Мултисекторски совет (здравство – образование – локални лидери/верски заедници) за координирана промоција.

Локални здравствени установи

- Редовна структурирана соработка со училиштата (едукативни сесии, „отворени денови“, средби со родители).
- Обуки за комуникација и практична примена на SOM-B/BCW за таргетирање бариери.
- „Училишни амбасадори за вакцинација“ (мултидисциплинарен тим).
- Културно и јазично приспособени материјали за мултиетничка средина.

Училишта во Тутин

- Годишни модули за имунизација и здравствена писменост.
- Дигитални алатки/симулации за критичко мислење и препознавање дезинформации.
- Родителски форуми со здравствени работници за градење доверба.
- Мултилингвална комуникација и материјали.

Министерство за здравство

- Интеграција на едукација за имунизација во национални програми.
- Континуирани обуки за здравствени работници (комуникациски вештини и доверба).
- Зајакнување на теренски/мобилни тимови во руралните средини.
- Скалирање дигитални платформи (на пр., Immune Patrol).
- Систем за следење на здравствената писменост кај младите.

Министерство за образование и наука

- Вклучување содржини за имунизација во наставните програми.
- Обука на наставници за критичко проценување на здравствени информации.
- Усогласување материјали со WHO/UNESCO-стандарди.
- Поддршка на интерактивни дигитални методи (вкл. гамификација).

Научна/стручна јавност

- Продолжување и проширување на СОМ-В/BCW пристапот во слични контексти.
- Регионални бази на податоци и компаративни студии.
- Академски и меѓународни партнерства (WHO/UNICEF/универзитети).

Заклучоци. Истражувањето потврди дека здравствената едукација, структурирана според СОМ-В моделот, претставува ефективна рамка за анализа и унапредување на однесувањето поврзано со имунизацијата во заедници со низок опфат. Капацитетот (здравствена писменост), можностите (пристап и организација) и мотивацијата (доверба и ставови) се покажаа како меѓусебно зависни детерминанти на одлуките за вакцинација.

Едукативната интервенција доведе до значајно подобрување на знаењето и ставовите кај учениците, како и до позитивни перцептивни поместувања кај родителите и наставниците. Иако реалниот пораст на опфатот не беше директно квантифициран, подобрувањето на клучните бихевиорални детерминанти претставува силен предуслов за долгорочно зголемување на навременоста и покриеноста со вакцинација.

Верификација на хипотезите

- **Главна хипотеза** – делумно потврдена: значајно подобрување на знаење, ставови и доверба, но без директно мерење на опфатот.
- **X1 (Капацитет)** – потврдена/делумно потврдена: пониската здравствена писменост е поврзана со одложување на вакцинација.
- **X2 (Можности)** – потврдена: логистички и структурни бариери се јасни предиктори на ненавремена вакцинација.
- **X3 (Мотивација)** – потврдена: довербата и ставовите имаат централна улога во одлуката за имунизација.
- **X4 (Ефект на интервенцијата)** – делумно потврдена: јасно подобрување кај учениците; позитивни, но претежно квалитативно утврдени промени кај родителите и наставниците.

Специфични заклучоци по СОМ-В домени

- **Капацитет:** Здравствената едукација значително ја зајакна здравствената писменост и разбирањето на концептот на колективен имунитет.
- **Можности:** Пристапноста и организацијата на услугите остануваат критични фактори, особено во рурални средини.
- **Мотивација:** Довербата, емпатичната комуникација и директниот контакт со здравствени работници се клучни двигатели на прифаќање на вакцинацијата.

Научен и општествен придонес

Студијата претставува прв систематски обид за примена на СОМ-В моделот во локален контекст во Србија, со интеграција на квантитативни и квалитативни податоци во единствен аналитички модел. Таа демонстрира дека училиштето може да функционира како стратешки посредник помеѓу здравствениот систем и заедницата, создавајќи основа за развој на политики засновани на докази.

Насоки за понатамошни истражувања

Потребни се мултицентрични и долгорочни студии со директно мерење на опфатот и навременоста на вакцинацијата, како и проширување на примената на СОМ-В моделот во други области на превентивната медицина. Развојот на дигитални едукативни алатки и регионална соработка претставуваат дополнителни перспективи за унапредување на јавноздравствената практика.

Предмет на истражувањето

Предмет на ова докторско истражување е проценката на влијанието на здравствената едукација врз однесувањето поврзано со имунизацијата во училишната средина во Општина Тутин, анализирано преку теоретската рамка на СОМ-В моделот (Capability, Opportunity, Motivation – Behaviour). Истражувањето се фокусира на идентификување на бихевиоралните, организациските и социјалните фактори кои го обликуваат процесот на донесување одлуки за вакцинација кај учениците, родителите и просветните работници.

Предметот на истражувањето опфаќа три меѓусебно поврзани аспекти: (1) нивото на здравствена писменост и знаење за имунизацијата (Капацитет), (2) структурните и логистичките услови кои влијаат врз пристапноста до вакцинација (Можности) и (3) ставовите, довербата и мотивациските детерминанти кои ја насочуваат конечната одлука за примање или одложување на вакцина (Мотивација).

Истражувањето е позиционирано во контекст на општина со хронично низок опфат со имунизација, што му дава висока јавноздравствена релевантност. Со примена на комбиниран методолошки пристап (ретроспективна анализа, квантитативна евалуација на едукативна интервенција и квалитативни фокус-групи), предметот е разработен на систематичен и аналитички конзистентен начин.

Комисијата оценува дека предметот на истражувањето е јасно дефиниран, актуелен и научно оправдан, со значајна теоретска и практична вредност. Тој кореспондира со современите глобални приоритети во јавното здравје, особено во делот на јакнење на довербата во вакцините и подобрување на опфатот преку бихевиорално информирани интервенции.

Податоци за состојбата на подрачјето каде се работи дисертацијата

Имунизацијата претставува една од најефективните и најисплатливите јавноздравствени интервенции, со значаен придонес во намалување на морбидитетот и морталитетот од заразни болести на глобално ниво. Сепак, во последната деценија се забележува стагнација, а во одделни региони и пад на опфатот со вакцинација, што Светската здравствена организација го поврзува со појавата на „вакцинално двоумење“ како комплексен бихевиорален феномен.

Во европскиот регион, и покрај воспоставените национални програми за имунизација, постојат изразени нееднакости во опфатот, особено во рурални и социоекономски ранливи средини. Податоците за Република Србија укажуваат на флукуации во опфатот со задолжителна имунизација, со пониски вредности во одредени управни окрузи. Општина Тутин континуирано се издвојува со понизок опфат во однос на националниот просек, особено кај ревакцинацијата, што укажува на потреба од дополнителни системски и едукативни интервенции.

Во научната литература постојат бројни студии за факторите поврзани со прифаќањето на вакцинацијата, но примената на интегрирани бихевиорални модели, како што е СОМ-В рамката, сè уште е ограничена во регионалниот контекст. Особено недостигаат истражувања кои комбинираат квантитативни и квалитативни методи со цел систематско идентификување на капацитетите, можностите и мотивациските фактори што влијаат врз однесувањето поврзано со имунизацијата во локални заедници.

Оттука, предметната дисертација се надоврзува на актуелните глобални и национални предизвици во областа на имунизацијата и претставува научно оправдан обид за анализа на бихевиоралните детерминанти во специфичен рурално-мултикултурен контекст, со потенцијал за практична примена на добиените резултати.

Краток опис на применетите методи

Истражувањето е дизајнирано како ретроспективно-проспективна студија базирана на СОМ-В бихевиоралниот модел (Capability, Opportunity, Motivation → Behaviour), со примена на комбиниран квантитативно-квалитативен пристап.

Во првата фаза беше спроведена ретроспективна анализа на податоците за опфатот со задолжителна имунизација во Република Србија, со посебен осврт на Општина Тутин, користејќи официјални извештаи и достапни национални бази на податоци.

Во втората фаза беше реализирано квантитативно истражување преку анкетен прашалник со пред-и-по дизајн кај ученици од средно медицинско училиште, со цел проценка на ефектот од здравствено-едукативната интервенција врз знаењата и ставовите поврзани со имунизацијата. Податоците беа статистички обработени со примена на дескриптивна статистика и тестови за споредба на зависни примероци.

Третата фаза опфати квалитативно истражување преку фокус-групи со родители, здравствени и просветни работници. Дискусиите беа структурирани согласно со домените на СОМ-В моделот, аудиоснимени, транскрибирани и анализирани со тематска анализа.

Интеграцијата на квантитативните и квалитативните наоди беше извршена преку методолошка триангулација, со цел сеопфатно идентификување на капацитетите, можностите и мотивациските фактори што влијаат врз однесувањето поврзано со имунизацијата.

Краток опис на резултатите од истражувањето

Резултатите од истражувањето укажуваат на постоење на повеќеслојни бихевиорални и структурни детерминанти кои влијаат врз опфатот и навременоста на имунизацијата во Општина Тутин.

Ретроспективната анализа потврди понизок опфат со одделни вакцини во однос на националниот просек, особено во доменот на ревакцинацијата, што укажува на хроничен јавноздравствен предизвик во локалниот контекст.

Квантитативниот дел од истражувањето покажа статистички значајно подобрување на знаењата и позитивна промена на ставовите кај учениците по спроведената здравствено-едукативна интервенција, што укажува на ефективност на применетиот образовен модел.

Квалитативната анализа идентификуваше клучни бариери во рамките на СОМ-В домените: пониска здравствена писменост и несигурност во разбирањето на информациите (Capability), логистички и организациски ограничувања во пристапот до услуги (Opportunity), како и варијабилна доверба во институциите и влијание на социјалното окружување врз одлуките за вакцинација (Motivation).

Интеграцијата на наодите потврдува дека интервенции насочени кон јакнење на здравствената писменост, подобрување на пристапноста и унапредување на комуникацијата со заедницата имаат потенцијал да придонесат кон одржливо подобрување на опфатот со имунизација.

ОЦЕНА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација претставува методолошки конзистентно, теоретски засновано и јавноздравствено релевантно истражување, кое обработува актуелна и општествено значајна тема – влијанието на здравствената едукација врз однесувањето поврзано со имунизацијата.

Трудот се одликува со јасно дефиниран истражувачки проблем, прецизно поставени цели и хипотези, како и со соодветен избор на методолошки пристап. Примената на СОМ-В моделот како аналитичка рамка претставува современ и научно оправдан пристап за интерпретација на бихевиоралните детерминанти на вакцинацијата. Комбинирањето на квантитативни и квалитативни методи овозможува сеопфатна анализа и ја зголемува валидноста на добиените резултати.

Резултатите се логично презентирани и критички интерпретирани во контекст на релевантната меѓународна литература. Трудот покажува теоретска зрелост, аналитичка способност и практична ориентираност, со јасни импликации за унапредување на здравствената едукација и имунизационите политики во локален и поширок контекст.

Вкупно земено, дисертацијата претставува оригинален и научно вреден придонес во областа на превентивната медицина и јавното здравје.

ИСПОЛНЕТОСТ НА ЗАКОНСКИТЕ УСЛОВИ ЗА ОДБРАНА НА ТРУДОТ

Кандидатот, пред одбраната на докторската дисертација, има објавено рецензирани научни трудови кои тематски и содржински се директно поврзани со предметот на истражувањето, со што ги исполнува законските услови за пристапување кон јавна одбрана.

Објавени се следниве трудови:

1. Еминовиќ М, Куртовиќ Н, Синановиќ Ш, Милиќ МК. *Улогијата на просветните работници во промоцијата на имунизацијата: квалитативна анализа во училиштата во општина Тугин*. *Medicus*. 2025;30(2):262–267.
2. Eminović M, Habibović S. *Opinions and attitudes of parents and healthcare workers on health education and immunization in Tutin municipality*. *Arch Public Health*. 2025;17(1). doi:10.3889/aph.2025.6157.

Со наведените публикации, кандидатот го исполнува условот за објавени научни трудови од областа на дисертацијата, согласно со важечките универзитетски и законски прописи.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Докторската дисертација претставува научно засновано, методолошки конзистентно и општествено релевантно истражување кое обработува актуелна тема од областа на превентивната медицина и јавното здравје – влијанието на здравствената едукација врз процесот на имунизација во локален контекст.

Примената на СОМ-В моделот како теоретска и аналитичка рамка овозможува систематско разбирање на бихевиоралните детерминанти на вакцинацијата, со што трудот придонесува кон современите пристапи во дизајнирање интервенции засновани на докази. Интеграцијата на квантитативни и квалитативни методи обезбедува сеопфатна анализа и ја зголемува валидноста на добиените наоди.

Резултатите од истражувањето имаат јасна практична вредност за унапредување на здравствената едукација, подобрување на комуникацијата со заедницата и јакнење на довербата во имунизациониот систем, особено во рурални и мултикултурни средини. Трудот претставува оригинален научен придонес во примената на бихевиорални модели во анализата на имунизацијата во регионален контекст.

Со оглед на наведеното, Комисијата му предлага на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет да ја прифати позитивната оценка и да закаже јавна одбрана на докторската дисертација на кандидатот спец. д-р мед. Митхат Е. Еминовиќ со наслов: **Употреба на СОМ-В модел за проценка на влијанието на здравствената едукација врз процесот на имунизација во подрачјето на Општина Тутин.**

КОМИСИЈА

Проф. д-р Весна Велиќ Стефановска, претседател, с.р.

Проф. д-р Елена Косевска, ментор, с.р.

Проф. д-р Моме Спасовски, член, с.р.

Проф. д-р Билјана Зафирова, член, с.р.

Проф. д-р Ирена Кондова Топузовска, член, с.р.

Прилог бр. 3

РЕЦЕНЗИЈА
НА РАКОПИСОТ „ПРАКТИКУМ ЗА ДИГИТАЛНА ФОРЕНИКА“ ОД АВТОРОТ
ПРОФ. Д-Р ДРАГИ РАШКОВСКИ

Врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет од 27.2.2026 година, бр. 02-274/5 од 2.3.2026, за членови на Рецензентската комисија за рецензирање на учебното помагало „Практикум за дигитална фореника“ од авторот проф. д-р Драги Рашковски, наменет за студентите на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, за предметот Сајбер-безбедност, за студентите на трет циклус студии, избрани се проф. д-р Гордан Калајчиев и проф. д-р Александра Груевска Дракулевски.

По добивањето на ракописот и неговото детално разгледување и анализа, до Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, рецензентите го поднесуваат следниов

ИЗВЕШТАЈ

I. ОПШТ ДЕЛ

Основни податоци за ракописот

Назив на ракописот:	ПРАКТИКУМ ЗА ДИГИТАЛНА ФОРЕНЗИКА
Назив на предметната програма:	САЈБЕР-БЕЗБЕДНОСТ
Назив на студиската програма:	Правни студии (трет циклус)
Фонд на часови и ЕКТС-кредити (доколку ракописот е наменет за повеќе предмети, да се наведат сите предмети):	Правни студии: 6 ЕКТС-кредити, 4 часа настава (вкупно 60 часа)
Предметот Сајбер-безбедност на Правниот факултет „Јустинијан Први“ е избран предмет со фонд на часови – 60, број на ЕКТС-кредити – 6 и се слуша во прв и втор семестар на трет циклус студии.	
Реден број на изданието:	прво издание
Општи податоци за ракописот:	Ракописот кој е предаден на рецензија содржи 341 страница (формат Б5), напишани на компјутер, со големина на фонтот – 11. Текстот е поделен во 20 поглавја и содржи 10 слики и 10 табели.

РЕЦЕНЗЕНТИ

Проф. д-р Гордан Калајчиев, с.р.

Проф. д-р Александра Груевска Дракулевски, с.р.

II. ПОСЕБЕН ДЕЛ ОД РЕЦЕНЗЕНТОТ: ПРОФ. Д-Р ГОРДАН КАЛАЈЦИЕВ

<p>Краток опис на содржината:</p>	<p>Ракописот „Практикум за дигитална форензика“ е наменет за студентите на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје и претставува современо учебно помагало кое ќе им помогне на студентите од сите три степени на студии, но, пред сè, е учебно помагало кои ќе биде од огромна практична помош за студентите на трет циклус правни студии по предметот Сајбер-безбедност. Ракописот ги обработува правните норми за дигитална форензика на најпрестижните и најрелевантните меѓународни организации, со што студентот добива водич за целокупната постапка на дигиталната форензика, од нејзиниот почеток, па сè до презентирањето на доказите пред суд. Ваквиот пристап на авторот, кој е доста екстензивен и се однесува на секоја фаза од постапката, му дава на читателот јасни насоки за тоа кои се правните, но и техничките правила кои мора да се почитуваат за еден форензички исправен процес. Дополнително, авторот преку свои коментари го доближува сето ова практично знаење до самиот читател на еден едноставен, но многу сликовит и применлив начин, така што читателот добива додадена вредност во поимањето на овие правни процедури.</p>
<p>Оцена за усогласеноста со предметната програма:</p>	<p>Ракописот е целосно усогласен со предметната содржина на предметот Сајбер-безбедност на трет циклус правни студии.</p>
<p>Предлози за потребни корекции:</p>	<p>нема</p>
<p>Оцена на ракописот:</p>	<p>Ракописот е јазично и стилистички усогласен, со професионално изработена структура и содржина. Авторот на концизен и методолошки прецизен начин обработува современа правна проблематика – дигиталната форензика, која е многу значајна за правните процедури, особено за кривичната постапка. Ракописот има посебна тежина со оглед на фактот дека тој, покрај на македонски, е напишан и на англиски јазик, што го прави употреблив на меѓународно ниво. Коментарите кои авторот ги дава на крајот на секоја тематска целина во насока на поедноставено прикажување на форензичките техники го прави ракописот погоден како литература за пошироката јавност со цел да се запознае со дигиталната форензика од практичен аспект.</p>
<p>Категоризација:</p>	<p>учебно помагало</p>
<p>Заклучок со предлог за оправданоста за објавување:</p>	<p>Ракописот кој е предаден на рецензија содржи 341 страница (формат Б5), напишани на компјутер, со</p>

	големина на фонтот – 11. Текстот е поделен во 20 поглавја и содржи 10 слики и 10 табели.
--	--

Врз основа на изнесеното, чест ми е и задоволство овој ракопис да го поддржам и да го предложам да се отпечати како учебно помагало по предметот Сајбер-безбедност, примарно наменет за студентите на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје.

Во Скопје, 4.3.2026 година

РЕЦЕНЗЕНТ
Проф. д-р Гордан Калајџиев, с.р.

II. ПОСЕБЕН ДЕЛ ОД РЕЦЕНЗЕНТОТ: ПРОФ. Д-Р АЛЕКСАНДРА ГРУЕВСКА ДРАКУЛЕВСКИ

<p>Краток опис на содржината:</p>	<p>Ракописот „Практикум за дигитална форензика“ претставува современо учебно помагало наменето за студентите на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје. Делото е конципирано како поддршка за студентите од сите три циклуси студии, со особена практична релевантност за студентите на трет циклус по предметот Сајбер-безбедност. Ракописот систематски ги обработува практичните правила на дигиталната форензика утврдени од релевантни и престижни меѓународни организации, обезбедувајќи му на читателот целосен и оперативен водич низ форензичката постапка — од иницијалната идентификација и обезбедување на дигитални траги, до нивна процесна презентација пред суд. Обемниот и фазно структуриран пристап на авторот обезбедува јасна нормативна и техничка рамка за спроведување на форензички исправна постапка, при што прецизно се детектираат стандардите што мора да бидат исполнети за да се гарантира доказна валидност. Дополнителна вредност на ракописот претставуваат авторските коментари, кои на концизен и функционален начин го преведуваат комплексното практично знаење во применлива методологија. Со тоа, делото значително ги унапредува разбирањето и правилната примена на правните и техничките процедури во областа на дигиталната форензика.</p>
<p>Оцена за усогласеноста со предметната програма:</p>	<p>Ракописот е целосно усогласен со предметната содржина на предметот Сајбер-безбедност на трет циклус правни студии.</p>
<p>Предлози за потребни корекции:</p>	<p>нема</p>
<p>Оцена на ракописот:</p>	<p>Ракописот се одликува со високо ниво на јазична и стилска усогласеност, како и со професионално конципирана, логично структурирана и методолошки конзистентна содржина. Текстот е изграден со јасна научна дисциплина, што овозможува непречено следење на материјата и лесна ориентација на читателот низ комплексната проблематика што се обработува. Авторот на концизен, но аналитички продлабочен и методолошки прецизен начин обработува современа правна проблематика — дигиталната форензика — област чија практична релевантност е во постојан пораст во рамките на современите правни системи. Особено значајна е нејзината улога во кривичната постапка, каде што правилното прибирање, обработка, чување и презентација на дигиталните докази претставува предуслов за обезбедување на законитост,</p>

	<p>веродостојност и доказна валидност на постапката. Во таа насока, ракописот дава солидна теоретска основа, но и јасна практична ориентација. Посебна тежина на делото му дава неговата двојазична изработка. Фактот што ракописот е подготвен и на македонски и на англиски јазик значително ја зголемува неговата академска видливост, компаративна употребливост и меѓународна достапност. Со тоа, трудот излегува од тесните национални рамки и добива потенцијал да биде користен како релевантна литература и во поширокиот научен и професионален простор. Дополнителна вредност претставуваат авторските коментари поставени на крајот од секоја тематска целина. Тие не се само резимирачки осврти, туку функционален инструмент за интерпретација и практична примена на изложената материја. Преку нив, комплексните форензички и правни стандарди се доближуваат до читателот на јасен, систематичен и применлив начин, што значително го унапредува разбирањето на процедурите и нивната правилна имплементација во практика. Имајќи го предвид севкупниот концепт, научната заснованост и практичната ориентираност, ракописот претставува релевантно и корисно учебно помагало за академската заедница, особено за студентите од повисоките циклуси на студии, но истовремено и вреден референтен извор за пошироката стручна и заинтересирана јавност која има потреба од систематско и применливо познавање на дигиталната форензика.</p>
Категоризација:	учебно помагало
Заклучок со предлог за оправданоста за објавување:	Ракописот кој е предаден на рецензија содржи 341 страница (формат Б5), напишани на компјутер, со големина на фонтот – 11. Текстот е поделен во 20 поглавја и содржи 10 слики и 10 табели.

Врз основа на изнесеното, чест ми е и задоволство овој ракопис да го поддржам и да го предложам да се отпечати како учебно помагало по предметот Сајбер-безбедност, примарно наменет за студентите на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје.

Во Скопје, 4.3.2026 година

Рецензент
Проф. д-р Александра Груевска Дракулевски, с.р.

Прилог бр. 3

РЕЦЕНЗИЈА
НА РАКОПИСОТ „ПРАВО НА ИНФОРМАТИЧКА ТЕХНОЛОГИЈА“ ОД
АВТОРИТЕ ПРОФ. Д-Р ГОЦЕ НАУМОВСКИ И ПРОФ. Д-Р ДРАГИ
РАШКОВСКИ

Врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет од 27.2.2026 година, бр. 02-274/4 од 2.3.2026 година, за членови на Рецензентската комисија за рецензирање на учебникот „Право на информатичка технологија“ од авторите: проф. д-р Гоце Наумовски и проф. д-р Драги Рашковски, наменет за студентите на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје за предметот Право и информатичка технологија (правни студии и мастер студии), избрани се проф. д-р Јадранка Дабовиќ Анастасовска и проф. д-р Владо Бучковски.

По добивањето на ракописот и неговото детално разгледување и анализа, до Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, рецензентите го поднесуваат следниов

ИЗВЕШТАЈ

I Општ дел

Основни податоци за ракописот

Назив на ракописот:	ПРАВО НА ИНФОРМАТИЧКА ТЕХНОЛОГИЈА
Назив на предметната програма:	ПРАВО И ИНФОРМАТИЧКА ТЕХНОЛОГИЈА
Назив на студиската програма:	Правни студии (прв циклус) Правни студии (втор циклус)
Фонд на часови и ЕКТС-кредити (доколку ракописот е наменет за повеќе предмети, да се наведат сите предмети):	Правни студии: 4 ЕКТС-кредити, 2,5 часа настава (вкупно 37,5 часа) Мастер студии: 8 ЕКТС-кредити, 5 часа настава (вкупно 75 часа)
Предметот Право и информатичка технологија на Правниот факултет е задолжителен предмет со фонд на часови – 37,5, број на ЕКТС-кредити – 4 и се слуша во втори семестар. Предметот Право и информатичка технологија на Правниот факултет е задолжителен предмет со фонд на часови – 75, број на ЕКТС-кредити – 8 и се слуша во седми и осми семестар.	
Реден број на изданието:	прво издание
Општи податоци за ракописот:	Ракописот кој е предаден на рецензија содржи 339 страници (формат Б5), напишани на компјутер, со големина на фонтот – 11. Текстот е поделен во 13 поглавја и содржи 5 слики и 2 табели.

РЕЦЕНЗЕНТИ

Проф. д-р Јадранка Дабовиќ Анастасовска, с.р.
Проф. д-р Владо Бучковски, с.р.

II ПОСЕБЕН ДЕЛ ОД РЕЦЕНЗЕНТОТ: ПРОФ. Д-Р ЈАДРАНКА ДАБОВИЌ АНАСТАСОВСКА

<p>Краток опис на содржината:</p>	<p>Ракописот „Право на информатичка технологија“ е наменет за студентите на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје и претставува современ учебник кој треба да ги води студентите во изучување на предметната материја која се изучува по предметот Право и информатичка технологија на правни студии на прв и на втор циклус. Составен е од 13 тематски целини, вклучувајќи ја и библиографијата, во кои се изучуваат домен-имињата и нивниот однос со трговските марки, прашањето за електронскиот потпис и посебно се изучува прашањето за електронската трговија. Ракописот ја обработува и правната димензија на базите на податоци. Понатаму, тој служи за совладување на правните аспекти на cloud-технологијата, дигиталните докази и правната поставеност на phishing-от како појава на крадење на личните податоци. Ракописот ја обработува и проблематиката на социјалните медиуми и вознемирувањето преку интернет, за на крај да се осврне на електронскиот парламент и употребата на информатичката технологија во судството.</p>
<p>Оцена за усогласеноста со предметната програма:</p>	<p>Ракописот е целосно усогласен со предметната содржина на предметот Право и информатичка технологија на прв и на втор циклус правни студии.</p>
<p>Предлози за потребни корекции:</p>	<p>нема</p>
<p>Оцена на ракописот:</p>	<p>Ракописот е јазично и стилистички усогласен, со професионално изработена структура и содржина. Авторите на концизен и методолошки прецизен начин обработуваат теми кои се исклучително актуелни и современи во правната научна област. Ракописот користи најнови научни сознанија кои на многу практичен начин ги пренесува до читателот. Посебна вредност на ракописот претставува тоа што покрај научниот пристап, дава и практични примери за надминување на предизвиците кои информатичката технологија ги внесува во правото. Ова го прави погоден како литература за пошироката јавност со цел да се запознае со можните правни прашања кои се отвораат во секојдневното користење на информатичката технологија.</p>
<p>Категоризација:</p>	<p>учебник</p>
<p>Заклучок со предлог за оправданоста за објавување:</p>	<p>Ракописот кој е предаден на рецензија содржи 339 страници (формат Б5), напишани на компјутер, со</p>

	големина на фонтоот – 11. Текстот е поделен во 13 поглавја и содржи 5 слики и 2 табели.
--	---

Врз основа на изнесеното, чест ми е и задоволство овој ракопис да го поддржам и да го предложам да се отпечати како учебник по предметот Право и информатичка технологија, примарно наменет за студентите на Правниот факултет „Јустинијан Први“.

Во Скопје, 4.3.2026 година

РЕЦЕНЗЕНТ

Проф. д-р Јадранка Дабовиќ Анастасовска, с.р.

III. ПОСЕБЕН ДЕЛ ОД РЕЦЕНЗЕНТОТ: ПРОФ. Д-Р ВЛАДО БУЧКОВСКИ

Краток опис на содржината:	Ракописот „Право на информатичка технологија“ е наменет за студентите на Правниот факултет и претставува современ учебник кој има цел да им помогне на студентите во совладувањето на материјата од предметот Право и информатичка технологија, што се изучува на прв и на втор циклус правни студии. Тој е структуриран во 13 тематски целини, вклучувајќи ја и библиографијата, во рамки на кои се обработуваат домен-имињата и нивната поврзаност со трговските марки, прашањето за електронскиот потпис, како и електронската трговија. Ракописот ја разгледува и правната димензија на базите на податоци. Понатаму, ракописот придонесува за разбирање на правните аспекти на cloud-технолојата, дигиталните докази и правната поставеност на phishing-от како форма на кражба на лични податоци. Во ракописот се обработуваат и прашања поврзани со социјалните медиуми и вознемирувањето преку интернет, а на крај се дава осврт на електронскиот парламент и примената на информатичката технологија во судството.
Оцена за усогласеноста со предметната програма:	Ракописот е целосно усогласен со предметната содржина на предметот Право и информатичка технологија на прв и на втор циклус правни студии.
Предлози за потребни корекции:	нема
Оцена на ракописот:	Ракописот „Право на информатичка технологија“ претставува содржајно и внимателно структуриран дидактички материјал, приспособен на потребите на студенти кои студираат на правните факултети, а кои треба да добијат знаење за правните аспекти на информатичката технологија. Ракописот обработува современи теми кои се секојдневни на модерниот човек, притоа ги објаснува од правен аспект најчесто користените информатички техники и информатички процеси и појави и дава практични знаења за нив. Со ова, ракописот својата примена ќе ја најде не само како учебник на факултет, туку и како литература за пошироката публика.
Категоризација:	учебник
Заклучок со предлог за оправданоста за објавување:	Ракописот кој е предаден на рецензија содржи 339 страници (формат Б5), напишани на компјутер, со големина на фонто – 11. Текстот е поделен во 13 поглавја и содржи 5 слики и 2 табели.

Врз основа на изнесеното, чест ми е и задоволство овој ракопис да го поддржам и да го предложам да се отпечати како учебник по предметот Право и информатичка технологија, примарно наменет за студентите на Правниот факултет „Јустинијан Први“.

Во Скопје, 4.3.2026 година

Рецензент
Проф. д-р Владо Бучковски, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА
ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „УСТАВИТЕ И ЖИВОТНАТА
СРЕДИНА – МОЖНОСТИТЕ И ОГРАНИЧУВАЊАТА НА ЕКОЛОШКИОТ
КОНСТИТУЦИОНАЛИЗАМ“ ОД М-Р ГОЦЕ КОЦЕВСКИ, ПРИЈАВЕНА НА
ПРАВНИОТ ФАКУЛТЕТ „ЈУСТИНИЈАН ПРВИ“ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, на седницата одржана на 27.2.2026 година, формираше Комисија за оцена на докторската дисертација на кандидатот м-р Гоце Коцевски со наслов: „Уставите и животната средина – можностите и ограничувањата на еколошкиот конституционализам“, во состав: проф. д-р Гордана Силјановска-Давкова, проф. д-р Рената Дескоска (менторка), проф. д-р Мариќа Ристовска, проф. д-р Васко Наумовски и проф. д-р Јелена Трајковска-Христовска.

Комисијата, во наведениот состав, со внимание ја прегледа и ја оцени докторската дисертација и на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

АНАЛИЗА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на кандидатот м-р Гоце Коцевски, со наслов: „Уставите и животната средина – можностите и ограничувањата на еколошкиот конституционализам“, содржи 440 страници компјутерски обработен текст во фонт Times New Roman, со 1,5 проред и големина на букви 12, со 1 000 фусноти, 286 примарни и 209 секундарни библиографски единици, меѓу нив научни трудови, статии, книги, национални прописи, меѓународни акти и интернет-ресурси.

Трудот е структуриран во шест глави, вовед и заклучни согледувања. Деловите се систематизирани во точки и потточки со наслови и поднаслови, со што се обезбедува соодветно следење на материјата која е обработена во истражувањето. Во прилог на трудот се дадени и две кодирани бази на податоци, изработени за потребите на истражувањето.

Во воведот на трудот, изложени се истражувачкиот проблем, предметот на истражувањето, како и научно-општествената оправданост. Понатаму, кандидатот ги определува целите на истражувањето и ги разработува основната и помошните истражувачки хипотези. Кандидатот ги презентира теориската рамка, методите на истражувањето и ги утврдува ограничувањата на овој истражувачки потфат. Кандидатот укажува дека уставната заштита на животната средина претставува една од позначајните правни трансформации во изминатиот половина век, меѓутоа е една од помалку истражените, поради што е неопходно истражување на овој процес, како на глобално ниво, така и на национално ниво.

Во првата глава, насловена *Историски, оштествен и теориски основи на еколошкиот конституционализам*, кандидатот дава историски и аналитички преглед на општествените, културолошките, религиозните, политичките и правните извори на еколошкиот конституционализам. Анализата започнува со разгледување на различните цивилизациски и религиски концепции за односот човек – природа, продолжува со испитување на влијанието на просветителството, особено преку делата на Декарт и Бејкон, а потоа се насочува кон појавата и развојот на енвајроментализмот како филозофско и политичко движење што претставува одговор на еколошка криза која започнува кон крајот на XIX век. Посебно внимание се посветува на теоретско дефинирање на клучните концепти, како што се трагедијата на заедничките добра, идејата за границите на растот и процесот на трансформација од морално-политичка идеја кон правна институционализација. Главата ги обработува основните начела на еколошкото право како специфична правна дисциплина, како и концептот на еколошки права и нивната поврзаност со системот на човекови права, вклучително и релевантните критички осврти. На крајот, авторот го дефинира поимот на еколошки конституционализам и го позиционира во рамките на пошироката теорија на конституционализација, со што се воспоставува концептуална рамка неопходна за понатамошна уставноправна нормативна и компаративна анализа.

Во втората глава, насловена *Конституционализација на животната средина – глобални трендови и модели*, кандидатот ги презентира наодите од квантитативното

истражување, како и од анализата на уставните одредби на 192 устави на држави. Анализата најпрво го следи историскиот развој на вклучувањето на еколошките одредби во уставите, при што се прави периодизација на три клучни фази: почетната фаза (1974 – 1988), фазата на експанзија и релативна воедначеност (1989 – 1999) и фазата на стабилизирање и дивергентна адаптација (2000 – денес), во која се забележува продлабочување и диференцијација на уставните решенија согласно со националните контексти. Понатаму, конституционализацијата на животната средина се разгледува и квантитативно, преку методолошки заснована анализа на распространетоста и формите на еколошка заштита во националните устави. Овој дел овозможува емпириска основа за проценка на степенот на глобална конституционализација на еколошките вредности. Кандидатот врши типолошка анализа и ги опишува и ги класифицира пристапите кон уставната заштита на животната средина, идентификувајќи посебни облици во рамки на двете основни кои ги опфаќаат уставно гарантирани еколошки права и уставни заложби за јавни политики.

Третата глава, насловена *Влијанието на уставната заштита на животната средина – емпириска анализа*, содржи систематско испитување на влијанието на уставната заштита на животната средина преку комбинирана методолошка рамка што ги поврзува теориските, квантитативните и компаративните пристапи. Најпрвин кандидатот јасно ги идентификува методолошките предизвици поврзани со мерењето на влијанието, вклучително и проблемот на каузалност, достапноста и споредливоста на податоците, како и сложеноста на изолирање на ефектот на уставните одредби од другите институционални и економски фактори. Кандидатот критички ги анализира досегашните пристапи во литературата и ги идентификува клучните варијабли што се користат во емпириските истражувања, како и главните наоди од претходните студии. Понатаму, кандидатот преку методи на дескриптивна и инференцијална статистика анализира дали државите кои имаат уставна заштита на животната средина имаат повисоки просечни вредности на композитниот индикатор Индекс на еколошки перформанси (Environment Performance Index). Главата понатаму го анализира влијанието преку квалитативна компаративна анализа на пет студии на случаи, кои ги илустрираат различните модели и ефекти на уставната заштита во Франција, Словенија, Италија, Норвешка и Германија. Преку овие примери, кандидатот ја испитува динамиката меѓу уставниот текст, судската практика и јавните политики.

Во четвртата глава, насловена *Животната средина во меѓународното право за правата на човекови*, кандидатот ја анализира позицијата на животната средина во рамките на меѓународното право за правата на човекот. Во првиот дел се разгледува улогата на ООН во артикулирањето и постепеното признавање на правото на здрава животна средина, при што се анализираат актуелните иницијативи и резолуции насочени кон негово формално утврдување. Понатаму, се испитува начинот на кој заштитата на животната средина се инкорпорира преку еволутивно и авторитативно толкување на постојните меѓународни инструменти за човекови права, како и преку процесните гаранции содржани во Архуската конвенција. Вториот дел е посветен на европскиот систем, со анализа како на иницијативите за усвојување на посебен протокол кон Европската конвенција за човековите права за заштита на право на животна средина како и на развојот на т.н. „зелена“ јуриспруденцијата на Европскиот суд на човековите права. Воедно, се разгледува и правната рамка на Европската Унија, каде што заштитата на животната средина е интегрирана како хоризонтално начело и цел на политиките. Во третиот дел се анализираат регионалните системи во Африка, Америка и арапскиот регион, со цел да се идентификуваат различните модели на експлицитно или имплицитно признавање на еколошките права.

Во петтата глава, насловена *Права на идни генерации и права на природата*, кандидатот навлегува во два концепта кои го предизвикуваат традиционалниот антропоцентричен модел на правото, правата на идните генерации и правата на природата. Во првиот дел се разработува поимот права на идните генерации, нивниот историски развој и теориските основи, со посебен осврт на концептите на меѓугенерациска правичност и одржливиот развој. Се анализира степенот на нивно нормативно признавање во меѓународни инструменти и национални устави, како и механизмите за нивно спроведување и застапување, вклучително и улогата на омбудсмани и специјализирани тела. Посебно внимание се посветува на релевантната судска практика, која ја операционализира заштитата на интересите на идните

генерации преку проширено толкување на постојните уставни норми. Вториот дел е посветен на правата на природата како концепт што ѝ признава правна субјективност на природата или нејзините составни делови. Се следи историскиот развој на оваа идеја, од филозофските и етичките аргументи до нејзиното нормативно инкорпорирање во Уставот на Еквадор од 2009 и во повеќе закони и други прописи во неколку држави. Понатаму, се разгледуваат клучните теориски дебати и практични предизвици поврзани со правната персонификација на природата, како и обидите за нејзино концептуализирање во рамките на постојните правни системи. Главата нуди критичка анализа на трансформативниот потенцијал и ограничувањата на овие нови правни парадигми.

Во шестата глава, насловена *Уставноправна заштита на животната средина во Република Северна Македонија*, кандидатот нуди сеопфатна анализа на уставноправната заштита на животната средина во Република Северна Македонија, при што се разгледува нејзиниот историски развој, нормативна поставеност и институционална операционализација. Анализата започнува со историски осврт на уставните решенија во рамките на поранешната федеративна држава, вклучително и амандманите од 1971 година и уставите од 1974 година, со цел да се прикаже еволуцијата на уставната позиција на животната средина во домашниот правен поредок. Понатаму, фокусот се насочува кон Уставот од 1991 година, каде што животната средина се анализира како темелна вредност на уставниот поредок, како субјективно право на здрава животна средина со аналогна индивидуална обврска, понатаму како сеопфатна обврска за државата да обезбеди остварување на ова право, како основа за ограничување на други права и како категорија поврзана со уставниот статус на природните богатства. Особено внимание се посветува на улогата на Уставниот суд и развојот на уставносудската практика во оваа област, како и на судската заштита на правото на здрава животна средина во парнична и управна постапка. Главата дополнително ја анализира улогата на законодавната и извршната власт во креирањето и спроведувањето на еколошките политики, како и институционалниот придонес на Народниот правобранител во заштитата на животната средина. Преку оваа повеќеслојна анализа се овозможува критичка оценка на нормативната рамка и нејзината практична имплементација во националниот контекст.

Во заклучните согледувања, кандидатот истакнува дека уставната заштита на животната средина има условен трансформативен потенцијал. Таа е неопходна, но не и доволна за подобри еколошки перформанси и може да ги оствари своите цели доколку се исполнети одредени институционални, судски и политички претпоставки. Истражувањето потврдува хетерогеност на уставните модели, ограничена корелација меѓу уставни одредби и индекси на еколошки резултати и потреба од преиспитување на либералната рамка во однос на правата на идните генерации и природата. Кандидатот, врз основа на наодите, дава јасни препораки за унапредување на уставноправната заштита во Република Северна Македонија, особено преку примена на начелата на еколошкото право при толкувањето на релевантните одредби од Уставот, воспоставување механизми за пристапна и ефикасна судска заштита, институционално зајакнување и поефективна политичка контрола.

Предмет на истражување

Предмет на оваа докторска дисертација е заштитата на животната средина во уставите. Истражувањето ги идентификува, ги опишува, ги анализира и ги класифицира одредбите од важечките национални пишани уставни со кои се уредуваат различни прашања поврзани и од значење за животната средина во државите членки на ООН. Истражувањето врши и анализа на влијанието на овие уставни одредби. Во фокус на истражувањето се двата основни модалитета, еколошките права (environmental rights) и обврските на државата најчесто формулирани како уставни насоки за политики (statements of public policy). Како еден облик на заштита на животната средина, истражувањето ги анализира и идеите за права на идни генерации и права на природата. Посебен предмет на истражувањето е уставноправната заштита на животната средина во Република Северна Македонија.

Податоци за состојбата на подрачјето во кое е работена дисертацијата

Деградијата на животната средина е еден од клучните предизвици на XXI век, кој подеднакво ги засега и глобалната заедница, и секоја поединечна држава. Извештаите на

релевантни научни институти укажуваат дека кризата е сериозна до степен да го загрозува опстанокот на човештвото и живиот свет. Еколошката криза го загрозува уживањето на најфундаменталното човеково право, правото на живот. Во вакви околности, литературата покажува дека постојните правни механизми не успеваат да одговорат на длабочината на еколошката криза. Меѓународното еколошко право, односно корпусот на меѓународни договори кои се однесуваат на животната средина, се покажа како недоволно ефикасно да ги адресира на сеопфатен и делотворен начин овие предизвици, додека редовното национално законодавство не го обезбедува потребното ниво на заштита. Токму овој неуспех ја наметна потребата заштитата да се подигне на уставно ниво, како највисока правна гаранција во секој правен систем. Овој тренд доби стана глобален и за помалку од четири децении, околу 3/4 од уставите во светот вклучиле еколошки одредби, при што правото на здрава животна средина е изречно признато во повеќе од 80 устави, што претставува најбрзо уставно признавање на ново право во историјата, и тоа без постоење на глобален обврзувачки договор.

Сепак, литературата открива суштински теоретски несогласувања околу најефикасниот модел на уставна заштита. Од една страна се заложбите за пристап заснован на субјективни права, каде што централна улога има материјалното индивидуално право на животна средина со соодветен квалитет, додека од друга страна се заложбите дека наместо права, фокусот треба да биде на уставни директиви и насоки кои треба да бидат исполнети од законодавната и извршната власт, укажувајќи на вградената слабост еколошките проблеми да се формулираат во спроведливи права поради нивната плурицентричност и научната несигурност. Паралелно, прогресивните концепти, како правата на идните генерации и правата на природата, го предизвикуваат доминантниот антропоцентричен карактер на либералниот конституционализам, отворајќи прашања за правниот субјективитет и активната легитимација на ентитети кои традиционалното право не ги препознава како носители на права. Нивната компатибилност со постојните уставни системи останува недоволно истражена. Во Република Северна Македонија, Уставот ја издига заштитата на животната средина на ниво на темелна вредност, признава право на здрава животна средина и ја предвидува како основ за ограничување на слободата на пазарот. Сепак, домашната правна теорија укажува на тоа дека општите изрази во Уставот оставаат простор за различни толкувања, додека Уставниот суд не успеа да стане активна институција во конкретизирањето на овие одредби, со што емпиријата покажува слика различна од амбициите на уставотворецот. Постои и значителна празнина во емпириските истражувања за тоа дали уставната заштита реално ги подобрува еколошките перформанси, како глобално така и во домашниот контекст, што дополнително ја потврдува научната и општествената оправданост на ова истражување.

Краток опис на применетите методи

Во истражувањето е применет комбиниран теоретско-емпириски методолошки пристап, кој истовремено ги интегрира доктринарното (black-letter) истражување со емпириска анализа која вклучува квалитативни и квантитативни методи. Во доктринарниот дел се користат: (1) преглед и текстуална анализа на релевантна литература и документи; (2) нормативно-догматска анализа на уставни одредби од 193 држави; (3) историски метод за еволуцијата и контекстот на конституционализацијата; (4) компаративно-правен метод за класификација, категоризација и идентификација на модели; (5) анализа на судска практика (case law) од национални и меѓународни судови.

Емпирискиот дел комбинира квантитативен и квалитативен пристап. За потребите од квантитативното истражување, изработена е кодифицирана база на податоци за уставните еколошки одредби (заклучно со декември 2024), бинарно кодирани во 12 аналитички категории, со примена на дескриптивна статистика (униваријантна и биваријантна) и инференцијална анализа за тестирање на хипотези за врската меѓу уставната заштита (независна варијабла) и Индексот за еколошки перформанси – ИЕП 2024 (зависна варијабла), на примерок од 179 земји. Дополнително, е кодирана и база на одлуки на Уставниот суд на РС Македонија. Квалитативно, се спроведуваат пет студии на случај, со контекстуализација на уставните измени преку секундарни извори и анализа на политичкиот контекст, постапката, содржината и ефектите.

Краток опис на резултатите од истражувањето

Анализата на историските и филозофските основи покажа дека еколошкиот конституционализам не претставува техничка правна иновација, туку манифестација на поширока трансформација на правната свест. Во неа, односот помеѓу човекот и природата еволуира од антропоцентрична парадигма кон холистички пристапи кои ја признаваат меѓузависноста на човекот и екосистемите. Еколошкиот конституционализам е социоправен и политички проект кој се јавува поради неуспехот на редовното законодавство да обезбеди потребно ниво на заштита, а неговата содржина е поставена на три нивоа: еколошки права, индивидуални обврски и уставни насоки за јавни политики. Проширувањето на функциите на современата држава бара и ширење на уставниот предмет на уредување, со што животната средина станува легитимна *materia constitutionis*.

Квантитативната анализа на кодираната база на 192 устави покажа дека еколошки одредби се содржани во 148 устави, односно во 77 % од националните устави. Регионалната дистрибуција покажува значителна нерамномерност. Африка предводи со 90,74 %, следена од Европа со 82,98 %, додека Океанија е на дното со 28,57 %. Од 44-те држави без еколошки одредби, 26 (59 %) се членки на Британскиот Комонвелт, што укажува на силното влијание на правната традиција врз уставниот дизајн. Самостојно материјално еколошко право е признато во 86 устави, процесни еколошки права се заштитени во 39 устави, индивидуална обврска за заштита е пропишана во 87 устави, право на вода за пиење е признато во 30 устави, начелото на одржлив развој е вградено во 68 устави, начелото на превенција во 70, меѓугенерациска правичност во 51, а институционална рамка е воспоставена во 16 устави. Право на природата е признато во Уставот на Уругвај од 2008 година.

Историската анализа идентификува три фази на конституционализација: почетоци (1974 – 1988), со доминација на општи обврски на државата, експанзија и воедначен пристап (1989 – 1999), кога голем број устави вградуваат еколошки одредби со сличен модел, и стабилизирање со дивергентен пристап (2000 – денес), кога се јавуваат иновативни форми, вклучувајќи процесни права, еколошки начела и прогресивни концепти. Не постои единствен модел на еколошки уставен дизајн, туку изразита хетерогеност условена од историски, културни и политички фактори.

Емпириската анализа на влијанието на уставната заштита открива парадоксален наод, земјите со уставна заштита имаат просечен Индекс за еколошки перформанси (ИЕП) од 45,90 ($SD=11,63$, $n=140$), додека земјите без уставна заштита имаат повисок просек од 50,62 ($SD=10,22$, $n=39$). Welch's T-test покажува статистички значајна разлика ($p<0,05$), но во спротивна насока од очекуваната. Мултиваријантната анализа покажува дека БДП по глава на жител е силно позитивно корелиран со ИЕП ($r=0,7$), додека времетраењето на уставната заштита не покажува значајна поврзаност ($r\approx-0,006$). Регионалното групирање е мошне изразено. Европа има највисок просек (60,45), а Африка (39,58) и Азија (39,70) најнизок. Овие наоди не значат дека уставната заштита е неефикасна, туку дека уставните одредби почесто се усвојуваат во земји со сериозни еколошки предизвици (обратна каузалност), а економскиот развој е главна детерминанта на еколошките резултати.

Компаративната анализа на пет студии на случаи (Франција, Словенија, Италија, Норвешка и Германија) обезбедува понијансирана слика за условите под кои уставната заштита произведува реални ефекти. Француската Повелба за животната средина (2004) поттикна обемна судска пракса во која Уставниот совет го потврди начелото на претпазливост како начело од уставна вредност, додека членот 70а од Уставот на Словенија го издигна правото на вода за пиење на уставно ниво и ги прогласи водните ресурси за јавно добро. Членот 20а од Основниот закон на СР Германија, иако формулиран како државна цел а не субјективно право, доби глобално значење преку одлуката Нојбауер (2021), каде што Сојузниот уставен суд го прогласи Законот за климатски промени за делумно неуставен поради повреда на начелото на меѓугенерациска правичност. Од друга страна, амандманите на уставите во Италија (2022) и Норвешка (2014) засега покажуваат ограничена практична примена, при што судовите во двете земји зазедоа претпазлив пристап со значително доверување на водењето на еколошките политики во законодавната и извршната власт. Централниот заклучок е дека уставната заштита не функционира како автоматски причинител на подобри еколошки перформанси, туку како

структурен катализатор кој создава рамка во која институциите можат да дејствуваат, но не гарантира дека ќе дејствуваат.

Улогата на меѓународното право за човекови права во однос на правото на здрава животна средина не се остварува преку класична договорна (конвенциска) кодификација, туку преку процес на нормативна дифузија и авторитативна интерпретација. И покрај Резолуцијата 76/300 на Генералното собрание на ООН од 2022 со која е признато правото на здрава животна средина, сè уште не постои универзален обврзувачки инструмент. Стратегијата на индиректна заштита, односно „позеленувањето“ на постојните права, е доминантен пристап каде што судовите ги користат правата на живот, приватност и здравје за заштита на еколошките интереси. На европско ниво, и покрај аргументите за дополнителен протокол кон ЕКЧП и одлуката на ЕСЧП во случајот *KlimaSeniorinnen* од 2024, политичката поддршка за формално признавање на посебно конвенциско право изостанува.

Идните генерации изречно се среќаваат во речиси една третина од уставите, при што се забележуваат четири типологии на уставно нормирање: како уставна вредност и принцип на одржлив развој, како предмет на државна обврска, како интегрален дел на правото на здрава средина и како општа должност на сите. Институционалните модели за застапување вклучуваат парламентарни комесари, советодавни тела и омбудсмани. Во однос на правата на природата, бројот на иницијативи покажува стабилен тренд на зголемување од 2006 наваму, при што 78,4 % од иницијативите доаѓаат од Северна и Јужна Америка. На уставно ниво, Еквадор останува единствената држава со изречни уставни права на природата. Во 2022, правата на природата влегоа и на европско тло со признавањето на правен субјективитет на лагуната *Mar Menor* од страна на шпанскиот Кортес. Двата концепта ги предизвикуваат темелите на либералниот конституционализам. Правата на идните генерации ја прошируваат временската димензија преку обврски кон непостоечки лица, додека правата на природата ја прошируваат онтолошката преку правен субјективитет на нечовечки ентитети, при што клучната тензија е помеѓу силниот симболички набој и ограничената практична спроведливост.

Во Република Северна Македонија, Уставот ја штити животната средина на четири нивоа: како темелна вредност, како право на здрава животна средина, како основ за ограничување на слободата на пазарот и преку заштита на природните богатства. Од 1991 до јуни 2025, Уставниот суд донел вкупно 293 одлуки и решенија во кои се повикува на некоја од четирите еколошки одредби, од кои 227 се решенија (мнозинството за неповедување постапка или отфрлање), а 66 се одлуки (55 укинувачки, 10 поништувачки, а во 1 одлука дел од акт се поништува, а дел укинува). Регресионата анализа на годишниот број одлуки потврдува статистички значаен растечки тренд во постапките за оценка на уставност на закони и уставност и законитост на други прописи во периодот 1991 – 2025 ($p < 0.001$; $R^2 = 0.435$). Процентот на постапки кои на директен или индиректен начин ја засегаат животната средина пред Уставниот суд се зголемува за приближно 0,0136 процентни поени годишно. Според предметот, 59,4 % се однесуваат на урбанистичко планирање, а 27,3 % на закони. Уставниот суд пристапува претежно формално-процедурално и ретко развива материјална еколошка јуриспруденција, а кога го прави, во одредени случаи демонстрира недоследност. Судската заштита пред редовните судови е речиси непостојна поради строги правила за активна легитимација и товар на докажување. Кандидатот заклучува дека проблемот не е во недостиг на уставни норми, туку во нивната недоволна институционална и процесна разработка, при што постои значителен јаз помеѓу уставно прокламираната заштита и реалното остварување на правото.

ОЦЕНА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на кандидатот м-р Гоце Коцевски, со наслов: „Уставите и животната средина – можностите и ограничувањата на еколошкиот конституционализам“, претставува истражување во областа на уставното право. Изработката на темата на оваа докторска дисертација е плод на долг период научна работа, и претставува значаен научен придонес, очекуван од една докторска дисертација.

Дисертацијата нуди доктринарна, компаративна и емпириска анализа на уставноправната заштита на животната средина, област која во домашната уставноправна литература досега речиси целосно отсуствува. Воедно, и покрај забележливиот пораст на меѓународно ниво, ова истражувачко поле сè уште се наоѓа во фаза на развој, без целосно

консолидирана теориска рамка и со бројни отворени прашања кои допрва бараат систематско и продлабочено научно разгледување. Особено се јавуваат како неопходни емпириските истражувања. Токму поради тоа, предметот на истражување и применетиот пристап не само што се актуелни, туку претставуваат и простор за понатамошно теориско разработување и емпириска проверка.

Од методолошки аспект, докторскиот труд се потпира на јасно дефинирани цели, хипотези и работни тези, соодветно избрани методи и техники за истражување. Трудот ги мапира, ги анализира и ги класифицира уставните еколошки одредби на глобално ниво. Понатаму, преку статистичка анализа и пет студии на случај, трудот емпириски го тестира клучното прашање дали уставната заштита произведува реални еколошки подобрувања и доаѓа до нијансиран одговор: конституционализацијата е неопходен, но недоволен услов, зависен од институционалниот капацитет, пристапот до правда и судската заштита. Во поглед на меѓународното право за човековите права, истражувањето убедливо покажува дека правото на здрава животна средина остана заробено во парадокс, концептуално е широко прифатено, но сè уште не е кодифицирано во обврзувачки меѓународен инструмент на глобално или европско ниво. Во однос на правата на идните генерации и правата на природата, истражувањето нуди реалистична оценка. Ги идентификува како иновативни концепти со силен симболички набој, но со ограничена практична спроведливост.

Истражувањето е значајно за националниот контекст бидејќи за прв пат систематски го анализира јазот помеѓу формално високо поставената уставна заштита на животната средина во Република Северна Македонија и нејзината ограничена практична делотворност, идентификувајќи ги конкретните структурни слабости од формалистичкиот пристап на Уставниот суд до отсуството на судска заштита пред редовните судови. Дополнително, трудот нуди практично применливи реформски препораки кои можат да послужат како референтна рамка за институциите, судиите и граѓанското општество во процесот на трансформација на уставната заштита од декларативна во функционална.

Можните понатамошни истражувања се лонгитудинални студии за ефектите од уставната заштита, компаративни анализи на механизмите на нејзина имплементација, улогата на уставните одредби во климатските парници, институционалните модели за заштита на правата на природата и идните генерации. Структурата на трудот е логично поставена, при што предметот на истражување е обработен целосно, со јасна аргументација и логичка конзистентност. Кандидатот користел релевантна и современа литература, како и примери од судската пракса, што го потврдува високото ниво на научна егзактност. Докторската дисертација на кандидатот м-р Гоце Коцевски, со наслов: „Уставите и животната средина – можностите и ограничувањата на еколошкиот конституционализам“, е оригинален и самостоен научен труд кој целосно ги исполнува условите и стандардите на еден докторски труд и дава значаен придонес во областа на уставното право.

ИСПОЛНЕТОСТ НА ЗАКОНСКИТЕ УСЛОВИ ЗА ОДБРАНА НА ТРУДОТ

Кандидатот, пред одбраната на докторскиот труд, остварил меѓународна мобилност и ги објавил како прв автор, во меѓународни научни списанија, следниве рецензирани истражувачки трудови:

[1]. Гоце Коцевски “*Constitutionalizing the Environment in 21st Century Europe: Innovations for Greener Constitutions*“, Vol 11 No 1 (2025): Journal of Liberty and International Affairs.

[2]. Гоце Коцевски “*The Parliament of North Macedonia in the Advent of Accession Negotiations with the European Union: Bystander or Actor?*“, Vol 2 No 1 (2024): Central European Academy Law Review.

[3]. Гоце Коцевски “*The Impact of International Human Rights Law and the General Principles of International Environmental Law on the Constitutional Provisions Protecting the Environment*“, Vol 14 No 1 (2023): Iustinianus Primus Law Review.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на изложениот приказ и дадената оценка, Комисијата констатира дека оваа докторска дисертација, која е прв сеопфатен научен труд на национално ниво, кој ја обработува темата на еколошкиот конституционализам, ги задоволува сите критериуми за подготвување на самостојни научни трудови од ваков вид, предвидени со соодветната законска регулатива и со актите на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

Со оглед на наведеното, Комисијата му предлага на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, да ја прифати позитивната оценка и да закаже одбрана на докторската дисертација на кандидатот **м-р Гоце Коцевски** со наслов: **Уставите и животната средина – можностите и ограничувањата на еколошкиот конституционализам.**

КОМИСИЈА

Проф. д-р Гордана Силјановска-Давкова, с.р.

Проф. д-р Рената Дескоска, с.р.

Проф. д-р Марика Ристовска, с.р.

Проф. д-р Васко Наумовски, с.р.

Проф. д-р Јелена Трајковска-Христовска, с.р.

П Р Е Г Л Е Д
На прифатени теми за изработка на докторски дисертации на
Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје
Наставно-научен совет – 27.02.2026 година

Ред. број	Кандидат	Тема (на македонски јазик)	Тема (на англиски јазик)	Комисија	Број и датум на одлука
1.	м-р Имер Алиу	„Заштитата на личните податоци како човеково право во ерата на Општата регулатива за заштита на податоците (GDPR)“	„Personal Data Protection as Human Right in the Era of General Data Protection Regulation (GDPR)“	1. проф.д-р Рената Дескоска (менторка) 2. проф.д-р Мрика Ристовска 3. проф.д-р Јелена Трајковска Христовска	02-274/15 03.03.2026

Скопје, 05.03.2026 година

Декан,
Проф. д-р Сашо Георгиевски

Изработил Мелиса Кубур Соработник за магистерски и докторски студии

РЕЦЕНЗИЈА
ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „ТУРИСТИЧКИ И
АГРАРНО-ГЕОГРАФСКИ СОСТОЈБИ И ПОТЕНЦИЈАЛИ ЗА РАЗВОЈ И
ПРОМОЦИЈА НА КУЛИНАРСКИОТ ТУРИЗАМ ВО РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА
МАКЕДОНИЈА“ ОД М-Р ВЕЛИБОР ТАСЕВСКИ, ПРИЈАВЕНА НА
ИНСТИТУТОТ ЗА ГЕОГРАФИЈА ПРИ ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИОТ
ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет во Скопје, на седницата одржана на 26.2.2026 година, а по предлог на Институтот за географија, донесе Одлука број 02-447/15 од 3.3.2026 година, за формирање на Комисија за оцена на докторската дисертација на кандидатот м-р Велибор Тасевски со наслов: ТУРИСТИЧКИ И АГРАРНО-ГЕОГРАФСКИ СОСТОЈБИ И ПОТЕНЦИЈАЛИ ЗА РАЗВОЈ И ПРОМОЦИЈА НА КУЛИНАРСКИОТ ТУРИЗАМ ВО РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА, во состав:

проф. д-р Милена Талеска (претседател),
проф. д-р Ристо Мијалов (ментор),
проф. д-р Дејан Илиев (член),
проф. д-р Билјана Апостоловска Тошевска (член), и
проф. д-р Дејан Методијески (член).

Комисијата, во наведениот состав, со внимание ја прегледа и ја оцени докторската дисертација и до Советот на трет циклус студии – докторски студии на Институтот за географија, Стручниот совет на Институтот за географија и до Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет во Скопје го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

АНАЛИЗА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на кандидатот м-р Велибор Тасевски, со наслов: ТУРИСТИЧКИ И АГРАРНО-ГЕОГРАФСКИ СОСТОЈБИ И ПОТЕНЦИЈАЛИ ЗА РАЗВОЈ И ПРОМОЦИЈА НА КУЛИНАРСКИОТ ТУРИЗАМ ВО РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА, содржи 307 страници компјутерски обработен текст во фонт Times New Roman, со (single) проред и големина на букви 12, со 219 фусноти, 259 библиографски единици, меѓу нив научни трудови, статии, книги, национални прописи, меѓународни акти и интернет-ресурси.

Трудот е структуриран во 12 глави, вовед и заклучни согледувања. Деловите се систематизирани во точки и потточки со наслови и поднаслови, со што се обезбедува соодветно следење на материјата која е обработена во истражувањето.

Во **воведот** на трудот се изложени предметот и целите на истражувањето, хипотезата, истражувачките прашања, теоретската рамка и методите на истражувањето. Во трудот се укажува дека со спроведеното истражување се идентификуваат туристичките и аграрно-географските состојби и потенцијали за развој и промоција на кулинарскиот туризам во Република Северна Македонија, како и се предлагаат насоки и модели за нивна интеграција во националната туристичка понуда.

Првата глава од докторската дисертација е насловена: МЕТОДОЛОШКИ ПРИСТАП ВО НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКАТА РАБОТА. Во неа се анализирани предметот и целите на истражувањето, хипотетската и методолошката рамка, прегледот на досегашните научни достигнувања поврзани со темата, како и очекуваниот научен придонес и примената на резултатите од истражувањето.

Втората глава со наслов: ОСНОВНИ ТУРИСТИЧКО-ГЕОГРАФСКИ КАРАКТЕРИСТИКИ НА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА, ги анализира основните туристичко-географски карактеристики на Република Северна Македонија, при што посебен акцент е ставен на туристичко-географската и сообраќајно-географската положба на државата, како и нејзината положба во однос на конкурентните туристички дестинации во регионот. Притоа, даден е осврт за географската и туристичко-географската положба во контекст на кулинарскиот туризам. Од анализата во втората глава произлегува дека Република Северна Македонија располага со поволна туристичко-географска и сообраќајно-географска положба, која претставува значајна просторна предност за развој на туризмот. Централната поставеност на државата на Балканскиот Полуостров, нејзината поврзаност со главните европски транспортни коридори и близината до

морските дестинации создаваат реални предуслови за развој на транзитен, регионален и тематски туризам. Истовремено, компактоста на територијата и кратките растојанија меѓу туристичките атракции овозможуваат ефикасно организирање на туристички маршрути и интегрирани туристички понуди, што претставува значајна основа за понатамошен развој на кулинарниот туризам во Република Северна Македонија.

Третата глава од докторската дисертација е насловена: ФАКТОРИ ЗА РАЗВОЈ НА ТУРИЗМОТ ВО РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА. Во неа се анализирани природните, антропогените, економските, законодавните, технолошките и геополитичките фактори кои влијаат врз развојот на туризмот во државата, со посебен осврт на нивната улога во создавањето услови за развој на кулинарниот туризам.

Четвртата глава од докторската дисертација е насловена: ИСТОРИОГРАФСКИ РАЗВОЈ И СОВРЕМЕНИ СОСТОЈБИ НА ТУРИЗМОТ ВО РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА. Во неа се анализира динамиката на туристичкиот развој во периодот пред и по независноста на државата, како и современите состојби и трендови на туристичката посетеност, структурата на туристите и нивното просторно и демографско распределување.

Петтата глава од докторската дисертација е насловена: ОСНОВНИ КАРАКТЕРИСТИКИ НА ТУРИСТИЧКАТА ПОНУДА. Во неа се анализира структурата на туристичката понуда во Република Северна Македонија преку разгледување на главните туристички форми, поделени на масовни и алтернативни. Посебно внимание е посветено на позиционирањето на различните туристички видови како основа за развој на специјализирани туристички производи, меѓу кои значајно место зазема кулинарниот туризам. Во рамките на оваа глава се разгледуваат имиџот и перцепцијата на државата како туристичка дестинација, преку анализа на надворешниот и внатрешниот имиџ, што претставува клучна основа за брендирање и промоција на Република Северна Македонија како автентична кулинарска туристичка дестинација. На тој начин, петтата глава создава теоретска и концептуална рамка за понатамошната анализа на кулинарниот туризам како интегрален дел од националната туристичка понуда.

Шестата глава од докторската дисертација е насловена: КАРАКТЕРИСТИКИ НА УГОСТИТЕЛСКО-ТУРИСТИЧКАТА ПОНУДА. Во неа се анализираат географската разместеност и структурната поделба на угостителските капацитети во Република Северна Македонија, нивната просторна дистрибуција по региони и типови на сместување, како и современите тенденции во развојот на угостителството. Посебен акцент е ставен на улогата на угостителските објекти како носители на гастрономската понуда и нивното значење за развој и афирмација на кулинарниот туризам. Дополнително, се анализира примената на стандарди во туризмот и угостителството како механизам за унапредување на квалитетот на услугите и зголемување на конкурентноста на кулинарската туристичка понуда.

Седмата глава од докторската дисертација е насловена: АГРОТУРИСТИЧКИ КАРАКТЕРИСТИКИ НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА. Во неа се анализираат основните аграрно-географски карактеристики на државата, структурата на руралниот простор, земјишниот фонд и користењето на земјоделското земјиште, како и улогата на земјоделството во националната економија. Посебен акцент е ставен на регионалната дистрибуција на земјоделското производство, неговите квалитети и специфичности, кои претставуваат ресурсна основа за развој на агротуризмот. На тој начин, оваа глава создава просторна и ресурсна рамка за понатамошната анализа на поврзаноста помеѓу агротуризмот и кулинарниот туризам, односно улогата на локалните земјоделски производи како носители на автентичната гастрономска понуда.

Осмата глава од докторската дисертација е насловена: АГРОТУРИЗМОТ ВО РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА. Во неа се анализираат основните карактеристики и постојната агротуристичка понуда, појдовните фактори за развој на агротуризмот, како и основните типови и агротуристички програми што се развиваат во државата. Посебен акцент е ставен на улогата на агротуризмот како форма на одржлив туризам што ги поврзува руралната средина, земјоделското производство и туристичките активности. На тој начин, осмата глава ја истакнува функционалната и просторната поврзаност помеѓу агротуризмот и кулинарниот туризам, при што локалните земјоделски производи и традиционалната рурална култура се согледуваат како клучна основа за развој на автентични гастрономски туристички искуства.

Деветтата глава од докторската дисертација е насловена: ТЕОРИЈА И КАРАКТЕРИСТИКИ НА КУЛИНАРСКИОТ ТУРИЗАМ. Во неа се дефинира поимот кулинарски туризам, се разгледуваат неговите основни карактеристики, типови и поттипови, како и историскиот развој, современите состојби и перспективите на кулинарскиот туризам во светот и регионот. Посебно внимание е посветено на поврзаноста на кулинарскиот туризам со другите видови туризам, како што се културниот, винскиот, руралниот и агротуризмот, при што се истакнува неговата улога како интегрален дел од современите туристички трендови. На тој начин, деветтата глава создава цврста теоретска основа за понатамошната анализа на кулинарскиот туризам во национален контекст.

Десеттата глава од докторската дисертација е насловена: ОСНОВНИ КАРАКТЕРИСТИКИ НА КУЛИНАРСКИОТ ТУРИЗАМ ВО РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА. Во неа се анализираат современите состојби на кулинарскиот туризам во државата, неговото тековно ниво на развој и застапеност во туристичката понуда. Посебен акцент е ставен на имиџот и перцепцијата на кулинарскиот туризам, преку разгледување на внатрешниот и надворешниот имиџ на Република Северна Македонија како кулинарска туристичка дестинација. Дополнително, се анализираат клучните фактори што влијаат врз развојот на кулинарскиот туризам, при што се согледуваат можностите и ограничувањата за негова понатамошна интеграција во националната туристичка понуда.

Единаесеттата глава од докторската дисертација е насловена: МАРКЕТИНГ И МЕНАџМЕНТ НА КУЛИНАРСКИОТ ТУРИЗАМ ВО РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА. Во неа се разработуваат стратешките пристапи за развој на Република Северна Македонија како туристичка дестинација, со посебен акцент на модели за развој на кулинарскиот туризам на државно и регионално ниво. Посебно внимание е посветено на создавањето имиџ и бренд на државата како дестинација на кулинарски туризам, како и на улогата на маркетинг-активностите во зголемување на видливоста и конкурентноста на туристичката понуда. Дополнително, се разгледуваат прашањата поврзани со одржливоста на туристичките дестинации, при што се истакнува значењето на долгорочно планирање и управување со гастрономските и туристичките ресурси.

Дванаесеттата глава од докторската дисертација е насловена: ОЧЕКУВАНИ РЕЗУЛТАТИ И ПЕРСПЕКТИВИ ОД РАЗВОЈОТ И ИНТЕГРАЦИЈАТА НА КУЛИНАРСКИОТ ТУРИЗАМ ВО РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА. Во неа се презентираат резултатите од спроведеното емпириско истражување, вклучувајќи анализа на анкетните податоци и нивна интерпретација во контекст на поставените истражувачки цели и хипотези. Посебен акцент е ставен на согледување на влијанието на кулинарскиот туризам врз развојот на туризмот во државата, врз социјалниот и културолошкиот развој, како и врз стопанскиот и руралниот развој. Во оваа глава се изнесуваат и перспективите за понатамошен развој и интеграција на кулинарскиот туризам како составен дел од националната туристичка стратегија.

Во **заклучните согледувања** се сумираат главните резултати од теоретските и емпириските анализи, се изведуваат конечни научни согледувања и се потврдуваат или отфрлаат поставените хипотези. Посебно се истакнуваат клучните наоди за туристичките и аграрно-географските потенцијали на Република Северна Македонија и нивната улога во развојот на кулинарскиот туризам. Во оваа глава се изнесуваат и конкретни препораки и насоки за понатамошно планирање, управување и промоција на кулинарскиот туризам како составен дел од националната туристичка политика и стратегија за одржлив развој.

Предмет на истражувањето

Предмет на истражувањето во докторската дисертација е анализата на туристичките и аграрно географските состојби и потенцијали во Република Северна Македонија, со цел да се утврдат можностите за развој и промоција на кулинарскиот туризам како специфична форма на одржлив туризам. Истражувањето ја опфаќа поврзаноста помеѓу природните и антропогените туристички ресурси, земјоделското производство, гастрономското наследство и туристичката инфраструктура, при што се согледува улогата на локалните земјоделски производи и традиционалната кујна како основа за креирање автентична кулинарска туристичка понуда.

Податоци за состојбата на подрачјето во кое е работена дисертацијата

Докторската дисертација е изработена за подрачјето на Република Северна Македонија, држава со поволна географска положба во централниот дел на Балканскиот Полуостров, која се

карактеризира со разновидни природно-географски, аграрни и културно-историски ресурси. Подрачјето располага со богата биогеографска и климатска разновидност, значајни рурални простори, развиено земјоделско производство и автентична гастрономска традиција. Туристичката состојба во државата се одликува со присуство на повеќе форми на туризам, како културен, природен, рурален, вински и агротуризам, но со сè уште недоволно валоризиран потенцијал на кулинарскиот туризам. Истовремено, аграрниот сектор има значајно учество во националната економија, особено во руралните региони, што создава поволна основа за поврзување на земјоделството, гастрономијата и туризмот. Согледаните туристички и аграрно-географски состојби укажуваат дека Република Северна Македонија располага со реални просторни, ресурсни и културни предуслови за развој и интеграција на кулинарскиот туризам како специфичен и перспективен сегмент на националната туристичка понуда.

Краток опис на применетите методи

Во докторската дисертација е применета сеопфатна методолошка рамка, заснована на повеќе меѓусебно каузално поврзани научноистражувачки методи. Користени се методот на анализа и синтеза, математичко-статистичкиот метод, методот на класификација, методите на оценка и валоризација, информатичките и картографските методи, методот на анкетирање во комбинација со теренско истражување, како и методот на прогноза.

Методот на анализа и синтеза претставува основен истражувачки пристап и е применуван во сите поглавја, овозможувајќи систематска обработка и интерпретација на теоретските и емпириските сознанија.

Математичко-статистичкиот метод е користен при обработката на квантитативните и квалитативните податоци и при изведувањето на заклучоци за состојбите и трендовите во туризмот и аграрниот сектор.

Методите на оценка и валоризација овозможуваат утврдување на квалитетот и интензитетот на влијанието на географските и туристичките фактори, додека информатичките и картографските методи се применети за прибирање, обработка и визуелизација на податоците.

Методот на анкетирање и теренското истражување се користени за прибирање примарни податоци во услови на недостиг од расположливи официјални извори, особено во анализата на перцепциите и ставовите за кулинарскиот туризам.

Методот на прогноза е применет за дефинирање на можните насоки и перспективи за понатамошен развој на кулинарскиот туризам во Република Северна Македонија.

Комбинацијата на овие методи овозможува сеопфатна, објективна и научно аргументирана обработка на поставената истражувачка проблематика.

Краток опис на резултатите од истражувањето

Резултатите од истражувањето покажуваат дека Република Северна Македонија располага со значајни туристички и аграрно-географски потенцијали за развој на кулинарскиот туризам. Анализата потврдува дека природните и културните ресурси, локалното земјоделско производство и богатата гастрономска традиција претставуваат основа за креирање автентична кулинарска туристичка понуда. Емпириските податоци од анкетните истражувања укажуваат на позитивна перцепција и зголемен интерес за гастрономски туристички искуства, но и на постоење на одредени инфраструктурни, организациски и промотивни ограничувања. Врз основа на добиените резултати се дефинирани конкретни насоки и модели за интеграција на кулинарскиот туризам во националната туристичка стратегија, со цел зголемување на конкурентноста и одржливиот развој на туристичката понуда во Република Северна Македонија.

ОЦЕНА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на кандидатот м-р Велибор Тасевски, со наслов: **ТУРИСТИЧКИ И АГРАРНО-ГЕОГРАФСКИ СОСТОЈБИ И ПОТЕНЦИЈАЛИ ЗА РАЗВОЈ И ПРОМОЦИЈА НА КУЛИНАРСКИОТ ТУРИЗАМ ВО РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА**, претставува истражување во областа на социо-економската географија и аграрно-туристичките студии. Изработката на темата на оваа докторска дисертација е насочена кон научна анализа и валоризација на туристичките и аграрно-географските потенцијали на Република Северна Македонија, со цел да се утврдат можностите за развој и промоција на кулинарскиот туризам како специфична форма на одржлив туризам, при што се обезбедува оригинален научен придонес во

дефинирањето на модели и насоки за интеграција на гастрономските ресурси во националната туристичка понуда.

Докторската дисертација на кандидатот м-р Велибор Тасевски со наслов: **ТУРИСТИЧКИ И АГРАРНО-ГЕОГРАФСКИ СОСТОЈБИ И ПОТЕНЦИЈАЛИ ЗА РАЗВОЈ И ПРОМОЦИЈА НА КУЛИНАРСКИОТ ТУРИЗАМ ВО РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА**, според мислењето на Комисијата за оцена, ги исполнува основните услови и стандарди за подготовка на докторски труд.

ИСПОЛНЕТОСТ НА ЗАКОНСКИТЕ УСЛОВИ ЗА ОДБРАНА НА ТРУДОТ

Кандидатот, пред одбраната на докторскиот труд, ги објавил (како прв автор, во меѓународни научни списанија или еден труд во списание со импакт-фактор) следниве рецензирани истражувачки трудови:

- [9]. Автор-и: „Велибор Тасевски, Цвета Кицара, Ана М. Лазаревска“, ПРИДОБИВКИ ОД ПРИМЕНАТА НА СТАНДАРДИ ОД ОБЛАСТА НА ТУРИЗМОТ ВО С. МАКЕДОНИЈА, Зборник на трудови, Трета меѓународна научна конференција, Предизвиците во туризмот и бизнис-логистиката во 21 век »ISCTBL 2020«, УДК 338.48:006.44(497.7).
- [10]. Автор: „Velibor Tasevski“, IMPACT OF THE COVID 19 PANDEMIC ON NUMBER OF TOURISTS IN REPUBLIC OF N. MACEDONIA, Меѓународна научна конференција (4 ; Штип ; 2021), Предизвиците во туризмот и бизнис-логистиката во 21 век : зборник на трудови / Четврта меѓународна научна конференција, 19 ноември 2021, Штип = Challenges of tourism and business logistics in the 21st century: conference proceedings / Fourth international scientific conference, November 19, 2021, Shtip. - Штип: Универзитет "Гоце Делчев", Факултет за туризам и бизнис логистика, 2021. - 379 стр.: илустр. ; 25 см;
- [11]. Автор: „Velibor Tasevski“, IMPACT OF THE COVID 19 PANDEMIC ON TOURIST TURNOVER IN SKOPJE, Proceedings book of the international scientific and practical conference current trends and prospects of international tourism, TURISTIKA, 2021 Skopje, North Macedonia;
- [12]. Автор-и: „Velibor Tasevski, Risto Mijalov“, DYNAMICS AND DEVELOPMENT OF THE TOURIST TURNOVER AFTER THE INDEPENDENCE OF THE REPUBLIC OF NORTH MACEDONIA, Conference: Vol. 6 No. 1 (2023): 6th International Scientific Conference "Challenges of Tourism and Business Logistics in the 21st Century" - (ISCTBL) At: Shtip.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Главни научни придонеси на кандидатот се: систематизација и научна анализа на туристичките и аграрно-географските состојби во Република Северна Македонија; идентификација и валоризација на потенцијалите за развој на кулинарниот туризам како специфична форма на одржлив туризам; поставување теоретска и методолошка рамка за истражување на кулинарниот туризам во национален контекст; дефинирање модели и насоки за интеграција на гастрономските ресурси во туристичката понуда; утврдување на влијанието на кулинарниот туризам врз туристичкиот, економскиот, културниот и руралниот развој на државата.

Подрачјето на примена и ограничувањата се: резултатите од истражувањето се применливи во областа на туристичкото планирање, управувањето со туристички дестинации, развојот на кулинарски и агротуристички производи и креирањето национални и регионални туристички стратегии. Ограничувањата на истражувањето произлегуваат од недостиг на целосно систематизирани официјални податоци за кулинарниот туризам, ограничени временски серии на статистички показатели, како и од динамичната природа на туристичкиот пазар.

Можните понатамошни истражувања се: продлабочување на емпириските анализи на пазарот на кулинарски туризам; развој на специфични гастрономски туристички производи по региони; анализа на економските ефекти од кулинарниот туризам врз локалните заедници; истражување на улогата на дигиталниот маркетинг и брендирањето во промоцијата на кулинарските дестинации; компаративни анализи со други земји од регионот и Европа.

Со оглед на наведеното, Комисијата му предлага на Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет да ја прифати позитивната оценка и да закаже одбрана на докторската дисертација на кандидатот **м-р Велибор Тасевски со наслов: ТУРИСТИЧКИ И АГРАРНО-ГЕОГРАФСКИ СОСТОЈБИ И ПОТЕНЦИЈАЛИ ЗА РАЗВОЈ И ПРОМОЦИЈА НА КУЛИНАРСКИОТ ТУРИЗАМ ВО РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА.**

КОМИСИЈА

Проф. д-р Милена Талеска, претседател, с.р.

Проф. д-р Ристо Мијалов, ментор, с.р.

Проф. д-р Дејан Илиев, член, с.р.

Проф. д-р Билјана Апостоловска Тошевска, член, с.р.

Проф. д-р Дејан Методијески, член, с.р.

РЕФЕРАТ
ЗА ИЗБОР НА ЕДНО ЛИЦЕ ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА ВО
НАСТАВНО-НАУЧНАТА ОБЛАСТ СТОМАТОЛОШКА ПРОТЕТИКА НА
СТОМАТОЛОШКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на конкурсот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Стоматолошки факултет – Скопје, објавен во весниците „Нова Македонија“ и „Коха“ од 29.1.2026 година, за избор на наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научната област стоматолошка протетика, и врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет, бр. 02-776/1, донесена на 25.2.2026 година, формирана е Рецензентска комисија во состав: д-р Јадранка Бундевска, редовен професор на Стоматолошкиот факултет во Скопје, д-р Јулијана Николовска, редовен професор на Стоматолошкиот факултет во Скопје, и д-р Сашо Јовановски, редовен професор на Стоматолошкиот факултет во Скопје.

Како членови на Рецензентската комисија, по прегледувањето на доставената документација го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

1. Биографски податоци и образование

Кандидатот вонреден проф. д-р Благоја Даштевски е роден на 20.1.1966 година, во Скопје. Основно и средно образование завршил во Куманово, со одличен успех. Завршил Стоматолошки факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, на 24.6.1991 година, со просечен успех 8,48.

Се запишал на втор циклус (магистерски) студии по детска и превентивна стоматологија, од каде што по првата година се префрлил на стоматолошка протетика на Стоматолошкиот факултет, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје. Студиите ги завршил со просечен успех 9,42. Магистерскиот труд го пријавил за изработка на Клиниката за мобилна протетика на 29.10.2002 година, а на 5.7.2007 година го одбрал магистерскиот труд на тема: „Влијанието на водечките површини врз ретенционите сили кај парцијалната скелетирана протеза“.

Специјалистички студии од областа на стоматолошката протетика запишал во декември 1995 година на Стоматолошкиот факултет во Скопје. На 26.5.1999 година го положил специјалистичкиот испит и се стекнал со звањето специјалист по стоматолошка протетика.

Докторска дисертација пријавил на 20.10.2011 година, на Стоматолошкиот факултет во Скопје. Дисертацијата на тема: „Процена на предностите на CAD/CAM системот во однос со конвенционално изработени парцијални скелетирани протези“ ја одбрал на 2.7.2015 година, пред Комисија во состав: проф. д-р Јагода Бајевска, проф. д-р Билјана Капушевска, проф. д-р Јадранка Бундевска, проф. д-р Оливер Зајков и проф. д-р Љубен Гугувчевски, и со тоа ги исполнил условите за здобивање на научен степен – доктор на стоматолошки науки од областа на стоматолошката протетика.

Кандидатот активно се служи со англискиот јазик.

Од 1.10.1993 година е вработен на Катедрата за стоматолошка протетика при Стоматолошкиот факултет, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје и Клиниката за стоматолошка протетика, при ЈЗУ Универзитетски стоматолошки клинички центар „Св. Пантелејмон“ – Скопје.

На 5.7.2000 година бил избран во звањето помлад асистент. Рефератот за избор е објавен во Билтенот бр. 764 од 16.10.2000 година. Во 2004 година бил реизбран во истото звање на Стоматолошкиот факултет во Скопје при УКИМ, во областа мобилна стоматолошка протетика. Рефератот за избор е објавен во Билтенот бр. 848 од 30.3.2004 година.

На 16.6.2008 година е избран во звањето асистент на Стоматолошкиот факултет при УКИМ, од областа мобилна стоматолошка протетика. Рефератот за избор е објавен во Билтенот бр. 941 од 30.4.2008 година.

На 1.4.2010 година засновал двоен работен однос на Стоматолошкиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје и ЈЗУ Универзитетски стоматолошки клинички центар „Св. Пантелејмон“, на Клиниката за мобилна стоматолошка протетика.

За научен соработник на Катедрата за стоматолошка протетика на Стоматолошкиот факултет е избран во 2016 година. Рефератот за избор е објавен во Билтенот бр. 1127 од 15.6.2016 година.

За виш научен соработник на Катедрата за стоматолошка протетика на Стоматолошкиот факултет е избран во 2021 година. Рефератот за избор е објавен во Билтенот бр. 1237 од 1.5.2021.

За вонреден професор на Катедрата за стоматолошка протетика на Стоматолошкиот факултет е избран во 2025. Рефератот за последен избор е објавен во Билтенот бр. 1326 од 15.3.2025 година.

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатот од почетокот на кариерата, објавени во Билтен бр. 764/2000, бр. 848/2004, бр. 941/2008, бр. 1127/2016, бр. 1237/2021 и бр. 1326/2025, како и вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатот од последниот избор до денот на пријавата, врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот.

2. Научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатот од последниот избор до денот на пријавата

Наставно-образовна дејност

Во рамките на наставно-образовната дејност на УКИМ, изведува настава/вежби по предметите на прв циклус студии на студиската програма за доктори по дентална медицина, стручни забни техничари и стручни стоматолошки сестри на Стоматолошкиот факултет, како и теоретска настава за студентите од втор и трет циклус студии на Стоматолошкиот факултет. Исто така, активно е вклучен во изведувањето на теоретската и практичната клиничка едукација на специјалистичка настава за специјализантите по стоматолошка протетика, како и едукацијата за реализација на задолжителниот стаж на Клиниката за стоматолошка протетика.

Кандидатот изработил нови наставни програми за неколку предмети од прв, втор и трет циклус студии на Стоматолошкиот факултет.

Учествувал како член во комисија за оценка/одбрана на 3 докторски труда и 2 дипломски труда и во 4 комисији за полагање на специјалистички испит по специјалноста стоматолошка протетика.

Кандидатот е ментор на 4 специјалистички труда.

Кандидатот е автор на стручна монографија: „Дигитална изработка на CAD/CAM парцијални скелетирани протези – евалуација на апроксимални ретенциони сили“.

Научноистражувачка дејност

Д-р Благоја Даштевски има објавено вкупно 101 научен труд, а во периодот од последен избор има објавено 34 научни труда од стоматолошката област, од кои: 2 труда индексирани во научно списание индексирани во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank, 3 научни труда објавени во научно списание кое има импакт фактор за годината во која е објавен трудот, 6 научни труда со оригинални научни резултати, објавени во научно списание во кое трудовите подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор од најмалку три земји, 1 труд со оригинални научни резултати објавен во научно/стручно списание и 22 труда во зборници на научни собири.

Активностите кои припаѓаат во научноистражувачката дејност, релевантни за изборот, називите на трудовите, проектите и сл., наведени се во табелата во Анекс 2 од Правилникот за избор, со датуми и други релевантни податоци.

За тековниот конкурс за избор во научно звање, кандидатот ги пријавува следниве трудови за рецензија:

1. Stavreva N., Pancevska S., Spasova T. N., Mijoska A., Valjakova B.E., Jovanovski S., Dastevski B., Shapaska B. P., Bilibilova Z. E. Influence of shoulder and chamfer marginal design and

type of cement on fracture resistance of zirconia crowns. Hygienic Engineering and Design 2024, Volume 44, pp: 139-143.

2. Nadica Janeva, Saso Elencevski, Vesna Jurukovska-Sotarovska, Natasa Stavreva, Blagoja Dastevski, Aneta Angelovska, Mimoza Sulejmani, Bisera Lazarevska, Borjan Naumovski, Nikola Avramov. Compararive analysis of accuracy and precision in complete dentures fabricated using cad/cam vs. conventional. Acta Stomatologica Naissi, Vol. 40, br./no 90 str/p. 2873-2883, 2024.

3. Dashtevski B, Mijoska A, Petkov M, Janeva N, Gegovska Z. S, Zajkov O, Bogdanovski M, Arsova T, Dashtevska M. Difference in retention force of approximate guide surfaces between conventional and CAD/CAM removable partial dentures. Journal of Hygienic Engineering and Design 2023, Volume 42, pp: 307 – 314.

4. Dashtevski B., Stavreva N., Rizvanović A., Pejkovska Shahpaska B., Dashtevska M , Trendovska E. , Cana A. MULTIDISCIPLINARY CONTEMPORARY APPROACH IN COMPLEX ORTHODONTIC–PROSTHETIC REHABILITATION – CASE REPORT. APOLONIA 60-61 • pg. 80-89, December 2025.

5. Budima Pejkovska Shahpaska1, Marija Peeva Petrevska, Julijana Nikolovska, Blagoja Dastevski, Bruno Nikolovski, Katerina Zlatanovska, Julija Zarkova Atanasova, Meri Lazarova, Fatos Xhelili. IMPLANT SUPPORTED DENTAL PROSTHETIC CONSTRUCTIONS WITH THE USAGE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE – REVIEW ARTICLE. APOLONIA 60-61 • pg. 179-190 December 2025.

6. Bojadzieva Dimovska M, Dashtevski B, Mijoska A, Stavreva N, Bajraktarova Valjakova E. Periodontal aspects for achieving successful fixed prosthodontic treatment. Macedonian Dental Review 2025; 48 (12): 617.

Стручно-применувачка дејност и дејност од поширок интерес

Д-р Благоја Даштевски е член на уредувачки одбор на списанието на Академија за естетска стоматологија – Ендомак.

Активно е вклучен во стручно-применувачката работа на Клиниката за стоматолошка протетика при ЈЗУ Универзитетски стоматолошки клинички центар „Св. Пантелејмон“.

Член е на македонските стручни здруженија: Македонското стоматолошко друштво (МСД), Стоматолошката комора на Македонија (СКМ) и Здружението на доктори специјалисти по стоматолошка протетика на Македонија (ЗДССПМ), како и на Балканската стоматолошка асоцијација (BASS).

Стручно усовршување во странство има остварено на покана на проф. д-р Д. Стаменковиќ во 2000 година, во траење од три месеци на Стоматолошкиот факултет во Белград, Р Србија.

Активно учествува во изработка на „Базични критериуми за процена на орално здравје, Основни методи, превод на 4. издание, Скопје, 2006.

Автор е на книгата: Даштевски Б., Чепреганов М., Даштевски Бл., Чепреганова-Чанговска Т. „Дијагноза во стоматолошката протетика“. Академски печат, Скопје, 2012.

Учесник е во национален научен проект; „ПР Стратегија за промоција на Универзитетски стоматолошки клинички центар 2012 година“. Исто така, активно учествува и во меѓународен научен проект: „Проценка на состојбата на оралното здравје и потребниот третман кај населението од Република Македонија со примена на базичните критериуми на Светската здравствена организација (СЗО)“ (2004 – 2006). Главен истражувач: проф. д-р Елена Петкова, финансиран од Министерството за образование и наука.

Во четиригодишен период ја извршува функцијата претседател на синдикатот „Мајка Тереза“ при Стоматолошкиот клинички центар во Скопје, 2012 – 2016.

Во моментот е раководител на Клиниката за мобилна стоматолошка протетика на Универзитетскиот клинички центар и Мобилна заботехничка лабораторија.

Во Стоматолошката комора на Македонија, од 2014 до 2018 година, ја вршел функцијата член на Судот на честа. Делегат е во Собрание на Стоматолошката комора на Македонија од 2023 година и во моментот ја извршува функцијата претседател на Стоматолошката комора на Македонија.

Добитник е на Благодарница од Македонското стоматолошко друштво по повод 10 години од осамостојувањето, 2014, Скопје.

Добитник е на Благодарница за учество во работата и развојот на Стоматолошкиот факултет по повод одбележувањето на јубилејот 50, 60 и 65 години постоење на Стоматолошкиот факултет во Скопје.

Активно е вклучен во стручно-проименувачката работа на Стоматолошката комора како испитувач на стручните испити за добивање на лиценца за самостојна работа.

Оценка од самоевалуација

Кандидатот д-р Благоја Даштевски доби позитивна оценка од анонимно спроведената анкета на студентите на Стоматолошкиот факултет во Скопје.

ОБРАЗЕЦ 1
ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: Благоја Даштевски
Институција: Стоматолошки факултет – Скопје
Научна област: стоматолошка протетика

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО ЗВАЊЕ – РЕДОВЕН
ПРОФЕСОР

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
1	<p>Просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на студиите на прв и втор циклус за секој циклус посебно, односно има остварено просечен успех од најмалку 8,00 (осум) на интегрираните студии од првиот и вториот циклус *</p> <p>Просечниот успех на прв циклус изнесува: 8,48. Просечниот успех на втор циклус изнесува: 9,42.</p>	ДА
2	<p>Научен степен – доктор на науки од научната област за која се избира Назив на научната област: протетика, поле: стоматологија, подрачје: медицински науки и здравство.</p>	ДА
3	<p>Објавени најмалку шест рецензирани научни труда во референтна научна публикација согласно со ЗВО во последните пет години пред објавувањето на конкурсот за избор</p>	ДА
3.1	<p>Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование</p>	
	<p>1.Назив на научното списание: Acta Stomatologica Naissi Назив на електронската база на списанија: EBSCO, DOAJ, SCOPUS & EMcare Назив на трудот: Compararive analysis of accuracy and precision in complete dentures fabricated using cad/cam vs. conventional Датум на објава: 2024</p> <p>2.Назив на научното списание: JHED Journal of Hygienic Engineering and Design Назив на електронската база на списанија: EBSCO Назив на трудот: Influence of shoulder and chamfer marginal design and type of cement on fracture resistance of zirconia crowns Датум на објава: 2024</p>	ДА

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
	<p>3.Назив на научното списание: JHED Journal of Hygienic Engineering and Design Назив на електронската база на списанија: EBSCO Назив на трудот: Difference in retention force of approximate guide surfaces between conventional and CAD/CAM removable partial dentures Датум на објава: 2023</p> <p>4.Назив на научното списание: Apolonia Назив на електронската база на списанија: EBSCO, Index Copernicus Назив на трудот: MULTIDISCIPLINARY CONTEMPORARY APPROACH IN COMPLEX ORTHODONTIC–PROSTHETIC REHABILITATION – CASE REPORT Датум на објава: 2025</p> <p>5. Назив на научното списание: Apolonia Назив на електронската база на списанија: EBSCO, Index Copernicus Назив на трудот: IMPLANT SUPPORTED DENTAL PROSTHETIC CONSTRUCTIONS WITH THE USAGE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE – REVIEW ARTICLE Датум на објава: 2025</p>	
3.2	<p>Научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови</p>	ДА
	<p>6. Назив на научното списание: Macedonian Dental Review Меѓународен уредувачки одбор: Вкупно 43 членови; Македонија-16, Бугарија-2, Хрватска-4, Србија-6, Словенија-2, САД-1, Турција-1, В. Британија-1, Норвешка-1, Франција 2, Грција-1, БИХ-1, Финска-1, Либан-1, Австралија-1, Албанија-1, Република Српска-2 Назив на трудот: Periodontal aspects for achieving successful fixed prosthodontic treatment Датум на објава: 2025</p> <p>Назив на научното списание: Macedonian Dental Review Меѓународен уредувачки одбор: Вкупно 43 членови; Македонија-16, Бугарија-2, Хрватска-4, Србија-6, Словенија-2, САД-1, Турција-1, В. Британија-1, Норвешка-1, Франција 2, Грција-1, БИХ-1, Финска-1, Либан-1, Австралија-1, Албанија-1, Република Српска-2 Назив на трудот: Implant-prosthetic rehabilitation using the “all-on-four” treatment concept: A case report</p>	ДА

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
	Датум на објава: 2025	
3.5	Зборник на рецензирани научни трудови, презентирани на меѓународни академски собири каде што членовите на програмскиот или научниот комитет се од најмалку три земји	ДА
	<p>Назив на зборникот: Book of abstracts Назив на меѓународниот собир: 26th Congress of the Balkan Stomatological Society (BaSS) Имиња на земјите: Македонија, Босна и Херцеговина, Хрватска, Словенија, Србија, Црна Гора, Турција, Грција, Бугарија, Романија Наслов на трудот: Prosthodontic rehabilitation with monolithic zirconia- case report Година на објава: 2023</p> <p>Назив на зборникот: Book of abstracts Назив на меѓународниот собир: 26th Congress of the Balkan Stomatological Society (BaSS) Имиња на земјите: Македонија, Босна и Херцеговина, Хрватска, Словенија, Србија, Црна Гора, Турција, Грција, Бугарија, Романија Наслов на трудот: Adjunctive oral examination technology in prosthodontic patients Година на објава: 2023</p> <p>Назив на зборникот: Book of abstracts Назив на меѓународниот собир: 25th Congress of the Balkan Stomatological Society (BaSS) Имиња на земјите: Македонија, Босна и Херцеговина, Хрватска, Словенија, Србија, Црна Гора, Турција, Грција, Бугарија, Романија Наслов на трудот: econstruction of pink and white esthetics in maxillary incisors with zirconia – ceramic restorations Година на објава: 2022</p>	ДА
4	<p>Објавен рецензиран учебник, монографија, практикум или збирка задачи од научната област за која се избира ***</p> <p>1. Наслов на учебникот, монографијата, практикумот или збирката задачи: Дигитална изработка на CAD/CAM парцијални скелетирани протези – евалуација на апроксимални ретенциони сили. Благоја Даштевски Место и година на објава: Скопје, 2025</p>	ДА
5	Претходен избор во наставно-научно/научно звање вонреден професор , Билтен бр. 1326 од 15.3.2026 година	ДА
6	Има способност за изведување на високообразовна дејност	ДА

ОБРАЗЕЦ 2
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО И
НАСТАВНО-СТРУЧНО ЗВАЊЕ

Кандидат: Благоја Даштевски

Институција: Стоматолошки факултет – Скопје

Научна област: стоматолошка протетика

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.	Одржување на настава од прв циклус студии (*0,04):	
	<ul style="list-style-type: none"> • Анатомија и физиологија на цвакалниот систем 2 часа * 15 недели * 1 семестар * 0,04 = • Инструменти и апарати за заботехничка лабораторија 1 часа * 15 недели * 1 семестар * 0,04 = 0,6 • Дентална имплантологија 1 час 4 недели 1 семестар 0,04 = 0,16 	
	Вкупно:	1,96
2.	Одржување на настава од втор циклус стручни студии за ДДМ (*0,05):	
	2020/2021 – 2024/2025 II циклус (магистерски студии) <ul style="list-style-type: none"> • Актуелности во орофацијалната регија Зимски семестар 7.5 часа x 0.05 x 5 години Летен семестар 7.5 часа x 0.05 x 4,5 години 	
	II циклус на стручни студии по дентална медицина <ul style="list-style-type: none"> • Постапки и третман на пациенти за изработка на тотални протези – “Анатомски и функционални отпечатоци во мобилна протетика” - 2 часа 	
	II циклус стручни студии за забни техничари <ul style="list-style-type: none"> • Интегрирање на заботехнички материјали, апарати и инструменти во практиката – Восоци во мобилна заботехничка лабораторија - 3 часа • CAD/CAM протетички надоместоци Лабораториски фази за изработка на CAD/CAM парцијални скелетирани протези – 3 часа 	
	II циклус стручни спец. студии за забни техничари <ul style="list-style-type: none"> • Комплексни протези Паралелометриско планирање на скелетирана ПП (СПП) дефениција, елементи. 	
	Специјалистички студии по стоматолошка протетика <ul style="list-style-type: none"> 1 Специфичности кај 2 и 3 скелтна класа x 3 часа 2 Флексибилни мобилни протези – силиконски протези-Двodelни протези, Имедијатни протези x 3 часа 	
	Вкупно	5
3.	Одржување на настава за здравствена специјализација (*0,06)	
	(2021) 4 часа * 0,06 = 0,24 (2022) 4 часа * 0,06 = 0,24 (2023) 4 часа * 0,06 = 0,24 (2024) 4 часа * 0,06 = 0,24 (2025) 4 часа * 0,06 = 0,24	
	2024 - 3 часа * 0,06 = 0,18 2025 - 3 часа * 0,06 = 0,18	
	Вкупно	1,56
4.	Одржување на вежби (лабораториски, клинички, семинари) од прв циклус на студии (*0.03)	

	<ul style="list-style-type: none"> • 2020/2021 – 2024/2025 Клиничка мобилна протетика ДДМ VII семестар – 3 часа x 15 недели x 2 групи x 0.03 VIII семестар – 3 часа x 15 недели x 2 групи x 0.03 Дентална анатомија и морфологија II семестар - 2 часа x 15 недели x 1 групи x 0.03 Претклиничка мобилна протетика ДДМ II семестар (ТП) – 3 часа x 15 недели x 2 групи x 0.03 III семестар (ПП) – 3 часа x 15 недели x 1 група x 0.03 Скелетирана протеза 1 СЗТ V семестар - 4 часа x 15 недели x 2 групи x 0.03 Технологија на мобилни протези (ТП) СЗТ Всеместар - 6 часа x 15 недели x 3 групи x 0.03 Технологија на мобилни протези (ПП) СЗТ IV семестар - 6 часа x 15 недели x 3 групи x 0.03 5 години <p style="text-align: right;">Вкупно:</p>	157,5
	<ul style="list-style-type: none"> • 2020/2021-2024/2025 Зимски семестар Клиничка мобилна протетика ДДМ VII семестар – 3 часа x 7 недели x 1 група x 0.03 Претклиничка мобилна протетика III семестар (ТП) – 3 часа x 7 недели x 1 група x 0.03 Технологија на мобилни протези (ТП) СЗТ Всеместар - 6 часа x 7 недели x 1 група x 0.03 Скелетирана протеза 1 СЗТ V семестар - 4 часа x 7 недели x 2 групи x 0.03 <p style="text-align: right;">Вкупно:</p>	4,2
	<ul style="list-style-type: none"> Клиничка пракса – мобилна стоматолошка протетика • 2020/21 – 2024/2025 XI семестар 30 часа x 1 група x 0,03 x 5 години XII семестар 120 часа x 1 група x 0,03 x 5 години XII семестар 120 часа x 1 група x 0,03 x 5 години <p style="text-align: right;">Вкупно:</p>	40,5
5.	Одржување на менторска настава за здравствена клиничка практика (*0,06)	
	<ul style="list-style-type: none"> 2020/2021 – 2024/25 2 стажанти x 8 недели x 0,06 x 5 години 	4,8
6.	Консултации со студенти (* 0.002)	
	<ul style="list-style-type: none"> 2020/2021 – 2024/25 Просечен број на студенти 20 x 0.002 x 5 години 	0,2
7.	Консултации со студенти во рамките на здравствена клиничка практика (* 0.2)	
	<ul style="list-style-type: none"> 2020/2021 – 2024/2025 10 x 0,2 x 5 години 	10
8.	Пакет материјали за одреден предмет (*1)	
	<ul style="list-style-type: none"> Компјутерски модел за испитни прашања за ДДМ по предметите - Предклиничка мобилна протетика - Клиничка мобилна протетика 	2
9.	Член на комисија за оцена или одбрана на дипломска работа (*0,1)	
	<ul style="list-style-type: none"> 1.Одлука бр. 10-2299/2 2.Одлука бр. 10-2618 /2 	0,2
10.	Ментор на специјалистичка работа (*1)	

	1.Маја Богдановски, решение бр. 08-55/2 2.Татјана Арсова, решение бр. 08-184/2 3.Иван Петковски, решение бр. 08-139/2 4.Алма Ризвановиќ, решение бр. 08-152/4 5.Маја Панева, решение бр. 08-311/2 6.Гајур Шабани, решение бр. 08-198/4	6,0
11.	Член на комисија за оцена или одбрана на докторски труд (*0,7)	
	1.Мимоза Сулејмани, решение бр. 02/3879/3 2.Венци Карапеев, решение бр. 02-1585/3 3.Ирина Трајковска Зареска, решение бр. 02-3879/3	2,1
12.	Член на комисија за оцена и одбрана на специјалистичка работа (*0,2)	
	1.Зоран Арсовски, решение бр. 08-463/1 2.Горан Затуровски, решение бр. 08-450/1 3.Веранда Азизи, решение бр. 08-205/3 4.Доминика Славкоска, решение бр. 08-10/1	0,8
	Вкупно	236,82

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
	Магистерски труд: „Влијанието на водечките површини врз ретенционите сили кај парцијалната скелетирана протеза“, 2007 година.	
	Докторска дисертација: „Процена на предностите на CAD/CAM системот во однос со конвенционално изработени парцијални скелетирани протези“, 2015 година.	
1.	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно списание кое нема импакт-фактор за годината во која е објавен трудот, во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank, MathSciNet (Mathematical Reviews), Zentralblatt fur Mathematik и Реферативный журнал "Математика" или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование (*5)	
	Dashtevski B. , Stavreva N., Rizvanović A., Pejkovska Shahpaska B., Dashtevska M , Trendovska E. , Cana A. MULTIDISCIPLINARY CONTEMPORARY APPROACH IN COMPLEX ORTHODONTIC-PROSTHETIC REHABILITATION – CASE REPORT. APOLONIA 60-61 • pg. 80-89, December 2025	3
	Budima Pejkovska Shahpaska1, Marija Peeva Petrevska, Julijana Nikolovska, Blagoja Dastevski , Bruno Nikolovski, Katerina Zlatanovska, Julija Zarkova Atanasova, Meri Lazarova, Fatos Xhelili. IMPLANT SUPPORTED DENTAL PROSTHETIC CONSTRUCTIONS WITH THE USAGE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE – REVIEW ARTICLE. APOLONIA 60-61 • pg. 179-190 December 2025	3
2.	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно списание кое има импакт-фактор за годината во која е објавен трудот, во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое е индексирано во најмалку една електронска база на списанија со трудови достапна	

	на интернет, како што се: Ebsco, Emerald, Scopus, Web of Science, Journal Citation Report, SCImago Journal Rank или друга база на списанија која ќе ја утврди Националниот совет за високо образование (*8+IF)	
	Nadica Janeva, Saso Elencevski, Vesna Jurukovska-Sotarovska, Natasa Stavreva, Blagoja Dastevski , Aneta Angelovska, Mimoza Sulejmani, Bisera Lazarevska, Borjan Naumovski, Nikola Avramov. Compararive analysis of accuracy and precision in complete dentures fabricated using cad/cam vs. conventional. Acta Stomatologica Naissi, Vol. 40, br./no 90 str/p. 2873-2883, 2024.	4,9
	Dashtevski B , Mijoska A, Petkov M, Janeva N, Gegovska Z. S, Zajkov O, Bogdanovski M, Arsova T, Dashtevska M. Difference in retention force of approximate guide surfaces between conventional and CAD/CAM removable partial dentures. Journal of Hygienic Engineering and Design 2023, Volume 42, pp: 307 – 314.	5,2
	Stavreva N., Pancevska S., Spasova T. N., Mijoska A., Valjakova B.E., Jovanovski S., Dastevski B. , Shapaska B. P., Bilibilova Z. E. Influence of shoulder and chamfer marginal design and type of cement on fracture resistance of zirconia crowns. Hygienic Engineering and Design 2024, Volume 44, pp: 139-143.	5,2
3.	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови (*5)	
	Mijoska A., Trpeska V., Bajraktarova Valjakova E., Petkov M., Dastevski B., Jovanovski S. Conservative treatment of the masseter muscle hypertrophy associated with temporomandibular joint disorder. International Scientific Conference in dentistry 2024 Novi Sad, Srbija, 20-21 September.	3
	Mijoska A., Kovacevska G., Jovanovski S., Jurukovska Sotarovska V., Dastevski B. , Petkov M., Srbinovska D., Trpevska V. Secondary caries susceptibility in prosthodontics correlated to marginal gap. 10 th international conference on business, technologi and innovation 29-30 October, 2021, Kosovo.	3
	Mijoska A., Jovanovski S., Pancevska S., Bajraktarova Valjakova E., Jurukovska Sotarovska V., Dastevski B. , Petkov M., Naumovski B., Srbinoska D., Trpevska V. Evaluation of the marginal fit in fixed prosthodontics. Macedonian Dental Review 2021, 2-3: pp.33-38	3
	A. Mijoska, G. Kovacevska, S. Jovanovski, E. Bajraktarova Valjakova, B. Dastevski, M. Petkov, D. Srbinoska, V. Trpevska. Evaluation of the oral health status in geriatric patient. ARCHIVES OF PUBLIC HEALTH , vol 14 No1. 2022.	3
	Paneva M, Pavloski C, Manevski P, Dashtevski B , Petkov M., Mijoska A, Janeva N, Jurukovska Shotarovska V., Lazov K. Implant-prosthetic rehabilitation using the “all-on-four” treatment concept: A case report. Macedonian Dental Review. 2025; 48 (1-2): 58-63.	3
	Bojadzieva Dimovska M, Dashtevski B , Mijoska A, Stavreva N, Bajraktarova Valjakova E. Periodontal aspects for achieving successful fixed prosthodontic treatment. Macedonian Dental Review 2025; 48 (12): 617.	4,2

4.	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно/стручно списание (3)	
	А. Мијоска, С. Јовановски, С. Панчевска, Н. Ставрева, Е. Бајрактарова Валјакова, М.Петков, Б. Даштевски, В. Трпевска, Б. Пејковска Шахпаска. Евалуација на дентален статус и орално здравје кај геријатриски пациенти во Република Македонија. VOX dentarii 1:26-30, 2023.	1,8
5.	Апстракти објавени во зборник на меѓународна конференција (*1)	
	Mijoska A., Kovacevska G., Jovanovski S., Jurukovska Sotarovska V., Dastevski B. , Petkov M., Srbinovska D., Trpevska V. Secondary caries susceptibility in prosthodontics correlated to marginal gap. 10 th international conference on business, technology and innovation 29-30 October, 2021, Kosovo. Abstract Book.	1
	Dastevski B. , Mijoska A, Petkov M, Valjakova-Bajraktarova E, Jurukovska Sotarovska V. CAD/CAM or conventional removable partial denture. 20. Kongres stomatologa Srbije 30 Sep. - 3 Okt. 2021, Beograd.	1
	Mijoska A, Kovacevska G, Valjakova-Bajraktarova E, Kokoceva Ivanovska O, Zabokova Bilbilova E, Dastevski B. , Petkov M. Hybrid overdentures – cotemporary solution over implants in lower jaw. . 20. Kongres stomatologa Srbije 30 Sep - 3 Okt. 2021, Beograd.	1
	Mijoska A, Jovanovski S, Srbinovska D, Trpeska V, Dastevski B. , Petkov M. Velscope instrument for detection of oral soft tissue condition in prosthodontic patients. Latin American conference on natural and applied sciences Nov. 5-6, 2021, Mexico	1
	Petkov M., Muratovska I., Mijoska A., Jurukovska V., Dastevski B. Reconstruction of pink and white esthetics in maxillary incisors with zirconia – ceramic restorations. P.249, 25 th BaSS 2022, Sarajevo BiH.	1
	Jurukovska S. V., Kapusevska B., Dastevski B. , Petkov M., Evrosimovska B. The effect of stress on the vertical jaw ratio of people who wear total denture – A case study. 29 th Congres of Macedonian Dental Society with international participation 15-18 September 2022, Ohrid.	1
	Petkov M., Petkov M., Mijovska A., Naumovski B., Sabanov E., Dastevski B. Formation of interdental papilla in maxillary aesthetic region – Case report. 29 th Congres of Macedonian Dental Society with international participation 15-18 September 2022, Ohrid.	1
	Emilija Bajraktarova Valjakova, Aneta Mijoska, Blagoja Dashtevski, Natasha Stavreva, Cvetanka Bajraktarova Misevska. HYPOHIDROTIC ECTODERMAL DYSPLASIA: PROSTHODONTIC TREATMENT OF THREE BROTHERS. P. 225. 25th BaSS 2022, Sarajevo BiH.	1
	Mijoska A., Pancevska S., Jovanovski S., Stavreva N., Bajraktarova V. E., Petkov M., Jurukovska S.V., Dastevski B. Adjunctive oral examination technology in prosthodontic patients. 26 th Congres of the BaSS 11-14 May 2023, Skopje N. Macedonia	1
	Marjan P., Mijoska A., Dastevski B., Sotarovska J. V., Daci A., Naumovski B. Prosthodontic rehabilitation with monolithic zirconia-case report. 26 th Congres of the BaSS 11-14 May 2023, Skopje N. Macedonia	1
	Stavreva N., Spasova T. N., Radojkova V., Nikolovski B., Trpevska V., Janeva N. Uticaj preparacije sa pravougaonom i olukovidnom stepenicomna frakturnu otpornost cirkonijumske krunice in vitro	1

	studija. Dental Naissa'24; 5-7.04.2024, Nis, Serbia. Abstract Book pp:68.	
	Janeva N., Sotarovska J.V., Dastevski B. , Stavreva N., Janev E., Lazarevska. Use of recording metod as a alternative for fabricating CAD/CAM Complete Dentures. Dental Naissa'24; 5-7.04.2024, Nis, Serbia. Abstract Book pp:69.	1
6.	Учество на научен/стручен собир со реферат – усна презентација (*1)	
	Dastevski B. , Mijoska A, Petkov M, Valjakova-Bajraktarova E, Jurukovska Sotarovska V. CAD/CAM or conventional removable partial denture. 20. Kongres stomatologa Srbije 30 Sep. - 3 Okt. 2021, Beograd.	1
	Mijoska A, Kovacevska G, Valjakova-Bajraktarova E, Kokoceva Ivanovska O, Zabokova Bilbilova E, Dastevski B. , Petkov M. Hibrid overdentures – cotemporary solution over implants in lower jaw. . 20. Kongres stomatologa Srbije 30 Sep - 3 Okt. 2021, Beograd.	1
	Mijoska A, Jovanovski S, Jurukovska Sotarovska V, Dastevski B. , Srbinovska D. Secondary caries susceptibility in prosthodontics correlated to marginal gap. 10 th International Conference on Busines, Technology and Innovation Okt. 29-30, 2021, Prishtina.	1
	Mijoska A, Jovanovski S, Srbinovska D, Trpeska V, Dastevski B. , Petkov M. Velscope instrument for detection of oral soft tissue condition in prosthodontic patients. Latin American conference on natural and applied sciences Nov. 5-6, 2021, Mexico	1
	Mijoska A., Pancevska S., Jovanovski S., Stavreva N., Bajraktarova V. E., Petkov M., Jurukovska S.V., Dastevski B. Adjunctive oral examination technology in prosthodontic patients. 26 th Congres of the BaSS 11-14 May 2023, Skopje N. Macedonia	1
7.	Учество на научен/стручен собир со реферат – постер-презентација (*0.5)	
	Stavreva N., Spasova T. N., Radojkova V., Nikolovski B., Trpevska V., Janeva N. Uticaj preparacije sa pravougaonom i olukovidnom stepenicomna frakturnu otpornost cirkonijumske krunice in vitro studija. Dental Naissa'24; 5-7.04.2024, Nis, Serbia. Abstract Book pp:68.	0,5
	Janeva N., Sotarovska J.V., Dastevski B. , Stavreva N., Janev E., Lazarevska. Use of recording metod as a alternative for fabricating CAD/CAM Complete Dentures. Dental Naissa'24; 5-7.04.2024, Nis, Serbia. Abstract Book pp:69.	0,5
	Petkov M., Muratovska I., Mijoska A., Jurukovska V., Dastevski B. Reconstruction of pink and white esthetics in maxillary incisors with zirconia – ceramic restorations. P.249, 25 th BaSS 2022, Sarajevo BiH.	0,5
	Marjan P., Mijoska A., Dastevski B., Sotarovska J. V., Daci A., Naumovski B. Prosthodontic rehabilitation with monolithic zirconia-case report. 26 th Congres of the BaSS 11-14 May 2023, Skopje N. Macedonia	0,5
	Emilija B., Aneta M., Blagoja D., Natasha S., Cvetanka BM. Hypohidrotic ectodermal dysplasia: Prosthodontic treatment of three brothers. P.249, 25 th BaSS 2022, Sarajevo BiH	0,5
	ВКУПНО	61,8

СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
1.	Стручна монографија (*8)	

	Дигитална изработка на CAD/CAM парцијални скелетирани протези – евалуација на апроксимални ретенциони сили. Тренч ДОО – Скопје, 2025.	8
2.	Завршена специјализација во областа на медицинските науки и здравството (*2)	
	Специјалист во областа стоматолошка протетика, 1999 година	2
	Вкупно	10

ДЕЈНОСТИ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.	Награда за научни постигнувања од струкова организација (*3)	
	- Благодарница по повод 10 години од осамостојувањето на Македонското стоматолошко друштво, 2025 - Благодарница по повод 65 години постоење на УКИМ – Стоматолошки факултет – Скопје. За придонес во развојот и афирмацијата на Стоматолошкиот факултет во Скопје. (Скопје, 2024)	6
4.	Учество во комисии и тела на државни и други органи (*1)	
	<ul style="list-style-type: none"> • Раководител на Клиника за мобилна стоматолошка протетика, Универзитетски клинички центар • Раководител на Мобилна заботехничка лабораторија • Делегат во Собрание на Стоматолошката комора на Македонија • Претседател на Стоматолошката комора на Македонија • Работна група на Комисија за акредитација на УСКЦ „Св. Пантелејмон“ – Скопје • Основач на Академија за естетска стоматологија (ИАДЦ) • Комисија за селекција на здравствен работник на УСКЦ „Св. Пантелејмон“ – Скопје • Комисија за самоevaluација на УКИМ, Стоматолошки факултет – Скопје 	8
5.	Член на уредувачки одбор на меѓународно научно/стручно списание (*1)	
	Член на меѓународен уредувачки одбор на списанието Journal of academy of aesthetic dentistry	1
	Воведување на нова лабораториска/клиничка или јавноздравствена метода во областа на медицинските науки и здравството (*1)	
	<ul style="list-style-type: none"> - Примена на кад кам технологија во изработка на скелетирани протези - Скенирање на модели - Софтверско планирање - Машинско режење на кад кам блокови 	4
6.	Членство во меѓународна организација која поддржува/организира научноистражувачка дејност (*0,5)	
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Член на Здружението на доктори специјалисти по стоматолошка протетика на Македонија (ЗДССПМ). 2. Член на Македонското стоматолошко друштво (МСД). 3. Член на Стоматолошката комора на Македонија (СКМ). 4. Член на Балканската стоматолошка асоцијација (BASS). 	2
	Вкупно	21

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	236,82
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	61,8
СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ	10
ДЕЈНОСТИ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС	21
Вкупно	329,62

Членови на Комисијата

Проф. д-р Јадранка Бундевска, претседател, с.р.

Проф. д-р Јулијана Николовска, член, с.р.

Проф. д-р Сашо Јовановски, член, с.р.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на целокупната доставена документација и личното познавање на кандидатот, Рецензентската комисија позитивно ја вреднува и ја оценува наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност, како и дејноста од поширок интерес на д-р Благоја Даштевски.

Врз основа на изнесените податоци за севкупната активност на кандидатот од последниот избор до денес, Комисијата заклучи дека д-р Благоја Даштевски поседува научни и стручни квалитети и според Законот за високото образование и Правилникот за посебните услови и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и демонстратори на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ги исполнува сите услови да биде избран во звањето редовен професор во научната област стоматолошка протетика.

Според гореизнесеното, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Стоматолошкиот факултет во Скопје, д-р Благоја Даштевски да биде избран во звањето редовен професор во научната област стоматолошка протетика.

Членови на Комисијата

Проф. д-р Јадранка Бундевска, претседател, с.р.

Проф. д-р Јулијана Николовска, член, с.р.

Проф. д-р Сашо Јовановски, член, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА
НА РАКОПИСОТ „ETHICS IN DENTISTRY“ ОД АВТОРИТЕ ПРОФ. Д-Р
ЈУЛИЈАНА НИКОЛОВСКА И НАСЛ. ДОЦ. Д-Р ВЛАТКО КОКОЛАНСКИ

Врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет на Стоматолошкиот факултет во Скопје, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр. 02-400/1 од 29.1.2026 година, за членови на Рецензентската комисија за рецензирање на учебникот „Ethics in dentistry“ од авторите: проф. д-р Јулијана Николовска и насл. доц. д-р Влатко Коколански, наменет за студентите на Стоматолошкиот факултет во Скопје, за предметот Medical ethics and psychology, избрани се проф. д-р Дејан Донев и проф. д-р Киро Ивановски.

По добивањето на ракописот и неговото детално разгледување и анализа, до Наставно-научниот совет на Стоматолошкиот факултет во Скопје, рецензентите го поднесуваат следниов

ИЗВЕШТАЈ

I ОПШТ ДЕЛ

Основни податоци за ракописот

Назив на ракописот:	Ethics in dentistry
Назив на предметната програма:	Medical ethics and psychology
Назив на студиската програма:	Integrated studies in dental medicine
Фонд на часови и ЕКТС-кредити (доколку ракописот е наменет за повеќе предмети, да се наведат сите предмети):	Предметот Medical ethics and psychology има 30 часа теоретска настава и 2 ЕКТС-кредита
Предметот Medical ethics and psychology на Стоматолошкиот факултет е задолжителен предмет со фонд на часови – 30, број на ЕКТС-кредити – 2 и се слуша во I (прв) семестар.	
Реден број на изданието:	прво издание
Општи податоци за ракописот:	Ракописот кој е предаден на рецензија содржи 107 страници (формат А4), напишани на компјутер, со големина на фонтот 12. Текстот е поделен во три поглавја, придружени со вовед, анекси и библиографија. Секое поглавје е поделено на неколку потпоглавја, со цел поголема јасност на содржината и добро структурирана систематска организација, кои содржат табели.

РЕЦЕНЗЕНТИ

Проф. д-р Дејан Донев, с.р.
Проф. д-р Киро Ивановски, с.р.

II ПОСЕБЕН ДЕЛ ОД РЕЦЕНЗЕНТОТ: ПРОФ. Д-Р ДЕЈАН ДОНЕВ

<p>Краток опис на содржината:</p>	<p>Учебникот „Ethics in Dentistry“ ја разгледува примената на етичките норми во секојдневната стоматолошка практика. Тој се состои од три главни поглавја, проследени со вовед, прилози и библиографија, при што секое поглавје е поделено на повеќе потпоглавја за поголема јасност и систематичност.</p> <p>Во првото поглавје се обработуваат основните поими и теории во етиката, односот меѓу етиката и моралот, историјата на медицинската етика и нејзината поврзаност со биоетиката. Посебно внимание е посветено на доминантните етички теории, како и на деонтологијата на здравствените работници и односот лекар – пациент.</p> <p>Второто поглавје е посветено на професионалната етика во стоматолошката медицина, со практично објаснување на комуникациските вештини и принципите што се применуваат во секојдневната клиничка работа. Нагласени се специфичностите на стоматолошката практика, кодексот на однесување и етичките стандарди, со цел да се обезбеди правилен професионален однос кон пациентите и да се изгради доверба и професионален интегритет.</p> <p>Третото поглавје ги разгледува односите меѓу стоматолозијата, етиката и општеството, како и правата на пациентите. Особено внимание е посветено на етичките аспекти на научните истражувања, како лабораториски (in vitro), така и клинички (in vivo), при што се нагласува значењето на почитувањето на етичките стандарди, заштитата на доверливоста и зачувувањето на личниот интегритет на пациентите.</p>
<p>Оцена за усогласеноста со предметната програма:</p>	<p>Учебникот е во целост усогласен со наставната содржина на предметот.</p>
<p>Предлози за потребни корекции:</p>	<p>Во учебникот не се потребни дополнителни корекции, Medical ethics and psychology, за делот кој ја обработува етиката во стоматолозијата.</p>
<p>Оцена на ракописот:</p>	<p>Ракописот е јасно структуриран, научно заснован и педагошки приспособен на студентската популација.</p>
<p>Категоризација:</p>	<p>учебник</p>
<p>Заклучок со предлог за оправданоста за објавување:</p>	<p>Ракописот кој е предаден на рецензија содржи 107 страници (формат А4), напишани на компјутер, со големина на фонтот – 12. Текстот е поделен во три поглавја, придружени со вовед, анекси и библиографија. Секое поглавје е поделено на неколку потпоглавја, со цел поголема јасност на</p>

	<p>содржината и добро структурирана систематска организација, кои содржат табели. Учебникот целосно ја оправдува намената и ќе претставува соодветен наставен ресурс за студентите кои го изучуваат предметот Medical ethics and psychology од студиската програма Integrated studies in dental medicine.</p>
--	---

Врз основа на изнесеното, чест ми е и задоволство овој ракопис да го поддржам и да го предложам да се отпечати како учебник по предметот Medical ethics and psychology од студиската програма Integrated studies in dental medicine, примарно наменет за студентите на Стоматолошкиот факултет во Скопје.

Во Скопје, 9.3.2026 година

РЕЦЕНЗЕНТ
Проф. д-р Дејан Донеv, с.р.

III ПОСЕБЕН ДЕЛ ОД РЕЦЕНЗЕНТОТ: Д-Р КИРО ИВАНОВСКИ

<p>Краток опис на содржината:</p>	<p>Учебникот „Ethics in Dentistry“ ја обработува примената на етичките принципи во современата стоматолошка практика. Делото е структурирано во три поглавја, придружени со вовед, прилози и селектирана библиографија. Секое поглавје е дополнително поделено на повеќе потпоглавја, што овозможува прегледна организација и систематско изложување на материјалот.</p> <p>Во првото поглавје се претставени основните концепти и теоретски пристапи во етиката. Се разгледуваат значењето и односот меѓу поимите етика и морал, историскиот развој на медицинската етика и нејзината поврзаност со биоетиката. Исто така, се анализираат најзначајните етички теории, кои понатаму се поврзуваат со практичната примена во деонтологијата на здравствените работници и во односот меѓу стоматологот и пациентот.</p> <p>Второто поглавје е посветено на професионалната етика во стоматолошката медицина и ги обработува комуникациските вештини и етичките принципи што се применуваат во секојдневната клиничка практика. Особен акцент е ставен на специфичностите на стоматолошката професија, кодексот на професионално однесување и етичките стандарди што треба да се почитуваат во работата со пациентите. На овој начин се даваат насоки за правилно професионално однесување и за градење доверба, интегритет и професионален углед.</p> <p>Третото поглавје ја разгледува поврзаноста меѓу стоматологијата, етиката и општеството, како и прашањата поврзани со правата на пациентите. Посебно внимание е посветено на етичките аспекти на научноистражувачката работа, како во лабораториски услови (<i>in vitro</i>), така и во клинички истражувања со пациенти (<i>in vivo</i>). Се нагласува потребата од строго почитување на етичките принципи, заштита на доверливоста и зачувување на достоинството и личниот интегритет на пациентите.</p>
<p>Оцена за усогласеноста со предметната програма:</p>	<p>Во учебникот не се потребни дополнителни корекции, Medical ethics and psychology, за делот кој ја обработува етиката во стоматологијата.</p>
<p>Предлози за потребни корекции:</p>	<p>Во учебникот не се потребни дополнителни корекции, Medical ethics and psychology, за делот кој ја обработува етиката во стоматологијата.</p>
<p>Оцена на ракописот:</p>	<p>Ракописот е јасно структуриран, научно заснован и педагошки приспособен на студентската популација.</p>

Категоризација:	учебник
Заклучок со предлог за оправданоста за објавување:	Ракописот кој е предаден на рецензија содржи 107 страници (формат А4), напишани на компјутер, со големина на фонтот – 12. Текстот е поделен во три поглавја, придружени со вовед, анекси и библиографија. Секое поглавје е поделено на неколку потпоглавја, со цел поголема јасност на содржината и добро структурирана систематска организација, кои содржат табели. Учебникот целосно ја оправдува намената и ќе претставува соодветен наставен ресурс за студентите кои го изучуваат предметот Medical ethics and psychology од студиската програма Integrated studies in dental medicine.

Врз основа на изнесеното, чест ми е и задоволство овој ракопис да го поддржам и да го предложам да се отпечати како учебник по предметот Medical ethics and psychology од студиската програма Integrated studies in dental medicine, примарно наменет за студентите на Стоматолошкиот факултет во Скопје.

Во Скопје, 9.3.2026 година

Рецензент

Проф. д-р Кирил Ивановски, с.р.

Прилој бр. 3

**РЕЦЕНЗИЈА
НА РАКОПИСОТ „ORAL HYGIENE“ ОД АВТОРКИТЕ МАЈА ПАНДИЛОВА И
КРИСТИНА МИТИЌ**

Врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет на Стоматолошкиот факултет, бр. 02-779/1, за членови на Рецензентската комисија за рецензирање на учебникот „Oral Hygiene“ од авторките: Маја Пандилова и Кристина Митиќ, наменет за студентите на програмата за доктори на денална медицина на англиски јазик, за предметот Oral Hygiene, избрани се проф. Снежана Пешевска и проф. Емилија Стефановска.

По добивањето на ракописот и неговото детално разгледување и анализа, до Наставно-научниот совет на Стоматолошкиот факултет во Скопје, рецензентите го поднесуваат следниов

ИЗВЕШТАЈ

I Општ дел

Основни податоци за ракописот

Назив на ракописот:	Oral hygiene
Назив на предметната програма:	Oral hygiene
Назив на студиската програма:	Integrated studies in dental medicine
Фонд на часови и ЕКТС-кредити (доколку ракописот е наменет за повеќе предмети, да се наведат сите предмети):	45 часа и 3 ЕКТС-кредити
Предметот Oral hygiene на Стоматолошкиот факултет е задолжителен предмет со фонд на часови – 15+30, број на ЕКТС-кредити – 3 и се слуша во 4. семестар.	
Реден број на изданието:	прво издание
Општи податоци за ракописот:	Ракописот кој е предаден на рецензија содржи 128 страници (формат А4), напишани на компјутер, со големина на фонтот – 12. Текстот е поделен во 13 поглавја и содржи 32 слики и 5 табели.

РЕЦЕНЗЕНТИ

**Проф. д-р Снежана Пешевска, с.р.
Проф. д-р Емилија Стефановска, с.р.**

II ПОСЕБЕН ДЕЛ ОД РЕЦЕНЗЕНТОТ: ПРОФ СНЕЖАНА ПЕШЕВСКА

<p>Краток опис на содржината:</p>	<p>Учебникот Oral Hygiene претставува современ, систематизиран и научно заснован наставен материјал, наменет, пред сè, за студенти по стоматологија, запишани на студии на англиски јазик. Делото обработува фундаментални аспекти на оралната хигиена како клучен сегмент на превентивната стоматологија и општото здравје.</p> <p>Содржината е логично структурирана и опфаќа теми од суштинско значење, вклучувајќи: историјат на средствата за орална хигиена, процес на имплементација на оралнохигиенска грижа, земање анамнеза и проценка на пациентот, микробиологија и формирање на дентален плак, видови депозити на забите и нивното клиничко значење.</p> <p>Посебна вредност на учебникот претставува интеграцијата на теоретските основи со практичните клинички насоки, што овозможува студентите да развијат клиничко размислување и компетенции за ефективна контрола на плак и мотивација на пациентите. Текстот е јасен, прецизен и терминолошки усогласен со современата стоматолошка литература. Содржината се базира на принципи на доказно базирана стоматологија и ги следи современите превентивни стратегии.</p> <p>Учебникот има значајна едукативна вредност бидејќи:</p> <ul style="list-style-type: none"> • поттикнува превентивен пристап во клиничката практика, • ја нагласува важноста на индивидуализирана грижа за пациентот, • развива критичко размислување кај студентите, • ја поврзува оралната хигиена со системското здравје. <p>Врз основа на научната релевантност, методолошката систематичност и педагошката применливост, учебникот претставува квалитетен наставен ресурс и може успешно да се користи во додипломската стоматолошка едукација.</p> <p>Учебникот Oral Hygiene претставува современо и стручно издание кое значително ќе придонесе во едукацијата на студентите и унапредувањето на превентивната стоматолошка практика.</p>
<p>Оцена за усогласеноста со предметната програма:</p>	<p>Учебникот е во целост усогласен со наставната програма.</p>

Предлози за потребни корекции:	нема
Оцена на ракописот:	<p>Ракописот Oral Hygiene претставува стручно и методолошки добро структуриран учебен материјал, наменет за студенти по стоматологија и орална хигиена. Содржината е систематски организирана, ги опфаќа сите релевантни теми од областа на оралната хигиена и овозможува јасно поврзување помеѓу теоретските знаења и клиничката практика.</p> <p>Текстот е напишан со јасен и разбирлив стручен јазик, проследен со соодветни илустрации, табели и клинички насоки, кои ја зголемуваат неговата практична вредност. Ракописот ги следи современите научни сознанија и педагошки принципи, што го прави соодветен за употреба во наставниот процес.</p> <p>Се оценува како квалитетен, современ и педагошки оправдан учебник.</p>
Категоризација:	учебник
Заклучок со предлог за оправданоста за објавување:	<p>Ракописот кој е предаден на рецензија содржи 128 страници (формат А4), напишани на компјутер, со големина на фонтот – 12. Текстот е поделен во 13 поглавја (вклучувајќи ја литературата) и содржи 32 слики и 5 табели.</p> <p>Ракописот Oral Hygiene претставува целосно оформен наставен материјал, кој ги интегрира современите научни сознанија со практичната клиничка примена. Неговата јасна структура, методолошка прегледност и присуството на клинички насоки, илустрации и практични задачи овозможуваат систематско учење и развој на професионални компетенции кај студентите.</p> <p>Делото има висока стручна, научна и педагошка вредност и претставува значаен придонес кон стоматолошката едукација.</p> <p>Објавувањето на ракописот е целосно оправдано, бидејќи ќе обезбеди современ и стандардиран наставен ресурс, ќе го олесни практичното усовршување на студентите и ќе придонесе кон подобрување на квалитетот на оралноздравствената едукација.</p>

Врз основа на изнесеното, чест ми е и задоволство овој ракопис да го поддржам и да го предложам да се отпечати како учебник по предметот Oral Hygiene, примарно наменет за студентите на Стоматолошкиот факултет.

Во Скопје, 4.3.2026 година

РЕЦЕНЗЕНТ

Проф. д-р Снежана Пешевска, с.р.

III. ПОСЕБЕН ДЕЛ ОД РЕЦЕНЗЕНТОТ: ПРОФ. ЕМИЛИЈА СТЕФАНОВСКА

<p>Краток опис на содржината:</p>	<p>Учебникот Oral Hygiene претставува јасно структуриран и современ наставен материјал, кој ги обработува основните принципи на одржување на оралното здравје и превенција на оралните заболувања.</p> <p>Материјалот ги опфаќа клучните области на оралната хигиена, вклучувајќи формирање на дентален плак, клиничка проценка на пациентот, процес на планирање и спроведување на оралнохигиенска терапија и видови депозити на забите. Особено е значајно што учебникот ги поврзува теоретските знаења со практичните клинички процедури и насоки за едукација и мотивација на пациентите.</p> <p>Текстот е напишан на разбирлив и стручен начин, со јасна терминологија и логична организација на содржината, што го прави соодветен за студенти во раните фази на нивната стоматолошка едукација.</p> <p>Овој учебник ќе им помогне на студентите да ги разберат основите на превентивната стоматологија, да стекнат клинички вештини за контрола на плак и да развијат професионален пристап кон пациентите.</p> <p>Oral Hygiene претставува корисен и практично применлив учебник, кој ќе придонесе за подобро разбирање и примена на принципите на оралната хигиена во клиничката практика.</p>
<p>Оцена за усогласеноста со предметната програма:</p>	<p>Учебникот е во целост усогласен со наставната програма.</p>
<p>Предлози за потребни корекции:</p>	<p>нема</p>
<p>Оцена на ракописот:</p>	<p>Ракописот Oral Hygiene претставува современ и стручно изработен наставен материјал, кој значајно придонесува кон едукацијата на студентите по стоматологија. Темите се логично распоредени и ја следат наставната програма, овозможувајќи постепено усвојување на знаењата и развој на клинички вештини.</p> <p>Авторите успешно ја интегрираат теоријата со практичната примена преку клинички примери, практични насоки и визуелни прикази. Илустрациите и табеларните прикази ја олеснуваат разбирливоста и го поттикнуваат активното учење.</p>

	Ракописот се одликува со научна заснованост, јасност во изложувањето и висока педагошка вредност, поради што може со доверба да се препорача како учебник и практикум во наставата по орална хигиена.
Категоризација:	учебник
Заклучок со предлог за оправданоста за објавување:	<p>Ракописот кој е предаден на рецензија содржи 128 страници (формат А4), напишани на компјутер, со големина на фонто – 12. Текстот е поделен во 13 поглавја и содржи 32 слики и 5 табели.</p> <p>Врз основа на содржинската структура, научната заснованост и педагошката вредност, ракописот Oral Hygiene ги исполнува критериумите за современ универзитетски учебник и практикум. Материјалот е усогласен со наставните програми и овозможува ефикасно стекнување теоретски знаења и практични клинички вештини.</p> <p>Се препорачува негово објавување, бидејќи ќе придонесе за унапредување на наставниот процес и стандардизација на клиничката практика кај студентите.</p>

Врз основа на изнесеното, чест ми е и задоволство овој ракопис да го поддржам и да го предложам да се отпечати како учебник по предметот Oral Hygiene, примарно наменет за студентите на Стоматолошкиот факултет.

Во Скопје, 4.3.2026 година

РЕЦЕНЗЕНТ

Проф. д-р Емилија Стефановска, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА
НА РАКОПИСОТ „CLINICAL PRACTICUM IN ORAL HYGIENE“ ОД
АВТОРКИТЕ МАЈА ПАНДИЛОВА И КРИСТИНА МИТИЌ

Врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет на Стоматолошкиот факултет, бр. 02-781/1, за членови на Рецензентската комисија за рецензирање на учебното помагало „Clinical practicum in Oral Hygiene“ од авторките: Маја Пандилова и Кристина Митиќ, наменет за студентите на програмата за доктори на дентална медицина на англиски јазик, за предметот Oral Hygiene, избрани се проф. Снежана Пешевска и проф. Емилија Стефановска.

По добивањето на ракописот и неговото детално разгледување и анализа, до Наставно-научниот совет на Стоматолошкиот факултет во Скопје, рецензентите го поднесуваат следниов

ИЗВЕШТАЈ

I ОПШТ ДЕЛ

Основни податоци за ракописот

Назив на ракописот:	Clinical practicum in oral hygiene
Назив на предметната програма:	Oral hygiene
Назив на студиската програма:	Integrated studies in dental medicine
Фонд на часови и ЕКТС-кредити (доколку ракописот е наменет за повеќе предмети, да се наведат сите предмети):	45 часа и 3 ЕКТС-кредити
Предметот Oral hygiene на Стоматолошкиот факултет е задолжителен предмет со фонд на часови – 15+30, број на ЕКТС-кредити – 3 и се слуша во 4. семестар.	
Реден број на изданието:	прво издание
Општи податоци за ракописот:	Ракописот кој е предаден на рецензија содржи 48 страници (формат А4), напишани на компјутер, со големина на фонтот – 12. Текстот е поделен во 8 поглавја и содржи 5 слики и 12 табели.

РЕЦЕНЗЕНТИ

Проф. д-р Снежана Пешевска, с.р.
Проф. д-р Емилија Стефановска, с.р.

II ПОСЕБЕН ДЕЛ ОД РЕЦЕНЗЕНТОТ: ПРОФ. СНЕЖАНА ПЕШЕВСКА

<p>Краток опис на содржината:</p>	<p>Ракописот „Clinical Practicum in Oral Hygiene“ претставува современ и систематски конципиран практикум, наменет за студентите по стоматологија и орална хигиена, со цел развивање клинички вештини и примена на теоретските знаења во практична работа.</p> <p>Содржината е логично организирана и ги опфаќа клучните сегменти од клиничката орална хигиена: земање анамнеза и здравствена историја, проценка на оралната хигиена, идентификација на меки и тврди депозити, употреба на дисклозинг агенси, како и примена на стандардизирани индекси за проценка на плак и орална хигиена (O’Leary PCR, Silness & L�e Plaque Index, OHI, OHI-S).</p> <p>Посебна вредност на Практикумот претставува:</p> <ul style="list-style-type: none"> • јасното „чекор по чекор“ објаснување на клиничките процедури; • интеграцијата на теорија со практични задачи и работни листови; • вклучените клинички критериуми и табели за проценка; • употребата на квиз-прашања за проверка на знаењата; • насоченоста кон развој на превентивен и пациент-центриран пристап. <p>Текстот е стручен, прецизен и терминолошки усогласен со современата стоматолошка литература. Практикумот ги следи принципите на доказно базирана медицина и ја нагласува врската помеѓу оралното и системското здравје, што е од особено значење за современата клиничка пракса.</p> <p>Ракописот претставува значаен придонес во наставата по орална хигиена, бидејќи обезбедува структуриран пристап кон клиничката обука и поттикнува развој на мануелни вештини, клиничко размислување и професионална одговорност кај студентите.</p> <p>Ракописот е квалитетно изработен, методолошки оправдан и педагошки вреден. Се препорачува за објавување и употреба како практикум во наставата по орална хигиена.</p>
<p>Оцена за усогласеноста со предметната програма:</p>	<p>Ракописот е во целост усогласен со наставната програма.</p>
<p>Предлози за потребни корекции:</p>	<p>нема</p>

<p>Оцена на ракописот:</p>	<p>Ракописот претставува современ, стручно аргументиран и методолошки добро структуриран практикум, кој целосно одговара на целите на клиничката настава по орална хигиена. Содржината е систематична, јасно организирана и усогласена со современите стандарди во превентивната стоматологија. Практичните вежби, работните листови и клиничките протоколи овозможуваат ефективно стекнување на клинички вештини и развивање на професионален пристап кон пациентот.</p>
<p>Категоризација:</p>	<p>учебно помагало</p>
<p>Заклучок со предлог за оправданоста за објавување:</p>	<p>Ракописот кој е предаден на рецензија содржи 48 страници (формат А4), напишани на компјутер, со големина на фонто – 12. Текстот е поделен во 8 поглавја (вклучувајќи ја литературата) и содржи 5 слики и 12 табели.</p> <p>Ракописот има значајна едукативна и практична вредност и претставува важен придонес во наставниот процес. Се препорачува негово објавување и користење како практикум во додипломската и клиничката настава по орална хигиена</p>

Врз основа на изнесеното, чест ми е и задоволство овој ракопис да го поддржам и да го предложам да се отпечати како учебно помагало по предметот Oral Hygiene, примарно наменет за студентите на Стоматолошкиот факултет.

Во Скопје, 4.3.2026 година

РЕЦЕНЗЕНТ

Проф. д-р Снежана Пешевска, с.р.

III ПОСЕБЕН ДЕЛ ОД РЕЦЕНЗЕНТОТ: ПРОФ. ЕМИЛИЈА СТЕФАНОВСКА

<p>Краток опис на содржината:</p>	<p>Практикумот „Clinical Practicum in Oral Hygiene“ претставува современо дидактичко помагало, кое успешно ја премостува разликата помеѓу теоретската настава и клиничката практика во областа на оралната хигиена.</p> <p>Авторите систематски ги обработуваат основните клинички постапки, неопходни за правилна проценка и одржување на оралното здравје. Посебен акцент е ставен на земањето медицинска и стоматолошка анамнеза, идентификацијата на ризик-фактори, проценката на плак и калкулус, како и примената на валидирани индекси за мерење на оралната хигиена.</p> <p>Практикумот се одликува со:</p> <ul style="list-style-type: none"> • јасна структура и логичен тек на наставната содржина; • практични вежби и табеларни прикази, погодни за клиничка примена; • работни листови што ја олеснуваат евиденцијата и пресметката на индексите; • клинички насоки за безбедна и одговорна работа; • едукативни прашања кои поттикнуваат критичко размислување. <p>Содржината е современа, стручно аргументирана и усогласена со актуелните стандарди во превентивната стоматологија. Практикумот придонесува за развој на клиничка прецизност, аналитичко размислување и професионална комуникација со пациентите.</p> <p>Особено значајно е што материјалот ја нагласува превентивната улога на стоматолошкиот професионалец и значењето на мотивацијата на пациентите за одржување на оралното здравје.</p> <p>Практикумот претставува вреден наставен ресурс со висока едукативна и практична вредност. Неговото објавување е оправдано и се препорачува за употреба во додипломската и клиничката настава.</p>
<p>Оцена за усогласеноста со предметната програма:</p>	<p>Практикумот е во целост усогласен со наставната програма.</p>
<p>Предлози за потребни корекции:</p>	<p>нема</p>
<p>Оцена на ракописот:</p>	<p>Практикумот е квалитетно изработен наставен материјал, кој успешно ја интегрира теоретската основа со клиничката примена. Текстот е стручен,</p>

	прегледен и педагошки соодветен за студентска популација. Вклучените клинички индекси, проценки и практични задачи овозможуваат систематски пристап кон проценка и одржување на оралното здравје, додека интерактивните елементи придонесуваат за активно учење.
Категоризација:	учебно помагало
Заклучок со предлог за оправданоста за објавување:	Ракописот кој е предаден на рецензија содржи 48 страници (формат А4), напишани на компјутер, со големина на фонтот – 12. Текстот е поделен во 8 поглавја и содржи 5 слики и 12 табели. Со својата научна заснованост, практична применливост и педагошка вредност, Практикумот претставува значаен наставен ресурс. Неговото објавување е целосно оправдано и се препорачува за употреба во наставата и клиничката обука на студентите по стоматологија. Се препорачува негово објавување, бидејќи ќе придонесе за унапредување на наставниот процес и стандардизација на клиничката практика кај студентите.

Врз основа на изнесеното, чест ми е и задоволство овој ракопис да го поддржам и да го предложам да се отпечати како учебно помагало по предметот Oral Hygiene, примарно наменет за студентите на Стоматолошкиот факултет.

Во Скопје, 4.3.2026 година

РЕЦЕНЗЕНТ

Проф. д-р Емилија Стефановска, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА
ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „ЗНАЧЕЊЕТО НА
ХЕМАТОЛОШКИТЕ И ИНФЛАМАТОРНИ БИОМАРКЕРИ ВО
ДЕТЕРМИНИРАЊЕ НА ТЕЖИНАТА НА ОДОНТОГЕНИТЕ ИНФЕКЦИИ“
ОД Д-Р НОЛ ХИСЕН ЦЕНА, ПРИЈАВЕНА НА СТОМАТОЛОШКИОТ
ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Советот на студиската програма за трет циклус студии – докторски студии по стоматолошки науки на Стоматолошкиот факултет во Скопје, во состав на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, на 12. редовна седница одржана на 28.1.2026 година, со **Одлука бр. 02-179/3 од 2026 година**, формираше комисија за одбрана на докторскиот труд на кандидатот д-р Нол Хисен Цена, со наслов: **ЗНАЧЕЊЕТО НА ХЕМАТОЛОШКИТЕ И ИНФЛАМАТОРНИ БИОМАРКЕРИ ВО ДЕТЕРМИНИРАЊЕ ТЕЖИНАТА НА ОДОНТОГЕНИТЕ ИНФЕКЦИИ.**

Комисијата во состав: проф. д-р Сузана Божовиќ Двојаковска, проф. д-р Даница Поповиќ Монева (ментор), проф. д-р Антонио Кирков, проф. д-р Анета Атанасовска Стојановска и проф. д-р Весна Велиќ Стефановска, го прегледа наведениот труд и го доставува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Пријавениот докторски труд на студиската програма за трет циклус студии – докторски студии по стоматолошки науки, содржи 144 страници компјутерски обработен текст, структуриран во дела (поглавја), и тоа: Вовед и преглед на литература, Цели на истражувањето, Материјал и методологија, Резултати, Дискусија, Заклучоци и Користена литература.

Воведот и преглед на литература на докторскиот труд, изложени на 27 страници текст, се структурирани во следниве делови: Инфекции на главата и вратот, Патишта на одонтогените инфекции, Патопфизиологија, Евалуација и лабораториски биомаркери, Основни терапевтски принципи, Антимикробна терапија. Усната празнина се смета за стерилна во моментот на раѓање. Меѓутоа, како што расте, усната празнина се збогатува со разновидна, автохтона флора која вклучува бактерии, вируси, габи и протозои. Општо земено, во орофацијалната област, повеќето бактериски инфекции вклучуваат или нарушување на нормалната флора или поместување на нормалните микроорганизми на места каде што обично не се гледаат. Одонтогените инфекции во областа на главата и вратот може да предизвикаат компликации опасни по живот, вклучувајќи респираторна опструкција, дифузни воспалителни апсцесни процеси, некротизирачки фасцитис, гноен менингитис, цереброспинални апсцеси, медијастинитис, сепса и септичен шок. Одонтогените флегмони се тешки инфекции на површинските и длабоките анатомски простори на главата и вратот. Оваа специфична патолошка состојба е резултат на постојните патогени бактерии кои се локализирани првенствено во забните структури или пародонталните ткива. Тие имаат потенцијал да навлезат во сунѓерестата коска и да се шират во оралните структури и околното меко ткиво преку кортикалната плоча. Други причини што може да влијаат врз ширењето на овие патогени во меките ткива може да бидат претставени преку постоперативниот статус и компликациите од егзодонција на забите, инфекции на плунковните жлезди или малигни заболувања на оралните структури. Инфекциите може брзо да се пренесат и преку крвта и лимфните садови во пределот на главата и вратот. Вените се особено склони кон пренесување бактерии и токсини поради нивните тенки сидови, недостаток на вентили во оваа област и побавен проток на крв, што може да доведе до формирање инфилтрирани згрутчувања. Затоа, клучно е да се реши изворот на воспалението и да се управува со симптомите навремено за да се спречи ширењето на инфекцијата врз оддалечените органи преку крвотокот или лимфниот систем.

Одонтогените инфекции најдобро се третираат со правење мал засек, дренирање на џебот од гној и отстранување на секој засегнат заб или ткиво, ако тоа може да се

направи безбедно во тој момент. Точното време кога да се изврши секој чекор сè уште се дебатира во литературата. Тие често се јавуваат како секундарни компликации на одонтогени, бадемово-плункави, хематолошки и лимфатични инфекции, нагласувајќи ја меѓусебно поврзаната природа на патологијата на главата и вратот. Нивниот клинички тек може да произлезе од масивни регионални ефекти, како што се: стеснување на дишните патишта, болно голтање или ограничување на движењето на вилицата и системски последици, вклучувајќи висока температура и септички компликации. Тежината и прогресијата на болеста често се под влијание на предиспозициите на домаќинот. Одонтогените инфекции имаат две главни потекла: (а) пародонтални – поради бактериски инокулации во основните ткива преку длабоки пародонтални џебови и (б) периапикални – почести и се јавуваат по пулпална некроза, достигнувајќи ги периапикалните структури.

Бактериската инокулација на пародонталните или периапикалните ткива иницира инфекција која може да се шири во повеќе насоки, иако преференцијално го следи патот со најмал отпор. Инфекцијата напредува низ рендгенската коска кон кортикалната плоча, а во случаи кога кортикалната плоча е тенка, таа лесно може да се пробие, олеснувајќи го ширењето во околните меки ткива. Ако во текот на оваа фаза се изврши соодветен стоматолошки третман, како што е терапија на коренскиот канал, пародонтално лекување или екстракција, инфекцијата може да се контролира или да се елиминира, особено кога е поддржана со рационална употреба на антибиотици. Сепак, антимикробните лекови сами по себе не се доволни, бидејќи некротичната пулпа или заболеното периапикално ткиво продолжува да служи како резервоар на патогени и може да предизвика враќање на инфекцијата откако ќе се прекине лекот. Најчесто зафатените анатомски простори го вклучуваат следново:

1. со кој било заб (супкутан, вестибуларен, букален);
2. со кој било зафатен максиларен заб (букален, максиларен заедно со други параназални синуси, инфраорбитален, инфратемпорален, темпорален);
3. со кој било зафатен мандибуларен заб (медуларен простор на мандибуларното тело, субмандибуларен, сублингвален, субментален, мастикаторен, субмасетеричен, птеригомандибуларен, површен темпорален, длабок темпорален)
4. длабоки фацијални простори (латерален фарингеален, ретрофарингеален, претрахеален, опасност /аларен простор/, превертебрален).

Инфекции на просторот и нивната релативна сериозност

ЛЕСНИ – виталните структури и дишните патишта може да бидат благо загрозени

- супериостални
- инфраорбитални
- букални
- вестибуларни

УМЕРЕНИ – дишните патишта може да бидат компромитирани

- инфратемпорални
- длабоки темпорални
- субментални
- мастикаторни
- субмасетерични
- птеригомандибуларни
- површински темпорални
- субмандибуларни
- сублингвални

ТЕШКИ – виталните структури или дишните патишта се под директна закана

- латерални фарингеални
- тромбоза на кавернозниот синус
- ретрофарингеални

- интракранијални инфекции (апсцес на мозокот)
- опасен простор (аларен простор)
- медијастинални
- претрахеални
- превертебрални.

Овие инфекции обично произлегуваат од оралната флора на пациентот, а не од нерезидентни или надворешно внесени микроорганизми. Сепак, повеќето клиничари советуваат вадење на инфицираниот заб за време на истата постапка секогаш кога целокупното здравје на пациентот дозволува. Препознавањето на пациентите со ОИ со поголем ризик од тежок исход е од особен интерес во управувањето со ОИ. Овие резултати може да имаат импликации за одредување на дозирањето и ефикасноста на третманот во некои предизвикувачки случаи. Важна прогностичка одредница е карактерот на имунолошкиот воспалителен одговор. Прогресијата на длабоките инфекции на вратот најдобро се разбира преку функционалните улоги на цервикалните фацијални слоеви, кои дејствуваат не само како анатомски прегради, туку и како потенцијални патишта за ширење на болеста. Површинската цервикална фасција, додека ги обвиткува платизмата и околното поткожно ткиво, придонесува минимално за задржување на инфекцијата. Спротивно на тоа, длабоката цервикална фасција, класично поделена на вложувачки, среден и превертебрален слој, игра централна улога во одредувањето на насоката и сериозноста на ширењето на инфекцијата. Инфекциите од одонтогено или субмандибуларно потекло обично ги зафаќаат просторите ограничени со вложувачкиот слој, особено субмандибуларниот и мастикаторниот оддел. Биомаркерите сè повеќе се признаваат како основни алатки за проценка на воспалителниот одговор и водење на клиничкото управување кај акутни инфекции. Неутрофилијата, заедно со системската активација на неутрофили, може да придонесе за дисфункција на органите, особено кај тешки инфекции како што е сепса. Белите крвни клетки, или леукоцитите (од грчкиот *leuko* што значи „бело“ и *cyte* што значи „клетка“), претставуваат витална компонента на имунолошкиот одбранбен систем на телото. Тие учествуваат и во вродените и во адаптивните имунолошки одговори, служејќи како примарни заштитници од инфекции и туѓи супстанции. Леукоцитите дејствуваат како мобилни единици на одбранбениот механизам на телото. Одонтогените инфекции што ги зафаќаат меките ткива обично се карактеризираат со полимикробна флора, вклучувајќи аеробни, факултативни анаеробни и строго анаеробни бактерии. Во раните фази, факултативните стрептококи, особено стрептококите од групата *viridans*, често се доминантни. Како што напредува инфекцијата, локалниот притисок на кислород се намалува, што го фаворизира растот на анаеробните бактерии. Најчесто вклучените анаероби вклучуваат видови *Prevotella*, *Fusobacterium* и *Peptostreptococcus*. Во согласност со утврдените протоколи, сеопфатната анамнеза на пациентот треба систематски да се евидентира по хронолошки редослед, детално опишувајќи ги примарните оплаки на пациентот со свои зборови. Бидејќи одговорот на инфекција е во суштина воспалителен, секогаш се проценуваат класичните знаци на воспаление, тумор, црвенило, болка, телесна топлина и губење на функцијата. Главниот симптом што се презентира е болката; затоа, треба да се евидентира неговата природа, местоположба и дневни варијации. Остра продорна болка е генерирана од А δ - нервните влакна и често го буди пациентот ноќе, во согласност со хидродинамичката теорија за пулпална болка од

Бранстром. Во последниве години, вниманието сè повеќе се префрла од традиционалните дијагностички маркери, како што се: CRP, WBC и PCT, кон истражување понови, композитни индикатори за евалуација на одонтогени инфекции. Иако CRP, WBC и PCT долго време се користат во клиничката пракса, новите докази сугерираат дека нивната самостојна дијагностичка или прогностичка корисност може да биде ограничена. Порастот на цервикофацијалните инфекции од дентално потекло во последните децении ги поттикна истражувачите да истражуваат подинамични алатки за рано откривање и проценка на ризикот. Меѓу нив, односот неутрофили – лимфоцити (NLR) доби на важност поради неговиот потенцијал во одразувањето на системските воспалителни состојби со поголема чувствителност. Иако неколку студии го истакнаа ветувањето на ваквите биомаркери, сè уште постои значителна варијабилност во нивната примена и сè уште не е постигнат консензус во врска со стандардизирани протоколи за употреба во клинички услови. Овие рани индикатори може да им помогнат на клиничарите да го проценат потенцијалното времетраење на болничката нега кај возрасни кои страдаат од максилофацијални инфекции. Навремената идентификација на болеста игра клучна улога во постигнувањето подобри исходи, бидејќи значително придонесува за забрзување на закрепнувањето, минимизирање на должината на престојот во болница и намалување на веројатноста за тешки системски компликации. Продолжената хоспитализација во вакви случаи често резултира со зголемени трошоци за здравствена заштита. „Брзото закрепнување“ се однесува на пациент чија состојба постојано се подобрува и добро реагира на третманот, обично во пократок од просечниот временски период. Од друга страна, „доцнењето на отпуштањето“ се однесува на лицата чие клиничко подобрување е побавно од очекуваното, потенцијално под влијание на фактори како што се: напредната возраст, основни здравствени проблеми или почетна сериозност на инфекцијата.

Во второто поглавје, сумирајќи ги сите досегашни истражувања, кандидатот ги поставил **целите на истражувањето**. Примарна цел на ова истражување е да се процени клиничкото значење на хематолошките и воспалителните биомаркери во проценката на сериозноста на одонтогените инфекции.

1. Да се утврди корелацијата помеѓу воспалителните биомаркери, CRP, NLR, WBC и SII и клиничките параметри: телесна температура, тризмус, дисфагија, отежнато дишење, број на зафатени фацијални простори со инфекцијата.

2. Да се потврди нивото на воспалителни биомаркери кај пациенти со покачена гликемија.

3. Да се определи нивото на воспалителни биомаркери во зависност од антибиотската терапија и нивото на маркери пред и по хируршка терапија, инцизија.

4. Да се одреди корелацијата на воспалителните биомаркери и должината на хоспитализацијата.

5. Да се утврди корелација помеѓу воспалителните маркери и развојот на компликации како резултат на проширување на инфекцијата во длабоките вратни простори и медијастинумот.

Во четвртото поглавје, **Применети материјали и методи**, за да ги реализира поставените цели, кандидатот се определил за соодветни материјал и методи, кои се претставени на 2 страници опишани во неколку дела. Студијата е дизајнирана како ретроспективна кохортна студија на пациенти со одонтогени инфекции

хоспитализирани на Универзитетската клиника за максилофацијална хирургија во Скопје во периодот 2019 – 2024 година, на кои им била потребна хоспитализација на Одделот за максилофацијална хирургија во Скопје.

Сите клинички и биохемиски параметри потребни за истражувањето се добиени од медицинската историја на пациентите хоспитализирани на Клиниката со дијагноза на одонтогена инфекција.

Оваа ретроспективна студија имаше за цел да ја истражи корисноста на биохемиските параметри како дополнителна дијагностичка алатка и како предиктивен фактор за сериозноста на одонтогените инфекции. Вклучени биле 60 пациенти кои се квалификувале за студијата и на кои им било земено крв за да се утврдат клиничките (тризмус, телесна температура, оток, рендген, пол, хоспитализација, етиологија, терапија) и биохемиските параметри (CRP, WBCs, PLT, NLR, NEUT, ЛИМФА, гликемија, TA, SII) кои влијаат врз прогнозата на одонтогените инфекции. Пациентите се поделени во две групи: првата група пациенти со низок интензитет на инфекција и втората група пациенти со висок интензитет на инфекција. Овие две групи се поделени врз основа на клиничките симптоми кои учествуваат во формирањето на резултатот за сериозноста на симптомите SS, предложен од Саинудин.

Параметри што се анализирани

Променливи вклучени во анализата

Демографски варијабли: возраст, пол и заб што ја предизвикува инфекцијата.

Клинички параметри: телесна температура, оток, тризмус, зафаќање фацијални простори, дисфагија, диспнеја, коморбидитети, времетраење на антибиотскиот третман, престој во болница, развој на сериозни компликации и сепса.

Во четвртото поглавје, кандидатот ги презентира добиените **резултати** од истражувањето. Студијата е дизајнирана како ретроспективна кохортна студија спроведена на Универзитетската клиника за максилофацијална хирургија во Скопје, во периодот од 2019 до 2024 година. Согласно со поставените инклузиски и ексклузиски критериуми, во истражувањето биле вклучени 60 пациенти на возраст од 18 до 80 години со дијагностицирана одонтогена цервикофацијална флегмона.

Врз основа на вредностите на Symptom Severity Score (SS), пациентите биле поделени во две групи: група со умерена клиничка слика на инфекцијата (SS1) и група со тешка клиничка слика на инфекцијата (SS2). Кај сите пациенти биле анализирани демографските параметри (пол и возраст), клиничките карактеристики на инфекцијата (тризмус, дисфагија, телесна температура, рентгенолошки наод, етиологија на инфекцијата и должина на хоспитализацијата), како и хематолошките и инфламаторните биомаркери (WBC, NEUT, LYMPH, PLT, CRP, NLR, PLR и SII), кои се сметаат за важни индикатори во проценката на тежината и прогнозата на одонтогените инфекции. Резултатите од докторскиот труд претставуваат централна и најрепрезентативна компонента на истражувањето, бидејќи кандидатот успешно ги интегрира клиничките параметри на инфекцијата со лабораториските показатели на системската инфламаторна реакција. Презентацијата на резултатите е методолошки систематизирана, статистички валидна и клинички релевантна, овозможувајќи јасна проценка на факторите кои влијаат врз тежината на одонтогените инфекции и нивниот клинички тек. Во однос на демографските карактеристики, анализата покажува дека одонтогените инфекции се почести кај пациенти од средна и повозрасна возраст, при што не се забележани значајни разлики во распределбата според полот. Во клиничката анализа се утврдува дека симптомите како тризмус, дисфагија и покачена телесна температура се значително почести кај пациентите од групата со потешка клиничка слика (SS2), што укажува на нивната важност како клинички индикатори за тежината на инфекцијата. Особено значаен дел од истражувањето претставува анализата на инфламаторните биомаркери. Резултатите покажуваат дека вредностите на CRP, WBC и неутрофилите се значително повисоки кај пациентите со потешка клиничка форма на инфекцијата, што укажува на интензивна системска инфламаторна реакција.

Дополнително, индексите кои ги комбинираат хематолошките параметри, како што се NLR (neutrophil-to-lymphocyte ratio), PLR (platelet-to-lymphocyte ratio) и SII (systemic immune-inflammation index), покажуваат статистички значајна поврзаност со тежината на инфекцијата. Резултатите покажуваат дека пациентите со повисоки вредности на NLR и SII имаат потешка клиничка презентација на инфекцијата и подолг период на хоспитализација. Овие параметри се покажуваат како корисни предиктивни биомаркери за проценка на тежината на одонтогените инфекции и можат да имаат значајна улога во раната идентификација на пациентите со повисок ризик за развој на компликации. Во однос на клиничкиот тек на инфекцијата, анализата покажува дека пациентите со повисоки вредности на инфламаторните маркери имаат подолг престој во болница и почесто бараат хируршки третман и интензивна антибиотска терапија. Добиените резултати укажуваат дека комбинацијата на клиничките симптоми и лабораториските биомаркери овозможува пообјективна проценка на тежината на инфекцијата и подобро планирање на терапевтскиот пристап. Сумарно, резултатите од студијата се логично структурирани, статистички валидни и клинички значајни. Тие укажуваат дека инфламаторните биомаркери, особено CRP, NLR, PLR и SII, претставуваат корисни показатели за проценка на тежината на одонтогените инфекции и можат да придонесат за подобрување на дијагностичките и терапевтските протоколи во клиничката пракса.

Дискусијата во докторскиот труд претставува една од најсилните и најзрели компоненти на целокупната работа. Кандидатот демонстрира способност за критичко размислување, интеграција на податоците и нивна контекстуализација во рамките на современата научна литература за одонтогените инфекции и нивната клиничка сериозност. Преку систематска анализа, тој ги поврзува лабораториските резултати, клиничките исходи и аспектите на фармаколошката терапија кај пациентите со тешки инфекции на главата и вратот. Кандидатот убедливо покажува дека трите клучни лабораториски параметри – CRP, NLR и WBC – претставуваат силни предиктори за проценка на сериозноста на одонтогените инфекции. Дискусијата ја нагласува патофизиолошката основа на овие параметри, објаснувајќи ја нивната улога во воспалителните и имунолошките механизми, што им дава на резултатите солидна научна тежина. Успешно се анализирани лабораториските тестови како дел од предоперативната проценка на пациентите со висок ризик, особено оние со коморбидитети како дијабетес или имунодефицит, кај кои се забележува повисок ризик за компликации. Дискусијата, исто така, содржи добро аргументирано разгледување на ефикасноста на хируршките интервенции и антибиотската терапија како дел од мултидисциплинарниот пристап за третман на тешки одонтогени инфекции. Една од централните теми во дискусијата е процената на ризикот и прогнозата кај пациентите. Кандидатот детално ги анализира ефектите од различни коморбидитети и нивната интеракција со клиничката слика, нагласувајќи ја потребата од персонализиран пристап во управувањето со пациентите. Тој ја валидира вредноста на SS-резултатот како клучен индикатор за сериозноста на инфекцијата и ја истакнува важноста на интеграцијата на лабораториските и клиничките податоци за донесување одлуки. Во дискусијата, исто така, се истакнува неопходноста од соработка меѓу различните хируршки, стоматолошки и хематолошки специјалности, нагласувајќи ја потребата од систематска и координирана грижа, особено кај пациенти со комплексни состојби или висок ризик од компликации. Овој дел од дискусијата дава силен аргумент за воведување на стандарден интердисциплинарен протокол, што ја прави дискусијата не само аналитична, туку и практично ориентирана. Успешните протоколи за менаџирање на пациенти со тешки одонтогени инфекции се резултат на мултидисциплинарна

соработка. Протоколите сугерираат комбинација на хируршки и фармаколошки интервенции со цел постигнување на оптимална клиничка стабилност. Согласно со добиените резултати, се обезбедува основа за развој на стандарди за третман и предоперативна проценка на пациентите со ризик од компликации. Тој, исто така, забележува дека, со текот на времето, ќе се сретнуваат сè повеќе пациенти со коморбидитети и имunosупресивни третмани, што го зголемува значењето на персонализираната и систематизирана проценка. Затоа, од клучно значење е лекарите да бидат запознаени со: механизмите на прогресија на одонтогените инфекции, факторите на ризик за сериозни компликации и важноста на предоперативното, интраоперативното и постоперативното управување со пациентите. Кандидатот ја демонстрира способноста да компарира сопствени резултати со релевантни меѓународни студии, правејќи научна анализа која е интегрирана со практични препораки за современата стоматолошка хирургија. Ова ја демонстрира научната зрелост на кандидатот и способноста да оценува, да критикува и да интегрира различни истражувачки перспективи. Тој успева да ги поврзе сите истражувани параметри во една кохерентна теоретско-клиничка рамка која има значителна практична вредност за третманот на пациенти со одонтогени инфекции.

Заклучоците на докторскиот труд претставуваат логично и јасно аргументирано резиме на најзначајните научни и клинички резултати добиени преку истражувањето. Кандидатот успева на концизен, но суштински начин да ги сумира клучните наоди, да ги истакне нивните импликации и да понуди насоки со потенцијал за практична примена во современата клиничка пракса. Првиот позитивен аспект на заклучоците е тоа што тие се директно поврзани со поставените цели и хипотези во трудот. Кандидатот систематски ги анализира хематолошките и инфламаторните биомаркери (WBC, CRP, NLR, PLR и SII) како потенцијални показатели за проценка на тежината на одонтогените инфекции, нивната улога во следењето на клиничкиот тек на болеста, поврзаноста со должината на хоспитализацијата, како и нивното значење во предвидувањето на појавата на компликации. Заклучоците се во целосна согласност со добиените резултати и не воведуваат нови тврдења, јасно истакнувајќи ги новите научни сознанија и нивниот придонес во подобро разбирање на улогата на биомаркерите кај одонтогените инфекции. Во заклучоците се нагласени неколку оригинални научни аспекти:

- утврдувањето на WBC и CRP како сигнификантни биомаркери поврзани со тежината на клиничката слика кај пациентите со одонтогени инфекции;
- демонстрацијата дека NLR, PLR и SII немаат значајна асоцијација со тежината на клиничката слика, што укажува на нивната ограничена клиничка вредност во проценката на сериозноста на одонтогените инфекции;
- идентификацијата на повисоки вредности на WBC и CRP кај пациентите со потешка клиничка слика пред хируршката интервенција;
- утврдувањето на поврзаноста помеѓу повисоките вредности на WBC, CRP и SII при прием и подолгата должина на хоспитализацијата;
- демонстрацијата на значајна асоцијација помеѓу зголемените вредности на CRP, NLR, PLR и SII и појавата на компликации кај пациентите со одонтогени инфекции. Заклучоците ги одразуваат овие научни придонеси на јасен и структуриран начин, укажувајќи на оригиналноста и клиничката релевантност на истражувањето. Овој пристап овозможува подобро разбирање на улогата на рутинските хематолошки и инфламаторни биомаркери во дијагностиката и следењето на одонтогените инфекции, со што резултатите имаат практична примена како во научната, така и во клиничката стоматолошка практика.

Во шестото поглавје, Користена литература и референци, направен е сеопфатен преглед на релевантната расположива литература со вкупно 177 референци, и во најголем дел е посочената актуелна литература, вклучувајќи истражувања на водечки автори од соодветните области, во овој контекст. Наведените референци се од релевантни извори, сите се од странски автори, и во целост соодветствуваат на проблематиката која е обработена во трудот.

ОЦЕНА НА ДОКТОРСКИ ТРУД

Докторскиот труд пријавен за валоризација на кредитите во третиот семестар од докторските студии на д-р Нол Хисен Цена, со наслов: ЗНАЧЕЊЕТО НА ХЕМАТОЛОШКИТЕ И ИНФЛАМАТОРНИ БИОМАРКЕРИ ВО ДЕТЕРМИНИРАЊЕ ТЕЖИНАТА НА ОДОНТОГЕНИТЕ ИНФЕКЦИИ, претставува истражување во полето на одонтогените инфекции, т.е. во областа на максилофацијалната хирургија.

Според мислењето на Комисијата:

Докторскиот труд ги исполнува основните услови и стандарди на високо научно истражување. Се карактеризира со темелност, концизност и јасност во излагањето и е солидно изготвен. Кандидатот покажува високо ниво на владеење со проблематиката која е поврзана со изготвување на овој докторски труд, за што се дава позитивна оценка на трудот.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Со оглед на наведеното, Комисијата за оцена на докторската дисертација од д-р Нол Хисен Цена, му предлага на Советот на студиската програма на трет циклус студии – докторски студии по стоматологија, на Стоматолошкиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, да ја прифати оваа позитивна рецензија на доставениот докторски труд и да се овозможи нејзина јавна одбрана.

КОМИСИЈА

Проф. д-р Сузана Божовиќ Двојаковска, с.р.
Проф. д-р Даница Поповиќ Моневска (ментор), с.р.
Проф. д-р Антонио Кирков, с.р.
Проф. д-р Анета Атанасовска Стојановска, с.р.
Проф. д-р Весна Велиќ Стефановска, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „КАРИЕС РИЗИК-ФАКТОРИ КАЈ ДЕЦА ОД УРБАНА И РУРАЛНА СРЕДИНА“ ОД Д-Р ХРИСТО ПЕТАНОВСКИ, ПРИЈАВЕНА НА СТОМАТОЛОШКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Стоматолошкиот факултет при УКИМ во Скопје, на 13. седница одржана на 25.2.2026 година, со Одлука бр. 02-678/3 формираше Комисија за оцена на докторската дисертација на кандидатот д-р Христо Петановски со наслов: КАРИЕС РИЗИК-ФАКТОРИ КАЈ ДЕЦА ОД УРБАНА И РУРАЛНА СРЕДИНА, во состав: проф. д-р Елизабета Ѓоргиевски (претседател), проф. д-р Златко Георгиев (ментор), проф. д-р Ана Сотировска-Ивковска (член), проф. д-р Марија Стевановиќ (член) и проф. д-р Александар Димков (член).

Комисијата, во наведениот состав, со внимание ја прегледа, ја анализираше и ја оцени докторската дисертација и на Наставно-научниот совет на Стоматолошкиот факултет му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Докторската дисертација на кандидатот д-р Христо Петановски, со наслов: КАРИЕС РИЗИК-ФАКТОРИ КАЈ ДЕЦА ОД УРБАНА И РУРАЛНА СРЕДИНА, содржи 107 страници компјутерски обработен текст во фонт Times New Roman, со единечен проред и големина на букви 12, со 110 библиографски единици, меѓу нив научни трудови, статии, книги, национални прописи, меѓународни акти и интернет-ресурси. Исто така, има 43 табели, 19 графикони и 11 слики.

Докторскиот труд е структуриран во глави, кои се систематизирани во точки и потточки со наслови и поднаслови, со што се обезбедува соодветно следење на материјата која е обработена во истражувањето, а на крај содржи прилози и авторезиме.

Првата глава од докторската дисертација е насловена „Вовед“.

Денталниот кариес денес претставува најраспространетото заболување во човечката популација, во сите континенти и региони. Денталниот кариес во многу земји, во вистинска смисла, претставува не само здравствен, туку и голем социјално-општествен проблем. Затоа не е случајно што развиените земји својот научен и стручен потенцијал го вложуваат во превенција на оралните заболувања кај својата млада популација, аплицирајќи ги како императив сите претходно адекватно подготвени современи превентивни мерки и програми.

Следејќи ги препораките на Светската здравствена организација за земјите во развој, најпрво треба да се скенира реалната состојба со кариес-преваленцата кај одредена популација во одредена област, регион или држава. Токму од состојбата на денталното здравје, изразена преку вредностите на кариес-индексите, зависат концептите според кои ќе се изработат превентивните програми и активности за одредена популација или територија.

Утврдувањето на состојбата на оралното здравје со помош на веќе познатите индекси, покрај нумеричката вредност, поседува и особена општествена вредност, бидејќи со фокусирање на вниманието врз децата и младата популација со висок кариес-скор се овозможува полесно планирање и спроведување на превентивните програми кај младата популација од чиј успех зависи подоцнежното зголемено економско вложување за подобрување на денталното здравје кога истата популација ќе навлезе во подоцнежни години.

Голема пресвртница при таргетирањето на популацијата со висок ризик за кариес настанува со воведувањето на сигнификантниот кариес-индекс (SiC), кој ги опфаќа во себе субгрупите на индивидуи со највисок кариес-скор. Имено, пресметувањето на сигнификантниот кариес-индекс најпрво ги вградува во себе вредностите на D M F индексот за одредена популација или група. Една третина од неа,

чија кариес-преваленца е највисока, ја оформува субгрупата на индивидуи чии D M F вредности го детерминираат сигнификантниот кариес-индекс. Со неговото воведување, Светската здравствена организација прави голем исчекор напред, а тоа е до 2015 година вредноста на сигнификантниот кариес индекс да биде помала од 3.

Втората глава од докторската дисертација е насловена „Преглед на достигнувањата во дадената научна област поврзани со предметот на истражување“, каде што се изложени најновите сугестии и истражувања на релевантни автори.

Третата глава, „Образложение на работните хипотези и тези“, се однесува на одредување на вредностите на КЕП (D M T F) индексот и одредување на вредностите на сигнификантниот кариес-индекс (SiC) за да се добие вистинска и реална слика за оралното здравје кај нашите млади испитаници. Со одредување на оралнохигиенскиот статус и спроведената анкета, беа опфатени прашања поврзани со исхраната, оралната хигиена, флуор-профилактиката и социјално-економскиот статус, а одредни елементи имаат значително влијание врз вредностите на вкупниот кариес-скор кај испитаниците. Од друга страна, саливарната рН-вредност, продукцијата на плунка и присуството на калциум, фосфати и уреа во неа, влијаат врз намалувањето на фреквенцијата на појавата на денталниот кариес. И на крај, но не и неважно, степенот на колонизација на *Streptococcus Mutans* влијае на зголемувањето на вредностите на кариесот.

Четвртата глава, „Применети научни методи и начин на работа“, ги објаснува начините и методите на истражувањата на оваа проспективна студија. На почетокот се елаборираат клиничките испитувања кои се спроведени кај 420 испитаници на 12-годишна возраст и начинот на нивната клиничка евалуација. Кандидатот ги има пресметано вредностите на DMFT (КЕП) и сигнификантниот кариес-индекс кај сите испитаници, поделени по групи од 210 во урбана и 210 во рурална средина. Кај истиот број испитаници е пресметана вредноста на симплифицираната верзија на Green-Vermillion индексот, со што кај нив е проценета состојбата на оралнохигиенскиот статус. Понатаму се проследени анкетни прашања до сите испитаници, од кои се добиени одговори поврзани со хигиено-диететскиот режим на испитаниците, како фреквенција и време на консумација на шеќери, фреквенција и време на консумација на овошје, како и фреквенција на користење на флуор-профилактика и посета на стоматолог. Во понатамошниот дел следува опис на биохемиските испитувања на плунка како: одредување на рН на плунката, одредување на количество на излачена плунка, како и одредување на вредностите на саливарните биомаркери на калциум, фосфати, амилаза и уреа. На крајот на оваа глава се објаснати микробиолошките испитувања за присуството и концентрацијата на *Streptococcus Mutans*.

Петтата глава, „Добиени резултати и нивно значење“, ги елаборира добиените резултати од клиничките, биохемиските и микробиолошките испитувања во текстуална форма поткрепена со табеларен и графички приказ. Овде се прикажани вредностите на кариес-индексите, вредностите на оралнохигиенскиот индекс, сублимација на одговорите на анкетните прашања и нивната поврзаност со кариес-скорот, како и толкување на резултатите добиени од испитувањата на корелацијата на вредностите на саливарните маркери и концентрацијата на *Streptococcus Mutans* со кариес-преваленцата.

Шестата глава под наслов „Дискусија“ ги анализира добиените резултати од трудот и ги компарира со резултати од слични студии добиени од повеќе автори, при што се констатира дека вредностите на кариес-индексите се комплементарни со вредностите на кариес-индексите кај земјите во развој. Лошиот хигиено-диететски режим, надополнет со лоша орална хигиена, кандидатот ги посочува како главни причинители за висок кариес-скор кај нашата млада популација.

Во седмата глава се наведени заклучните согледувања на кандидатот од добиените резултати од студијата. Големата фреквентност на консумација на шеќери во периодот меѓу оброците и ноќе, нередовно и лошо четкање на забите, отсуство на флуор-

профилактика и нередовна посета на стоматолог, според кандидатот, се главни кариес ризик-фактори кај испитаниците.

Во осмата глава, „Прилози“, кандидатот има приложено анкетен лист со прашања и формулар за согласност за секој родител (старател) посебно.

Деветтата глава, „Користена литература“, е составена од 110 библиографски единици од меѓународни списанија и книги кои помагаат во разработување на предвидените цели на трудот.

Во поглавјето „Биографија“ се наведени биографските податоци на авторот.

Во последното поглавје е прикажано авторезимето на докторскиот труд.

Предмет на истражување:

- дефинирање на кариес ризик-факторите кај 12-годишни деца од урбана и рурална средина.

Податоци за состојбата на подрачјето во кое е работена дисертацијата:

- дадени се опсежни податоци од релевантни и споредливи библиографски извори.

Краток опис на применетите методи:

- даден е детален и опширен опис од сите клинички, биохемиски и микробиолошки методи од испитувањето во поглавјето „Материјал и методи“.

Краток опис на резултатите од истражувањето:

- описот е даден во деталната обработка на докторската теза, за поглавјето „Резултати“.

ОЦЕНА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на кандидатот д-р Христо Петановски, со наслов: КАРИЕС РИЗИК-ФАКТОРИ КАЈ ДЕЦА ОД УРБАНА И РУРАЛНА СРЕДИНА, претставува истражување од областа на детската и превентивна стоматологија. Темата е актуелна, научно релевантна и применлива во детската и превентивна стоматологија. Дефинирањето на вистинските кариес ризик-фактори кај нашата млада популација, ја прави студијата иновативна и доста корисна во секојдневната клиничка пракса. Целите на студијата се јасно дефинирани со предметот на истражување. Специфичните цели се детално наведени, што овозможува јасна насока во интерпретација на резултатите.

Докторската дисертација на кандидатот д-р Христо Петановски, со наслов: КАРИЕС РИЗИК-ФАКТОРИ КАЈ ДЕЦА ОД УРБАНА И РУРАЛНА СРЕДИНА, според мислењето на Комисијата за оценка, ги исполнува основните услови и стандарди за одбрана докторски труд.

ИСПОЛНЕТОСТ НА ЗАКОНСКИТЕ УСЛОВИ ЗА ОДБРАНА НА ТРУДОТ

Кандидатот, пред одбраната на докторскиот труд, ги објавил (како прв автор, во меѓународни научни списанија или еден труд со импакт-фактор) следниве рецензирани истражувачки трудови:

1. Petanovski H. Significant caries index (SiC) in 12 yearsold children from central area in Skopje; Macedonian Dental Review. ISSN2545-4757, 2009;5:11-15.

2. Petanovski H., Carcev M., Carceva S. Replantation of Traumatically Extracted Teeth. Balkan Journal of Stomatology 2004, vol 8;7-11.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Главните научни придонеси на кандидатот се: прецизно одредување на кариес-индексите, посебно сигнификантниот кариес индекс (SiC), како и точно дефинирање на кариес ризик-факторите што особено ќе го олесни изготвувањето на превентивните програми за подобрување на оралното здравје на нашата млада популација.

Подрачје на примена и ограничувања се: детска и превентивна стоматологија, медицина, образование.

Можни понатамошни истражувања се: изведување на подолгорочна студија со поголем број испитаници и користење на други техники на дефинирање на кариес ризик-факторите.

Со оглед на наведеното, Комисијата му предлага на Наставно-научниот совет на Стоматолошкиот факултет, да ја прифати позитивната оценка и да закаже одбрана на докторската дисертација на кандидатот д-р Христо Петановски со наслов: КАРИЕС РИЗИК-ФАКТОРИ КАЈ ДЕЦА ОД УРБАНА И РУРАЛНА СРЕДИНА.

КОМИСИЈА

Проф. д-р Елизабета Ѓоргиевска (претседател), с.р.

Проф. д-р Златко Георгиев (ментор), с.р.

Проф. д-р Ана Сотировска-Ивковска (член), с.р.

Проф. д-р Марија Стевановиќ (член), с.р.

Проф. д-р Александар Димков (член), с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА ЕДЕН НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА ВО НАУЧНОТО ПОДРАЧЈЕ ХУМАНИСТИЧКИ НАУКИ, НАУЧНО ПОЛЕ: УМЕТНОСТИ (6.04.), НАУЧНО ПОТПОЛЕ: ДРАМСКИ АКТЕРИ, ОБЛАСТ: СЦЕНСКИ ГОВОР СО ТЕХНИКА НА ГЛАСОТ, НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА ДРАМСКИ УМЕТНОСТИ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на конкурсот на Универзитетот „Св. Кирил Методиј“ во Скопје, Факултет за драмски уметности – Скопје, објавен во весниците „Вечер“ и „Коха“ од 27.11.2025 година, за избор на наставник во сите наставно-научни звања во научното подрачје хуманистички науки (6), научно поле: уметности (6.04.) научно потполе: драмски актери, област: сценски говор со техника на гласот, и врз основа на Одлуката на Наставно-научниот и уметнички совет бр. 0202-72/9 од 19.2.2026 година, формирана е Рецензентска комисија во состав: проф. д-р Тихомир Стојановски, редовен професор, проф. м-р Рефет Абази, редовен професор, и проф. м-р Атила Клиначе, редовен професор.

Врз основа на приложената документација на кандидатот, Рецензентската комисија го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Врз основа на конкурсот на Универзитетот „Св. Кирил Методиј“ во Скопје, Факултет за драмски уметности – Скопје, за избор на наставник во сите наставно-научни звања во научното подрачје драмски актери (сценски говор со техника на гласот), во предвидениот рок се пријави кандидатката вонр. проф. д-р Валентина Божиновска.

БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ НА КАНДИДАТКАТА вонр. проф. д-р Валентина Божиновска

Вонр. проф. д-р Валентина Божиновска е родена на 13.4.1967 година, во Скопје. Во 1995/1996 година се запишала на Факултетот за драмски уметности, во класата на проф. Владимир Милчин, во 1990 година. Дипломирала во класата на проф. Љубиша Георгиевски, отсек: Драмски актери, со просечна оценка девет (9).

Во 1993 година се вработува како актер во Македонскиот народен театар. Во МНТ работи до 1998 година и реализира голем број улоги.

Постдипломските студии ги завршила со одбрана на магистерскиот труд на тема: „Стилот на говорот и изговорот“ на 1.7.2008, на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје, пред Комисија во состав: Кристина Николова, ментор, Венко Андоновски, член и Гане Тодоровски, член, со просечна оценка на магистерските студии – 9,99.

На 26.4.2012 година, на Институтот за национална историја во Скопје се стекнала со звањето доктор по историски науки од областа на литературата. Докторската дисертација под наслов: „Историскиот развој на изразните стилови во обредната книжевност 19 и 20 век“, кандидатката ја реализира под менторство на академик Катица Кулавакова.

Во 2000 година се стекнала со звањето помлад асистент на Факултетот за драмски уметности по предметот Правоговор на македонскиот литературен јазик, кај професорот Илија Милчин.

Во 2002 година се стекнала со звањето асистент на Факултетот за драмски уметности.

Во 2006 година се стекнала со наставно-научното звање доцент по предметот Правоговор на македонскиот литературен јазик.

Во 2021 година се стекнала со наставно-научното звање вонреден професор од областа на сценскиот говор со техника на гласот – стилистика на говор и реторика.

Вонр. проф. д-р Валентина Божиновска е универзитетски професор, теоретичар и педагог со долгогодишно богато искуство во областа на стилистиката на говорот, сценскиот говор и реториката. Нејзиниот педагошки ангажман од помлад асистент до вонреден професор е насочен кон поврзување на лингвистиката и реториката, со особен акцент на емотивната и стилската димензија на говорот.

Последниот реферат за избор е објавен во Билтенот на Универзитетот бр. 1237/2021.

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката, од почетокот на кариерата, како и научните, стручните, педагошки и други остварувања на кандидатката од последниот избор до денот на пријавата за редовен професор, врз основа на сета поднесена документација.

НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТКАТА ОД ПОСЛЕДНИОТ ИЗБОР ДО ДЕНОТ НА ПРИЈАВАТА

Наставно-образовна дејност

Во рамките на наставно-образовната дејност на УКИМ, Факултет за драмски уметности, кандидатката д-р Валентина Божиновска изведува настава и вежби на прв, втор и трет циклус студии. Нејзината образовна дејност ги опфаќа предметите: Сценски говор и Стилистика на говор и реторика, во прва, втора, трета и четврта година, Драмски актери.

На Медицинскиот факултет при УКИМ, го предава предметот Јавно говорење во прва година на Катедрата за логопедија.

Кандидатката ги има подготвено силабусите на предметите Стилистика на говор и реторика за втор циклус студии, Култура на говор и стилистика и Култура на говор 1, за трет циклус студии, Изразните стилови на обредната литература 19 и 20 век и Основи на комуникациските вештини.

- Во текот на 2025 година е соработник во научноистражувачкиот проект „Поетика на македонскиот јазик – јазични и стилски обрасци“, под раководство на академик Катица Кулавакова.
- Во текот на 2023 година, реализирала работилница со студентите по Логопедија за детектирање на гласовните недостатоци кај младата популација.
- Во текот на 2024 година, ја организира работилницата „Курс за јавно говорење“, Фондација „Марјановиќ“.
- Во соработка со проф. Тихомир Стојановски, во текот на 2024 година го организира проектот „Скопски беседнички вечери“, под покровителство на Град Скопје.

- Во 2025 година, го публикува учебникот „Говор и јавно говорење“, под покровителство на Центарот за рехабилитација на патологии на вербална комуникација, Скопје.
- Во 2026 година, го изработува Е-учебникот „Стилистика на говор и реторика“ за УКИМ, Скопје.

Други активности кои припаѓаат во наставно-образовната дејност, релевантни за изборот, наведени се во табелата во Анекс 2 (член 2) од Правилникот за избор, со датуми и други релевантни податоци.

Научноистражувачка дејност/Стручно-уметничка дејност

Вонр. проф. д-р Валентина Божиновска, во овие 5 години од последниот избор во 2021 година, има објавено два учебника, една драмска обработка и две научноистражувачки публикации на конкурсите од Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, и тоа:

- 2022 година – *Јазикот и јазичните форми како идентитетска основа кај Македонците со исламска вероисповест;*
- 2025 година – *Стилските особености на изјавите на Прличевите стихови во џомајта „Сердарот“;*
- 2026 година – *Научна обработка на драмата Марија Магдалена од Ф. Хебел.*

Називите на трудовите, проектите и слично се наведени во табелата во Анекс 2 од Правилникот за избор, со датуми и други релевантни податоци.

Стручно-апликативна дејност и дејност од поширок интерес

Кандидатката вонр. проф. д-р Валентина Божиновска е активно вклучена во стручно-апликативната работа како педагог со долгогодишно искуство во областа на говорот, стилистиката и сценскиот изговор.

Како резултат на нејзината научноистражувачка дејност, изработени се два документарни филма во соработка со проф. Тихомир Стојановски.

Во последните пет години, континуирано работи на натсинхронизација на повеќе ТВ-серии на ТВ Сител.

Рецензент е и промотор на повеќе книги и изложби.

Конкретните активности се наведени во табелата во Анекс 2 (член 5) од Правилникот за избор, со датуми и други релевантни податоци.

Оценка од самоевалуација

Кандидатката Валентина Божиновска, во изминатите академски години, по последниот избор во 2021 година, ги доби највисоките оценки од анонимно спроведените анкети на студентите на Факултетот за драмски уметности и на Медицинскиот факултет во Скопје.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на целокупната доставена документација и личното познавање на кандидатката, Рецензентската комисија позитивно ја вреднува и ја оценува наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност, како и дејноста од поширок интерес на вонр. проф. д-р Валентина Божиновска.

Врз основа на изнесените податоци за севкупната активност на кандидатката од последниот избор до денес, Комисијата заклучи дека д-р Валентина Божиновска поседува научни и стручни квалитети и според Законот за високото образование и Правилникот за посебните услови и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и демонстратори на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ги исполнува сите услови да биде избрана во звањето редовен професор.

Според гореизнесеното, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот и уметнички совет на Факултетот за драмски уметности во Скопје, д-р Валентина Божиновска да биде избрана во звањето редовен професор во областа сценски говор и техники на гласот.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Тихомир Стојановски, редовен професор, с.р.

Проф. м-р Атила Клииче, редовен професор, с.р.

Проф. м-р Абази Рефет, редовен професор, с.р.

ОБРАЗЕЦ 1
ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат:

Валентина Зоре Божиновска

Институција:

Факултет за драмски уметности – Скопје

Научна област:

6.04.02.03 – сценскоизведувачки уметности, сценски говор и техники на гласот

ОПШТИ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА – ДОЦЕНТ,
ВОНРЕДЕН ПРОФЕСОР И РЕДОВЕН ПРОФЕСОР НА СТРУЧНО-УМЕТНИЧКИ
ПРЕДМЕТИ

Ред. број	ОПШТИ УСЛОВИ	Исполнетост на општите услови да/не
1	За доцент, вонреден професор и редовен професор по стручно-уметничките предмети може да биде избрано и лице без научен степен – доктор на науки, кое има завршено соодветно високо образование од втор циклус	ДА
2	-Јазикот и јазичните форми како идентитетска основа кај македонците со исламска вероисповед, ФДУ – УКИМ, Скопје, 2022 - Стилските особености на изговорот на Прличевиот стих во поемата „Сердарот“, ФДУ – УКИМ, Скопје, 2025 -Говор и јавно говорење, Центар за рехабилитација на говор, Скопје, 2025 - Стилистика на говор и реторика, УКИМ, Скопје, 2026 Останати дела се наведени во	ДА
3	Има способност за наставна работа	ДА

ОБРАЗЕЦ 2
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидатка: вонр. проф. д-р Валентина Зоре Божиновска

Институција: Факултет за драмски уметности – Скопје

Научна област: сценскоизведувачки уметности – сценски говор и техники на гласот

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на дејноста Број на часови x недели x поени	Поени
1	Македонски јазик со правоговор 2 предавања – 2021-2022, летен семестар 1*15*0,04	0,6
2	Македонски јазик со правоговор 2 вежби – 2021-2022, летен семестар 1*15*0,03	0,45
3	Сценски говор 2 предавања – 2021-2022, летен семестар 2*15*0,04	1,2
4	Сценски говор 6 предавања – 2021-2022, летен семестар 2*15*0,04	1,2
5	Сценски говор 8 предавања – 2021-2022, летен семестар 2*15*0,04	1,2
6	Сценски говор 2 вежби – 2021-2022, летен семестар 2*15*0,03	0,9
7	Сценски говор 6 вежби – 2021-2022, летен семестар 2*15*0,03	0,9
8	Сценски говор 8 вежби – 2021-2022, летен семестар 2*15*0,03	0,9
9	Сценски говор 1 предавања – 2022-2023, зимски семестар 2*15*0,04	1,2
10	Сценски говор 3 предавања – 2022-2023, зимски семестар 2*15*0,04	1,2
11	Сценски говор 7 предавања – 2022-2023, зимски семестар 2*15*0,04	1,2
12	Сценски говор 1 вежби – 2022-2023, зимски семестар 2*15*0,03	0,9
13	Сценски говор 3 вежби – 2022-2023, зимски семестар 2*15*0,03	0,9
14	Сценски говор 7 вежби – 2022-2023, зимски семестар 2*15*0,03	0,9
15	Сценски говор 2 предавања – 2022-2023, летен семестар 2*15*0,04	1,2
16	Сценски говор 4 предавања – 2022-2023, летен семестар 2*15*0,04	1,2
17	Сценски говор 8 предавања - 2022-2023, летен семестар 2*15*0,04	1,2
18	Сценски говор 2 вежби - 2022-2023, летен семестар 2*15*0,03	0,9
19	Сценски говор 4 вежби - 2022-2023, летен семестар 2*15*0,03	0,9
20	Сценски говор 8 вежби - 2022-2023, летен семестар 2*15*0,03	0,9
21	Сценски говор 1 предавања – 2023-2024, зимски семестар 2*15*0,04	1,2
22	Сценски говор 3 предавања – 2023-2024, зимски семестар 2*15*0,04	1,2
23	Сценски говор 5 предавања – 2023-2024, зимски семестар 2*15*0,04	1,2
24	Сценски говор 1 вежби – 2023-2024, зимски семестар 2*15*0,03	0,9
25	Сценски говор 3 вежби – 2023-2024, зимски семестар 2*15*0,03	0,9
26	Сценски говор 5 вежби – 2023-2024, зимски семестар 2*15*0,03	0,9

27	Сценски говор 2 предавања – 2023-2024, летен семестар 2*15*0,04	1,2
28	Сценски говор 4 предавања - 2023-2024, летен семестар 2*15*0,04	1,2
29	Сценски говор 6 предавања - 2023-2024, летен семестар 2*15*0,04	1,2
30	Сценски говор 2 вежби – 2023-2024, летен семестар 2*15*0,04	0,9
31	Сценски говор 4 вежби – 2023-2024, летен семестар 2*15*0,04	0,9
32	Сценски говор 6 вежби – 2023-2024, летен семестар 2*15*0,04	0,9
33	Сценски говор 3 предавања – 2024-2025, зимски семестар 1*15*0,04	0,6
34	Сценски говор 5 предавања – 2024-2025, зимски семестар 1*15*0,04	0,6
35	Сценски говор 7 предавања – 2024-2025, зимски семестар 1*15*0,04	0,6
36	Сценски говор 3 вежби – 2024-2025, зимски семестар 1*15*0,03	0,6
37	Сценски говор 5 вежби – 2024-2025, зимски семестар 1*15*0,03	0,6
38	Сценски говор 7 вежби – 2024-2025, зимски семестар 1*15*0,03	0,6
39	Сценски говор 4 предавања – 2024-2025, летен семестар 1*15*0,04	0,45
40	Сценски говор 6 предавања – 2024-2025, летен семестар 1*15*0,04	0,45
41	Сценски говор 8 предавања – 2024-2025, летен семестар 1*15*0,04	0,45
42	Сценски говор 4 вежби – 2024-2025, летен семестар 1*15*0,04	0,45
43	Сценски говор 6 вежби – 2024-2025, летен семестар 1*15*0,04	0,45
44	Сценски говор 8 вежби – 2024-2025, летен семестар 1*15*0,04	0,45
45	Сценски говор 1 предавања – 2025-2026, зимски семестар 2*15*0,04	1,2
46	Сценски говор 5 предавања – 2025-2026, зимски семестар 2*15*0,04	1,2
47	Сценски говор 7 предавања – 2025-2026, зимски семестар 2*15*0,04	1,2
48	Сценски говор 1 вежби – 2025-2026, зимски семестар 2*15*0,03	0,9
49	Сценски говор 5 вежби – 2025-2026, зимски семестар 2*15*0,03	0,9
50	Сценски говор 7 вежби – 2025-2026, зимски семестар 2*15*0,03	0,9
51	Стилистика на говор и реторика 1 – предавања – 2024-2025, зимски семестар 2*15*0,04	1,2
52	Стилистика на говор и реторика 1 – вежби - 2024-2025, зимски семестар 2*15*0,03	0,9
53	Стилистика на говор и реторика 2- предавања 2024-2025летенсеместар 2*15*0,04	1,2
54	Стилистика на говор и реторика 2 – вежби - 2024-2025, летен семестар 2*15*0,03	0,9
55	Стилистика на говор и реторика 1 – предавања - 2025-2026, зимски семестар 2*15*0,04	1,2
56	Стилистика на говор и реторика 3 – предавања – 2025-2026, зимски семестар 2*15*0,03	1,2
57	Стилистика на говор и реторика 1 – вежби – 2025-2026, зимски семестар 2*15*0,04	0,9
58	Стилистика на говор и реторика 3 – вежби – 2025-2026, зимски семестар 2*15*0,03	0,9
59	Јавно говорење (Медицина) – 2021-2022, летен семестар 130 часа*0,4	5,2
60	Јавно говорење (Медицина) – 2022-2023, летен семестар	5,2
61	Јавно говорење (Медицина) – 2023-2024, летен семестар	5,2
62	Јавно говорење (Медицина) – 2024-2025. летен семестар	5,2

	ВКУПНО ПОЕНИ од НО	67,15
--	---------------------------	--------------

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1	Јазикот и јазичните форми како идентитетска основа кај Македонците со исламска вероисповед, ФДУ – УКИМ, Скопје, 2022	8
2	Стилските особености на изговорот на Прличевиот стих во поемата „Сердарот“, ФДУ – УКИМ, Скопје, 2025	8
3	Говор и јавно говорење, Центар за рехабилитација на говор, Скопје, 2025	8
4	Стилистика на говор и реторика, УКИМ, Скопје, 2026	8
5	Драмска обработка на драмата „Марија Магдалена“ од Ф. Хебел, Менора, Скопје, 2026	4
	Вкупно	36

СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1	„Детекција на гласовните недостатоци кај младата популација“, Работилница по логопедија, Скопје, 2023	1,5
2	„Курс за јавно говорење“, организатор на работилница, Фондација „Марјановиќ“, ФДУ, Скопје, 2024	1,5
3	„Култура на говор“, организатор на работилница, Гимназија „Св. Климент Охридски“, Охрид, 2023	1,5
4	„Конзервирани импресии“, драмска претстава – Денови на Г. Стефановски, Скопје, 2024	1,5
5	Натсинхронизација на сериите на ТВ Сител: Азра (118 епизоди), Бодрумска приказна (84 епизоди), Вавилон (40 епизоди), Борбата на мајката (120 епизоди), Суровиот град (68 епизоди), Скриени соништа (20 епизоди), Балканска приказна (75 епизоди), Брачни игри (71 епизоди), Љубов и тајни (30 епизоди), Мојот син (90 епизоди), Големата шанса (28 епизоди), Затвореник (150 епизоди) и Пресуда (297 епизоди)	13 x 1 = 13
	Вкупно	17

СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1	Соработник на проектот „Поетика на македонскиот јазик“, МАНУ, Скопје, 2025	2
2	Коавтор на „Македонците со исламска вероисповед“, документарен филм, Скопје, 2023	2
3	Коавтор на „Стихот на Прличев“, документарен филм, Скопје, 2024	2
4	„Конзервирани импресии“, драмска претстава – Денови на Г. Стефановски, Скопје, 2024	2
5	Испити на докторски студии (5)	0,5
6	Член во комисија за одбрана на докторска работа	0,5
	Вкупно	9

Дејности од поширок интерес		
1	Рецензент за избор во звање (3)	0,2
2	Рецензент на книги (3)	0,5x3=1,5
3	Промоција на книги (3)	0,5x3=1,5
4	Промоција на изложби (3)	0,5x3=1,5
	Вкупно	4,7

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	67,15
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	36
СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ	17
СТРУЧНО-ПРИМЕНУВАЧКА ДЕЈНОСТ	9
ДЕЈНОСТ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС	4,7
Вкупно	133,85

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Тихомир Стојановски, редовен професор, с.р.

Проф. м-р Атила Клииче, редовен професор, с.р.

Проф. м-р Рефет Абази, редовен професор, с.р.

Прилог бр. 5

**ПРЕГЛЕД
НА ОДОБРЕНИ ТЕМИ НА ФАКУЛТЕТ ЗА ДРАМСКИ УМЕТНОСТИ СКОПЈЕ**

1. МАГИСТЕРСКИ ТРУДОВИ

Ред. бр.	Име и презиме на кандидатот	Назив на темата		Име и презиме на менторот	Датум и бр. на Одлука на ННС/НС за прифаќање на темата
		на македонски јазик	на англиски јазик		
1.	Софија Христовска	„Натуралната и креативната интерпретација на бојата во филмот “Езерото““	“The naturalistic and creative interpretation of color in the film “The Lake”“	проф. д-р Антонио Митриќески	Бр.0202-72/15 19.02.2026 година

2. ДОКТОРСКИ ТРУДОВИ

Ред. бр.	Име и презиме на кандидатот	Назив на темата		Име и презиме на менторот	Датум и бр. на Одлука на ННС/НС за прифаќање на темата
		на македонски јазик	на англиски јазик		
1.	М-р Христина Цветановска Становска	„Театарот и политиката: аспектите на политичност и нејзините перформативни потенцијали - Македонскиот контекст“	“ Theatre and Politics: The Aspects of the Political and its Performative Potentials - the Macedonian Context “	Проф. д-р Ана Стојаноска	Бр.0202-85/3 25.02.2026 година
	М-р Марија Апчевска Петрова	“Просторот во филмот од перцепција до значење,”	“ Cinematic Space: From Perception to Meaning “	Проф. д-р Антонио Митриќески	Бр.0202-85/2 25.02.2026 година

Совет за втор циклус студии

ПРЕГЛЕД
на прифатени теми за изработка на магистерски труд
ФАКУЛТЕТ ЗА ЗЕМЈОДЕЛСКИ НАУКИ И ХРАНА

Ред. бр.	Име и презиме на кандидатот	Назив на темата		Име и презиме на менторот	Датум и бр. на Одлука на ННС/НС за прифаќање на темата
		на македонски јазик	на англиски јазик		
1.	Перо Савов	Анализа на планираните и реализираните ефекти од ИПАРД инвестиција: Студија на случај од преработувачката индустрија	Analysis of Planned and Realized Effects of an IPARD Investment: A Case Study from the processing industry	проф. д-р Александра Мартиновска-Стојческа	Бр. 02-167/2-10 06.03.2026 година
2.	Александар Симоновски	Влијание на вештачкото осветлување врз квалитетот на расад од домот и петунија	Influence of artificial lighting on the quality of tomato and petunia seedlings	проф. д-р Звезда Богевска	Бр. 02-167/2-11 06.03.2026 година
3.	Бони Попова Рамова	Нутритивни својства на лиофилизирани плодови од две сорти малина	Nutritional properties of lyophilized fruits of two raspberry varieties	проф. д-р Љубица Каракашова	Бр. 02-167/2-12 06.03.2026 година

Прилој бр. 5

ПРЕГЛЕД
НА ОДОБРЕНИ ТЕМИ НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА МУЗИЧКА УМЕТНОСТ –
СКОПЈЕ

3. МАГИСТЕРСКИ ТРУДОВИ

Ред. бр.	Име и презиме на кандидатот	Назив на темата		Име и презиме на менторот	Датум и бр. на Одлука на ННУС за прифаќање на темата
		на македонски јазик	на англиски јазик		
1.	Валмире Мехмети	Johann Friedrich Fasch: Sonata in c-major Gabriel Grovlez: Sicilienne et allegro giocoso Andrea Ferrante: La Danza Sconnessa Johann Wenzel Kalliwoda: Variations e Rondeau Alessandro_Longo: Suite op.69 Franz Ignaz Danzi: Concerto in F-dur	„Историски, технички и интерпретативен развој на фаготот како соло и оркестарски инструмент“	Проф. м-р Марјан Милошевски	02-195/1 од 25.2.2026
			“Historical, Technical, and Interpretative Development of the Bassoon as a Solo and Orchestral Instrument”		

**ПРЕГЛЕД
НА ОДОБРЕНИ ТЕМИ НА ФАРМАЦЕТСКИ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ**

СПЕЦИЈАЛИСТИЧКИ ТРУД ПО ФАРМАЦЕВТСКА РЕГУЛАТИВА

Ред. бр.	Име и презиме на кандидатот	Назив на темата		Име и презиме на менторот	Датум и бр. на Одлука на ННС/НС за прифаќање на темата
		на македонски јазик	на англиски јазик		
1	Сара Петреска	Глобална регулаторна рамка, имплементација и дигитална трансформација	Pharmaceutical Dokumentation and QMS: Global Regulatory Framework, Implementation and Digital Transformation	Проф. д-р Марија Главаш Додов	02-112/6 12.2.2026
2	Фроска Ѓонда	Регулаторни барања за производство на течни нестерилни хербални производи- Усогласување со принципите на ДПП во рамки на ЕУ и Р.С.Македонија	Regulatory requirements for the production of liquid non-sterile herbal products – Harmonization with the principles of GMP within the EU and the Republic of North Macedonia	Проф. д-р Марија Главаш Додов	02-112/7 12.2.2026
3	Рудина Цена	Козметовигиланца: регулаторни аспекти и системи за надзор на безбедноста на козметичките производи	Cosmetovigilance: Regulatory Framework and Safety Monitoring Systems for Cosmetic Products	Проф. д-р Марија Главаш Додов	02-112/8 12.2.2026
4	Весна Ѓини	Модернизација на фармацевтската регулаторна рамка во ЕУ и САД: Компаративна анализа на реформите 2025-2026	Modernization of the Pharmaceutical Regulatory Framework in the EU and USA: A Comparative Analysis of the 2025-2026 Reforms	Проф. д-р Катерина Брезовска	02-112/9 12.2.2026

Прилог бр. 3

РЕЦЕНЗИЈА
НА РАКОПИСОТ „СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА“
ОД АВТОРКАТА ПРОФ. Д-Р МАЈА ГЕРОВСКА МИТЕВ

Врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет бр. 13-381/4 од 12.2.2026 година, за членови на Рецензентската комисија за рецензирање на учебникот „Социјална политика“ од авторката проф. д-р Маја Геровска Митев, наменет за студентите на Филозофскиот факултет, за предметот Социјална политика, избрани се: проф. д-р Сениша Зриншчак, Правен факултет, Универзитет во Загреб, Хрватска и проф. д-р Наталија Перишиќ, Факултет за политички науки, Универзитет во Белград, Србија.

По добивањето на ракописот и неговото детално разгледување и анализа, до Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје, рецензентите го поднесуваат следниов

ИЗВЕШТАЈ

I Општ дел

Основни податоци за ракописот

Назив на ракописот:	Социјална политика
Назив на предметната програма:	Социјална политика
Назив на студиската програма:	Социјална работа и социјална политика
Фонд на часови и ЕКТС-кредити (доколку ракописот е наменет за повеќе предмети, да се наведат сите предмети):	Фонд на часови: 3+1. ЕКТС-кредити: 6 кредити.
Предметот Социјална политика на Филозофскиот факултет е задолжителен предмет со фонд на часови – 3+1, број на ЕКТС-кредити – 6 и се слуша во првиот семестар.	
Реден број на изданието:	прво издание
Општи податоци за ракописот:	Ракописот кој е предаден на рецензија содржи 174 страници (формат А4), напишани на компјутер, со големина на фонтот – 12. Текстот е поделен во 10 поглавја (вклучувајќи ја литературата во посебен дел) и содржи 0 слики и 1 табела.

РЕЦЕНЗЕНТИ

Проф. д-р Сениша Зриншчак, с.р.

Проф. д-р Наталија Перишиќ, с.р.

II ПОСЕБЕН ДЕЛ ОД РЕЦЕНЗЕНТОТ: ПРОФ. Д-Р СИНИША ЗРИНШЧАК

<p>Краток опис на содржината:</p>	<p>Учебникот „Социјална политика“ е напишан многу систематски и ги вклучува сите најважни елементи опфатени со академската дисциплина социјална политика. Тој започнува со концептот и дефинициите на социјалната политика, преминува на историски преглед и, што е особено важно, ги разгледува идеолошките ориентации кои историски ги обликувале одредени видови социјални држави и социјални политики, а кои сè уште имаат големо влијание врз нив денес. Потоа следат поглавја за социјалната држава, во нејзината историска и сегашна форма, и за трендовите во развојот на социјалниот плурализам. Потоа, посебни поглавја се посветени на клучните сектори на социјалната политика: вработување, социјална заштита, социјално осигурување, долгорочна нега и социјално домување. Затоа, учебникот ги опфаќа сите најрелевантни теми од социјалната политика. Забележливо е дека нема посебни поглавја посветени на образованието и здравството, но авторката убедливо објаснува зошто во воведот. Исто така, во учебник како овој, понекогаш е тешко да се најде рамнотежа помеѓу опишувањето на глобалните трендови и фокусирањето на националниот контекст, но авторката овде постигнала добра рамнотежа и ја приспособила содржината на националниот контекст со добра причина.</p>
<p>Оцена за усогласеноста со предметната програма:</p>	<p>Учебникот целосно одговара на програмата од предметот Социјална политика на студиската програма Социјална работа и социјална политика. Станува збор за многу квалитетен и дидактички добро осмислен учебник, кој ќе ги обучи студентите за разбирање на специфични социјални политики (на пр., вработување, социјално осигурување или долгорочна нега) во контекст на политички и економски предизвици.</p>
<p>Предлози за потребни корекции:</p>	<p>Немам никакви забелешки што би вклучувале промени. Учебникот може да се испечати како таков и ќе биде исклучително квалитетен учебник. Сепак, имам еден предлог што авторката може, а и не мора да го прифати – овој предлог не ја менува мојата целокупна многу позитивна оценка. Предлагам воведот да се прошири (или да се додаде кратко заклучно поглавје), каде што, сепак, накратко ќе ги разработи клучните предизвици на развојот на социјалната политика, во национален, европски и глобален контекст, од демографијата и миграцијата до политичките глобални кризи што вршат финансиски и идеолошки притисок врз</p>

	социјалните трошоци и функцијата на социјалната држава воопшто.
Оцена на ракописот:	Како што веќе беше нагласено, ова е многу квалитетен учебник за социјална политика. Наменет е за студенти, а тоа се одразува во начинот на кој е напишан и изборот на теми, но е целосно заснован на сите понови научни сознанија за социјалната политика во национален, регионален и глобален контекст. Учебникот покажува богатство од наставно и научно искуство, што се одразува во јасноста на презентацијата и јасната врска помеѓу теоријата и практиката. Предметот на социјалната политика е исклучително широк и длабоко поврзан со голем број историски и тековни општествени процеси, но овде е презентираан многу стручно и е приспособен за студентите.
Категоризација:	учебник
Заклучок со предлог за оправданоста за објавување:	Ракописот кој е предаден на рецензија содржи 174 страници (формат А4), напишани на компјутер, со големина на фонтот – 12. Текстот е поделен во 10 поглавја (вклучувајќи ја литературата во посебен дел) и содржи 0 слики и 1 табела.

Врз основа на изнесеното, чест ми е и задоволство овој ракопис да го поддржам и да го предложам да се отпечати како учебник по предметот Социјална политика, примарно наменет за студентите на Филозофскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

Во Загреб, 20.2.2026 година

Рецензент
Проф. д-р Синиша Зриншчак, с.р.

III ПОСЕБЕН ДЕЛ ОД РЕЦЕНЗЕНТОТ: ПРОФ. Д-Р НАТАЛИЈА ПЕРИШИЌ

<p>Краток опис на содржината:</p>	<p>Книгата се состои од десет поглавја, кои започнуваат со разгледување на концептот на социјална политика, продолжуваат со нејзиниот историски развој и основните идеолошки претпоставки, и се фокусираат на концептот и типологиите на социјалната држава. За таа цел, концептот и типологиите на социјалната држава се презентирани заедно со предизвиците за нејзиниот развој и иднина (демографски предизвик, промени во светот на работата, миграција, сиромаштија и социјална исклученост, нееднаквост во приходите). Следуваат разгледувања на односот помеѓу различните сектори на социјалната политика – држава, пазар, граѓанско општество и семејство, од аспект на нивните улоги во социјалната политика. Подоцнежните поглавја се фокусирани на различни области на социјалната политика, имено областа на вработувањето (вклучувајќи активни мерки на пазарот на трудот); социјална заштита (парични надоместоци и социјални услуги); социјално осигурување (пензија, здравство и невработеност); долгорочна нега (како област во која се поделени надлежностите) и социјално домување.</p>
<p>Оцена за усогласеноста со предметната програма:</p>	<p>Учебникот е целосно во согласност со акредитираната наставна програма. Целите на програмата можат целосно да се постигнат со користење на учебникот. Содржината на програмата се совпаѓа со содржината на учебникот. Опсегот на учебникот е приспособен на содржината на програмата.</p>
<p>Предлози за потребни корекции:</p>	<p>нема</p>
<p>Оцена на ракописот:</p>	<p>Низ десет меѓусебно поврзани поглавја, авторката презентира квалитативно и систематски комплетни и современи наоди во областа на социјалната политика, кои даваат суштински увиди во социјалната политика како наука и како практика. Учебникот ги презентира и ги анализира сите точки од значење за современата социјална политика, вклучувајќи ги нејзините инструменти, цели, принципи и клучни концепти. Анализата на историјата на социјалната политика е вклучена до степен до кој претставува детерминанта на развојот на современата социјална политика. Исклучително важен додаток на историскиот дел е анализата на различните идеолошки насоки и вредности, кои овозможуваат критички поглед на областите од останатите делови на учебникот. Така, авторката посочува на најважните современи предизвици од значење за разбирањето на социјалната политика, вклучувајќи ја улогата на различните сектори во</p>

	<p>производството, организацијата и спроведувањето на социјалната политика. Посочувањето на промените во светот на работата и новата улога на вработувањето во социјалната политика нуди исклучително важни увиди. Две основни, традиционални области на социјалната политика: социјалната заштита и социјалното осигурување, даваат знаење што е неопходно за справување со дадени теми, а нивното дополнување е претставено со две нови области опфатени во учебникот: долгорочна нега и социјално домување. Областите презентирани во учебникот, како и пристапот кон овие области, укажуваат на работа на сестрана и зрела научничка и истражувачка, со долгогодишно теоретско и практично искуство во областа на социјалната политика.</p>
Категоризација:	учебник
Заклучок со предлог за оправданоста за објавување:	Ракописот кој е предаден на рецензија содржи 174 страници (формат А4), напишани на компјутер, со големина на фонто – 12. Текстот е поделен во 10 поглавја (вклучувајќи ја литературата во посебен дел) и содржи 0 слики и 1 табела.

Врз основа на изнесеното, чест ми е и задоволство овој ракопис да го поддржам и да го предложам да се отпечати како учебник по предметот Социјална политика, примарно наменет за студентите на Филозофскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

Во Белград, 20.2.2026 година

РЕЦЕНЗЕНТ
Проф. д-р Наталија Перишиќ, с.р.

ПРЕГЛЕД
на прифатени теми за изработка на магистерски труд на
ЈНУ Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“ – Скопје

Студиска програма Македонистика со комуникаологија

Ред. бр.	Име и презиме на кандидатот	Назив на темата на македонски јазик и на англиски јазик	Име и презиме на менторот	Датум и бр. на одлуката на Научниот совет за прифаќање на темата
1.	Даница Гавриловска-Атанасовска	Македонскиот јазик во академската кореспонденција: анализа на студентската и наставничката практика во универзитетската средина во Штип The Macedonian Language in Academic Correspondence: An Analysis of Student and Teacher Practice in the University Environment in Shtip	Проф. д-р Елена Јованова-Грујовска	бр. 10-29/1 од 20.2.2026 г.

РЕФЕРАТ
ЗА ИЗБОР ВО СИТЕ НАУЧНИ ЗВАЊА ОД НАУЧНАТА ОБЛАСТ ЗАШТИТА
НА ГРАДИТЕЛСКОТО НАСЛЕДСТВО (2.01.02.06), ЗА РАБОТНОТО МЕСТО
ИСТРАЖУВАЧ НА НАРОДНАТА АРХИТЕКТУРА ВО ЈНУ ИНСТИТУТ ЗА
ФОЛКЛОР „МАРКО ЦЕПЕНКОВ“ – СКОПЈЕ

Врз основа на конкурсот за избор во сите научни звања за работното место истражувач на народната архитектура, од научната област заштита на градителското наследство (2.01.02.06), распишан од страна на ЈНУ Институт за фолклор „Марко Цепенков“ – Скопје, објавен во весниците „Нова Македонија“ и „Коха“ на 10.2.2026 година, Советот на ЈНУ Институт за фолклор „Марко Цепенков“ – Скопје, на седницата одржана на 20.2.2026 година, донесе Одлука бр. 02-100 со која е формирана Рецензентска комисија во состав: д-р Елизабета Касапова, редовен професор на Архитектонскиот факултет, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, д-р Ана Ивановска Дескова, редовен професор на Архитектонскиот факултет, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје и д-р Јасмина Хаџиева-Алексијевска, редовен професор (во пензија) на Архитектонскиот факултет, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

Како членови на Рецензентската комисија, по прегледувањето на доставената документација го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за избор во сите научни звања за работното место истражувач на народната архитектура, од научната област заштита на градителското наследство (2.01.02.06), во предвидениот рок се пријави кандидатката д-р Емилија Апостолова Чаловска.

БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Кандидатката м-р Емилија Апостолова Чаловска е родена на 21.5.1982 година, во Скопје. Средно образование завршила во гимназијата „Раде Јовчевски-Корчагин“ во Скопје. На додипломските студии на Архитектонскиот факултет при УКИМ во Скопје се запишала во септември 2000 година, а ги завршила во јануари 2007 година со просечен успех 8,68 и се стекнала со стручен назив – *дипломиран инженер архитект*.

Во 2009 година, кандидатката се запишала на постдипломски студии по конзервација на архитектонското наследство на Високата техничка школа за архитектура при Политехничкиот универзитет на Валенсија, Шпанија, кои ги завршила во 2014 година со просечен успех 8,50. Магистерската теза под наслов: *La iglesia de Santa Sofía en Ohrid, República de Macedonia: estudio arquitectónico-artístico y análisis de su restauración (1951-58) [Црквиња Св. Софија во Охрид, Република Македонија: архитектонско-архистетичка студија и анализа на нејзината реставрација (1951-58)]* ја одбрала на 30.9.2014 година, со оценка 10, и се стекнала со научниот степен *магистер по конзервација на архитектонско наследство*.

Во 2016 година, кандидатката м-р Емилија Апостолова Чаловска се запишала на трет циклус студии по архитектура, градежништво, урбанизам и пејзаж на Школата за докторски студии при Политехничкиот универзитет на Валенсија, Шпанија, кои ги завршила во 2021 година со просечен успех 9,78. Докторската дисертација под наслов: *The XIX Century Basilicas in Macedonia: Origin, Typology and Influences (Базиликалниите цркви од 19 век во Македонија: типологија, историја и влијанија)*, под менторство на проф. д-р Франциско Хуан Видал од Високата техничка школа за архитектура при Политехничкиот универзитет на Валенсија, Шпанија и проф. д-р Елизабета Касапова од Архитектонскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје ја одбрала на 27.9.2021 година, со оценка 10 (*cum laude*) и назнака за интернационален докторат. Со тоа се стекнала со називот *доктор по архистетика, градежништво, урбанизам и пејзаж*.

Кандидатката активно се служи со англискиот и шпанскиот јазик, за што се поднесени соодветни уверенија. Покрај ова, кандидатката има напредно познавање за работа во AutoCAD, ArchiCAD и Microsoft Office.

Од 2008 година до денес, кандидатката Апостолова Чаловска е непрекинато вработена во ЈНУ Институт за фолклор „Марко Цепенков“ при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, постапно напредувајќи во звањата. Во 2008 година е вработена како *помлад асистент истражувач на архистетика*, во 2015 година, м-р Емилија Апостолова Чаловска е избрана за

асисџент истражувач на архитектура, а во септември 2022 година, д-р Емилија Апостолова Чаловска е избрана во звањето *научен соработник* за работното место *истражувач на народната архитектура* во истата институција. Рефератот за последниот избор во звањето научен соработник е објавен во Билтенот бр. 1267 на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, од 1.9.2022 година.

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од почетокот на кариерата, објавени во Билтенот бр. 1020, бр. 1091, бр. 1158 и бр. 1267, како и вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од последниот избор до денот на пријавата, врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот.

НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТКАТА ОД ПОСЛЕДНИОТ ИЗБОР ДО ДЕНОТ НА ПРИЈАВАТА

Научноистражувачка и наставна дејност

Д-р Емилија Апостолова Чаловска, од претходниот избор до сега, ја има објавено својата докторска дисертација во вид на два монографски труда, најпрво во оригинал на англиски јазик, а потоа адаптирана на македонски јазик, со што овој значаен труд станува достапен на поширок аудиторинг во земјава и надвор од неа. Покрај ова, кандидатката е коавтор на делови/поглавја во други 2 монографии. Понатаму, кандидатката има објавено 8 труда со оригинални научни резултати кои подлежат на рецензија во научни списанија со меѓународен уредувачки одбор (7 како автор, а 1 како коавтор); потоа 5 труда со оригинални научни резултати во зборници на рецензирани научни трудови, презентирани на меѓународни академски собири (3 како автор, а 2 како коавтор); по еден авторски труд со оригинални научни резултати во едно научно/стручно списание и во еден зборник на трудови од научен/стручен собир.

Кандидатката Апостолова Чаловска трипати била рецензент на научни трудови објавени во научно/стручно списание; одржала едно предавање на покана на високообразовна институција во земјава и реализирала еден научноистражувачки престој со архивско/теренско истражување од мин. една седмица.

Д-р Емилија Апостолова Чаловска, во изборниот период, учествувала со реферати на вкупно 13 научни собири во земјава и надвор од неа, и тоа на: 10 меѓународни научни собири со усна презентација, 1 меѓународен научен собир со постер и 2 национални научни собири со усна презентација.

Кандидатката има објавени 3 апстракти во зборници од конференции како автор; 2 прикази на изложби во научно списание со меѓународен уредувачки одбор и е коавтор на 2 научно-популарни книги од областа на дејноста на Институтот во кој е вработена.

Д-р Емилија Апостолова Чаловска била учесник во еден национален научен проект; 2 пати била член во комисија за оценка/одбрана на магистерски труд и учествувала како предавач во 5 меѓународни и национални работилници и летни школи.

Активностите поврзани со научноистражувачката и наставната дејност на кандидатката се детално наведени во табелата 1 / Анекс 2 од Правилникот за избор, со датуми и други релевантни податоци.

Стручно-апликативна дејност и дејност од поширок интерес

Д-р Емилија Апостолова Чаловска од претходниот избор до сега учествувала во вкупно 7 стручни проекти од областа на дејноста на Институтот за фолклор „Марко Цепенков“, од кои 1 меѓународен и 6 национални. При тоа, кандидатката на 4 од нив била раководител, а во 3 проекти – учесник. Понатаму, таа се појавува како автор и коавтор на 5 дела од архитектонска визуелизација, мултимедиски, ликовен и графички дизајн за потребите на изложбени поставки, како и серија креативни производи.

Кандидатката Апостолова Чаловска, во изборниот период, зела активно учество во работата на бројни тела, комисии и организациони одбори меѓу кои се: 3 учества во комисии за изработка на закон и комисија за изработка на измени и дополнувања на закон; 3 учества во организационен одбор на меѓународен научен собир; соработник во изготвување и пријавување на научен национален проект; 4 учества во работни групи за подготовка на национални документи (стратегии, закони и сл.); 2 учества во комисии и тела на државни и други органи; како и 5 учества во комисии при Институтот во кој е вработена. Д-р Емилија Апостолова Чаловска се

јавува и како автор/коавтор на 4 изложби од областа на дејноста на Институтот, а водела и менторска настава по предметите: *Фолклористички аспекти на мајеријалната култура* и *Вернакуларна архитектура* на втор циклус студии по Фолклористика при Институтот за фолклор „Марко Цепенков“ во Скопје.

Сите активности што припаѓаат во стручно-апликативната дејност и дејноста од поширок интерес, детално се наведени во табелата 2/Анекс 2 од Правилникот за избор, со датуми и други релевантни податоци.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на целокупната доставена документација, професионалните достигнувања и личното познавање на кандидатката, Рецензентската комисија позитивно ја вреднува и ја оценува научноистражувачката и наставната дејност, како и стручно-апликативната и дејноста од поширок интерес на кандидатката д-р Емилија Апостолова Чаловска.

Во периодот од последниот избор во звањето научен соработник до денес, д-р Емилија Апостолова Чаловска покажала извонредно високи резултати во научноистражувачката дејност, со што се етаблира како врвен истражувач на националната архитектура. За Комисијата од особено значење е објавувањето на монографскиот труд во две едидии – на англиски и на македонски јазик, со што оваа сеопфатна пионерска студија на преродбенската архитектура во Македонија станува драгоцен извор достапен на научната и пошироката јавност во земјава, како и надвор од неа. Бројните научни трудови објавени во релевантни списанија и зборници од меѓународни собири сведочат за нејзиниот активен истражувачки дух кој дава значаен придонес во развојот на научната мисла на полето на историјата на сакралната и вернакуларната архитектурата, заштитата на градителското наследство и фолклористиката. Своите научни сознанија кандидатката ревностно ги изнесува на бројни меѓународни и национални научни собири со што ја афирмира драгоцената архитектонска продукција од средновековниот и преродбенскиот период во Македонија, која е предмет на нејзиниот потесен интерес. Рецензентската комисија особено ја истакнува и вреднува плодната активност во стручно-апликативната дејност и дејноста од поширок општествен интерес. Д-р Емилија Апостолова Чаловска учествувала во бројни стручни проекти, комисији и работни групи од областа на дејноста на Институтот за фолклор „Марко Цепенков“, но и во тела од национален интерес, при што кандидатката била назначувана од Министерството за култура и од Владата на РС Македонија, меѓу кои за истакнување е учеството во Стручен тим за поддршка на Министерството за култура на РС Македонија во реализација на заштитните активности за светското природно и културно наследство на Охридскиот Регион, како и учеството во Националниот совет за културно наследство. Своите знаења и вештини кандидатката Апостолова Чаловска несебично ги пренесува на помладите колеги и студенти на вториот циклус студии во матичната институција, како и на студентите на Архитектонскиот факултет во Скопје, каде што секогаш со големо задоволство е поканета да учествува во наставата.

Врз основа на изнесените податоци за севкупната активност на кандидатката од последниот избор до денес, во период од 3 и пол години, Комисијата заклучи дека д-р Емилија Апостолова Чаловска поседува натпросечни научни и стручни квалитети кои ги надминуваат повеќе од двојно пропишаните критериуми за минимум поени и според Законот за научноистражувачката дејност, Правилникот за посебните услови и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и демонстратори на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, како и според Правилникот за утврдување на дополнителни критериуми за избор во повисоко научно звање и за предвремен избор во научно звање во ЈНУ Институт за фолклор „Марко Цепенков“ – Скопје, ги исполнува сите услови да биде избрана во научно звање – виш научен соработник за работното место истражувач на народната архитектура од научната област заштита на градителското наследство (2.01.02.06).

Според гореизнесеното, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Советот на ЈНУ Институт за фолклор „Марко Цепенков“ – Скопје, д-р Емилија Апостолова Чаловска да биде избрана во звањето **виш научен соработник** за работното место истражувач на народната архитектура, од научната област заштита на градителското наследство (2.01.02.06) во ЈНУ Институт за фолклор „Марко Цепенков“ – Скопје.

Членови на Рецензентската комисија

Проф. д-р Елизабета Касапова, с.р.

Проф. д-р Ана Ивановска Дескова, с.р.

Проф. д-р Јасмина Хаџиева-Алексијевска, с.р.

ОБРАЗЕЦ
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: Емилија Александар Апостолова Чаловска

(име, татково име и презиме)

Институција: ЈНУ Институт за фолклор „Марко Цепенков“ – Скопје

(назив на факултетот/институтот)

Научна област: заштита на градителско наследство (2.01.02.06)

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА И НАСТАВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста	Поени
	Научна / стручна монографија	16
1.	АПОСТОЛОВА ЧАЛОВСКА, Е. (2023) <i>Базиликалниите цркви од XIX век во Македонија: типологија, иконографија и влијанија</i> . Скопје: Центар за културно и духовно наследство. ISBN 978-608-4768-26-5, COBISS.MK-ID 62555653.	8
2.	APOSTOLOVA CHALOVSKA, E. (2022) <i>The XIX Century Basilicas in Macedonia: Origin, Typology and Influences</i> . Skopje: Center for Cultural and Spiritual Heritage. ISBN 978-608-4768-25-8, COBISS.MK-ID 58826245.	8
	Дел од монографија	7,6
3.	РИСТОВСКА ПИЛИЧКОВА, Ј. и АПОСТОЛОВА ЧАЛОВСКА, Е. (2025) „За научноистражувачката експедиција предводена од Никодим Павлович Кондаков и нејзината збирка фотографии“ во <i>Македонија во 1900 година. Фотографии од научната експедиција на Никодим Павлович Кондаков</i> (уред. Ермис Лафазановски). Скопје: Институт за фолклор „Марко Цепенков“. ISBN 978-608-4984-15-3, COBISS.MK-ID 67185669 (17-29). 90% x 4 = 3,6	3,6
4.	АПОСТОЛОВА ЧАЛОВСКА, Е. (2023) „Архитектурата на црквата „Успение на Пресвета Богородица“ во с. Ботун“, во <i>Храмови „Успение на Пресвета Богородица во село Ботун</i> (уред. Митрополит Тимотеј). Охрид: Канео (Македонска Православна Црква - Охридска Архиепископија). ISBN 978-608-4657-77-4, COBISS.MK-ID 61906949 (26-49).	4
	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно списание во кое трудовите што се објавуваат подлежат на рецензија и кое има меѓународен уредувачки одбор во кој учествуваат членови од најмалку три земји, при што бројот на членови од една земја не може да надминува две третини од вкупниот број на членови	39,5
5.	АПОСТОЛОВА ЧАЛОВСКА, Е.: „Мајсторските тајфи и феноменот на функционална и хиерархиска организација во традиционалниот градителски занает: поими, етимологија, толкувања“, <i>Македонски фолклор</i> бр. 89, ЈНУ Институт за фолклор „Марко Цепенков“, Скопје, 2026 (во печат).	5
6.	АПОСТОЛОВА ЧАЛОВСКА, Е.: „Архитектурата на црквата „Св. Никола“ во с. Глуво, Скопска Црна Гора: типолошка анализа и хронологија на градба“, <i>Пајримониум.мк. Стисание за</i>	5

	<i>културното наследство - споменици, реставрација, музеи, година 19, бр. 24, Каламус, Скопје, 2026 (во печат).</i>	
7.	АПОСТОЛОВА ЧАЛОВСКА, Е.: „Модели на реконструкција и типолошка трансформација на поствизантските еднокорабни засводени цркви од регионот на Скопска Црна Гора во преродбенскиот период“, <i>МОНУМЕНТА</i> бр. 9, МАНУ, Скопје, 2026 (во печат).	5
8.	АПОСТОЛОВА ЧАЛОВСКА, Е.: „Етнографските и антрополошките елементи во збирката фотографии од научноистражувачката експедиција на руската академија на науките во Македонија, 1900 година“, <i>Етнологи</i> бр. 20, Македонско етнолошко друштво, Скопје, 2024 (185-205).	5
9.	АПОСТОЛОВА ЧАЛОВСКА, Е.: „Кон збирката фотографии од експедицијата на Н. П. Кондаков во Македонија во 1900 година: анализа и класификација“, <i>Македонски фолклор</i> бр. 84, ЈНУ Институт за фолклор „Марко Цепенков“, Скопје, 2023 (153-175).	5
10.	РИСТОВСКА ПИЛИЧКОВА, Ј. и АПОСТОЛОВА ЧАЛОВСКА, Е.: „Камената пластика од црквата <i>Св. Никола</i> во с. Вевчани – анализа и семиотички толкувања“, <i>Македонски фолклор</i> бр. 83, ЈНУ Институт за фолклор „Марко Цепенков“, Скопје, 2023 (299-319). $90\% \times 5 = 4,5$	4,5
11.	АПОСТОЛОВА ЧАЛОВСКА, Е.: „Современата состојба на преродбенските базилики во Македонија: предизвици и дилеми“, <i>Македонски фолклор</i> бр. 82, ЈНУ Институт за фолклор „Марко Цепенков“, Скопје, 2022 (59-79).	5
12.	АПОСТОЛОВА ЧАЛОВСКА, Е.: „Осврт на преродбенската црковна архитектура во Струмичкиот Регион“, <i>Македонски фолклор</i> бр. 81, ЈНУ Институт за фолклор „Марко Цепенков“, Скопје, 2022 (197-229).	5
	Трудови со оригинални научни/стручни резултати, објавени во зборник на рецензирани научни трудови, презентирани на меѓународни академски собири каде што членовите на програмскиот или научниот комитет се од најмалку три земји	22
13.	APOSTOLOVA CHALOVSKA, E.: “Towards the Study of Several Middle-Byzantine Opus Sectile Pavements from the Republic of North Macedonia: Origin, influences and state of conservation”, <i>Proceedings of the 14th Conference of the International Committee for the Conservation of Mosaics</i> , Plovdiv (Bulgaria), EDIFIR - Edizioni Firenze, Firenze 2025 (453-457).	5
14.	APOSTOLOVA CHALOVSKA, E.: “Building Materials and Construction Techniques of the 19th-century Revival Churches in Macedonia: From Nature and Towards it”, <i>Proceedings of the International Conference “Ecoanthropology: Between Man and the Environment”</i> , Institute of Folklore “Marko Cepenkov”, Skopje, 2024 (125-138).	5
15.	АПОСТОЛОВА ЧАЛОВСКА, Е.: „Црквата <i>Св. Ѓорѓи</i> во Старо Нагоричане во средно-византискиот период: Реконструкција“, <i>Наследство. Зборник на трудови од десеттиот меѓународен симпозиум за византиски и средновековни споменици „Денови на Јустинијан I“</i> , ЈНУ Институт за национална историја, Скопје, 2023 (254-280).	5
16.	SCARRY, D.; APOSTOLOVA CHALOVSKA, E.; DIMOSKA S. & APOSTOLOVA N.: “The UNESCO World Heritage Committee and the Ohrid Region: a Saga of Deception” in <i>Governance, Resilience and</i>	3

	<i>Sustainability of Lakes for a Better Society</i> (ed. S. A. Silva Muñoz). Mexico City: Universidad de Guanajuato, 2022 (271-283). 60% x 5 = 3	
17.	APOSTOLOVA CHALOVSKA, E.; SCARRY, D. & DIMOSKA, S.: “The Natural and Cultural Heritage of the Ohrid Region: One Step Forward, Two Steps Back”, <i>World Heritage Watch Report 2022</i> , World Heritage Watch, Berlin, 2022 (143-146). 80% x 5 = 4	4
	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно/стручно списание	3
18.	АПОСТОЛОВА ЧАЛОВСКА, Е.: „Црквата Св. Никола во с. Градец, Кривопаланечко – архитектура и типолошка анализа“, <i>Славишки зборник бр. 5</i> , ЛУ Градски музеј, Крива Паланка, 2026 (во печат).	3
	Труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир	2
19.	АПОСТОЛОВА ЧАЛОВСКА, Е.: „Преродбенските еднокорабни куполни цркви: типолошки варијации и потекло“, <i>Зборник на трудови од малореканската лешна школа „По џаџекиџе на Дичо Зограф“ бр. 2</i> , Скопје, Истражувачки центар за културно наследство „Цветан Грозданов“ при МАНУ, 2024 (173-218).	2
	Рецензент на научен / стручен труд	0,9
20.	Рецензент на научен труд во списанието <i>Македонски фолклор</i> бр. 88, ЈНУ Институт за фолклор „Марко Цепенков“, Скопје, 2025 година.	0,3
21.	Рецензент на научен труд во списанието <i>Македонски фолклор</i> бр. 87, ЈНУ Институт за фолклор „Марко Цепенков“, Скопје, 2025 година.	0,3
22.	Рецензент на научен труд во списанието <i>Македонски фолклор</i> бр. 85, ЈНУ Институт за фолклор „Марко Цепенков“, Скопје, 2024 година.	0,3
	Одржано предавање по покана на универзитет, научна и високообразовна институција	1
23.	Одржано предавање на тема „Современи конзерваторски методи и техники“, на покана на Институтот за заштита на градителското наследство, историја на архитектурата и уметност, Архитектонски факултет, УКИМ - Скопје, 19.11.2025 година.	1
	Научноистражувачки престој, архивско / теренско истражување (мин. 1 седмица)	2
24.	Теренско истражување во с. Ташмаруништа (Струшко), во Струга и во с. Ивањевци (Битолско), во траење од 1 седмица, август 2025 година.	2
	Учество на меѓународен научен/стручен собир со реферат (усна презентација)	20
25.	14 th International Scientific Conference “Ohrid - Vodici, 2026” <i>Identity, Culture of Memory, Heritage, Tourism or Security in Digital Era</i> , Center for Advanced Researches - Skopje (RN Macedonia), MIRAS - Social Organization in Support of Studying of Cultural Heritage – Baku (Azerbaijan), Aydin Adnan Menderes University (Turkey), Institute for Film – Film Academy, Ohrid (RN Macedonia), Ohrid, January 2026.	2
26.	Меѓународен научен симпозиум „Етнологијата и заштитата на културното наследство“, Македонско етнолошко друштво, Кратово, октомври 2025 година.	2
27.	Меѓународен научен симпозиум „Материјализација на мислата: Идеолошките концепти во културното наследство“, ЈНУ Институт за старословенска култура, Прилеп, септември 2025 година.	2

28.	XXII меѓународен симпозиум за балкански фолклор „Фолклористиката и културното наследство“, ЈНУ Институт за фолклор „Марко Цепенков“, Скопје, ноември 2024 година.	2
29.	International Conference "Meet, See, Do 2024 - Safeguarding Cultural Heritage in Time of Crisis", Balkan Museum Network, Tivat (Montenegro), April 2024.	2
30.	Меѓународна научна конференција „Одрази на верувањата: материјалните и општествени манифестации на сакралноста“, ЈНУ Институт за старословенска култура, Охрид, октомври 2023 година.	2
31.	Меѓународен научен симпозиум „Нематеријалното културно наследство низ визуелната антропологија“, Македонско етнолошко друштво, Кратово, септември 2023 година.	2
32.	Меѓународен научен симпозиум „Екоантропологија: помеѓу човекот и околината“, ЈНУ Институт за фолклор „Марко Цепенков“, Скопје, мај 2023 година.	2
33.	XXI меѓународен симпозиум за Балкански фолклор „Традиција, медиуми, дигитален свет“, ЈНУ Институт за фолклор „Марко Цепенков“, Скопје, ноември 2022 година.	2
34.	X меѓународен научен симпозиум „Денови на Јустинијан I“, ЈНУ Институт за национална историја, Универзитет во Болоња и Православен богословски факултет „Свети Климент Охридски“ – Скопје, Скопје, ноември 2022 година.	2
	Учество на меѓународен научен/стручен собир со реферат (постер)	1
35.	14 th International Conference of the International Committee for the Conservation of Mosaics (ICCM) “Conserving Mosaics in a Changing Environment. Challenges and Opportunities“, Plovdiv (Bulgaria), October 2022.	1
	Учество на национален научен/стручен собир со реферат (усна презентација)	2
36.	Научен симпозиум по повод 10 години Истражувачки центар за културно наследство „Цветан Грозданов“ при МАНУ „Од антиката до средниот век и преродбата – нови сознанија (археологија, историја и историја на уметноста)“, МАНУ, Скопје, октомври 2024 година.	1
37.	Национална научна конференција „Градец – природа, историја, традиција и култура“, ЛУ Градски музеј и здружение „Кластер за туризам“, с. Градец – Крива Паланка, ноември 2023 година.	1
	Апстракти објавени во зборник од конференција	3
38.	APOSTOLOVA CHALOVSKA, E. “Vernacular Architecture in the XIX-XX Century in the Photographic Archives of the Institute of Folklore Marko Cepenkov – Skopje”, 14 th Scientific International Conference “Ohrid - Vodici, 2026” “Identity, Culture of Memory, Heritage, Tourism or Security in Digital Era”, Ohrid, 2026.	1
39.	АПОСТОЛОВА ЧАЛОВСКА, Е. „Преродбенските иконостаси од камен и дрво во Македонија“, Меѓународен научен собир <i>Материјализација на мислата: идеолошкиите концепции во културното наследство</i> , ЈНУ Институт за старословенска култура, Прилеп, 2025.	1
40.	АПОСТОЛОВА ЧАЛОВСКА, Е. „Монументалната сакрална архитектура во Македонија на преминот од XIX кон XX век во збирката фотографии од научната експедиција на Н. П. Кондаков	1

	(1900 година)“, Меѓународен научен симпозиум <i>Огрази на верувањата. Материјалните и оштитествениите манифестации на сакралноста</i> , ЈНУ Институт за старословенска култура, Прилеп, 2023.	
	Приказ на публикација/изложба во научно списание со меѓународен уредувачки одбор	1,9
41.	АПОСТОЛОВА ЧАЛОВСКА, Е.: „Осврт кон изложбата „Македонија во 1900 година. Фотографиите од научната експедиција на Никодим Павлович Кондаков“, <i>Македонски фолклор</i> бр. 89, ЈНУ Институт за фолклор „Марко Цепенков“, Скопје, 2026 (во печат).	1
42.	РИСТОВСКА ПИЛИЧКОВА, Ј. и АПОСТОЛОВА ЧАЛОВСКА, Е.: „Кон изложбата „Кондаков во Македонија (1900 година)“, <i>Македонски фолклор</i> бр. 86, ЈНУ Институт за фолклор „Марко Цепенков“, Скопје, 2024 (173-180). 90% x 1 = 0,9	0,9
	Учесник во национален научен проект	3
43.	Научен проект „Лексикон на македонскиот фолклор“, ЈНУ Институт за фолклор „Марко Цепенков“ – Скопје, поддржан од Министерството за образование и наука, 2025 – 2026 година.	3
	Член на комисија за оценка/одбрана на магистерски труд	1
44.	Член на комисија за одбрана на магистерски труд, ЈНУ Институт за фолклор „Марко Цепенков“ – Скопје, октомври 2023 година.	0,5
45.	Член на комисија за оценка на магистерски труд, ЈНУ Институт за фолклор „Марко Цепенков“ – Скопје, јуни 2023 година.	0,5
	Настава на школи, летни школи, семинари, работилници, трибини и тркалезни маси (учесник/предавач)	5
46.	Ментор на 3 (три) работилници за културно наследство во рамки на проектот <i>Uncovering HERstory: Empowering Youth and Preserving Feminist Heritage</i> , имплементиран од страна на: Хера – Асоцијација за здравствена едукација и истражување (Македонија), Center for Population Policies and Sustainable Development – IPPF (Србија) и ACPD Albania (Албанија), одржани во Скопје, на 20 септември, 18 октомври и 8 ноември 2025 година.	3
47.	Настава на летната школа: <i>Regional Youth Training on Feminism, Cultural Heritage, and Entrepreneurship Uncovering HERstory: Empowering Youth and Preserving Feminist Heritage</i> , Струга, 23 – 27 јуни 2025 година.	1
48.	Трета Малореканска летна школа „По патеките на Дичо Зограф“, Бигорски манастир / с. Тресонче, 3 – 7 септември 2022 година.	1
	Научно-популарна книга од областа на дејноста на Институтот	6
49.	АПОСТОЛОВА ЧАЛОВСКА, Е. и РИСТОВСКА ПИЛИЧКОВА, Ј. (2024) <i>Охрид, 1900 година. Низ фотографииите од експедицијата на Н. П. Кондаков во Македонија</i> . Скопје: ЈНУ Институт за фолклор „Марко Цепенков“. ISBN 978-608-4984-11-5; COBISS.MK-ID 64082181.	3
50.	АПОСТОЛОВА ЧАЛОВСКА, Е. и РИСТОВСКА ПИЛИЧКОВА, Ј. (2023) <i>Кондаков во Македонија (1900 година)</i> . Скопје: ЈНУ Институт за фолклор „Марко Цепенков“. ISBN 978-608-4984-06-1; COBISS.MK-ID 61722373.	3
	Вкупно	136,9

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ И ДЕЈНОСТ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС

Ред. број	Назив на активноста	Поени
	Раководител на стручни проекти од областа на дејноста на Институтот	8
1.	Проект: „Цветови/Светови. Визуелна и функционална реинтерпретација на одбрани мотиви од панелите од цоклето на македонските иконостаси од 19 век“, поддржан од Министерството за култура и туризам, во рамки на Конкурсот за финансирање на проекти од национален интерес во културата со кој ќе се поттикне развојот на креативните индустрии за 2025 година.	2
2.	Проект: „Изложба 125 години од научната експедиција на Н. П. Кондаков во Македонија (1900 година)“, реализиран од страна на ЈНУ Институт за фолклор „Марко Цепенков“ – Скопје, а поддржан од Министерството за култура и туризам, во рамки на Годишниот конкурс за финансирање на проекти од национален интерес во културата за 2025 година во областа на музејската дејност и заштита на нематеријалното наследство.	2
3.	Проект: „Охрид во збирката фотографии од научната експедиција на Н. П. Кондаков во Македонија, 1900 година“, реализиран од страна на ЈНУ Институт за фолклор „Марко Цепенков“ – Скопје, а поддржан од Министерството за култура и туризам, во рамки на Годишниот конкурс за финансирање на проекти од национален интерес во културата за 2024 година, во областа на музејската дејност и заштита на нематеријалното наследство.	2
4.	Проект: „Археолошко патешествие: дигитализација, презентација и промоција на збирката фотографии од научната експедиција на Н. П. Кондаков во Македонија, од 1898 до 1900 година“, реализиран од страна на ЈНУ Институт за фолклор „Марко Цепенков“ – Скопје, а поддржан од Министерството за култура и туризам, во рамки на Годишниот конкурс за финансирање на проекти од национален интерес во културата за 2023 година, во областа на музејската дејност и заштита на нематеријалното наследство.	2
	Учесник во стручни проекти од областа на дејноста на Институтот	4
5.	Проект: „Монографија Македонија во 1900 година. Фотографи од научната експедиција на Н. П. Кондаков“, поддржан од Министерството за култура и туризам, во рамки на Годишниот конкурс за финансирање на проекти од национален интерес во културата за 2025 година во областа на литературата и издавачката дејност.	1
6.	Меѓународен проект: <i>Uncovering HERstory: Empowering Youth and Preserving Feminist Heritage</i> , имплементиран од страна на: Хера – Асоцијација за здравствена едукација и истражување (С. Македонија), Center for Population Policies and Sustainable Development – IPPF (Србија) и ACPD Albania (Албанија), 2025 – 2026 година.	2
7.	Проект: <i>Градец – историја, традиција, култура</i> , реализиран од страна на ЛУ Градски музеј – Крива Паланка и здружението Кластер за туризам – Крива Паланка, поддржан од Министерството за култура, во рамки на Годишниот конкурс за	1

	финансирање на проекти од национален интерес во културата за 2023 година.	
	Дела од архитектонска визуелизација, мултимедиски, ликовен и графички дизајн	9,6
8.	Ликовен/графички дизајн на серија креативни производи инспирирани од одбрани мотиви од цоклињата на македонските иконостаси од 19 век, 2025 година (автор).	2
9.	Графички дизајн на каталог/брошура за изложбата „Македонија во 1900 година. Фотографии од научната експедиција на Никодим Павлович Кондаков“, поставена во Ликовниот салон на МАНУ, Скопје, 12.11.2025 – 31.1.2026 година (автор).	2
10.	Дизајн на изложбената поставка за изложбата „Македонија во 1900 година. Фотографии од научната експедиција на Никодим Павлович Кондаков“, поставена во Ликовниот салон на МАНУ, Скопје, 12.11.2025 – 31.1.2026 година (автор).	2
11.	Дизајн на изложбената поставка за изложбата „Охрид, 1900 година. Низ фотографиите од експедицијата на Н. П. Кондаков во Македонија“, поставена во Музеј - Куќа на Робевци, Охрид, 19 – 29.7.2024 година (коавтор). 90% x 2 = 1,8	1,8
12.	Дизајн на изложбената поставка за изложбата „Кондаков во Македонија (1900 година)“, поставена во КЦ Магаза, Битола, 4 – 18.10.2023 година (коавтор). 90% x 2 = 1,8	1,8
	Член во комисија за изработка на закон	8
13.	Член на Работна група за изработка на Закон за заштита на културното наследство (2023 – 2024 година), формирана од Министерството за култура на РС Македонија.	4
14.	Член на Работна група за изработка на Закон за управување со светското природно и културно наследство на Охридскиот Регион (2023 – 2024 година), формирана од Министерството за култура на РС Македонија.	4
	Член во комисија за изработка на измени и дополнувања на закон; изработка на подзаконски акт	2
15.	Член на Работна група за изработка на Закон за изменување и дополнување на Законот за прогласување на старото градско јадро на Охрид за културно наследство од особено значење (2023 година), формирана од Министерството за култура на РС Македонија.	2
	Член на организациски одбор на меѓународен научен/стручен собир	3
16.	XXII меѓународен симпозиум за Балкански фолклор <i>Фолклорисџикаџа и културно наследство</i> , ЈНУ Институт за фолклор „Марко Цепенков“ – Скопје, Скопје (Македонија), ноември 2024 година.	1
17.	Меѓународен научен симпозиум <i>Екоанџролоџија. Помеѓу човекоџи и околинаџа</i> , Скопје (Македонија), мај 2023 година.	1
18.	XXI меѓународен симпозиум за Балкански фолклор <i>Традиџија, медуми, дџиџиџален свейџ</i> , ЈНУ Институт за фолклор „Марко Цепенков“ – Скопје, Скопје (Македонија), ноември 2022 година.	1
	Изготвување и пријавување на научен/образовен национален проект (соработник)	0,5
19.	Соработник во изготвување и пријавување на националниот научноистражувачки проект „Лексикон на македонскиот фолклор“, ЈНУ Институт за фолклор „Марко Цепенков“ – Скопје, поддржан од Министерството за образование и наука за 2025/2026 година.	0,5

	Подготовка на национални документи (стратегии, закони и сл.)	8
20.	Член на Работна група за ревизија на Националната стратегија за заштита и одржливо користење на културното наследство на РС Македонија (2023 година), формирана од Министерството за култура на РС Македонија.	2
21.	Член на Работна група за ревизија на Стратешкиот план за рехабилитација на светското природно и културно наследство на Охридскиот Регион (2023 – 2024 година), формирана од Министерството за култура на РС Македонија.	2
22.	Член на Работна група за стручна поддршка во изработката на Елаборатот за валоризација/ревалоризација на културното наследство во Охридскиот Регион (2023 година), основана од Министерството за култура на РС Македонија.	2
23.	Член (координатор) на Работна група за изработка на Стратешки план за рехабилитација на светското природно и културно наследство на Охридскиот Регион, ноември 2021 – октомври 2022 година, назначен од Владата на РС Македонија.	2
	Учество во комисии и тела на државни и други органи	1
24.	Член на Стручен тим за поддршка на Министерството за култура на РС Македонија во реализацијата на заштитни активности за светското природно и културно наследство на Охридскиот Регион (2021 – 2024 година), формиран од Министерството за култура на РС Македонија.	1
	Претседател/член на Советот за наука на Министерството за образование и наука или на Совет при Министерството за култура и туризам	3
25.	Член на Националниот совет за културното наследство, именуван од Владата на РС Македонија, 2023 – 2024 година.	3
	Менторска настава на втор циклус	2
26.	Менторска настава на предметот <i>Фолклористички аспекти на материјалната култура</i> од втор циклус студии по Фолклористика, ЈНУ Институт за фолклор „Марко Цепенков“ – Скопје.	1
27.	Менторска настава на предметот <i>Вернакуларна архитектура</i> од втор циклус студии по Фолклористика, ЈНУ Институт за фолклор „Марко Цепенков“ – Скопје.	1
	Автор на изложба од областа на дејноста на институтот	7,6
28.	Изложба „Македонија во 1900 година. Фотографии од научната експедиција на Никодим Павлович Кондаков“, поставена во Ликовниот салон на МАНУ, Скопје, 12.11.2025 – 31.1.2026 година.	2
29.	Изложба „Цветови/светови. Визуелна и функционална реинтерпретација на одбрани мотиви од цоклињата на македонските иконостаси од 19 век“, поставена во Домот на културата „Кочо Рацин“ (галерија „Ко-Ра“), Скопје, 29.11.2025 година.	2
30.	Изложба „Охрид, 1900 година. Низ фотографиите од експедицијата на Н. П. Кондаков во Македонија“, поставена во Музеј - Куќа на Робевци, Охрид, 19 – 29.7.2024 година (коавтор). 90% x 2 = 1,8	1,8
31.	Изложба „Кондаков во Македонија (1900 година)“, поставена во КЦ Магаза, Битола, 4 – 18.10.2023 година (коавтор). 90% x 2 = 1,8	1,8
	Член на комисии при Институтот (експертски и други активности)	2,5

32.	Член на Комисија за изработка на Елаборат за акредитација на трет циклус – докторски студии на ЈНУ Институт за фолклор „Марко Цепенков“ – Скопје, 2025 година.	0,5
33.	Член на Комисија за избор на член на Советот на ЈНУ Институт за фолклор „Марко Цепенков“ – Скопје, 2025 година.	0,5
34.	Член на Комисија за самоевалуација на ЈНУ Институт за фолклор „Марко Цепенков“ – Скопје, 2024 година.	0,5
35.	Член на Советот за квалитет на ЈНУ Институт за фолклор „Марко Цепенков“ – Скопје, од 2024 година.	0,5
36.	Член на Комисија за прием на студенти на втор циклус (постдипломски) студии на ЈНУ Институт за фолклор „Марко Цепенков“ – Скопје, во учебната 2023/2024 година.	0,5
Вкупно		59,2

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА И НАСТАВНА ДЕЈНОСТ	136,9
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ И ДЕЈНОСТ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС	59,2
ВКУПНО	196,1

Членови на Рецензентската комисија

Проф. д-р Елизабета Касапова, с.р.

Проф. д-р Ана Ивановска Дескова, с.р.

Проф. д-р Јасмина Хаџиева-Алексијевска, с.р.